

L. APVLEII MA-
DAVRENSIS

Operum

PARS SECVNDA,

qua continentur

Floridorum Libri IIII.

De dogmate Platonis Liber I.

*De Philosophia, siue de Deo Socra-
tis Liber* I.

*Apologia, siue Orationes pro se
ipso* II.

*De Mundo, siue Cosmographia Li-
ber* I.

*De Medicaminibus herbarum Li-
ber* I.

De Syllogismo categorico Liber I.

*Mercurij Trismegisti Asclepius, de
voluntate Dei, ex versione, vt
quidam volunt, Apuleij, Liber* I.

*Fragmenta & Tituli librorum non
existentium.*

BASILEÆ.

3
L. APVLEII MADAV-
RENSIS PHILOSO-
phi Platonici
FLORIDORVM
LIBER PRIMVS.

T ferme religiosis viantium mo-
 ris est, cum aliquis lucus, aut ali-
 quis locus sanctus in via obla-
 tus est, votum postulare, & por-
 tum apponere, paulisper alsiden-
 re: ita mihi, ingressio sanctissimam istam ciui-
 tatem, quanquam oppidò festinè, præfanda
 venia, & habenda oratio, & inhibenda prope-
 ratio est. Neque enim iustius religiosam mo-
 ram viatori obiecerit, aut ara floribus redimi-
 ta, aut spelunca frondibus inumbrata, aut quer-
 cus cornibus onerata, aut fagus pellibus coro-
 nata, vel enim colliculus sepimine consecra-
 tus, vel truncus dolamine effigiatus, vel ce-
 spes libamine humigatus, vel lapis vnguinè
 delibutus. Parua hæc quippe, & quanquam
 paucis percontantibus adorata, tamen igno-
 rantibus transcurfa. At non itidem maior meus
 Socrates. Qui cum decorum adolescentem,
 & diutulè tacentem conspicatus foret: Vt te
 videam (inquit) aliquid eloquere. Scilicet So-
 crates tacentem hominem non videbat. Etenim
 arbitrabatur homines non oculorum, sed men-

apomum

Socratis di.
 Aum.

tis acie & animi obtutu considerandos. Nec ista re cum Plautino milite congruebat, qui ita ait: *Pluris est oculatus testis vnus, quàm auriti decem.* Immo enimuerò hunc versum ille ad examinandos homines conuerterat: *Pluris est auritus testis vnus, quàm oculati decem.* Cæterùm si magis pollerent oculorum quàm animi iudicia, profectò de sapientia foret aquilæ concedendum. Homines enim neque longulè disita, neque proximè adita possumus cernere: verùm omnes quodammodo *a* cæcutimus, ac, si ad oculos & obtutum istum terrenum redigas, & herbetem: profectò verissimè poëta egregius dixit, velut nebulam nobis ob oculos *b* offusam, non cernere nos, nisi intra lapidis iactum valere. Aquila enimuerò cùm se nubium tenus altissimè sublimauit, euecta alis, totum istud spacium qua pluitur & ningitur, vltra quod cacumen nec fulmini nec fulguri locus est, in ipso (vt ita dixerim) solo ætheris & fastigio hyemis: cùm igitur eò sese aquila extulit, nutu elementi læuorsum vel dextrorsum tanta mole corporis labitur, velificatas alas quò libuit aduertens, modico caudæ gubernaculo, inde *c* pinnarū cuncta despiciens, ibidem *c* pennarum eminus indefessa remigia, ac paulisper contabundo volatu penè eodem loco pendula circumtuetur: & quærit quorsus potissimùm in prædam supernè sese ruat, fulminis vice: de cælo improuisa simul campis pecua, simul montibus feræ, simul homines vrribus, vno obtutu sub eo.

a cæcutimus.

b effusam
nec
Aquila per-
spicitur.

c pinnarū

sub eodem impetu cernens, vnde rostro trans-
 fodiat, vnde vnguibus inuncet, vel agnum in-
 curiosum, velleporem meticulosum, vel quod-
 cunque esui animatum vel a laniatum fors ob-
 tulit. Hiagnis fuit (vt fando accepinus) Marsiæ
 tibicinis pater & magister, rudibus adhuc Mu-
 sicæ seculis, b solitus ante alios cantus canere.
 Nondum quidem tam c infessa anima sono, nec
 tam pluriformi modo, nec tam multiformi ri-
 bia: quippe ad huc ars ista repertu nouo commo-
 dum oriebatur, nec quicquam omnium est, quod
 possit in primordio sui perfici: sed in omni-
 bus ferme antè est spei rudimentum, quàm rei
 experimentum. Prorsus igitur ante Hiagnium
 nihil aliud plerique callebant, quàm Virgilianus
 opilio seu bubsequa:

Stridentimifscrum stipula disperdere carmen.

Quòd si quis videbatur paulò largiùs in arte
 promouisse, ei quoque tamen mos fuit vna tibia,
 velut vna tuba personare. Primus Hiagnis in ca-
 nendo manus discedinauit: primus duas ti-
 bias vno spiritu animauit, primus læuis &
 dextris foraminibus, acuto innitit & graui
 bombo concentum musicum miscuit. Eo genit-
 us Marsias, cùm in artificio patrifaret tibicinij,
 Phryx cæterà, & barbarus, vultu ferino trux,
 hispidus, multibarbus, spinis & pilis obsitus; fer-
 tur (proh nefas) cum Apolline certauisse, d tur-
 pis cum decoro, agrestis cum erudito, belua cum
 Deo, Musæ cum Minerua, dissimulamenti gratia

a lanatū.

al. inani-

marū fors

Hiagnis

musicus.

b solus

c indefes-

sa: al. infi-

xa.

Marsiæ.

d Therfi-

tes cum

« barba-
ricum,

Apollo.

iudices astitere, ad deridendam scilicet mor-
stri illius a barbariam, nec minus ad stolidita-
tem puniendam. Sed Marsias, quod stulticia
maximum specimen est, non intelligens se de-
ridiculo haberi, priusquam tibus occiperet in-
flare, prius de se & Apolline quædam deliramen-
ta barbarè effutiuit: laudans sese, quod erat
& coma relacinus, & barba squalidus, & pectore
hirsutus, & arte tibicen, & fortunæ egenus, con-
trà Apollinem (ridiculum dictu) aduersis vir-
tutibus culpabat: quod Apollo esset & coma
intonfus, & genis gratus, & corpore glabel-
lus, & arte multificius, & fortuna opulentus.
Im primùm, inquit, crines eius præmulsis
antijs, promulsis caproneis anteuentuli & pro-
penduli: corpus totum gratisimum, mem-
bra nitida, lingua fatidica, seu tute oratione seu
versibus malis utrobique facundia æquipara-
ri. Quid? quod & vestis textu tenuis, tactu mol-
lis, purpura radians? Quid? quod & lyra
eius auro fulgurat, eborè candicat, gemmis va-
riegat? Quid? quod & doctissimè & gratissi-
mè cantillat? Hæc omnia, inquit, blandi-
menta nequaquam virtuti decora, sed luxu-
riæ accommodata, circa corporis sui qualita-
tem præ se maximam speciem ostentare. Rise-
re Musæ, cum audirent hoc genus crimina sa-
pienti exoptanda, Apollini obiectata: & tibi-
cinem illum certamine superatum, velut vi-
sum bipedem, corio execto, nudis & laceris visce-
ribus reliquerunt. Ita Marsias in poenam cecinit,
& ceci-

& cecidit. Enimverò Apollinem tam humilis
 victoriæ pudum est. Tibicen quidam fuit
 Antigenidas, omnis vocolæ melleus modula. *Antigenidas*
 tor, & idem omnimodis peritus modificator, *tibicen*.
 seu tu velles *Æolium simplex*, seu *Asium va-*
rium, seu *Lydiū querulū*, seu *Phrygiū re-*
ligiosū, seu *Doriū bellicosū*. Is igitur cū
 esset in tibicinio apprimè nobilis, nihil æquè se
 laborare, & animo angī & mente dicebat, quā
 quòd monumentarij *a choraulæ*, tibicines di-
 cerentur. Sed ferret æquo animo hanc nomi-
 num communionem, si minos spectauisset. A-
 nimaduerneret illic penè simili purpura alios
 præsidere, alios vapulare. Itidem si munera no-
 stra spectaret. nam illic quoque videret homi-
 nem præsidere, hominem depugnare, tegam
 quoque parari & voto & funeri. item pallio ca-
 dauera operiri, & Philosophos amiciri. Bono e-
 nim studio in theatrum conuenistis, vt qui scia-
 tis, non locum auctoritatem derogare oratio-
 ni: sed cum primis hoc spectandum esse, quid
 in theatro deprehendas. Nam si minimus est, ri-
 seris: si funereus, tinueris. Si comædia est,
 faueris: si Philosophus, didiceris. Indi, gens *Indi*.
 populosa cultoribus, & finibus maxima, pro-
 cul à nobis ad Orientem siti, prope Oceani
 reflexus, & Solis exortus primus sideribus,
 vltimis terris super *Ægyptios* eruditos, & lu-
 dæos supersticiosos, & Nabathæos mercato-
 res, & fluxos vestium *Arsacidas*, & frugum pau-
 peres *b Scythicos*, & odorum diuites Arabas, *b Ityræos*,

Eorum igitur Indorum non æquè miror eboris
strues, & piperis mæsses, & cinnami merces, &
ferri temperacula, & argenti metalla, & auri fluen-
Ganges fl. ta: nec, quòd Ganges apud eos vnus. omnium
amniū maximus:

Eois regnator aquis in flumina centum

Discurrit, centum valles illi, oraq; centum,

Oceaniq; fretis centeno iungitur amni.

*Draconum
cum elephā-
tis congrega-
tus.*

Nec, quòd iisdem Indis ibidem sitis ad nascen-
tem diem, tamen in corpore color noctis est.
Nec quòd apud illos immensi dracones cum
immanibus elephantis, pari periculo in ma-
tuam perniciem concertant. Quippe lubrico
volumine indepti reuinciunt, & illis expedi-
re gressum nequientibus, vel omnino abrum-
pere tenacissimorum serpentium squamas pe-
dicas, necesse sit vñionem à ruina molis suæ
petere, ac retentores suos toto corpore obli-
dere. Sunt apud illos & varia colentium gene-
ra: a

*a genera
Libentius*

libentius ego de miraculis hominum, quàm
naturæ disseruerim. Est apud illos gens, quæ
nihil amplius quàm bubulcitare nouere: idque
ad cognomen illis Bubulcis inditum. Sunt &
mutandis mercibus, callidi, & obeundis præ-
lijs strenui, vel sagittis eminus, vel ensibus
cominus. Est præterea b genus apud illos præ-
stabile, Gymnosophistæ vocantur. Hos ego
maximè admiror: quòd homines sunt periti,
non propagandæ vitis, nec inocuandæ arboris,
nec proscindendi soli. Non illi norunt aruum
colere, vel aurum colare, vel equum domare,
vel

*b gēs apud
illos præ-
stabilis:
Gymnoso-
phistarum
disciplina.*

vel taurum subigere, vel ouem vel capram ton-
dere vel pascere. Quid igitur est? Vnum pro
his omnibus norunt: sapientiam percolunt, tam
magistri senes quàm discipuli iuniores. Nec
quicquam ^a æquè penes illos, quàm quòd tor- ^{a apud il-}
porem animi & ocium oderunt. Igitur ubi men- ^{los æquè}
sa posita, priusquam edulia apponantur, om- ^{laudo,}
nes adolescentes ex diuersis locis & officijs ^{quàm}
ad dapem conueniunt. Magistri perrogant, quod
factum à lucis ortu ad illud dici bonum fece-
rit. Hic alius se commemorat inter duos ar-
bitrum delectum, sanata similitate, reconci-
liata gratia, purgata suspitione, amicos ex in-
fensis reddidisse: ^b itidem alius, sese parentis ^{binde}
bus quidpiam imperantibus obedisse: & alius,
aliquid meditatione sua reperisse, vel alterius
demonstratione didicisse. Denique & cæte-
ri commemorant. Qui nihil habet adferre cur
prandeat, impransus ad opus foras extrudi-
tur. Alexandro illi, longè ^c omnium excel- ^{Alexander}
lentissimo regi, cui ex rebus actis & auctis ^{Magnus.}
cognomen tum ^d Magni inditum est, ne ^c vir ^{colim}
unicam gloriam adeptus sine laude vnquam ^d Magna
nominaretur. Nam solus à condito æuo, quan-
tum hominum memoria extat, in exupera-
bili imperio orbis auctus, fortuna sua maior
fuit: successusque eius amplissimos & pro-
uocauit vt strenuus, & æquiparauit vt me-
ritus; & superauit vt melior, solusque sine æ-
mulo clarus, adeò vt nemo eius audeat vel
sperare virtutem, vel optare fortunam. Eius

igitur Alexandri multa sublimia facinora, & præ-
 clara edita fatigaberis admirando, vel belli
 ausa, vel domi prouisa: quæ omnia aggressus
 est meus Clemens, eruditissimus & suauissi-
 mus poëtarum, pulcherrimo carmine illustra-
 re. Sed *a* in primis Alexandri illud præcla-
 rum, quod imaginem suam, quò certior poste-
 ris proderetur, noluit à multis artificibus vul-
 gò contaminari: sed edixit vniuerso orbi suo,
 ne quis effigiem regis temerè assimilaret ære,
 colore, cælamine: quin ipse solus eam Polycle-
 tus ære duceret, solus Apelles coloribus de-
 liniaret, solus Pyrgoteles cælamine *b* exclu-
 deret. Præter hos treis multò nobilissimos in
 suis artificijs, si quis vsquam reperiretur altus
 sanctissimi imagini regis manus admolitus,
 haud secus in eum quàm in sacrilegum vindi-
 caturus: Eo igitur omnium metu factum, so-
 lus Alexander vt vbique imaginum summus
 esset: utique omnibus statuis, & tabulis & toreus
 matris idein vigor acerrimi bellatoris, idem in-
 genium maximi honoris, eadem forma vi-
 ridis iuuentæ, eadem gratia relicinæ frontis
 cerneretur. Quod vtinam pari exemplo Phi-
 losophiæ edictum valeret, ne *c* quis imaginem
 eius temerè assimilaret, vt pauci boni arti-
 fices, iidem probè eruditi, omnifariam sapien-
 tiæ studium *d* contemplerentur: neu rudes,
 sordidi, imperiti, pallio tenus Philosophos imi-
 tarentur, & disciplinam regalem tam ad be-
 ne dicendum quàm ad bene viuendum reper-
 tam,

repertam, male dicendo, & similiter viuendo
 contaminarent. Quod vtrumque scilicet per
 facile est. Quæ enim facilior res, quàm linguæ
 rabies, & vilitas morum: aliter ex aliorum con-
 temptu, alter ex sui? Nam viliter semetipsum co-
 lere, sui contemptus est: barbarè alios insectari,
 audientium contumelia est. An non summam
 contumeliam vobis imponit, qui vos arbitra-
 tur maledictis optimi cuiusque gaudere, qui vos
 existimat mala & vitiosa verba non intellige-
 re: aut si intelligatis, boni consulere? Quis ex ru-
 piconibus, baiulis, tabernarijs tam infans est,
 vt si pallium accipere velit, disertis maledi-
 cat? Hic enim plus tibi debet, quàm dignita-
 ti: quanquam nec hæc illi sit cum alijs promi-
 scua. nam ex innumeris hominibus pauci se-
 natores, ex senatoribus pauci nobiles gene-
 re, & ex his consularibus pauci boni, & ad-
 huc ex bonis pauci eruditi. Sed vt loquar de
 solo honore, non licet insignia eius vestitu vel
 calciatu temerè vsurpare. Si quis fortè in hoc
 pulcherrimo cætu, & illis inuisoribus meis,
 malignus sedet: quoniam in magna ciuitate
 hoc quoque genus inuenitur, qui melio-
 res obrectare malint, quàm imitari: & quo-
 rum similitudinem desperent, eorundem as-
 sectent similitatem: a scilicet vt qui suo no-
 mine obscuri sunt, meo innotescant. Siqui-
 g. vt qui
 tur ex illis libitinis splendidissimo huic audi-
 torio velut quædam macula sese immiscuit, ve-
 llim paulisper suos oculos per hunc incredibilem

con-

confessum circumferat, contemplatusque frequen-
 tiam tantam, quanta ante me in auditu-
 a visitata rio Philosophi nunquam a visitata est, repu-
 tet cum animo suo, quantum periculum con-
 servandæ existimationis hic adeat, qui con-
 temni non consuevit: cum sit arduum & op-
 pidò difficile, vel modicæ paucorum expe-
 ctationi satisfacere: præsertim mihi, cui & an-
 tē parta existimatio, & vestra de me benigna
 præsumptio, nihil non quicquam finit b diligenter ac de summo pectore hiscere. Quis
 enim vestrum vnum mihi solœcismum igno-
 uerit? Quis vel vnam syllabam barbare pronun-
 ciatam donauerit? Quis incondita & vitio-
 sa verba temerè, quasi delirantibus oborien-
 tia, permiserit blaterare? Quæ tamen alijs
 facilè, & sanè meritisimò ignoscitis. Meum ve-
 rò vnumquodque dictum acriter examinatis,
 sedulò pensiculatis, ad lllam & lineam cer-
 tam redigitis, cum torno & cothurno iterum
 e vilitas comparatis: tantum habet e utilitas excusatio-
 nis, quantum dignitas difficultatis. Agnosco i-
 gitur difficultatem meam, nec deprecor quin
 sic existimetis: nec tamen vos parua quædam
 & praua similitudo falsos animi habeat. Quo-
 niam quædam (vt sæpe dixi) palliata mendica-
 bula obambulant: præco cum proconsule, &
 ipse tribunal ascendit, & ipse rogatus illic vi-
 detur, & quidem perdiu stat, aut ambulat, aut
 p' erunque contentissimè clamat. Enimverò
 ipse proconsul moderata voce rarenter & se-
 dens loq-

dens loquitur, & plerunque de tabella legit. Quippe præconis vox garrula ministerium est, proconsulis autem tabella sententia est: quæ semel lecta, neque augeri litera vna, neque autem minui potest: sed vtcunque recitata est, ita prouinciæ instrumento refertur. Patior & ipse in meis studijs aliquam pro meo captu similitudinem. Nam quodcunque protuli ad vos, excerptum illico & lectum est: nec reuocare illud, nec antè mutare, nec emendare mihi inde quicquam licet, quò maior religio dicendi habenda est. Et quidem non in vno genere studiorum, plura enim mea extant in Camœnis, quàm Hippia in opificijs operibus. Quid istud sit, animo attendatis diligentius, & accuratius disputabo.

FLORIDORVM
LIBER II.

V^T Hippias è numero sophistarum est, ^{a Et} artium multitudine prior omnibus, elo. ^{Hippias so.} quentia nulli secundus: ætas illi cum So. ^{phista.} crate, patria vel genus ignoratur: gloria verò magna, fortuna modica: sed ingenium nobile, memoria excellens, studia varia, æmuli multi. Venit Hippias iste quondam certamine Olympio Pisam, non minùs cultu visendus, quàm elaboratu mirandus. Omnia secum, quæ habebat: nihil eorum emerat, sed suis sibi manibus confecerat: & indumenta quibus indutus, & calciamenta quibus

⁊ conspi-
catus,

bus erat inductus, & gestamina quibus ⁊ erat
conspiciuus. Habebat induti ad corpus tunicam
interulam tenuissimo textu, triplici licio, pur-
pura dupluci: ipse eam sibi solus domi texue-
rat. Habebat cinctui balteum: quod genus pictu-
ra Babylonica, miris coloribus variegatum: nec
in hac eum opera quisquam adiuuerat. Habe-
bat amictui pallium candidum, quod super
nè circumiecerat: Id quoque pallium coopera-
toris ipsius laborem fuisse. Etiam pedum tegu-
menta crepidas sibi met compegerat, & anulum
in læua aureum faberrimo signaculo, què ostens-
tabat: ipse eius annuli & orbiculum circulaue-
rat, & palam clauferat, & gemmam insculperat.
Nondum omnia eius commemorauī. etenim nō
pigebit me commemorare, quod illum non pu-
ditum est ostentare: qui magno in cœtu prædi-
cauit, fabricatum semet sibi ampullam quoque
oleariam, quam gestabat, lenticulari forma, se-
reti ambitu, pressula rotunditate: iuxtaque ho-
nestam strigileculam, recta fastigatione clau-
sulæ, flexa tubulatione ligulæ, ut & ipsa in ma-
nu capulo moraretur, & sudor ex ea rituulo
⁊ autem laberetur. Quis b tum non laudauit hominem
tam numerosa arte multifscium? totiugi scientia
magnificum? tot utensilium peritiā Dædas-
lum? Quin & ipse Hippiaū laudo: sed ingenij
eius fecunditatem malo doctrinæ, quàm su-
pellectilis multiformi instrumento æmulari: fas
teorūque me sellularias quidem artēs minus calo-
lere, vestis de textorna cinere, baxeas istas de su-
terna

terna præstinare: enim uerò annulum nec gestare,
 gemmam & aurum iuxta plumbum & lapillos
 nulli æstimare: strigilem & ampullam, cæteraque
 balnei utensilia nundinis mercari. Prorsum enim
 non eo inficias, nec radio, nec subula, nec lima,
 nec torno, nec id genus a ^{a ferra-} ^{mentis}
 sed pro his præoptare me fateor, vno chartario
 calamo me reficere poëinata, omne genus apta
 virgæ, lyræ, focco, cothurno: item satyras, ac
 gryphos: item historias varias rerum, nec non
 orationes laudatas disertis, nec non dialogos
 laudatos Philosophis: atque hæc & alia eius-
 dem moditæ Græcè quàm Latinè genuino vo-
 to, pari studio, simili stilo. Quæ utinam possem
 b quidem non singulatim ac discretim, sed b ^{equidē} ^{non sigil-} ^{latim}
 cunctim & coaceruatim tibi proconsul, vir o-
 prime, offerre, ac prædicabili testimonio ad om-
 nem nostram Camœnam frui: non hercule pe-
 nuria laudis, quæ mihi dudum integra & florens
 per omneis antecessores tuos ad te reseruata
 est: sed quoniam nulli me probatiorem volo,
 quàm quem ipse ante omneis meritò probo. Sic
 enim natura comparatum est, ut eum quem lau-
 des, etiam ames: porro quem ames, laudari te
 ab illo velis. Atque ego me dilectorem tuum pro-
 fiteor: nulla tibi priuatim, sed omni publicitùs
 gratia obstrictus. Nihil quippe à te impetraui,
 quia nec postulavi. Sed Philosophia me docuit
 non tantum beneficium amare, sed etiam male-
 ficium: magisque indicio impertire, quàm com-
 modo inferuire: & quod in commune expediat
 malle,

ad quod
facere ad-
orsus
b dummo-
do rationē

malle, quàm quod mihi. Igitur bonitatis tuæ diligunt plerique fructum, ego studium. *ad* que facere adorsum sum, *b* dum moderationem tuam in prouincialium negotijs contemplo, qua efficitur amare te debeant, experti propter beneficium, expertes propter exemplum. Nam & beneficio multis commodasti, & exemplo omnibus profuisti. Quis enim à te non amet discere, quânam moderatione obtemperari queat tua ista gratia, vita iocunda, mitis austeritas, placida constantia, blandusque vigor animi? Neminem proconsulum, quod sciam, prouincia Africa magis reuerita est, minus verita: nullo, nisi tuo anno, ad coercenda peccata plus pudor quàm timor vltuit. Nemo te alius pari potestate sapius profuit, rarius terruit: nemo similiorem virtute filium adduxit. Igitur nemo Carthagini proconsulum diutius fuit. Nam etiam eo tempore quo prouincias circumibas, manente nobis Honorino, minus sensimus absentiam tuam, quàm ut te magis desideraremus. Paterna in filio æquitas, senilis in iuvene prudentia, consularis in legato autoritas. Prorsus omnis virtutes tuas ita effingit ac repræsentat, ut mediussimè admirabilior esset in iuvene, quàm in te parta laus, nisi eam tu talem dedisses, qua utinam perpetuò liceret frui. Quid nobis cum istis proconsulibus vicibus? quid cum annis breuibus, & festinantibus mensibus? O celeres bonorum hominum dies! O præsidum

fidum optimorum citata curricula : Iam te Seueriane tota prouincia desideramus . Enimvero Honorinum & honos suus ad præturam vocat , & fauor Cæsarum ad consulatum format , & amor noster ^a in præsentiarum tenet , & spes Carthaginis in futurum spondet , vno solatio freta exempli tui , quod qui legatus mittitur , proconsul ad nos citò reuersurus est :

^a impræsentiarū

Sol , qui candentem seruido cursu atq; equis

Flammam citatis seruido ardore explicat.

itemque luminis eius luna discipula , nec non quinque cæteræ vagantium potestates : Iouis beneficia , Veneris voluptifica , pernix Mercurij , pernitiola Saturni , Martis ignita . Sunt & alix mediæ deum potestates , quas licet sentire , non datur cornere : vt Amoris , cæterorumque id genus , quorum forma ^b non visitata , vis ^c co. ^b inuisita-
gnita , quæ item in terris , vtcunque prouidentia ratio poscebat , alibi montium vertites ar. ^c cognita.
duos extulit : alibi camporum supinam plani. ^{Quæ}
ciem coæquauit . Item quæ vbique distinxit am-
nium fluores , pratorum viros . Item dedit vo-
latus auibus , volutus serpentibus , cursus feris ,
gressus hominibus . Pariter enim , vt qui hære-
diolum sterilem , & agrum scruposum , meras ru-
pinas & senticeta miseri colunt : quoniam nullus
in tesquis suis fructus est , nec vilam illic aliam
frugem vident , sed

Infelix lolium & steriles dominantur auenæ :

suis frugibus indigent , aliena furatum eunt ,
bbb & vi.

& vicinorum flores decerpunt; scilicet ut eos
 flores carduis suis misceant. Ad eundem mo-
Psittacus. dum, qui suæ virtutis sterilis est. Psittacus avis,
 Indiæ avis est, instar illi minimo minus quam
 columbarum, sed nec colorum columbarum.
 non enim lacteus ille, vel liuidus, vel vtrum-
 que subiteus, aut sparsus est: sed color psitta-
 co viridis, & intimis plumulis, & extimis pal-
 mullis; nisi quod sola ceruice distinguitur. Enima-
 uerò ceruicula eius circulo mineo, velut au-
 rea torqui, pari fulgoris circumactu cingitur &
 coronatur. *a duritia.* Rostri prima *a duritia*, cum in *per-*
cūm tram quampiam coicitus altissimo volatu præ-
 cipitat, rostro se, velut anchora, excipit. Sed &
b capitis *b capiti* eadem duritia, quæ *c rostro.* Cum sermo-
 nem nostrum cogitur æmulari, ferrea clauicu-
 la caput tunditur, imperium magistri ut persen-
 tiscat: hæc ferula discenti est. Discit autem sta-
 tim pullus vsque ad duos ætatis suæ annos,
 dum faciliè os uti conformetur, cum tenera lin-
 gua uti conuibretur. Senex autem captus & in-
 docilis est, & obliuiosus. Verum ad discipuli
 nam humani sermonis facilius est psittacus, glan-
 de qui vescitur: & cuius in pedibus, ut ho-
 minis, quini digitali numerantur. non enim om-
 nibus psittacus id insigne, sed illud omnibus
 proprium, quod eius lingua latior quam cæte-
 ris auibus, eo facilius verba hominis articu-
 lantur, patentiore plectro & palato. Id verò
 quod dicit, ita similiter nobis canit, vel potius
 eloquitur, ut vocem si audias, hominem putes.
 Nam

Nam quidem si videas, idem conari, non elo-
 qui. Verùm enimuero & coruus & psittacus *Corui & psittaci ser-
 mones.* nihil aliud quàm quod didicerunt pronun-
 ciant: Si conuicia docueris, conuiciabitur: die-
 bus ac noctibus pertrepens maledictis: hoc
 illi carmen est, hanc putat cantionem. Vbi om-
 nia quæ didicit maledicta percensuit, denuo re-
 petit eandem cantilenam. Si carere conuicio
 velis, lingua excidenda est, aut quamprimum
 in sylvas suas *remittendus est.* Non enim mi-
 hi Philosophia id genus orationis largita est, vt *remitten-
 dus. Non*
 natura quibusdam auibus breuem & tempora-
 rium tantum commodauit: hirundinibus inas-
 tutinum, cicadis meridianum, noctuis serum,
 vlulis vespertinum, bubonibus nocturnum,
 gallis antelucanum. Quippe hæc animalia in-
 ter se vario tempore & vario modo occidunt
 & occipiunt carmine: scilicet galli expergiti-
 co, bubones gemulo, vlulæ quæculo, noctuæ
 intorto, cicadæ obstrepero, hirundines per-
 arguto. Sed enim Philosophi ratio & oratio
 tempore iugis est, & auditu venerabilis, & in-
 tellectu utilis, & modo omnica. Hæc atque
 hoc genus alia partim cùm audiret à Dioge-
 ne Crates, aliàs sibi in ipse suggereret, denique *Crates phi-
 losophus.*
 in forum exiit, rem familiarem abiect, ve-
 lut onus stercoris, magis labori quàm vsui.
 Dein cetero facto maximum exclamat: Crates,
 inquit, Crates te manumites. Exinde non modo
 solus, verùm nudus & liber omnium, quoad vi-
 xit, beatè vixit. Adeoque is cupiebatur, vt virgo

*Hipparche
Cratetem
amat.*

*a paratam
pari const.*

*Samos inf.
Miletur.
b dispescit.*

nobilis, spretis iunioribus ac ditioribus procis,
vltrò eum sibi optauerit. Cumque interca-
pulum Crates retexisset, quod erat aucto gib-
bere, peramque cum baculo & pallium humi
posuisset, eamque supellectilem sibi esse puellæ
profteretur, eamque formam quam viderat:
proinde sedulo consulere, ne post querela eam
caperet. enimvero Hipparche conditionem ac-
cipit: Iamdudum sibi prouisum satis, & satis
consultum respondit, neque ditio rem maritum,
neque formosio rem vsquam gentium posse
inuenire. proinde duceret, quò liberet. Dux
Cynicus in porticum ibidem, in loco cele-
bri, coram luce clarissima accubuit, coramque
virginem imminuisset, a paratam constantia;
ni Zeno procinctu palliastri, circumstantis co-
ronæ obtutu, magistram in secreto defendis-
set. Samos Icario in mari modica insula est: ex
aduersum Miletos, ad Occidentem eius sita,
nec ab ea multò pelagi b dispescitur. Vtrumvis cle-
menter nauigantem, dies alter in portu sistit.
Ager frumento piger, aratro irritus, sæcun-
dior oliueto, nec vinitori nec olitori scalpi-
tur. Ruratio omnis in sarculo & surculo: quo-
rum prouentu magis fructuosa insula est,
quam frugifera. Cæterum & incolis frequens,
& hospitibus celebrata. Oppidum habet ne-
quaquam pro gloria: sed quod fuisse am-
plum, semiruta mœnium multifariam indi-
cant. Enimvero sanum Iunonis antiquitus fa-
migeratum: id sanum secundo littore, si rectè
recor =

recordor , viam viginti haud ampliùs stadia op-
 pido abest. Ibi donarium deæ perquàm opu-
 lentum , plurima auri & argenti ratio in lanci-
 bus, speculis, poculis, & huiuscemodi vtensili-
 bus. Magna etiam vis æris, vario effigiatu, ve-
 terrimo & spectabili opere. *Vela* tamen ante *a* inde
 aram Bathylli statua à Polycrate tyranno dica-
 ta, qua nihil videor effectius cognouisse. Qui-
 dam Pythagoræ eam falsò existimant. Adule-
 scens est, visenda pulchritudine, crinibus, fron-
 te parili, separata, per malas *b* reuulsus. Pone *b* reuulsis.
 autem coma prolixior interlucentem cerui-
 cem scapularum finibus obumbrat. Ceruix sec-
 ci plena, malæ vberes, genæ teretes, ac mo-
 dico mento *c* iaculatur, eique prorsus citharæ *c* iaculatur,
 dicus status, deam conspiciens, canenti simi-
 lis, tunicam picturis variegatam deorsus ad
 pedes deiectus, ipsos Græcanico cingulo
d chlamyde velat, vtrunque brachium adu- *d* chlamy-
 que articulos palmarum. Cætera decoris instru- *da*
 mentis dependent. Cithara baltheo *e* cæla-
 ta, apta structim sustinetur. manus eius *f* tene-
 ra procerulè læua distantibus digitis nervos *f* teneræ
 molitur. Dextra psallentis gestu suo *g* fabu- *g* procerulæ
 lum citharæ admouet, ceu parata percutere. *g* pulsa-
 Cum vox in cantico interquieuit, interim can-
 ticum videtur ore tereti semihiantibus in co-
 natu labellis eliquare. Verùm hæc quidem
 statua esto cuiuspiam puberum, qui Polycra-
 ti tyranno dilectus, Anacreonta Teium amica-
 tiæ gratia cantillat. Cæterum multum abest Py-
 thagoræ

thagoræ philosophi statuam esse, & natu Sa-
 mius, & pulchritudine apprimè insignis, &
 psallendi musicæque omnis multò doctissi-
 mus, ac ferè id aui quo Polycrates *a* Sa-
 mum potiebatur. Sed haudquaquam Philoso-
 phus tyranno dilectus est. Quippe eo commo-
 dùm dominari orso, profugit ex insula clan-
 culò Pythagoras, patre *b* Mesarcho nuper *a*-
 misso: quem *c* comperior inter sellularios arti-
 fices, gemmis faberrimè sculpendis, laudem
 magis quàm opem quæsisse. Sunt qui Pytha-
 goram aiant eo tempore inter captiuos Cam-
 bysæ regis, Ægyptum cum adueheretur, do-
 ctiores habuisse Persarum Magos, ac præci-
 puè Zoroastreim, omnis diuini arcanum anti-
 stitem, posteaque eum à quodam Gillo Cro-
 toniensium principe recuperatum. Verùm e-
 nimuerò celebrior fama obtinet, sponte eum
 petisse Ægyptias disciplinas; atque ibi à sacer-
 dotibus ceremoniarum incredendas poten-
 tias, numerorum admirandas vices, Geo-
 metriæ solertissimas formulas *d* didicisse: sed
 nec his artibus animi expletum, mox Chal-
 dæos, atque inde Brachmanas. Hi sapientes vi-
 ri sunt, Indiæ gens est: eorum ergo Brach-
 manum Gymnosophilias adisse. Chaldæi fide-
 ralem scientiam, numinum vagatium status, am-
 bitus, vtrorumque varios effectus in genituris
 hominum ostendère nec non medendi remedia
 mortalibus, latis pecunijs, terra cæloque & mari
 conquesta. Brachmanæ autem pleraque Philo-
 sophiæ

d didicif-
 se: nec his
 Brachma-
 nes.

sophiæ eius contulerunt, quæ mentium *a* documenta, quàm corporum exercitamenta, quot partes animi, quot vices vitæ, quæ dijs manibus pro merito suo cuique tormenta vel præmia. Quinetiam *b* Therecydes *b* Syrio ex insula oriundus, qui primus versuum nexu repudiato, conscribere ausus est, *c* passim verbis soluto loquutu, libera oratione. Eum quoque Pythagoras magistrum coluit, & infandi morbi putredine in serpentium scabiem solum religiosè humauit. Fertur & penes Anaximandrum Milesium naturabilia comenatus, nec non & Cretensem Epimenidem *d* inclusum fatiloquum, & Platonei disciplinæ gratia sectatus. Item quæ Leodamantem, Creophilum discipulum, qui Creophilus memoratur poetæ Homeri hospes & æmulator canendi fuisse. Tot ille doctoribus eruditus, tot tamque multisjugis comitibus disciplinarum toto Orbe haustis, vir præsertim ingenio ingenti, ac profectò supra captum hominis animi augustior, primus Philosophiæ nuncupator & creditor, nihil prius discipulos suos docuit quàm tacere: primaque apud eum meditatio, sapienti futuro linguam omnem coërcere: verbaque, quæ uolantia poëtæ appellant, ea uerba detractis pinis, intra murum candentium dentium premere. Prorsus inquam hoc erat primum sapientiæ rudimentum, meditari condiscere, loquitari dediscere. Non in totum æuum tamen vocem desuescebant, nec omnes paritempore

a documenta, corporum,

b Therecydes.
Syrus.

b Syrio
c passim
verbis,

d inclusum

*Pythagoræ
cum silentio.*

elinguēs magistrum ſectabantur : ſed grauioribus viris breui ſpacio ſatis videbatur taciturnitas modificata. Loquaciores enim uerò ſermē in quinquennium uelut exilio uocis puniebantur. Porro noſter Plato nihil ab hac ſecta uel paululum deuius Pythagoriſſat. In plurimis æquē & ipſe in nomen eius à magiſtris meis adoptatus, utrunque meditationibus Academicis didici : & cum dicto eſt opus , impigrè dicere : & cum tacito opus eſt, libenter tacere. Qua moderatione uideor ab omnibus tuis antecęſſoribus haud minus opportuni ſilentij laudem, quàm tempeſtiuę uocis teſtimonium conſecutus.

FLORIDORVM

LIB. III.

Priuſquam uobis occipiam, principes Auguſti, gratias agere, ob ſtatuam quam mihi præſenti honeſtè poſtulaſtis, & abſenti benignè decreuiſtis : priuſ uolo cauſam uobis allegare, cur aliquam multos dies à conſpectu auditorij abſuerim, contulerimque me ad Perſianas aquas, grauiſſima proruſ & ſanis natabula, & ægris medicabula. Quippe ita inſtitui omne uitę meę tempus uobis probare, quibus me in perpetuum firmiter dedicaui : nihil à tantulum faciam, quin eius uos & gnaros & iudices habeam. Quid igitur dereptinò ab hoc ſplendidiſſimo conſpectu veſtro diſtulerim, exemplum eius rei paulò ſecus ſimillimū memorabo, quàm impro-

tantum,
nihil tantulum

Improuisa pericula hominibus subito oboriantur? De Philemone comico, de ingenio eius *Philemon comicus* quifatis nōstis, de interitu paucis cognoscite. An etiam de ingenio pauca vultis? Poëta fuit hic Philemon, mediæ comœdiæ scriptor: fabulis cum Menandro in scena dictauit, certauitque cum eo, fortasse impar, certè æmulus. Namque *a* eum & vicit sæpenumero, pudet dicere. Reperias tamen apud ipsum multos sales, *a* eum etiā vicit argumenta lepidè inflexa, agnatos lucidè explicatos, personas rebus competentes, sententias vitæ congruentes; *b* loca non infra *b*ioca foccum, seria non vsque ad cothurnum, raræ apud illum corruptelæ, & vt errores concessi amores. Nec eo minus & leno periurus, & amator feruidus, & seruulus callidus, & amica illudens, & vxor inhibens, & mater indulgens, & patruus obiurgator, & sodalis opitulator, & miles præliator. Sed & parasiti edaces, & parentes tenaces, & meretrices procaces. Hisce laudibus diu in arte comœdica nobilis, fortè recitabat partem fabulæ, quàm recens fecerat. Cumque iam tertio actu, quod genus in comœdia fieri amat, iucundiores affectus moueret, imber repentinò coortus, ita vt mihi ad vos venit vsus nuperrimè, differri auditorij cœtum & auditionis cœptum cœgit. Reliquum *c* tum vanis postulant *c* autem varijs
 eturum. Postridie igitur maximo studio ingens hominum frequentia conuenère, sese quisque

exaduersum quàm proximè collocat. Serus ad-
 ueniens amicus, annuit locum sessui: imper-
 tiunt, extimus quisque excuneati queruntur,
 facto toto theatro, ingens stipatio, occipiunt
 inter se queri. Quinon affuerant, percontari
 antè dicta: qui affuerant, recordari audita cun-
 ctisquè iam prioribus gnaris, sequentia expe-
 cta re. interim dies ire, neque Philemon ad con-
 dictum venire. Quidam tarditatem poetæ mur-
 murari, plures defendere. Sed ubi diutius
 æquo sedetur, nec Philemon vspiam compa-
 ret, misit ex promptioribus qui *a* acciperent,
 atque eum in suo sibi lectulo mortuum offen-
 dunt. Commodum ille anima edita obrigue-
 rat: iacebatque *b* incubans toro, similis cogi-
 tanti. Adhuc manus volumini implexa, ad-
 huc os recto libro impressum: sed enim iam ani-
 mæ vacuus, libri oblitus, & auditorij securus.
 Stetere paulisper qui introierant, perculsi tam
 inopinatæ rei, tam formosæ moris miraculo.
 Deinde regressi ad populum, renūciauê-
 re, Philemonem poetam, qui expectare-
 tur, qui in theatro fictum argumentum finiret,
 iam domi veram fabulam consummasse. Enim-
 uerò iam dixisse rebus humanis **V A L E-
 R E E T P L A V D E R E**: suis verò fa-
 miliaribus, dolere & plangere. Hæsternum illi
 imbrem lachrymas auspicasse, comædiam eius
 prius ad funebrem facem quàm ad nuptialem
 venisse. Proin quoniam poeta optimus personam
 vitæ deposuerit, rectà de auditorio eius exequias
 eundum;

*Philemonis
 interitus.*

a accirent:

b incum-
 bens

eundum : legenda eius esse nunc ossa, mox carmina. Hæc ego ita facta, vt commemoravi, olim didiceram. Sed audies me, meo periculo recordatus. Nam vt meministis, profectò cum impedita esset imbri recitatio, in propinquum diem, vobis volentibus, protuli, & quidem Philemonis exemplo ^a plenissimè quippe eodem ^a penissimè die in palæstra adeò vehementer talum inuerti, vt minimùm abfuerim, quin articulum etiam à crure defringere in: tamen articulus loco concessit, exque eo luxu adhuc fluxus est: & iam dum cum ingenti plaga reconcilio, iam iam sudore affatim corpore diutile obrigui. Inde acerbis dolor intestinorum coortus, modicò antè sedatus est, quàm me denique violentus exanimaret: & Philemonis ritu compelleret ante lethum abire, quàm lectum; potius implere fata quàm fanda; consummare potius animam quàm historiam. Cum primùm igitur apud Persianas aquas, leni temperie, nec minus vtili quàm blando fomento gressum recuperaui; nondum quidem ad innitendum idoneè, sed quantum ad vos festinanti satis videbatur, veniebam ^b redditum quod ^b reddidisset pepigeram, cum interim vos mihi beneficio quod pevestro non tantùm claudite in dempsistis, pigeram: verùm etiam perniciatē addidistis? An non properandum mihi erat, vt pro eo honore vobis multas gratias dicerem, pro quo nullas preces dixeram? Non quia magnitudo Carthaginis mereatur etiam à Philosopho precem pro honore;

a emere
velis,

Strabō Aemilianus.

b doctissimi
me!

honore : sed vt integrum & intemeratum vestrum esset beneficium , si nihil ex gratia eius petitio mea defregisset : id est , vt vsquequaque esset gratuitum. Neque enim aut leui mercede emit qui precatur , aut paruū precium accipit qui rogatur : adeo vt omnia vtensilia a emere potius velis , quā rogare. Id ego arbitror præcipuè in honore obseruandum : quem qui laboriosè exorauerit , sibi debet vnā gratiam quod impetrarit. Qui verò sine molestia ambitus adeptus est , duplā gratiam præbentibus debet : & quod non petierit , & quod acceperit. Duplā igitur gratiam vobis debeo : immò enim uerò multijugam , quam vbiq̃ue equidem & semper prædicabo. Sed nunc in præsentiarum libro isto ad hunc honorem mihi conscripto , ita vt soleo , publicè protestabor. Certa est enim ratio , quæ debeat Philosopho , ob decretam sibi publicè statuam , gratias agere : à qua paululum demutauit liber , quem Strabonis Aemiliani excellentissimus honor flagitat : quem librum sperabo me commodè posse conscribere : scitis eum hodie nobiscum probare. Est enim in studijs tantus , vt prænobilior sit proprio ingenio , quā patricio consulatu. Quibusnam verbis tibi Aemiliane Strabo , vir omnium qui vnquam Numantiæ fuere , aut sunt , aut etiam erunt , inter optimos clarissime , & inter clarissimos optime , inter vtrosque b doctissime , quibus tandem verbis , pro hoc tuo erga me animo gratias

rias habiturus es, commemoratu meo? Quæ digna ratione tam honorificam benignitatem tuam celebrem, qua remuneratione dicendi gloriam tui facti æquipare in nondum æquiperē, herclē reperio. Sed quæram sedulo, & con-
nitar:

Dum memor ipse mei, dum spiritus hos reget artus.

Nam nunc *b* in præsentiarum (neque enim dis- *b*impræsen-
fitebor) læticia facundia obstrepit, & cogita- *t*iarum
tio voluptate impeditur, ac mens occupata de-
lectatione mauult *c* in præsentiarum gaudere *c*impræ-
quàm prædicare. Quid faciam? Cupio gratus *s*entiarum
videri: sed præ gaudio nondum mihi vacat gra-
tias agere. Nemo me, nemo ex illis tristioribus
vellet in isto vituperare, quod honorem meum
non minus mereor, quàm intelligo: quod cla-
risitni & eruditissimi viri tanto *d* testimonio ex- *d*honore
ulto. quippe testimonium mihi perhibuit in cu- *e* Carthagi-
ria *e* Carthaginensium, non minus splendidis- *n*ienfium,
sima quàm benignissima, vir consularis: cui e-
tiam notum esse tantummodo, summus honor
est. Is etiam laudator mihi apud principes A-
fricæ viros quodammodo *f* extitit. Nam, ut *f*adstitit.
comperior, nudiustertius libello misso, per
quem postulabat locum celebrem statuae meæ,
cum primis commemorauit inter nos iura *g*amicitiæ,
amicitiæ ac commilitiæ studiorum, eisdem ma- *g*amicitiæ,
gistris inchoata honestè: tunc postea vota mea *d*commili-
tio stud.
omnia secundum dignitatis suæ gradus reco-
gnouit. Iam illud primum beneficium, quod con-
discipulum se meininit. Ecce & hoc alterum be-
neficium,

neficium, quòd tantus se diligi ex pari prædi-
 cat. *a* Quin *a* & commemorauit, & alibi gentium
 & ciuitatum honores mihi statuarum & alios de-
 cretos. *b* Quid addi *b* potest? Et hoc præcon-
 nium viri consularis. Immo etiam docuit argu-
 mento suscepti sacerdotij, summum mihi ho-
 norem Carthaginis adesse. Iam hoc præcipuum
 beneficium, ac longè ante cæteros excellens,
 quòd me vobis locupletissimus testis suo etiam
c summa, suffragio commendat. Ad *c* summam pollici-
 tus est, se mihi Carthagini de suo statuam posi-
 turum: vir, cui omnes prouincie quadrijuges
 & seingres currus vbique gentium ponere gra-
 tulantur. *d* Quid *d* igitur superest ad honoris mei
 tribunal & culmen, ad laudis meæ cumulums?
 Immo enim uerò quid superest? *e* Emilianus Stra-
 bo vir consularis, breui *e* voce omnium futu-
 rus proconsul, sententiam de honoribus meis
 in curia Carthaginensium dixit: omnes eius
 auctoritatem secuti sunt. Nonne videtur hoc
 vobis senatusconsultum esse? Quòd Carthagi-
 nenses omnes, qui in illa sanctissima curia ad-
 erant, tam libenter decreuerunt omnes lo-
 cum *f* statuæ: cum *f* statuere: vt illo scires iccirco alteram
 statuam, quantum spero, insequentem curiam
 protulisse, vt salua veneratione, salua reueren-
 tia consularis sui, viderentur factum eius non a-
 mulati, sed secuti: id est, vt integro die benefi-
 cium ad me publicum perueniret. Cæterum
g beneuo- meminerant optimi magistratus & *g* beneuo-
 lentissimi lentissimi principes, mandatum sibi à vobis quod
 volebant,

a volebant, id ego nescirem: haud prædicarem:
 ingratus essem: Quinetiam vniuerso ordini b no-
 stro, amplissimis erga me meritis, quantas ma-
 ximas possum, gratias ago atque habeo, qui me
 in illa curia honestissimis acclamationibus de-
 corauere, in qua curia vel nominari tantumino-
 dò sumus honor est. Igitur quod difficile fa-
 ctu erat, quodque reuera arduum nobis existi-
 mabatur, gratum esse populo, placere ordini,
 probari magistratibus & principibus: Id c præ-
 fusiue dixerim, ia n quodammodo mihi obti-
 git. Quid igitur superest ad statuae meæ hono-
 rem, nisi æris d precium, & artificis ministe-
 rium: quæ mihi ne in mediocribus quidem ci-
 uitatibus vnquam defuere, ne c in Carthagine
 desint, vbi splendidissimus ordo etiam de rebus
 maioribus iudicare potius solet, quàm compu-
 tare. Sed de hoc tum ego perfectiùs, cum
 vos effectiùs. Quin etiam tibi Nobilitas sena-
 torum, claritudo ciuium, dignitas amicorum,
 mox ad dedicationem f statuae meæ, libro
 etiam conscripto, plenius gratias, g canacique
 libro mandabo, vti per omnes prouincias
 eat: totoque ab hinc orbe, totoque ab hinc tem-
 pore, laudes beneficii tui vbique gentium sem-
 per annorum repræsentet. Viderint, quibus
 mos est oggerere se & ociosis præsidibus, vt
 impatientia linguæ commendationem inge-
 nij quærant, & affectata amicitiae vestrae specie
 glorientur. Vtrumque eiusà me, Scipio Orfite, lon-
 ge abest. Nam & quantulumcunque ingenium
 meum,

a volebāt.

Id

b vestro

amplissi-
misc præfici-
ned prælium,
artificise vt Car-
thaginif statua
mea,
g cana-
ciusque

meum, lampridem pro captu suo hominibus notius est, quàm vt indigeat nouæ commendationis. Et gratiam tuam, tuorumque similium malo, quàm iactò: magisque sum tantæ amicitiae cupitor, quam gloriator: quoniam cupere nemo, nisi verè putet, potest. Potest autem quiuis falsò gloriari. Ad hoc ita semper ab ineunte æu bonas artes sedulò colui, eamque existimatio-
a vestra, nem morum ac studiorum cum in prouincia *a* nostra, tum etiam Romæ penes amicos tuos quassisse me, tute ipse locupletissimus testis es: vt non minus vobis amicitia mea capessenda sit: quàm mihi *b* vestra est concupiscenda. Quippè non promptè veniam impertire, rarerè ad eundi assiduitatem eius requirentis est: summumque argumentum amoris, frequentibus delectari, cessantibus obirasci, perseverantem celebrare, desinentem desiderare. Quoniam necesse est eiusdem esse, cuius angat absentia. Cæterum vox cohibita silentio perpeti, non magis vsu iuerit, quàm nares grauedine oppletæ, aures spiritu obferatæ, oculi albugine obducti. Quid si manus manicis restringantur? Quid si pedes pedicis coartentur? Iam rector nostri animus aut somno soluitur, aut vino mergatur, aut morbo sepeliatur: profectò vt gladius vsu splendet, situ rubiginat, ita vox in vagina silentij condita diutino torpore hebetatur. Desuetudo omnibus pigrity, pigrity veterum parit. Tragædi adeò nicotidie proclament, claritudo arteriarum obsolescit. Igitur
 iten.

identidem boando purgant rauim. Cæterum
 ipsius vocis hominis exercendi casus, labor
 superuacaneo studio plurifariam superatur. Si
 quidem voce hominis & tuba rudore toruior,
 & lyra concentu variatior, & tibia questu dele
 ctabilior, & fistula susurru iucundior, & bucci
 na significatu longinquior. Mitto dicere ^{a mu-}
 torum animalium immediatos honores, distin
 ctis proprietatibus admirandos: vt est taurorū
 grauis mugitus, luporū acutus vlulatus, elephā
 torum tristis barritus, equorū hilaris hinnitus:
 nec non auium instigati angores, nec non leo
 num indignati fremores, cæteræque id genus
 voces animalium truces ac liquidæ, quas in se
 sta rabies vel propitia voluptas ^b ciant. Pro qui
 bus homini vox diuinitus data, angustior qui
 dem, sed maiorem habet vtilitatem mentibus,
 quam auribus delectationem. Quo magis cele
 brari debet frequentius vsurpata, & quidem
 non nisi ^c adiutorio tanto viro præfidente. In ^c auditorio
 hac excellenti celebritate multorum erudito
 rum, multorum ^d benignorum, equidem et si si
 dibus apprimè callerem, non nisi cōfertos ho
 mines consecraret. In solitudine cantillauit: ^{Equidem}

Orpheus, in syluis inter delphines Arion.

Quippe, si fides fabulis, Orpheus exilio de
 solatus, Arion nauigio præcipitatus. Ille im
 manium bestiarum delinitor; hic misericor
 dium beluarum oblectator: ambo miserrimi
 cantores, quia non sponte ad laudem, sed ne
 cessario ad salutem nitebantur. eos ego im
 pensius

¶ pueris,
adolesc.

¶ Orfici

¶ impræ-
sentiarum

penſius admirarer, ſi hominibus potiùs quàm beſtijs placuiſſent. Auſibus hæc ſecretaria, vt inquam magis congruerint merulis, & luſcinijs, & oloribus. Et merulæ in remotis reſquis fringultiunt: luſcinia in ſolitudine Africana canticum adoleſcentiæ garrunt: olores apud aujos fluuios carmen ſenectæ meditantur. Enimuerò qui a pueris & adoleſcentibus & ſenibus uile carmen prompturus eſt, iſ in medijs milibus hominũ caritat: ita vt hoc meum de virtutibus b Orfici carmen eſt, cum quidem fortaffe, ſed ſerium: nec minùs gratũ quàm uile Carthaginienſium pueris, iuuenibus & ſenibus, quos indulgẽtia ſua præcipuus omnium proconſul ſubleuauit, temperatoque deſiderio & moderato remedio dedit pueris ſapritatem, iuuenibus hilaritatem, ſenibus ſecuritatem. Metuo quidem, Scipio, quoniam laudes tuas attingi, ne me c in præſentiarum refrenes, vel tua generoſa modeſtia, vel mea ingenua uerecundia. Sed nequeo, quin ex plurimis quæ in te meritiſſimò admiramur, ex his plurimis quin vel pauciſſima attingam. Vos ea necum ciues, ab eo ſeruati, recognoſcite.

FLORIDORVM

LIB. III.

Tanta multitudo ad audiendum conueniſtis: vt potiùs gratulari Carthaginẽ debeam, quòd tam multos eruditionis amicos habet: quàm excuſare, quòd Philoſophus non reſcuſauerim diſſertare. Nam & pro

pro amplitudine ciuitatis frequentia collecta,
 & pro magnitudine frequentiae locus delectus
 est. Præterea in auditorio hoc genus spectari
 debet, non pauimenti marmoratio, nec proce-
 nsi corabulatio, nec scenæ columnatio, sed nec
 culminū eminentia, nec lacunarium refulgen-
 tia, nec sedilium circumferentia: nec quod hîc
 aliâ minus hallucinatur, comœdus fermoci-
 nator, tragœdus vociferatur, funereus pericli-
 tatur, præstigia oratur, histrio gesticulatur:
 cæteri quæ omnes ludiones ostentat populo quod
 cuiusque artis est: sed istis omnibus superseisis, ni-
 hil amplius spectari debet, quam conuenientiū
 ratio, & dicentis oratio. Quapropter ut poëtæ
 solent, hic ibidem varias ciuitates substituere,
 ut ille tragicus, qui in theatro dici a solet:

Liber qui angusta hac loca Citharonis colis:

item ille comicus:

Quibus paruum posulat Plautus loci

De nostris magnis atque amicis amicibus,

Athenas quos in Architeclis conferam:

non secus & mihi licet nullam longinquam
 & transmarinam ciuitatem hic, sed enim ipsius
 Carthagini vel curiam vel bibliothecam
 substituere. Igitur proinde habetote, si cu-
 ria digna protulero, ut si in ipsa curia me au-
 diatis: si erudita fuerint, ut si in bibliotheca
 legantur. Quod utinam mihi pro amplitudine
 auditorij proluxa oratio suppeteret: ac non
 hic maxime clauderet, ubi me facundissimam
 cuperem. Sed verum verbum est profecto,

a facit:

b Per par-
 uam

c vestris
 d quod sine
 architeclis
 conferat:

quod aiunt: Nihil quicquam homini tam prosperum diuinitus datū, quin ei tamen admixtū sit aliquid difficultatis; vt etiam in amplissima quaq; laetitia subsit quæpiā vel parua querimonia, coniugatione quadam mellis & fellis. Vbi vber, ibi tuber. Id ego & cū in aliās, tum etiam nunc in præsentiarum vsu experior. Nam quātō videor plura apud vos habere ad commēdationem suffragia, tantō sum ad dicēdum nimia reuerentia vestri b cunctatior. Et qui penes extraneos sēp enumerō promptissimē disceptaui, idem nunc penes meos hæsito, ac (mirum dictu) ipsis illecebris deterreor, & stimulis refrenor, & incitamentis cohibeor. & At non multa mihi apud vos adhortamina suppetunt, quòd sum vobis nec lare alienus, nec pueritia d inuositatus, nec magistris peregrinus, nec secta incognitus, nec voce inauditus, nec libris illectus, improbatissue? Ita mihi & patria in concilio & Africæ, id est vestro, & pueritia apud vos, & magistris vos. Et secta, licet Athenis Artici confirmata, tamen hīc inchoata est: & vox mea vtraque lingua iam vestris auribus ante proximum sexennium probè cognita. Quin & libri mei non alia vbique laude carius censentur, quàm quòd iudicio vestro comprobantur. Hæc tanta ac totius inuitamēta communia non minus vos ad audiendum prolestant, quàm me ad dicendum retardant. Faciliusq; laudes vestras alibi genium, quàm apud vos prædicarim; ita apud vos cuique modestia obnoxia

a cū etia
alias, tum
etiam im-
præsentia-
rum
b conta-
rior.

c An
d inuosi-
tatus.

e Africæ:
enimuerō
& pueritia

obnoxia est: apud extraneos autem veritas libera semper aadeo, & vbiq. Vos quippe aadeo. Et vt parentes ac primos magistros meos celebro, mercedemque vobis rependo: non illam quam Protagoras sophista pepigit, nec accepit: sed quam Thales sapiens nec pepigit, & accepit. Video quid postuletis, vtraique nar-
 rabo. *b* Protagoras, qui sophista fuit longè multiscius, & cum primis Rhetoricæ reperto-
 ribus persacundus: Democriti physici ciuis, equæuus, inde ei suppeditata doctrina est. Hūc
 Protagoram aiunt, cum suo sibi discipulo E-
 uathlo mercedem nimis vberem, conditione
 temeraria pepigisse, vt sibi tum demum id ar-
 genti daret, si primo tyrocinio agendi penes
 iudices vicisset. Igitur Euathlus, postquam
 cuncta illa exorabula iudicantium, & deci-
 pula aduersantium, & artificia dicentium,
 versutus alioquin & ingeniatus ad astutiam fa-
 cilè perdidicit, *c* contentusque scire quod
 concupierat, coepit nolle quod pepigerat, sed
 callidè nectendis moris frustrari magistrum,
 diutileque nec asserere velle, nec reddere, vsq;
 dum Protagoras eum ad iudices prouocauit.
 Expositaq; conditione, *d* qua docendum rece-
 perat, anceps argumētum ambifariam propo-
 suit. Nam, Siue ego vicerò, inquit, soluere mer-
 cedem debebis, vt cōdemnatus: seu vt viceris,
 nihilominus reddere debebis, vt pactus: quip-
 pe qui hāc primā causam penes iudices viceris.
 ita si vincis, in cōditionem incidisti: si vinceris,

b Prota-
 goras qui-
 dem so-
 phista

*Protagora
 cum Eua-
 thlo con-
 uertatis.*

c conten-
 tus scire

d quam in

a damna-
tionem.
Quid quæ-
ris?

b hæc pri-
mam cau-
sam

c conuo-
luerit,
d terere,

Thaletis in-
uentâ.

in a damnationem, quod quæris. Ratio con-
clusa iudicibus acriter & vincibiliter videba-
tur. Enimvero Euathlus, utpote tanti vete-
ratoris perfectissimus discipulus, biceps illius
argumentum retorfit. Nam si ita est, inquit,
neutro modo, quod petis, debeo. Aut enim
vinco, & iudicio dimittor: aut vincor, & pacto
absolutor, ex quo non debeo mercedem, si
b hac prima causa fuero penes iudices victus.
Ita me omni modo liberat, si vinco, conditio: si
vincor, sententia. Nonne vobis videntur hæc so-
phismatum argumenta, obuersa inuicem, vice-
spinarum, quas ventus cùm voluerit inter se
d coercere, paribus utrinque aculeis, simili pe-
netratione, mutuo vulnere? Atque ideo merces
Protagoræ tam aspera, tam senticosa, versutis
& auaris relinquenda est: cui scilicet multo tato
præstat illa altera merces, quam Thalem me-
morant suasisse. Thales Milesius ex septem il-
lis sapientia memoratis viris facile præcipuus:
fuit enim geometricæ penes Graios primus
repertor, & naturæ rerum certissimus explo-
rator, & astrorum peritissimus contempla-
tor, maximas res paruis lineis reperit: tempo-
rum ambitus, ventorum flatus, stellarum mea-
tus, tonitruum sonora miracula, siderum obli-
qua curricula, Solis annua reuerticula. Idem
Lunæ vel nascentis incrementa, vel senescen-
tis dispendia, vel delinquentis obstacula. Idem
sanè iam procliui senectute diuinam ratione de-
Sole commentus est; quam equidè non didici-
modò,

modò, verùm etiam experiundo comprobā-
 ui: quotiens Sol magnitudine sua circumsum,
 quem perineat, metiatur. id à se recens inuen-
 tum *a Priennensem, qui noua & inopinata co-* *Mandray.*
 gnitione impendio delectatus, optare iussit, *tus.*
 quantam vellet mercedem sibi pro tanto do-
 cumento rependi Satis, inquit, mihi fuerit in-
 cedis, Thales sapiens, si id quod à me didicisti,
 cùm proferre ad quospiam cœperis, tibi non
 adsciueris, sed eius inuenti me potius quàm a-
 lium repertorem prædicaueris. Pulchra mer-
 ces prorsum, ac tali viro digna, & perpetua.
 Nam & in hodiernum, ac de hinc semper,
 Thalea merces persoluetur ab omnibus no-
 bis, qui eius cœlestia studia verè cognouimus.
 Hanc ego vobis mercedem Carthagenenses
 vbique gentium dependo, pro disciplinis: quas
 in pueritia sum apud vos adeptus. Vbique e-
 nim me vestræ ciuitatis alumnum fero, vbique
 vos omnimodis laudibus celebro: vestras di-
 sciplinas studiosius percolo, vestras opeis
 gloriosius prædico, vestros etiam deos reli-
 giosius veneror. *b* Et nunc quoque igitur prin-
 cipium mihi apud vestras aureis auspiciatis-
 mum ab Æsculapio deo capiam, qui arcem
 nostræ Carthaginis indubitabili numine
 propitius respicit. Eius Dei hymnum Græco &
 Latino carmine dvobis occinam, iam illi à me
 dedicatū. Sum enim nō ignotus illius agricola,
 nec recens cultor, nec ingratus antistes: ac iā &
 ccc 4 prorsā

b Nunc
 quoque

c vestræ

d vobis sic
 canam

«vobis.

prorsâ & vorâ facundia veneratus sum; ita vt etiam nunc hymnum eius vtraque lingua canam: cui dialogum similiter Græcum & Latinum prætexui, in quo sermocinabuntur Sautius Seuerus & Iulius Persius, viri & inter se mutuò, & a nobis, & vtilitatibus publicis merito amicissimi, doctrina & eloquentia & benevolentia paribus: incertum modestia quietiores, an industria promptiores, an honoribus clariores. Quibus cum sit summa concordia, tamen hæc sola æmulatio, & in hoc vnum certamen est, vter eorum magis Carthaginem diligat: atque summis medullitus viribus contendūt ambo, vincitur neuter. Eorum ego sermonem ratus & vobis auditu gratissimum & mihi compositè congruentem: & dedicatur religio summo in principio libri ratio, quemdam ex his qui mihi Athenis condidicere percontari à Persio Græcè, quæ ego pridie in templo Æsculapij disseruerim: paulatimq; illis Seuerū adiungo, cui interim Romanæ linguæ parteis dedi. Nam & Persius, quamuis & ipse optimè Latine possit, tamen *b* hodie vobis Atticissabit. Asclepiades ille, inter præcipuos medicorum, si vnum Hippocratem excipias, cæteris princeps, primus etiam vino reperit ægris opitulari: sed dando scilicet in tempore. cuius rei obseruationem probè callebat: vt qui diligentissimè animaduerneret venarum pulsus inconditos, vel præclaros. Is igitur cum fortè in ciuitatem sese reciperet, & rure suo suburbano rediret,

b hodie
nobis ac
vobis Att.
Asclepiades
det.

rediret, aspexit in pomerijs ciuitatis funus ingens locatum, plurimos homines ingenti multitudine qui exequias venerant circumstare, omnis tristissimos & obsoletissimos vestitu.

Propius accessit, & vt incognosceret more ingenij, quisnam esset: quoniam percontanti nemo responderat: at verò vt ipse aliquid in illo ex arte reprehenderet. Certè quidem iacenti homini, ac propè deposito fatum attulit. Iam miseri illius membra omnia aromatis perspersa, iam os ipsius vngvine odoro delibutum, iam eum pollinctum, iam cœnæ paratum: contemplatus enim diligentissimè, quibusdam signis b animaduertit, etiam atque etiam pertrastauit corpus hominis, & inuenit in illo vitam latentem: confestim exclamauit, viuere hominem: procul e igitur facès abigerent; procul ignes amolirentur, rogum demolirentur, cœnam feralem à tumulo ad mensam referrent.

Murmur interea exortum, partim medico credendum dicere; partim etiam irridere medicinam. Postremò propinquis etiam hominibus inuitis, quòd ne iam ipsi hæreditatem haberant, an quòd adhuc illi fidem non habebant, ægrè tamen ac difficulter Asclepiades impetrauit breuem mortuo dilationem. Atq; ita vespillonum manibus extor. um, velut ab Inferis postliminio domum retulit, confestimq; spiritum recreauit: d confestim animam in corporis latibulis delitescentem, quibusdā medicamētis prouocauit. Sapientis viri super mensam cele-

a vt etiam
cognosce-
ret, more
ingenij
humani,
quisnam

b animadu-
uertit Et-
iam.

c ergo

d conse-
stimque
anim.

bre dictum est: Prima, inquit, cratera ad sitim pertinet: secunda ad hilaritatem: tertia ad voluptatem: quarta ad infaniam. Verumenimvero Musarum cratera, versa vice, quāto crebrior, quātoq; ineracior, tantō propior ad animi sanitatem. Prima cratera Literatoris ruditatem eximit: secunda Grammatici doctrina instruit: tertia Rhetoris eloquentia armat. Hactenus à plerisque potatur. Ego & alias crateras Athenis bibi, Poëticæ commentam, Geometricæ limpidam: Musicæ dulcem: Dialecticæ amarulam. *b* Iam verò *c* vniuersitas Philosophiæ, inexplabilem scilicet nectariam. Canit enim Empedocles carmina, Plato dialogos, Socrates hymnos, Epicharmus modos, Xenophon historias, Xenocrates satyras, Apuleius d noster hæc omnia: nouemq; Musas pari studio colit, maiore scilicet voluntate quā facultate. Eoq; propensius fortassis laudandus est, q; omnibus bonis in rebus, conatus in laude, effectus in casu est. Ita vt contrā in maleficijs, etiam cogitata scelera, non perfecta adhuc, vindicantur cruenta mente, pura manu. Ergo sicut ad pœnam sufficit meditari puniendam, sic & ad laudem satis est conari prædicanda. Quæ autem maior laus, aut certior, quā Carthagini benedicere, vbi tota ciuitas eruditissimi estis, penes quos omnem disciplinam pueri discunt, iuuenes ostentant, senes docent. Carthago prouincię nostrę magistra venerabilis: Carthago Africa Musa cœlestis, Carthago Camæna togato.

a austerulam.
b enim-
 uerò
c vniuersas
d vester

na togatorum. Habet interdum & necessaria festinatio honestas moras, sæpe uti malis interpellatam voluntatem. Quippe & illis, quibus curriculo confecta via opus est, adeo ut præoptent pendere equo, quam carpento sedere, propter molestias sarcinarum, & pondera vehiculorum, & moras orbium, & sales orbitarum, adde & lapidum globos, & caudicum toros, & camporum riuos, & collium cliuos. Hisce igitur moramenti omnibus qui volunt deuitari, adiectorem sibi net equum deligunt, diutinae fortitudinis, viuacis pernicitatis: idem & ferre validum, & ire rapidum:

Qui campos collesq; gradu aperlabitur.

Ino, ut ait Lucilius, tum cum eo equo per viam concito peruolant: si quæ interea conspiciantur ex principalibus viris nobilem hominem, bene consultum, bene cognitum, quamquam opido festinant, tamen honoris eius gratia cohibent cursum, releuant gradum, retardant equum, & illico in pedes desiliunt, fruticem, quem verberando equo gestant, eam virgam in laeuam manum transferunt. Itaque expedita dextera adeunt, *b* auscultant: & si diutule ille quippiam percontetur, ambulant diutule, & fabulantur. Denique quantumvis moræ in officio e libenter infumunt. Crates ille, Diogenis sectator, qui ut lar familiaris apud homines ætatis suæ Athenis cultus est, nulla domus ei vquam clausa erat: nec erat patris familiæ tam

a perlabitur vno, ut ait Lucilius.

b ac salutant.

c libentur Crates.

tam

tam absconditum secretum, quin eò tempe-
 stiue Crates interueniret, litium omnium &
 iurgiorum inter propinquos disceptator atque
Hercules arbiter. Quòd Herculem olim poetæ memo-
philosophus. rant, monstra illa immania hominum ac fera-
 rum virtute subegisse, Orbemque terræ pur-
 gasse: similiter aduersum Iracundiam & Inui-
 diam, atque Auariciam atque Libidinem, cæte-
 raque animi humani monstra & flagitia, Philo-
a fuit. Ex sophus iste Hercules *a* fuit, eas omneis pestes
 mentibus exegit, familias purgauit, malitiam
 perdomuit, seminudus & ipse, & claua insignis:
 etiam Thebis oriundus, vnde Herculem fuisse
 memoria extat. Igitur priusquam planè Crates
 factus, inter proceres Thebanos numeratus
 est: lectum genus, frequens famulitium, do-
 mus amplo ornata vestibulo, ipse bene vesti-
 tus, bene prædiatus: post, vbi intellexit nullum
b sibi in re *b* sibi vitæ famulare præsidium legatum, quo
familiari fretus ætatem agat, omnia fluxa infirmaque
præf. esse: quicquid sub cælo diuitiarum est, eas om-
 neis ad bene viuendum non quicquam esse: si-
 cuti nauem bonam fabrefactam, bene intrin-
 secus compactam, & extrinsecus eleganter de-
 pictam, mobili clauo, firmis rudentibus, pro-
 cero malo, insigni carchesio, splendentibus ve-
 lis, postremò omnibus armamentis idoneis ad
 vsum, & honestis ad contemplationem. Eam
 nauem si aut gubernator non agat, aut tempe-
 stas agat, vt faciliè cum illis egregijs instrumen-
c commi- tis aut profunda hauserint, aut scopuli *c* cõmi-
 nuerint,

nuerint? Sed & medici cū intrauerint ad æ-
grum vti visant, & nemo eorum quod tabu-
lina perpulehra in ædibus cernant, & lacuna-
ria aut oblita, & gregatim pueros ac iuue-
nes eximia forma in cubiculo circa lectum
stantes, ægrum iubet vti sit animo bono: sed
vbi iuxta confedit, manum hominis prehen-
dit, eam pertractat, venarum pulsus & mo-
menta captat, si quid illic turbatum atque in-
conditum offendit, illi renunciat, malè mor-
bo haberi. Dives ille cibo interdicatur, ea die
in sua sibi copiosa domo panem non acci-
pit: cū interea totum eius seruitium hilares
sunt, atque epulantur. Nec in ea re quicquam
efficit conditione.

L. APVLEII MADAV- RENSIS PHILOSOPHI Platonici,

DE DOGMATE PLATONIS LIBER VNVS.

PLATONI habitudo corporis *Plato* prius
cognomentum dedit. namque *Aristocles*.
Aristocles prius nominatus:
« *Aristo* ei fuisse pater dictus est. » Et *Ari-*
Cæterum *Perictione* *Glauci* fi-
sta mater fuit, & de utroq; nobilitas satis clara.
Nam *Aristo* pater per *Codrum*, ab ipso *Neptu. Aristo*,
no ori-

ho originem duxit. Ab Solone sapientissimō
 qui legū Atticarū fundator fuit, maternus de-
 riuatus est sanguis. Sunt qui Platonē augustinio-
 re conceptu profatū *a* dicūt. Cū quidē Apola-
 linis figuratio Perictionæ se miscuisset. Mense
 etiā qui apud Atticos *b* Thargilion dicitur, natus
 est, die qua apud Delon Latona fertur. Apollis
 nē Dianamq; peperisse. Pridie Socratē genitū
 accepimus. Somnium etiā Socra-*c* is *c* circū-
 fertur, *d* visus est
 ferunt. nam vidisse sibi *d* visum esse cygni pullū
 ex altari, quod in academia Cupidini consecra-
 tum est, volasse, & in eius gremio refēdisse: &
 postea olorem illum pennis cœlum petisse, ca-
 nore musico auditus hominum deorumq;ue
 mulcentem. Cū hoc ergo Socrates in *e* con-
 uentum hominum referret; Aristo Platonem
 puerum oblaturus Socrati magistro commo-
 dū prosequēbatur. Quē vbi aspexit ille, in-
 geniumq;ue intinuum de exteriori conspicu-
 tus est facie: Hic ille erat amici, inquit, de Aca-
 demia Cupidinis cygnus. Talis igitur, ac de
 talibus Plato; non solū heroum virtutibus
 præstitit, verū etiā *f* æquiparauit diuinū
 g potestatibus. Nam Speusippus, domesticis
 instructus documentis, pueri *h* eius in ære
 partiēdo ingenium, & admirandæ verecun-
 diæ indolem laudat; & pubescentis primi-
 tiæ labore atque amore studendi imbutas re-
 fert, & in viro harum incrementa virtutum &
 ceterarū conuenisse testatur. Ex iisdē genitori-
 bus *i* Glauco & Adimanthus ei fratres fuerūt.

Docto,

Doctorem habuit in prima literatura Dio-Platonis
 nysium; at in palaestra Aristonem, Argis oriun-^{præcepto:}
 dum. Tantosque progressus exercitatio con-^{res.}
 tulit ei, ut Pythia & Isthmia a de lucta certa
 uerit: picturæ non aspernatus artem, Tragœta
 dis & dithyrambis se utilem finxit. Iamque car-
 minum confidentia elatus, certatorem se pro-
 fiteri cupiebat: nisi Socrates humilitatem cu-
 pidinis ex eius mentibus expulisset, & veræ
 laudis gloriam in eius animum inferere cu-
 rasset. Et antea quidem Heracliti secta fue-
 rat imbutus. Verum cum se Socrati dedisset,
 non solum ingenio atque doctrina cæteros
 Socraticos vicit; verum etiam labore & ele-
 gantia illustravit. Sapientiam ab eo sibi tradi-
 tam labore quoque asserere nixus est, & bele. ^{beleganti}
 gantia, per quam venustate & maiestate verbo. ^{perq; ve-}
 rum & plurimum adhibuit dignitatis. Sed po-^{nusta ma-}
 steaquam Socrates homines reliquit, quæ-^{iestate}
 fuit unde proficeret, & ad Pythagoræ discipli-^{cpluri-}
 nam se contulit. Quam, etsi ratione diligen-^{adhibuit}
 ti & magnifica instructam videbat; rerum ta-
 men continentiam & castitatem magis cu-
 piebat imitari, & quod Pythagoreorum inge-
 nium adlutum alijs disciplinis sentiebat, ad
 Theodorum Cyrenas, ut Geometriam dis-
 ceret, est profectus: & Astrologiam adus-
 que, Ægyptum iuit petiit, ut inde Prophe-
 rum etiam ritus addisceret. Et ad Italiam iterū
 venit, & Pythagoræos, Eurytum Tarentinum
 & seniore Archyram sectatus, atque ad Indos
 & Ma.

& Magos intendisset animum, nisi eum bel-
 la tunc vetuissent Asiatica. Quapropter inuen-
 ta Parmenidis ac Zenonis studiosius execu-
 tus, ita omnibus quæ admirationi sunt singula
 suos libros expleuit, ut primus tripartitam Phi-
 losophiam copularit: sibi quæ inuicem necessa-
 rias parteis neque pugnare inter se tantum-
 modò, sed etiam inutuis adiuuare auxilijs ostē-
 derit. Nam quamuis de diuersis officiis hæc
 ei essent Philosophiæ membra suscepta, Na-
 turalis ab *a* Heraclitæis, intellectualis à Py-
 thagoræis, Rationalis atque Moralis *b* ab ipso
 Socratis fonte: vnum tamen ex omnibus, &
 quasi proprius partus corpus effecit. Et cum prin-
 cipes harum familiarum impolitas sententias,
 & *c* incomptas auditoribus tradidissent, eas
 hic, cum *d* oratione limando, *e* tum ad oratio-
 nis angustæ honestissimam speciem deducen-
 do, perfectas atque etiam admirabiles fecit.
 Multi auditorum eius vtriusque sexus in Phi-
 losophia floruerunt. Patrimonium in hortu-
 lo, qui Academiæ iunctus fuit, & in duobus mi-
 nistris, & in patera qua dijs supplicabat, reli-
 quit. Auri tantum, quantum puer nobilitatis in-
 signe in auricula gestauit. Cæterum tres eius
 ad Siciliam aduentus, in ali quidam carpunt
 diuersis opinionibus differentes. Sed illæ pri-
 mò historiæ gratia, ut naturam *Ætnæ*, & incē-
 dia concaui montis intelligeret: secundò pe-
 ti u *Dionysij*, ut *Syracusanis* assisteret, profe-
 ctus est, & ut municipaleis leges eius prouinciæ
 disceret:

a Heracli-
 ticus,
b ex

c inchoa-
 tas audito-
 rib.

d ratione
e cum etiā
 ad i

Platonis in
Siciliam pe-
grinatio-
nis.

disceret: tertius eius aduentus fugientem Dionem, impetrata à Dionysio venia, patriæ suæ reddidit. Quæ autem consulta (quæ dogmata Græcè licet dici) ad vtilitatem hominū, viuendiq; & intelligendi & loquēdi rationem extulerit, hinc ordiemur. Nam quoniam treis partes Philosophiæ congruere inter se prius obtinuit, nos quoq; separatim dicemus de singulis, à naturali Philosophia facientes exordium. Initia rerum esse tria arbitrat^{ur} Plato, Deum, & Materiam, rerumque Formas: quas Ideas idem vocat, inabsolutas, informes, nulla specie vel qualitatis significatione distinctas. Sed hæc de Deo a sentit, quod sit incorporeus. Is vnus, ait, aperimet^{ros}, genitor, rerumq; omnium extortor, beatus & beatificus, optimus, nihil indigens, ipse conferens cuncta. Quem quidem cœlestem pronunciant, indictum, innominabilem, & (vt ait ipse) *ἀκατάνομαστον*. Cuius naturam inuenire difficile est: si inuenta sit, in multos eam enunciari non posse. Platonis hæc verba sunt: *θεὸν ἰστέον μὴ ὅτι ῥά τι οὐ νοῶσα ἢ ἀδαῶσα ἐστίν*. id est, Deum quidem inuenisse haud facile est, intellexisse autē impossibile. Materiam verò im-
procreabilem, incorruptamq; commemorat: non ignem, neq; aquam, nec aliud de e principiis absolutis elementis esse: sed ex omnibus primam figurarum capacem, factioniq; subiectam, adhuc rudem, & figurationis qualitate viduatam, Deus artifex conformat vniuersam. Infinitam verò iccirco, quod ei sit inter-

Rerum initia tria.

*Deus.
a sentit.
Quod*

*b ἀκατάνομαστον.
b ἀδαῶσα.*

*Materia.
c principiis & abs-*

ddd minata

minata magnitudo. Nam quod infinitum est, inditli. Et un magnitudinis habet finem: atque ideo, cum viduata sit sine, infinibilis re-
 etè videri potest. Sed neque corpoream, neque
 sanè incorpoream esse concedit. Ideo autem
 non putat corpus, quod omne corpus specie
 qualicunq; non careat. Sine corpore verò esse
 non potest dicere, quia nihil incorporeale cor-
 pus exhibeat, sed vi & ratione sibi eam videri
 corpoream. Atque ideo nec a se solo, neque ta-
 men sola opinione cognitionis intelligi. Namque
 corporea propter insignem evidentiam sui, si-
 mili iudicio cognosci. Sed quæ substantiam nõ
 habent corpoream, cogitationibus ea videri:
 unde adulterata opinione, ambiguam materiæ
 huius intelligi qualitatem. Ideas verò, id est,
 formas omnium simplices & æternas esse, nec
 corporales tamen. Esse autem ex ijs quæ Deus
 sumperit, exempla rerum quæ sunt, erunt ver-
 nec posse amplius quam singularum specie-
 rum singulas imagines in exemplaribus inue-
 niri, gignentiumque omnium ad instar cæ-
 formas & ^a significationes ex illa exemplo-
 rum ^b figuratione signari *ras ideas*, quas essen-
 tias dicimus, duas esse ait, per quas cuncta gi-
 gnantur, mundusque ipse: quarum una, cogita-
 tione sola concipitur: altera, sensibus subijci
 potest. Sed illa quæ mentis oculis comprehen-
 ditur, semper & eodè modo & sui par, & sui si-
 milis inuenitur, ut quæ verè sit. ^c Etenim altera
 opinione sensibili & irrationabili æstimada est,
 quam

^a figura-
 tiones
^b impres-
 sione

^c Atenim

quam nasci & interire ait : & sicut superior verè esse memoratur , hanc verè non esse possumus dicere. Et primæ quidem substantiæ vel essentiæ primùm Deum esse & mentem , formasque rerum, & animam. Secundæ substantiæ, omnia quæ informantur, quæque gignuntur, & quæ ab substantiæ superioris exemplo originem ducunt, quæ mutari & conuerti possunt, labentia, & ad instar fluminum profuga adhuc illa, quam dixi, intelligendi substantia, quoniam constanti nititur robore: & quæ de ea disputantur, ratione stabili & fide plena sunt. At huius quæ veluti vinbra & imago est superioris, rationes quoque & verba, quæ de ea disputantur, *b* in constanti sunt disciplina. Initium omnium corporū materiam esse memorauit. Hanc & signari impressione formarum. Hinc prima elementa esse progenita, ignem & aquam, terram & aëra. Quæ si elementa sunt, simplicia esse debent, neque ad instar syllabarum nexu mutuo copulari. Quæ istis euenit, quarum substantia multimoda potestate, & commixtione conficitur. Quæ cum ordinata, permixtaque essent, ab illo edificatore mundi Deo ad ordinem, numeris & mensuris in ambitum deducta sunt. Hæc è plurimis elementis ad vnum redacta esse: & ignem quidem & aëra & aquam d habere principium ex trigono, quæ stranguli recti, non paribus angulis. Et prioris quidem formæ tres species existere: pyramidem, & octangulū, & vigesiesan-

a huius

b inconstantia.

c coitione

d habere originem atque principium

ddd 2

gulam

gulam sphæram, non paribus. Terram verò, directis quidem angulis, trigonis, & vestigijs paribus esse. Et prioris quidem formæ tres species existere, pyramidem, octangulam, & vigintiangulam. Sphæram & pyramidem figuram ignis in se habere, octangulam verò æris, angulatam vicies sphæram a quæ dicatam esse. æquipedum verò trigonū efficere ex sese quadratum. Quadratum verò cubum, quæ terræ sit propria. Quapropter mobilem pyramidis formam igni dedit, quòd eius celeritas agitationi videatur esse consimilis. Secundæ velocitatis octangula sphæra est. Hanc æri detulit, qui levitate & pernitate post ignem secūsus esset.

a Vicenalis Vigesimalis sphæra est loco tertio. Huius forma fluida & volubilis, & aquæ similior est vis. Restat tesserarum figura: quæ cum sit immobilis, terræ constantiam non absurdè sortita est. Et alia initia inueniri forsitan posse, aut quæ Deo nota sunt, vel ei qui sit dijs amicus. Sic de primis elementis igni & aqua, cæterisque. & illa constare particulatum animalium & inanimantium corpora, Mundumque omnem ex omni aqua, totoque igni & æris vniuersitate, cunctaque terra esse factum: & non solum nullam horum partem extra orbem relinqui, sed nihil quidem b eius & extrinsecus inueniri. Hæc autem inuicem ex se apta & connexa esse. Idcircoque in igne atque in terra, & aqua & ære esse situs. Et sicut ignis æris cognatione coniungitur, ita humor affinitati terrenæ iungatur.

b eius extrinsecus

gatur. Hinc vnum esse Mundum, & in eo omnia, nec relictum esse locum: nequa elementa superesse, ex quibus alterius Mundi corpus possit esse. Ad hæc attributa est ei perpetua iuuentus, & inuiolata valetudo. Eoque nihil prætere extrinsecus est relictum, quod corrumpere posset eius ingenium: a cisi superesset non eum læderet, cum ita apud se ex omni parte compositus atque ordinatus foret, ut aduersaria & contraria naturæ, disciplinæque eius officere non possent. Idcirco autem perfectissimo & pulcherrimo mundo instar pulchræ & perfectæ sphaeræ à fabricatore Deo quaesitum est, ut sit nihil indigens: sed operiens omnia, coercensque contineat, pulcher & admirabilis, suique similis, sibi que respondens. Hinc illi & septem motus locorum habeantur, b progressus & retrocessus, dexteris ac sinistri, sursum & deorsum nitentium, & quæ in gyrum circuitumque torquentur. Hæc vna Mundo relicta est sapientia & prudentia propria, ut rationabiliter volueretur. Et hunc quidem Mundum nunc sine initio esse dicit: alias originem habere, natumque esse. Nullum autem eius exordium atque initium esse, ideo quod semper fuerit. Natium verò videri, quod ex his totius naturæ & substantia constet, quæ nascendit sortitæ sunt qualitatem. Hinc & tangitur & videtur, sensibusque corporis est obuius. Sed quod ei nascendi causam Deus præstitit, ideo immortalis est semper futurus. Animam

Mundus

a & b

Motus septem.

b processus
c torquet.
Sex superioribus re motis, hæc vnad immortali perseuerantia est
Anima.

verò animantium omnium non corpoream
 esse, nec sanè perituram cum corpore fuerit
 absoluta, *a* omniq; gignentium esse seniore,
b imperi-
 tare
c sortita:
 semper & per se moueri, agitatricem aliorum,
 quæ natura sui immota sunt atq; pigra. Sed illa
 cœlestem animam, fontem animarū omnium
 optimam & sapientissimā virtutem esse geni-
 tricem, *d* subseruire fabricatori Deo. & præstò
 esse ad omnia inuenta eius & annunciat. Verùm
 substantiā mētis *f* eius numeris & modis cōfici
g augmē-
 tis
h concipi-
 tur.
 Duplex ra-
 tio.
 Tempus,
 cōgeminatis ac multiplicatis gargumentis, in-
 cremētisq; per se & extrinsecus partis. & hinc
 fieri, vt Musica mundus, & canore moueatur.
 Naturasq; rerum binas esse, & earum alteram
 esse quæ veniat in mentem, quam quidem *do-
 gmatu*: id est, opinabilem appellat ille, & quæ vi-
 deri oculis & attingi manu possit: alteram co-
 gitabilem & intelligibilem. (detur enim venia
 nouitati verborum, rerum obscuritatibus
 seruiens.) & superiorem quidem partem mu-
 tabilem esse, ac facilem contuenti: hanc autem,
 quæ mentis acie videtur, & penetrabili cogi-
 tatione percipitur atque *h* conspicitur, incor-
 ruptam, immutabilem, constantem, eandemq;
 & semper esse. Hinc & duplicem rationem, in-
 terpretationemq; dicit. Namque illa visibilis,
 fortuita & muta, perseueranti suspitione colla-
 gitur: hæc intelligibilis, vera, perenni & cons-
 tātī ratione probatur esse. Tēpus verò æui esse
 imaginis

imaginem : siquidem tempus *a* mouetur , & perennitas fixa & immota est natura : & ire in eam tempus , & in eius magnitudine *b* finiri ac dissolui posse , si quando hoc decreuerit fabricator mundi Deus. Eiusdem temporis spacijs mensuras mundanæ & conuersionis intelligi. Solis quippe & Lunæ globum hoc facere, cæterasque stellas, *d* quas rectè erroneas & vagas dicimus. nostræ enim super earum curribus opiniones , disputationesq; possunt in errorem intellectû inducere. Cæterum ille rerû ordinator ita reuersiones earum, ortus, obitus, recessus, moras , progressusq; constituit, ut *e* modico quidem errori locus esset. Dies quippe cum noctibus mensium spacia complere, mensis vicissim annorum orbis inuoluunt : nec prius , quàm signa hæc *e* in lucem ardere cæperunt , iniri potuerunt temporum numeri. *f* Perituram esse obseruationem computationis huius , si hic olim chorus antiquus steterit : namq; , ut mensuræ & reuersiones temporum noscerentur , circuitusque Mundi videretur, Solis *g* intensa sunt lumina. vicissim ut quies desiderata proueniret animantibus , opacitas est inuenta noctis : mensesq; effici , cum luna circuli sui completo curriculo , ad eundem locû à quo discesserit reuertatur. anni verò spacia concludi , cum sol quadrimas temporum contigerit vices , & ad idem signû fuerit inuectus. Horum enumeratio in se reuertentium , & à se proficiscētium , intellectu cogitationis inuenit.

a mouer,
perennita-
tis
b fluere

c conuer-
sionis
d quas nos
non rectè

*d*ici & no-
diis ratio.

e in luce
fiderea
ard.
f Perituræ
quoq; esse

g incensa
sunt lumi-
na & viciss.
Menses.
Ann.

*a*seruato s. *bitus*, legitimis curriculum perpetuò *a*seruatis, quos vix hominū solertia comprehendit. Vn-

Annus ma- de fit vt & Magnus ille vocitatus annus, facili-
gnus. noscatur : cuius tempus implebitur, cū va-
gantium stellarum comitatus ad eundem per-
uenierit finem, nouumq; sibi exordium & ite-

Sphararum nera per vias Mundi reparauerit. Globorum
cælestium verò cælestium inter se nexorū per vices mu-
situs. tuas, omnium supremum esse eum, qui b inera-
bili inenar- rabili meatu censetur : eius amplexu cæteros
rabili coërceri. Et esse *ānarū* primum ordinem, se-

*c*incendi, *Elementos* elementis omnia ac principijs occupari. Ignem
rum dispos- autem alijs superiorem esse, mox aëris locum;
sitio. hinc aquæ proximum : & tunc globum ter-
ræ in medio situm æqualem loco, ac figura

imobilem stare. Hos astorum ignes sphæ-
ris affixos, perpetuis atque indefectis cursi-
bus labi : & hos animales deos dicit esse. Sphæ-
rarum verò ingenium ex igne coalitum & fa-

Animantiū bricatū. Iam ipsa animantium genera in d treis
genera. species diuiduntur : quarum vna est ex na-
d quatuor tura ignis eiusmodi, qualem Solem & Lunam
videmus, cæterasque siderum stellas : alterum
ex aëria qualitate, hanc esse dæmonum dicit
tertiū ex aqua terraq; coalescere, & mortale
genus corporū ex eo diuidi, terrenū atq; terre-

stre.

stre. sic enim ἀρχὴν censuit nominanda: terres
 numque esse arborum, cæterarumque frugum,
 quæ humi fixæ vitam trahunt. Terrestria verò,
 quæ alit ac sustinet tellus. Deorum trinas, nun-
 cupat species: *b* quorum est vnus summus, pri-
 mus & solus ille vltamundanus, incorporeus,
 quam patrem & architectum huius *e* diui orbis
 superius ostendimus. Aliud genus est, quale a-
 stra habent, cæteraque numina, quos cœlicos
 las vocamus. Tertium habent, quos medioxii.
 mos Romani veteres appellant, quod ex sui ra-
 tione & loco & potestate dijs summis sunt mi-
 nores, hominum natura profecto maiores. Sed
 omnia quæ naturaliter & propterea rectè fe-
 runtur, Prouidentia custodiā gubernantur,
 nec vilius mali causa Deo poterit ascribi. Quas
 re *d* hæc omnia ad fati sortem *e* arbitrantur
 esse ferenda. Ita enim definit, prouidentiam
 esse diuinam sententiam, conseruatricem pro-
 speritatis eius, cuius causa tale *f* suscipit offi-
 cium. Diuinam legem esse fatum, per quod in-
 euitabileis cogitationes Dei, atque incepta
 complentur. Vnde si quid Prouidentia *g* agi-
 tur, id agitur etiā fato: & quod fato terminatur,
 Prouidentia debet susceptum videri. Et pri-
 mam quidem Prouidentiam esse summi exu-
 perantisimique Deorum omnium, qui non
 solum deos cœlicos ordinauit, quos ad tu-
 telam & decus per omnia Mundi membra
 dispersit, sed natura etiam mortaleis deos, qui
 præstaret sapientia cæteris terrenis animatibus,

a ἀρχὴν

Deorum

species.

b quarum

e est prima

v vnus & so-

l lus summ.

e diuini

d nec

e arbitrat

Prouidentia.

f suscipit

Fatum.

g geritur,

ad æuitatem temporis edidit, fundatisque legibus reliquarum dispositionum, ad tutelam rerum quas quotidie fieri necesse est, dijs cæteris tradidit. Vnde susceptam Prouidentiam dii secundæ prouidentię ita *a* grauiter retinent, ut omnia etiam *b* quæ à cælestibus immortalibus exhibentur, immutabilem ordinationis paternæ statum teneant. Dæmones verò,

a grauiter
b quæ cæ-
litus mort.

Dæmones. quos Genios & Lareis possumus nuncupare, ministros deorum arbitrantur, custodesque hominum & interpretes, si quid à dijs velint. Nec sanè omnia referenda ad vim fatiputatur: sed esse aliquid in nobis, & in fortuna non nihil: & *c* fortunæ improvidos casus ignorari à nobis fatetur. Instabile enim quiddam, & incurrens *d* intercedere ea solere, quæ consilio fuerunt & meditatione suscepta, quæ non patiatur meditata ad finem venire, &

c fortunæ
quidē imp.
d intercedere
solere,

e istud
Felicitas.
Infelicitas.

tunc quidem cum impedimentum *e* illud utiliter prouenit, res illa felicitas nominatur: at ubi repugnationes istæ nociuæ erunt, infelicitas dicitur. Omnium verò terrenorum, nihil homine præstantius prouidentia dedit. Quare iidem homines bene pronunciarunt, esse animam corporis dominam. At enim cum tres partes *f* animi dicat esse: rationabilem: id est, mentis optimam portionem, hanc ait capitis arcem tenere: Irascentiam verò procul à ratione, ad domicilium cordis deductam esse, *g* obsequi eam & respondere in loco sapientiæ: cupidinem atque appetitum *h* postremam

Hominis
præstantia.
f animæ
Animæ po-
tentia.
g obse-
quique
h postre-
mam men-
tis port.

stretram

stremam portionem, infernas abdominis sedes a^a obtinere, ut popinas quasdam & latrinarum latebras, diuersoria nequitiae atque luxuriae. Relegatam verò iccirco longius à sapientia hanc partem videri, ne importuna vicinitas, & rationem constitutam desuper cunctorum salutem, in ipsa *b* cognationum vicinitate perturbaret. Totum verò hominem in capite vultuque esse. Namque prudentiam, sensusque omnes, non aliàs quàm illa parte corporis contineri. Cætera enim membra ancillari & *c* obseruire cibos & alia subministrare, vectare ut in sublime possit ut dominum atque rectorem, prudentiaque eius à periculis vendicare. Sed machinamenta quibus ad sentiendas dijudicandasque *d* qualitates sensus instructi sunt, ibidem erga regiam capitis constituta esse, in conspectu rationis, ut intelligendi atque *e* persentiendi veritas adiuvetur. Sensus verò ipsi ad ea quæ sunt sensibilia, aptè *f* composita, naturæ intelligentiam cognatam tenent. Et primo oculorum acies gemellas per lucidas esse: eas quadam luce visionis illustres, noscendi *g* literas officium tenere. Auditionem verò æthereæ naturæ participem, ærijs nuncijs percipere sonores. Iam Gustatus solutiores esse sensus, ideoque humilioribus potius & aquosis i commendatos. Tactum etiam terrenum atque corporeum, solidiora quæcunque contingi offendique possunt sentire. Eorum etiam quæ corrupta

a tenere;*b* cogitationū utilitate turbaret.*c* subseruire,*d* quætitates & qualitates*e* persentiscendi*f* Sensuum

organâ.

g compositâ naturâ, int.*g* luminis*h* humilioribus i commo-
datos.

a separata
intelligen-
tia est.
b bifori
via od.

c mixtiscō-
tibus.

d sentire,

e res inte-

græ &

Sensuum in

homine præ-

stantia.

f hominū

solertia e-

iusmodi

g authorq;

est, quodd

h siderūq;

i ortus, eo-

rumq; cum

significan-

tibus

Auditus.

k cōdisce-

ret,

Lingua.

l Sed &

totius

corrupta mutantur, *a* separanda vis intelligenda est. In media namque regione oris nares natura constituit, quarum *b* symphonia odor cum spiritu commeat: conuersiones autem mutationesq; odoratus causas dare, easq; de corruptis vel adultis, vel madefcentibus, vel madefactis *d* sentire. cum quidem ea quæruntur, vapore & fumo exhalantur: odor in his iudicium, sensusq; succedunt. Nam si *e* restent integrè, & aër purus, nunquā eiusmodi auras inficiunt. Et sensus quidem ipsi nobis cōmunes sunt cū cæteris animantibus. At epim *f* hominis solertia eiusdem modi beneficio diuino instructior *g* aptiorq;e, quod auditus ille est visusq;e præstantior. oculis namque metitus est cœlum, *h* siderum circuitus, & astrorum obitus atque *i* oritur cum significantibus spacia comprehendit, ex quo pulcherrimus & vberimus fons ille philosophiæ profluxit. Auditū verò quid homini magnificentius potuit euenire? per quem prudentiam sapientiamq; *k* disceret. numerosq; orationis metiretur, ac modos faceret, fieretq; totus ipse modulatus ac musicus? Lingua & dentium vallum, & ipsius osculi venustas accessit, quod quidem alijs animantibus ad explendam victus necessitatem, inferendasque ventri copias comparatum est: sed hominis promptuarium potius recte rationis, & suauissimæ orationis hoc datum est, ut quæ prudētia corde cōceperit, ea sensa promat oratio. *l* Sed totius corporis habitus & figura

gura membrorum alia conditione sunt optima, alia longè peiora. Inferiora reguntur optimatum præstantia, & ipsa ministerium suggerunt victuale. Pedes denique a humótenus capi obediunt, ac superciliorum sepes præmuniunt oculos, ne desuper proruat, quod tenebras visiones, molleisque perturbet. Pulmones loco ac sui genere, cordi plurimum consulunt. Cum exardescit ira, trepidansque celerioribus moribus vertex cordis ipsius madens sanguine, pulmonis excipitur mollitia. siti, frigore. *b* Splenem verò iecori non frustra esse finitimum, ut eius redundantia participatis haustibus releuet, abstergatque ea quæ sordium fuerint, purumque ac sincerum præstet quod maxime fibris est commodum. Ventrem gyris intestinorum circumplexum, & nexibus impediunt esse, ne esculenta & poculenta sese penetrarent, sed ut retenta paulisper utilitatem sui, & c sensum animantibus d exhiberent, neque exhaustis & labentibus ijs quæ inferuntur, momenti omnibus appetendi cibi necessitas immineret, & ad hoc unum occupari nobis dies noctesque necesse esset. Visceribus ossa sunt testata: eadem reuincta sunt nervis: & tamen ea quæ sunt internuncia sentiendi, sic sunt operata visceribus, ne crassitudine sensus hebetentur. Illa etiam quæ in iuncturis & copulis nexa sunt, ad celeritatem facilius e semouendam, haud multis impedita sunt visceribus. Denique ipsius capitis verticem spectata: contextum tenui

Pedes.

*a hume-
rotenus ca-
piti
Pulmo.*

Splen.

*b Lienem
verò ieci-
nori*

Venter.

*c censum
d exhibe-
rent: Nam
ne exh.*

Viscera,

*e semouē-
da,*

cute,

cute. capillisque hirsutum videbis, aduersum vim frigoris & caloris. At enim illæ opumæ sunt partes, quas labor subigit: vt a femina, ipsa quæ Cibus. b manâta c habitu- dinem Venarum ortus & qualitates. d pulmonû cute. capillisque hirsutum videbis, aduersum vim frigoris & caloris. At enim illæ opumæ sunt partes, quas labor subigit: vt a femina, ipsa quæ Cibus. b manâta c habitu- dinem Venarum ortus & qualitates. d pulmonû loquar: quæ itinera ex vtero b manentia. fibris iecoris adiuncta, dispersiunt in cruoris e simili- tudinē versum, vt eum ex eo loco per omneis artus natura solers deriuari faciat. Sed regione cordis venarum meatus oriuntur, per d pulmo- nis spiracula viuacitatem transferentes, quam de corde susceperunt, & rursus ex illo loco diul- sæ per membra in totum hominem iuuant spiritum. e Hinc ille anhelandi vices hauitæ, reddit: quæ alterno modo, ne mutuis imped- atur occursibus. Venarum diuersæ sunt qualita- tes, quas ad f procurandum eregione seruis- tium, per medullas renum commear, & susci- pig inguinum loco certum est, & rursus ve- narum genitale semen humanitatis exire. At cum totius h corporis dicat esse substantias, primam vult uideri ex igne & aqua & cæte- ris elementis: aliam ex consimilibus partibus viscerum, ossiculorum, cruoris, & cætero- rum: tertiam de discrepantibus diuersisque membris id est, capite, vtero, & articulis dispa- ribus: i vnde substantia, quæ de simplicibus constat elementis, si id quod ex necessitate victus extrinsecus arrogatur, quomodo k con- gruit generi singulorum, qualitatem corpo- ris temperiemq; custodit: at illis quæ de consi- milibus l robur, his quæ inter se disparia supra diximus,

a femina
ipsa quæ
Cibus.
b manâta
c habitu-
dinem
Venarum
ortus &
qualitates.
d pulmonû

• Hic

f procreâ-
dû è regio-
ne ceruicû,
per
g ignium
al. in ingui-
num
h corporis
duas dicat

i Vnde &
subst.

k congruit
& gen.

l robur au-
ger his

diximus, pulchritudinem nutrit: & simul æ-
qualitas ista sicci, humidi, feruentis ac frigidi,
sanitatem, vireis, speciemq; largitur: sicut illa
intemperans atq; immoderata permixtio, sin-
gulis vniuersisq; vitiatis, a anima celeri exis-
tio b corripitur. Tripartitam animam esse dicit.
primam eius rationabilem esse partē: aliam ex-
candescentiam, vel c irritabilem: tertiam appe-
titum, eandemq; cupiditatem possumus d di-
cere. Sed tunc animanti sanitatem adesse, vireis
& pulchritudinem, cum ratio totum regit, pa-
rentq; inferiores duæ partes, e concordēsq; in-
ter se iracundia & voluptas, f nihil appetunt, ni-
hil f commouent, quod inutile esse g dixerit
ratio. Eiusmodi ad h æqualitatem partibus ani-
mæ temperatis, corpus nulla i conturbatione
frangitur. Alioquin inuehit ægritudinem, in-
ualentiamq; & fœditatem, cum incompōsitæ
& inæquales inter se erunt: cum irascentiam &
consilium subegerit, sibiq; subiecerit cupidi-
tas: aut cum dominam illam reginamq; ratio-
nem, licet obsequente, & k placata cupidine,
ira flagrantior vicerit. Sed ægritudinem men-
tis stultitiam dicit esse, eamq; in parteis duas
diuidit: quarum vnā imperitiā nominat, al-
teram insaniam vocat. & imperitiæ morbum
ex gloriosa iactatione contingere, cum eorum
quorum ignarus est l aliquis, scientiam menti-
tur. Furorē verò, pēssima consuetudine & li-
bidinosa vita solere uenire: hancq; insaniam no-
minari, quam vitiosa qualitas corporis m pro-
didit,

a animal
b corrum-
pit.

Animal tri-
partita.

c irritabi-
litatem:
d nuncu-
pare.

e concor-
dantesq;
f commo-
nent,

g duxerit
h æquabi-
litatem
i pertur-
batione.

k placata
Ægritudo
mentis.

Imperitiā

l aliquis,
doctrinam
scientiæq;
Furor.
m prodit.

*angustijs
Homo per-
fectus.*

*Corpus quā-
do validū.*

didit, cū ea quę sunt rationi parata in ipso ver-
tice, importunis & auxilijs coartantur. At enim
tunc hominē esse perfectū, cū anima & cor-
pus æqualiter copulatur, & inter se conueniūt,
sibiq; respōdent, vt firmitas mentis prævalenti-
bus corporis viribus non sit inferior. Corpus
verò tunc natiuis incrementis augetur, cū va-
letudinis portio procurata salubriter modum
necessarij victus nescit excedere, nec valetudo
obteritur magnitudine externorum laborum,
nec pabuli sarcinæ immoderatus inuecti, vel
non vt oportet digesti distributiq; per cor-
pus. Tunc enim artus ac membra vigoris debi-
ti modum & vireis retinent, cū id quod in-
fertur ad totius corporis conseruationem, ve-
luti singillatim exæquatum cunctis partibus
diuiditur. Verū enimvero cū id minime
fit, tunc sequitur exitum corporis.

L. APVLEII MADAV-
RENSIS PHILOSOPHI
phi Platonici,
DE PHILOSOPHIA
LIBER VNVS.

*b philo-
sophiz*

ORALIS *b* Philosophia caput
est, Faustine fili, vt scias, quibus
ad Beatam vitam perueniri ra-
tionibus possit. Verū ad bea-
titudinem ante alia bonorum
fine

sine contingenti, vt ostendam, quæ de hoc
 Plato senserit. Bonorum igitur alia eximia ac
 prima per se dīcebantur esse: per *a* perceptionem
 cætera fieri bona existimabat. Prima bona esse
 Deum summum, mentemq; illā quam τὸ πρῶτον
 idem vocat. Secundum ea, illas quæ ex prio-
 rum fonte profluerēt, esse animi virtutes, pru-
 dentiam, iusticiam, pudicitiam, fortitudinem.
 Sed his omnibus præstare prudentiam, secun-
 dam numero ac potestate continentiam po-
 suit: has iusticiam sequi, fortitudinem quare
 tam esse. Differentiam hanc bonorum esse
 constituit. Partim diuina per se, & prima, sim-
 plicia dici bona, alia hominum: nec eadem om-
 nium existimari. Diuina *b* quippe esse, atque *b* quapro-
 simplicia, virtutes animi. Minora autem bona, *pter*
 ea quæ quorundam esse quæ cum corporis cō-
 modis congruunt, vt illa quæ nominamus:
c Externa, sapientibus, & cum ratione ac mo- *c* Externa:
 do viuētibz, sunt sanè bona: stolidis, & eorum quæ sap.
 vsu ignorantibus, oportet esse mala. Bono-
 rum primum est verum, & diuinum, illud opti-
 mum, & amabile, & concupiscendum, cuius
 pulcritudinem rationabiles appetunt men-
 tes, natura duce, instinctæ eādē ad eius ar-
 dorem: *d* sed quæ non omnes adipisci queunt. *d* & quod
 Qui neque primi boni adipiscendi faculta-
 tem possunt habere, ad id feruntur quod ho-
 minum est. Secundum, nec commune multis,
 nec quidem omnibus similiter bonum. Namq;
 appetitus, & agēdi aliqd cupido, aut vero bono
 e e e inci-

Bonorum
diuisio.

a p r æ c e-
ptionem

b quapro-
pter

c Externa:
quæ sap.

d & quod

incitatur, aut eo quod videatur bonum. unde natura duce cognatio quædam est cum bonis, ei animæ portioni, quæ rationi consentit. Accidens autem bonum esse putatur, quod corpori, rebusque venientibus extrinsecus copulatur & illum quidem qui natura imbutus est, ad sequendum bonum, non modò sibi met intimatum putat, sed omnibus etiam hominibus: nec pari aut simili modo, verùm etiam vnumquenque acceptum esse, dehinc proximis, & mox cæteris qui familiari usu vel noticia iunguntur. Hominem ab stirpe ipsa neque absolutè bonum, nec malum nasci, sed ad vtrumque proclive ingenium esse, habere quidè semina quædam vtrarumque cum nascendi origine copulata, quæ educationis disciplina in partem alteram debeant emicare. Doctoresque puerorū nihil antiquius curare oportet, quàm a vitia am-
 a ut sint
 am.
 b imbuiere,
 tores virtutum vel inter se moribus & institutis eos ad id prorsus b imbibere, ut regere & regi discant magistra iusticia. Quare præter cætera induci ad hoc cæteros oportere, ut sciant quæ sequenda fugiendaque sint, honesta esse, ac turpia, illa voluptatis, hæc laudis. Hactenus dedecoris ac turpitudinis, honesta eadè, que quæ sunt bona, confidenter optare nos oportere. Tria genera ingeniorum ab eo sunt comprehensa, quorum præstans, egregium appellat vnum: alterum, deterrimum pessimumque: tertiumque, ex vtroque medio temperatum, medium nuncupavit. Mediocritatis huius vult

*Tri a genera
 ingeniorum*

vult esse *a* participem puerum docilem, & vi-
rum progredientem ad modestiam, eundemq;
commodum ac venustum. Eiusmodi *b* enim
medietates inter virtutes & vitia intercider
dicebat Tertium quiddam, ex quo alia laudan-
da, alia culpanda essent. Inter scientiam validā
alteram falsam, & peruicaci vanitate iactatam:
inter pudicitiam, libidinosamq; vitam, & dab-
stinentiam, intemperantiamq; posuit, fortitu-
dini ac timori medios, pudorem & ignauiam
fecit. Horum quoque quos mediocres vult
videri, neque sincere esse virtutes, nec *f* vitia,
tamē inera & intemperata, sed hinc atque in-
de permixta esse. Maliciam verō deterrimi &
omnibus vitijs imbuti hominis dicebat esse:
quod accidere *g* dicebat, cū optima & ratio-
nabilis *h* proportio, & quæ etiā imperare cæ-
teris debet, seruit alijs. Illæ verō vitiorum do-
ctrices iracundia & libido, ratione sub *i* iugo
missa domantur. Eandem malitiam de diuers
fis constare, abundantia, inopiaq;. Nec solūm
ea *k* in qualitatis vitio claudicare arbitratur,
sed etiā incumbere dissimilitudinem. Neque
enim posset cum bonitate congruere, quæ à
semetipsa tot modis discrepet: & non solūm
disparilitatem, sed etiā *l* concinnitatem præ-
segerat. Quapropter tres partes animæ, tribus
dicit, vitijs vrgeri. Prudentiam indocilitas im-
pugnat, quæ non abolitio, ē infert scientiæ, sed
contraria est disciplinæ *m* discēdæ. Huius duas
ab eo species accepimus, imperitiam & fatuita-

c c c 2

tem:

a partici-
pes*b* quippe
medietatis
int.*c* peruica-
cia*d* abstinē-
tiam & cē-
perantiam
pos.*e* quippe
f vitia re-
meraria &*g* cēsebat;
h portio;*i* iugum
missa do-
mantur.
k in æquæ-
litatis*l* incon-
cinnitatem
Partiū ani-
marum de-
*fectus.**m* discēdi.

tem : quarum imperitiâ sapientiæ , & fatuitas prudentiæ inueniuntur inimicæ. Iracundiam, audacia. Eius comitatum sequuntur indigna-

*a ἀναιδής
via.*

tio & incommobilitas, dicta Græcè *a ἀναιδής*, Ita enim dixerim , quæ non extinguit incitamenta irarum, sed ea stupore deficit ininobili. Cupiditatibus luxuriam applicat, id est appetitus voluptatem : & desiderium, ad fruendum potiendumq; haustus inexplebiles. Ex hac nascitur auaritia, atque lasciuia: quarum altera libe-

*b coërcet,
c prodigit*

ralitatem *b* coërcet, altera immoderatus fundendo patrimonij *c* prodigat facultates. Sed

Virtutes.

*d mētis, o-
prima &
e sibi, quie-
tum,*

virtutes Plato habitum esse dicit *d* mentis, optimè & nobiliter figuratæ : quæ concordem *e* sibi quietem , constantem etiam eum *f* facit cui fuerint fideliter intimatæ , non tantummodo

*f facit cui
fuerit fide-
liter inti-
mata. non
verbis mo-
dò, sed etiā
factis secū
& cū alijs
congruen-
tem.*

verbis, sed factis & etiam secū & cum ceteris. Hoc verò procliuus, si ratio in regni sui solio constituta sit , appetitus & iracundias semper domitas & in frenis *g* habet Ipsæq; ita obediunt, ut tranquillo ministerio fungantur. Vni modam verò esse virtutem : quod bonum suapte natura adminiculo non indiget. perfectum autem cum sit, solitudine debet esse contentum. Nec solum qualitas, verum etiam similitudo cum virtutis ingenio coniungitur. Ita enim secum ex omni parte congruit , ut ex se apta sit, sibi que respondeat. Hinc etiam medietates, easdemq; virtutes, ac summitates vocat: nec solum quod careant redundantia & egestate, sed quod in medullis quodam vitorum

*g habet:
ipsique*

sitæ

sitæ a sunt. Fortitudo quippe circumfistitur
 hinc audacia, inde timiditate: audacia quidem
 confidentia sit abundantia, metus verò vitium
 deficientis audaciæ. Virtutum perfectæ quæ
 dam sunt, imperfectæ aliæ. Et imperfectæ
 b sunt, quæ in omnibus beneficio solo naturæ
 proueniunt, vel quæ solis disciplinis traduntur,
 & c magis ratione discuntur. Eas igitur quæ ex
 omnibus his constant, dicimus esse perfectas.
 Imperfectas virtutes semet comitari negat.
 Eas verò quæ perfectæ sunt, indiuiduas sibi, &
 inter se connexas esse, ideo maximè arbitratur,
 quòd ei cui sit egregium ingenium, si accedat
 industria, vsus & disciplina, quam dux rerum
 ratio fundauerit; nihil relinquetur quod non
 virtus administret. Omnes virtutes cum ani-
 mæ partibus diuisit: & illam virtutem quæ ra-
 tione sit d nexa, & este spectatrix omnium re-
 rum, prudentiam dixit, atque sapientiam. qua-
 rum sapientiam, disciplinam vult videri diui-
 narum humanarumque rerum: Prudentiam
 verò, scientiam esse intelligendorum bono-
 rum & malorù, eorù etiam media quæ dicuntur.
 In ea verò parte quæ iracundior habeatur, for-
 titudinis sedem f esse, vireis animæ, neruós-
 que ad ea implenda, quæ nobis seuerius agen-
 da legum imponuntur imperio. Tertia pars
 mentis est cupidinum & desideriorum, cui ne-
 cessario Abstinencia comes est, quam vult esse
 seruatricem conuenientiæ eorù quæ naturæ re-
 cta prauæque sunt. In homine ad placentiam ac

a sint.

Virtutum

diuisio.

b sunt il-

læ, quæ

c magi-

strâ rat.

d nexa,

e spectatrix

& dijudi-

catix om.

Sapientia.

Prudentia.

f esse &

vireis

Abstinencia.

a parteis
quarta vir-
tute iustic.
a diiden-
tes scien-
tiaq; cau-
et potiore

*Benevolens
tia.*

Iustitia.

d nume-
rorum

mediocritatem libido reflectitur, actusque vo-
luptarios ratione huius dicit ac modestia coër-
ceri. Per has treis animæ a parteis iusticiam æ-
qualiter b diidentes, quas causam esse dicit, vt
vnaquæq; e potiore ratione ac modo ad fun-
gendum munus obediat. Hanc ille heros iustici-
am modò nominat, nunc vniuersæ virtutis
nuncupatione complectitur: & item fidelitatis
vocabulo nuncupatur. sed cum ei a quo possi-
detur est utilis, beneuolentia est: at cum foras
spectat, & est fida specularix utilitatis alienæ,
iusticia nominatur. Est & illa iusticia, quæ quar-
tum vulgata diuisione virtutum locum possi-
det, quæ cum religiositate, id est *θσιότητι* copu-
latur: quarum religiositas deum honori ac sup-
plicijs diuinæ rei inancipata est, illa verò homi-
num societatis & concordie remedium atque
medicina est. Duabus autem æqualibus de
causis utilitatem hominum iusticia regit: qua-
rum est prima, d minorum obseruantia, & diui-
sionum æqualitas, & eorum quæ pacta sunt
symbola: ad hæc ponderum, mensurarumque
custos, & communicatio opum publicarum.
Secunda finalis est, & veniens ex æquitate par-
titio, vt singulis in agros dominatus congruens
deferatur, ac seruetur bonis potior, minor
non bonis. Ad hæc, bonus quisque natura &
industria in honoribus & officijs præferatur:
pessimi ciues luce careant dignitatis. Sed ille
iustus in deferendo honore, ac seruando, mo-
dus est qui est suffragator bonorum & malorū
subiu-

subiugator: ut semper in ciuitate emineant quę
 sunt omnibus profutura, iaceant & subiecta
 sint cum suis *a* actoribus vitia. Quod facilius *a* auctori-
 obtinebitur, si duobus exemplis instruiamur: bus
 vnus, diuini & tranquillil & beati. *b* alterius, *b* alterius
 inreligiosi & inhumani, ac meritò intestabilis, verò relig.
 ut pessimo quidem alienus, & auersus à recta
 viuendi ratione, facultates suas diuino c illi me- *Rhetoricę*
 lior esse velit. Hinc Rhetoricę duę sunt apud *partes.*
 cum partes: quarum vna est disciplina contem- *c* illi bono
 platrix bonorum, iusti tenax, apta & conue- *similioris*
 niens cum secta eius qui publicitus vult vides *esse*
 rialia verò adu'andi scientia est, captatrix veri-
 similium, vsus nulla ratione collectus Sic enim
 ἀλογοῦ πρὸς τὸν λόγον εἰς τὸν λόγον εἰς τὸν λόγον
 lit, quod d dicere non valeat. Hanc ἀνάγκη
 xός diffiniuit Plato, quam ciuills articuli vm *d* docere
 bram, id est, imaginem nominauit. Ciuita-
 tem, quam politicen vocat, ita vult à nobis in-
 telligi, vt eam esse ex virtutum numero sen-
 tiamus: nec solum agentem, atque in ipsis e ad- *e* admini-
 ministrationibus, verum spectari ab ea vniuer- *strationi-*
 sa, atque discerni. Nec solum providentiam *bus rerum*
 prodesse ciui ibus rebus. sed omnem sensum
 eius, atque propositum fortunatum, & bea-
 tum statum facere ciuitatis. Hęc eadem utili-
 tatem animę procurat duobus modis. *Providetiā*
 ra nanq; legalis est, iuridicialis altera. Sed prior *duplex.*
 confimilis est exercitationi, per quam pulchri-
 tudo animę & robur acquiritur: sicut exercita-
 tione valetudo corporis, gratiaq; continetur.

Iuridicialis illa medicinæ pars est. nam morbis animę medetur, sicut illa corporis. Has disciplinas vocat, plurimumq; earum curationem commoditatis afferre proficitur. Harum imitatrices esse coquinariam & vnguentariam. Sed artem sophisticam, professionemque iuris blandam, & assentationum illecebris turpes proficientibus, inutiles cunctis: quarum sophisticam coquinæ cohiungit. Nam ut illa medicinæ professione interdum opinionem imprudentium captat, quasi ea quæ agit cum morborum medela cõueniant: sic sophistice imitata iuridicalem statum, dat opinionem stultis, quasi iusticię studeat, quam iniquitati fauere constat. Vnguentariam verò professores iuris imitantur. Nam sicut illa remedio vult esse, per quod species corporibus ac valitudo seruentur, nõ modo vtilitatem corporum minuit, sed robur etiam viresque frangit, iterum colorem ad desiderium sanguinis mutat. Sic hæc in scientiam mutata iuris, simulat quidem virtutem se animis augere, *b* eneruato quod in illis naturæ fuerit industriæ. virtutes eas doceri & studeri posse arbitratur, quæ ad rationabilem animam pertinent, id est sapientiam & prudentiam. & illas quæ vitiosis partibus pro remedio resistunt: id est, fortitudinem & continentiam rationabiles quidem *c* esse, superiores virtutes pro disciplinis haberi. Cæteras, si perfectæ sunt, virtutes appellat: si semiperfectæ sunt, non illas disciplinas vocandas esse censet, sed non

a verũ colorẽ ac desideriam sang.

b eneruat autẽ quod

c esse, sed sup.

d illas quidem disc.

non in totum existimat disciplinis alienas. *a* Iusticia verò, quòd trinis animæ regionibus sparsa sit, artem viuendi ac disciplinam putat: & nunc docilem esse, nunc vsu & *b* experientia prouenire. Bonorum autem quædam sui gratia appetenda, vt beatitudinem, vt bonum gaudium: alia non sui gratia, vt medicinam: alia sui & alterius, vt prouidentiam, cæterasque virtutes, quas & sui causa expetimus, vt præstantes per se, & honestas: & alterius, id est beatitudinis, quæ est virtutum exoptatissimus fructus. Hoc pacto etiam mala quædam sui causa *c* fugienda sunt, alia cæterorum, pleraque & sui & aliorum: vt stultitia, & d huiusmodi vitia, quæ & sui causa vitanda sunt, & eorum quæ accidere ex his possunt, id est miseriæ atque infelicitates. Eorum quæ appetenda sunt, quædam absolutè bona dicimus, quæ semper atque omnibus cum assunt, inuehunt commoda: vt virtutes, quarum beatitas fructus est. alia quibusdam, nec cunctis, vel perpetuò bona: vt vires, valitudo, diuitiæ, & quæcunque corporis ac fortunæ sunt. Pari pacto, & eorum quæ declinanda sunt, quædam omnibus ac semper videri mala, quoniam nocent atque obfunt: vt sunt vitia, & infortunia. quædam alijs, nec ea semper nocere: vt ægritudinem, egestatem, & similia. Sed virtutem liberam, & in nobis sitam, & nobis voluntate *e* appetendam. Peccata verò esse non minus libera, & in nobis sita, non tamen ea suscipi voluntate. Naque

*Iusticia.**a* Iusticiam*b* experie-

do.

*Bonorum**malorum*

genera.

c fugienda*d* eiusmodi*e* appetendam.

Peccata.

ille virtutis spectator, cum eam penitus intel-
 a prestare, lexit bonam esse, & benignitate a prestare,
 ad eam
 b Ve
 e iungere? potest sponte ad earum consortium se e inge-
 rere. Sed si ad huiusmodi mala pergit, ac sibi
 d vsum eorum vtilem credit, deceptus errore,
 & imagine boni sollicitatus quidem, sciens ve-
 rò ad mala precipitatur. Discrepes e quidem a
 e quippe
 communi sententia, si non quidem ignores,
 quid inter pauperiem ac diuitias intersit: &
 cum hæc in procliui sita sint, nec pauperies
 honestatem, vel turpitudinem diuitiarum allaturæ
 sint, si egestatem rerum victui necessariarum
 copijs præferas, ineptire videaris. & adhuc il-
 lud absurdus, si quis sanitatem corporis sper-
 nat, eligens morbos. Sed illud postremæ de-
 mentiarum est, cum quis pulchritudinem virtutis
 oculis animæ viderit, utilitatemque usu & ra-
 tione perspexerit, non ignarus quantum de-
 decoris atque incommodi adipiscatur ex par-
 ticipatione vitiorum, tamen additum se velit
 vitijs. Corporum sanitatem, vireis, indolen-
 tiam, cæteraque eiusmodi bona extraria, item
 diuitias, & cætera quæ fortunæ commoda f di-
 cimus, ea non simpliciter bona nuncupanda
 esse. Nam si quis ea possidens, usu se abdicet, ea
 g sibi inutilia erunt. h Si quis autem eorum usum
 conuerterit ad malas artes, ea illi etiā noxia vi-
 debuntur.

f ducimus,
 g illi
 b Si quis
 autē ijs ab-
 utitur, ob-
 noxius erit
 vitijs qui ea
 possidet,
 habere hoc
 etiam cum
 obit non
 potest.

debuntur. Vnde colligitur, bona hæc simplici-
ter dici non oportere: nec etiam ea quæ sunt
morboſa, vt pauperiem. cæteraquæ exiſtimari
mala oportet. Nam qui tenuis eſt, ſi *a* modifice-
tur, nullam noxam ex eo *b* ſentiet. Etiam qui
rectè pauperie ſua vitur, nō ſolūm nihil capiet
incommodi, verū ad tolerāda cætera melior
atque præſtantior erit. Stigitur nec habere
pauperiem, neque eam ratione regere contra-
rium deſt paupertas malum non eſt. Volupta-
tem verò neq; bonum eſſe abſolutè, neq; ſim-
plicitè malū: ſed eam quæ ſit honeſta, nec pu-
dendis rebus, ſed glorioſis actibus veniat, non
eſſe fugiendam: illam verò, quā aſpernatur
natura ipſa, turpi delectatione quæſitam, vitari
oportere cenſebat. *e* Solitudinem & laboreim,
ſi *f* naturales eſſent, & ab ipſa virtute deſcend-
derent, & eſſent pro aliqua præclara admini-
ſtratione ſuſceptæ, appetibiles dicebat eſſe.
Sed ſi aduerſum Naturam turpiſſimarum re-
rum cauſa gignerentur, malas *g* deteſtabilesq;
eſſe. Non ſolā *h* initia voluntate accidere *i* ani-
mis, conuenire corporibus, ſed eſſe medium
quendam ſtatū: qualis eſt, cū abeſt tristi-
cia, nec tamen læticiā a deſſe ſentimus. Ex his
quæ in nobis ſunt, primum bonum atque
laudabile eſt virtus, bonū ſtudenti. Ideo hone-
ſtum appellari oportet: ſolum quippe quod
honeſtum eſt, bonum *k* dicimus: & malum, tur-
pe & merito, quod turpe eſt, bonum non po-
teſt dici. Amicitiam ait ſociam, eamq; conſenſu
conſilire,

a modifi-
cetur in
ſumptibus
null.

b ſentiet:
c fiet.

d pauper-
tas per ſe
mal.

e Voluptas
bonū aut
malū

e Sollici-
tudinem
f natura-
biles

g inteſta-
biles quæ
h vitia
i animis,
& venire

k dicimus,
vt &
Amicitia.

a redamat consistere, reciprocamque esse, ac dilectionis vicem reddere, quando a reclamatur æqualiter: Hoc amicitiae commodo provenit, cum amicus eum quem diligit, pariter ac se cupit prosperis rebus potiri. Æqualitas ista non aliter provenit, nisi similitudo in utroque b parilitate charitateque conveniat. Pares enim paribus irresolubili nexu iunguntur, ita discrepantes, & inter se disjuncti sunt, nec aliorum amici. Inimicitiarum autem vitia gignuntur ex malevolentia per morum dissimilitudinem, & distantiam vitæ, & sectas, atque ingenia contraria. Alia etiam amicitiae genera dicit esse, quarum pars voluptatis gignitur causa, pars necessitatis. Necessitudinis & liberorum amor naturæ congruus est. Alius abhorrens ab humanitatis clementia qui vulgo Amor dicitur: & est appetitus dardens, cuius instinctu per libidinem capti amatores corporum, in eo quod viderint, totum hominem putant. Eiusmodi calamitates animarum, amicitias idem appellari evertat, quæ nec mutuae f sunt, nec reciprocari queant, ut ament, quæ redamantur, nec constantia illis absit. & diuturnitas desit, amoresque eiusmodi g societate ac poenitentia terminentur. Plato tres amores hoc genere dinumerat, quod sit vnus diuinus, cum incorrupta mente & virtutis ratione conveniens, non poenitendus. Alter de generis animi, & corruptissimæ voluptatis. Tertius ex utroque permixtus, mediocris ingenij, & cupidinis modicæ. Animas

c est: ille
 alius
 Amor.
 d arens,

e vetat.
 quod nec
 f sunt, sed
 nec
 g sanitate
 Amores
 tres.

Animas verò fusciores impelli cupidine corporum: *a* vnumq; illis propositum est, ut eorum vfura potiantur, atque eiusmodi voluptate & delectatione ardorem suum mulceant. Illæ verò facietæ & vrbane sunt. Animas bonorum deamare, *b* & factum velle ut qui potiantur plurimum bonis artibus, & meliores præstantioresq; reddantur. Medias ex utroq; constare: nec delectationibus corporis prorsus carere, & lepidis animarum ingenijs capi posse. Ut igitur ille amor & deterrimus ac inhumanissimus atque turpis, non ex rerum natura, sed ex gritudine corporali, morboque colligitur: sic ille diuinus, deorum munere beneficioq; concessus, aspirante cœlesti cupidine in animos hominum d credatur venire. Est amoris tertia species, quam diximus mediam, diuini atq; terreni proximitate collectus, nexuq; & confortio parili copulatus: & ut rationi propinquus eu diuinus e ille, ita & terrenus ille turpitudini iunctus est voluptatis. Culpabilium autem virorum quatuor forinæ sunt: quarum prima honori petarum est, sequens abstemiorum, tertia popularis, tyrannicæ damnationis vltima. Quapropter euenit primum illud mentibus vitium, cum vigor rationis elanguerit, *f* superiorque robustior fuerit animæ portio in qua ira dominatur, oligarchia dicitur. Ea sic nascitur, cum propter pessimum g partem eius partis animæ quæ ex cupiditatibus constat, non solum rationalis & irascetiæ loca possi.

a vnumq;
illis propositum
est, ut

b & studere
illis, factumq;
velle ut quamplurimum
potiuntur bon.

c deterrimus

d creditur

e ille; ita terrenus ille
cupidini iunct.
Viri culpabiles qui.

f superior. que & rob.
g partem

possidentur, sed etiam eius quæ non necessa-
 rias cupidines acunt. Hunc talem Plato lucra
 cupidinem, atq; accipitrem pecuniæ nomina-
 uit: *a* qualis popularis existit, cum indulgentia
 cupidines laboratæ, non solum iustis desiderijs
 exardescunt, sed *b* his æquè obuiæ atq; occur-
 rant, & illam consiliariam, & illam alteram
c rationabilem animâ conditionibus suis pres-
 ferunt. Tyrannidis est luxuriosa & plena libi-
 dinis vita, quæ ex *d* diuersis & illicitis volupta-
 tibus conflata, mente tota dominatur. *e* Quis
 aut non pessimus cum
 eum, non
f vitam ait
 viuere, sed
g sed etiam
 sibi
 tantum, *g* sed sibi inimicum esse: & iccirco hunc
 talem neque bonis, nec omnino cuiquam, nec
 sibi quidem amicum esse: sed illum pessimum
 videri, quod nulla malignitatis superlatio pos-
 sit excedere. Hunc talem nunquam in agen-
 dis rebus expedire se posse, non solum pro-
 pter *h* inscientiam, sed quod ipse etiam sibi met sit
 ignotus, & quod perfecta malitia seditionem
 mentibus pariat, impediens incepta eius, at-
 que *i* meditata consilia, nec permittens
 quicquam eorum quæ volet. Quapropter pes-
 simo deterrimoque, non ea tantum vitia quæ
 secundum naturam sunt, pariunt execrabilitatē
 (ut est inuidia, ut est de alienis incommotis
 gaudium)

gaudium) sed etiam quæ natura non respuit, voluptatem dico, atque ægritudinem, desiderium, amorem, misericordiam, meum, pudorẽ, iracundiam. Iccirco autẽ hoc euenit, quod immoderatum ingenium, in quæcunque proruerit, modum non habet: atque ideo semper ei aut deest aliquid, aut redundat. Hinc eĩusmodi hominis amor omni tenore corruptus, quod nõ solum effrenatis cupiditatibus & ^a inexpli-

cabili siti haurire auct omnia genera voluptatibus, ^b sed etiam quod formæ iudicio, irrationabili errore distrahitur, ignorans veram pulchritudinem, & corporis effectam & eneruam & fluxam cutem deamans: nec se tam coloratos sole, aut exercitatione solidatos, & opacos umbra, vel molles desidia, sed cura nimia & ^c modulatatos artus magni facit. Non sponte grassari malitiam, multis modis constat. Namque iniuriam, inordinatam passionem, & ægritudinem mentis esse ait: unde liquidò arbitratur, homines non sponte ferri. Quis enim tantum mali voluntate susciperet, vt in optima mentis suæ parte scelus & flagitiũ sciens veheret? Cũ ergo possessio mali ab imprudentibus capitur, vsum eius & actiones oportet ab ignorantibus sustineri. Iccircoquẽ ^d id peius est, quàm noceri. Etenim in his rebus nocetur quæ sunt viliores, corporis scilicet, quæ vel imminui possunt, vel fraudibus interire, illæis potioribus, quæ ad ipsam attinent animam. Sed & eis nocere lógẽ peius esse Ex quo intelligi-

^a inexpli-
bili
^b sed q̃ i-
pso etiam

^c modu-
latos
Malitia non
spontanea.

^d prius
est nocere
quàm noceri:
quid enim
his rebus
nocetur q̃
sunt vilio-
res, corpo-
ris & exter-
nis? quæ vel
e his

gi

sibi obest

gi potest, quod animis bonis eo vitio pernicies inferitur, plusque *a* illi nocet quam alium cupit perditum, quam illi nocet aduersum quem talia machinatur. & cum noceri alteri malorum omnium noxium sit, multo grauius est, si qui nocet, abeat impune: grauiusque & acerbius est omni supplicio, si noxio impunitas differatur, nec hominum interim animaduersione plectatur.

b Siquidem grauius est acerbis.

b Sed grauius, quam acerbissimorum morborum carere medicina, medentes fallere, nec vri, nec secari eas partes quarum dolore incolunitati residuarum partium consulatur. Quare ut optimi medici conclamatis desperatisque corporibus non adhibent inedenteis manus, ne nihil profutura ratio doloribus spacia promulget: ita eos quorum animæ vitij imbutæ sunt, nec curari queunt, medicinae sapientiæ emori præstat.

c sapientie eos mori præstat.

d Namque cum cui

d Nam cui nec ex natura, nec ex industria, recte viuendi studium conciliari potest, vita existimat Plato esse pellendum: vel si cupido vitæ eum teneat, oportere sapientibus tradi, quorum arte quadam ad rectiora flectatur. Et est sane melius talem regi, nec

e ipsum regendi alios subire seruitium, impotem ipsum aliorum addici pot.

ipsum in alios habere potestatem: nec dominari: sed seruare, ipsum aliorum adijci potestati, parendi potius quam iubendi officia sortitum. Virum pessimum non solum deteriorem esse dicebat, quod distrahatur semper additione vitiorum, et si desiderium æstibus differtur: qui quanto plurium cupidior sit, tanto sibimet egentior, & propterea alijs videri potest.

rata

rata quippe, atque exoptata vix pauca, & cum
 maxima erumna proueniunt. Hisq; flagra-
 res cupidines floresque succedunt: nec futuris
 tantummodò angitur malis, verùm etiam præ-
 teritis irascitisq; torqu-^atur, quos omnes in-
 te sola ab eiusmodi malis deduci posse manife-
 stum est. Sed adpr. me bonos, ^{a &} etiam sine medio-
 critate deterrimos, paucos admodò, rarioresq;
^{b b} etiam (vt ipse ait) numerabiles esse: eos autem
 qui nec ^c planè optimi, nec oppidò deterrimi
 sint, sed quasi mediè morati, plures esse. Sed
 neque superiores obtinere recta omnia, neque
 inferiores in omnibus labi. Horum v-^ctia nec
 grauata, nec intempestiua sunt, aut minimum
 criminosa: quarum substantia est ex redun-
 dantia vel defecta, quibus & ad probationis
 integritas & modus est & qui inter laudem
 vituperationemque mediam viam ^d vadantes,
 vsque capeffendarum eiusmodi studia exci-
 tantur, vt nunc boni atq; honesti eos ratione
 inuitent, nunc inhonesti lucra & turpes illi-
 ciant voluptates. Talibus viris nec amicitiarum
 fides perseueret, & amores non semper im-
 probi, nec honesti tamè, eorum animos incur-
 runt. Perfectè sapientem esse non posse dicit
 Plato nisi cæteris ingenio præstet artibus, &
 prudetiæ partibus absolutus ^e atq; à puero iam
 imbutus, factis congruentibus & d-^e et s-^f assue-
 tus, purgata & f-^f effœta animi voluptate, eie-
 ctis ex animo hinc abstinencia atque patientia,
 atq; doctrinis ex rerum scientia eloquentiaque
 fff venien-

^d vadantes,
^e rerū capeff.

^e Perfratē sa-
^f piens qualis.
^e atq; iam
 tum à pue-
 ris
 / effœcata

venientibus. Eum qui per hæc profectus fidei-
ti & securo gradu virtutis via graderetur, ade-
ptum solidam viuendi rationem repentè fieri
perfectum: hoc est, repentè præteriti futuriq[ue]
æui v[er]as partes attingere, & esse quodam-
modo intemporalem. Tum post hæc vt his ex-
clusis, insertisq[ue] & immisis omnibus quæ ad
beatam vitam fuerunt, non ex alijs pendere,
nec ab alijs deferri sibi posse, sed in sua manu
esse, sapiens rectè putat. Quare nec in secundis
rebus effertur, nec contrahitur in aduersis, cum
se ornamentis suis ita instructum sciat, vt ab
ijs nulla vi segregetur. Hunc talem non solum
inferre, sed ne referre quidè oportet iniuriam.
Non enim eam contumeliam putat, quam im-
probis faciat: sed eam non putat, quam patien-
tia firmiter toleret. Qua quidem naturæ lege
in animo eius sculptum sit, quod nihil horum
possit nocere sapienti, quæ opinantur cæteri
mala esse. Equidem sapientem illum, cōscien-
tia sua fretum, securum & confidentem, in om-
ni a vita dici futurum, quod & omnia acciden-
tia reputet, & ad meliores rationes trahat, &
quod nihil morosè vel difficulter excipiat,
sibiq[ue] persuaserit pertinere res suas ad ius
mortaleis deos. b Idem ille diem mortis suæ
propitius nec inuitus expectat, quod de animæ
immortalitate confidat. Nam vinculis liberata
corporeis, sapientis animæ remigrat ad deos,
& pro merito vitæ purius castiusve transactæ,
hoc ipso deorum se conditioni conciliat. Eum
dein

*Malū malo
nō pensan-
dum.*

*a vita fu-
turi quod
omnia*

*b Iam
Animæ im-
mortalitat.*

dem sapientem optimum nominat, ac bonum, *Sapient
optimus.*
ac prudentem rectè arbitrat, cuius sanè con-
silia cum factis rectissimis congruunt, & cui
principia profecta sunt à iustificatione. Ad hoc
sapientem & fortissimum dicit *a* esse, eum qui *a* esse, vt
vigore mentis ad omnia percipienda sit para- *qui vigore
Fortis.*
tus. Inde est quòd fortitudinem neruos animi,
ipsasq; cerulces ait: vt *b* ignauiam animi, animæ *b* ignauia
ait imbecillitati esse finitimam: diuitem hunc *animæ ait
Diuem solus.*
solum quidè rectè putat, quippe cum thesauris
omnibus preciosiores solus videat possidere
& virtutes: quia etiam solus sapiens, opes potest *c* virtutes,
in vñbus necessarijs regere, videri ditissimus *opes etiam,
quia solus*
debet. Nam cæteri quamvis sint opibus afflu-
tes, tamen quòd vel vsum earum nesciant, vel
deducant eas ad pessimas partes, inopes vi-
dentur. Egestatem namque non abstinen- *Egestas*
tia pecuniæ, sed præsentia immoderatarum
cupidinum gignit. Philosophum oportet,
si nihil indigens erit, & omni fortunæ con-
tumax, & superior ijs quæ homines acerba
toleratu *d* arbitramur, nihil sic agere, quàm *d* arbitra-
vt semper studeat animam corporis conser- *tur;*
sortio separare: & ideo exultandum Philo- *Philoso-
phia.*
sophiam esse mortis affectum, consuetudi-
nemque moriendi. Bonos omneis inter se
oportet amicos esse, etsi sunt minus noti: &
potestate ipsa, quam mores eorum, sectæq; con-
ueniunt, amici sunt habendi. Paria quippe à
similibus non abhorrent. Vnde inter solos bo-
nos fidem amicitiae esse constat. Sapientia boni

amatorem adolescentem facit, sed eum qui probitate ingenij sit ad artes bonas promptior. Nec deformitas corporis talem poterit abigere appetitum. nam cum ipsa anima complacita est, homo totus adamat: sed cum corpus ex-

a iure igitur ut.

b gnarus

c is

d bonis

e verò

petitur pars eius deterior est cordi a dure. Igitur putandum est, eum qui b sit ignarus bonorum, cupitorem quoque eiusmodi rebus esse.

c His enim lo us d bonus desiderijs accenditur, qui bonum illud oculis animi videt: hoc est, esse sapientem. Illud e quoque quoniam qui est ignarus, osor quoque, nec amicus virtutum sit necesse est. Nec frustra hic talis amator est turpium voluptatum. Sapiens non modò

meræ voluptatis quidem alicuius gratia veniet ad agendum, nisi profectò fuerint honesta emolumenta virtutis. Hic eundem cum huiusmodi voluptate oportet vitam vivere honestam, & admirabilem, plenamque laudis & gloriæ. Neque harum modo rerum causa cæteris omnibus præferri, verùm etiam iucunditate & securitate solùm & semper frui: nec angetur carissimis orbatus affectibus, vel quòd ex se omnia sunt apta quæ ad beatitudinem pergunt, vel quòd decreto & lege rectæ rationis interdicitur eiusmodi afflictatio, & quid si de tali se causa disrueat, illam egritudinem vel propter eum qui est emortuus suscipiat, quasi in peiore sit parte: aut sua gratia, quòd tali necessitudine doleat se privatum esse? Sed neque obiicamus il-

Mortui non
lamentandi.

la lamentationes suscipi oportet, si sciamus illu-

lum

lum neque aliquid mali passum: ac si fuerit bone voluntatis, etiam melioribus aggregatur. Neque enim alieni gratia, ut qui in se reponit omnia, nec cuiusquam absentia virtutis esse indigens potest, cuius perpetuam possessionem sibi vendicat. Igitur sapiens non erit tristis. Sapientia si is est, ut Dei meritis sapiens promeretur: hancque futuram eius operam, ut æmulatione vitæ ad deorum actus accedat. Verum hoc ei poterit provenire, si virum perfectè iustum, primum, prudentem se præbeat. Vnde non solum in prospectandi cogitatione, verum etiam agendi opera sequi eum convenit, quæ dijs atque hominibus sunt probata. Quippe cum summus deorum cuncta hæc non solum cogitationum ratione consideret, sed prima, media & ultima obeat, compertaque a intimæ providentiæ ordinationis universitate & constantia regat. Verum enimvero illud omnibus beatum videri, cui & bona suppetunt, & quemadmodum carere vitij debet, callet. Vna quidem beatitudo est, cum ingenij nostri præsentia tutamur, quæ perficimus. Alia, cum ad perfectionem vitæ nihil deest, atque ipse sumus contemplatione contenti. Vtrunque autem felicitatum origo & ex virtute manat, & ad ornamentum quidem genialis loci est virtutis. Nullis extrinsecus eorum quæ bona dicimus, adminiculis indigemus. Ad usum autem vitæ communis, corporis cura, & eorum quæ extrinsecus veniunt, præsidij opus est: ita tamen,

a intimæ
providentiæ
ord.

Beatitudo
duplex.

fff 3 vthæc

vt hæc eadem fiant virtute meliora, eiusque suffragio beatitudinis commodis copulenter, sine qua hæc in bonis minimè sunt habenda. Nec frustra est, quòd sola virtus fortunatissimos potest facere, cum absque hac ex alijs prosperis non possit felicitas inueniri. Sapientem quippe pedissequum & imitatore Deum, id est, *τὸν θεόν*. Non solùm autem oportet, dum vitam colit, digna discere, nec ea agere quæ eorùm maiestati displiceant, verùm & tunc cum corpus relinquit: quod non faciet inuito Deo. Nam etsi in eius manu est mortis facultas, quamuis sciat se terrenis relictis consecuturum esse meliora, nisi a perpetiendum istud lex diuina decreuerit, accersire tamen eum mortem non debere: etsi antè actæ vitæ ornamenta cohonestat, honestamen & securus de posteritatis suæ vita, ad immortalitatem animæ ire d permittit: eoq; quod pie vixerit, & percipit fortunatorum habituram locum, in deorum choreis semideumq; permittat. De ciuitatum verò constitutione, de obseruatione regendarum rerum publicarum, ita iubet Platonem s nam principio ciuitatis definit formam ad hunc modum: ciuitatem esse g coniunctionem hominum plurimorum in quibus sunt regentes, alij ceteriores coniuncti inter se concordia, & inuicem sibi opem atq; auxilium deferentes, iisdem legibus, rectis tamen, officia sua temperantes, vnamq; ciuitatem, iisdem mœnibus illam futuram.

Sapientis imitator Dei.

Mori iniussu Dei nefas.

a perpetiendū esse istud

b & si accersit

c tamen & securus

d permittit: eoq; quod pie vixerit, & percipit

e permittit: deorum choreis semideumq; permittit.

f nam ciuitatem verò constitutione, de obseruatione

g coniunctionem hominum plurimorum in quibus sunt regentes, alij ceteriores coniuncti inter se concordia, & inuicem sibi opem atq; auxilium deferentes, iisdem legibus, rectis tamen, officia sua temperantes, vnamq; ciuitatem, iisdem mœnibus illam futuram.

Ciuitas quid

turam, & eadem velle & nolle incolarum ⁴ mē-
 tem assueuerunt. Quare suadendum fundato-
 ribus rerum publicarum, vt vsq; ad id locorum,
 plebes suas ^b ab eodem eidem rectori noti esse
 possint, nec sibi met incogniti. sic enim fiet, vt ^b ad eun-
 omnes vna mente sint, æquumque sibi factum ^{dem rectorē} noti o-
 velint, magnam sar è ciuitatem non habitantiū ^{mnes esse}
 multitudine, eorūq; magnis viribus vti oportet.
 Vires enim non corporis, nec pecuniæ,
 collectas dominatione multorum, æstinan-
 das putat, cum vecordia impotentiaq; sed cum
 decreto communi virtutibus omnibus ornat
 viri, incolæ, & omnes sandati legibus obsequi-
 tur, cæteras verò quæ non ad hunc modum fo-
 rent constitutæ, non arbitrabatur sanas ciuita-
 tes. Eas demum fundatas ratione dicebat esse,
 quæ ordinatæ ad instar animarum forent, vt
 pars optima, quæ sapientia prudentiaque præ-
 cellit, imperitet multitudini. & vt illa totius
 habeat curam corporis, ita prudentiæ delectus
 tueatur vniuersæ commoda ciuitatis. Fortitudo
 etiam, pars virtutis secunda, vt vi sua adpe-
 tentiam castigat, & reprimat: ita in ciuitate vi-
 gilet. excubitorum loco quidem militet ius-
 uentus, pro vtilitate cunctorum sed inquietos
 & indomitos, ac propterea pessimos ciues
 refrenet, contineat, ac si necesse sit, frangat po-
 tioris cum consilij disciplina. Illam verò deside-
 riorum tertiam partē plebi & agricolis parem
 edicit, quam existimat moderatis vtilitatibus
 sustinendam. At enim rempublicam negat
 posse

a subsiste-
re,
b deliga-
tur,
c Morib⁹
etiā huius-
cemodi
cunct.

posse a consistere, nisi is qui imperitet habeat sapientiae studium, aut is ad imperandum b eligatur, quem esse inter omnes sapientissimum constet. c Et huiusmodi moribus cunctos ciues imbuendos esse dicit, ut ijs in quorū tutelam atque fidem res publica vlla credatur, auri atque argenti habendi cupido nulla sit. Nec specie communi priuatis opes adpetant, nec huiusmodi hospitia succedant, ut cæteris ianua non reclusa, cibos victumque ita sibi curent, ut acceptam mercedem ab his quos protegent, communibus epulis infumant. Matrimoniaque non priuatim maritanda esse, sed fieri communia, despondentibus eiusmodi nuptias publicæ ciuitatis, sapientibus & magistratibus, & sorte quadam ei negotio præditis: idque præcipue curantibus, ne dispares sui, vel inter se dissimiles copulentur. His d aduertitur vtilis necessariaque confusio, ut permixta nutrimenta puerorum, ignotorum adhuc, agnitionis parentibus afferat difficultatem: ut dum suos liberos nesciunt, omnes quos viderint eius ætatis, suos credant, & veluti communium liberorum omnes omnium sint parentes. Hæc ipsorum connubiorum queritur tempestiua coniunctio: cuius futuram stabilem fidem credit, si cum harmonia musicæ dierum consonent numeri: & qui de talibus nuptijs erunt orti, studijs congruentibus imbuentur, & optimis disciplinis communi præceptorum magisterio docebuntur, non virile tantummodo,

Coniugio=
tum talio.

d adnecti-
tur

do, verum etiam fornicarum: quas vult Plato omnibus partibus, quæ propriè virorum putantur, coniungendas esse, bellicis etiam: quippe cum utrisque natura vna sit, eandem esse virtutem. ^a Eiusdem civitatem nullis extrinsecus latis legibus indigere, regia quippe prudentia & eiusmodi institutis ac moribus, quibus dictum est, fundata, cæteras leges non requirat. Et hæc quidem, ut figmentum aliquod veritatis, exempli causa per se compositam vult esse rempublicam. Sed & alia optima quidem, & satis iusta, & ipsa quidè specie, & dicis causa civitas fabricata, non ut superior sine euidenti, sed iam cum aliqua substantia in hac non suo nomine, & de statu & de commodo civitatis requirens originis eius principia & fundamenta disponit: sed eo tendit, quemadmodum civis gubernator eiusmodi locum, conventusque multitudinum nactus, iuxta naturam præsentium rerum & cōvenarū, debeat facere civitatem plenam bonarum legum & morum bonorum. In hac equidem easdem puerorum nutritiones, easdem vult esse artium disciplinas. Sed in connubijs & partibus ^b ac domibus desciscit à c prioribus, observatione reipublicæ matrimonia privata & singularia ^d faciens pro quoque ipsorum. Exi in contrahendo matrimonio consulere e voluntatem suam debeant, univærse tamen civitatis principibus, ut communis commodi causam decernit, spectandam esse. Quare & dites infiores ^e ffit 5 riores

^a Eiusmodi

^b & patrimonijs
^c prioris
observatione
^d faciens
procorum
quoque ipsi
^e ex voluntate sua

a opum non cong. riores nuptias nō reculent, & locupletiu cōfortium inopes consequātur: & si vires *a opū* congruunt, ingenia tamen diuersa miscēda esse, vt iracūdo trāquilla iungatur, & sedato homini incitator mulier applicetur: vt talibꝝ obseruatio-
b morum nū remedijs, soboles natura discrepante cōfecta, *b* mox prouētu meliore coalescat, & ita cō-
c augeatur. positarū domorum opibus ciuitas *c* augeatur,
Puerperia puerperiaq; ipsa morū dissimili seminio cōce-
quoq; ipsa pta, cūm vtriusq; instar similitudinis traxerint.

Imperandi neq; illis vigorem in rebus gerēdis, neq; tamen
modus vtilis spectādis consilium defuturū. Instituēdos verò
triplex. esse eos, vbicunq; ciuitatis parētes censuerint.
d nationē, Domos verò & possessiones habeāt priuatas,
e potesta- vt queunt singuli, quē quidē nec immēsum au-
te. geri per auariciā, nec prodigi per luxuriam, aut
f eo putan- deferi per negligentiam sinant, legesq; ciuitati
zur nitētes huic promulgari iubet, & legū moderatorem,
ad bonos cūm aliquid tale conciplet, ad contemplandas
mores & virtutes hortatur. Imperitandi autem modum
sup ea pub- eum esse vtilem censet, qui ex tribus fuerit
lica q̄ vult temperatus. Nec enim vel optimatium, vel
emēdatione etiam popularis imperij solos & meros status
ne cōstare, vtilēs arbitratur: nec impunitas rectorum
re cōstare, culpas relinquit: sed magis censet his debere
re cōstare, cōstare d rationē, qui sint potiores *e* potestate,
re cōstare, & alij publicarum rerum status definiti ab *f* eo.

In rectori mandat, vt prius residuas leges cōpleat, aut vitiofas le-
ges correctas velit. Enim mores perniciosos, & disciplinas cor-
rumpentes cōmoda ciuitatis ad meliora conuerterit, à quibus, si
cōsilio & suadela defraudata multitudo deflecti non poterit,
abducenda tamen ab incepto vi & ingratis. In act.

In actiuosa verò ciuitate describit quemadmodum simul omnis hominum multitudo bonitate & iustitia cōducta a habeantur. Hi tales cōplectentur proximos, honores custodient, intemperantiam arceunt, iniuriam refrenabūt, prudentiæ b ornāmētis, cæterisq; honores maximos deferentes. Nec temerè multitudo conuolat ad eiusmodi rerū publicarum status, nisi qui optimis legibus & egregijs institutis fuerint educati, inoderati erga ceteros inter se cōgruētes. Quatuor culpabilium ciuium genera sunt: vnum eorum qui sunt honore præcipui: alterū paucorū, penes quos rerū est potestas: tertium omnium, vltimum dominationis tyrannicæ. Et primum quidem fit, cūm prudentiores viri per magistratus seditiosos ciuitate pelutur, deferturq; potestas ad illos, qui sunt mutantummodò strenui: nec ij qui blandiore consilio agere res possint, cadipiscuntur iam iam imperij facultatem, sed qui turbidi, violentiq; sunt. Paucorum verò status obtinetur, cūm iuopes, criminosi, multi, simul paucorum diuitum potentiz subiacentes, dederint se, atque permiserint, omnemq; regendi potestatem nec mores boni, sed opulencia fuerit consecuta. Popularis autem factio roboratur, cūm inops d multitudo obtinuerit aduersus diuitum facultates, lexq; iussu populi fuerit promulgata, vt ex æquo liceat omnibus honores capessere. Adhæc, tyrannis illa singulare dominationis caput tunc oritur, cūm ciuis, qui leges

a habeantur.

b ornāmētisq; cæteris vitæ

duscepria.

c adipsedtur imperij fac.

duscepria.

duscepria.

duscepria d multitudo viribus obr.

tuscepria.

leges contumacia sua ruperit, simili legū con-
iuratione adoptatus imperium inuaserit, con-
stituens deinceps, vt omnis ciuium multitudo
desiderijs eius & cupiditatibus parens, obse-
quium suum tali sine moderetur,

L. APVLEII MADAV-
RENSIS PHILOSOP-
hi Platonici,
DE DEO SOCRA-
TIS LIBER.

are pro-
bata

b incogi-
rata,

c Sed vt
me

d schedio
e qui &

f tamen
veltrūm

g quā
h esse q in

operibus e-
laboratis,

iudicatio
restrictior;

in reb.

V i me voluistis dicere ex tem-
pore, accipite rudimentū, post
experimentum. Quippe prout
mea opinio est, bono periculo
periculū faciā, postquā arepro-
bata meditata sum dicturus b incognita. Nec e-
nim metuo, ne in friuolis displiceā, qui in gra-
uioribus placui. c Sed ne omnifariā noueritis,
& in isto, vt ait Lucilius, d schedico & incōdito
experimini, an idē sim repentinus, e g præpa-
ratus. Si qui f tamen tum veltrūm nondū subita-
ria ista nostra cognoscitis, quæ scilicet audieritis,
pari labore quo scriblimus, venia propensione
g qua legimus. Sicenim ferimē assoleat apud
prudēteis viros h esse in operibus iudicatio res-
secatior, in rebus subitarijs venia prolixior.
Scripta enim pensculatis & examinatis: re-
pentina autem noscitis simul & ignoscitis, nec
iniuria.

iniuria. Illa enim quæ scripta legimus, *a* & tantis centibus nobis talia erunt, quæ *a* illata sunt. Hæc vero in præsentiarum, & quasi *b* nobiscum patienda sunt talia erunt, quæ *b* illa vos illa fauendo feceritis. Quanto enim exinde orationi modificabor, tanto *a* vobis in maius tolletur. Vos enim aduerto libenter audire. Proinde in manu vestra situm est, *c* vel à nostra sumere, & iam immittere, ne pendula & flaccida, ne restricta & caperata sint. At ego, quod Aristippus dixit, experiar: Aristippus ille Cyrenaicæ sectæ repperitor, quodq; malebat ipse, Socratis discipulus. Eum quidam tyrannus rogauit, Quid illi philosophiæ studium tam impensum, tamq; diutinum profuisset? Aristippus respondit: Ut cum omnibus, inquit, hominibus securè & intrepidè fabularer. Verbo subito sumpta sententia est, quia de repente oborta est, d quæ velut in materia lapides temerario interiectu, poni necesse est, neq; interiecto intrinsecus ponderare, neq; inclinato profundè situ, neque cohibentibus ad regulam lineis. Quispe quis *f* structum orationis huius egomet, non è monte g modò lapidem h di èctò cæsum afferam, probè omnifariam complanatum i leniter, ad extremas oras ad vnguem cœquantum: sed k quæ operi accommodem, vel inæqualitate aspera, vel læuitate lubrica, vel angulis eminula, vel rotundo volubilia, sine regulæ correctione, & mensuræ parilitate, & perpendiculari solertia. Nulla enim res potest esse eadem, scilicet *simul*

a etiam

b vobiscum
partienda

c vela nostra
sinuare, & mittere; ne

Aristippi dictum.

d quasi velut in materia lapidei collimato pro fronte situ, *f* structor, *g* meo *h* directim *i* læuiter, *k* ex optimis horis ad *k* cuiq;

a diligen-
tia simul,
&c

b capto,
paruam il-
lam quam

Corui
vulpis apo-
logus.

c vulpis
d propaf-
sis vtrin-
q; penni-
pennis prae-
labitur &
anticipat.
atque

e Ed quo-
que tamen
vulpis, ga-
lapidē ne-
quibat,
dol.

f raptorē
g cui inapri-
dem corp-
tam cōcin-
num est, vt
neq; opp-
h ipse (a-
les) oculis
persequax,
vnguibus
pertinax.
nam

simul & examinata: nec esse quicquam omniū,
quod habeat & laudem a diligentiae suae simul,
& gratiam celeritatis. Præbui me quorundam
voluntati, qui oppidō voluerūt, quæ a me defi-
derabatur, vt dicerem ex tempore. Et est Her-
culē formido, ne id mihi euenerit, quod coruo
suo euenisse Æsopus fabulatur. Id erit, ne dum
laudem hanc nouam b captare apparo, illam
quam antē peperī, cogar amittere. Sed de A-
pologo quæritis: non pigebit aliquid fabulari.
Coruus & c vulpes vnam offulam simul vide-
rant, eamque raptam festinabant parī studio,
in pari celeritate: vulpes cursu, coruus volatu.
Igitur ales bestiam præuenit, & secundo flatu,
d passis alis, vtrunque prælabitur. & iam anti-
cipat, atque ita præda simul & victoria lætus,
in sublime euectus, in quadam proxima quæ-
cu, in summo eius cacumine tuus sedit. e Eo-
que tum vulpes, quō alipedem nequibat con-
sequi, dolum iecit. namque eandem arborem
successit: & subsistens, cūm supernē f victo-
rem præda ouantem videret, laudare altu
adorta est: Næ ego inscita, quæ cum alite Apol-
linis frustra certauerim: quippe g cūm Pri-
dem tam concinnum est, neque oppidō
paruum, neque nimis grande sit, sed quantum
fatis ad vsum, decoremq; , pluma mollis, caput
argutum, rostrum validum. Iam h ipse oculis
perspicax, vnguibus tenax: nam de colore
quid dicā? enimuero cūm duo colores præsti-
biles forent, picus & niueus, quibus inter se

nox

nox cum die differunt, vtrunque colorem A. Oloret corp
 pollo suis alitibus cōdonauit, candidum olori, ^{auri, aues A.}
 nigrum coruo. Quod vtinam sicuti cygno can: pollinij.
 tum indulsit, ita huic quoq; vocem tribuisset: ne
 tam pulchra ales, quæ ex omni à vitio lōgè præ-
 cellit, viduata a delicias facundi Dei, muta viue-
 ret, & elinguis. Id verò vt coruus audit, hoc so-
 lum sibi præ cæteris deesse, dum vult clarissi-
 me clangere, vt ne ad hoc salis olori concede-
 ret, oblitus offulsit, quā mordicus retinebat, to-
 to rictu hiauit, atq; ita q; volatu pepererat, cantu
 amisit. Enimuerò b vulpes, quod cursu amise-
 rat astu recuperauit. Eandē istam fabulā in pau-
 ca cogatus, quantum potest fieri cohibiliter.
 Coruus vt se vocalem præberet, quod solum
 deesse tantæ eius formæ d vulpes simulauerat,
 crocitare adortus, prædam quam ore e gesta-
 bat, in seductricem competiuit. Iamdudum
 scio, quod f hæc significari flagitetis vobis La-
 tinè, vt neutra pars vestrum, nec qui Græcè
 nec qui Latinè petebatis, dictionis huius ex-
 pertes abiretis. Quapropter si ita g videretur,
 satis oratio nostra atticissauerit. Tempus est,
 in Latium demigrare de Græcia. Nam & quæ-
 stionis huius fermè media tenemus: & quantū
 mea opinio est, pars ista posterior per illa
 Græca quæ anteuerit, nec argumentis sit effi-
 caciōr, nec sententijs rariōr, nec exemplis pau-
 perior, nec oratione defectior. Plato omnem
 naturam rerum, h quæ ad animalia i iure perti-
 neat, trifariam diuisit: censuitq; summos deos,

sumas

a delicia:
 b vulpis,
 c pbares,
 d vulpis f.
 mulauerat,
 groccire
 e gestabat
 inducricem
 composuit.
 f hoc signi-
 ficatu fla-
 giteris, vt
 cætera La-
 tinæ mate-
 riæ perse-
 quamur.
 Nam & in
 principio
 vobis diuer-
 sa petenti-
 bus, ita me-
 mini polli-
 ceri, vt neu-
 g videtur,
 h quod e-
 ius ad
 i precipuè
 Triplex rerū
 diuisio, iuxta
 Platonem,

mediū,
infim.

tamen

auctibus
ac dehinc
parib.
æstimās:
siue illa
fobstiti
vel aduersi
vsurpat, &
vt verbis
vrat Lu-
cretij:

g Nā hoc
postea vi-
dero,
h etiam 7.
stellas, quæ
vulgò Va-
gæ ab

summum, a medium, & infimum. Fac intellis-
gas non modò loci discusione, verùm etiam
naturæ dignitate, quæ & ipsa neque uno, neq;
gemino modo, sed pluribus cernitur. Ordri-
tum manifestius fuit à loci dispositione. Nam
perinde vt maiestas postulabat, dijs immortas-
libus cœlum dicauit: quos quidem deos cœlis-
tes, partim visu viurpamus, alios intellectu ve-
stigamus. Ac visu quidem cernimus:

— vos ô clarissima mundi

Lumina, labentem cœlo quæ ducitis annum.

Nec modò ista præcipua, Solē diei opificem,
lunamq; solis æmulā. noctis decus, seu cornis
culata, seu diuidua, seu eptumida, seu plena
sit, varia igniū face, quātò longius ea cessat à So-
le, tātò longius colustrata, pariter necrimēto iu-
neris & luminis, mēsem suis actib. ac paribus
dispendijs excitans: seu illa proprio seu per-
peti cādore (vt Cha dei arbitratur) parte lumi-
nis cōpos, parte altera casta, fulgoris pro circū-
uersione oris, discoloris, multiuaga, pollens,
speciem sui variat: seu tota proprii candoris ex-
pers, alienæ lucis indiga, denso corpore, seu
leui, ceu quodam specula radijs Solis fobstitit,
& aduersi vsurpat (vt verbis vrat Lucretij)

— notam iactat de corpore lucem.

Vitæque ex animalium vera sententia est.
g Nec hæc postea video cur neque de sole, ne-
que de luna quisquam Græcus aut Barbarus
facile coniectauerit deos esse, nec modò istos
(vt dixi) verùm h etiam stellas, quæ vulgò ab
impe-

imperitis nuncupantur, quæ tamē inflexo & certo & itato cursu meatus longè ordinatissimos diuinis vicibus æternos efficiunt. Varia quippe & curriculi vicissitudine assimulant pro situ & flexu, & oblituto circularum, quos probè caller qui signorum ortus & obitus b comperit in eorum visibilibus deorū numero. Cætera quoq; sidera, qui cum Platone sentis, locato: Arcturum, Geminos, Leonem, aliosq; itidē radianteis deos, quibus cæli chorum computum & coronatum suda tempestate visimus pictis noctibus, seuera gratia, toruo decore, suspicientes in hoc perfectissimo mundi, vt ait Ennius, clypeo, miris fulgoribus variata cæmina. Est aliud genus deorum, quod natura visibus nostris denegauit: nec non tamen intellectū eos c mirabundi contemplamur, acie mentis acrius contemplantes. quorum in numero sunt illi duodecim numero, situ nominū in duos versus ab Ennio d coarctati:

*Iuno, Vesta, Minerva, Ceres, Diana, Venus, Mars,
Mercurius, Iouis, Neptunus, Vulcanus, Apollo.*

Cæteri quæ id genus, quorum nomina quidem sunt nostris auribus iam diu cognita. e Possumus verò animis f coniectare, per varias utilitates in vita agenda g animaduersas in ijs rebus, h quibus eorum singuli curant. Cæterum i prophanæ Philosophiæ turba imperitorum, vana sanctitudinis, priua veræ rationis, inops religionis, impos veritatis, scrupulosissimo cultu, insolentissimo spiritu, deos

ggg

negligit

a curriculi specie,
sed vna
semper &
aquabili
pernitate, tunc progressus, tū autem regressus mirabili viciss.

b comperit. In eodem vis.

c mirabundi

d coarctati.

e Potentiæ
f coniectare,
g animaduersæ
h quas
i profanæ

Religio in negligit pars in superstitionem . pars in cons
deor. temptum tumida. Hos namque cunctos deos,
 in sublimi ætheris vertice locatos, ab humana
 contagione procul discretos plurimi, sed non
 ritè venerantur: omnes, sed insciè, metuunt:

a naturas pauci, sed impiè dissentientur. Quos deos Plato
incorp. existimat a veris, incorporaleis, animaleis, sine
b sine vlllo vlllo neq; *b* sine neq; exordio, sed prorsus ac re
neq; exor. trò *c* æuiternos, corporis contagione sua quidè
c æuiter- natura dè remotos ingenio ad summam beatitu
nas, dinem e porrecto, nullius extrarij boni partici
d remotas, patione, sed *f* ex bono & ad omnia competen
e perfectio, tia prono nutu, facili, simplici, libero & abso
nul. luto: quorum parentem, qui omnium rerù do
f ex sese bo minator atq; autor est, *g* solum ab omnibus ne
nas & ad xibus patiendi aliquid, gerendùe, nulla vice
omnia cõp. ad alicuius rei mutua obstrictù Cur *hego* nunc
sibi prom- dicere exordiar, cùm Plato celesti facundia
pro nut. præditus, æquiparabilia dijs immortalibus dis
g solum ferens, frequentissimè prædicet, hunc solum
hergo maiestatis *i* incredibili quadam nimietate, &
i incredi- inestabili, non posse penuria sermonis huma
bilis quadã ni, quavis oratione vel modicè comprehen
nimietate di, *k* vix sapientibus viris, cum se vigore animi
ineffabili, quantum licuit, à corpore l semouerint, intel
non lectum huius Dei: id quoque interdum velut
k vix à in marèissimis tenebris, n rapacissimo corusca
l mouerit mine lumen candidum intermicare. Missum
intell. igitur hunc locù faciam, in quo non *o* mihi tan
m artifi- tum, sed ne Platoni quidè meo *p* valuerunt vlla
mis verba, *p* amplitudine rei suppetere. Quid igitur
n rapidis- faciam
simo
o mihi qui-
dem tant.
p quie-
runt.

faciam in rebus mediocritatem meam, & quidem longè superantibus. ^a receptui canam, ^a receptui tandemq; orationem de cœlo in terram deus cabo, in qua præcipuum animal homines sumus: quanquam plerique se ^b in curia disciplinæ ita omnibus erroribus deprauarunt, ac pia ^{belle di-} cularibus sceleribus ^c præbuerunt, & propè ^{scip.} exesa mansuetudine generis sui immanè esse ^{c incubue-} runt, rarunt, ut possit videri nullum animal in terris homine postremius. Sed nunc non de errorum disputatione, sed de naturæ distributione disseramus. Igitur homines ratione plaudentes, oratione pollentes, immortalibus animis, moribus membris, leuibus & anxijis mentibus, brutis & obnoxijis corporibus, dissimillimis moribus, similibus erroribus, peruicaci audacia, pertinaci spe, casso labore, fortuna caduca, ^{d singilla-} singulatim mortales cunctis, tamen vni ^{tim mor-} uerso genere perpetui vicissim sufficiens ^{tales, cun-} mutabiles, volucris tempore, tarda sapientia, ^{et tamen} cita morte, querula vita terras incolunt. Habent interim bina animalia, deos ab hominibus plurimum differentes, loci sublimitate, vitæ perpetuitate, naturæ perfectione, nullo inter se propinquo communicatu, cum & habitacula summa ab infimis tanta ^{e interca-} fastigij dispescant, & viuacitas illic æterna & pedo fasti- indefecta sit: hic caduca & subsiciua ingenia ^{gij dispe-} illa ad beatitudinem sublimata sint, hæc ad mis- ^{scat.} serias infumata. Quid igitur nullone ^{f connexu} ^{Naturæ se} hæc natura se iunxit, sed in diuinam & humanam ^{in iunxit} se di-
 222. 2   partem

*Deum nun-
quam se cō-
municare
homini
a abtrecta-
tione no-
stra conta-
minantur.
b tantum-
modo
c ceteri
autem so-
lo intelle-
ctu, neque
d dijs
e congru-
erit;*

*f igitur,
orator ob-
jec. aliquis
post istam
cœli,
g senten-
tiam pate-
faciam? si
h me
i equis
vel bove-
qua, ceu
bal.
k nullus
iniquis
Deus
l votum*

partem se iugatam esse & interruptam, & velu-
ti debilem passa est. Nam, ut idem Plato ait,
nullus Deus miscetur hominibus: sed hoc præ-
cipuum eorum sublimitatis specimē est, quod
nulla a contractione nostra contaminatur. Pars
eorum b tamen obtutu hebeti visuntur, ut sice-
ra: de quorum adhuc & magnitudine, & colo-
ribus, homines ambigūt. c Cœlo autem soli in-
tellecta, neque prompto noscuntur. Quod qui-
dem mirari super d his immortalibus nequa-
quam e congruit, cum alioquin & inter homi-
nes qui fortunę munere opulencia elatus, &
usq; ad regni inutabilem suggestum & pendu-
lum tribunal euectus est, raro aditus, & longē
remotis arbitris in quibusdā dignitatis suę pe-
netralibus degens. Parit enim conuersatio cō-
temptum, raritas conciliat ipsa rebus admira-
tionē. Quid f igitur, (orator obiecit aliquis.)
primō istam cœlestem quidem, sed penē inhu-
manam tuam g sententiam, missam faciam, si
omni nō homines à dijs immortalibus procul
repelluntur, atque ita in hæc terræ tartara rele-
gantur, ut omnis sit illis aduersus cœlestes
deos communio denegata h ne quisquam eos
è cœlitum numero velut pastor, vel i equisio,
vel bubsequa, seu balantum, vel hinnientium,
vel mugientium greges interuisat, qui ferro-
cibus moderetur, morbidis i medeatur, ege-
nis opituletur. k Nullus inquit, deus humanis
rebus interuenit. Cui igitur preces allegabo?
cui l vota nuncupabo? cui victimā cædam? quē
miseris

iniferis auxiliatorein, quem fautorein bonis,
 quem aduersatorē a malis cū vita ciebo? Quem
 deniq; quod frequentissimū est, biureiurando
 vti potero inter Trojanos stirpe cognatos, &
 c fortasse inter genteis prælio cognitas? Ate-
 nim inter nuculos recens cognitos, si nemo
 huic capiti crediderit, quis pro te Deus fidē di-
 cer? An, vt ferocissimo M-zentio, dextra &
 d telū quod missile libro? Apagesis tam cruētos
 deos: dexterā cædibus festam, telūq; sanguine
 rubiginosum: vtrumq; idoneum non est, per q;
 adiuress, & vtū per ista iurent, cū sit summi
 deorum hic honor proprius Nam & f Iusiurā-
 dum dicitur, vt ait Ennius. Quid igitur iura-
 bo? per Iouem lapidem, Romano vetustissimo
 ritu? Atqui, si Platonis vera sententia est, nun-
 quam se Deum cum homine communicare,
 facilius me audierit lapis quā Iupiter. h Non.
 Respondebit enim Plato pro sua sententia,
 mea voce. Non vsque adeo seiunctos & alie-
 natos à nobis deos prædico, vt ne vota qui-
 dem i vestra arbitrer peruenire. Neque enim
 illos sacris rerum humanarum, sed à contres-
 tatione sola remoui. Cæterū sunt quædam
 diuinæ mediæ potestates, inter summum æ-
 thera & infimas terras, in isto interstitæ aëris
 spacio, per quas & desideria nostra, & merita
 ad deos coinneant. hos Græco nomine *Δαί-
 μωνες* nuncupant, inter k mortales cœlicolasq;
 vectores, hinc præeum, inde donorū: qui vltro

ggg 3

citroq;

intercesso-
res.

e néve per ista iuretur, f Iouis iurandum igitur censes? Iurabo
 per h non vsq; adeo. Respon. i nostra ad illos arb. k terricolas

a malis in
 omni vit.
 b iureju-
 rādo arbi-
 trum adhi-
 beo? an vt
 Virgilian?
 Afcanius,
 Per caput
 hoc iuro per
 quod pater
 ante solbat?
 At enim, &
 Iule, pater
 tuus hoc
 iurejurādo
 vti poterat
 inter e for-
 tasse an in-
 ter Græcos
 prælio co-
 gnitos. At
 inter Ru-
 tulos rec.
 Iurisiurandi
 religio.

d telum,
 quippe hæc
 sola adue-
 nerat quib.
 propugna-
 bar: *Dextra*
mibi Deus es
telū q; missi-
le libro? Ap.

Dæmones

a vtriusq;
 b singula
 eorum,
 proinde
 c opera &
 ministerio
 fieri arbi-
 trandū est
 Horū enim
 munus &
 opera atq;
 cura est, vt
 d cōmina-
 rentur,
 e extispici-
 a
 f Attio Na-
 uio augu-
 ria miracu-
 lum cotis
 addicant:
 ita vt non-
 nullis reg-
 g præsa-
 gia, tonito-
 rum piacu-
 la, fulgura-
 torū ibid-
 b corro-
 get, vel At-
 tio nauem
 velificet,
 vel Sibyllæ
 fatiloq-
 i apicem
 rapere, sed
 redd.

citroq; portant, hinc petitiones, inde suppe-
 tias, ceu quidā a vtrinq; interpretes & salutige-
 ri. per hos eosdem, vt Plato in Symposio ausu-
 mat, cuncta denunciata, & Magorū varia mira-
 cula, omnesq; præfagiorum species reguntur.
 Eorum quippe de numero præditi curant
 b singuli eorum prouidē, vt est cuique tributa
 prouincia, vel somnijs confirmandis, vel extis
 physiculandis, vel præpetibus gubernandis,
 vel oscinibus erudiendis, vel vatibus inspiran-
 dis, vel fulminibus iaculadis, vel nubibus coru-
 scandis, cæterisq; adeo per quæ futura dino-
 scimus, quæ cuncta cœlestium voluntate, & nu-
 mine & auctoritate, sed dæmonū obsequio &
 c opera atq; cura, vt Annibali somnia orbitatem
 oculi d commoneant, Flaminio e auspicia peri-
 culum cladis prædicent, f Accio Nauio mira-
 culum cotis adijciant: atque vt nonnulla regni
 futuri signa præcurrant, vt Tarquinius Priscus
 aquila obumbretur ab apice, Seruius Tullius
 flamma colluminetur à capite. Postremo cun-
 cta arolūm g præfagia, fulgurum bidentalia,
 carmina Sibyllarum: quæ omnia (vt dixi) me-
 dia quæpiā potestates inter homines ac deos
 obediunt. Neq; enim pro maiestate deūm cœ-
 lestium fuerit, vt eorum quisquam vel Annibali
 somniū pingat, vel Flaminio hostiā h corrodat,
 vel Accio Nauio cotificet, vel Sibyllæ fatiloquia
 versificet, vel Tarquinio veliti i apicem redde-
 re: Seruio verò inflāmare verticē, nec exurere,
 non est operæ Dijs superis ad hæc descendere.

Mediorum

a Mediorum ista sortitio est, qui in b aëris pla-
 gis terræ conterminis, nec minus confinibus
 cælo, perinde versantur, vt in quacunq; parte
 naturæ c propria sint animalia, & in æthere vo-
 lantia, & in terra gradientia. Nam cum quatuor
 sint elementa notissima, veluti quadrifaria na-
 tura magnis partibus d disternina, sintq; pro-
 pria animalia terrarum & e flammatarum (siqui-
 dem & Aristoteles autor est, in fornacibus fla-
 grantibus quædam propria animalia f pinnu-
 lis apta volitare, toruq; æuum suum in igni dis-
 cerari, cū eo exoriri, cumq; eo extingui) præ-
 terea cum tot vaga sidera, g vt prius dictum est,
 sursum in æthere, hoc est, in ipso liquidissimo
 ignis ardore compareant, cur hoc solum h ex
 quatuor, elementū aëris, quod tanto spacio in-
 terfitum est, casum ab omnibus, desertumque
 à cūtoribus suis, Natura pateretur? quin in eo
 quoque aëre animalia gignerentur, vt in i igni
 flammida, in vnda fluxa, in terra glebulenta?
 k Nam quod quidam aues aëri attribuat, fal-
 sum l sentire meritisimò dixeris: qppem quū
 auis nulla earum vltra Olympi verticem sub-
 limatur. qui cūm excellentissimus omnium
 perhibeatur, tamen altitudinem perpendi-
 culo si metiare, vt Geometrarū autumant, sta-
 dia alitudo fastigij non n æquiparat, cūm sit
 aëris o augmentum immensum vsque ad ci-
 rimalunæ p felicem, quæ porro ætheris sur-
 sum versus exordium est. Quid igitur tanta vis
 aëris, quæ ab q humilibus lunæ anfractibus,

a Medio-
 rum diuo-
 rum it.

b aërijs

c propria

e propria

animalia,

in æthere

volantia,

in terr.

d distermi-

nata sine

quædam,

sintq;

e flama-

rum, siqui-

dem Ari-

stoteles

auctor

f pennulis

g vt iam

prius

h quartum

elem.

i igne

k Nā qui-

dē qui au-

l sententiæ

m quæ aues

Nullas aues

volatus supe-

rare Olym-

pum.

n æqperet

o agmen

p falcem.

at. helicēq;

q humilli-

mis

*Aues cur po-
tius terres-
tres quàm
aetherea.*

*a tandem?
b aues ter-
restres*

*c Est enim
semper ill.
d tantùm
quodd aëra
e volitan-
do*

*f flammis-
da,
g & cul-
toribus
h animo
i corpo-
rum
k neque
tam bruta*

*l corpora
& mod.
dæmonum
corpora
qualia.*

vsque ad summum Olympi verticem interiora?
cet? Quid a tum? vacabit ne animalibus suis,
atque erit ista naturæ pars mortua ac debilis?
Imò enim si sedulo aduertas, ipse quoque b aues
semper terrestris animal, non aërium, rectius
perhibeantur. c semper enim illis victus omnis
in terra, ibidem pabulum, ibidem cubile, d tan-
tumque aëra proximū terræ e volando transuer-
berant. Cæterum cum illis fessa sunt remigia
pennarū, terra ceu portus est. Quod si manife-
stum flagitat ratio, debere propria etiā anima-
lia in aëre intelligi: superest vt quæ tandē & cu-
iusmodi ea sint, disseramus. Igitur terrena nec
quaquam, deurgunt enim pondere: sed nec
f flammea, ne sursum versus calore rapiantur.
Temperanda ergo nobis pro loci medietate
media natura, vt ex regionis ingenio sit, g & in
cultoribus eius ingenium. Cedò igitur mente
formemus, & gignamus h omnino id genus
i corpus, tertiā quædam animalia, quæ k neque
sint tam bruta quàm terrena, neque tam leuia
quàm aetherea, sed quodammodo vtrinque sei-
gata. Velut enim vtrinque commixta sint, siue a-
molita, seu modificata vtriusque rei participatio-
ne: sed facilius ex vtroque, quàm ex neutro intel-
ligentur. Habeant igitur hæc dæmonum l cor-
pora modicum ponderis, ne ad superna ince-
dant: aliquid leuitatis, ne ad inferna præcipi-
tentur. Quod, ne vobis videar poetico ritu in-
credibilia confingere, dabo primū exemplum
huius libratae medietatis. Neque enim procubab
hæc

hæc corporis subtilitate nubes concretas vide-
mus, quæ si vsque adeo leues forent, vt ea quæ
omninò careant pondere, nunquam infra iuga,
vt sæpenimè animaduertimus a grauâtè ca-
put editi montis, ceu quibusdam curuis torqui-
bus coronarent. Porro si suapte b natura tam
spissæ ac graues forent, vt nulla illas c vetustio-
ris leuitatis admixtio subleuaret: profectò non
secus quàm plumbi globus d vel lapis, suapte vi-
caducæ terris illiderentur. Nunc enim uerò
pendulæ & mobiles, huc e & illuc vice nauium
in æeris pelago ventis gubernantur, paululùm
immutâtes proximitate & lōginq̃uate. Quip-
pe si aliquo humore fœcundæ sunt, veluti ad
fletum edendum deorsum degrassantur. Atq̃
g omninò humectiores humilius inquant, aquis-
lonis agmine, tractu segniores. Sudis verò sub-
limior cursus, & cum lanarum velleribus simi-
les aguntur, h cauo agmine, volatu pernicio-
re. Nonne audis, quid super i tonitruum Lucre-
tius facundissimè disserat?

Principiò tonitru quatiuntur cœli,
Propterea quia concurrunt sublime volantes
Aetheria nubes, contrà pugnantes ventis.
Nec sit enim sonitus cœli de parte serena;
Verùm, vbi cunq̃ magis denso sunt agmine nubes.

Tam magis hinc magno fremitus sit murmure sæpe.
Quòd si nubes sublimè volitant, & omnis quæ
& exortus & terminus & retrò l defluxus ear-
um in terras est, quid tandem futura censet
dæmonum corpora, quæ sunt concreta multo
minus:

a grauâtè,

b natura
spissæ ac
cā graues
c vegetio-
ris
d &
e atque

f fœtum
g ideo

h cauo
i tonitru

Lucretius
de tonitru.

k quibus
omnis &
l defluxus
in terras
est; quid
tandem
censet

minus, & tantò subtiliora? Non enim sunt ex hac fœculenta nubecula, tumida caligine conglobata, sicuti nubium *a* tenuis est, sed ex illo purissimo aëris liquido & sereno elemento coalita: *b* eaque nemini hominum temerè visibilia, nisi diuinitus speciem sul offerant, quòd nulla in illis terrena soliditas locum luminis *c* occupauerit, qui nostris oculis possit obfistere, qua soliditate *d* nostra offensa acies immoretur, sed filia corporum possident rara & splendida, & tenuia vsq; adeò, vt radios omnis nostri tuoris & raritate transmittant, & splendore reuerberent, & subtilitate frustrentur.

At ados pri- Hinc illa Homerica Minerua, quæ medijs co-
mo. titibus Graiùm cohibendo Achilli interuenit:
e Græc. il- versum *e* Græcum, si paulisper operiamini,
lum si Latinè enunciabo, atq; adeò, hic sit impræsen-
tiarum: Minerua igitur, vt dixi, Achilli mode-
rando iussu lunonis aduenit:

f perspicua Soli *f* perspicua, est aliorum nemo tuetur.
est, Hinc & illa Virgiliana *g* matrona, quæ in me-
g Iuturna, dijs milibus auxiliabunda fratri conuersa
quæ med. tur:
h Proclus

quod Plau. — *nūscetq; viris, nec cernitur ulli.*
i ceteros *h* Protinusq; Plautinus miles super clypeo suo
k haud- gloriatur, *Perstringet oculorū aciem hostibus.* Ac ne
quaquam i cunctos longius persequar, ex hoc sermè dæ-
proc. monum numero poëtæ solent, *k* haud procul à
l fingere: veritate, cēsores causæ & amatores quorundā
hos prospe hominū deos *l* fingere, & tueri illos: interdum
rare & eue aduersari & assiligare. Igitur & misereri, & indi-
conrà a- gnari, &
uersari &

gnari, & angī, & lætari, omnemq; humani ani-
mi faciem pati, ac simili motu cordis & salo-
mentis, ad omneis cogitationum cētus fluctua-
re. Quæ omnes a turbulæ, tempestatesq; pro-
cul à deorum cœlestium tranquillitate exulât.
Cuncti enim cœlites, semper eodem statu mē-
tis, æterna æquabilitate potiuntur. quæ num-
quam illis nec ad dolorem, nec ad voluptatem
finibus suis pellitur: *b* nec enim mens illa à sua
perpetua seſta ad quempiam subitum habi-
tum dimouetur, nec alterius vi. Nam nihil est
Deo *c* potentius, nihil Deo perfectius: nec
suaſpe sponte. Porro *d* autem quid potest vide-
ri imperfectius fuisse, quàm is qui à priore sta-
tu ad alium rectiorem *e* statum migrarit? cūm
præſertim *f* nemo sponte capeſſat noua, niſi
quem pœnituit priorum. Non enim potest
subſequi illa *g* mutatio, ſine præcedentium
infirmatione. Quapropter debet Deus rati-
onem perſeſſionem: & ſecirco nec indigna-
tione, nec *h* ira contingi, nullo angore con-
trahi, nulla alacritate geſtire: ſed ab omnibus
paſſionibus animi liber, nec dolore vnquam,
nec aliquando lætari, nec aliquid repenti-
num velle vel nolle. Sed & hæc cuncta, i vt
hoc genus cætera, dæmonum *k* mediocritati
congruūt. Sunt enim *l* inter homines ac deos,
vt loco regionis, ita ingenio mētis interſui, ha-
bentes communem eum ſuperis immortalita-
tem, cū inferis paſſionē. Nam perinde vt nos,
pati

a turbulæ

Dij immu-
tabiles.b nec quo-
quam àc potētius:
nec ſua ſpō-
te; nam ni-
hil eſt Deod qui po-
teſt videri
perfectus
fuiſſe, qui à
e ſtatim
f nemo

cap.

g mutata
ratio,Deus ab om-
ni paſſio-
ne immunis.h miſeri-
cordia
i & idDæmonum
mediocri-
tas.k medio-
critati, ritē
l inter nos
ac deos,

a animarū
b & ira in-
 citantur, &
 misericor-
 dia fleſcū-
 tur, & do-
 nis invitā-
 tur, & pre-
 cibus leni-
 untur &
 contem.
 exasperan-
 tur, & hon-
 mulcen-
 tur, al.
e variant.
d fine
e quodd
 ſint iſſid.
 ſpertur-
 bationb.
 mentis ob.
Damones
iſdem qui-
 bus nos per-
 urbationi-
 bus obnoxij.
g vel
h gaudeāt:
i numina
k regionib.
 & cetera in
 ſtōga va-
 rietate
 pomp.
m myſte-
 riorum
 pati poſſunt omnia *a* animorum placamenta
 vel incitamenta, *b* vt in ira incitentur, & in mi-
 ſericordia fleſcantur, & donis inuitentur, &
 precibus leniantur, & contumelijs exaſperen-
 tur, & honoribus mulceantur, alijſq; omnibus
 ad ſimilem nobis modum *e* variantur. Quippe,
 vt *d* ſine in comprehendam, *d*amones ſunt ge-
 nere animalia, ingenio rationalia, animo paſ-
 ſiua, corpore aëria, tempore aeterna. Ex his
 quinque quæ commemorauī, tria à principio
 eadem nobiſcum, quartum proprium, poſtea
 commune cum dijs immortalibus ha-
 bent: ſed differunt ab his paſſione. Quæ pro-
 pterea paſſiua non abſurdè, vt arbitror, nomi-
 nauī, *e* quia ſunt iſſdem quibus nos *f* perturbā-
 tionibus obnoxij. Vnde & religionum diuer-
 ſis obſeruatiōibus, & ſacrorum varijs ſuppli-
 cijs fides impertienda eſt. Eſt nonnulli ſunt ex
 hoc diuorum numero, qui nocturnis vel diur-
 nis, promptis *g* & occultis, lætioribus, vel tri-
 ſtioribus hoſtijs, vel ceremonijs vel ritibus
h gaudent: vt i *Ægyptia* i Minerua ſerme plan-
 goribus, Græca plerunque choreis, barbara
 autem ſtrepitu cymbaliſtarum & tympani-
 ſtarum & choraularum. Iſdem pro *k* regio-
 nibus in ſacris differunt *l* longè, varietate poi-
 parum agmina, *m* miniſtrorum ſilentia, ſacer-
 dotum officia, ſacrificantium obſequia: item
 deorum *n* effigies, vt eximie templorum *o* re-
 giones, hoſtiarum cruores & colores. Quæ
 omnia pro cuiuſq; more ſolēnia & rata ſunt, vt
 ple-
 n effigie & exuie, templor, religiones & reg. o religiones,

plerunque somnijs & vaticinationibus & oraculis comperimus sæpenuerò indignata numina, si quid in sacris sacordia vel superbia negligatur: cuius generis mihi exempla affatim suppetunt, sed adeò frequentata & celebrata sunt, vt nemo eam commemorare adortus sit, quin multò plura omiserit quàm recensuerit. Idcirco a residebo in præsentiarum in his rebus orationem occupare. Quòd si non apud omnes certam fidem, at cerè penes cunctos noticiam promiscuam possidet, hæc potius præstiterit Latine dissertare: varias species diuinorum numinum à Philosophis perhiberi, quolisquid ius & plenius de præfagio Socratis, dequod eius numine cognoscatis. Nam quodam significatu & animus humanus, etiam nunc in corpore situs, dæmon nuncupatur.

a superse-
debo im-
præsentia-
rum his
b possi-
dent.
c dæmo-
num à
Phil.
d ei' am-
co num.

— *Dij'ne hunc ardorem menibus addunt*

Euryale? an sua cuiq; Deus sit dira Cupido?

Igitur & bona cupido animi Deus bonus est. Vnde nonnulli arbitrantur, vt iam prius dictum est: *διδαιμονας* dici beatos, quorū dæmon bonus: id est, animus virtute perfectus est, quem nostralingua, vt ego interpretor, haud sciam an bono: certè quidem in eo periculo, poteris Genium vocare: e quoniam is Deus, qui est animus suis cuiusque, quanquam sit immortalis, tamen quodammodo cum homine gignitur, vt et præces, quibus genium precamur ad coniunctionem nostram. Nec desunt qui videantur mihi obtestari, corpus atque animum

Genius.
e quod is.
f cuiq;

* Est & se
 cūdo signi
 ficatu spe
 cies Dēmo
 num an.
 b meritis
 c abiurans.
 d posteriorū
 Lemures.
 e placato
 f incerta
 vag.

Lar fami
 liaris.

g malis, id
 genus ple
 riq; Lar
 uas perh.

Larua.
 h cuique
 fortitio.

Manes.
 i Manem
 deum nūc
 cupant, sci
 licet &

k tantum
 l appellāt,
 qui ex eo
 dem num.
 m aduer
 rantur:

n corpore
 humano
 o postero
 re numero
 prāstatio
 ri long.

Superius aliud augustiusq; p genus dēm. q certis potestatib. cur.

animum duobus nominibus compræhendi
 tes. quorum communio & copulatio a sumus:
 ut secundo signatu species dæmonum sit, ani
 mus humanus b exutus & liber stipendijs, vitæ
 corpore suo c abiuratis. hunc vetere Latina lin
 gua reperio Lemurem dictitatum. Ex hisce er
 go lemuribus, quid d posteriorum suorum cu
 ram sortitus, e pacato & quieto numine do
 mum possidet, lar dicitur familiaris. Qui verò
 propter aduersa vitæ merita, nullis bonis se
 dibus f in terra vagatione, ceu quodam exilio
 punitur, inane terriculamentum bonis homi
 nibus, cæterum noxium g malis, hunc pleris
 que Laruam perhibent. Cū verò incertum
 est quæ h cuique eorum fortitio euenerit, va
 trum lar sit an larua, nomine i manium deum
 nuncupant, & honoris gratia Dei vocabulum
 additum est. Quippe k cū eos deos l appel
 lent, qui ex eorum numero iuste ac pruden
 ter vitæ curriculo gubernato, pro numine po
 stea ab hominibus præditi, fanis & cerimo
 nijs vulgò m admittuntur, ut in Bœotia Ama
 phiaratus, Africa Mopsus, in Ægypto Osiris,
 alius alibi gentium, Æsculapius vbique. Ve
 rum hæc omnis distributio eorum dæmo
 num fuit, qui quondam in n corporis numero
 fuere. Sunt autem non o posteriores præstan
 tiore longè digniore. p Genus aliud augustius
 aio dæmonū, qui semper a corporis compedi
 bus & nexibus liberi, q procurantur certis pre
 catibus. Quorū e numero Somnus a; q Amor,
 diuers

diuerſam inter ſe vim poſſident : Amor vigi-
 landi, Somnus ſoporandi. Ex hac ergo a ſubli-
 miore dæmonum copia, Plato autumat ſingue
 ſingulis hominibus in vita agenda teſtes & cuſtodes
 ſingulos additos, qui nemini conſpicui, ſemper
 babſint, omnium non modò cætorum teſtes,
 verùm etiam cogitatorum. Ac vbi vita edita re-
 meandum eſt, eundem illum qui nobis prædi-
 tus fuit, d raptare ilicò & trahere veluti cuſto-
 diam ſuam ad iudicium, atq; illic in cauſa dicẽs
 da aſſiſtere : ſi qua commentiatur, redargue-
 re: ſi qua vera dicat, aſſeuerare : proſus illius
 teſtimonio ferri ſententiam Proinde vos om-
 nes qui hanc Platonis diuinam ſententiam me
 interprete auſcultatis, ita animos veſtros ad
 quæcur. que vel agenda vel meditando forma-
 te, vt ſciatis, nihil e omnino præ iſtis cuſtodi-
 bus, nec intra animum, nec foris eſſe ſecreti,
 ſquando omnia curioſè ille participet, omnia
 viſat, omnia intelligat, g & in illis penitiſſimis
 mentibus vice conſcientiæ diuerſetur. Hic quẽ
 dico proſus cuſtos, ſingularis præfeſtus, do-
 meſticus h ſpeculator, indiuiduus arbiter, inſe-
 parabilis teſtis, malorum improbator, bono-
 rum probator, ſi ritè animaduertatur, ſedulo
 cognoscatur, religioſè colatur, ita vt à Socrate
 iuſticia & innocentia cultus eſt, in rebus incer-
 tis i proſpectator, dubijs præmonitor, pericu-
 loſis k viator, egenis opitulator : qui tibi queat
 tum l ſomnijs, tum ſignis, tum etiam fortaiſſe
 coram, cum uſus poſtulat, mala auertere, bona
 pro

a ſublimis
 ori

b adſint
 arbitri om-
 cætorũ,
 verum etiã
 cog-
 d raptare
 &

e hominẽ
 ſquin
 g in ipſis
 pen.

h ſpecula-
 tor, propri-
 curator,
 intim- co-
 gnitor, af-
 fidu- ob-
 ſeruator,
 indiu.

i proſpe-
 ator,
 k tutor,
 l in ſom-
 nijs, tum in
 ſignis, tum

a secūda re
 gere, adu-
 b Nō igitur mirū si
 c custos, &
 propē, vt
 ita dicam,
 d contu-
 bernio. fa-
 miliaris,
 gūcta quę
 arcenda
 sunt arcuit;
 quę cauē-
 da præca-
 uir; &
 præm-
 e claudi-
 earer, diui-
 natione
 f enim,
 multa de
 g vt quo-
 dam ingēti
 speculo
 clar.
 h peritia
 memōra-
 tus, qui
 i super-
 biam sed
 & Pel.
 Nestor.
 k compe-
 scat, atque
 eos aucto-
 ritate aduertat, exemp. l diriguntur?

prosperare, humilia sublimare, nutantia fulcia-
 re, obscura clarare, a sidera aduersa corrigere.
 b Igitur nimirū si Socrates, vir apprimē perfer-
 etus, & Apollinis quoque testimonio sapiens,
 hunc Deū suum cognouit & coluit, ac ppter ea
 eius c custos propē dicam par d contubernio, &
 præmonenda præmonuit: sicubi tamen inter-
 sectis sapientiæ officijs, non consilio, sed præ-
 sagio indigebat, vt ubi dubitatione & claudica-
 ret, ibi diuinatione consisteret. Multa sunt f e-
 nim, de quibus etiam sapientes Viri od ariolos
 & oracula cursitent. An non apud Homerum,
 g vt in quadam ingenti specula clariū cernis,
 hæc duo distributa, seorsus diuinationis, seor-
 sus sapientiæ officia? Nam cū duo columnina
 totius exercitus dissidēt, Agamemnon regnō
 pollens, & Achilles bello potēs, desideraturq;
 vir facundia laudatus, & h peritia vitę moratus,
 qui Atridæ i superbiam, Pelidæ terociam k cō-
 pescat, exemplis moneat, oratione perimulceat:
 quis igitur tali in tempore est ad dicendum ex-
 hortatus? Nempe Pilius orator, eloquio co-
 mis, experimentis cautus, senecta venerabilis,
 cui omnes sciebant corpus annis abire, ani-
 mum prudētia vigere, verba dulcedine afflue-
 re. Itidem, cum rebus creperis & adflictis spe-
 ctatores deligendi sunt, q nocte intempesta ca-
 stra hostium penetrēt: nōne Vlysses cū Dio-
 mede l deliguntur: veluti consilium & auxiliū,
 mens & manus, animus & gladius. Enimuerd
 ia

in Aulide a defidentibus obsessis, ac retro ven-
tis abnuentibus, difficultas belli, & facultas iti-
neris, & tranquillitas maris, & clementia ven-
torum, per fibrarū notas, & alitum vias, & sers
pentum efcas *b* exploratæ sunt. tacent nempe
muta duo illa sapientiæ Græciæ summa cacu-
mina. Ithacēsis & Pilius. Calchas autem longē
præstabilis ariolus, simul alites & altaria & car-
borem contemplatus est, aëturū sua diuina-
tione & tempestates flexit, & classem deduxit,
& decennium prædixit. Non secus etiam in
Troiano exercitu, cū diuinatione res indigent,
tacet ille sapiens Senatus, nec audeat aliquid p-
nunciare vel Hæctor, vel d Iambo, vel Bicias,
sed omnes silentio auscultant aut ingrata au-
guria *e* Helenæ, aut non credita vaticinia Cas-
sandræ. Ad eundem modum Socrates quoq.,
sicubi locorū alienæ *f* sapientiæ consultatio
ingruerat, vbi sui dæmonis præfagio regebā-
tur: verū eius monitis sedulo obediebat, eoq.
erat *g* de suo longē *h* acceptior, qui ante ince-
pta Socrati dæmon ille fermē prohibitum
ibat, nunquam i quod ad monendum ratio
prædicta est. Enimverò Socrates, vtpote vir ap-
primē perfectus, ex sese ad omnia congruen-
tia sibi officia promptus, nullō adhortatore vn-
quam indigebat. At verò prohibitorē nonnun-
quam, si quibus fortē conatibus eius pericu-
lum suberat, vt monitus *k* præcaueret, ac omit-
teret cœpta in præsentiarum, quæ tutius vel
postea capesseret, vel alia via adoriretur. In hu-
h h h iulce-
tius cap.

a defidib
& obsessis,
ac egdio ab-
b explora-
te. Tacent
nempe mu-
tuo duo il-
la, sapientiæ
Græciæ
c carborum
cōtempla-
tus est iatū,
sua
d Lampo.
vel Clytias:
e Heleni,
aut incre-
dita vat.
f sapientiæ
officijs cōf-
g deo
h accepti-
or. Quod
autē ince-
pta Socrati
quæpiam
dæm.
i hortatū
quodāmo-
do ratio
k præcaue-
ret, omitte-
ret cœpta,
impræsen-
tiarūq.; tu-
tius vel po-
tius cap.

a rebus, vt
Plato di-
cit, vocem

b vno

c ac

dhorta-
menta

e plerisq;
vsuuenire,
qui nimia
omniū su-
perstitione
non suop.
fac p ang-
porta rep.
g cuncte-
tur:

h vocem,
quampiam,
dixit obla-
tam. quo-
i quin pot.
k vox,

iuscemodi a rebus dūtaxat vocem quampiam
diuinitūs exortam dicebat audire. Ita enim est
apud Platonem, ne quisquam arbitretur omnia
eum vulgò loquētium captasse. Quippe etiam
semotis arbitris, b vnà cū Phædro extra pome-
rium, sub quodā arboris opaco umbraculo, si-
gnum illud ead nuncium sensit, ne prius tran-
scederet illius annis modicū fluentium, quam
increpitum inclinātū amore retinendum pla-
casset: cū præterea si omnia obseruaret, ali-
quando eorū nonnulla etiā d opinamēta habe-
ret, vt videmus e plerisq;, qui nō suo pte corde,
sed alterius verbo reguntur, f qui ex angipor-
tu reptantes cōsilia ex alienis vocibus colligunt,
& (vt ita dixerim) non animo, sed auribus co-
gitant. Verū enim uerō vt ista sunt, certē qui
omniū ariolorū voces audiunt, sæpenumerō
auribus suis vsurpant vocem de qua nihil g cō-
tentur, quam sciunt ex ore humano profectū.
At enim Socrates non vocem sibi, sed h vocem
dixit quampiam diuinitūs oblatam : quo addi-
tamento profectō intelligas, non vsitatam vo-
cem, nec humanam significari. Quæ si foret
frustra quæpiam, i cur non potius aut k vxor,
aut certē cuiuspiam vox diceretur? vt ait illa
Terentiana meretrix:

Audire vocem visa sum modò militis.

l vocē di-
cit se quā-
piam aud.
m & arca-
num dem.

Quid verò l vocem quampiam dicat audiuis-
se? aut nescit ynde exorta sit, aut in ipsa ali-
quid addubitat. Aut eam quiddam insolitum
m demonstrat habuisse : ita & Socrates eam
quidem

quidem sibi, ac diuinitus editam, tempestiue
 accedebat. Quod equidem arbitror non modo
 auribus, verum etiam oculis signum dæmonis
 sui videri. Nam frequentius non vocē, sed
 signum diuinū sibi oblatum præ se ferebat. Id
 signum a poterat ipsius species habuisse, quam
 solus Socrates cerneret, ita ut Homericus A-
 chilles Mineruā. Credo plerisque vestrum hoc
 quod modo dixi, cōtātius credere, & impen-
 diō mirari formam dæmonis Socrati vītatam.
 At enim Pythagoricos mirari oppidō solitos, si
 quis se e denegaret vnquam vidisse d dæmo-
 nem, ut reor, idoneus autor est Aristoteles.
 Quod si cuius potest euenire facultas contē-
 plandi diuinam effigiem, cur non apprimē po-
 tuerit e Socrati, quem cuius amplissimo nur-
 mini sapientiæ dignitas cōæquarat? Nihil est
 enim Deo similis & gratus, quā vir animo
 perfectē bonus, f qui tam hominibus cæteris
 antecellit, quā ipse à diis immortalibus distat.
 Quin potius nos quoque Socratis exemplo &
 commemoratione erigimur. Ac nos secundū
 ipsum, studio Philosophiæ pari, similium numi-
 num g canentes promittimus, de quo quidem
 nescio qua ratione h dirapimur. & nihil æquē
 miror, quā cum omnes & cupiant optimē, &
 i sciant quantū viuax animus colendus sit, ta-
 men animum suum non colant. At si quis velit
 acriter cernere, oculi curandi sunt, quibus cer-
 nitur. Itidē si pugillare, vultus vel brachia velā-
 da sunt, quibus pugillatur. Similiter in omni-
 bus

*Dæmon**Socratis.**a potest &**ipsum dæ-**monis spe-**cies fuisse,**quam**b cuncta**tius**c negaret**d Dæmo-**nē, satis, ut**e Socrati**obtingere,**quem**f qui ho-**minibus**g cunctis**Socratis.**g cunctis**permitti-**mus. de**h dirapi-**mur.**i sciant nō**alia re quā**animo vi-**ui, nec fieri**posse quin**si optimē**viuax, ani-**mus colē-**du sit; ta-**men anax*

bus cæteris membris, sua cuique cura pro studio est. Quod cum omnes facile respiciant, ne quo satis mecum reputare, & a perinde ut res est admirari, cur non etiam animum suum ratione excolant. *b* Quandoquidem ratio viuendi omnibus æquè necessaria est, non ratio pingendi, nec ratio psallendi: quas quisque bonus vir sine ulla animi vituperatione, sine turpitudine, sine labe contemplerit. Nescio ut Hismenias tibijs canere, ut *c* Apelles pingere, ut Lyfippus fingere: sed non pudet me non esse significum, & idem ut cæteris artibus (ne omnes prosequar) licet tibi nescire, nec pudeat. Enimvero dicis, nescio bene viuere ut Socrates, ut Plato, ut Pythagoras vixerunt, nec pudet me nescire bene viuere: nunquid hoc dicere audebis. Sed cum promissum mirandum est, quod ea quæ minimè videri volunt nescire, discere tamen negligunt, & eiusdem artis disciplinam simul & ignorantiam decursitant. Igitur *f* quotidiana eorum ora dicere inuenias, rationibus multa prodigè profusa, & in semet nihil, in sui dico dæmonis cultum. qui cultus nihil aliud quam Philosophiæ sacramentum est. Planè quidem villas opiparè extruunt, & domos ditissimè exornant, & familias numerosissimè cõparant: sed in istis omnibus, in tanta affluentia rerum, nihil est indignum, præterquam ipse dominus *b* ædium. nec iniuria: cumulata enim habent, quæ sedulo percolunt: ipsi autè horridi, indocti, in cultisq; circumeunt. Igitur illas *i* edificiorum

a proinde

b Que quidem ratio
Ratio viuendi, non alie
artes, omnibus
communis.

c Apelles
coloribus
ping.
d in

e in

f si cotidiana

gest præterquam ipse
h pudendum
i ædificiorum

giorum species, in quæ patrimonia sua profu-
 derunt, amcenisissimas & extructissimas a de-
 præhendendas: baulas æmulas vrbium conditas,
 c domos vice templorum exornatas, familias
 numerosissimas & calamistratas, opiperam
 supellectilem, omnia affluentia d omnia orna-
 ta, præter ipsum dominū: qui solus Tantali vice
 in suis diuitijs inops, egens, pauper, non quidē
 e fluentum vllum fugitiuum captat, & fallacis
 vndæ sitim, sed veræ f beatitudinis & sinceræ
 vitæ & prudentiæ fortunatissimæ esurit & si-
 tit. Quippe nō intelligit, g homines æquē spe-
 ctari solere, vt equos mercamur. neq: enim in
 emendis equis phaleras consideramus, & bala-
 rei polimina inspiciamus, & ornatisimē cerui-
 cis diuitias contemplamur, si ex argento & au-
 ro & gemmis monilia vanæ gazæ dependent,
 si plena artis ornamenta capiti & collo circum-
 iacent, si frenā cælata, si ephippia fucata, singu-
 la arinata sint: sed istis omnibus exuijs h amo-
 litis, equum ipsum nudū, & solum corpus eius
 & animum i contuemur, vt sit ad speciem k ho-
 nestus, ad cursuram vegetus, & ad v&sturam
 validus. Iam primū in corpore si sit
 Argutum caput, & brevis alui, obesa q terga,
 Luxuriens thorax animosum pectus honestis.
 Præterea si duplex agitur per lumbos spina.
 Volo enim non modō perneciter, verū etiam
 molliter peruehat: Similiter ergo & in homi. In homine
 nibus contemplandis noli illa aliena æstima- que potissi-
 re, sed ipsum hominem penitus considera mum spectā-
 ipsum, da.

tionum
 a & orna-
 tissimas
 b villas
 c domus
 d omnia
 opulenta,
 orn.
 Impius pa-
 ter familia
 similis Tan-
 talo.
 e fluētē
 f beatitu-
 dinis: id
 est, secun-
 dæ vitæ.
 g equē di-
 uites spect-
 h amētis,
 eq-
 i contem-
 platur.
 k hone-
 stus, & ad
 cursum

h h h

3

ipsum, da.

¶ Sate Pro-
taonio,

ipsum, ut meum Socratem pauperem, specta.
Aliena autē voco, quæ parentes pepererunt, &
quæ fortuna largita est: quorum nihil laudibus
Socratis mei admisceo, nullā generositatē, nul-
lam profapiam, nullos longos nataleis, nullas
inuidiosas diuitias. Hæc enim cuncta, ut dixi,
aliena sunt: a Sat è Protomo gloria est, qui talis
fuit, ut eius nepotē nō puderet. Igitur omnia si-
militer aliena numeres licebit. Generosus est
parentes laudas. Diues est: non credo fortunæ,
nec magis ista demiror. Validus est: ægritudi-
ne fatigabitur. Pernix est: abibit in senectutem.
Formosus est: expecta paulisper, & non erit. At
enim bonis artibus doctus, & apprime est eru-
ditus, & (quantū licet hominī) sapiens, & boni
consultus: tandem aliquando ipsum virū lau-
das. Hoc enim nec à patre hæreditariū est, nec
casu pendulū, nec à suffragio adminiculū, nec
à corpore caducū, nec ab ætate mutabile. Hæc
omnia meus Socrates habuit, & omnino cæ-
tera habere contempsit. Quin ergo & tu, qui
te ad studium sapientiæ ingeris, & aliquando
caues, ut nihil alienum in laudibus tuis audias:
sed ut, qui te vult nobilitare, æquē laudet, ut
Accius Vlyssē laudauit in Philocteta suo, in
eius Tragædiæ principio:

¶ tu ad
e vel pro-
peras altū,
ut nih.
d Inclute,
e ductor,
f gentib⁹
vltor. La-
ærtiade.
g Nihil in-
de nec La-
ertes sibi,
nec Anti-
cea, nec A-
erisius vin-
dicat.

d Inclute, parua prædite patria, nomine celebri,
Claroq; potens pectore. Achivis clauibus e auctor,
Grauis Dardanis f gentibus, vltor Laertiade.
Nouissimè patrem memorat. Ceterū omnes
laudes eius viri audistis. g Nihil mihi nec Laër-
tes,

ies, nec Anticlia, nec arctissimus vëdicat. Hæc
 enim tota, vt vides, laudis huius ppria Vlyssi
 possessio est. Nec aliud te in eodē Vlysse Ho- *Minerva sa-*
 merus docet, q̄ semp ei comitē voluit esse pru- *pientia, qua*
 dentiā, quā poëtico ritu Mineruā nuncupauit. *comite om.*
 Igitur hæc eadē comite omnia horrenda subiit, *nia vitæ di-*
 omnia aduersa superauit. Quippe ea adiutrice *scrimma vin*
 Cyclopi spec^o a introiit, sed egressus est: Solis *cimus, vt*
 boues vidit, & abstinuit: ad inferos deiecit, *Vlysses.*
 & ascēdit eadē sapientia comite Scyllā præter- *a introiuit;*
 nauigauit, nec abreptus est: Charybdi conspe- *b Circes*
 ctus est, nec retentus est: b Circe poculum bl-
 bit, nec mutatus est: ad Lotophagos accessit,
 nec remansit: Sirenes c audiit, nec accessit. *c audiuit,*

L. APVLEII MADAV-

RENSIS PHILOSOP-

phi Platonici,

APOLOGIAE SIVE DEFEN-
SIONIS MAGIAE,

-AD

Claudium Max proconsulem, virum
clarissimum.

ORATIO PRIMA.

PRO SE IPSO.

ERTVS equidem eram, proq̄
 verò obtinebam. Maxime Clau-
 di, quiq̄ in d consilio estis, Sici- *d concilio*
 nium Æmilianum, senem notis-
 simæ temeritatis, accusationem

hhh 4 mel

mei prius apud te cœptam, quam apud se cognitam, penuria criminum, solis cōuicijs impleturum. Quippe insimulari quivis innocens potest: reulnci, nisi nocens, non potest. Quo ego vno præcipuè confusus, gratulor medius fidius, quod mihi copia & facultas te iudice, obtigit purgandę apud imperitos Philosophiæ & probandi mei. Quanquam istæ calumniæ, vt prima specie graves, ita ad difficultatem defensionis repentinæ fuere. Nam, vt meministi, dies ab hinc quintus an sextus est, cū me causam pro vxore mea Pudentilla, aduersus Granios agere aggressum, decomposito, nec opinantem, patroni eius incessere maledictis, & insimulare Magicorum maleficiorum, ac denique necis Pontiani priuigni mei cœpere. Quæ ego cū intelligerem, non tam crimina iudicio, quam obiectamenta iurgio prolata, vltro eos ad accusandum crebris flagitationibus prouocavi. Ibi verò Æmilianus, cū te quoq; acrius motum, & ex verbis rem factam videret: quærere cepit ex dissidentia latibulum aliquod temeritati. Igitur Pontianū fratris sui filiū, quē paulo prius occisum à me clamitārat, & priusquam ad subscribendum compellitur, illico oblitus est de morte cognati adolescentis, subito taecens tanti criminis descriptionem. Tamen ne omnino desistere videretur, calumniam Magicę, quę facilius infamatur quam probatur, eam solum sibi delegit ad accusandū. Ac ne id quidem de professo audet: verū postera die dat libel-

Pudentilla.

Pontianus.

postquā

libellum, nomine priuigni mei Sicinij Pudēis
 admodum pueri: & ascribit, se ei assiltere, no-
 uo more per aliū laceffendi, scilicet, vt obtentu
 eius ætatuæ, ipse insimulationis falsę non ple-
 teretur. Quod cum tu solertissimē animad-
 uertisses, & iccirco eum denuo iussisses pprio
 nomine accusationem delatam sustinere, pol-
 licitus ita facturū, ne sic quidē quietus est, vbi vt
 cominus ageret propellis, etiam aduersum te
 contumaciter eminus calumnijs velitatur. Ita
 toties ab accusandi periculo profugus, in as-
 stendi venia perseuerauit. Igitur & priusquam
 causa ageretur, facilē intellectu cuius fuit, qua-
 lis nam accusatio futura esset, cuius qui fuerat
 professor & machinator, idem fieri autor time-
 ret: ac præsertim Sicinius Æmilianus quisi
 quippiam veri in me explorasset, nunquā pro-
 fectō tam cōtanter hominē extraneum, tot tã
 torumq; criminū postulasset, qui auunculi sui
 testamentum, quod verū sciebat, pro falso infā-
 mare: tanta quidem pertinacia, vt cum Lollius
 Urbicus V. C. VERVM VIDERI, ET RATVM
 ESSE DEBERE, DE CONSILIO CONSV-
 LARIVM VIRORVM pronunciaffet; contra
 clarissimam vocem iurauerit vecordissimus
 iste tamen, illud testamentum fictum esse, adeo
 vt ægrē Lollius Urbicus ab eius pernicie tem-
 perarit. Quā quidem vocem, & tua æquitate &
 mea innocentia fretus, spero in hoc quoq; iudi-
 cio erupturam: quippe qui scilens innocentem
 criminatur, eo sanē facilius, quod iam (vt dixi)

*Sicinij
 Pudens.*

hhh 5

men.

mentiens apud præfectum vrbis in amplissimi
ma causa conuictus est. Namq; peccatū semel,
vt bonus quisq; postea sollicitus cauet: ita qui
ingenio malo est, confidentius integrat: ac iam
de cætero, quo sapius, eo apertius delinquit.
Pudor enim, veluti vestis, quātō obsoletior est,
tantō incuriosius habetur. Et idēō necessarium
arbitror pro integritate pudoris mei, priusquā
ad rem aggrediar, maledicta omnia refutare.
Sustineo enim non modō meam, verū etiam
Philosophiæ defensionem, cuius magnitudo
vel minimam reprehensionem proximam cri-
mini aspernatur. Propter quod paulō prius pa-
troni Æmilianī multa in me propriè conficta,
& alia communiter in Philosophos ficta ab im-
peritis, mercenaria loquacitate effuderunt.
Quæ etsi possunt ab his vtiliter blatterata, ob
mercedem & auctoramenta impudentiæ de-
prehensa haberi, iam concesso quodam mo-
re & fabulis id genus, quo ferinæ solent linguæ
sue virus alieno dolori locare: attamen vel mea
causa paucis refellenda sunt, ne is, qui sedulō
laboro vt ne quid maculæ aut inhonestamen-
ti in me admittam, videar cuiplam, si quid ex
frivolis præteriero, id ignouisse potius quā
contempsisse. Est enim pudentis animi & vo-
recundi, vt mea opinio fert, vel falsa vitupera-
tione grauari: cū etiam hi qui sibi delicti all-
pendiō commoueantur, & obirascantur: quā-
quā exinde vbi malefacere cœperunt, confue-
uerint

a effu-
runt,
b facilliter

c rabulis

Pudent
nimus.

uerint malè audire. Quod si à ceteris silentium
est, tñ ipsi sibi met conscij sunt, posse se merito
Increpari. Enimuerò bonus & innoxius quisq;
a rudis & imperitas aurèis ad malè audiendum
habès, & laudis assuetudine cõtumelię insolès,
multo et si ex animo laborat, ea sibi immerito
dici, quę ipse possit alijs verè obiectare. Quod
si fortè inepta videbor, & oppidò friuola velle
defendere, illis debet ea res vitio verti, quibus
turpe est etiam hæc obiectasse: non mihi culpæ
dari, cui honestū erit etiam hæc diluisse. Audisti
ergo paulò prius, in principio accusationis ita
dici: *Accusamus apud te Philosophum formosum, &*
tam Græcè quàm d Latine (proh nephas) *dissertissi-*
mus. Nisi fallor enim, his ipsis verbis accusatio-
nem me ingressus est Tannonius Pudens ho-
mo verè ille quidē disertissimus: quod utinam
tam graui formæ & facundiæ crimina verè
mihi s'opprobasset, non difficile ei respondis-
sem, quod Homericus Alexander Hectori:

ἔτι ἀνδρῶν τ' ἐνὶ θυμῷ κεῖσθαι δῶρα,

δῶρα ἅπ' ἀνδρῶν δῶσι, καὶ δ' ἐν αὐτῷ ἄνδρῳ. Id est,
Munera deū gloriosissima nequaquam a'pernanda:
qua tamen ab ipsis tribui sueta, multis volentibus non
obtingunt. Hæc ego de forma respondissem:
præterea, licere etiam Philosophos esse vultu *Licere etiā*
liberali: Pythagoram, qui primū esse se Phi- *Philosophi*
losofum nuncuparit, eum sui sæculi excel. *esse formas*
lentissima forma fuisse: item Zenonem il- *for.*
lum antiquum Velia oriundum, qui pri-
mus omnium dictionem solertissimo artificio
ambi-

a rudes
b assuetu-
dine quan-
to cont.
etante

d Latine,
pro netas!

e disertissi-
mus Quod
f oppro-
basset!

ambifariam dissolueret, cum quoq; Zenonem
 lôgè decorisshnū fuisse, vt Plato autumat. Itēq;
 multos Philosophos ab ore honestissimos me-
 moriæ prodi, qui gratiâ corporis morū hone-
 stamētis ornauerunt. Sed hæc defensio, vt dixi,
 aliquam multū à me remota est: cui, præter for-
 mæ mediocritatē, continuatio etiâ literati labo-
 ris omnem gratiam corpore deterget, habitu-
 dinem tenuat, succum exorbet, colorem obli-
 terat, vigorem debilitat. Capillus ipse, quē isti
 aperto mendacio ad lenocinium decoris pro-
 missum dixere, vides quā non sit amœnus ac
 delicatus, horrore implexus atque impeditus,
 stuppeo tormento asstimilis, & inæqualiter hir-
 tus, & globosus, & cōgestus: prorsus inenoda-
 bilis diutina incuria, nō modò comēdi, sed sal-
 tem expediendi & discriminādi. Satis, vt puto,
 erinium crimen, quod illi quasi capitale inten-
 derunt, refutatū est. De eloquentia verò, si qua
 mihi fuisset, neq; mirū, neq; inuidiosum debe-
 ret videri; si ab ineunte æuo vnus studijs litera-
 rum ex summis viribus deditus, omnibus alijs
 spretis voluptatibus, ad hoc æui, haud sciam
 anne super omneis homines impenso labore,
 diuq; noctuq; cū despectu & dispendio bonæ
 valitudinis, eam quæsissem. Sed nihil ab elo-
 quentia metuant, quā ego, si quid omnino pro-
 moui, potius spero quā præsto. Sanè quidē si
 verum est, quod Statium Cæciliū in suis Poë-
 matibus scripsisse dicunt, *Innocentiam eloquentiam*
esse: ego verò profiteor ista ratione, ac præ me
fero,

*Innocentia
 eloquentia.*

fero, nemini omnium de eloquentia concessu-
 rum. Quis enim me hoc quidem pacto eloquē-
 tior viuat? quippe qui nihil vnquam cogitavi,
 quod eloqui non auderem. Eundem me aio
 a facundissimum esse. nam omne peccatum
 semper nefas habui. Eundem disertissimum,
 quod nullum meum factum vel dictum extet,
 de quo disserere publicè non possim: ita vt
 iam de versibus dissertabo, quos à me factos
 quasi pudentos protulerunt: cum quidem me
 animaduertisti cum risu illis succensentem, &
 eos absone & indocte pronunciarent. Primò
 igitur legerunt è ludicris meis epistolium de
 dentifricio, versibus scriptum ad quendam Cal-
 phurnianum, qui cum aduersum me eas literas
 promeretur, b inuidit profectò, cupiditate clæ-
 dēdi. Si quid mihi ex illis fieret criminofum, id
 mihi secum esse commune. Nam petisse eum à
 me aliquid terfui dentium, versus testantur:

Calphurniane salue properis versibus.

Nisi fortè in eo reprehendendus sum, quod
 Calphurniano puluisculum, ex Arabicis frugibus
 miseram, quem multo æquius erat spurcil-
 simo ritu Hiberorum, vt ait Catullus:

—suasibi prima

Dentem atq; d ruffam pumicare gingiuam,
 Nisi, vt petisti, mundicias dentium,
 Nitelas oris ex Arabicis frugibus,
 Tenuem, candificum, nobilem puluisculum,
 Complanatorem tumidule gingiuula,
 Conueritorem pridiana reliquie,
 Nequa visatur tetra labeis sordium,

a ruffam

Refugio

Restrixisse forte si labellis riseris.

Quæso quid habent isti versus, re aut verbo pendendum? quid omnino quod Philosophus suū nolit videri? Vidi ego dudū vix risum quosdā tenentis, cū mundicias oris videlicet, orator ille asperè accusaret, & dentifricium tanta indignatione pronunciaret, quanta nemo quicquam venenū. Quid nīc crimē haud contemnēdum Philosopho, nihil in se sordium sinere, nihil vsquam corporis apertum, immundū pati ac fœtulentum: præsertim os, cuius in propatulo & conspicuo vsus homini creberrimus, siue ille cuiuspiam osculum ferat, seu cū quicquā sermocinetur, siue in auditorio differtet, siue in templo preces alleget: omnē quippe hominis actū sermo præit: qui (vt ait Poëta) præcipuus, & dentium muro proficiscitur. Dares nunc alium quem similiter grandiloquum, diceret suo more cum primis, cui vlla fandi cura sit, impenitus cætero corpore os colendum, quod esset animi vestibulum, & orationis ianua, & cogitationum comitium. Ego certè pro meo capto dixerim, nihil minus quàm oris illuuiem, libero & liberali viro competere. Est enim ea pars hominis loca celsa, visu prompta, vsu fœcunda. Nam quidem feris & pecudibus os humile, & deorsum ad pedes deiectum, vestigio & passulo proximū, numquam fermè nihil mortuis, aut ad morsum exasperatis, conspicitur. Hominis verò nihil prius tacentis, nihil sæpius loquentis, contemplerè. Velim igitur censor

meus

Oris illuuiem
vires viro liberali
casuenda.

meus Æmilianus respondeat, vñquam ne ipse
soleat pedes lauare? Vel si id non negat, con-
tendat maiorem curam mūdiciarum pedibus,
quàm dentibus impertiendam. Planè quidem,
si quis ita vñtū Æmiliane, nunquam ferme os
suum nisi maledictis & calumnijs aperiat, cen-
seo, ne vlla cura os percolat, neque ille exorico
pulvere denteis emaculet, quos iustius carbo-
ne de rogo obtruerit: neque saltem communi
aqua perluat, quin ei nocens lingua, mendacio-
rum & ataritudinum præmipstra, semper in
foetutinis & olētictis suis iaceat. Nam quæ ma-
lūm ratio est, linguam mundam & lotam, vo-
cem contrā spurcam & terram possidere? vi-
peræ ritu, niueo denticulo atrum venenum
inspirare? Cæterū qui sese sciat rationem
& prompturum neq; inutilem neq; iniucundū, <sup>prom-
pturam</sup>
eius meritō os, vt bono potui poculum præla-
bitur. Et quid ego de homine nato diutius?
Belua immanis Crocodilus ille qui in Nilo gi- <sup>Crocodi-
lus.</sup>
gnitur, ea quoque (vti comperior) purgandos
sibi denteis innoxio hiatu præbet. Nam quod
est ore amplo, sed ellngui, & plerunq; in a-
qua recluso, multæ arundines dentibus imple-
ctuntur: eas illi, cūm egressus in præripia flu-
minis hiauit, vna ex auibus fluuiialibus ami-
ca auls, iniecto rostro sine noxæ periculo <sup>b exscu-
pit.</sup>
culpit. Mitto hæc: venio ad cæteros versus,
vñllivocant, amatorios: quos tamen tam du-
rè & rusticè legere, vt odium mouerent. Sed
quid ad Magica maleficia, quod ego pueros
Scribo.

Scribonius**Latun.**

Scribonij Lēti, amici mei, carmine laudauit. Ad ideo Magus, q̄a poēta? Quis vnquā fando audiu-
uit tam simile suspicionē? tam aptam coniectu-
rā? tam proximū argumētū? Fecit versus Apu-
leius: si malos, crimē est: nec tamē id Philosophi,
sed Poētę. Sln bonos, quid accusas? At. n. ludi-
cros & amatorios fecit. Num ergo hęc sunt cri-
mina mea? Et nomne erratis, q̄ me Magię de-
tulistis? Fecēre tamē & alij talia: & si vos igno-
ratis, apud Gręcos Teius quidā, & Lacedęmo-
nius & a ciuis, cum alijs innumeris: & mulier
Lesbia, lasciuē illa quidē, tātaq; gratia, vt nobis
insolentiā linguę suę, dulcedine carminū com-
mendet. Apud nos verō, Ædituus, & Portius;
& Catullus. Isti quoq; cum alijs innumeris. At
Philosophi non fuēre. Num igitur etiam Solo-
nem fuisse serium virum, atq; philosophum ne-
gabis? cuius ille lasciuissimus versus est:

μᾶλλον ἢ μᾶλλον κερὶ γυναικὸς σόματ'.

Et quid tam petulans habent omnes versus
mei, si cum isto vno contendantur? Vt taceam
scripta Diogenis Cynici, & Zenonis Stoicę
se&æ conditoris. Id genus plurima recitē de-
nūd, vt sciant me eorum non pigere:

Et Critias mea delicia sit salua Charine,

Pari in amore meo vita tibi remanet.

Ne metuas, nam me ignis & ignis torreat vt vult:

Hæc duas flammæ, dum potior, patiar.

Hoc modò sim vobis, vnus sibi quisq; quod ipse est:

Hoc mihi vos eritis, quod duo sunt oculi.

Recitem nunc & alios, quos illi quasi intempe-
ratissimos, postremum legere: *Flors*

Florea ferta, meum mel, & hac tibi carmina dono:

Carmina dono tibi, ferta tuo genio,

Carmina, vni Critia lux hac optata canatur,

Quæ bis septeno vere tibi remeat.

Serta autem, vt lato tibi tempore tempora vernent:

Aetatis florem floribus vt decoiit.

Tu mihi da contra pro verno flore tuum ver,

Vt nostra exuperei munera muneribus.

Pro implexis fertis, complexum corpore redde:

Pro: rosas, oris saucia purpurei:

Quòd si animū inspiret, dona & iam carmina nostra.

Cedent sicla tuo dulciloquo calamo.

Habes crimen meum, Maxime, quasi improbi
commensatoris, de fertis & canticis compositū.
Hic illud etiā reprehendi animaduertisti, quòd
cū alijs nominibus pueri vocentur, ego eos
Charinū & Critiam appellitarim. Eadem igitur
operā accusent C. Catullū, quòd Lesbiam pro
Clodia nominarit: & Tigidam similiter, quòd
quæ Metella erat, Perillam scripserit: & Proper-
tiū, qui Cynthiam dicat, Hostiam dissimulet: &
Tibullum, quòd ei sit Plania in animo, Delia in
versu: & quidem C. Lucullum, quamquam sit
Iambicus, tamen improbarim, quòd Genti-
lem & Macedonem pueros directis nomini-
bus carmine suo prostituerit. Quantò mode-
stius tandem Mantuanus poëta, qui itidem vt
ego, puerum amici sui Pollionis Bucolico lu-
dicro laudans, & abstinens nominum, sese
quidem Corydonem, puerum verò Alexin
a vocat. Sed Emilianus, vir vltra Virgilianos

a vocat

• bubec-
quas

opiliones, & a bufequas rustican⁹, agrestis quis
dem semper & barbarus, verū longē austerior
(vt putat) Serranis & Curijs & Fabricijs, negat
id genus versus Platonico philosopho cōpete-
re. Et ianne Amillane, si Platonis ipsius exem-
plo doceo factos: cuius nulla carmina extant,
nisi amoris elegiā. nam cætera omnia, credo q̃
tam lepida non erant, igni deussit. Disce igitur
versus Platonis philosophi in puerū b Asters, si
tamen tantus matu potes litteras discere:

• Asters:

Αἴσρος ἀσάστει δάει ἱμῶς, ἥδ' ὕψι μὲν
Οὐρανὸς, ὡς ποταμοὶς ὕμνασιν ἥσ' ὅς βλάττω.

Astra vides, utinam fiam, mi sidus, Olympus,
Vt multis sic te luminibus videam.

Ἀστὴρ πρὶν μὲν ἡλιαμὴς ἐνὶ σωτοσιν ἰδῆσθαι,
Νῦν δ' ἐλατῶν δάμπτει ἱστέρῃσι φθιμύνοισι.

Lucifer ante meus rutilans mortalibus Aster,
Elesperus a fato manibus ecce nites.

Item eiusdem Platonis, in Alexin Phædrumq̃
pueros, in coniuncto carmine:

Ναὺ ὅτι μηδὲν ἀλλήλῃς ἐὶν ὄψιν μὲν φανὶ λαλῶς,
δύο τ' αὖ, καὶ πάντῃ πάς τις ἰνὶ σπέρματι.

Dixerit hic tantum cū ml, nisi pulcher Alexis
Extitit, & vertunt quilibet in te oculos.

Θυμὸν τί μὲν ὕψος λυσιπρόσιτον, ἔτ' ἀνίσταται
Υπερὸν. ἐχέτω Φαῖδρον ἀποκρίσασθαι.

Cur anime ot canibus monstras, afficiq̃ dolore
Postmodò: non Phædrum sic prius amissimus?

Et, ne plureis commemorem, nouissimum
versum eius de Dione Syracusano si dixeris
finem facian.

Kūst

• ὅσον μὲν
νῦν ἔφ' ὅτι
λαλῶς
δ' ὅπῃ, καὶ
πάντῃ πάσι
πικρὸν ἔστι
τῷ,

Κλῆς δ' ἀρετὰς ἰσχυρὰς ἀδὲ τιμῆς ἄσπετον,
ὅλβον ἰσχυρὰς ὅπμους ἱερὰς διὰρ.

Ciuius ingenti in patria laudate iaces nunc,

Qui insanum me animi reddis amore Dion.

Sed sumne ego ineptus, qui hæc etiam in iudiciis an vos potius calumniosi, qui etiam hæc in accusatione? quasi vllum specimen morum sit, versibus ludere? Catullum ita respondentem maleuolis, non legistis?

Nam castum esse decet pium poetam

Ipsam, versiculos nihil necesse est.

Diuus Hadrianus, cum Voconij amici sui poetæ tumulum versibus veneraretur; ita scripsit:

Lasciuus versu, mente pudicus erat.

Quod nunquam ita dixisset, si forent lep'iora carmina argumētū impudiciæ habēda. Ipsius etiam diui Hadriani multa id genus legere me memini. Audes igitur Emiliane dicere, malè id fieri, quod Imperator & Diuus, & Cēsor Hadrianus fecit, & factū memoriæ reliquit? Cæterum Maximū quicquam putas culpaturū, quod sciat Platonis exēplo à me factū? Cuius versus, quos nūc percensui, tantò sanctiores sunt quāto apertiores: tantò pudicius cōpositi, quanto simplicius professi. Namq; & id genus omnia dissimulare & occultare, peccantis: profiteri & promulgare, ludētis est. Quippe natura, vox innocentiae, silentiū maleficio distributa. Mitto enim dicere alta illa & diuina Platonica, rarissimo cuiq; piorum gnara, cæterum omnibus profanis incognita, geminam esse

Versibus lu-
dere, nullū
esse morum
specimen.
a malio-
lis,

b Audeas

c pudici-
tius

*Duplex Ve-
nus.*

Venerem deam, proprio quamq. amore, & di-
uerſis amatoribus pollentis. Earū alteram vul-
gariam, q̄ ut percita populari amore, nō modō
humanis animis, verū etiā pecuinis & feris
ad libidinem imperitare, vt in modico truciq.
percuſorū animalium ſeruā corpōra cōplexu
vincientē. Alteram verō cœlitē Venerem, præ-
dita quę ſit optimati amore, ſolis hominibus, &
eorū paucis curare: nullis ad turpitudinē ſti-
mulis vel illecebris ſectatores ſuos percellen-
tem. Quippe eius amore non amœnum & la-
ſciuū, ſed contrā incōmptū & ſerium pul-
chritudine honeſtatis virtutis amatoribus ſuis
cōciliare: & ſi quādo decora corpōra commen-
det, à cōtumelia eorū procul abſterre. Neq.
enim quicquā aliud in corporum forma dilige-
dum, quā quōd admoneat diuinos animos
eius pulchritudinis, quā prius veram & ſin-
ceram inter deos videre. Quapropter, vt ſem-
per, eleganter Afranius hoc ſcriptum reliquit

Amabit ſapiens, cupient cæteri

Attamen ſi audire verū velis, *Emiliane*, vel
ſi hæc intelligere vnquam poteſ, nō tam amat
ſapiens, quā recordatur. Da igitur veniam
Platoni philoſopho verſuū eius de Amore,
ne ego neceſſe habeam, contra ſentētiam Ne-
optolemi Enniani pluribus philoſophari. vel
ſi tu id non facis, ego me facilē patiar in huius
modi verſibus culpā cum Platone. Tibi au-
tem Maxime habeo gratiam prōpenſam, cū
has quoq. appēdices deſenſionis meę, iccirco
neceſſa.

necessarias, quia accusationi rependuntur, tam attentè audis: & ideo hoc etiam peto, quod mihi ante ipsa crimina superest, audias, ut adhuc fecisti libenter & diligenter. Sequitur enim de Speculo, lōga illa & cēforia oratio, de quo pro rei atrocitate penè diruptus est Pudens, clami-
 tans: *Habet speculum Philosophus, Possidet speculum Philosophus.* Ut igitur habere cōcedā, ne aliquid obiecis-
 se te credas: si negaro: non tamen ex eo accipi me necesse est, exornari quoq; ad speculum solere. Quid enim si choragium Thymeli-
 cū possideret, num ex eo argumentarēre etiam, uti me cōsue-
 sse Tragœdiæ a syrmatæ histrionis, crotalōve ad Trieterica Orgia, mimi centu-
 culo? Non opinor. Nam & contrā plurimis rebus possessu careo, usu fruor. Quod si neq; ha-
 bere utendi argumentum est, neq; non utendi non habere: & speculi nō tam possessio culpa-
 tur, quā inspectio; illud etiam doceas necesse est, quando, & quibus præsenti-
 bus, in speculum inspexerim. Quoniā, ut res est, maius pia-
 culum decernis, speculum Philosopho, quā Cereris mundum profano videre. Cedo nunc,
 etsi inspexisse me fateor, quod tamen crimen est imaginem suam nosse? eamque non loco
 conditam, sed quoquò velis paruo speculo promptam gestare? An tu ignoras, nihil
 esse aspestabilius homini nato, quā formam suam? Equidem scio & filiorum chariores esse,
 qui similes videntur: & publicitūs simulacrum suum cuique, quod videat pro meritis præmio

*Speculū non
habet Philo-
sophus.*

a syrmate

tribui. Aut quid sibi statuar & imagines varijs
 artibus effigiatæ volunt, nisi fortè quod artifi-
 cio elaboratum laudabile habetur, hoc natura
 oblatum culpabile iudicandum *a est?* cum sit
 in ea vel magis miranda & felicitas & similis
 do? Quippe in omnibus manu faciūdis imagi-
 nibus opera diutino sumitur, neq; tamen simi-
 litudo æquè ac in speculis comparet. Deest e-
 nim & luto vigor, & saxo color, & picturæ ri-
 gor; & notus omnibus, qui præcipua fide si-
 militudinē repræsentat. Cum in eo visitur ima-
 go mirè relata, vt similis, ita mobilis, & ad om-
 nem nutum hominis sui morigera: eadem sem-
 per contemplantibus æquæua est, ab ineunte
 pueritia, ad obeuntem senectam, tot ætatis vi-
 ces induit, tam varias habitudines corporis
 participat: tot vultus eiusdem lætantis vel do-
 dolentis imitatur. Enimvero quod luto fictū,
 vel ære infusum, vel lapide incisum, vel cera in-
 ustum, vel pigmento illitum, vel alio quopiam
 humano artificio adsimilatum est, non multa
 intercapedine temporis dissimile redditur: &
 ritu cadaveris vnum vultum & immobilem
 possidet: tantum præstat linaginis artibus ad
 similitudinem referendum, læuitas illa speculi
 fabra, & splendor opifex. Aut igitur vnus A-
 gesilai Lacædæmonij sententia nobis sequen-
 da est, qui se neq; pingi neq; fingi vniquam dis-
 fidens formæ suæ, passus est: aut si mos om-
 nium cæterorum hominū retinendus videtur,
 in statuis & imaginibus non repudiandis: cur
 existimes

*Speculi pos-
 testates.*

*Agésilai sen-
 tentia.*

existimes imaginem suam cuiq; visendam potius in lapide, quàm in argento: magis in tabula, quam in speculo? An turpe arbitraris, formam suam spectaculo assiduo explorare? An non Socrates philosophus vltro etiam suasisse fertur discipulis suis, crebrò vt semet in speculo còtemplarentur: vbi qui eorum foret pulchritudine sibi complacitus, impendiò procuraret, ne dignitatem corporis malis moribus dedecoraret. Qui verò minus se commendabilem forma putaret, sedulò operam daret, vt virtutis laude turpitudinem tegeret. Adeò vir omnium sapientissimus, speculo etiam ad disciplinam morum utebatur. Demosthenem verò primum dicendi artificem, quis est qui non sciat, semper ante speculum, quasi ante magistrum, causas meditatum: ita ille summus orator, cum à Platone philosopho facundiam habuisset, ab Ebulide dialectico argumentationes edidicisset, nouissimam pronunciandi congruentiam ab speculo petiuit. Vtrum igitur putas maiorem curam decoris in adseueranda oratione suscipiendam Rhetori iurganti, an Philosopho obiurganti: apud iudices forte ductos paulisper disceptanti, an apud omnes homines semper a differenteis de finibus agrorum litiganti, an de finibus bonorum & malorum docenti? *b* Quid, quòd nec qd hæc debet tantummodò Philosophus speculum inuifere. Nam sæpe oportet non modò similitudinem suam, verum etiam c similitudinis ipsius ratione con-

*Socrates vt
tendū spe-
culo suasit,*

*Demosthe-
nes.*

a differente
tit de
b Quid
c simili-
tudinem
ipsius ra-
tionis

a illiſc
reſſ.

b aëris
fracti, vt

c auſio-
ra: vbi,

d viſan-
tur?
Archime-
des.

ſiderare. Num, vt ait Epicurus, profectæ à nos
bis imagines, velut quædam exuuię, iugi fluore
à corporibus manantes, cum leue aliquid & fo-
lidum offenderunt, a illi se reflectantur, & retrò
exprefſa còtrouerſim respondeant: an, vt alij
Philosophi diſputant, radij noſtri, ſeu medijs
oculis proliquati, & lumini extrario inixti, atq;
muniti, vt Plato arbitrat; ſeu tantum oculis
profecti, ſine vllò foris adminiculo, vt Archi-
tas putat, ſeu intentu b veris facti, vt Stoici reſ-
tnt, cum alicui corpori incidere ſpiſſo & ſplen-
dido & læui paribus angulis, quibus inciderat,
reſultent ad facies ſuas reduces: atq; ita quod
extra tangunt ac viſant, id intra ſpeculum ima-
ginentur. Videnturne vobis debere Philoſo-
phi hæc omnia veſtigare & inquirere, & cun-
cta ſpectula vel vda vel ſuda ſoli videre? Quibus
præter iſta quæ dixi, etiam illa ratiocinatio ne-
ceſſaria eſt, cur in planis quidem ſpeculis ſer-
me pares obtutus & imagines videantur, in tu-
midis verò & globosis omnia defectiora, at cò-
tra in cauis c auſiora. Vbi, & cur læua cū dex-
teris permutentur, quando ſe imago eodẽ ſpe-
culo tum recondat penitus, tum foras exerat.
Cur caua ſpectula, ſi exaduerſum ſoli retinean-
tur, appoſitum ſomitem accendunt: quĩ fiat,
vt iarquus in nubibus, variè duo Soles æmula
ſimilitudine d viſantur. Alia præterea eiufdem
modi plurima, quæ tractat volumine ingenti
Archimedes Syracuſanus, vir in omni quidem
Geometria multum ante alios admirabili ſub-
tilitate;

pilitate: sed haud sciam, an propter hæc vel ma-
 ximè memorandus, quòd inspexerat speculū
 sæpe ac diligenter. Quem tu librum, *Æmilia-*
ne, si nosles; non modò campo & glebis, verum
 etiā abaco & puluisculo te dedisses. Mihi istud
 crede, quanquam terribilissimum os tuum mini-
 mum à *Thyesta* tragico demutet, a tam profec- *a tamen*
 tō discendi cupidine, speculum inuiferes; &
 aliquando relicto aratro mirarè tot in facie
 tua sulcos rugarum. At ego non mirer, si boni
 cōsulis me de isto distortilissimo vultu tuo dice-
 re, de moribus tuis multò truculentioribus
b reticere? Ea res est, præterquàm quòd nō sum
 iurgiosus, etiam libèter te, nuper vīq; albus an-
 ater esset *c ignoraui*, adhuc hercle nō satis noui.
 Id adeò factum, quòd & tu rusticādo obscurus
 es, & ego discēdo occupatus; ita & tibi vmbra
 ignobilitatis approbat, ore obstitit, & ego
 nunquam studui malefacta cuiusquam cogno-
 scere; sed semper potius duxi mea peccata te-
 gere, quàm aliena indagare. Igitur hoc mihi
 aduersum te vsuuenit, quòd qui fortè constitit
 in loco lumine conlustrato, atque eum alter è
 tenebris prospectat. Nam ad eundem modum
 tu quidem quid ego in propatulo & celebri
 agam, facillè è tenebris tuis arbitraris; cū ipse
 humilitate abdita & lucifuga, non sis mihi
 mutuò conspicuus. Ego adeò seruo. Tu an ab-
 eas ad agrū colendū, an ipse mutuiarias operas
 cum vicinis tuis cābies, neq; scio, neq; laboro.
 At tu me scis eadē die treis Oeeæ munuisse *Ocea.*

a venisse.
Quod

idq; mihi patronus tuus inter cætera à te sibi edita obiecit. quamquã modico prius dixerat, me vno seruo comite Oetam a venisse: quod quidem velim mihi respondeas, quã potuerim ex vno treis manumittere, nisi & hoc Magicũ est: Tantãmne esse mentiendi cæcitatem dicã, an consuetudinem? *Veni Apuleius Oetam cum vno seruo: dein pauculis verbis intergarris: Apuleius Oetam vna die treis manumisit.* Ne illud quidem credibile fuisset, cum tribus venisse, omnes liberasse: quod tamẽ si ita fecissem, cur potius treis

Seruorum
paucas bo-
nificas.

seruos inopiã signũ putares, quã treis libertos opulentia? Nescis profecto, nescis Emilia ne, Philosophum accusare, qui famulitij obprobriaris, quam ego gloriã causa ementiri debuisset: quippe qui scirem, non modò Philosophos, quorum me sectatorem fero, verũ etiam Imperatores populi Romani paucitate seruorum gloriatos. Itãne tandem, ne hæc quidem legere patroni tui? M. Antonium consulerem, solos octo seruos domi habuisse? Carbonem verò illũ, qui rebus potitus est, vno min?

includo,

Arenim Manio Curio, tot adores longẽ b inclito, quippe qui ter triumphum vna porta egerit: ei igitur Manio Curio, duos solos in castris calones fuisse: ita ille vir de Sabinis, deq; Samnitibus, deq; Pyrrho triumphator, pauciores seruos habuit, quã triumphos. M. autẽ Cato nihil oppertus vt alij de se prædicarent, ipse in oratione scriptũ reliquit, cũ in Hispaniã consul proficisceretur, treis seruos solos ex vrbe du-

xific,

xisse, quoniam ad villam publicam venerat, parum visum qui vteretur, iussisse duos pueros in foro de mēsa emi, eos quinque in Hispaniam duxisse. Hæc Pudens si legisset, ut mea opinio est, aut omnino huic maledicto superfedisset: aut in tribus servis multitudinem comitum Philosophi, quam paucitatem reprehendere maluisset. Idem mihi etiam paupertatem obprobrait, acceptum Philosopho crimen, & vltro profitendū. Enimvero paupertas olim Philosophiæ vernacula est: frugi, sobria, paruo potens, æmula laudis, aduersum diuitias possessa, habitu secunda, cultu simplex, cōsilio benefuanda, neminem inquam superbia inflauit, neminē impotentia deprauauit, neminē tyrannide efferauit, delicias ventris & inguinum neque vult vllas, neque potest. Quippe hæc & alia flagitia, diuitiarum alumni sunt. Maxima quæque scelera si ex omni memoria hominum percōscas, nullum in illis pauperem reperies: vbi contra hanc temerē inter illustres viros diuites comparent: sed quemcunque in aliqua laude miramur, eum paupertas ab incunabulis nutrita est: paupertas inquam, prisca apud secunda est. Pauperum ciuitatum conditrix, omnium artium reperitrix, omnium peccatorum inops, omnis gloriæ munifica, cunctis laudibus apud omnes nationes perfecta. Eadem enim est paupertas apud Græcos in Aristide iusta, in Phocione benigna, in Epaminonda strenua, in Socrate sapiens, in Homero diserta. Eadē paupertas nunda etiam

*Paupertas
laus.*

b Epami-

etiam

etiam populo Rom. Imperium à primordio fundauit, proq; eo in hodiernum dijs immortalibus simpulo & catino fictili sacrificat. Quod si modo iudices de causa ista federent C. Fabri-

Rom. clarif. cius, Cn. Scipio, Manius Curius, quorum filia
viri paupe. ob paupertatem de publico dotibus donatæ
res. ad maritos ierunt, portantes gloriam domestica-
cam. pecuniam publicam: si Publicola regum
exactor, & Agrippa populi reconciliator, quo-
rum funus ob tenuis opes à populo Romano
collatis sextantibus adornatum est: si Attilius
Regulus, cuius agellus ob similem penuriam
publica pecunia cultus est: si deniq; omnes illæ
veteres prosapia Consulares & Cenforiæ &
triumphales, breui vsura lucis ad iudiciū istud
remissæ audirent, auderēsne paupertatē Phi-
losopho exprobrare, apud tot Consules pau-
peres? An tibi Claudius Maximus idoneus au-
ditor videtur ad irridendam paupertatem, q̃
ipse vberem & prolixam rem familiarem for-
titus est? Erras Æmiliane: & longè huius ani-
mi frustra es, si eum ex fortunæ indulgentia,
non ex Philosophiæ censura metiris: si virum
tam austeræ sectæ, tamq; diutina militiæ non
putas a amicio-
riorem rem esse coërcitæ mediocritati,
quàm delicatæ opulentia: fortunam, velut tu-
nicam magis concinnam, quàm lōgam proba-
re. quippe etiam ea si non gestetur, & trahatur,
nihilominus quàm lacinia præpendens impe-
dit, & præcipitat. Etenim omnibus ad vitæ mu-
nia vtendis, quicquid aptam moderationem
supergraua

a amicio-
riorem

supergraditur, oneri potius quam vsui exuberat. Igitur & immodicæ diuitiæ, velut ingentia *Omne m.* & enormia gubernacula, facilius mergunt *mum mo.* quam regunt, quod habent irritâ copiam, non *lestum.* xiam nimietatē. Quin ex ipsis opulentioribus eos potissimum video laudari, qui nullo strepitu, modico cultu, dissimulatis facultatibus agunt, & diuitias magnas administrât sine ostentatione, sine superbia, specie mediocritatis pauperum similes. Quod si etiam ditibus ad argumentū modestiæ quæritur imago quæpiam & color pauperatis, cur eius pudeat tenulores, qui ea non simulata sed verè fungimur? *quodd* Possum quidē tibi & ipsius nominis cōtrouersiam facere, neminem nostrū pauperem esse, qui superuacaneā nolit, *b* possit necessaria, quæ natura *b* possit ra oppidō pauca sunt. Namq; is plurimū habet *Philosophos nō esse* bit, qui minimum desiderabit. Habebit enim quantum volet, qui volet minimum. Et iccirco *pauperes.* diuitiæ non melius in fundis & in scœnore, quàm in ipso hominis æstimaatur animo. Qui si est auaritia egenus, & ad omne lucrum inexplibilis, nec montibus auri satiabitur, sed semper aliquid, antè parta vti augeat, *c* mendicabit. *c* mendicabit. quæ quidē vera confessio est paupertatis. bit. Quæ Omnis enim cupido acquirendi, ex opinione inopiæ venit. Nec refert quàm magnum sit, quod tibi minus est. Non habuit tantam rem *d* diues: et familiarem Philus, quantam Lælius: nec Læ. *Crassus omnibus potius* lius, quantā Scipio: nec Scipio, quantam Crassus *diues visus,* *diues visus,* At enim nec Crassius diues, quantū volebat. *quàm sibi.*

*Pauper,
auctus.*

volebat. Ita cum omneis superaret, à suamet
avaritia superatus est: omnibusq; potius dives
visus est, quam sibi. At contrà hi Philosophi,
quos commemoravi, non vltà volentes quam
poterant, sed cògruentibus desiderijs & facul-
tatibus, surè meritoq; dites & beati fuerunt.
Pauper enim sis appetendi egestate, dives non
egendi fatietate: quippe qui inopla, desiderio,
òpulentia, fastidio cernuntur. Igitur Æmiliane;
si pauperem me habere vis, prius avarum esse
doceas necesse est. Quòd si nihil in animo des-
est, de rebus extraneis quantum desit non la-
boro; quarum neq; laus in copia, neq; culpa in
penuria consistit. Sed finge hæc aliter esse: ac
me ideo pauperem, quia mihi fortuna diuitias
invidit: easq; ut ferinè euenit, aut tutor imini-
nuit, aut iniunicus eripuit, aut pater nò reliquit:
hoc cène homini obprobrari pauperiem, quod
nulli ex animalibus vitio datur? nò aquilæ, non
tauro, nò leoni. Equus si virtutibus suis polleat
ut æquabilis vector, & cursor pernix; nemo ei
penuriam pabuli exprobrat. Tu mihi vitio da-
bis, non facti vel dicti alicuius prauitatem, sed
quòd vivo gracilli lare, quòd pauciores habeo;
parcius pascò, leuius vestio, minus obsono? At-
qui ego còtrà, quātulacunq; tibi hæc videntur,
multa etiam, & nimia arbitror, & cupio me ad
pauciora coërcere: tantò beator futurus, quā-
tò collectior. Namq; animi, ita ut corporis, san-
nitas expedita, imbecillitas laciniosa est: cer-
tumq; signū est infirmitatis, pluribus indigere:
Prorsus

Profus ad viuendum, velut ad natandum, is melior, qui onere liberior. Sunt enim similiter etiam in ista vita humana tempestates, leuia sustineratui, grauiademersui. Equidem didici, ea re *Dei* quæ præcedere maxime deos hominibus, & nul *atiss. se homi.* re ad vsuum sui indigeant. Igitur ex nobis, cuinibus præquam minimis opus sit, eum esse Deo simillo *siens.* rem. Proinde gratū habitum, ad contumeliatū diceretis, rem familiarem mihi peram & baculum fuisse: quod vtinam tantus animum forem, vt præter eam supellestilem nihil quicquam requirerem, sed eundem ornatum digne gestarem, quem Crates ultro diuitijs abiectis *Crates diuisiuit.* Crates inquam, siquid credis *Æmiliane,* *tias paucera* vir domi inter Thebanos proceres diues, & *tati posita* nobilis, amore huius habitus quem mihi obie *buit.* ctas, rem familiarem largam & vberem populo donauit, multis seruis a sese remotis solitam delegit, arbores plurimas & frugiferas præ vno baculo spreuit; villas ornatisimas vna perula mutauit, quam postea, comperta utilitate, etiam carmine laudauit, flexis ad hoc Homericis versibus, quibus ille Cretam insulam nobilitat. Principium dicam, ne me hæcad defensionem putes confinxisse:

Κράτης τις γὰρ ἐστὶ μέγας ἐν οἴκῳ πόντος

Καλὴ καὶ ὡρα ἀνέστη.

Iam cætera tam misifica, quæ si tu legisses, *Pera & bac.* magis mihi peram, quàm nuptias Pudencilus *Philos.* lz inuidisses. Peram & baculum tu Philo *sophi* *in* phis exprobares? Igitur & equitibus faleras, *gnia,* *pedi.*

& pedibus clypeos, & signiferis vexilla, & denique triumphantibus quadrigas albas, & togam palmatam. Non sunt quidem ista Platonice sectæ gestamina, sed Cynicæ insignia familiaria. Verumtamen hæc Diogeni & Antistheni pera & baculus, quod Regibus diadema; quod Imperatoribus paludamentum, quod Pontificibus galerum, quod a lituus Auguribus.

a lituum
Diogenes
Cynicus.

Hercules.

Diogenes quidem Cynicus, cum Alexandro Magno de veritate regni certabundus, baculo sequepatri vice gloriabatur. Ipse denique Hercules inuictus, (quoniam hæc tibi ut quædam mendicabula animi forderent) ipse inquam Hercules lustrator Orbis, purgator ferarum, gentium dormitor: is tamen Deus cum terras peragraret, paulo prius quam in cælum ob virtutes ascitus est, neque vna pelle vestitiore fuit, neque vno baculo comitator. Quod si hæc exempla nihil putas, ac me non ad causam agendam, verum ad censum disserendum vocasti, ne quid tu rerum mearum nescias, si tamen nescis, profiteor

Apuleij patrimonium.
b viciis,
paulo secus.

mihî ac fratri meo relictum à patre H. S. b viginti, quod est viciis paulo secus: idque à me longa peregrinatione, & diutinis studiis, & crebris liberalitatibus, modice imminutum. Nam & amicorum plerisque opem tuli, & magistris plurimis gratiam retuli, quorundam etiam filias dote auxi. neque enim dubitarem equidem vel uniuersum patrimonium impendere. ut acquirerem

acquire-
rem

mihî, quod maius est contemptu patrimonij. Tu verò Æmiliane, & id genus homines, uti tu

es

es, inculti & agrestes, tanti reuera estis, quantum habetis : vt arbor infœcunda & infœlix, quæ nullum fructum ex sese gignit, tanti est in precio, quanti lignum eius in trunco. Attamen parce postea, *Emiliane*, paupertatem cupiam obiectare, qui nuper vsq; agellū Zarathensem, quem tibi vnicum pater tuus reliquerat, solus vno afello ad tempestiuum a hymbrem, triduū exarabas. Neque enim diu est, cū te crebræ mortes propinquorum immeritis hæreditatibus fulserunt. Vnde tibi potius, quam ob istam terribilissimam faciem. Charon nomē est? De patria mea verò, quod eam sitam Numidæ & Getulæ in ipso confinio, meis scriptis ostēdi, scis quibus memet professus sum, cū Lolliano a Auito præsentē publicè dissererem. Seminu midam & Semigetulum. Non video, quid mihi sit in ea repudendum : haud minus quam Cyro maiori, quod genere mixto fuit Semimicus ac Semiperfa. Non enim vbi prognatus, sed vt moratus quisq; sit, spectandum : nec qua regione, sed qua ratione vitam viuere inierit, considerandum est. Olitori & cauponi meritò est concessum, olus & vinum ex nobilitate soli cōmendare : vinū Thasium, olus e Phlasiū. quippe illa terra alumna multum ad meliorem saporem iuuerit, & regio fœcunda, & cælum pluuium, & ventus clemens, & Sol apricus, & solum succidū. Enimuerò animo hominis exarsinsecus in hospitium corporis immigranti, quid ex istis addi vel minui ad virtutem vel

kkk

mali.

*Elegans
simile.**aimbrem,**Aemilianus
Charon eius
dictus.**b Auito
v. c. pref.
Mores specta
ctandi, non
patria.**c Phlasiū.
Quippe*

maliciam potest? Quando nō in omnibus gen-
tibus varia ingenia prouenēre? quamquam vi-
deantur quædam stultitia vel solertia insignio-
res. Apud socordissimos Scythas, Anacharsis
a Miletides sapiens natus est: apud Atheniēses catos, *a* Me-
letides fatuus. Neque hoc eō dixi, quō me patriæ
meæ pœniteret, et si adhuc Syphacis oppidum
Apuleij essemus: quo tamen victo, ad Masinistam re-
patr gem concessimus, munere populi: ac dein-
b ceptis, veteranorum militum nouo *b* conditi-
splendidissima colonia sumus: in qua colonia
patrem habui loco principis Duumviralem
cunctis honoribus perfunctum. Cuius ego lo-
cum in ea republex inde, vt participare curiam
cœpi, nequaquam degener, pari spero hono-
c re & c extimatione tueor. Cur ergo illa protu-
matione li? Vt inhi tu, Æmiliane, minus posthac suc-
censeas, potiusque vt veniam impertias, si per
negligentiam fortē non elegi illud tuum Attia-
Zarat. cum Zarat, vt in eo nascerer. Nōne vos pu-
ditum est, hæc crimina, tali viro audiente, tam
asseueranter obiectare? friuola & inter se re-
pugnantia simul promere? & vtraque tamen
reprehendere? At non contraria accusatis?
peram & baculum, & auctoritatem: carmina
& speculum, ob hilaritatem: vnum seruum,
vt deparci, treis liberos, vt profusi? præter
ea eloquentiam Græcam, patriam barbaram?
d Quin igitur tandem *d* expergiscimini? At
expergi- vos cogitatis apud Claudium Maximum di-
scimini, cere, apud virum seuerum, & totius prouinciæ
avos nego.

negocijs occupatum? Quin inquam vana hæc
 conuicia aufertis? quin ostenditis, quid insi-
 mulauitis? scelera immunia, & inconcessa ma-
 leficia, & arteis nefandas? Cur vestra oratio
 rebus flaccet, strepitu viget? Aggredior enim
 iam ad ipsum crimen *a* Magie, qua ingenti tu-
 multu ad inuidiam mei, accensum, frustrata ex-
 pectatione omnium, per nescio quas anileis
 fabulas deflagrauit. Ecquandone vidisti Maxia-
 me, flammam stipula exortam, claro crepitu,
 largo fulgore, cito incremento? sed enim ma-
 teria leui, caduco incendio, nullis reliquijs?
 Hem tibi illa accusatio iurgijs inita, verbis au-
 cta, argumentis defecta, nullis post senten-
 tiam tuam reliquijs calumniæ permansura.
 Quæ quidem omnis *Amiliano* fuit in isto
 vno destinata, me Magum esse: & ideo mihi
 libet quærere, ab eruditissimis ei aduocatis,
 quid sit Magus. Nam si, quod ego apud pluri-
 mos lego, Persarum lingua Magus est, qui no-
 stra sacerdos: quod tandem est crimen, sacer-
 dotem esse? & ritè nosse, atque scire, atque cal-
 lere, leges cerimoniarum, fas sacrorum, ius re-
 ligionum? Si quidem Magia id est quod Pla-
 to interpretatur *θεῶν θύρανοι*, cum comine-
 morat, quibusnam disciplinis puerum regium
b adolescentem Persæ imbuant. Verba ipsa
 diuini viri memini, quæ tu meum Maxime
 recognosce, dicetia: *his δὲ διανομίσι τῶν τῶν
 πῶτε παραλαμβάνει, δι' ἃ οὖν βασίλειος παιδαγωγὸς
 ἐνομάζειται, οὗ δι' ἡλικυμῖνοι πρὸς αὐτὸν ἄνω διδασκί-
 νται.*

ἢ ἀδικίᾳ τίσταις. ὅ, τι σοφώτατος, καὶ ὁ δίκαιότατος, καὶ ὁ σωφρονισμῶς, καὶ ὁ ἀνδραγαθία. ὅ, ὃ μὴ μαζήαν τι διδάσκει τῶν Ζωροάστρου, ὅ, ὁ Ορομάζου. ἵνα δὲ τοῦτο θεῶν θρησκεία, διδάσκει δὲ καὶ τὰ βασιλικά. Auditis ne Magiam, quæ tam temerè accusatis, artè esse dijs immortalibus acceptam, colèdie eos ac venerandi pergnaram, piam scilicet, & a diuini scientem, iam inde à Zoroastre & Oromazo autoribus suis nobilem, cœlitum antistitem? quippe inter prima regalia docetur: nec vlli temerè inter Persas cōcessum est Magum esse, haud magis quàm regnare. Idem Plato in alia sermocinatione, de Zamolxi quodam Thraci generis, sed eiusdem artis viro, ita scriptum reliquit:

a diuini-
scientem
Magorū di-
gnitas apud
Persas.

* * * *

Quod si ita est, cur mihi nosse non liceat vel Zamolxi bona verba, vel Zoroastri sacerdotia? Sin verò more vulgari, eum isti propriè Magum existimant, qui communione loquendi cum dijs immortalibus, ad omnia quæ velit Incredibilia quadam vi cantaminum polleat: oppidò miror, cur accusare non timuerint, quem posse tantum fatentur. Neque enim tam occulta & diuina potentia caueri potest, itidem vt cætera. Sicarium qui in iudicium vocat, comitatus venit. Qui venenarium accusat, scrupulosius cibatur. Qui furem arguit, sua custodit. Enimverò qui Magum, qualem isti dicunt, in discrimen capitis deducit, quibus comitibus, quibus scrupulis, quibus custodiis perniciem cæcam & inuitabilem prohibeat?

Magus vul-
gò quis.

hibeat? Nullis scilicet. & ideo id genus crimen non est eius accusare, qui credit. Verùm hæc ferme communi quodam errore imperitorum Philosophis obiectantur: vt partim eorum qui corporum causas ineras & simplicis rimantur, irreligiosos putent, eoq; aiant deos abnuerent: vt Anaxagoram, & Leucippum, & Democritum, & Epicurum, cæterosq; rerum naturæ patronos, partim autē, qui Prouidentiam Mundi curiosius vestigant, & impensius deos celebrant, eos verò vulgò Magos nominent: quasi facere etiam sciant, quæ sciant fieri. vt olim fuerit Epimenides, & Orphens, & Pythagoras, & a Oltanes. ac dein similiter suspecta est Eocli Cathorino, Socrati Dæmonion Platonis, & a. *Philosophi cur Magi plerumq; existimantur.*

3. ad ip. Gratulor igitur mihi: cū & ego tot & tantis viris adnumeror. Cæterum quæ ab illis ad ostendendum crimen obiecta sunt vana & inepta & simplicia, vereor ne ideo tantum crimina putes, quod obiecta sunt. Cur, inquit, piscium genera quasisti? quasi id cognitionis gratia Philosopho facere non liceat. quod luxurioso gulæ causa liceret? Cur mulier libera tibi nupsit post annos tredecim viduitatis? Quasi non magis mirandum sit, quod tot annis non nupsit, Cur prius quàm tibi nuberet, scripsit nescio quid in epistola, quod sibi videbatur? Quasi quisquam debeat causas alienæ sententiæ reddere. At enim maior natu est iuuenem aspernata. Igitur hoc ipsum argumentū est, nihil opus Magia fuisse, vt nubere vellet mulier viro, vidua cœlibi, maiori iuniori. Iam

kkk 3

& illa

& illa similia: *Habet quiddam Apuleius domi, quod sanctè colit. Quasi non id potius crimen sit quod colas non habere. Cecidit præfente Apuleio puer. Quid enim si iuuenis, quid si etiam senex adstante me corruisset? vel morbo corporis impeditus, vel lubrico soli prolapsus? Hiscine argumentis Magiam probatis? casu puerili, & matrimonio mulieris, & obsonio piscium? Possẽ equidem bono periculo, vel his dictis contentus, perorare. Quoniam tamen mihi pro accusationis longitudine a largitur, atque superest: cedo, si videtur, singula consideremus. Atque ego omnia obiecta, seu vera, seu falsa sint, non negabo: sed perinde atque si facta sint fatebor, ut omnis ista multitudo, quæ plurima vndique ad audiendum conuenit, apertè intelligat, nihil in Philosophos non modò verè dici, sed ne falsò quidem posse fingi, quod non ex innocentis fiducia, quamuis liceat negare, tamen habeant potius defendere. Primum igitur argumenta eorum conulncam, ac refutabo, nihil ea ad Magiam pertinere: deinde, etsi maxime Magus forem; tamen ostendam, neque causam ullam, neque occasionem fuisse, ut me in aliquo maleficio experirentur. Ibi etiam de falsò inuidia, de quæ epistolis mulieris perperam lectis, &, nequius interpretatis: de quæ matrimonio meo ac Pudentillæ disputabo. Id quæ à me susceptum potius officij gratia, quàm lucri causa, docebo. Quod quidẽ matrimonium nostrum Emiliano hyic, immanẽ*

a largitur
aque

b susceptum
officij

inhumanè quanto angori, quantæq; inuidiæ fuit:
 inde omnis huiusce accusationis obeundæ ira
 & rabies, & denique infania exorta est, Quæ si
 omnia palam & dilucidè ostendero: tunc deni-
 que te, *Claudi Maxime*, & omneis qui adsunt
 contestabor, puerum illum *a Sicinnium Pu-*
 dentem priuignum meum, cuius obtentu &
 voluntate à patruo eius accusor, nuperrimè cu-
 ræ meæ ereptum, postquàm frater eius *Pontila-*
nus & natu maior, & moribus melior, diem
 suum obiit: atque ita in me ac matrem suam ne-
 fariè efferatum, non mea culpa, desertis libera-
 libus studijs, ac repudiata omni disciplina, sce-
 lestis accusationis huius rudimentis, patruo
Emiliano potiùs quàm fratri *Pontiano* simi-
 lem futurum. Nunc, vt institui, proficiscar ad
 omnia *Emiliani* huiusce deliramenta, orsus
 ab eo, quod ad suspensionem Magiæ, quasi vali-
 dissimum in principio dici animaduertisti, nò
 nulla me piscium genera per quosdam pesca-
 cores precio quæsisse. Vtrum igitur horum
 ad suspèctandam Magiam *b* valet, quod ne pi-
 scatores inibi piscem quæsierunt? scilicet ergo
 phrygionibus aut fabris negotium istud dan-
 dum fuisse, atque ita opera cuiusque artis per-
 mutanda, si vellem calumnias vestras vitare, vt
 faber mihi piscem, vt piscator mutuò lignum
 dedolaret? An ex eo intellexistis maleficio q̄ri
 pisciculos, quod precio quærebantur? Credo si
 conuiuio vellem, gratis quæsissem. Quin igitur
 etiam ex alijs plerisque me arguitis? Nam scæ-

*a Sicinnium
 Sicinnius
 Pudens.*

b valet?

penumerò & vinum, & olus, & pomum, & pa-
nem precio mutavi. Eo pacto cupidarijs om-
nibus famem de cernis. Quis enim ab illis ob-
sonare audebit? Siquidem statuitur, omnia e-
dulia, quæ a de penso parantur, non cœnæ, sed
Magiæ desiderari. Quod si nihil remanet suspi-
cionis, neq; in piscatoribus mercede inuitatis,
ad quod solent ad piscem capiundū, quos tamē
nullos ad testimonium produxere, quippe qui
nulli fuerunt: neque in ipso precio rei venalis,
cuius tamen quātitatem nullam taxauere, ne si
mediocre precium dixissent, con- emneretur: si
plurimum, non b crederetur. Si in his, vt dico,
nulla suspicio e est: respondear mihi Æmilia-
nus, quo proximo signo ad accusationem Ma-
giæ sui inductus. *Piscis*, inquit, *queris*. Nolo nega-
re. Sed oro te, qui pisces quærit, Magus est? E-
quidem non magis arbitror, quā si lepores
quærerem, vel apros, vel altilia, an soli pisces
habent aliquid occultum alijs, seu Magis d co-
gnitum. Hoc si scis, quid sit, Magus es profectò:
sin nescis, confitearis necesse est, id te accusa-
re, quod nescis. Tam rudeis vos esse omnium
literarum, omnium denique vulgi fabularum,
vt ne fingere quidem possitis ista verisimiliter?
Quid enim competit ad amoris ardorem accē-
dendum, piscis brutus & frigidus, aut omnino
res pelago quæ sita? Nisi fortè hoc vos ad men-
dadium induxerit, quòd Venus dicitur pela-
go exorta. Audi sis: tam non impudens quā
multa nescieris, quide piscibus argumentum
Magiæ

b crede-
retur: si
celt?

d cognitū?

o Tanti
vden,

Magiæ receperisti. At si Vergilium legisses, pro. *Magia in*
 fedo scisses, alia quæri ad hanc rem solere. Ille *strumenta*
 enim, quantum scio, enumerat vittas molleis,
 & verbenas pingueis, & thura mascula, & licia
 discolora: præterea laurum fragilem, limum
 durabilem, cæram liquabilem: nec minus, quæ
 iam in opere serio scripsit:

Falcibus & messe ad Lunam quaruntur ahenis

Pubentes herba, nigri cum lacte veneni.

Quæritur & nascentis equi de fronte reuulsus,

Et matri præreptus amor. —

At tu piscium ^a insimulator, longè diuersa in ^a insimu-
 strumenta Magis attribuis: non frontibus tes- lato,
 neris detergenda, sed dorsis squalentibus ex-
 cindenda: nec fundo reuellenda, sed profun-
 do extrahenda: nec falcibus metenda, sed ha-
 mis inuncunda. Postremò, in maleficio ille ve-
 nenum nominat, tu pulmentum: ille herbas &
 surculos, tu squamas & ossa: ille pratum decer-
 pit, tu fluctû scrutaris. Memorassem tibi etiam
 Theocriti paria, & alia Homeri, & Orphei plu-
 rima, & ex comædijs & tragædijs Græcis, &
 ex historijs multa repetissem, ni te dudum ani-
 maduertissem Græcam Pudentillæ epistolam
 legere nequiuisset. Igitur vnum etiam poetam
 Latinum attingam, versus ipsos, quos agnos-
 cent qui Lælium legere.

Philtrea omnia undique erunt,

Antiphates illud queritur,

Trochiscili, vngues, tenia,

Radicula, herba, surculi,

kkk 5

Aurea

Aurea illic, bichordila,

Hinnientum dulcedines

*Pisces ad
Magiam ni-
hil facere.*

Hæc & alia quæsisse me potius, quàm pisces, lo-
gè verisimilius cōfinxisses. His etenim fortasse
per famam peruulgatam fides fuisset, si tibi vlla
eruditio adfuisset. Enimvero pisces ad quam
rem faciat captus, nisi ad epulas coctus? cæte-
rùm ad Magiam nihil. Quamquam videatur ni-
hil adiutare, dicam vnde id coniecerim. Pytha-
goram plerique Zoroastri sectatorem, simili-
terq; Magiæ peritum arbitrati, eum memoria
prodiderat; eum animaduertisset, proxime Me-
tapontum, in litore Italiæ suæ, quam subliciuâ
Græciam fecerat, à quibûsdam piscatoricis e-
uerriculum trahi: factus eius emisse:
& precio dato, iussisse illico pisces eos qui ca-
pri tenebantur, solui retibus, & reddi profun-
do. Quos scilicet eum de manibus amissurum
non fuisse, si quid in his utile ad Magiam com-
perisset. Sedenim vir egregie doctus, & vete-
rum æmulator, meminerat Homerum poetam
multiscium, vel potius cunctarum rerum ad-
primè peritum, vim omnem medicaminum nō
mari, sed terræ scripisse, eum de quadam saga
ad hunc modum memorauit:

* * *

Itemque alibi carminum similiter:

* * *

Cum tamen numquam apud eum marino ali-
quo & pisculento medicauit, nec Protheus
faciem, nec Vlysses scrobem, nec Æolus fol-
lem,

lem, nec Helena crateram, nec Circe poculum,
 nec Venus cingulum. At vos soli reperti estis
 ex omni memoria, qui vim herbarum, & radj-
 cum, & furculorum, & lapillorum, quasi quadā
 colluione naturæ, de summis montibus in
 mare transferatis, & penitus piscium vëtribus
 insuatis. Igitur vt solebat ad Magorum ceremo- *Magiz dñ*
 nias aduocari Mercurius carminum vector, &
 illex animi Venus, & Luna noctium conscia,
 & manium potens Triuia; vobis authoribus,
 posthac Neptunus cum Salacia, & Portunus
 cum omni choro Nereïdum, ab æstibus freto-
 rum ad æstus amorum transferentur. Dixi
 cur non arbitrer quicquam negocij esse Ma-
 gis & piscibus. Nunc, si videtur, credamus A-
 miliano, solere pisces etiam ad Magicas pote-
 states adiquare. Num ergo propterea, quicun-
 que piscem quærit, & ipse Magus est? Eo qui-
 dem pacto, & qui myoparones quæsierit, pi-
 rata erit; & qui vectem, perfoſsor: & qui gla-
 dium, sicarius. Nihil in rebus omnibus tam in-
 noxium dices, quin id possit aliquid aliqua
 obesse: nec tam lætum, quin possit ad tristi-
 tudinem intelligi. Nec tamen iccirco omnia
 ad nequiores suspensionem trahuntur, et si
 thus & caliam & myrrham, cæterosque id ge-
 nus odores funeri tantum emptos arbitreris,
 cum & medicamento parentur, & sacrificio:
 Cæterum eodē piscium argumento, etiam Me- *Menelai*
 nelai socios putabis Magos fuisse, quos ait Poë- *foziz*
 ta præcipuus, flexis hamulis apud Pharum in-
 sulam

fulam famem propulsaſſe: etiam mergos, & delphinos, & ſcyllas, tu eodem referes: etiam guiones omneis, qui impenſo piſces precio à piſcatoribus mercantur: etiam ipſos piſcatores qui omnium generum piſceis arte acquirunt. Cur ergo & tu quæris? Nolo equidem, nec neceſſarium habeo tibi dicere: ſed per te, ſi potes, ad hoc quæſiſſe argue, vt ſi helleborum, vel cicutam, vel ſuccum papaueris emiſſem, item alia eiufdē modi, quorum moderatus vſus ſalutaris, ſed commixtio vel quantitas noxia eſt: quis æquos animo pateretur, ſi me per hoc beneficij arceſſeres, quòd ex illis poteſt homo occidi? Videamus tamen quæ fuerint piſcium genera, tam neceſſaria ad habendum, tamque rara ad reperiendum, vt meritò ſtatu præmio quærentur. Tria omnino nominauerant: vnum falſi, duo mētiti. Falſi, quòd leporem marinum fuiſſe dixerunt, qui alius omnino piſcis fuit, quem mihi a Themis conſeruus noſter, Medicinæ non ignarus, vt ex ipſo audiſti, vltro attulit ad inſpiciendum. nam quidem leporem nondum etiam inuenit. Sed proſiteor me quærere & cætera, non piſcatoribus modò, verùm etiam amicis meis negotio dato, quicumque minus cogniti generis piſcis inciderit, vt eius mihi aut formam commemorent, aut ipſum viuum, ſi id nequierint, vel mortuum oſtendant. Quamobrem id faciam, mox docebo. Mētiti autem ſunt calidiſſimi accuſatores mei, vt ſibi videtur, cum

Lepus marinus.
Themiſon ſeruus

cum me ad finem calumniæ confinxerunt, duas res marinas, impudicis vocabulis quæ-
sisse: quas, Tannonius ille, cum utriusque sexus
genitalia intelligi vellet, sed eloqui propter in-
fantiam caudicus summus nequireret, multum
ac diu hæsitato, tandem virile marinum, nescio
qua circumlocutione malè ac sordidè nomina-
uit. Sedenim fœminal nullo pacto repiens
munditer dicere, ad mea scripta confugit, quia
& è quodam meo libro legit: *Interfœminium te-
gat, & fœmoris obiectu, & palma velamento*. Hic etià,
pro sua gravitate, vitio mihi vortebat, quòd
me nec sordidiora dicere honestè pigeret. At
ego illi contrà iustius exprobrauerim, quòd
qui eloquentiæ patrociniū vulgò profitea-
tur, etiam honesta dictu sordidè blatteret, ac
sæpe in rebus nequaquam difficilibus frin-
gultiat, vel omnino obmutescat. Cedo enim,
si ego de Veneris statua nihil dixissem, ne-
que interfœminium nominassem, quibus
tandem verbis accusasses crimen illud, tam
stulticiæ quàm linguæ tuæ congruens? an
quicquam stultius, quàm ex nominum pro-
pinqvitate vim similem rerum coniectari? Et
a fortasse, an præacutè reperisse vobis vide-
barnini? At quæsisse me fingeretis ad illece-
bras Magicas duo hæc marina, Veretillam, &
Virginal. disce enim nomina rerum Latina: q̃
propterea variè nominaui, vt denuò instructus
accuses. Memento tamen tam ridiculum argu-
mentum fore, desiderata ad res venereas ma-
rina

a fortas-
sean,

rina obscena, quàm si dicas marinum pectus
nem comando capillo quæsitum, vel aucupan-
dis volantibus piscem accipitrem, aut venan-
dis apris piscem apriculum, aut eliciendis mor-
tuis marina caluaria. Respondeo igitur ad hunc
vestrum locum, non minus infulsè quàm ab-
surdè commentum, me hæc nugas marinas,
& quiquilias litoraleis, neque precio neque
gratis quæsisse. Illud etiam præterea respondeo,
nescisse vos, quid à me quæsitum fingeretis.
Hæc enim friuola, quæ nominastis, pleraque in
litoribus omnibus congestim & acervatim ia-
cēt, & sine ullius opera quamlibet leuiter mo-
tis flucticulis vltro foras euoluuntur. Quin er-
go dicitis me eadem opera precio impenso per
plurimos pisces quæsisse de litore, con-
chulam striatam a habentem, calculum tere-
tem: præterea cancerorum furcas, echinorum
caliculos, loliginum ligulas: postremo assulas,
festucas, resticuias, & ostrea Pergami vermi-
culata: denique muscum, & algam, & cætera
maris eiectionem, quæ vbiq; litorum ven-
tis expelluntur, salo expuuntur, tempestate
reciprocantur, tranquillo deferuntur. Neque
enim minus istis, quæ commemoravi, accom-
modari possunt, similiter ex vocabulo suspi-
ciones. Possè dicitis ad res venereas sumpta
de mari spuria & fascina, propter nominum
similitudinem: qui minus possit ex eodem li-
tore calculus ad vesicam, testa ad testamētum,
cancer ad vlcera, alga ad b quercetum? Næ tu

a hebetem,

b quercetum? Ne

Claudi

Claudi Maxime nimis patiens vires, & oppi-
do proxima humanitate, qui hasce eorum ar-
gumentationes diu herclè perpessus sis. Equi-
dem cum hæc ab illis quasi graui & inuincibi-
lia dicerentur, illorum stulticiam ridebam,
tuam patientiam mirabar. Cæterum, quamob-
rem plurimos iam piscis cognouerim, quo-
rundam adhuc nescius esse nolui, discat Æmi-
lianus, quorum vsque adeò rebus meis curat:
quamquam est iam præcipiti æuo, & occidua
senectute; tamen si videtur, suscipiat doctrinã,
seram planè, & a post vinum: legat veterum
Philosophorum monumenta, tandem vt intel-
ligat, non me primum hæc requisisse, sed iam-
pridem maiores meos, Aristotelem dico, &
Theophrastum, & Eudemum, & Lyconem,
cæterosque Platonis minores, qui plurimos li-
bros de genitu animalium, deque particulis,
deque omni differentia reliquerunt. Bene,
quod apud te Maxime, causa agitur, qui pro
tua eruditione legisti profecto Aristotelis *ὑπὲρ
τῶν ζῴων ἰστορίαις, ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων, ὑπὲρ τῶν ἰσοείων*
multijuga volumina: præterea Problemata in-
numera eiusdem, tum ex eadem secta cætero-
rum, in quibus id genus varia tractantur:
quæ tanta cura conquisita, si honestum & glorio-
sum fuit illis scribere, cur turpe sit no-
bis experiri? præsertim cum ordinatius & co-
hibilius, eadem Græcè & Latine adnitar
conscribere, & in omnibus aut omissa acqui-
rere, aut defecta supplere? Permittite, si opera
est,

a postu-
mam.

b tractan-
tur. Quæ

c acqui-
rere,

*Sophocles
dementia
accusatus.*

*a Colo-
nium*

b aquam

est, quædam legi de Magicis meis, ut sciat me
Æmilianus, plura quam putat querere, & so-
dulò explorare. Prome tulibrum ex Græcis
meis, quos fortè hîc amici habuère, sedulique
Naturalium quæstionum: atque eum maxime, in
quo plura de piscium genere tractata sunt. In-
terea, dum hic querit, ego exemplum rei com-
petens dixerò. Sophocles poeta Euripidi æ-
mulus & superstes: (vixit enim ad extremâ se-
nectam) cum iugiter accusaretur à filio suomet
dementiæ, qualis iam per ætatè desiperet, pro-
tulisse dicitur a Colonium suâ, peregregiam
tragediarum, quam fortè tum in eo tempore
côscribebat: eamque iudicibus legisse, nec quic-
quam amplius pro defensione sua addidisse,
nisi ut audacter dementiae condemnarent, si
carmina senis displicerent. Ibi ego compe-
rior, omnes iudices tanto poetæ adfurrexisse,
miris laudibus eum tulisse, ob argumenti soler-
tiam, & cothurnum facundiæ: nec ita multum
omnis abfuisse, quin accusatorem potius des-
mentiæ condemnarent. Inuenisti tu librum?
Beasti. Cedò enim, experiamur, an & mihi pos-
sint in iudicio literæ meæ prodesse. Lege pau-
ca in principio, deinde quædam de piscibus.
At tu, interea dum legit, b causam suitine. Aus-
disti Maxime, quorum pleraque scilicet le-
geras apud antiquos Philosophorum: & me-
mento, de solis piscibus hæc volumina à me
conscripta, de eorum coitu pregnantur: qui
ex limbo coalescant, quoties & quid anni cu-
iusque

iusque eorum generis fœminæ subent, mares
 furiant, quibus membris & causis discreuerit
 natura viuiparos eorum & ouiparos: ita enim
 appello, quæ Græci *a* *ἰωτόνους*. Et ne operosè
 animalium genita pergam, deinde de differen-
 tia & victu, & membris, & ætatibus, cæterisque
 plurimis scitu quidem necessarijs, sed in iudi-
 cio *b* alienis: pauca etiam de Latinis scriptis
 meis, ad eandem peritiā pertinentibus, legi
 iubebo, in quibus animaduertes, cū in eis
 cogniturara, tum nomina etiam Romanis inus-
 sitata, & in hodiernum (quod sciam) *c* infe-
 cta. Ea tamen nomina labore meo & studio
 ita de Græcis prouenire, ut tamen Latina mo-
 neta percussa sint. Vel dicant nobis, Æmi-
 liane, patroni tui, ubi legerint Latine hæc
 pronunciata vocabula, de solis aquatilibus
 dicam; nec cætera animalia nisi in comuni-
 bus differentes attingam. Ausculta igitur
 quæ dicam. Iam me clamabis magica nomi-
 na Ægyptio vel Babylonico ritu percensere.
 Possum etiam pergere: sed non est operæ in
 istis diem terere, ut sit mihi tempus aggredi ad
 cætera. hæc interim, quæ dixi, pauca recita, La-
 tine à me enunciata.

a *ἰωτόνους*
ωἰ *ἰωτόνους*

b *alienis*.
P *ca*

c *infecta*:
ca

* * *

Vtrum igitur putas Philosopho, non se-
 cundum Cynicam temeritatem rudi & in-
 docto, sed qui se Platonice scholæ memine-
 rit, vtrum ei putas turpe, scire ista, an nescire?
 negligere, an curare? nosse quanta sit etiam

III in

in istis prouidentiae ratio, an de dijs immortalibus matri & patri credere? Q Ennius *ædes Phagitica, quæ versibus scripsit, innumèrabilia piscium genera enumerat, quæ scilicet curiosè cognouerat. Paucos versus memini, eos dicā:

Omnibus ut clypea praeſtat, mustela marina.

a Oeni, ad.
Teni.

*Mures sunt a Aeni aspera & ostrea & plurima Abydi.
Mus Mitylenæ est pecten, caradruin quæ apud
Vmbraeiae sineis.*

b quid?

Brundusij sargus bonus est, hunc magnus si erit, sume.

Apriculum piscem scito primum esse Tarenti.

*Surrenti ellopa fas emas, glaucum apud Cumas. b qd
Searum praterij, cerebrum Iouis penè supremi?*

Nestoris ad patriam hic capitur magnusq; bonusq;

Melanurum, turdum, merulamq; vmbraemq; marianam.

Polypus Coryrae, caluaria pinguis Carnae.

Purpura, matriculi, mures, dulces quoq; echini.

Alios etiam multis versibus decorauit, & ubi gentium quisque eorum inueniatur ostendit, qualiter assus aut iussulentus optimè sapiat: nec tamen ab eruditis reprehenditur. Nam ego reprehendar, qui res paucissimis cognitae Graecè, Latine proprijs & elegantibus vocabulis conscribo? Cum hoc satis dixi, tum aliud accipe. Quid enim tandem, si Medicinae neque instudioſus, neq; imperitus, quæpiam remedia ex piscibus quæro, ut sanè sunt plurima, cum in alijs omnibus rebus eodem naturæ munere interpersa atque interseminata, tum etiam nonnulla in piscibus? An remedia nosse, & conquirere, Magi potius esse, quàm Medici, quàm

c piscib;
aa

uam denique Philosophi putas? qui illis non
 d quæstum, sed ad suppetias vfurus est. Ve-
 res quidem Medici etiam carmina remedia
 vulnerunt norant, vt omnis vetustatis certissi-
 mus autor Homerus docet, qui facit *a* Vlysi
 le vulnere sanguinè profluē in sisti cantamia-
 ne. Nihil enim quod salutis ferendæ gratia fit,
 irriminosum est. At enim, inquit, piscem cui rel-
 tisi malè proscidisti, quem tibi *b* Thenus cons- *b* Themis
 feruus attulit? Quasi verò nō paulò prius dixe- *son* serua
 rim, me de particulis omnium animalium de
 situ earum, deq; numero, deq; causa conscriber-
 re: ac liberos *c* *d* *e* *f* *g* *h* *i* *k* *l* *m* *n* *o* *p* *q* *r* *s* *t* *u* *v* *w* *x* *y* *z* Aristotelis & explora- *c* *d* *e* *f* *g* *h* *i* *k* *l* *m* *n* *o* *p* *q* *r* *s* *t* *u* *v* *w* *x* *y* *z*
 re studio, & augerè. Atqui adeò miror, quòd
 vnum à me pisciculum inspectum sciatis, cum
 iam plurimos qui vbicunque locorum oblati
 sunt, æquè inspexerim. Præsertim quòd ego
 nihil clanculo, sed omnia in propatulo ago. At
 quivis vel extrarius arbiter assistat, more hoc
 & instituto magistrorum meorum, qui aiunt,
 hominem liberum & magnificum debere, si
 queat, in primori fronte animum gestare: hunc
 adeò pisciculū, quē vos *leporē marinū* nomina-
 tis, plurimis qui aderant ostendi: necdū etiam
 decerno quid vocēt, nisi quærà sanè accuratius,
 quòd nec apud veteres Philosophos proprie-
 tatem eius piscis reperlo: quamquam sit om-
 nium rarissima & herculè memoranda. Quip-
 pe solus ille, quantum sciam, cum sit cætera ex-
 ossis, *xii* numero ossa, ad similitudinem talo-
 rum suillorum, in vêtre eius connexa & cathe-

nata sunt. Quod Aristoteles si scisset, numquam profectò omisisset scripto prodere: qui aselli piscis solius omnium in media aluo corculum situm pro maximo memoravit. *Pisces*, inquit, *proscidisti*. Hoc quis ferat Philosopho crimen esse, *g*lanio vel cocon non fuisset? *Pisces* proscidisti: *a* quid *crudum* id accusas? si cocto ventrem ruspares, hepeticis suffoderem, ita ut apud te puerulus ille Sicinius Pudēs suomet obsonio dixit, eam rem non putares *b* accusandam. Atqui maius crimen est Philosopho comesse pisces, quam inspicere, an hariolis licet iocinera rimari, Philosopho contemplari non licebit? quis sciat omnium animalium aruspice, omnium deum sacerdote? Hoc in me accusas, quod ego & Maximus in Aristotele miramur: cuius nisi libros bibliothecis exegeris, & studiosorum manibus extorseris, accusare me non potes. Sed de hoc penè plura quam debui. Nunc præterea vide, quam ipsi sese reuincant. Aiunt, mulierem Magicis artibus, marinis illecebris à me peccatam: eo in tempore, quo me non negabunt in Getuliz mediterraneis montibus fuisse: ubi præfces per Deucalionis diluvia reperiantur: quod ego gratulor nescire istos. Legisse me Theophrasti quoque & Nicandri *Thyriaca*.

* * * * *
Cæterum me etiam beneficijs postularent, ut qui hoc negotium exlectione & æmulatione Aristoteli Aristotelis nactus sum, nonnihil & Platoni me adhortante, qui ait, cum qui ista vestiget, Nunc

Nunc quoniam pisces horum satis patuerunt,
 accipe aliud pari quidē stultiitia, sed multo tan-
 to vanius & nequius excogitatum. Scierunt &
 ipsi, argumentum piscarium futile, & a nihil fu- ^{a nihili}
 turum. Præterea nouitatem eius ridiculā. Quis ^{futurum:}
 enim fando audiuit, ad maleficia Magica dif- ^{præ.}
 quam mari & ex dorsari pisceis solere? potius
 aliquid de rebus peruulgationibus, & iam cre-
 ditis fingendum esset. Igitur ad præscriptum
 opinionis & b famæ confinxere, puerum quæ ^{b famæ,}
 piam carmine cantatum, remotis arbitris, ses ^{confinxere}
 creto loco arula, & lucerna, & paucis conscijs ^{puerum}
 restibus, ubi incantatus sit, corruisse: postea
 nescientem sui excitatū. Nec ultra isti quidem
 progredi mendacio ausi. Etenim fabula ut im-
 pleretur, addendum etiam illud fuit, puerum
 eundem multa præfagio prædixisse. quippe
 hoc emolumentum canticis accipimus, Præ-
 sagium, & Diuinationem: nec modò vulgi
 opinione, verum etiam doctorum virorum
 autoritate, hoc miraculum de pueris ^{Puerorum}
 confirmatur. Memini apud Varronem philoso- ^{Magia.}
 phum, virum accuratissimè doctum atque eru-
 ditum, cum alia huiusmodi, tum hoc etiam le-
 gere: Trallibus de euentu Mithridatici belli
 Magica percontatione consulentibus, puerum
 in aqua simulachrum Mercurij contemplan-
 tem, quæ futura erant, centum sexaginta versis
 bus cecinisse. Itemq; Fabium, cum quingentos
 denarios perdidisset, ad Nigidium consultum
 venisse: ab eo pueros carmine instinctos india-

casse, ubi locorum defossa esset crumena, cum
 parte eorum, cæteri ut forent distributi: vnum
 etiam denarium ex eo numero habere M. Ca-
 tonem philosophum, quem se à pedissequo in
 stipe Apollinis accepisse Cato confessus est.
 Hæc & alia apud plerosque de Magicis pueris
 lego equidem: sed dubius sententiæ sum, di-
 camne fieri posse, an negem. Quamquã Platonem
 credam, inter deos atque homines, natura & lo-
 co medias quasdam diuorum potestates intersi-
 tas, easque Diuinationes cunctas & Magorum
 miracula gubernare. Quin & illud mecum re-
 puto, posse animum humanum, & puerilem
 præsertim, simplicemque seu carminum auoca-
 mento, siue odorum delinimento soporari, &
 ad obliuionem præsentium externari: & pau-
 lisper remota corporis memoria, redigi ac re-
 dire ad naturam suam, quæ est immortalis sci-
 licet, & diuina, atque ita veluti quodam sopore
 futura rerum præfagire. Verum enim uerò, ut
 ista sese habent, si qua fides hisce rebus imper-
 tienda est, debet ille nescio qui puer, prouidus
 (quantum ego audio) & corpore decorus at-
 que integer deligi, & animo solers, & ore fa-
 cundus, ut in eo aut diuina potestas, quasi bo-
 nis ædibus, a diuersetur (Si dignè tamen ea
 pueri corpore b includitur) aut ipse animus ex-
 pergitus, citò ad diuinationem suam redigatur:
 quæ ei promptè insita, & nulla obliuione faucia
 & hebes, facillè resumatur. Non enim ex omni
 ligno, ut Pythagoras dicebat, debet Mercurius
 exculpi.

a diuerse-
 tur, si

b includi-
 tur:

Nō ex om-
 ni ligno

Mercurius.

exculpi. Quod si ita est, nominate quis ille ^a exculpi
 fuerit puer, sanus, incolumis, ingeniosus, deco-
 rus, quem ego carmine dignatus sum initiare.
 Cæterum Thallus, quem nominastis, Medico *Thallus*
 potius quàm Mago indiget. est enim miser,
 morbo ^b comitali ita infectus, vt ter aut quater ^b comi-
 die sæpenumerò, sine vllis cantaminibus cor- ^{tiali}
 ruat, omniaque membra conficiationibus de-
 biliter, facie vlcerosus, fronte & occipitio con-
 quassatus, oculis hebes, naribus hiuleus, pedi-
 bus caducus. Maximus omnium Magus est,
 quo præsentè Thallus diu steterit: itaque ple-
 runque morbo ceu somno vergens inclinatur.
 Eum tamen vos carminibus meis subuersum
 dixistis, quòd fortè me coram semel decedit.
 Conserui eius plerique adsunt, quos exhiberi
 denunciaastis. Possunt dicere omnes, quid in
 Thallo dispiciant: cur nemo audeat cum eo ex
 eodem catino cœnare, eodem poculo bibere.
 Et quid ego de seruis? Vos ipsi videtis. Nega-
 te Thallum, multò prius quàm ego ^c eam ^c Ocam
 venirein, corruiere eo morbo solutum, Medi-
 cis sæpenumerò ostensum. Negant hoc con-
 serui eius, qui sunt in ministerio vestro? Om-
 nium rerum conuictum me fatebor, nisi rus
 de omnium consensu diu ablegatus est, in
 longinquos agros, ne familiam contaminaret.
 Quod ita factum, nec ab illis negari potest. eò
 nec potuit hodie à nobis exhiberi. Nam vt om-
 nis ista accusatio temeraria & repentina fuit,
 nudius tertius nobis *Emilianus* denunciauit,

vt seruos numero quindecim apud te exhibeo
remus. Adfunt quatuordecim, qui in oppido
erant. Thallus solus rus ablegatus, vt dixi, fer-
mè ad centesimum lapidem, longè ex oculis:
Thallus solus abest, sed misimus qui eum eur-
riculo aduehat. Interroga maximè, quatuorde-
cim seruos, quos exhibemus, Thallus puer vbi
sit, & quàm saluè agat: interroga seruos accu-
satorum meorum. Non negabunt, turpissi-
mum puerum corpore putri & morbidò ca-
ducum, barbarum, rusticanū. Bellum verò pue-
rum elegistis, quem quis sacrificio adhibeat,
cuius caput contingat, quem pulchro pallio a-
torniat, à quo responsum speret. Vellem her-
culè adesset, tibi eum Æmiliane permisissim.
vt teneres ipse, vt interrogares: iam in media
quæstione, hic ibidem pro tribunali oculos
a truces in te inuertisset, faciem tuam spuma-
bundus conspuisset, manus contraxisset, ca-
put succussisset, postremò in sinu tuo corruis-
set. Quatuordecim seruos quos postulasti, ex-
hibeo: cur illis ad quæstionem nihil vteris? V-
num puerum, atque eum caducum, requiris,
quem olim abesse pariter mecum scis? Quæ
alia est euidentior calumnia? Quatuordecim
serui petitu tuo adfunt, eos dissimulas: vnus
puerulus abest, eum insimulas. Postremò quid
vis? puta Thallum adesse. Vis probare, eum
præsente me concidisset. Vltro confiteor. Car-
mine id factum dicis? Hoc puer nescit, ego, nò
factum, reuincò. Nunc caducum esse puerum,

nec

nectu audebis negare. Cur ergo carmini potius, quàm morbo attribuatur eius ruina? an euenire nō potuit, vt fortè præsente me idem pateretur, quod sæpe aliàs multis præsentibus? Quod si magnum putarem, caducum deiicere, quid opus carmine fuit? cùm incensus *Gagatis* lapis, vt apud Physicos lego, pulchrè & *gemma vit.* facilè hanc morbum exploret: cuius odore etiam in venalitijs vulgò, sanitatem aut morbum venalium experiantur. Etiam orbis à sigulo circumactus, non difficile ejusdem valitudinis hominem vertigine sui & corrigit, ita *spe* & *corripit.* Et aculeum rotationis eius animum saucium debilitat: ac multò plus ad caducos consternendos figulus valet, quàm Magus. Tu frustra postulasti vt seruos exhiberem: ego non de nihilo postulo, vt nomines, qui nam testes huic piaculari sacro adfuerint, cùm ego ruentem Thallum impellerem. Vnum omninò nominas puerulum illum Sicinium Pudentem, cuius me nomine accusas: is enim affuisse se dicit, cuius pueritia etsi nihil ad religionem suffragaretur, tamen accusatio fidem derogaret. Facilius fuit *Amiliane*, ac multo grauius, tete vt ipsum diceret interfuisse, & ex eo sacro coxisse dementiri potius, quàm totum negocium, quasi ludicrū pueris donares: Puer cecidit, puer vidit: num etiam puer aliquis incantauit? Hic satis veteratoriè. Tannionius Pudès, cùm hoc quoq; mendacium frigere, ac propè iam omniū vultu & murmurè explosum videret,

ret, vt vel suspiciones quorundam spe moraretur, ait pueros alios producturum, qui sint æquè à me incantati: atq; ita ad aliam speciem argumenti transgressus est. Quod quanquam dissimulare potuit; tamò vt omnia, ita hoc quoq; vltro prouoco. Cupio enim produci eos pueros, quos spe libertatis audio confirmatos ad mentiendum. Sed nihil amplius dico, quàm vt producant. Postulo igitur & flagito Tannoni Pudens: vt expleas quod es pollicitus. Cedò pueros istos quibus confiditis, produc, nomina qui sint: mea aqua licet ad hoc vtare. Dic inquam Tannoni, quid taces: quid contaris: quid expectas? Quòd si hic nescit quid dixerit, aut nomina oblitus est: at tu Æmiliane cede huc, dic quid aduocato tuo mandaueris, exhibe pueros. Quid expalluisti? quid taces? hocci ne accusare est? hocci ne tantum crimen deferre? an Claudium Maximum, tantum virum, ludibrio habere, me calumnia insectari? Quòd si fortè patronus tuus verbo prolapsus est, & nullos pueros habes quos producas, saltem quatuordecim seruis, quos exhibui, ad aliud quid vterò: aut cur sisti postulabas tantam familiam, Magiæ accusans? De quindecim seruis denunciasti: quòd si de vi accusares, quot tandem seruos postulares? Sciunt ergo alii quid quindecim serui, & occultum est? an occultum nō est, & Magicum est? Alterum horum fatearis necesse est: aut illicitum non fuisse, in quo tot conscios non timuerim: aut si illicitum

licitum fuit, scire tot conscios non debuisse.
Magia ista, quantum ego audio, res est legibus
 delegata, iam inde antiquitus duodecim Ta-
 bulis propter incredundas frugum illecebras
 Interdicta. Igitur & occulta nō minus, quā ter-
 tra & horribilis, plerunque noctibus vigilata, &
 tenebris abstrusa, & arbitris solitaria, & carmi-
 nibus murmurata: cui nō modò seruorum, ves-
 tium etiam liberorum pauci adhibentur. Et tu
 quindecim seruos vis interfuisse. Nuptiæ ne
 illæ fuerunt, an aliud celebratum officium, an
 conuiuium tempestiuum? Quindecim serui sa-
 crum Magicū participāt, quasi Quindecimviri
 sacris faciundis creati. Cui tamē rei tot nume-
 ro adhibuissē, si conscientiæ nimis multi
 sunt? Quindecim liberi homines, populus est:
 totidem serui, familia: totidem vincti, ergastu-
 lum. An auditorio multitudo eorum necessa-
 ria fuit, qui diutinè hostias lustraleis tenerent?
 An nullas hostias nisi gallinas a nominastis?
 An ut grana thuris numerarent? an tu Thallum
 prosternerent? Mulierem etiam liberam per-
 ductam ad me domum dixistis, eiusdem Thal-
 li vallitudinis: quam ego pollicitus sim cu-
 raturum. eam quoque incantatam à me cor-
 ruisse. Ut video vos palæstritam, non Ma-
 gum accusatum venistis. Ita omnis qui me
 accesserint, dicitis cecidisse. Negavit tamen
 quærente te Maxime, Themison medicus, à
 quo mulier ad inspiciendum perducta est, quic-
 quam ultra passam, nisi quæsisse me, Ecquid
 illi

De hoc
 Virgil. Atq;
 fatas aliò vi-
 do traducere
 menses.

XV. homi-
 nes liberi,
 populus.

a nomi-
 nastis.

illi aures obtinnirent, & vtra earum magis; vbi responderit, dextram sibi aurem nimis inquit. **tam**, confestim discessisse. Hic ego Maxime, quamquam sedulo impræsentiarum à laudibus tuis tempero, nec ubi tibi ob causam istam videar blanditus, tamen solertiam tuam in percontando nequeo quin laudem. Dudum enim cum agitarentur hæc, & illi incantatam mulierem dicerent, medicus qui adfuerat abnueret, quæsisisti tu nimis quam prudenter, quod mihi emolumentum fuerit incantandi? responderunt, vt mulier rueret. Quid a deinde, mortua est? inquis: negarunt. Quid ergo dicitis? quod Apuleij commodum, si ruiisset? ita enim pulchre ac perseueranter tertio quæsisulisti; vt qui scires omnium factorum rationes diligentius examinandas, ac sæpius causas quæri, facta concedi: eoque etiam patronos litigatorum causidicos nominari, quod cur quæque facta sint, expediant. Cæterum negare factum, facilis res est, & nullo patrono indiget: rectè factum vel perperam docere, id verò multo arduum & difficile est. Frustra igitur, an factum sit, quæritur, quod nullam malam causam habuit vt fieret. ita facti reus, apud bonum iudicem scrupulo quæstionis liberatur, si nulla fuit ei ratio peccandi. Nunc quoniam neque incantatam, neque prostratam mulierem probauerunt, & ego non nego petitu Medici à me inspectam, dicam tibi Maxime, cur illud de aurium tinnitu quæsierim, non tam purgandi mei gratia in

a deinde:

Patroni causidici cur.

tia in ea re quam tu iam præiudicasti neq; culpæ neque crimini confinem, quàm vt ne quid auribus tuis & doctrinæ tuæ congruens retineuerim. Dicam igitur quàm breuissimè poterō: etenim admonendus es mihi, non docendus. Plato philosophus in illo præclarissimo Timæo, cœlesti quadam facundia vniuersum Mundum molitus, postquam de nostri quoq; animi trinis potestatibus solertissimè disseruit, & cur quæque membra nobis diuina prouidentia fabricata sint, aptissimè demonstrauit: causam morborum omnium trifariam per censet. *Morborum*
 Primam causam primordijs corporis attribuit: *causa tri-*
 Si ipsæ elementorum qualitates, humida & *plex.*
 frigida, & his duæ aduersæ non congruant. id adeo euenit, cùm quæpiam earum modo excessit, aut loco demigravit. Sequens causa morborum inest in eorum vitio, quæ iam concreta ex simplicibus elementis, vna tamen specie coaluerunt: vt est sanguinis species, & visceris, & ossis, & medullæ, porro illa quæ ex hisce singularibus mixta sunt. Tertiò in corpore concrementa varijs fellis, & turbidi spiritus, & pinguis humoris, nouissima ægritudinum incitamenta sunt. Quorum è numero præcipua sit materia morbi comitalis, *Comitalis*
 de quo dicere exorsus sum, cùm caro in humorem crassum & spumidum inimico igni *morbi mater.*
 conliquefcit, & spiritum indidem parto ex candore compressi aëris albida & tumida tabes fluit. Ea namq; tabes, si foras corporis prospirauit,

*Pectoris vi-
tiligo.*

spirauit, maiore dedecore quàm noxa diffun-
ditur. Pectoris enim primorem cutim vitiligi-
ne insignit, & omnimodis maculationibus
conuariat. sed cui hoc vsu venerit, numquam
postea comitiali morbo attentatur: ita ægritu-
dinem animi grauissimam, leui turpitudine
corporis compensat. Enimuerò si perniciofa
illa dulcedo intus cohibita, & bili atræ sociata,
venis omnibus furès peruasit: deinde ad sum-
mum caput viam molita; dirum cerebro im-
miscuit, illicò regalem partem animi debill-
tat, quæ ratione polens, verticem hominis ve-
lutarcem & regiam infedit. Eius quippe diui-
nas vias & sapientis meatus obruit & ob-
turbat: quod facit minore pernicie per sopor-
em, cum potu & cibo plenos, comitalis mor-
bi prænuncia strangulatione modicè angit.
Sed si vsque adeò aucta est, vt etiam vigilan-
tium capiti offundatur: tum verò repenti-
no mentis nubilo obtorpescent, & moribun-
do corpore cessante animo cadunt. Eum no-
stri non modò maiorem & comitalem, ve-
rùm etiam diuinum morbum, ita vt Græci
ἰσχυρὸν νόσον, verè nuncuparunt: videlicet quòd
animi partem rationalem, quæ longè sanctis-
sima est, eam violet. Agnoscis Maxime ratio-
nem Platonis, quantum potui pro tempore,
perspicuè explicatam: cui ego fidem arbitra-
tus, causam diuini morbi esse, cum illa pestis
in caput redundauit, haudquaquam videor de
nihilò percontatus, an esset mulieri illi caput

grauè,

*Morbus sa-
cr.*

ἰσχυρὸν νόσον

ἰσχυρὸν νόσον

grauē, ceruix torpens, tempora pulsata, auris
a sonora: & cæterum, quod dextræ auris cre-
briores tinnitus fatabatur, signum erat morbi
penitus adacti. Nam dextera corporis validio-
ra sunt, eoq; minus spei ad sanitatē relinquunt.
cū & ipsa ægritudini succumbunt. Aristote-
les adeo in Problematis scriptum reliquit, qui-
bus æquē caducis à dextero morbus occipiat,
eorum esse difficiliorem medelam. Longum
est, si velim Theophrasti quoque sententiam
de eodem morbo recensere. est enim etiam
eius egregius liber de Caducis. Quibus tamen
in alio libro, quem de non videntibus animalibus
conscripsit, remedio esse ait exuulas stel-
lionum, quas velut senium, more cæterorum
serpentium, temporibus statutis exuant. Sed
nisi confestim eripias, malignone præfagio, an
naturali adpetentia, illicò conuertuntur, & de-
uorant. Hæc iccirco commemorauī, nobilium
Philosophorum disputata simul & libros sedu-
lò nominaui, nec vllum ex Medicis aut Poë-
tis volui attingere, vt isti desinant mirari, si
Philosophi suapte doctrina causas morbo-
rum & remedia nouerunt. Igitur cū ad in-
spiciendum mulier ægra, curationis gratia, ad
mē perducta sit, atque hoc & medici confes-
sione qui adduxit, ad meam ratiocinatio-
nem rectè factum esse conueniat: aut consti-
tuant, Magi & malefici hominis esse; morbis
mederi: aut si hoc dicere nō audēt, fateantur se
in puero & muliere caducis, vanas & prorsus
caducas

a si audire
verum
b cecidisti.
Neque

caducas calumnias intendisse. Immo enim, *a*si
verum velis, *Emiliane*, tu potius caducus, qui
iam tot calumnijs *b* cecidisti: neque enim gra-
uius est corpore quàm corde collabi, pede pos-
tius quàm mente corrui: in cubiculo despu-
i, quàm in isto splendidissimo cœtu detestari. At
tu fortasse te putas sanum, quod non domi cõ-
tineris, sed insaniam tuam quoquò te duxerit,
sequeris. Atqui si contendere vis furorem tuum
cum Thalli furore, inuenies non permoltum
interesse, nisi quod Thallus sibi, tu etiam alijs
furis. Cæterum Thallus oculos torquet tu ve-
ritatem: Thallus manus cõtrahit, tu patromos:
c illiditur, Thallus pavimentis *c* illiditur, tu tribunalibus.
Postremo, ille, quicquid agit, in ægritudine fa-
cit, ignorans peccat: at tu miser, prudens &
sciens *d* delinquis, tanta vis morbi te instigat:
falsum pro vero insimulas, infectum pro facto
criminaris: quem innocentem liquido scis,
tamen accusas vt nocentem. Quin etiam
quod præterij, sunt quæ fatearis nescire, & ea-
dem rursus quasi scias criminaris. *Ais* enim,
me habuisse quædam sudariola inuoluta apud
lareis Pontiani. Ea inuoluta quæ & cuiusmodi
fuerint, nescisse te confiteris, neque præterea
quemquam esse qui viderit: tamen illa contem-
dis instrumenta Magistræ fuisse. Nemo tibi blan-
diatur *Emiliane*. Non est in accusando versu-
tia, ac ne impudentia quidem, ne tu arbitreris.
Quid igitur? furor infelix acerbi animi, & mi-
sera insanitia crudæ senectutis. His enim penè
verbis

d delin-
quis. Tan-
ta.

verbis cum tam graui & perspicaci iudice egis-
 sti: *Habuit Apuleius quæpiam linteolo inuoluta apud la-*
reus Pontianus: hæc quoniam ignoro quæ fuerint, ideo
Magica fuisse cōiuncto crede igitur mihi quod dico, quia
id dico quod nescio. O' pulchra argumenta, & a-
 pertè crimen & reuincencia: *Hoc fuit, quoniam* a reuin-
quid fuerit ignoro. Solus repertus es Emiliane, centia!
 qui scias etiam illa quæ nescis. Tantū super om-
 neis stultitiæ vectus es, quippe qui solertissimi
 & lacerrimi b Philosophorum, ne ijs quidē con- b Philoso-
 fidendum esse aiunt, quæ videmus: at tu de illis phorū fue-
 quoq; affirmas, quæ neq; cōspexisti vīquam, runt, ne
 neque audisti. Pontianus si viueret, atque eum
 interrogares quæ fuerint in illo inuolucro, ne-
 scire se responderet. Libertus etiam ille qui
 clauēs eius loci in hodiernum habet, & à vo-
 bis stat, nunquam se ait inspexisse, quamquam
 ipse aperiret, vtpote promus librorum qui illic
 erant conditi, penē quotidie & clauderet sæ-
 pe nobiscum, multo læpius solus intraret, lin-
 teum in mensa positum cerneret, sine vllō si-
 gillo, sine vinculo. Quid ni enim? Magicæ res
 in eo occultabantur, eō negligentius adserua-
 bant. Sed enim liberè scrutandum & inspicien-
 dum, si liberet, etiam auferendum: temerè ex-
 ponebam, alienæ custodiæ commendabam,
 alieno arbitrio, mittebam. Quid igitur
 c in presentiarum vis tibi credi, quod ne Pon- c impræ-
 tianus quidem d sciret, qui indiuiduo contu- sentiarum
 bernio mecum vixit, id te scire, quem nunquā d nescierit,
 viderim nisi pro tribunali? An quod libertus

m m m

alsio

assiduus, cui omnis facultas inspiciendi fuit, quod is libertus non viderit te, qui nunquā eō accesseris, vidisse? Denique vt quod non vidisti, id tale fuerit, quale dicis? Atqui stulte, si hodie illud sudariolum tu intercepisses, quicquid ex eo promeres, ego Magicum negarem. Tibi adeo permitto, finge quiduis, reminiscere, excogita, quod possit Magicum videri: tamen de eo tecum decertarem, aut ego subiectum dicerem, aut remedio acceptum, aut sacro traditū, aut somnio imperatum. Mille alia sunt, quibus possem more communi & vulgatissima obseruationum consuetudine verē refutare. Nunc id postulas, vt quod deprehensum & detentū, tamen nihil me apud bonum iudicem læderet. Id inani suspitione incertum & incognitum condemnet. Haud sciam, an rursus, vt soles, dicas: Quid ergo illud fuit, quod in teo relictum; apud Laereis potissimum depositum? Itane est Emiliane? sic accusas, vt omnia à reo percontare, nihil ipso adferas cognitum. Quamobrem piscis quaris? Cur

a insutū? *a*gram mulierē insperxisti? quid in sudario habuisti a iussitum? Accusatum, an interrogatum venisti? Si

b tute accusarum, *b* tu te argue quæ dicis: si interrogatum, noli præiudicare quid fuit, quod ideo te necesse est interrogare, quia nescis. Cæterum hoc quidem pacto omnes homines rei constituentur, si oī qui nomen culuspam detulerit, nulla necessitas sit probandi, omnis contra facultas percontandi. Quippe omnibus si cut fortē negotium Magiæ facelsitur, quicquid omni.

omnino egerint, obijcietur, *Votum* in alicuius statuæ fœnore assignasti, igitur *Magus* es: aut cur signasti? Tacitas preces in templo *allegasti* igitur *Magus* es: aut quid optasti? Contra, nihil in templo precatus es: igitur *Magus* es, aut cur deos non rogasti? Similiter si polueris donum aliquod, si sacrificaueris, si verberam sumpseris. Dies me deficiet, si omnia velim persequi, quorū rationem similiter calumniator flagitabit: præsertim quod conditum cunque, quod obsignatum, quod inclusum domi adseruatur, id omne eodem argumēto *Magicum* dicetur, aut è cella promptuaria in forum atque in iudicium proferetur. Hæc quantā sint, & cuiusmodi, Maxime, quantusque campus calumnijs hoc *Æmiliani* tramite aperiat, quantique sudores innocentibus hoc *verio* sudariolo adferantur, *b* possum equidem *b* possum pluribus disputare: sed faciam quod institui, *etiam* quod non necesse est confitebor, & interrogatus ab *Æmiliano* respondebo. Interrogas *Æmiliane* quid in sudario habuerim. At ego, quamquam omnino positum vllum sudarium meum in bibliotheca *Pontiani* possum negare, tamen Maxime fuisse concedam, cum habeam dicere, nihil in eo inuolutū fuisse: quæ si dicam, neque testimonio aliquo, neque argumento reuincar. Nemo enim qui attigerit est. Vnus libertus, ut ais, qui viderit: tamē in quā, p me licet fuerit repertissimū. sic enim, si vis, arbitrare, ut olim *Ævlysis* socij thesaurum *Ævlyis*

reperisse arbitrati sunt, cum vitem ventolisissimum manticularentur. Vindicam, cuiusmodi illas res in sudario obuolutas, laribus Pontiani commendarim? Mos tibi geretur: sacrorum pleraque initia in Græcia participavi. Eorum quædam signa & monumenta tradita mihi a sacerdotibus sedulo a conferuo: nihil in solitum, nihil incognitum dico. vel vnus Liberi patris symmistræ, qui adestis, scitis, quid domi conditum celetis, & absque omnibus prophanis tacite veneremini. Atego, vt dixi multijuga sacra, & plurimos ritus, varias ceremonias, studio veri & officio erga deos didici. Nec hoc ad tempus compono: sed ab hinc ferme triennium est, cum primis diebus quibus a Exeam veneram, publicè differens de Aesculapij maiestate, eadem ista præ me tuli, & quod sacra nossem percensui. Ea disputatio celeberrima est, vulgò legitur, in omnium manibus versatur, non tam facundia meâ, quàm mentione Aesculapij religiosissimè a Aensibus commendata. Dicite aliqui, si quis fortè meminit, huius loci principium. Audisne Maxime multos suggerenteis? immo ecce etiam liber offertur, recitari ipsa hæc iubebo, quoniam ostendis humanissimo vultu, auditio ne te ista non grauari. Etiamne culquam mirum videri potest, cui sit vlla memoria religionis, hominem tot mysterijs deum conscium, quædam sacrorum crepundia domi adseruare, atque ea lineo texto inuoluere, quod purissimum

a conferuo.
Nihil

b Exeam

c Aensibus

mum

mum est rebus diuinis *a* velamentum. quippe
 lana seignissimi corporis excrementum peco- *a velamē-*
 ridetracta, iam inde Orphei & Pythagoræ, sci- *tum! Quip.*
 tis, prophanus vestitus est. Sedenim mundissi-
 ma lini seges, inter optimas fruges terra exora-
 ta, non modò indutui & amictui sanctissimis
 Ægyptiorum sacerdotibus, sed opertui quoq;
 inde rebus sacris vsurpatur. Atque ego scio
 nonnullos, & cum primis Æmilianum istum,
 facetiæ sibi habere, res diuinas deridere. Nam,
 vt audio, *b* percensentibus ijs qui istum nouè. *b Partim*
 re, nulli deo ad hoc xui supplicauit, nullum *Ocensum*
 templum frequentauit; si sanum aliquod præ-
 tereat, nephas habet, adorandi gratia manum
 labris admouere. Ille verò nec dijs ruratio-
 nis, qui eum pascunt ac vestiunt, segeteis vllas,
 aut vitis aut gregis primitias impartit, nullum
 in villa eius delubrum situm, nullus locus
 aut lucus consecratus. Et quid ego de luco
 & delubro loquor? Negant vidisse se, qui fuè-
 re, vnum saltem in finibus eius aut lapidem
 vinctum, aut ramum coronatum. Igitur agno-
 menta ei duo indita: Charon, vt iam dixi, ob *Æmilianum*
 oris & animi diritatem: sed alterum quod li- *cur Charon*
 bentius audit, ob deorum contemptum Me- *o Mezen-*
 zentius. Quapropter faciliè intelligo, hasce ei *tius dictus;*
 tot initiorum enumerationes nugas videri:
 & forsan, ne ob hanc diuini contumaciam
 non inducat in animum, verum esse quod di-
 xi, me sanctissimè tot sacrorum signa & memo-
 racula custodire. Sed ego quid de me Mezétius
 m m m 3 sentiat,

sentiat, manum non vorteam. Cæteris autem clarissima voce profiteor, si qui fortè adest eorundem solennium mihi particeps, signū dato, & audiat licet quæ ego adseruem. Nam equidē nullo vñquam periculo compellar, quæ reticēda accepi, hæc ad prophanos annunciare. Vt puto. Maxime, sat s̄ videor cuius vel iniquissimō animo explese, & quod ad sudarium pertineat, omnem criminis maculam deterfisse: ac bono iam periculo ad testimonium illud Crassī, quod post ista quasi grauissimum legerunt, à suspicionibus Aemiliani transcensurus. Testimonium ex libello legi audisti Gumiæ cuiusdam, & desperati Iurconis, Iunij Crassi, me in eius domo nocturna sacra cum Appio Quintiano amico meo facitasse, qui ibi mercede diuersabatur. Idque se ait Crassus, quamquam meo tempore vel Alexandriæ fuerit, tamen à cæde & fumo & auium plumis comperisse scilicet eum, cum Alexandriæ symposia obiret. Est enim Crassus iste, qui non inuitus die in ganeas correpat. In illo cauponis nido re pinnas de Penatibus suis aduectas, aucupatum fumum domus suæ agnouisse, patrio culmine longè exortum. Quem si oculis vidit, vltra Vlysi vota & desideria hic quidem est oculatus. & Vlysses fumum terra sua emergentem compluribus annis è littore prospectans, frustra captauit Crassus in paucis quib⁹ absuit mēsis, eundem fumum, sine labore in taberna vinaria sedens conspexit. Sin verò naribus nide.

*Iunius
Crassus.*

⁹ redæ fumo

*⁹ Vlyxi
⁹ Vlyxes*

nidorem domesticum præsensit, vincit idem
 sagacitate odorandi canes & vulturios. Cui e-
 nim cani, cui vulturio, Alexandrinæ cœli quic-
 quam abusq; *a* *Ocenfium* finibus oboleat? Est
 quidem Crassus iste summus helluo, & omnis
 fumi non imperitus: sed profectò pro studio
 bibendi, quo solo censetur, facilius ad eum A-
 lexandria vini auram quàm fumi perueniret. In-
 tellexit hoc & ipse incredibile futurum. Nam
 dicitur ante horam diei secundæ, ieiunus adhuc
 & abstemius, testimonium istud vendidisse.
 Igitur scripsit, hæc se ad hunc modum compe-
 ruisse: postquam Alexandria reuenerit, domum
 suam rectè contendisse, ex qua iam Quintia-
 nus migrarat: ibi in vestibulo multas auium
 pinnas offendisse: præterea parietes fuliginè
 deformatas, quæsisse causas ex seruo suo quem
b *Ææ* reliquerit, eumq; sibi de meis & Quintia-
 ni nocturnis sacris indicasse. Quàm verò sub-
 limiter compositum, & verissimiliter commen-
 tum: me, si quid eius facere vellem, non domi-
 meæ potius facturum? Quintianum istum qui
 mihi assistit, quem ego pro amicitia (quæ mi-
 hi cum eo *c* *artissima* est) proque eius egregia *que*
 eruditione, & perfectissima eloquentia, hono-
 ris & laudis gratia nomino: hunc igitur Quin-
 tianum, si quas auis in cœna habuisset, aut (qd'
 aiunt) Magiæ causa interemisset, puerum nul-
 lum habuisse qui pinnae conuerteret. & foras
 abijceret? Præterea fumi tantam vim fuisse, ut
 parietes atros redderet: eamq; deformitatem,

min 4 quoad

quoad habitauit, passum in cubiculo suo Quintianum? Nihil dicis Æmiliano. Non est verisimile: nisi forte Crassus non in cubiculum reuersus perrexit, sed suo more rectè ad focum. Vnde autem seruus Crassi suspicatus est, non potissimum parietes fumigatos? an ex fumi colore? videlicet fumus nocturnus nigrior est, eoque diurno fumo differt? Cur autem suspicax seruus, actam diligens, passus est Quintianum migrare prius, quàm mundum domum redderet? Cur illæ plumæ, quasi plumbeæ, tam diu, vsque ad aduentum Crassi manserunt? Nonne simul & Crassus seruus suus? sed ipse hæc potius de fuligine & pinnis mentitus est, dum non potest nec in testimonio dando discedere longius à culina. Cur autem testimonium ex libello legistis? Crassus ipse ubi gentium est? An Alexandriam tedio domus remeauit? An parietes suos detergit? An, quod verius est, ex crapula helluo attentatur? Nam equidem hæc fabra tecum hesternæ die animaduerti satis notabiliter in medio foro Æmiliane obruantem. Quære à nomenclatoribus tuis Maxime, quanquam est ille cauponibus quàm nomenclatoribus notior: tamen inquam interroga, an hic lunium Crassum acensem viderint? non negabunt exhibeat nobis Æmilianus iuuenem honestissimū, cuius testimonio nititur. Quid sit diei vides. Dico Crassum iamdudum ebrium stertere, aut secundo lauacro ad repotia cœnæ obeunda vinolentum

¶ Nō infimul Crassus seruus suus?

¶ acensem

lentum sudorem in balneo desudare. Iste cum
 maximè presens per libellum loquitur, nò quin
 adeò sit alienatus omni pudore, vt etiam sub o-
 culis tuis si foret, sine rubore vlllo mentiretur:
 sed fortasse nec tantulum potuit ebrius sibi té-
 perare, vt hanc horam sobriè expectaret. aut
 potius *Emilianus* de consilio fecit, ne cum sub
 tam seueris oculis tuis constitueret, ne tu bele-
 luam illam a vulsis maxillis, foedo aspectu, de
 specie improbares: cum animaduertisses, cas-
 put luuenis barba & capillo populatum, ma-
 dentis oculos, cilia turgentia, rictum, saliuosa
 labia, vocem absonam, manuum tremorem, ru-
 etus. Nam patrimonium omne iam pridem ab-
 liguriuit, nec quicquam ei de bonis paternis
 superest, nisi vna domus ad calumniam vendi-
 tandam, quam tamen nunquà charius quam in
 hoc testimonio locauit. Nam temulèrum istud
 mendacium tribus milibus nummis *Emilia-*
no huic vendidit, idque *b. Aë* nemini ignora-
 tur. Omnes hoc, antequam fieret, cognoui-
 mus: & potui denunciatione impedire, nisi sci-
 rem mendacium tam stultum potius *Emiliano*,
 qui frustra redibat, quàm mihi, qui meritò con-
 temnebam, obfuturum. Volui & *Emilianum*
 damno affici, & *Crassum* testimonij sui dede-
 core prostitui. Cæterum nudiustertius haud-
 quaquam occulta res acta est in *Rufini* cuiusdā
 domo, de quo mox dicā, intercessoribus & de-
 precatoribus ipso *Rufino* & *Calphurniano*.
 Quod eo libètiùs *Rufinus* perfecit, q̃ erat cera-

tus, ad vxorem suam, cuius supra sciens dissi-
mulat, non minimam partem præmij eius Cra-
sum relaturum. Vidi te quoque Maxime, con-
tentionem aduersum me, & coniurationem eorū
pro tua sapientia suspicatum, simul libellus ille
prolatus est, totam rem vultu aspernantē. De-
niq; quamquam sunt a soluta audacia & impos-
suna impudentia præditi; tamen testimonio
Crafsi, cuius oboluisse fecem videbāt, nec ipse
ausi sunt perlegere, nec quicquam eo niti. Ve-
rū ego ista propterea cōmemoraui, nō quod
pinnatum formidines, & fuliginis maculam, tu
præsertim iudice, timerem: sed vt ne impuni-
tum Crafsio foret, quod Emiliano homini ru-
stico sumum vendidit. Vnde etiam crimen al-
iis, cū Pudentillæ literas legerent, de cuius
dam sigilli fabricatione prolatum est, quo-
me aiunt ad Magica maleficia occulta fabrica-
ligno exquisitissimo cōparasse: & cū sit b
leri forma turpe & horribile, tamen impendi-
e colore, & Græco vocabulo nuncupare Bas-
æ. Nisi fallor, ordine eorum vestigia perse-
quor, & singillatim apprehendens omnes
calumniæ textum retexo. Occulta fuisse fab-
ricatio sigilli, quod dicitis, quī potest? cuius ve-
adeo artificem non ignorastis, ytei, vti præ-
stō esset, denunciaueritis? En, adest Corne-
lius Saturninus artifex, vir inter suos & arti-
laudatus, & moribus cōprobat, qui tibi Ma-
xime paulo antē diligenter sciscitanti, omne
ordinem gestæ rei summa cum fide & veritate
per-

a solita

b celeti

c colere,

Cornel.
Saturninus.

perconsuit, me, cū apud eum multas geometricas formas a Gnosso vidissem subtiliter & adfabrè factas, inuitatum eius artificio, quæ ^{a Fuoro.} ^{foris,} buxodam mechanica, vt mihi elaborasset, petisse: simul & aliquod simulachrum cuiuscunq; vellēt Dei, cui ex more meo supplicasseim, quacunque materia, dummodo lignea, exsculperet. Igitur primò buxeam tentasse. Interim dum ego ruri ago, Sicinium Pontianum priuignum meum, qui mihi factum volebat, impetratos hebeni oculos à muliere honestissima Capitolina ad se attulisse: ex illa potius materie rariore & durabiliore, vt faceret, adhortatum. Id munus cum primis gratum mihi fore. Sed ea se fecisse, perinde vt oculi suppetebant. Item minutatim ex tabellis compacta crafitudine Mercuriolum expediri potuisse. Hæc, vt dico, omnia audisti. Præterea à filio Capitolinæ probissimo adolescente, qui præsens est, sciscitante te, eadem dicta sunt: Pontianum oculos petisse, Pontianum Saturnino artificidetulisse. Etiam illud non negatur, Pontianum à Saturnino perfectum sigillum recepisse, & postea dono mihi dedisse. His omnibus palam atq; apertè probatis, quid omnino superest, in quo suspicio aliqua Magiæ delitescat? Immo quid omnino est, quod vos manifesti mendacij non reuincat? Occultè fabricatum esse sigillū dixistis, quod Pontianus splendidissimus eques fieri curauit: quod Saturninus, vir grauis, & probè inter suos cognitus, in
taber.

tabernacula sua sedens propalam exculpfit
 quod ornatissima matrona munere suo adiu-
 uit: quod & futurum, & factum, multi cum ser-
 uorum, tum amicorum, qui ad me ventitabant
 scierunt: Lignum à me toto oppido, & quidem
 oppidò questum, nò piguit vos còmentiri: quò
 quidem abfuisse eo tempore scitis, quem
 iussisse fieri qualicunq; materia probatum est
 Tertium mendacium vestrum fuit, macilen-
 tam, vel omnino euisceratam formam diri ca-
 daueri fabricatam, prorsus horribilem & lar-
 ualem. Quòd si compertù habebatis antè eu-
 dens signum Magiæ, cur mihi vt exhiberem
 non denunciastis? An vt possetis in rem absen-
 tem liberè mentiri? Cuius tamen falsi facultas
 opportunitate quadam meæ consuetudinis vo-
 bis adempta est. Nam morè mihi habeo, quo
 quò eam, simulachrum alicuius Dei inter libel-
 los conditum gestare: eiq; diebus festis, thure
 & mero, & aliquando victimis supplicare. Du-
 dum ergo cum audirem Scelestum, perquam
 impudenti mendacio distitari; iussi curriculo
 iret aliquis, & ex hospitio meo Mercuriolum
 afferret, què mihi Saturninus iste *Ææ* fabri-
 catus est. Cedò tu, eum videant, teneant, con-
 siderent. En vobis, quem scelestus ille sceles-
 tum nominabat. Auditis ne reclamationem
 omnium qui adsunt? Auditis ne mendacij ver-
 stri damnationem? Non vos tot calumniarum
 tandem dispudet? Hiccine est scelestus? hæcci-
 ne est larua? hocce est quod appellitabatis
 demonem

• Oecæ

dæmonium? Magicūmne istud, an solemne & commune simulachrum est? Accipe quæso Maxime, & cōtemplare bene: tam puris & tam pijs manibus tuis traditur res consecrata. En, vide quā facies eius decora & succi plena sit, quā hilari Dei vultus, vt decenter vtrunque lanugo malis deserpat, vt in capite crispatus capillus sub imo pilei vmbraculo appareat, quā lepidè super tempora pares pinnulæ emineāt: quā autem festiuè circa humeros vestis sustricta sit. Hūc qui scelestum audent dicere, profecto ille simulachra deorū nulla videt, aut omnia negligit. Hunc deniq; qui laruam putat, ipse est laruatus. At tibi Æmiliane, pro isto mendacio, aut deus iste Superūm & Inferūm comineator, vtrorumq; deorum malam gratiam, semperq; obuias mortuorum, quicquid Vmbrarum est vsquam, quicquid Lemurum, quicquid Manium, quicquid Laruarum oculis tuis oggerat: omnia noctūm occurfacula, omnia bustorum formidamina, omnia sepulchrorum terculamenta, à quibus tamen æuo & merito haud longè abes. Cæterū Platonica familia nihil nouimus nisi festum & lætum, & solemne & superum & cœleste. Quin altitudinis studio secta ista etiam cœlo ipso sublimiora quæpiam vestigauit, & in extimo Mundi tergo degit. Scit me vera dicere Maximus, qui τὸν ὑπὲρ ὑπάντων τόπον ἐνὶ τῷ τῷ ὑπάντῳ ἔχειt legiti in Phædro diligenter. Idem Maximus optimè intelligit, vt de nomine etiam vobis respondeam,

deam, quisnam sit ille non à me primo, sed à
Basilius. Platone nuncupatus *Βασίλειος*, totius rerū natu-
 re causa, & ratio & origo initialis, summus ani-
 mi genitor, æternus animantū sospitator, aspi-
 dus Mundi sui opifex. Sed enim sine opera o-
 pifex, sine cura sospitator, sine propagatione
 genitor, neq; loco, neq; tempore, nec vlla vice
 comprehensus, eoq; paucis cogitabilis, nemini
 effabilis En, vltro augeo Magiæ suspitionē, non
 respondeo tibi *Emiliane* quem colam *Βασίλεια*.
 Quin si ipse procōsul interroget, quid sit Deus
 meus, tacebo de nomine, vt à in præsentiarum
a impræ-
sentiarum satis dixi. Quod superest, nec ipse sum nescius,
 quoddā circumstantium cupere audire, cur non
 argento vel auro, sed potissimū ex ligno si-
 mulachrū fieri voluerim. idq; eos arbitror tam
 ignoscendi quā cognoscendi causa desiderare:
 vt hoc etiam scrupulo liberentur, cū vide-
 rint omnē suspicionem criminis abundē cōfu-
 tatam. Audi igitur, cui cura cognoscere est: sed
 animo quantum potes erecto & attento, qua-
 si verba ipsa Platonis iam senis, de nouissimo
 Legum libro auditurus: *θεοισι δ' ἀναθόμα]α χυδόν*
ἱμνῶν τὸν μέγιστον ἄνδρα ἀνατιθέν]α Δωρῶν. γὰρ πρὸ
ἑρ, ἵστα τε οὐκ ἔσθαι ἱερὰ πᾶσι πάντων θεῶν, μηδ' ἔσθαι
Δωτέρους ἱερὰ κατὰ κράτος θεοῖς. Hoc eō prohibet, vt
 delubra nemo audeat priuatim cōstituere Cē-
 sot etenim satis esse ciuibus, ad immolandas vi-
 ctimas, tēpla publica. Deinde subneſcit: *χρηστὸς δ'*
ἡ ἀρχὴ τοῦ ἱεροῦ ἅπασαν πόλιν ἰδίᾳ τε, καὶ ἰν ἡρώδεσιν ἅπασαν
φθόρον πλῆμα. ἐνθα δὲ ὁ ἀπλοισιόων φυλὴν σώμαζον ἐν
ἀλλήλοις

ἀρχὴς ἀνάλυμα, σὶδ' ἔρ' ὃ ἡ χάρις ποτὶς μοι ὄφρανα.
 εὖνευ ἡ μορὸς τοῦ ὁδοῦ, τὶ ἀντιθέτης τῆς ἀνατίθεως, ἡ νῆς ὡς.
 αὐτὸς πᾶς τὰ κοινὰ ἱερὰ. Vt omniū assensus de-
 clauit, maximeq; q in cōsilio estis, cōpetentissi-
 mē videor vsus Platone, vt vitę magistro, ita cau-
 se patrono, cuius legib; obedientē me videtis.

APOLOGIÆ, SIVE DEFEN- SIONIS MAGIÆ,

Ad Claudium Max. proconsulem V.C.

ORATIO II.

NUNC tempus est ad epistolas
 Pudentillæ præuerti, vel aded
 totius rei ordinem paulo altius
 petere, vt omnibus manifestissi-
 mē pateat, me, quem lucri cupi-
 ditate inuasisse Pudentillæ domum distitant,
 si vllum lucrum cogitarem, fugere semper à
 domo ista debuisse: quin & in cæteris causis
 minimē prosperum matrimonium: &, nisi ipsa
 mulier tot incommoda virtutibus suis repen-
 saret, inimicū. Neq; enim vlla alia causa, præter
 cassam inuidiam, reperiri potest, quæ iudicium
 istud mihi, & multa antea pericula vitæ conflu-
 uerit. Cæterum cur Æmilianus commouere-
 tur, etsi verē me Magum comperisset, qui non
 modò vllō facto, sed ne tantulo quidem dicto
 meo læsus est, vt videretur se merito vltum ire.
 neq; autem gloriæ causa me accusat, vt M. An-
 tonius Cn. Carbonē, C. Mutius, A. Albutium,
 P. Sul.

a adule-
scentulis,

P. Sulpitius C. Norbanum, C. Furius M. Aquili-
lium, C. Curio Q. Metellum. Quippe homines,
eruditissimi iuvenes, laudis gratia primum hoc
rudimentū forensis operæ subibant, vt aliquo
insigni iudicio ciuibz suis nosceretur, qui mos
incipientibus a adolēscētulis, ad illustrandum
ingenij florem, apud antiquos concessus diu
exoleuit: quod si nunc quoq; frequens esset, ta-
men ab hoc procul abfuisset. Nam neq; facun-
diæ ostentatio rudi & indocto, neq; gloriæ cu-
pido rustico & barbaro, neq; inceptio patrocina-
niorū capulari seni congruisset: nisi fortē Emi-
lianus pro sua seueritate exemplum dedit, &
ipsis maleficijs insensus, accusationē istam pro
morum integritate suscepit. Ad hoc ego Emi-
liano, non huic Afro, sed illi Africano, & Nus-
mantino, & præterea Censorio vix credidif-
sem, ne huic frutici eredam non modò odium
peccatorum, sed saltem intellectū inesse. Quid
igitur est? Cuius clarè dilucet, aliam rem inui-
dia nullā esse, quæ huic, & Herennium Rufinū
impulsorem huius, de quo mox dicam, cate-
rosq; inimicos meos, ad neſtendas Magiæ ca-
lumnias prouocarit. Quinque igitur res sunt,
quas me oportet disputare. Nam si probe me-
mini, quod ad Pudentillam attinet, hæc oble-
cere, Vna res est, quod numquam eam voluisse
nubere post prælorem maritū, sed meis carmi-
nibus coactā dixere. Altera res est de epistolis
eius, quā confessionem Magiæ putant. Deinde
sexagesimo anno ætatis ad libidinem nupuisse:

&

& quòd in villa, ac non in oppido, tabulæ nuptiales sint consignatæ, tertio & quarto loco oblectère. Nouissîma & eadem inuidiosissîma criminatio de dote fuit, ibi omne virus totis viribus adnixi effudère, ibi maxime angebantur.

Atque ita dixère, me grandem dotem mox in principio coniunctionis nostræ, mulieri amâti, remotis arbitris in villa extorsisse: Quæ omnia tam falsa, tam nihili, tam inania ostendam, adeoq; facile & sine villa controuersia refutabo, vt medius fidus verear Maxiine, quiq; in cõfilio estis, ne demissum & subornatum à me accusatorem putetis, vt inuidiam meam reperta occasione palàm restinguerem. Mihi credite, quod reapse intelligetur, oppidò quàm mihi laborandum est, ne tam friuolam accusatiõnem me potius callidè excogitasse, quàm illos stultè suscepisse existimetis. Nunc dum ordiem rei breuiter persequor, & efficio vt ipse Æmilianus recognoscat falsòse ad inuidiam meam inductum, & longè à vero aberrasse necesse habeat confiteri: quæso, vti adhuc feceritis, vel si quo magis etiam potestis, ipsum fontem & fundamentum a mendacij huiusce diligentissimè cognoscatis. Æmilia Pudentilla, quæ nunc mihi vxor est, ex quodam Sicinio Amico, quicum antea nupta fuerat, Pontianum & Pudentem filios genuit: eosq; pupillos in potestate sui paterni relictos (nam superflite patre Amicus decesserat) per annos ferme quatuordecim memorabili pietate

a iudicij

nnn te se

te sedulò aluit. Non tamen libenter in ipso ætatis suæ flore tam diu vidua sed puerorum auuitam eam conciliare studebat alteri filio Sicinio Claro, eoquæ cæteros procos abstergebat. & præterea minabatur, si extrario nupset, nihil se filijs eius ex paternis eorum bono testamento relicturum. Quâ conditionem eûs obliuiscens propositam videret mulier sapiens & egregiè pia, ne quid filijs suis eo nomine incommodaret, facit quidem tabulas nuptiales cum quo videbatur, cum Sicinio Claro. Verum enim uero vanis frustrationibus nuptia eludit, eo ad, dum puerorû auus fato concessisset, relictis filijs eius hæredibus: ita vt Põntianus quæ maior natu erat, fratri suo tutor esset. Eo serupulo liberata, cum à principibus viris in matrimonium peteretur: decreuit, sibi diutius in viduitate non permanendum. Quippe vt solitudinis tædium perpeti posset, tamen ægritudinem corporis ferre non poterat, mulier sanctæ pudica, totannis viduitatis sine culpa, sine fabula, assuetudine conjugis torpens, & diuinitu viscerum saucia, vitiatæ intemis vteri, sæpe ad extremum vitæ discriminem doloribus obortis exanimabatur. Medici cum obstetricibus consentiebant, penûria matrimonij morbum quæsitum malû Indies augeri, ægritudinẽ ingrauescere: dũ ætatis aliquid superesset, nuptijs validudinem medicandum. Consilij istud cum alii approbarent, tum maxime Amilianus iste, qui paulo prius cõfidentissimo mēdacio adseuerabat

• iubebat-
tur,

bat

bat, numquā de nuptijs Pudentillam cogitasse,
 priusquā foret Magicis maleficijs à me coa-
 cta: me solum reperit, qui viduitatē eius, velut
 quandā virginitatē carminibus & venenis vio-
 lare. Sæpe audui nō de nihilo dici, Mendacē
 memorē oportere. At tibi Emiliane non venit
 in mentem, priusquam ego à Eam venirem, *Mendacem memorem esse oportere.*
 te litteras etiā, uti nuberet, scripsisse ad filium
 eius Pontianum, qui tum adultus Romæ age-
 bat. Cedō tu epistolam, vel potius da ipsi legat,
 sua sibi voce, suisq; verbis sese reuincat. Est ne
 hæc tua epistola? quid palluisti? nam erubescē-
 re tu quidē non potes. Est ne tua hæc subscri-
 ptio? Recita quæso clarius, ut omnes intelligāt,
 quantum lingua eius manu discrepet, quan-
 tumq; minor illi sit mecum quā secum ē dis-
 sensio. Epistola. Scriptistine hæc Emiliane, *et dissensio. Scripsistine*
 quæ lecta sunt? Nubere illam velle, & debere scio: sed
 quem eligat, nescio. Rectē tu quidem, nesciebas.
 Pudentilla enim tibi, cuius infestam malignita-
 rem probe norat, de ipsa re tantum, cæterum
 de peritore nihil fatebatur. At tu, dum eam pu-
 ras etiam nunc Claro fratri tuo denupturam?
 falsa spe inductus, filio quoque eius Pontiano
 autor assentiendi fuisti. Igitur si Claro nupsisset, *Clarus.*
 homini rusticano & decrepito seni, spōte eam
 diceres, sine vlla Magia, iam olim nupturisse.
 Quoniā iuuenem talē, qualē diciris, elegit, co-
 actā fecisse ais cæterum semper nuptias asperna-
 tā. Nescisti improbe, epistolā tuā de ista re tene-
 ri: nescisti te tuomet testimonio dē cōuinctū iri. *d conuictum*

Quam tamen epistolam Pudentilla, testem &
 iudicem tuæ voluntatis (ut quæ te leuem &
 mutabilem, nec minus mendacem & impudē-
 tem sciret) maluit retinere, quàm mittere. Cæ-
 terùm ipsa de ea re Pontiano filio suo Romam
 scripsit, etiam causas consilij sui plenè allegavit.
 Dixit illa omnia de valitudine: nihil præterea
 esse, cur amplius deberet obdurare: hæredita-
 tem auitam longa viduitate, cum despectu salu-
 tis suæ quæsisse: eandem summa industria au-
 xisse. Iam deum voluntate, ipsum vxori, fratrem
 eius virili togæ idoneos esse. Tandem aliquan-
 do se quoque paterentur solitudini suæ, & ægri-
 tudini subuenire. Cæterùm de pietate sua & su-
 premo iudicio nihil metueret: qualis vidua eis
 fuerit, talem nuptiam futuram. Recitari iubebo
 exemplum epistolæ huius, ad filium missæ.
 Epistola. Satis puto ex istis cuius liquere pos-
 se, Pudentillam non meis carminibus ab obsti-
 nata viduitate compulsam, sed olim sua spon-
 te à nubendo non alienam, me fortasse præ cæ-
 teris maluisse. Quæ electio tam grauis fœmi-
 næ, cur mihi crimini potius quàm honori dan-
 da sit, non reperio. Non nihil tamen miror, quod
 Æmilianus & Rufinus id iudicium mulieris præ-
 greferant: cùm ij qui Pudentillam in matri-
 monium petiuerunt, æquo animo patiantur me
 sibi prælatum. Quod quidē illa ut faceret, filio
 suo potius quàm animo obsecuta est. Ita factū,
 nec Æmilianus poterit negare. Nam Pontia-
 nus acceptis litteris matris, confestim Romam
 aduolauit,

aduolauit, metuens ne si quem avarum virum
 nacta esset, omnia (vt sæpe fit) in mariti domū
 conferret. Ea sollicitudo non mediocriter ani-
 mum angebat. Omnes illi, fratriq̃, diuitiarum
 spes in facultatibus matris sitę erant. Auis mo-
 dicum reliquerat, & mater sestertiūm quadra-
 gies possidebat. Ex quo sanè aliquantam pecu-
 niam, nullis tabulis, sed vt æquum erat, mera fi-
 de acceptam filijs debebat. Hunc ille timorem
 inuisitabat: aduersari propalām non audebat,
 ne videretur diffidere. Cū in hoc statu res
 esset, interpretationem matris, & metum filij,
 fortēne an fato ego aduenio, pergens Alexan-
 driam. Dixissem herculè, Quod vtinam num-
 quā euenisset, ni me vxoris meę aspectus pro-
 hiberet. Hyems anni erat. Ego ex fatigatione
 itineris aduectus, apud Appios veteres amicos
 meos (quos honoris & amoris gratia nomino)
 aliquā mults diebus decumbo. Eō venit ad
 me Pontianus: nam fuerat mihi non ita pridem
 ante multos annos Athenis, per quosdam cō-
 muneis amicos conciliatus, & arcto postea cō-
 tubernio intimè iunctus: facit omnia circa ho-
 norē meum obseruāter, circa salutem sollicitē,
 circa amorē callidē. quippe etenim videbatur
 sibi peridoneum maritum matri reperisse, cui
 bono periculo totā domus fortunam cōcrede-
 ret. Ac primò quidem voluntatem meā verbis
 inuersis periclitabūdus, quoniā me viā cupidū
 & cōuersum ab vxoria re videbat, orat saltē pau-
 lisser manerē, velle se mecū proficisci: hyemē

nnn 3

alteram

a mater
HS qua-
drag.

Apuleio quo
modo nupti
Pudennilla.

alteram propter Syrtis æstus & bestias oppediendam, quod illā mihi infirmitas exemisset. Multis etiam precibus me ab amicis meis Ap-
 « transfe-
 rat,
 pijs, aufert, vt ad sese in domū matris suæ a trā-
 ferat, salubriorem mihi habitationem futuram. Præterea prospectu matris, qui mihi gratissimus est, liberius me ex ea fruiturum. Hæc omnia adnixus impenso studio persuadet: & matrem suā, suumq; fratrem puerum istū mihi commendat, non nihil a me in communibus studijs adluatur. Augetur oppidō familiaritas, interibi reualeſco. Dissero aliquid, postulantibus b a-
 amicis,
 publice.
 omn.
 Basilica.
 lebritate basilicā, qui locus auditorj erat, complentes, inter alia pleraq; cōgruentissima voce insigniter acclamant, petentes vt retinerem fieremq; ciuis c Eænſium. Mox auditorio misso, Pontianus eo principio me adortus, cō-
 e Ocen-
 ſium,
 sensum publicæ vocis, p̄ diuino auspicio interpretatur: aperitq; consiliū sibi esse, si ego non nolim, matrem suā, cui plurimi inhient, necum coniungere: quoniā mihi soli, ait, rerum omnium confidere sese, & credere, vt id onus recipiam: quoniā non formosa pupilla, sed mediocri facie mater liberorū mihi offeratur. Si hæc reputans, formę aut diuitiarū gratiā mē ad aliam cōditionē referuarē; neq; pro amico, neq; p̄ Philosopho facturū. Nimis multa oratio est, si velim memorare, quæ ego contrā responderim, quā diu & quoties inter nos verbigeratū sit, quot & qualibus precibus me adgressus. haud prius

prius omiserit, quàm denique impetrarit: non,
 quin ego Puðentillam iam anno perpetim af-
 siduo còdictu probè spectassem, & virtutù eius
 dotes explorassem: sed utpote peregrinationis
 cupiens, impedimentum matrimonij aliquan-
 tis per recusaueram. mox tamen talè tæminam
 nihilo segnior volui, quàm si ultro appetissem.
 Persuaserat idè Pontianus matri suæ, ut in alijs
 omnibus mallet: & quamprimum hæc perface-
 re incredibili studio auebat. Vix ab eo tantulâ
 moram impetramus, dum prius ipse uxorem
 duceret: Frater eius virilis togæ usum auspica-
 retur: tunc deinde ut nos coniungeremur. Vti-
 nam hercule possem, quæ deinde dicenda sunt,
 sine maximo causæ dispendio transgredi: ne
 Pontiano, cui errorem suum deprecanti sim-
 pliciter ignoui, videar nunc leuitatem expro-
 brare. Confiteor enim, quod mihi obiectum est,
 eum, postquam uxorem duxerit, à conspecta
 fide descivisse: ac de repente animi mutatum:
 quod antea nimio studio festinarat, pari per-
 tinacia prohibitum esse. Denique matrimo-
 nium nostrum ne coalesceret, quiduis pati,
 quiduis facere paratum fuisse: quamvis omnis
 illatum animi fœda mutatio, & suscepta con-
 tra matrem similtas, non ipsi vitio vortenda sit,
 sed fœcero eius ecilli Herennio Rufino: qui
 vnum neminem in terris viliorè se, aut impro-
 biorè, aut inquinatiorè reliquit. Perpaucis
 hominè quàm modestissimè potero, necessariò de-
 monstrabo: nisi omnino de eo reticero, operâ
 non 4 perdidit,

a trans-
 gredi!

b fuisse.
 Quamvis
 Herennius
 Rufinus.

perdiderit, quòd negotium istud mihi ex sum-
 mis viribus conflavit. Hic enim est pueruli hu-
 ius instigator, hic accusationis autor, hic aduo-
 catorum conductor, hic testium coëmprior, hic
 totius calumniæ fornacula, hic Æmilianì hulus
 fax & flagellum: idq; apud omneis intemperā-
 tißimè gloriatur, me suo machinatu reum po-
 stulatum. Et sanè habet in istis quod sibi plau-
 dat. est enim omniū litiū depektor, omniū fal-
 sorū cōmentator, omnium simulationū archi-
 tectus, omnium malorum seminarium: nec nō
 idem libidinum ganearumq; locus, lustrum, lu-
 panar, iam inde ab ineunte ævo cūctis probris
 palām notus: olim in pueritia, priusquā isto
 caluitio deformaretur, emascuatoribus suis ad
 omnia infāda morigerus: mox in iuuentute
 saltandis fabulis, exolsis planè & eneruis, (sed
 vt audio) indocta & rudi mollitia. Negatur e-
 nim quicquam histronis habuisse, præter ima-
 pudicitiam. In hac etiam ætate, qua nunc est,
 qui istum deperdunt multi ^a sunt. honos auri-
 bus prefandus est: domus eius tota lenonia, to-
 ta familia contaminata, ipse propudiosus, vxor
 lupa, filij similes prorsus, diebus ac noctibus
 ludibrio iuuentutis, ianua calcibus propulsata,
 fenestræ canticis circūstrepitæ, tricliniū ^b cō-
 messatoribus inquietum, cubiculum adulteris
 peruium. neq; enim vlli ad introeundū metus
 est, nisi qui preciū marito non attulit. Ita ei lecti
 sui contumelia vestigalis est. Olim solers suo,
 nūc cōiugis corpore vulgò meret. Cū ipso ple-
 riq;

^a sunt.
 Honos

^b cōmissa-
 toribus

rique, nec mentior, cum ipso inquam de vxoris noctibus paciscuntur. Iam illa inter virum & vxorem nota collusio; qui amplam stipem mulieri detulerunt, nemo eos obseruat, suo arbitratu ascendūt. Qui inaniore venere, signo dato pro adulteris deprehenduntur, & quasi ad discendū venerint, non prius abeunt quā aliquid scripserint. Quid enim faciat homo miser, ampliuscula fortuna deuolutus, quā cū fraude patris ex inopinato inuenerat? Pater eius plurimis creditoribus defœneratus, maluit retinere pecuniam quā pudorem. Nam cū vndique versum tabulis flagitaretur, & quasi insanus ab omnibus obuijs teneretur; Lex (inquit) negat posse dissoluere annulos aureos & omnia insignia dignitatis abijcit cū creditoribus b depascitur. Pleraq; tamen rei familiaris nomen vxoris callidissima fraude cōfert: ipse egens, nudus, & ignominia sua tectus reliquit Rufino huic, non c mentior, sesteritiū triginta deuorandum. Tantum enim ad eum de bonis matris liberū venit, præter qd ei vxor sua quotidianis dotibus quæsiuit. Quæ tamē omnia in paucis annis ita hic degulator studiosē in ventrem condidit, & omnimodis d collurcinationib; dilapidauit; vt crederes metuere, ne quid habere ex fraude paterna diceretur, homo iustus, & morū dedit operam, quod malè partū erat, vt malè periret. Nec quicquā ei relictū est ex largiore fortuna. præter ambitionē miserā, & profundam gulam. Cæterū vxor iam pro-

a fortas-
se an
b vidua
autē, quā

pemodum vetula & effœta, totam domum contumeljs abnuit. Filia autem per adolefcen-
tulos ditiores, nuptiamento matris suæ nequic-
quam circumlata, quibusdam etiam procis ad
experiendū permissa, nisi in facilitatem Pon-
tiani incidisset, a fortasse an adhuc b vidua, antē
quā nupta, demi sedisset. Pontianus ei, mul-
tum quidē de horantibus nobis, nuptiarum ti-
tulum falsū & imaginariū donauit, nō ne-
scius eā paulo antē quā duceret, a quodam
honestissimo iuuenē, cui prius pacta fuerat,
post satietatem derelictā. Venit igitur ad eum
noua nupta, secūra & intrepida, pudore dispo-
liato, flore exoleto, flāmēo obsoleto, virgo rur-
sum post recēns repudium nomen potius asse-
rēs puellæ quā integritatē. Vēstabatur octa-
phoro. Vidistis profectō, qui affuistis, quā
improbā iuuenū circūspectatrix, quā im-
modica sui ostentatrix. Quis nō disciplinā ma-
tris agnouit, cū in puella videret immedica-
tum os, & purpurissatas genas, & illuces ocu-
los? Dos erat a creditore omnis ad tēneciū
pridie sumpta, & quidē grandior quā domus
exhausta, & plena liberis postulabat. Sed enim
iste, ut est rei modicus, spei immodicus, pari a-
uaricia & egestate totum Pudētille quadra-
gies pręsumptione cassā deuorarat: eoq; me a-
moliendū ratus, quo facilius Pōtiani facilitatē,
Pudētille solitudinem circūueniret, insit ge-
nerū suū obiurgare, quōd matrem suā mihi
despōderat: suadet, quamprimū ex tanto pe-
riculo,

riculo, dum licet, pedem referat: res matris ipse
 potius habeat, quam homini extraneo sciens
 transmittat. ni ita faciat, inijcit scrupulum aman-
 ti adolescentulo, veterator minatur se filium ab-
 ducturum. Quid multis? iuuenem simplicem,
 preterea nouæ nuptæ illecebris obfrenatû, suo
 arbitrato de via defleſcit. It ille ad matrem ver-
 borum Rufini gerulus: sed ne quicquam tenta-
 ta eius gravitate, vitrò ipse leuitatis & incon-
 stantiæ increpitus, reportat ad socerum haud
 mollia. Matri suæ, præter ingenium placidissi-
 mum, & immobile, iram quoq; sua expoſtula-
 tione acceſſiſſe, non mediocri pertinciæ ad-
 iumentum. Reſponſiſſe eam deniq; non clam
 se eſſe, Reſiſt ex oratione ſecum expoſtulari:
 eò vel magis ſibi auxiliû mariti aduerſum eius
 desperatam auariciam comparandum. Hiſce
 auditis exacerbatus aquariolus iſte vxoris ſuæ,
 ita fra extumuit, irâ exarſit furore, vt in ſœmi-
 nam ſanctiſſimam & pudiciſſimam, præſen-
 te filio eius, digna cubiculo ſuo diceret: ama-
 tricem eam, me Magum & veneficum clami-
 taret, multis audientibus: quos, ſi voles, nomi-
 nabò. ſentiri ſua manu mortem allaturum.
 Vix hercule poſſum iræ moderari. Ingens in-
 dignatio animo pboritur: Tunc effœmina-
 tiſſime, tua manu cuiquam viro mortem mini-
 taris? At qua tandem manu? Philomelæ? an
 Medæ? an Clitemneſtræ? quas tamen conſul-
 tas, tanta mollicitia animi, tanta formido ferri
 eſt, ſine cludine ſaltas. Sed ne ſocius ab ordine
 digre-

digrediar: Pudentilla, postquam filium videt præter opinionem, contra suam esse sententiam deprauatum, rus profecta, scripsit ad eum obiurgandi gratia illas famosissimas literas, quibus (ut isti aiebant) confessa est, sese mea Magia in amorē inductam dementire. Quas tamē literas tabulario Pontiani præsentē, & contrā scribente A. miliano, nudiustertius tuo iussu Maxime testato descripsimus, in quibus omnia contra prædicationē istorum pro me reperiuntur. Quamquam etsi distrectius Magum me dixisset, posset videri excusabunda, se filio vim meam, quā voluntatem suam, causari maluisse. An sola Phædra falsum epistolium de amore commenta est? An non omnibus mulieribus hæc ars vsitata est, ut cū aliquid eiusmodi velle cœperunt, malint coactæ videri? Quod si animo etiam ita putauit me Magum esse, iecircone Magus habear, quia hoc scripsit Pudentilla? Vos tot argumentis, tot testibus, tanta oratione, Magum me non probatis: illa vno verbo probaret? Et quanto tandem grauius habendum est, quod in iudicio subscribitur, quā quod in epistola scribitur? Quin tu me meismet factis, non alienis verbis a reuincis. Cæterum eadem via multi rei cuiusvis maleficij postulabuntur, si ratum futurum est, quod quisque in epistola sua vel amore vel odio cuiuspiam scripserit. Magum te scripsit Pudentilla, igitur Magus es. Quid si consulem me scripsisset, consul essem? Quid enim si pictorē, si me.

*Mulieres
quod maxime
cupiunt,
dissimulare
maxime.*

a reuincis?

si medicum? quid denique si innocentē, num
 aliquod horum putares, iccirco quòd illa di-
 xisset? Nihil scilicet. Atqui periniurium est, ei
 fidem in peioribus habere, cui in melioribus
 non haberes: posse litteras eius ad perniciem,
 non posse ad salutem. *Sed inquieti animi fuit: affli-
 ctum te amabat.* Concedo interim. Num tamen
 omnes qui amantur, Magi sunt, si hoc fortè qui
 amat scripserit? Cedò nunc, quòd Pudentilla
 me in eo tempore non amabat, siquidem id so-
 ris scripsit, quod palàm erat mihi obfuturum.
 Postremò quid vis, sanam an insanam fuisse,
 dum scriberet? Sanam, b̄ dices: nihil ergo erat
 Magicis artibus passa. Insanam c̄ respondebis:
 nescijt ergo quid scripserit; eoque ei fides non
 habèda est. immò etiam si fuisset insana, insanā
 se esse nescisset. Nam vt absurdè facit, quid tace-
 re se dicit, quòd ibidē dicèdo tacere sese, nō ta-
 cet, & ipsa professione qd̄ profitetur infirmat:
 ita vel magis hoc repugnat. Ego insanio, quod
 verum non est, nisi sciens dicit. Porro sanus
 est, qui scit quid sit insania. Quippe insania sci-
 re se non potest, non imago quàm cæcitas se vi-
 dere. Igitur Pudentilla compos mentis fuit, si
 compotem mentis se non putabat. Possum, si
 velim pluribus: sed mitto Dialectica. Ipsas litte-
 ras longè al. ud clamanteis, & quasi dedita o-
 pera ad iudicium istud præparatas & accõmo-
 datas recitabo. Accipe tu, & lege, vsq; dum ego
 d̄ interloquar. Epistola, Substine paulisper quæ
 sequuntur: nam ad diuerticulū rei ventum est.

a inno-
centem?

b dicat:
c respon-
debis

d interlo-
quar. Sub-
stia.

Adhuc

Adhuc enim Maxime, quantum equidem animi
 inaduerti, nusquam mulier Magiam nominauit:
 sed ordinem reperiuit eundem, quem ego paulò
 a prius longa viduitate, de remedio valetudinis,
 de voluntate nubendi, de meis laudibus, quas ex Pontiano cognouerat, de suafu
 ipfius, vt mihi potissimum nuberet. Hæc vñ
 que adhuc lecti sunt. Superest ea pars epistolæ,
 quæ similiter pro me scripta, in memetipsum
 vertit cornua, ad expellendum à me crimen
 Magiæ, sedulo omiffa, memorabili laude Rufi
 fini vice mutauit: & vtrò contrariam mihi opi
 nionem quorundam æxiſum, quasi Ma
 go quæſiuit. Multa fando Maxime audiſti, &
 plura legendo didiciſti, non pauca experien
 do comperiſti: sed enim verſutiam tam inſi
 diosam, tam admirabili ſcelere conſtatam, ne
 gabis te vnquam cognouiſſe. Quis Palamedes,
 quis Siphax, quis deniq; Eurybates aut d Phir
 rinondas talem excogitaſſet? Omnes iſti, quos
 nominaui, & ſiqui præterea fuerunt dolo me
 morandi, ſi cum hac vna Ruſini fallacia contē
 dantur, e mæchi prorſus & f bochones vide
 buntur. O mirum gecommentum ô ſubtilitas
 digna carcere & h robore. Quis credat effici
 potuiſſe, vt quæ deſenſio fuerat, eadem ma
 nentibus iſſdem litteris, in accuſationem trans
 uerteretur? Eſt hercule incredibile. Sed hoc
 incredibile quĩ ſit factum probabo. Obiur
 gatio erat inatris ad ſillum, quod me talem vi
 rum, qualem ſibi prædicafſet, nunc de Ruſi
 ni ſen

a prius de
 vid.

b Ocen
 ſum,

c Sisyphus,
 d Phyr
 riondas

e mæci
 f bocho
 nes
 g com
 mentum!
 h robore!

nisententia Magum dictitaret. Verba ipsa ad
 hunc modum se habebant: *Απολλίος μάγος, καὶ
 ἰσχυρὸς αὐτῇ ἀνιμάχουμαι καὶ ἵσως ἰδέσθω σου πέρι μὲν
 τῆς σαφρονῆς*. Hæc ipsa verba Rufinus, quæ Græ-
 cè interposuit, sola excerpta, & ab ordine suo
 selugata, quasi confessionem mulieris circum-
 ferens, & Pontianum per forum ductans, vul-
 gò ostendebat. Ipsas mulieris litteras illate-
 nus, quæ dixi, legendas præbebat: cætera su-
 præ & infra scripta occultabat. Turpiora esse,
 quàm ut ostenderentur, distitabat. Satis esse,
 confessionem mulieris de Magia cognosci.
 Quid quæris? verisimile omnibus visum.
 Quæ purgandi mei gratia scripta erant, ea-
 dem mihi immanem inuidiam apud imperi-
 os conciuere. Turbabat impurus hic, in
 medio foro bacchabundus: epistolam sæ-
 pe aperiens proquiribat: *Apuleius Magus, di-
 cit ipsa quæ sentit & patitur: quid vultis amplius?*
 Nemo erat qui prome ferret, ac si responde-
 ret: Totam fodes epistolam cedò: sine om-
 nia inspiciam, principio ad finem perlegam.
 Multa sunt, quæ sola prolata calumniæ pos-
 sint videri obnoxia: cuiusvis oratio insinua-
 ri potest, si ea quæ ex prioribus nexa sunt,
 principio sui defraudentur: si quædā ex ordine
 scriptorum ad libidinem supprimantur: si quæ
 simulationis causa dicta sunt, ad seuerantis pro-
 nunciatione quàm exprobrantis legantur.
 Hæc, & id genus ea, quàm meritò tunc di-
 ci potuerint, ipse ordo epistolæ ostendat. At
 tu A.

tu Eimiliane recognosce, an & hæc mecum te-
 stato descriperis: *βυλομένω γάρ μιν δι' αὐτῶν αἰ-
 τίας γαμηθῶμαι, αὐτοὺς τὸτον ἱππῶν ἀντὶ πάντων ἀρῶν
 ὁμι. θαυμάζω τὸν ἄνδρα, καὶ σπεύδω αὐτὸν οἰκτιρῆ-
 μιν δι' ἐμὴ ποιῆσαι. νυν δ' ὡς μοχθηροὶ ἐμῶν, κακοηθέ-
 ρι ἀναπῆσιν ἀφ' ἑνὸς ἰνὸς ἀφ' ἑνός, ἢ ἰσὺ μὲν
 γὰρ μοι ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἴσως ἰσθίτω νυν πῶς ἐμὴ, ὥς ἴτι σὺ
 φρονῶ.* Orote Maxiine, si litteræ ita vt partim
 vocales dicuntur, etiam propriam vocem vsur-
 parent, si verba ita vt poetæ alunt, pinnis apta
 vulgò volarent, nonne cum primum episto-
 lam istam Rufinus mala fide exciperet, pauca
 legeret, multa & meliora sciens reticeret, non-
 ne tunc cæteræ litteræ scelestè se detineri pro-
 clamassent? verba suppressa de Rufini manibus
 foras euolassent? totum forum tumultu com-
 plessent? se quoq; à Pudētilla missas, sibi etiam
 quæ dicerent mandata?, improbo ac nefario
 homini per alienas litteras falsum facere tens
 tantine auscultarent, sibi potius audirent: Apu-
 leium Magiæ non accusatum à Pudētilla, sed
 accusante Rufino absolutum? Quæ omnia etsi
 tum dicta non sunt; tamen nunc cum magis
 profunt, luce illustrius apparent. Patent artes
 tuæ Rufine, fraudes hiant detectum menda-
 cium ^{a est,} veritas olim interuersa, nunc se ef-
 fert, & velut alto barathro, calumnias emergit.
 Ad litteras Pudentillæ prouocastis: literis vin-
 co. quarum si vultis extremam quoq; clausulā
 audire, nō inuidebo. Dic tu, quibus verbis epi-
 stolā finierit mulier obcantata, vecors, amens,
 amans.

a est, Ve-
 ritas

amans. ἵδὲ οὐδ' ἐμπαράμυτον, οὐκ ἔτιδ' ἡμάρ-
 μ' ἔλυσ' ἔγω. Etiamne amplius? Reclamat vobis
 Pudentilla, & sanitatem suam à vestris calum-
 nijs quodam præconio vindicat. Nubendi au-
 tem seu rationem, seu necessitatem fato ascri-
 bit, à quo multum Magia remota est, vel potius
 omnino sublata. Quæ enim relinquitur vis
 cantaminibus & veneficijs, si fatum rei cuius-
 que, veluti violentissimus torrens, neque reti-
 neri potest, neque impelli? Igitur hac sententia
 sua Pudentilla non modò me Magum, sed om-
 nino esse Magiam negauit. Bene, quòd integras
 epistolas matris Pontianus ex more adserua-
 uit. Bene, quòd vos festinatio iudicij anteor-
 tit, ne quid in istis literis ex ocio nouaretis.
 Tuum hoc Maximè, tuæque providentiæ be-
 neficium est, quòd à principio intellectas ca-
 lumnias, ne corroborarentur tempore, præci-
 pitasti, & nullà impertita mora subnuerasti. Fin-
 ge nunc, aliquid matrem filio secretis literis de
 amore, vti assolet, confestim. Hoccine verum
 fuit Rufine, hoc non dico pium, sed saltem hu-
 manū, promulgari eas litteras, & potissimum
 filij præconio publicari? Sed sum ego inscius,
 qui postulo vt alienum pudorem conserues,
 qui tuum perdidideris? Cur autem præterita
 conqueror. cum non sint minus acerba præ-
 sentia? Hucusque à vobis miserum istum pue-
 rum deprauatum, vt matris suæ epistolas, quas
 putat amatorias, pro tribunali Proconsuli re-
 citet, apud virū sanctissimū Claudium Maxi-
 mum,

ooo

mum,

num, ante has Imperatoris p̄i statuas, filius
matris suæ pudenda exprobrat supra, & amo-
res obiecit? Quis tam est m̄ris, quin exacer-
bescat? Tūne vtrō parentis tuæ animum in
istis scrutaris? oculos obseruas? suspiritus nu-
meras? affectiones exploras? tabulas interci-
pis? amorem reuincis? Tūne quod in cubi-
culo agat, perquiris? nā mater tua non dico

a ne

b Puden-
tilla!
c potior!
d mentes!
e viduita-
tis!

f peræ
parius.

amatrix, sed ne omnino femina est: atque tu in
ea cogitas, nili vnā parentis religionem? O
infelix vterum tuum! b Pudencilla, o sterilitas
liberis e potior, o infaufti decem d menses,
q ingrati quatuordecim anni e viduitatis. Vi-
pera, vt audio, ex se matris vtero in lus-
cem proserpit, atque ita patricidio gignitur.
At enim tibi a filio iam adulto, acerbiore
morsus vultu & videnti offeruntur, silentiū tuū
laniatur, pudor tuus carpitur, pectus tuū fodi-
tur, viscera intima protrahuntur. Hæc ne gratias
bonus filius matri rependis, ob datā vitam? ob
acquistam hereditatem? ob quatuordecim an-
norum longas alimonias? Hic sine te patruus
disciplinis erudiuit, vt si cōpertum habeas, fi-
lios tibi similes futuros, non audeas ducere
uxorem? Est ille Poëtae versus non ignotus: f

g Odi puerulos præcoci sapientia.

foderit?
g robustū

h malitia!

Sed enim maliciā præcoci puerum quis non
auerfetur atque foderit? cū videat velut mō-
strum quoddam, prius g robustos scelere quā-
tempore, antē nocentem quā potentem
vitidū pueritia, cana h malitia, vel potius hoc
inagis

magis noxium, quod cum venia perniciosus
est: & nondum poenae, iam iniuriæ sufficit.
Iniuriæ dico: iminò enim sceleri aduersum
parentem nefando, immani, impetibili. Athe-
nienſes quidem propter commune ius huma-
nitatis ex captiuis epistolis Philippi Macedo-
nis hostis ſui, vnam epistolam, cum ſingulæ
publicè legerentur, recitari prohibuerunt, quæ
erat ad uxorem Olympiadem conſcripta: ho-
ſti potius pepercerunt, ne maritale ſecretum
diuulgarent: præferendum rati fas commune,
propriæ uitæ. Tales hoſtes, aduerſus ho-
ſtem. Tu qualis filius aduerſus matrem? vides
quàm ſimilia contendam? Tu tamen filius ma-
tris epistolas, de amore, vt ait, ſcriptas, in iſto
cœtu legis: in quo ſi aliquem poetam laſciuio-
rem iubereris legere, proſectò non auderes,
pudore tamen aliquo impedirere: iminò enim
nunquam matris tuæ litteras attigiffes, ſi vllas
alias litteras attigiffes; ad quam auſus es tuam
ipſius epistolam legendam dare: quam nimis
ir: euenter, nimis contumelioſè & turpiter
de matre tua ſcriptam; cum adhuc in eius ſinu
alerere, miſeras clanculò ad Pontanum, ſclli-
cet ne ſemel peccaſſes, ac tam bonum tuum fa-
ctum obtuto capeſſeret. Miſer non intelligis;
ſecirco patrum tuum hoc fieri paſſum, quò ſe
omnibus purgaret, ſi ex litteris tuis noſcere-
tur, te etiam prius quàm ad eum còingraſſes,
etiam cum matri blandirere, tamen iam tum
vulpionem & impium fuiſſe. Cæterum ne-

*Littera con-
iugum nò pu-
blianda.*

queo in animum inducere, tam stultum Aemilianum esse, ut arbitretur mihi litteras perire, & eiusdem accusatoris mei obfuturas. Fuit & illa commenticia epistola, neque mea manu scripta, neque verisimiliter confecta, qua videri volebant blanditijs à me mulierem sollicitam. Cur ergo blandirer, si Magiæ cōfidebam? Qua autem via ad istos peruenit epistola, ac Pudentillam scilicet per aliquem fidelem missa, ut in re tali actitari solet? Cur præterea tam vitiosis verbis, tam barbaro sermone ego conscriberem, quem iidem dicunt nequaquam Græcæ linguæ imperitum? Cur autem tam absurdis tamque tabernarijs blanditijs subagitarer, quem iidem aiunt versibus amatorijs satis scitè lasciuire? Sic est profecto cuius patrem est: hic qui epistolam Pudentillæ Græcæ tiorer legere non poterat, hanc ut suam facilius legit, & aptius commendauit. Sed iam de epistolis satis dictum habeo, si hoc vnum addidero: Pudentillam, quæ scripserat dissimulamenti causa & deridiculi, post hæc litteras, euocasse ad se filios, & numerum: cum his ferme duobus mensibus conuersatâ. Dicat hic pius filius, quid in eo tempore secus agentem vel loquentem matrem suam, propter insaniam, viderit. Neget eam rationibus villicorum, & opilionum, & equisionum solertissimè subscripsisse. Neget fratrem suum Pontianum grauius ab ea monitum, ut sibi ab insidijs Rufini cauere. Neget verè obiurgatum, quòd litteras, quas
 ad

ad eum miserat, vulgò circumtulisset, nec tamen bona fide legisset. Neget post ista quæ divi, matrem suam mihi apud villam iam pridem condito loco nupsisse. Quippe ita placuerat, in suburbana villa potius vt coniungeremur, ne ciues denuò ad sportulas conuolarent, cum haud pridem Pudentilla de suo quinquaginta milia nummum in populum expunxisset ea die, qua Pontianus vxorem duxit, & hic puerulus toga est inuolutus. Prætere aut conuiuijs multis ac molestijs supersederemus, quæ ferè me ex morte nouis maritis obeunda sunt. Habes Aemiliane causam totam, cur tabulæ nuptiales inter me ac Pudentillam non in oppido sint, sed in villa suburbana consignatæ, ne quinquaginta milia nummum denuò profundenda essent, nec tecum aut apud te cœnandum. Est ne causa idonea? Miror tamen, quòd tu à villa tantopere abhorreas, qui plerumque rursù versere. Lex quidem Iulia de maritandis ordinibus, numquam scilicet ad hunc modum interdicat, Vxorem in villa ne ducito. Immo si verum velis, vxor ad prole multo auspicius in villa quàm in oppido ducitur: in solo vberi, quàm in loco sterili: in agri cespite, quàm in fori silice: mater futura in ipso materno, sinuat in segete, adulta super foccū. Vxorē ad dam glebam. vel enim sub vltimo marito cubet prole multo in ipso gremio terræ, matres inter soboles auspicius in villa herbarum & propagines vitium & arborum tui in villa germina: ibi & ille celeberrimus in Comædijs quàm oppido duci.

*In matrimo-
niji dabatur
sportula.*

*Vxorē ad
prole multo
auspicius
in villa
quàm oppi-
do duci.*

versus de proximo congruit,

* * * *

Romanorum etiam maioribus, Quintijs & Serranis, & multis alijs similibus, non modò uxores, verùm etiam consulatus & dictatu æ in agris offerebantur. Cohibebo me in tam prolixo loco, ne tibi gratum faciam, si villam laudauero. De ætate verò Pudentillæ, de qua post ista satis confidenter inëtitus es, vè etiam sexaginta annos natam diceres nupsisse, de ea paucis tibi respondebo. nam in re tam perspicua non est necesse pluribus disputare. Pater eius natam sibi filiam, more cæterorum professus est: tabulæ eius partim tabulario publico, partim domo adseruantur, quæ tibi ob oculos obijciuntur. Porridge Aemiliano tabulas istas: lignum consideret signa quæ impressa sunt recognoscat, Consules legat, annos computet, quos sexaginta mulieri assignabat, probe quinque & quinquaginta. Lusto mentitus est, parum hoc est, liberalius agam. nam & ipse Pudentillæ multos annos largitus est: redonabo igitur vicissim. Decem annos Mezentius cum a Vlyse errauit, quinquaginta saltem annorum mulierem ostendat. Quid multis, vè cum quadruplato agam, bis duplum quinquennium faciam, viginti annos semel detrahā. Iube Maxime consules computari: nisi fallor, inuenies nunc Pudentillæ haud multo amplius quadragesimum annum ætatis ire. O falsum, audax & nimium, ô mendacium viginti

* Vlixæ.

viginti annorum exilio a puniendum : dimi-
 dio tanta Aemiliane menti falsa aures sesquah-
 tera? Si triginta annos pro decem dixisses;
 posses videri pro computationis gestu erras-
 se, quos circulare debueris digitos aperuisse:
 Cum verò quadraginta, quæ facilis cæteris
 porrecta palma significantur, ea quadraginta
 tu dimidio auges non potest digitorum gestu
 errasse, nisi si te triginta annorum Pudentil-
 lam ratus, binos cuiusque anni Consules nu-
 merasti. Nulla hæc facio: venio hunc ad ipsam
 stirpem accusationis, ad ipsam causam malefici-
 cij. Respondeat Aemilianus, & Rufinus, ob
 quod emolumentum, etsi maxime Magus for-
 rem, Pudentillam carminibus & venenis ad
 matrimonium pellexissem. Atque ego scio
 plerosque reos alicuius facinoris postulatos;
 si fuisse quæpiam causæ probarentur; hoc vno
 se tamen abundè defendisse, vitam suam pro-
 cul ab huiusmodi sceleribus abhorrire: nec id
 sibi obesse debere, quòd videantur quædam
 fuisse ad maleficium perpetrandum inuitamè-
 ta. Non enim omnia quæ fieri potuerint, pro
 factis habenda. Rerum vices varias euenire;
 certum indicem cuiusque animum esse, qui
 semper eodem ingenio ad virtutem vel ad
 malitiam moratus, firmum argumentum est
 accipiendi criminis, aut respuendi. Hæc ego
 quamquam possum merito dicere, tamen vo-
 bis cōdono. Nec satis mihi duco, si me omniū
 quæ insimulatus abundè purgavi, si nusquam
 passus

a punien-
 dum l

mulier a

passus sum vel exiguam suspicionem Magis consistere. Reputate vobiscum, quanta fiducia innocentiae meae, quantoque despectu vestrum agam; si vna causa vel minima fuerit inuenta, cur ego debuerim Pudentillae nuptias ob aliquod meum commodum appetere, si quamlibet modicum emolumentum probaueritis. Ego ille sum Carinondas, vel Damigeron, vel Hismoses, vel Ioannes, vel Apollonius, vel ipse Dardanus, vel quicumque alius post Zoroastren & Hostanen inter Magos celebratus est. Vide quaeso Maxime quem tumultum suscitarent, quoniam ego paucos Magorum nominatim percensui. Quid faciam tantis rudibus, tam barbaris? Doceam a Rufinum haec & multo plura alia nomina in bibliothecis publicis apud clarissimos scriptores me legisse? An disputem, longe aliud esse noticiam nominum, aliud artis eiusdem habere communionem? Nec debere doctrinae instrumentum & eruditionis memoriam pro confessione criminis haberi? An quod multo praestabilius est, tua doctrina, Claudii Maxime, tuaque perfecta eruditione fretus, contemniam stultitiam & impolitum ad haec respondere? Ita potius faciam: quid illi existiment? nacti non putabam quod institui, pergam disputare: nullam mihi causam fuisse, Pudentillam beneficijs ad nuptias prolestandi. Formam mulieris & aetatem ipsi ultro improbauerunt, idque mihi vitio degerunt, talem uxorem causa avariciae concupisse

*Magi infir-
giores.*

a rursus

*bnacei, vel
nauci.*

cupisse: atque adeò primò dotem in congressu grandem & vberem rapuisse. Ad hæc, Maxime, longa oratione fatigare te non est consilium. Nihil verbis opus est, cum multo disertius ipsæ tabulæ loquantur: in quibus omnia contrà quàm isti ex sua rapacitate de me quoque coniectauerunt, facta impræsentiarum & prouisa in posterum deprehendes. Iam primùm mulieris locupletissimæ modicam dotem, neque eam datam, sed tantummodò promissam. Præter hæc, ea condicione factam cōiectionem, si nullis ex me susceptis liberis vita demigrasset vt dos omnis apud filios eius Pontianum & Pudentem maneret. Sin verò vno vnâue superstite diem suum obisset, vt tum diuidua pars dotis posteriori filio, reliqua prioribus cederet. Hæc, vt dico, tabulis ipsis docebo. Fors a fuerit, vt ne sic quidem credat Aemilianus, sola trecenta milia nummum scripta, eorumque repetitionem filijs Pudentillæ pacto datam. Cupiens ipse tu manibus tuis tabulas istas, da impulsori tuo Rufino Legat: pudeat illum tumidi animi sui, & ambitiosæ mendicitatis. quippe ipse egens, nudus, trecentis milibus nummum à creditore acceptis filiam dotauit. Pudentilla b locuplex fœmina trecentis milibus dotis fuit contenta: & maritum habet & multis sæpe & ingentibus dotibus spreis, inani nomine tantulæ dotis contentum: cæterum præter uxorem suam nihil computantem, omnem suppellecti-

Dos Apuleij.

a ferat.

b locuples

mutuo.

*Virgo for-
mosa, licet
pauper, sa-
tis dotata.*

*Irrepro-
scibile.*

habens

lem cunctasque diuitias in concordia coniu-
gis & a multo amore ponentem. Quamquam
quis omnium vel exigue rerum peritus culpa
re auderet, si mulier vidua & mediocri forma
at non ætate mediocri, nubere volens, longa
dote & molli conditione inuitasset iuuenem,
neque corpore, neque animo, neque fortuna
pœnitendum. Virgo formosa, etsi sit oppidò
pauper, tamen abundè dotata est. Affert quip-
pe ad maritum nouum animi incolem, pulch-
ritudinis gratiam, floris rudimentum. Ipsa vir-
ginitatis commendatio, iure meritoq; omni-
bus maritis acceptissima est. Nam quodcunq;
aliud in dotem acceperis, potes, cum libuit, no-
sis beneficia obstrictus, omne, vt acceperas,
retribuere: pecuniam remunerare, mancipia
restituere, domo demigrare, prædijs cedere:
sola virginitas, cum semel accepta est, reddine-
quitur: sola apud maritum ex rebus dotali-
bus remanet. Vidua autem qualis nuptijs ve-
nit, talis diuortio digreditur, nihil affert bi-
nominabile, sed venit iam ab alio præflorata: cer-
tè tibi, ad quæ vells, minime docilis: nō minus
suspectans nouam domum, quàm ipsa iam ob
vnum diuortium suspectanda: siue illa morte
amisit maritum, vt seui omnis mulier, & infau-
sti coniugij, minime appetenda: seu repudio
digressa est, vtramuis & habeat culpam mu-
lier, quæ aut tam intolerabilis fuit vt repue-
diaretur, aut tam insolens vt repudiaret.
Ob hæc & alia viduæ dote aucta procus so-

licis

licitant: quod Pudentilla quoque in alio ma-
 rito fecisset. si Philosophum spernentem dotis.
 non reperisset. Age verò, si avariciæ causa mu-
 lierem concupissem, quid mihi utilius ad possi-
 dendam domum eius fuit, quam similitudinem
 inter matrem & filios serere? alienare ab eius
 animo liberorum charitatem, quò libe-
 rius & arctius desolatam mulierem solus
 possiderem? Fuit ne prædonis quod esse
 vos fingitis? Ego verò quietis & concor-
 diæ & pietatis autor, conciliator, fauissor, non
 modo noua odia non serui, sed vetera quoque
 funditus exurpavi. Suasi uxori meæ, cuius,
 ut isti aiunt, iam vbiuersas opeis transuoraram:
 suasi inquam, ac denique persuasi, ut filijs pe-
 cuniam suam reposcentibus, de quo supra
 dixeram, ut eam, pecuniam sine mora
 redderet in prædijs vili æstimatis, & quanto
 ipsi volebant. Præterea ex re familiari sua
 fructuosissimos agros, & grandem domum,
 opulentè ornatam, magnamq; vim tritici & or-
 dei, & vini & olei, cæterorumque fructuum.
 Seruos quoq; haud minus quadringetos, pe-
 cora amplius neque pauca neque abiecti præ-
 cij donaret, ut eos & ex ea quam tribuisset par-
 te securos haberet, & ad cætera hæreditatis
 bona spe inuitaret. Hæc ego ab inuita Puden-
 tilla (parietur enim me, uti res fuit, ita dicere),
 ægrè exauditus ingentibus precibus, inui-
 tæ & iratæ extorli: matrem filijs reconciliaui,
 priuignos meos primo hoc vitrici benefi-
 cio,

*Apuleius hæ-
 reditatē fi-
 lijs impar-
 titur.*

*inuitæ &
 iratæ*

cio,

cio, grandi pecunia auxi. Cognitum hoc est
 tota ciuitate, Rufinum omnes execrati, me
 laudibus tulere. Venerat ad nos, priusquam
 istam donationem mater perficeret, dum dis-
 simili isto fratre suo Pontianus. ante pedes
 nostros aduolutus, veniam & obliuionē præ-
 teritorum omnium postulat; flens & manus
 nostras osculabundus, ac dicens pœnitete,
 quod Rufino & similibus auscultarit. Peti-
 postea suppliciter, uti se Lolliano quoque Aui-
 to C. V. purgem, cui haud pridem tyrocinio
 professionis suæ fuerat à me commendatus;
 quippe compererat, ante paucos dies omnia
 me, ut acta erant, ad eum perscripsisse. Id quo-
 que à me impetrat. Itaque acceptis literis

Lollianus
 Auitus.

bdoctrina
 clepore!
 diucundita-
 te! prorsus

Consulatus sui munere, Lollianus Auitus te
 Maxime opperiebatur. His epistolis meis le-
 ctis, pro sua eximia humanitate gratulatus Pō-
 tiano, quod citò errorem suum correxisset,
 rescripsit mihi per eum: Quas litteras, dii boni,
 quā b doctrinā? quā lepōre? quā verborum
 amcenitate simul & diucunditate? Prorsus, ut
 vir bonus dicendi peritus. Sciote, Maxime, li-
 benter eius litteras auditurum. Et quidem si
 perlegam, in ea voce pronuntiabo. Cedò tu
 Auiti epistolas, ut quæ semper ornamento mi-
 hi fuerunt, sint nunc etiam saluti. Ac tu, licebit
 aquā sinas fluere. Namq; optimi viri literas ter
 & quater ab eo quantouis temporis dispen-
 dio & lectitarē. Auiti literæ. Nō sum nescius, de-
 buisse

e lectitarē.
 Non sum

buisse me post istas Auiti literas perorare.
 Quem enim laudatorem locupletiozem, quē
 teitem vitæ meæ sanctiozem ^a producam?
 Quem denique advocatum facundiozem?
 Multos in vita mea Rōmani nominis disertos
 viros sedulo cognoui, sed sum æquē neminem
 admiratus. Nemo est hodie, quātum mea opi-
 nio fert, alicuius in eloquentia laudis ac spei,
 quin auitus esse longē malit, si cum eo se, res
 mota invidia, velit conferre. Quippe omnes
 fandi virtutes penē diuersæ in illo viro con-
 gruunt. Quamcunque orationem struxerit
 Auitus, ita illa erit vndique sui perfectē abso-
 luta, vt in illa neque Cato grauitatem requirat,
 neque Lælius lenitatem, neque Gracchus im-
 petum, nec Cæsar calorem, nec Hortensius
 distributionē, nec Caluus argutias, nec parsi-
 moniam Sallustius, nec opulentiam ^b Cicero.
 Prorsus in qua, ne omnis persequar, si Auitum
 audias, neque additum quicquam velis, neque
 detractum, neque autem aliquid commutatum.
 Video Maxime, quā benignē audias, quæ in
 amico tuo Auito recognoscis. Tua me comi-
 tas, vt vel pauca dicerem de eo, inuitauit. At
 non vsque adeo tuæ & beneuolentiæ indulge-
 bo, vt mihi pernittam iam propemodum tes-
 so, in causa prorsus ad finem inclinata, de egre-
 gijs virtutibus eius nunc demum incipere:
 quin potius eas integris viribus & tempori
 libero serueim. Nunc enim mihi (quod d æ ^d ggrā fero,
 grefero) à commemoratione tanti viri, ad
 pestis

^a producā,
quem

Auiti elo-
quentia.

^b Cicero?
prors.

^c beniuo-
lentiæ

^d ggrā fero,

pestis istas oratio reuoluenda est. Audes ne
 te ergo Aciliane cum Auito conferre?
 Quem ne ille bonum virum ait, cuius animi
 disputatione tam plenè suis litteris collaudat,
 eum tu Magia maleficii criminis insectabere?
 An nouasille me domum Pudentillæ, & com-
 pitare bona eius? Tu magis dolere debes,
 quam doluisset Pontianus, qui mihi ob pauco-
 rum dierum, vestro scilicet instinctu, ortas li-
 mulitates, etiam absenti, apud Auitum *a* satisfe-
 cit: qui mihi apud tantum virum gratias *b* egit.
 Puta me acta apud Auitum, non litteras ipsius
 legisse. Quid posses, vel quas quis in isto ne-
 gocio accusare? Pontianus ipse, quod à matre
 donatum acceperat, meo muneri acceptum
 ferebat: Pontianus me vitricum sibi contigil-
 se intimis affectionibus letabatur. Quod vi-
 nam incolumis Carthagine *c* reuertisset: vel,
 quoniam sic ei fuerat fato decretum, vtinam
 tu Rufine *d* summum eius iudiciū non im-
 pedisses, quas mihi aut coram, aut denique
 intestamento gratias egisset? Litteras tamen
 quas ad me Carthagine, vel iam adueniens
 exitinere pramissi, quas adhuc validus, quas
 iam aeger, plenas honoris, plenas amoris,
 quæso Maxime paulisper recitari sinas, vt
 sciat frater eius accusator meus, quā in o-
 mnibus Mineruæ curriculum cum fratre o-
 ptimæ memoriæ *e* vir occurrat. Pontiani
 literæ. Audistine vocabula, quæ mihi Pon-
 tianus frater tuus *f* tribuerat? Me parentem
 suum,

a satisfe-
 cit?
b egit?

c reuertis-
 set!
d supremū

e viro cur-
 rat. Audi-
 stine
f tribuerat,
 me

suum me dominum, me magistrum, cum saepe
 alias, tum in extremo tempore vitæ *a* vocans? *a* vocans?
 Possem tuas quoque *b* parís epístolas prome- *b* pares
 re; si vel exigui moram tanti putarem: po-
 tius testamentum illud recens tui fratris, quan-
 quam imperfectum, tamen proferri cuperem,
 in quo mei officiosissime & honestissime me-
 minit. Quod tamen testamentum Rufinus ne-
 que comparari; neque perfici passus est, pu-
 dore perditæ *c* hæreditatis, quam paucorum *c* heredita-
 mensum, quibus focer Pontiani fuit, magno *tis*,
 quidem precio nocturnum computarat. Præter-
 ea nescio quos: Chaldaeos consuluerat, quos
 lucro filiam collocaret. Qui, ut audio, utinam
 illud non verè respondissent, primam eius ma-
 ritum in paucis mensibus moriturum: Cætera
 enim de *d* hæreditate (ut assolent) ad consu- *d* heredi-
 lentis votum confinxerunt. Verum, ut dii vo- *tate*.
 luere, quasi cæca bestia, incassum hiauit. Pon-
 tianus enim filiam Rufini malè cõmpertam,
 non inodò hæredem non reliquit, sed ne ho-
 nesto quidem legato impertiuit: quippe qui
 ei ad ignominiam lintea ascribi ducentorum
 fere denariorum iussit, ut intelligeretur iratus
 potius externalle eam, quàm obitus præterit.
 se. Scripsit autem hæredes tam hoc testamen-
 to quàm priore; quod lectum est, matrem cum
 fratre, cui, ut vides, admodum puero tandem
 illam filia suæ machinam Rufino admouet, ac
 mulierem aliqui mulò natu maiorem, nuper
 aine vxorem fratris, misero puero obijcit &
 obster.

obsternit. At ille puellæ meretricis blandimē-
 ris, & lenonis patris illectamentis captus &
 possessus, exinde vt frater eius animam edis-
 dit, relicta matre, ad patruum cominigravit,
 quo facilius remoris nobis cœpta perficeren-
 tur. Fauet enim Rufino Aemilianus, & pro-
 uentum cupit. *a* Ehem, rectè vos admonetis
 etiam suam spem bonus patruus temperat in
 isto, ac fouet, qui sciat intestati pueri legiti-
 mum magis quàm iustum hæredem futurum.
 Nollem hercule hoc à me profectum: non fui
 meæ moderationis, tacitas omnium suspicio-
 nes palàm abrumpere, malè vos qui sugges-
 sistis. Planè quidem si puerum velis, multi in-
 rantur Aemiliane tam repentinam circa pue-
 rum istum pietatem tuam, postquam frater
 eius Pontianus est mortuus: cùm antea tan-
 ignotus illi fueris, vt sæpe ne occurfu quide-
nunc filium fratris de facie agnosceres. At *b* tunc
 deo patientem te ei præbes, itaq; eum indu-
 gentia corrumpis, adeo ei nulla re aduersari
 vt per hæc suspicionibus fidem facias. Inue-
 stis à nobis accepisti, vesticipem illico reddidisti.
 Cùm à nobis regeretur, ad magistros ibat:
 ab ijs nunc magna fugela in ganeum fugit, am-
adulescen- cos serios aspematur, cum *tulis* *adulescentul*
 postreminis inter lorta & pocula puer ha-
 xui in conuiuio agit. Ipse domi tuæ recte
 ipse familiæ dominus, ipse magister in co-
 uiuiis, in ludo quoque gladiatorio frequen-
 visitor, nomina gladiatorum & pugnas
 vuln

vulnera planè quidem, vt puer, honestè ab ipŒo lanista docetur: loquiturnumquā nisi Punicè, & si quid adhuc à matre græcissat. Latine enim neq; vult, neque potest. Audisti Maxime paulò antè, prò a nefas, priuignum meum, fratrem Pontiani, disertu iuuenis, vix singulas, syllabas fringultientem, cum ab eò quæreres, donassetne illis mater, quæ ego dicebam me badiuante donata. Testor igitur te, Claudii Maxime, vosq; qui in consilio estis, vosq; etià qui tribunal mecum adsistitis, hæc damna & dedècora morum eius patruo huic, & candidato illi focero adsignanda meq; post hac boni consulturum, quòd talis priuignus curæ meæ iugum ceruice excusserit, neq; poætea pro eo matri eius supplicaturum. Nam, quod penissimè oblitus sum, nuperrimè cum testamentum Pudentilla post mortem Pontiani filij sui, in mala valetudine scripserit, diu sum aduersus illam renisus, ne hunc ob tot insignis contumelias, ob tot iniurias exheredaret. Elogium grauiŒimum iam totum mediis fidius perscriptū, vt aboleret, impèŒis precibus orauì. Postremò ni impetrarè, diuersurū me ab ea comminatus sum, mihi hæc veniam tribueret, malum filium beneficio vinceret, me inuidia omni liberaret. Nec prius destiti, quàm ita fecit. Doleo me huncce scrupulum Aemiliano dempsisse, tam inopinatà semitā indicasse. Specta quæŒo Maxime, vt hisce auditis, subito obstupuerit, vt oculos ad terras demiserit.

ppp longè

à nefas

b adniten-
te

longè enim secius ratus fuerat, nec immerito:
 mulierem filij contumelijs infectam, meis of-
 ficijs deuinctam sciebat. De me quoque fuit
 quod timeret. **a** Quis enim vel æquè vt ego
 spernens hæreditatis, tamen vindicari de tam
 inofficioso priuigno **b** reculasset? Hæc præci-
 puè sollicitudo eos ad accusationem mei stia-
 mulauit hæreditatē omnem mihi relictam fal-
 sò ex sua auaritia coniectauere. Soluo vos in
 præteritū isto metu. Namq; animum meū neq;
 hæreditatis, neq; ultionis occasio potuit loco
 dimouere. Pugnaui cum irata matre, pro pri-
 uigno malo vitricus, veluti pater pro optimo
 filio a iuersus noueram, nec satis fuit, ni bonæ
 vxoris prolixam liberalitatem circa me, nimio
 plus æquo **c** cohercerem. Cedò tu testamen-
 tum, iam inimico filio à matre factum: me, quē
 isti prædonei dicunt, verba singula precibus
 præcunte. Rumpi tabulas istas iube Maxime,
 inuenies filium hæredem: mihi verò tenue
 nescio quid honoris gratia legatū; ne, si quid ei
 humanitūs attigisset, nomen maritus in vxo-
 ris tabulis non hab. rem. Cape ista, vt matris
 tuis testamentum, verè hoc quidem inofficio-
 sum. Quid nī in quo obsequentissimum ma-
 ritum exhæredauit, inimicissimū filiū scripsit
 hæredem: immo enim uerò non filiū, sed Ac-
 manianthes, & Rufini nuptias: sed temulen-
 tum illud collegium, parasitos tuos. Accipe
 inquam filiorum optime, & positis paulisper
 epistolis amatorijs matris, lege potius testa-
 men.

mētum, si quid quasi insania scripsit, hīc repe-
ries, & quidē mox à principio ; SICINIVS
PVDENS FILIVS MEVS MIHI HÆ-
RES ESTO Fateor, qui hoc legerit, insanum
putabit. Hiccine filius hāres, qui te in ipso fra-
tris sui funere, aduocata perdiussimorū iuue-
nū manu, voluit excludere ē domo, quā ipsa
donaueras? Qui te sibi à fratre coheredē reli-
ctū, grauiter & acerbē tulit? qui cōfestim te, cū
ruo luctu & mœrore deseruit, & ad Rufinum
& Aemilianū de sinu tuo aufugit? Qui ibi plu-
rimas postea contumelias dixit corā, & ad-
iuuante patruo fecit? Qui nomen tuum pro tri-
bunalibus vētilauit? Qui pudorem tuum tuis
met literis conatus est publicē dedecorare?
Qui maritum tuum, quem elegeras, quem (vt
ipse obijciebat) efflictim amabas, capitis accu-
savit: Aperi quæso, bone puer, aperi testa-
mentum: facilius insaniam matris sic probabis.
Quid abnuis? quid recusas? postquam solici-
tudinem de hāreditate materna a repulisti. At
ego hæce tabulas Maxime, hic ibidem pro pe-
dibus tuis adjicio: testorq; me deinceps incu-
riosius habiturum, quid Pudentilla testamen-
to suo scribat. Ipse iam, vt liber, matrem suam
b de cetero exoret. Mihi, vt vltā pro eo depre-
cer, locum nō reliquit. Ipse iam vt sui potens ac
vir, acerbissimas litteras matri dīctet, iram eius
deliniat: qui potuit perorare, potuit exora-
re. Mihi iamdudum satis est, si non modō cri-
mina obiecta plenissimē dilui, verū etiam

a repulisti

b de cetero
exoret
mihi,

radicem huius iudicij, id est, hereditatis quæstæ inuidiam funditus subltuli. Illud etiam ne quid omnium præteream, priusquā peroro, falso obiectum reuincam. Dixistis, me Magide pecunia mulieris pulcherrimū prædium meo nomine emisse. Dico, exiguum hærediolum sexaginta milibus nummūm: Id quoq; nō me, sed Pudentillam suo nomine emisses Pudentillæ nomen in tabulis esse: Pudentille nomine pro eo agello tributū depēdi: Præfens est quæstor publicus, cui depēsū est Coruinus Celler, vir ornatus, adest etiā tutor autor mulieris, vir grauissimus & sanctissimus, omni cum hore mihi nominandus Calsius Longinus. Quære Maxiine, cuius emptionis *a* autor fuerit, quantulo precio mulier locuples agellum suum præstinarit. Testimonium Calsij Longini tutoris, & Coruini Clementis, quod recitatum est. Est ne ita vt dixi? vsipiam in hac emptione nomen meum adscriptū est: Num ipsum hærediolū precium inuidiosum est? Num vel hoc saltem in me collatum? Quid etiam est Aemiliane, quod non te iudice *b* refutauerim, quod precium Magi meę reperisti? Cur ego Pudentillæ animum veneficijs flecterē? quod *c* caperem? ex ea commodum *c* caperem, vtī dotem mihi modicam potius quā amplam diceret? O præclara *d* carmina an vt eam dotem filijs suis magis restipularetur, quā penes me sineret? Quid addi ad hanc Magiam potest? an vtī rem familiarē suam meo adhortatu pleramq; filijs con-

*Calsius
Longinus.
a auctor*

*b refuta-
uerim?*

c caperem?

d carmina!

cōdonasset, quæ nihil illis ante me maritum fuerat largita, mihi quicquam impartiret? O graue beneficium, dicam, an ingratum beneficium? an ut testamento, quod irato filio scribebat, filium potius, cui offensa erat, quàm me, cui deuincta, heredem relinqueret? Hoc quid multis a cataminibus difficile impetraui. Putate ^{a catami-} vos causam non apud Claudium Maximum ^{nibus} agere, virum æquum, & iusticiæ pertinacem: sed alium aliquem prauum & sæuum iudicem substituite, accusationum factorem, cupidum condemnâdi, date ei quod sequatur, ministrante vel tantulam verisimilem occasione secūdum vos pronuciâdi. Saltem fingite aliquid, reminiscimini, quod responderatis, qui vos ita rogarit. Et quoniam omnem conatum necesse est quæpiam causa præcedat, respondete, qui Apuleium dicitis animum Pudentillæ Magis ille testamentis adortum, quid ex ea petierit? cur fecerit? Forinam eius voluerat? negatis. Diuitias saltē cōcupierat? negant tabulæ dotis, negant tabulæ donationis, negant tabulæ testamenti, in quibus nō modò nō cupide appetisse, verū etiam durē repulisse liberalitatem suæ vxoris ostenditur. Quæ igitur alia causa est? Quid obmutuistis? quid tacetis? Vbi illud libelli vestri atrox principium, nomine priuigni mei forinatum? *Hunc ego, domine Maxime, reum apud te facere institui.* Quin igitur addis, reū ^{b magi-} b magistrum? reum vitricum? reum deprecato- ^{strū, reum} ^{vitricum} rem. Sed quid deinde? plurimorum maleficio-

rum & manifestissimorum. Cedò vnum de plurimis. Cedò dubium, vel saltem obscurum de manifestissimis. Cæterum ad hæc quæ obie-
cistis innumera, binis verbis respōdeam. Den-
tes splendidos: Ignosce mundicijs. Specula in-
spicis Debet Philosophus. Versus facis: Li-
cet fieri. Pisces exploras: Aristoteles docet.
Lignum consecras: Plato suadet. Vxorem du-
cis: Leges iubent. Priornatus est Solet fieri.
Lucrum sectatus es dotis: Dotalem accipe, do-
nationem recordare, testamentum a lege. quæ
si omnia affatim retudi, si calumnias omnes re-
futaui; si in omnibus non modò criminibus,
verum etiam maledictis, procul à culpa Philo-
sophiæ tutus sum, si Philosophiæ honorem
(qui mihi salute mea antiquior est) nusquam
minui, immò contrà ubique, si cum septem
pœnis eum tenui; si hæc, vt dico, ita sunt, pos-
sum securiùs tuam existimationem reuereri,
quàm potestatem vereri, quod minus graue &
verendum mihi arbitror, à proconsuli-
bus damnari, quàm si à tam bono,
tamq; emendato viro impro-
ber. Dixi.

L. APV

231
L. APVLEII MADAV-
RENSIS PHILOSO-

phi Platonici,
COSMOGRAPHIA,

sive
DE MVNDO
ad Faustum Liber.

ONSIDERANTI MIHI, & diligentius intuenti, & sepe alias
Fautine mihi virtutis indaga-
trix, expultrixq; vitiorum, diui-
narum particeps rerum Philo-
sophia videbatur: & nunc maximè, cum natu-
ræ interpretatione, & remotarum ab oculis re-
rum investigationem sibi vindicet. Nā cum
cæteri magnitudine rei territi, eiusmodi labo-
rem arduum & profundum existimarent, sola
Philosophia suum nō despexit ingenium: nec in-
dignā se existimavit, cui diuinarū & humana-
rum rerū disceptatio deferatur. sed b condiscere
ac doceretā bonas res, & eiusmodi d cpe
ra cū ingenuitate professionis suæ credidit. &
congruere illiusmodi curam talibus studijs &
moribus. Nam cum homines mundum eiusq;
penetralia adire non possent, vt è terreno do-
micilio illas regiones inspicerent, Philoso-
phiam ducem nacti, eiusq; e imbuti inuen-
tis, animo peregrinari ausi sunt per cæli pla-
gas, his itineribus, quæ exploratione acu-

a vindicet.

b condu-
cere ac de-
cere
cartes,
d operam
Philosophie
peregrinari
licet.

e inuentis
imbuti a-
nim.

PPP 4 minis

minis sui, per uia sapientiae, solis cogitationibus viderant, ut cum ipsius intervalli conditione à mundi vicinia Natura nos secretos esse voluisset, immensitati tamen eius volucrique curriculo cogitationum nostrarum nos pernicitas intimaret, facillimeque ea, de quibus origo eius est, anima diuinis oculis suis aspexit & agnouit, alijs etiam eius scientiam tradidit. veluti prophetae quidam, qui dum deorum maiestate completi sunt, effantur cæteris, quæ diuino beneficio soli vident. Quare & eos qui nobis vnius loci ingenia qualitatesque describunt, aut *a* mœnia vrbis, aut aliquius annis fluenta, aut amœnitates & magnitudines montium, alia multa descripta ab alijs plerique studiosè legunt. Nysæ iuga, & penetralia *b* Ciryhi, & Olympi sacra, & Oissæ ardua, & alia huiusmodi sola duntaxat & singula extollunt: quorū miseret me, cum tantopere nec magnis, & oppido paucis inexteplebili admiratione capiuntur. *d* Hec illis euenire adeo non est admirabile, cum nihil maius suspexerint, neque ad aliquid intenderint, quod maiore diligentia contemplandum esset. Cæterum si terrarum Orbem, omnemque Mundum contemplari pariter aliquando potuissent, minus exiguas eius & singulas partes dignas laudibus credidissent, quibus esset vniuersitas comprehensa. Quare nos Aristotelem prudentissimum & doctissimum Philosophorum, & Theophrastum e autorem secuti, quantum possumus

a amœnia

b Coryci,

c inexplicabili administratione
d Hoc

e autorem

mus cogitatione contingere, dicemus de omni hac cœlesti ratione, naturas & officia complexi, & cur & quemadmodum moueantur, explicabimus. Mundus omnis societate Cœli & Terræ constat, & eorum naturis quæ vtriusque sunt. Vel sic: Mundus est ornata ordinatio, Dei munere, deorum rectæ custodia, cuius cardinem (sic enim dixerim centrum) robustum & a contingibilem genitrix atque alitrix animantium omnium habet tellus, supernis omnibus, ut videri potest, æris liquiditate, admodum tegininis septis & opertis. Ultra deorum domus est, quod vocamus Cœlum: quod quidem diuinis corporibus onustum videmus, ignibus pulcherrimis & perlucidis Solis & Lunæ, & reliquorum siderum, cum quibus fertur per orbem, dierum noctiumque curculis, agens stellarum choros intermino lapsu, finem nulla æui defectione factura. Sed cum omne Cœlum ita reuoluatur ut sphaera, ipsa tamē radicibus oportet teneri, quas *b* diurno machinationo verticibus affixit, ut in tornando artifex solet forcipe materiam comprehensam reciproco volumine rotundare. eos Polos dicimus: à quibus velut à cardinibus & directio quædam profecta. Axis est dictus, diuisor & *d* discriminator Mundi, Orbem terræ in medietate constituens. Verum hi uertices, quos immobiles diximus, ita sunt, ut supra caput alter appareat ex parte boreæ, qui Septentrionalis vocatur: alter autem

Mundus.

a immobilem,

Cœlum.

b diuina

Poli.

c directio

Axis.

d discriminator
nator

PPP 5 Antar.

Antarcticus humo tegitur, humidis & austrinis vaporibus mollis. Sed cælum ipsum, stellisq; cœlligeræ, omnisq; siderea compago, Aether vocatur, non (vt quidā putant) quod a igneus sit & incensus, sed quod cursibus rapidis semper rotetur. Elementum verò non vnum ex quatuor quæ nota sunt cunctis, sed longè aliud, numero quintum, ordine primum genere diuinum & inuiolabile. Iam astrorum innumera multitudo, partim labitur cum orbiter inerranti regione, quam circularum ambit signifer, obliqua complexione circūdatus, & signis duodecim illuminatus: partim errantibus stellis, quæ neque priorum motus habent, neque sanè inter se b similem & æqualem, sed affixas diuersis globis, inordinatum (vt sic dixerim) ordinem seruant: aliæque vltra sunt, aliæ citra stellæ, quæ propter naturam eiusmodi nullis creduntur erroribus vagæ, & infinito numero greges ducunt, & simplex ætheri dorsum alma & sacrata amœnitate lucis coronant. Septem verò c deorum illustres, totidem orbibus affixæ sunt, & gradatim sibi in superlatæ, vt superior inferiore sit maior, a vicissim mutuis adhæSIONIBUS nexæ, cœplexus illius orbis qui inerrabilis dicitur continentur. Hic Phœnonis globus, quæ appellamus Saturnum. Post quem Phæton secundus est, quem Iouem dicimus: & loco tertio Pyro, quæ multo Herculis, plures Martis stellâ vocât. Hæc sequitur Stilbon, cui quidam Apollinis, cæteri Mercuri

Aether.
a igneus
sit & lucē-
sus;

Astra.

b similes
& equales;

c deorum
nominibus
ill.

Planeta.

curij nomen dederunt, Quintus Phosphorus,
 lunonia, immò Veneris stella cēsetur. Deinde
 Solis est orbis: & vltima omnium Luna, alti-
 tudinis æthereę principia a discriminans ^{a discrimi-}
 uinas & immortales viuacitates igniū pascēs, ^{nans:}
 ordinatis ac semper æqualibus inuectionibus
 soluitur atq; reparatur. Post eam verò pars est,
 quę sancti ætheris finibus coëretur cuius mē-
 su appēsuque distincta est natura immutabilis
 regio, & mortalis, ac iā penē terrena, cuius pri-
 mę sunt partes tenuiores & vaporatę: quippe
 cum finitimis ætheris attingantur arboribus,
 quantum maximis parua, & quantum rapidis
 possunt pigriora contingi. Sed ex ea parte qua
 curriculis finitimi *b* inuritur Solis, eiaculari at- ^{b nutritur}
 que *c* emicare flammę quędam, ostendere se ^{Solis. se ia-}
 oculis nostris vidētur, quas Gręci *Cometas*, & ^{culari}
Docidas, & *Bothynos* appellāt, quasq; labi & flue- ^{c emicare}
 re frequēter videmus, lucere faciliusq; restin- ^{flāmę quę-}
 gui. Exinde inferioris aëris qualitas turbidior ^{dām osten-}
 infunditur, cui permixtus est glacialis rigor. ^{sæ oc.}
 Sed superioris vicinia claritatis & propinqui ^{Cometa.}
 caloris afflatu nitescit, ac sinceriore interdū lu-
 ce vescitur. Huius sepe mutabilis conuertitur
 species: cū sit natura *d* variabilis, in nubes co- ^{d variabili:}
 gitur, & reciprocis flabris aperit, & e imbris ^{e nimbis}
 vehemētibus rūpitur, niuib; etiā & glaciē in-
 horrescit, & præcipiti grādine desuper verbe-
 ratūr, turbine, flatibus, typhonisq; cōflictu fit
 pcellosa: sed telis fulminū, & missiliū cœlestiū
 iaculis ignescit. Aëri terra cōiungitur, eaq; in se
 suscipit ^{Terra.}

a maria. suscipit *a maria*, & frequentatur animantibus,
Hec freq. Hæc silvarum viriditate vestitur. *b* & fontium
b iure perennitate recreatur. Hæc fluminum frigidos
c errorib. lapsus, nunc *c* exterioribus terris vehit, modò
terrenis profundo in mari confundit. Ead em infinitis
d a quore coloribus floret, altitudine montium, campo-
 rumq; *d* æqualitate, nemorum opacitate varia-
 tur, sinuosis inflexa litoribus, distincta insulis,
 villulis vrbibusq; collucens, quas sapiens ge-
 nus homo cõmunibus vñibus *e* fabricavit. Nec
e fabrica- sum nescius, plerosq; huius operis autores ter-
 rarum Orbeim ita diuissse: partem eius insulas
 esse, partem verò continentem vocari: nescij
f omnem f omnes, hanc terrenam immensitatẽ Athlan-
Terra insu- tici maris ambitu coërceri, insulamq; hanc vnã
la. esse cū insulis suis omnibus. Nam similes huic
 alias & alias minores circumfundit Oceanus,
 quæ tamen meritò videntur ignotæ: cū ne
 hæc quidem, cuius cultores sumus, omnes per-
 agrare possimus. Nam sicut hæ insulæ inter-
 fluuntur, quæ sunt in nostro mari: ita *g* illæ vnũ
g illæ in uerso salo fretis latiorib. ambiuntur. Elemen-
vnuer. torũ inter se mutui nexus artũ affinitatibus
Elementorũ implicatur, & quinq; cõiuges copulæ his ordi-
harmonia. bus, natę vicibus h continentur, vt adhæreãt etiã gra-
b aptatur, uioribus leuiora. Aquã in se habet tellus, & a-
 qua (vt alij putãt) vehit terrã. Aër ex aqua giga-
 nitur, ignis ex aëria dẽsitate cõflatur æther vicis-
 sim, ignesq; illi immortalis Dei viuacitate flã-
 mātur. Huius diuini ignis origine incẽsi, p totius
i ignescūt. Mũdi cõuexa illustrib. i ignescant superna.
Superna
qua.

Qua;

Quapropter dii superas sedes habent, infima
 cæterorum animantium terrena ^a possidēt, &
 erumpunt, scatēt flumina fontes & maria quæ
 ineatus & lacunas & origines habent in gre-
 mio terrarū. Ipsarum verò insularū quæ sunt in
 nostro mari dignæ memoratu, Tinnacria est,
 Eubœa, Cyprus atq; Sardinia, Creta, Pelopon-
 nessos, Lesbos. Minores atem aliæ, vt b nebulæ
 quidē, per apertas Ponti sunt sparsæ regiones.
 aliæ Cyclades dictæ, quæ frequentioribus ma-
 ribus abluuntur. Maria maiora sunt, Oceanus
 & Atlanticum, quibus Orbis nostri terminan-
 tur anfractus. Sed Occiduarum partium ma-
 re per angustias oris arctatum, in arctissimos
 sinus funditur: & rursus à columnis Herculis
 refusum, in immensam latitudinem panditur,
 sæpiusq; coeuntib. terris veluti quibusdā fre-
 torū cervicibus c procedentibus, & idē rursus
 cedentibus terris est immensum. Primum igitur
 colūnis nauigantibus d dextros latus duob.
 e sinibus maximis cingitur, quorū primus du-
 as Syrtes habet: alter imparibus quidē sinuatur
 figuris, sed in maxima diuisus est maria, quorū
 vnū Gallicū dicitur, alterū Africū quod quidē
 Aristoreles Sardinienſe maluit dicere: tertium
 Adriaticū pelagus. His iungitur Siculū, & post
 Creticū: & indiscretis sinibus Pamphilū, Syri-
 um, Aegyptium. Sed ante Aegea, Myrtoea sunt
 maria. His sanè vicinus est pōtus, sinus amplis-
 simus maris nostri, cuius extremus recessus in
 Mæotin senescit, & ex Helleſpōti f fontib. cōci-

^a possidēt
 genera, per
 quæ serpūt,
 erumpunt,
 &

^b neuli
 quidam.
 Mare.

^e premitur,

^d dextrum
^e sinibus.

^f fonte
 pitur,

pitur, vestibulumq; eius Propontis vocatur. Ab ortu Solis Oceanus est, Indicum & Persicum mare conferens. Hinc patefcūt finitima rubri maris, quæ per angustas longinquasq; fauces in Hyrcaniū & Caspiū ^a flētūtur: simul vtraq; profundæ vastitatis esse maria creduntur. Deinde paulatim Scythicum & ^b hibernū fretum, & rursū mare per quod Gallicū atq; Gaditanas colūnas circūuectus Oceanus, orbis nostri metas includit. Sed in altera parte orbis iacēt insularū aggeres maximarū. Britāniæ duę, Albion & Ierna, quas suprà diximus esse maiores. Verū hæ in Celtarū finibus sitæ sunt. Minores verò vltra Indos, Taprobana, & Phebol, multæq; alię vrbes admodum sparset. Hanc nostrā insulā, id est, hunc terrarum Orbē, ^c quā maximā diximus, ornas mētis suis pingunt, & cōtinuatione vt quibuldā fertis coronāt. At enim huius Terrę quā nos colimus latitudo x l. prolixitas lxxm. stadiorū tenet. Sed in diuisione terrarum Orbis, Asiā & Europā, & cū d his, sicut plures, Africā accipimus. Europæ ab Herculis columnis, vsque Ponticū & Hyrcanum mare ac flumen Tanain fines habet. Asia ab ipsdē angustijs Pontici maris, vsq; ad alias angustias quę inter Arabicum ffinum & interioris ambitū pelagi iacet, cōstringiturq; Oceani g cingulo societate nostri maris. Sed alij alio modo, vt quidā ab exordio Tanais vsq; ad ora Nili Asię terminos metiant. ^d Africa. Africam verò ab Isthmo rubri maris, vel ab ipsis

^a flētūtur simul,
vtrāq;
^b Hiberum

^c quāmaximū, vt
dix.

^d Europæ.
d his, vel
sicut plures
præterea
Afr.

Asia.
ead Herculis colūnas vsq;
f finem
g cingulo
& soc.

ipsis fontibus Nil oriri *a* putant, eiusq; in Gadi-
 anis locis fines esse. Sed ipsam Aegyptū ple-
 riq; Asiæ, plures Africę adiungunt, vt insula-
 rū situs. Sunt qui eā finitimis locis cōprehen-
 dunt: & sunt q; in alia diuisione eas habēdas pu-
 tant. De mari satis dictū. *b* Terrenę verō ita se
 habēt exhalationes, quas duas Phytici esse di-
 cunt, tenues & frequētes, vixq; visibiles ad su-
 periora insinari, & gremio telluris nebularū ag-
 mina halitu anniū fontiumq; constare, matu-
 tinis tēporibus crassiora. Harū altera arida est,
 & atq; cōsimilis, q; terrenis reluctationib; surgit;
 altera humida, & d egelida. Hanc effluētis supe-
 rioris vaporis natura ad se trahit: & ex hac qui-
 dē nebule, rores, pruinę, nubila, & hymbres, nix
 atq; grādo generatur. De illa superiore, quā di-
 ximus siccā, venti, aquę, flāms, fulmina, atq; alię
 ignitorū telorū gignūtur plurimę species. Ne-
 bula constat aut ex ortu nubeculę, aut ex eius
 reliquijs. Est aut exhalatio *f* vaporata, humore
 viduata, aēre crassior, nube subtilior, cui fere-
 nitas obolutionē infert. Nec aliud est serenitas,
 quā aēr purgatus caligine, & perspicuē since-
 rus. Ros verō nocturnus humor est, quē sereni-
 tas tenuiter spargit. Glaciē diximus humorē,
 sereno, & frigore concretū. Huic est pruina cō-
 fundis, si *b* mollicies roris matutinis frigorib;
 incanuit. Ergo si aēr actus in nubē, nubilū dēset,
 & ea crassitudo aquarū foetu grauidat, hymbes
 exprimit, cū inter se vrgētur nubiū dēlitates,
 totq; diuersitatib; pluuię cadūt, quot modis aēr

a putandū,

b Terreni
 verō casus
 ita se habēt
 Exhalatio-
 nes duas
 Exhalatio-
 nes.

c atque fu-
 mo con-
 d egelida.
 hac ex flu-
 entis.
 s hymbres,

Nebula.

f vapora-
 ta & hum.

Serenitas.
Ros.

Glaciem.

g rigore
Pruina.

b mollicita

Hymber.

Pluuię.

nus

a nubili
b coagita-
tur.

c imbres

Nimbus.

d repenti-
nus.

e præcipi-
tatio: tāt.

Nix.

f Ningorē
Grando.

g mollitie,

h humum

Ventus.

i ille etiam
nom.

k &

Aura.

l halitu
m Encol-
piz Græcè
nom.

a nubium conditionibus *b* cogitur. Raritas è nim nubiu stillicidia dispergit: quæ concretæ vehemētius, effundunt agmina largiora, & eas aquas quas *c* hymbres vocamus. à quibus hoc differunt nimbi, quod pluuia iugis est: nimbus aut quantò d repētiniore est, tantò vehemētior: & quantò improuifior & *e* præcipitatio: est, tantò breuiore casu restringitur. Niuēs autem colligi iactatione densarū nubiu constat. Nam priusquam in aquā defluant, fractæ ac discissæ spumas agitationib suis faciūt, & mox gelatus humor rigore frigoris in horrescit. Hæc victis nubibus crebrior ad terrā venit. Eam tēpestatem nos *f* *Nigrorem* vocamus. Grandinare verò tunc dicitur, cum aqua nubē lapidoso ponderē. & festinante perrūpit: eademq; vi & ad pernicitatem incitat, & cedente aëris g molli cura præcipitata indignatione vehemēti *h* humana verberat. Hæc satis erūt de ijs, quæ vdis elemētis, aquosisq; contingunt. Verūm alię sunt passionēs, qui cum impulsu frigidioris aëris venti generatur. Nec enim aliud est, nisi multū & vehemēs in vnū coacti aëris flumē. hūc spiritū dicimus licet Spiritus ille nomen, qui animalia omnia extrinsecus vitalia tractus sui vitali & scēcūda ope vegetat. Siccos ketiā superiores Mūdi flatus vētos nominamus: auras verò, humidos spiritus. Sed ventorū binę sunt species. Qui facti ē Telluris habitu cōstant, Terrigenę nūcupatur. At illi q; excutiuntur ē finib. *m* encolpię, de recessu nominati. Cōsimiles his haberi

beri oportet eos, qui de fluminibus, lacubus,
 & stagnis Qui ruptis nubibus per opera cœ-
 li manare adsolent, rursūq; in crassam nubiū
 speciem conglobantur, vel cū imber effusus
 conciet flabra quę *b* Exhedrię Attica cum lin-
 gua vocitantur. Nunc nomina exequemur, re-
 gionesq; ventorū. Euros Oriens Boreas Se-
 ptentrio, Occidēs Zephyros, Austros Medius
 dies mittit. Hos quatuor ventos alij plures in-
 terfluūt. Nam quamuis Eurus sit ventus Oriē-
 tis, idē tamen Aparētias incipit nominari, cū
 cum Oriens *e* æstius emitit. Apeliotes autē
 vocatur, cū meridians ex mōtibus procrea-
 tur. Eurius est, quando hyemalis ortus portis
 emittitur. Zephyrus verō, quem Romana lin-
 gua *Fauonium* d nominat: cū de æstiuis occi-
 dui partibus surgit, *e* lapygis nomine efferri
 solet. Atille qui prior est æquinoctiali plagę
 Notus, & Aquilo, qui v i i. stellarum regione
 generatur, & huic vicinus est Aparētias. Huic
 propiores *f* ad idem diem medium Thraścias
 & Argestes sunt, indidem *g* flātes in omnibus.
 Austrorum illa est obseruāda diuersitas. Nam
 quę cū de abscōdito polo status adueniunt,
 Notus est. Euronotus, ile qui inter Notum
 atque Eurum medius *h* effringit. Ex altero la-
 tere Libonotus ex duobus vnum facit. Excur-
 sores venti habētur, qui directu spiritu pro fla-
 bris reciproci Cecias putatur esse. Equidē hie-
 males habentur, vt Noti, Etesiq; frequētiore
 sunt q̄state anni: Septentriones ac Zephyri tē-
 pestate

a stagnis,
 ruptis nubi-
 bus per a-
 perta
b Exhedrię
 Atticorum
 ling.

c æstius
 emittatur:

d nouit.
e lapygis
 cieri nomi-
 ne solet.

f ad diem
 med.
g flantes.
 Austrorum
 in nomi-
 bus illa di-
 uersitas.
 namq;
h effringit,
 ex alio

a venti

b profati

Turbo.

Vortex.

c Vertex

d expelli

ad superna
matri- so
lent.

Procella.

e procella

terrestribus &

f presse a-

git. et præ

se agit,

gim,ingat.

At Fau.

h couersa.

Furus igi-

tur

i Orientis

e t ventus

nec

pestate veris. Ornithiæ a verni appellantur
 Aquilonum genus ex aere b prolati minori ni-
 si, nec iugiperseuerantia spiritus perferentes.
 Atenim procellosus flatus Catægis dicitur, quæ
 præfractū possumus dicere. Vetus, qui superio-
 re cæli parte summissus, inferiora repentinis
 impulsib. quatit. Turbo dicitur, qui repentinis
 flabris profilit, atq. vniuersa perturbat c Vortex
 il e est, vel (vti dicitur) pinea, cum torquetur
 humus arida, & ab infimo erigitur ad summū.
Anaphysmata Græci vocant eos spiritus, qui de
 fundo vel hiatus terræ d explosi ad superna
 maris solent deuenire. Hi cum maiore vi torti
 sunt. fit e procella, & à Græcis *prester* nomē ac-
 cepit. Sed cū tormentū illud ire pergit, densas
 quæ & tumidas nubes f præfigit, coactasq. col-
 lidit, fit sonitus, & intonat cælū, non secus ac si
 cominorūm ventis mare cum ingenti fragore
 vndas litioribus gillidat. Fauorinus, non igno-
 bilis sapiens, hæc de ventis refert. Quatuor
 Mundi plagas imparem numerū habere ven-
 torum, eo quod Ortus & Occasus mutantur
 terna vice cū Solis accessu, meridies & arctos
 iidem semper regionibus sunt nota: e. Ortus
 quippe accepimus, Aequinoctialē, Solstitialē,
 Brumalē, quibus occasus redduntur eadē in-
 teruallorū rat one h couersi. Eurus æquinoctia-
 lis i Orientis est, nec inuenuitē nominis eius
 fictus est, quasi à πρὸ τῆς ἰαυρὸς ἑῶν. Idē ἀπὸ τῆς ἰαυρὸς
 Græcis *Subsolanus* à nostris solet dici. Sed q. ab
 gstitua & Solstitiali forietis imeta venit, βόρρως
 Græcè,

ce, Latine Aquilo nominatur. Hinc *ἀκτοῦς*, quod si aliàs feruēt, Homerus ait. Boreā vero *βορρῆα*, quod non sine clamore soleat intonare. Tertium ventum qui ab Oriēte hyberno venit, Græci *ἀπὸ βορρῆς* vocāt. Item occidui sunt, Caurus qui Græcè *καυρὸς* vocatur, is est aduersus Aquiloni: Item Faetivus, Græcè *φαιήτης*, Euro contrarius. Tertius Africus, id est *ἀφρικανός*, Vulturno rē flat. Meridies vero quoniam eadē semper regione signatur, vno Austro id est *ἀπὸ τοῦ νότου* flatur Septentrio itē vno, vt is Septentrionis habet cognomentū, q̄ tamē Græca lingua *ἀπὸ βορρῆς* dictus est. Horū nomina pleriq; commutant de loco vel similitudine aliqua: vt Galli *Κίρκυς*, à turbine eius & vertice: Apuli à *Λαυγῆ*, ex lapyge sinus id est, ex ipso Gargano veniētem. Hunc Caurū esse, manifestū est nam & ex occiduo venit, & Vergilius eius sic meminit.

Illum inter cades pallentem morte futura,

Fecerat ignipotens ventus & lapyge ferri.

Est etiam Cēcias ventus quem Aristoteles ad se trahere nubes ait & est adagium de eo tale:

ὅταν δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ὡς ἡ κακία πρὸς τὸν θεόν.

Sunt Etesiae, & Prodrumi spirantes ex omni parte, eo tempore estatis quo Canis oritur. Cato autem e in Originibus non Circiū, sed Cercium dicit. Is ventus Cercius, cum loquarē, buccā implet armā ū hominē, plautrū oneratum percellit. Nunc de nubium præfagis referam. Quando illa perfracta nubecul. patefecerit cælum ignescunt penetribiles spiritus, emicatq; lux clara, hoc dicitur cōruscare: &

qqq 2 or.

à lapyga,

b lapyga,

c in libris
Originum

d prestigis

Coruscare.
a ignifera

b clarifican-
tes
c cōuibrāt;
Fulmen.
d verbera-
to aëre, hoc
est, alterius
ind.

Prestet.

Typhon.

Sceptos.

• summis

Iris.

f imagine
Irides &
Arc.

Rhabdos.

Flabys.

g multico-
lora.

ordine quidem prius tonare oportet, postea
coruscare. Quippe ubi nubes adflctu ignem,
vt a ferro saxa attrita inter se dant, obrutus ve-
locius illustriora contingit: auditus dum ad au-
reis venit, seriore sensu concipitur: ita & prius
coruscare cœlum creditur, & mox tonare. Tū
quia ignes pernicitate sui b coruscantes dicto-
citiūs nostræ visioni c occurrunt, sonus verò
d verberati aëris serius indicio sentitur. Flam-
ma verò illa, quam nubium ad flictus excussit,
si robustiore fuerit incendio impetu deuahi-
tur in terras, & fulminis habet nomen, atque
formidinem. Prestet as verò nominamus, cum
flaminarum in illis minus fuerit. Sed si igni-
tum nō fuerit fulmen, Typhon vocatur. Scep-
tos generale omnibus quæ de nubibus cadūt,
nomen est. Atque vt breuiter comprehendam
cuncta generis eiusdem, eorum quæ eiusmodi
præstigias e nostris inferunt oculis, alia sunt
quæ speciem tantū spectaculi pariunt, alia quæ
nihil ab eo quod ostenderunt mentiuntur. Fal-
lunt f imaginem iris & arcus & talia: verè vidē-
tur Cometæ, Fulgores, & similia pleraquē. Iris
vulgo arcum esse aiunt, quando imago Solis
vel Lunę humidam & cauā nubem, densamq;
ad instar speculi colorat, & medietatem orbis
eius secat. Rhabdos aut generis eiusdē, ad vir-
gæ rigorem per longū colorata nubecula dici-
tur. Flabys est cathena quędā luminis clario-
ris, per Solis ambitū in se reuertens. Inter hæc
& Irida illud interest, quod Iris g multicolor
est.

est & semicirculo figurata, procul à Sole atque Luna. Cathena clarior est, astrumq; ambit orbem incolumi. cometa nō discolorē. *Selas* autem *Selas*.
 Græci vocant, incensi aëris lucem. Horum ple-
 raq; iaculari credas, alia labi, stare alia. Iacula
 tio igitur tunc fieri putatur cum meatu aëris
 impulsus generatus ignis, celeritatem sui cursu-
 sumq; rapidæ festinationis ostendit. Statua
 lux est, quam Sterigmon illi vocant, sine cursu
 iugi, sed proluxa lux stellæq; fluor, ignitusq;
 liquor. Quicunq; latius panditur, Cometes vo-
 catur Sed plerunq; lucēs istæ repentinō ortæ,
 statim occidunt: & item vt se ostenderint, ali-
 quantisper manent. & Genera quas Græci *Fa-*
ces, & *Docides*, & *Pithoi*, & *Boithynoi*, ad eorum si-
 militudinem vnde dicta sunt & nominant. Ra-
 rō de Septentrione vel Meridie videas: nihil
 horum & quippe sed nō aquarum modō tellus
 in se fontes habet, verū spiritu & igni fœcun-
 da est. Nam quidā sub terra & culti sunt spiri-
 tus, & flantes incendia indidē suspirant: vt Li-
 pare, vt Aetna, vt Vesuuius etiā noster solet. Il-
 li etiā ignes qui terræ secretariis continentur,
 prætereuntes aquas vaporāt, & g. produunt lon-
 ginq; uitate flammæ, cū tepidiores aquas red-
 dunt, viciniam, cū feruentiores opposito in-
 cendio aquæ vruntur. vt Phlegethontis annis,
 quem poetæ h sciunt in fabulis inferorum.
 At enim illos quis non admirandos spiritus
 arbitretur, cum ex his animaduertat accidere,
 qqq 3 vt subter occ-
 g. produunt. longinq; uitate enim flammæ tepidiores aquas red-
 dunt, vicina feruentiores. h patescunt in

Selas.
 a aëris atq;
 impulsu
 b lux stellæ
 qua efflue-
 ret ignitus
 liquor, qui
 cū latius
 quatitur,
 Com.
 Sterigmon.
 Cometer.
 c Sūt & alia
 eiusmodi
 imaginū ge-
 nera, quas
 d nomināt,
 & quidem
 vespertina
 sunt notio-
 ra, paria
 de Septēbr.
 e quippe lo-
 ci vel tem-
 poris in na-
 scendo idē
 potuit ob-
 tingere. De
 Aëre tantū
 habuimus
 quod dice-
 remus. Sed
 f quibusdā

ut eorum religione lymphantes. alij sine cibo
 potuq; sint, part verò prælagijs estantes futura,
 quod in oraculis delphicis, caeterisq; est. Vidi
 & ipse apud Hieropol in Phrygiæ non adeo ar-
 dui montis vicinū b latus hiatus referatū, & te-
 nuis neq; editæ marginis ambitu circumdatum;
 seu illa (ut poetæ volunt) Ditis spiracula dicē-
 da sunt, seu mortiferos anhelitus eos credi pri-
 or ratio est. Proxima quoq; c animalis, & in aliū
 p ona aq; proiecta venenati spiritus cōtagio-
 ne corripiunt, & vertice circumacta intermunt.
 Artificites deniq; ipsos feminivos d esse qui au-
 deant ppius accedere, ad e supernassee per sua
 ora tolletes, adeo illis f cognita vis mali & infe-
 riora aëris noxia crassitate densa est: inferiores
 g quoq; adire & percellere. c Atq; sæpe accidit,
 ut statim spiritus per terræ cōcavas partes: er-
 rantes continerēt solida terrarū: sapius ut spi-
 ritus crescente violentia, & insinuante se tellu-
 ris angustijs, nec inveniētes exitū terram mo-
 uerent. Horum mortuum tam varia nomina q̄
 diuersi. Namq; k qui latebibus, pxima queque
 iactantes, & acutis angulis mobiles, *Epedus*
 G ēcē appellatur. Sed qui subsiliūt, excutētes
 onera, & l recuperātes, *Brasē* vō. ātur. Illi qui
 abt: udere videtur, quorū impulsu dissiliit tel-
 lus, *Rheste* m nominari. His passiooibus con-
 tingit, ut que ā terrē expirent halitus, aliæ vo-
 māt f. x, nonnullæ n cauum sunt que fontes pa-
 riunt insolentibus locis, peregrinorum flumi-
 nū sulcantes vias. o isti sunt m. tus, quib; solū
 quatitur,

a Hierapo-
 lim
 b latus na-
 tui oris
 hiatus esset
 refer.
 c animalia,
 d esse aiunt
 e superna
 scaper sua
 f cognita
 est
 g quoq; fa-
 cilis adire
 aq;
 h Sæpē ac-
 cidit ut na-
 tui
 i errantes
 concuterēt
 k obliquis
 lat.
 l recuperā-
 tes directis
 angulis mo-
 bile. Brasē.
 m sunt no-
 minati.
 n cenum.
 o Oita

quatitur. Palmatæ verò appellantur, quorum *Palmatæ*
 pauitatione illa quæ trepidat, sine inclinationis
 periculo nutat, cum directi tñ rigoris statû res-
 tineat. Micetias vocatur tetri odoris inque *Myctias*
 tudo terrena. Audiuntur mugitus, interioribus
 gemitibus expressus cum spiritus invalidus
 ad terrâ mouendâ per aperta telluris inuentis
 itineribus progreditur. His talibus marina sunt
 paria, cum fluctuû b cõcurrentium mole, nunc
 progressibus litora, nunc recursibus sinus & cœ-
 li quatiuntur. Sentitur etiam cœlimarisq; cog-
 natio, cum menstruis cursibus Lunæ d decre-
 menta, & accessûs fretorum atq; æstuû depre-
 hendûrur. Verûm enim uerò, vt quatenus pos-
 sum de vniuersitate quod sentio, breuiter ab-
 soluâ. Elementorû inter se tanta & discordia est:
 id est, aëris, maris atque terræ, vt admirari mi-
 nus deceat, si illis eadem incommoda soleant,
 atq; secunda contingere, particulatim quidem
 rebus ortus atq; obitus afferentes, vniuersita-
 tem verò sine atq; initio vindicâtes. Et quibus-
 dam mirû videri solet, quod cum ex diuersis
 atq; inter se pugnantibus elementis Mundi
 natura constata sit, aridis atq; fluxis, glacialibus
 & ignitis, tanto rerum diuortio nondû si eius
 mortalitas dissoluta. Quibus illud simile satisfa-
 ciet, cum in vrbe ex diuersis & cõtrarijs cor-
 porata rerum inæqualium multitudo concor-
 dat. Sunt enim pariter f diuites & egêtes, ado-
 lescentum etas permixta senioribus, ignaui cû
 fortioribus, pessimi cum optimis congregati.

*Elementorû
concordia
discordia
cõcordia*

f dicitur

- aut profectò quod res est fateantur, hanc esse
 ciuilis rationis admirandam temperantiã, cùm
 a pluribus quidem de a plurimis vna sit facta, & similis
 sui tota, cùm dissimilia membra sint, recep-
 trixq; sit naturarum ad diuersatendentium, &
 fortunarum per varios fines exitusq; pergen-
 tium: &, vt res est, contrariorum per se na-
 tura flectitur, & ex dissonis sit vnus idemq;
 b mare & consensus. sic b mas & foemina secũ iungũtur,
 foemineum ac diuersus vtriusq; sexus ex dissimilibus simi-
 secus iung. le animal facit: artesq; ipse naturã imitantes, ex
 imparibus paria faciunt. Picetura ex diseordi-
 bus pigmentorũ coloribus, atris, albis, luteis &
 c Ipsa etiã puniceis, confusione modica tẽperatis, imagi-
 Mus. nes his quẽ imitatur similes facit. c Ipsaq; Musi-
 ca, quẽ de longis & breuibus acutis & grauior-
 ribus sonis constat, tã diuersis & dissonis voci-
 bus harmoniã consonã reddit. Grammaticorũ
 d vide que- artes d vnde quæso? cùm ex diuersis collectę
 so quã ex sint literis? ex quibus alię e sint insonę, semi-
 e sunt sonantes alię, pars f sonantes, tamen mutuis
 f sonantes; se auxilijs adiuuantes syllabas pariunt, & de syl-
 hæ tamen labis voces. Hoc Heraclitus sententiarum no-
 bilis auctõr ad hunc modum est profectus,
 συνοψιας ὅλα καὶ ἐξ ὅλα, συμφυρόμενον καὶ διαφρομένορ,
 συνοδόν καὶ διάδον καὶ ἐκ πάντων καὶ, καὶ ἐξ ὅλων πάντα.
 g suorũ in- Sic totius Mundi g sua instantia, initiorum in-
 stantia in. ter se impares conuentus, h pari, non discor-
 h pari nec dante consensu, natura velut Musicam tempe-
 i vuidis. rauit. Namq; i liquidis arida, & glacialibus flã-
 mida, velocibus pigra, directis obliqua con-
 fudit,

iudit, vnumq; ex omnibus, & ex vno omnia,
 iuxta Heraclitum, constituit: terramq; mare
 atq; cælum Solis orbe, & Lunæ globo, cæte-
 risq; orientium & conditorum siderū facibus
 ornauit, vna illa parte mixta quam quidem cū-
 ctis constat implicatam, dum confusa, dum li-
 bera elemētorum substantia, ignis, aquæ, aëris,
 terræ: ex quibus huius sphaeræ conuexa, &
 disparibus qualitatibus naturę conflata adaesta
 est fateri *a* concordia, & ex ea salutem operi
 machinata. Principiorum igitur consensus sibi
 concordiam peperit, perseveratiam verò ami-
 citiæ inter se elementis dedit, specierū ipsarum
 æqua partitio dum in nullo alia ab alia vincit-
 tur, modo vel *b* potestate æqualis. Quippe
 omnium diuersitas, grauisimorum, leuissimo-
 rum, feruentium, frigidorum, docente ratione
 naturæ, diuersis licet rebus æqualitatem *c* dis-
 ferre concordia, omnia parentis mūdi ameni-
 tatē æternitatemq; reperisse. Quid enim Mun-
 do præstantius? Lauda quā putes speciem portio
 à te laudabitur Mundi? admirare quam voles
 temperantiā, ordinationē, figuram: hic & per hūc
 illud quodcunq; est, inuenietur esse laudandū.
 Nam quid, oro te, ornatum atq; ordinatū vide-
 ri potest, quod nō ab ipsius exemplo imitatura
 sit ratio? Vnde *κόσμος* Græcè nomē accepit.
 Euntibus Sole atq; Luna, ceteraq; luce fidereā
 per easdem vias, custoditis temporū vicibus,
 nec vllius erroris interiectione confusus, di-
 geruntur tempora, & rursus incipiunt. Atque

a concordiam,

b potestate
c te æqualis
 quippe
c deferre

κόσμος.

d temporis
e Quā pul-
 chræ & for-
 cuūq; hor-

qqq 5 pulchrè

pulchrè & fœcundè horæ procreantur, nunc
 æstiuos vapores reuoluentes, nunc pruinas
 hyemis circumferentes. Dierû etiâ noctiumq;
 curriculis ordiuntur menses, texunt annos, an-
 ni seriem conficiunt seculorû. Et quidem hic
 Mundus magnitudine immensus, cursibus rap-
 idus, splendore perlucidus, valenti habitu di-
 ne, pubertate iuuenili. Hic causa animalium na-

a pennige-
 rorumq;
 cunctorum
 distinxit ge-
 nera spec.

b vitales
 spiritus du-
 eunt. Et hoc
 illi statis
 cursi-

c fulminat
 cœl.

d imbres

e agminib;
 concientē,

tantium atq; terrestrium, *a* pēnigerorû, cunctorumq; distinxit genera, in species separauit, fixitq; leges viuendi atque moriendi. Ex hoc animi *b* vitalis spiritus dicunt, illis statutis cursibus temporû euētus, q ad admirationi esse solent, cum vel inter se ventorum prælia cientur, vel disiectis nubibus *c* fulmina, cœlum & tempestates inter se serenæ, hybernæq; confligunt, micant ignes, *d* inde rumpuntur, & rursus placatis omnibus amœna læticia Mundi reseratur. Videas & viridantibus comis cæsariatam esse terram, & scatebris fontium manantē, & aquarum *e* agmina concipientem, parientē atq; educantē, nec occasibus fatigari, nec seculis debilitari excussam, erumpentibus semper tam pigri quàm mouentibus fortibus, aquarû sæpe alluionibusmersam, flammarum per partes voracitate consumptam: quæ tamen illi cum regionaliter videantur esse pestifera, ad omnem salutaria sunt, & ad redintegratiōnem eius valent. & cum mouetur, profectò spirat illos spiritus: quibus clausis, & effugia quærentibus, mouebatur. *f* Hymbribus etiam made-

Imd ribus

made,

made facta, nō solum ad educandos fœtus suos
 & piamatur, verum etiā pestifera cōtagione p-
 luitur. Flabris aut spirantium aurarū grauiorēs,
 & minus puri aëris spiritus differuntur, atq; pur-
 gantur. Tepores frigus glaciale mitificant. &
 brumalis austeritas terrestrīū viscarū venas
 reuittit: & pars gignentium, alia hadolescen-
 tium, cetera occidentium vices sustinēt & fors
 nascentium, obitorum loco pullulat, & occi-
 dentium numerus nascentibus locum pandit.
 Restat, quod caput est sermonis huius, vt su-
 per Mundi rectore verba faciamus. Indigens
 quippe videbitur oratio de Mundo disputati-
 bus, vt est minus curiosē, at quomodo pos-
 sumus, differamus. De rectore quippe omnū
 non, vt ait ille, silere melius est, sed vel parum
 & dicere, vetus opinio est. Atq; in cogitationes
 omnū hominū penitus dinidit. Deū esse, ori-
 ginis & non habere auctorē, deūq; esse salutē
 & perseverantiā earum, quas esse cepit, rerum.
 Neq; vlla res est tam præstantibus viribus, quę
 viduata Dei auxilio, sui natura cōtenta sit. Hęc
 opinionem vates secuti, profiteri ausi sunt, or-
 minia loue plena: cuius presentia non iam co-
 gitatio sola, sed oculi, & aures, & sensibilis sub-
 stantia cōprehendit: ad hęc composita est po-
 testati Dei conueniens oratio. Sospitator qui-
 dem & ille genitor est omnium, qui ad cōplen-
 dum Mundū nati, factiq; sunt. non tñ, vt corpo-
 rei laboris officio orbē, stū manibus suis instru-
 xerit, sed qui quadam infatigabili prouidētia,

4 austros fa-
 uonius, ac
 terræ terre-
 striumque
 b adulesc.

De Deo

c dicere.
 Verus opi-
 nio est, atq;
 dinidit,
 e haberi
 auctorē, De-
 umq; ipsū
 salutem ef-
 se &
 plena ef-
 se, cu.

g ille &
 gen.

&

a posita
cuncta

& procul a posita, cuncta contingat, & maximis interuallis disiuncta cōplectatur, nec ambigitur, eum præstantē, atque sublimem sedem tenere, & poetarū laudibus nomen eius consulunt ac regum nuncupationibus prædicari, & in ar-

b arcibus
habere sol.

duis b arcibus solium consecratū. Denique: propiores quosque de potestate eius amplius trahere: corpora cœlestia illa quātō finitima sunt: e-

c carpere:

tantō amplius de Deo c capere multoque: minus quæ ab illis sunt secunda, & ad hæc usque: terra pro interuallorū d modo indulgentiam De-

d modo, in
dulgentia-
rum.

ad nos vsque, beneficiaque: peruenire. Sed cū credamus Deum per omnia perire, & a-

e & ad ult.

nos, & ultra potestatem sui nominis tendere quantum abest, vel imminet, tantū existimandum est eum amplius minusue rebus vtilitate

f Quoniam
rectius &
honestius
fit

dare: f quam rem rectius est atque honestius fingi arbitrari summa illā potestatem, sacratā cœli penetralibus, & illis qui longissimè separantur

g &
h vna eademque; ra-
tione, &
per

gest proximis h vna & eadē ratione per se & alios opem salutis asferre, neque penetrantem atque adeuntem specialiter singula, nec indece-

i ne

re attrectantem cominus cuncta. Talis quippe humilitas dei est, & minus sublimis officii nec cum homine quidē conuenit qui sit patulum conscientie celsioris, Militie principis & curę procures, & vrbium ac domorum rectores, dico nunquā cōmissuros esse, ut id suis manibus factū velint, quod sit curę leuioris, k f-

k leuioris,
Nihil enim
possint æ-
quius facere
dom.

scioris quoque: possint nihil obsequijs facere d minorum imperia, ministeria seruulorum

Exen

a Exemplum quale sit istud intellige. Cam-
 byles, & Xerxes, & Darius, potentissimi reges
 fuerunt: horum præpotentia quam ex opibus
 collegerat, lenocinium vitæ effecerat b celsioris,
 cum eorum alter apud Susam & Ecbatanas,
 ut in fano quodâ sacratus, nulli temerè noticiâ
 moris sui panderet: sed circumseptus admira-
 bili regia, cuius tecta fulgerent, eboris niue, ar-
 genti luce, flammis ex auro vel electri claritate.
 c Lumina verò alia præ alijs erant. Interiores
 fores, exteriores ianuç d imminebant, portæq;
 ferratæ & muri adamantina firmitate. Ante fo-
 res viri fortes, stipatoresq; regaliū laterum,
 tutela perulgi, custodiam per vices fortium su-
 stinebant. Erant inter e eos diuisa officia. in co-
 mitatu regio armigeri quidam, at extrinsecus
 singuli custodes locorum erant, & ianitores, &
 atriæses. Sed inter eos aures regiæ & imperato-
 ris oculi quidam homines vocabântur, per quæ
 officiorum genera rex ille ab hominibus deus
 esse credebatur: cum omnia quæcûq; ibi fegere
 rêtur, ille g Otacustarû h delatione discebat. Di-
 spensatores pecuniæ, quæstores vectigaliû, tribu-
 nos ærarios habebat. Alios & alios præfecerat h relatione
 ceteris vrbibus. Alij venatibus agendis prouin-
 ciâ nacti, pars i domibus & muneribus præfe-
 sti putabântur, & ceteri ppetuis magnisq; curis,
 obseruatione singularû rerû appositi erât: sed
 omne i Atticû regnû ab occidente Hellestoni
 gus terminabat, ob ortu gens inchoabat Indo-
 rum. Duces ac satrapæ vbiq; dispositi, & per
 mixta

a Exemplo
 ut intelligi
 possit.

Perfarû rea-
 gum magni-
 ficentia.

b celsiores

c Limina
 d munie-
 bant,

e eos &
 diuis.

fegereren-
 tur,
 g prædicto-
 rum
 h relatione

i donis

k obserua-
 tion
 i Asiaticû

a excu-
res.

b compa-
rantur

c resideat
atrilimo:
ras

d sciente
e imo

f proximū,

mixta locis omnibus mancipia regalia. Ex
numero erant *a* & cursores diurni, atque
cturni exploratores, & nunciij specularū in-
fores assidui. Tum horū per vices incēse
ex omnibus regni sublimibus locis in vno
imperatorī signi ficabāt, quod erat scito opū
gitur regnū illud ita cōponi oportet cū Mu-
aula, vt inter se *b* cōparentur summi atq; e-
perantissimus diuū, & hōiō ignatus
pessimus. Quod si cui viro, vel cui libet regi
decorū est per se metipsum procurare omnia
& perficere, multo magis Deo inconueni-
erit. Quare sic putandū est, eum maximē m-
state in retinere, si ipse in alto *c* resideat le-
eas autem potēitates per omnes Mundi par-
orbisq; dispense q̄ sint penes Solem ac Lu-
cunctūq; cælum. Illorum enim cura salutē
terrenorū omniū gubernat Nec multis ei
est, nec particeps hominū conseruatione, e-
bus ppter ignauiam appositū est pluribus
digere. An non eiusmodi cōpendio machi-
tores fabricarū, altutia vnus cōuersionis it-
ta & varia pariter administrāt, etiā illi q̄ in
neolis hominū figuris gestus mouent, qui
filū mēbri quod agitari solet traxerint, torq-
bitur ceruix, nutabit caput, oculi vibrabūt,
nus ad minitteriū pītō erūt, nec inueniūt
tus videbitur viuere. Haud secus etiā cōle
potestas, cū in initiū d scientia & salutifera o-
ra mouerit, ab *e* vno ad secundū, & deinceps
f proximū, steriū, & vsq; ad supremum, attactu contin-

vim suæ maiestatis insinuat, aliud alio cōmo-
 uetur, motusq; vnus alieri mouēdi se originē
 tradit Mūdo equidē cōsentiunt, nō, vnaled di-
 uersa via, & plerumq; cōtraria. Sed prima & re-
 missiore admodum data, simpliciq; in chorato
 principio, impulsib; mutuis, vt suprà dictū est,
 mouentur quidē omnia sed ita, vt si quis sphē-
 rā b aut quadratū, & cylindrū, & alias figuras
 & in procliae simul iaciat, deferētur quidē om-
 nia, sed nō eodē genere mouebūtur. Nec illud
 dissimile exemplū videri oportet, si quis pari-
 ter patefacto gremio, animalīū multitudinē si-
 mul abire patiat, volucrum d natalitiū atque
 terrestriū. enim uerō ad suum locum quēq; du-
 ce natura properabunt: pars aquā repetētes,
 illa inter agros legibus & institutis suis natura
 li lege aggregabūtur, ibunt per aëris vias pre-
 petes, quibus hæc natura largita est, fatq; vno
 sinu abeundi facultas concessa omnibus g fue-
 rit, sic natura Mūdi est cōstituta. Nā cum omne
 cælū simplici circūactu, voluatur, noctē dieq;
 distinctum, diuersis mensuratū æqualitatibus
 separatū, quamuis vna sphēra omnia concludē-
 rit, incrementis tamē globi sui, decissioneque
 luminis mēstrua tēpora Luna significat, & cœ-
 li spaciū Sol annua reuersione colustrat,
 eiusq; comites amœnus Lucifer, & cōmunis
 Cyllenius stella. etenim h prioribus Mauortiū
 sidus circuli sui in biennio cōficit spacia. Iouis
 clarū fulgensq; sexies eadē multiplicatis cur-
 sibus suis tēpora, q̄ Saturnus sublimior xxx
 spacijs

.e. emissio-
 ne ad mo-
 tum

b &
 c per

d nantium

e repetens,
 illa, inter
 ciores at-
 que agre-
 stes leg-
 fatq; vbi
 simul. ad
 atq; ab vn.
 g fuerat

h Pyrois

i multipli-
 plicat.

spacijs annorū circumerrat. Verū inter h
vna Mundi conuersio, vnusq; reuersionis
orbis, & vnus concentus, atq; vnus stellarū
chorus, ex diuersis occasibus ortibusq; hoc
namento, & vt monile rectissime *hinc* Græ

a choris,

lingua significat. At enim vt in *a* choreis, c
dux carminis hymno præcinit, concinenti
vulgas virorū & fœminarū mixtis grauib. &
cutis clamoribus vnā harmoniā resonāt: sic
uina mens mūdanas varietates, ad instar vr

b releuat.

cōcentrationis *b* reuelat. Nā cū cœlū confix
vaporatis & radiantibus stellis inerrātī curs
ratur, & reciprocis itineribus astra cōsurg

c contuens
ortu suo *al*
omni tuens
ortu suo

Sol quidē cō omni tuētī suo diem pandit, o
noctē reducit: conditusq; vel relatus p pla
Mundi quatuor temporū vices mutat hinc
pestiui hymbres & spiritus, aut infœcur
hinc alimenta nobis suppetunt earum rerū

d accedere

e ad oppo-
siti

f tumores

quas *d* accidere Deus his Mundi partibus
luit. His *e* oppositi sunt torrentium cursu
humores vndarū, emicationesq; sy
rum, frugalis maturitas, fœtus animalium, e
cationes atq; obitus singulorū. Cū igitur

g animæ

omniū & pater, quē tantū modō gmentis c
lis nostrę cogitationes vidēt, machinā om
iugiter per circuitū suis legibus terminatā.

h relucen-
tem sideri-
bus spec.

i cōfectas.

h relucētē, speciesq; innum
modō propalām sepe *i* cōfectas ab vno, v
prā dixi, principio, agitari iubet, simile istu
se bellicis rebus hinc liceat arbitrari. Nam
tuba bellicum cecinit, milites clāgore ince

alius accingitur gladio, alius clypeum capit, ille lorica se induit, hic galea caput, ille crura ocreis inuoluit: ille equum temperat, frenis & loris iugales ad concordiam copulat, & protinus vnusquisque competens capessit officium: velites ^a executione adornant, ordines, principes curat, equites ^b ordinibus præfunt, cæteri negocia quæ nacti sunt agitant: cum interea vnus ducis imperio cunctus exercitus parer, quem rex præfecerit, penes quem est summa rerum. Non aliter diuinarum & humanarum rerum status regitur, quando vno moderamine contenta omnia, pensum sui operis agnoscunt, curatque omnibus occulta, vis nullis oculis obuia, nisi quibus mens suæ lucis aciem intendit. Nectamen hoc vel illi ad moliendum, vel nobis ad intelligendum obest. De inferiore licet imagine capiamus exempla. Anima in homine non videtur: & tamen fateantur omnes necesse est, huius opera omnia, quæ per hominem præclara sunt, provenire, neque animæ ipsius qualitatem ac figuram oculis occurrere, sed momentis ab ea ^c gestarum intelligi qualis & quanta sit. Omne quippe humanæ vitæ præsidium ingenio eius est paratum, cultus agrorum, vsusque frugum, artificum solertia, proventus artium, ^d commoditates vitæ humanæ. Quid de legibus dicam? quæ ad mansuefaciendos homines inuentæ sunt? quid de civilibus institutis ac moribus, qui nunc populorum ^e non ociosis conuentibus frequentantur, asperitate bellorum & pacata mitigantur quiete? Nisi ^f fortè iniussus rerum ælium tor

^a executione
adornant, ordinibus
princ.
^b cornibus

^c gestarum

^d comoditates

^e ociosis

^f fortè tam iniussus.

rrr

tor

a exuperā-
tissimus,
b ipsamq;

tor potest esse, quæ hæc eadem de Deo negel-
quem videat esse viribus a exuperantissimum,
augustissima specie, immortalis æui genitorem,
virtutum b ipsam virtutem. Vnde nihil mirum
est, si mortales oculi non capiunt aspectum eius,
quando diuinorum operum vestigij sit perspi-
cuis atque manifestus. Cæterum ea quæ vel

c θωα' λω,
d θωα' λω,
id' θωα' λω,
id' θωα' λω,
d probum
quem ficit.
e vide

Phidiam illum, d quoniam fictorem probum
fuisse tradit memoria. e vidi ipse in clypeo Mi-
neruæ quæ arcibus Atheniensibus præsidet pris-
similitudinem colligasse, ita ut si quis olim artifi-
eum voluisset exinde imaginem separare soluta
compage, simulachri totius incolumitas interi-
ret. Ad hoc instar Mundi salutem tuetur Deus,
apta & reuineta sui numinis potestate. Huius lo-
cum quærimus, qui neque infimus est, f & terræ
contagionibus, neque tamen medius in aëre tur-
bido, verum in mundano fastigio, quem Græ-
ci τόν τ' ἰσθμόν, id est, cælum rectè vocant, ut qui
sit altitudinis finis. & ijdem ea ratione eum ὁλομή-
κον nominant, quem ab omni fuscitate ac pertur-
batione vident liberum. Neque enim caligi-
nem nubium recipit, vel pruinas & niues susti-
net, nec pulsatur ventis nec himbribus cæditur.
Hæc enim g de Olympo, qui est celsitudinis sum-
ma, poeta his verbis cecinit:

f cum ro-
rum conta-

g nec

ὅθ' ἄνθρωποι δ' ὅθ' ἄσπεροι καὶ ἀθά-
 λτοι, ὅθ' ἀνέμοισι τινάσσονται, ὅθ' ὕψος
 ἀνύσσεται, ὅθ' ἡ γῆ ἐκπύσσεται ἀπὸ μᾶλ' αὐθιγῆς
 πύσσεται ἀνέφελος, καὶ δ' ἀναδιδροὺς ὡς ἡ γῆ

Hanc opinionem communis mos, & hominum
 obseruationes secutæ affirmant, superiora esse
 Deo tradita. Namque habitus orantium sic est,
 vt manibus extensis in cælum preceimur. Ro-
 manus etiam poeta sic sensit: *Aspice hoc sublime
 candens, quem inuocant omnes Iouem*. Vnde illa quæ
 videntur, suntque omnibus præstantiora, eas-
 dem sublimitates regionum tenent altra cæ-
 lestia, & Mundi lumina. ac merito licet illis ora-
 dine perpetuò frui, nec diuersis ea in spacijs
 temporibusue obseruantissimam legem suo-
 rum aliquando itinerum & metiuntur. Terra
 rena omnia, mutationes & conuerfiones, pos-
 tremò interitus habent. Namque in modicis
 tremoribus terrarum, dissoluisse humum, &
 interceptas vrbes cum populis, sæpe cognouimus.
 & Audiuimus etiam abruptis himbri-
 bus prolutas esse totas regiones illas, enim
 quæ prius fuerint continentes, hospitibus at-
 que aduersis fluctibus insulas: alias desidia
 maris pedestri accessu peruias factas. Quid?
 qui ventis & procellis ciuitates euersas esse
 meminerunt? quid? cùm incendia de nubibus
 emicarunt, cùm Orientis regiones Phaëthontis
 ruina (vt quidam putant) conflagratae perierunt.
 In Occidentis plagis scaturigines quædam ad
 proluuiones easdem strages dederunt. sic ex
 Aëthæa verricibus quondam effulsis crateribus
 rrr z diuino

mentis
 tur

Audia
 mus
 etiam

Aethæa tra-
 tetis

diuino modo per decliua currentis , vice flammarum flumina cucurrerunt , in quo periculi vertice egregium pietatis meritum fuisse cognouimus. Namque eos qui principio fragoris terri-
 riti, sensum tamen clementiæ misericordiæque retinebant , & grandæuos parentes ereptos volucri clade suis ceruicibus sustinebant : illa
 a discidio, flammarum fluentia diuino separata a dissidio, quasi duo flumina ex vno fonte manantia, locum illum ambire maluerunt obsidione innocentium. Inerant boni baiuli, religiosi sarcinosis occupati. Postremo quod est in triremigubernator, in curru rector, præcentor in choris,
 b dux in vrbe , dux in exercitu, hoc est in Mundo Deus: nisi quod cæteris ærumnosum , & multiplex , & curarum innumerabilium videtur esse, hoc ipsum , alicuius officij principem fieri. Deo verò nec tristis , ne conerosa est imperij sui cura. Namque nobis circumfert & regit cunctas formas natura, quas diuersis regionibus commouens, vt est lex ciuitatis semel promulgata, perpetuis obseruationum rationibus fixa, ipsa quidem immutabilis, c ac eius arbitrio parentum mentes agitantur, nutuque eius & dominatione flectuntur , & scitis eius magistratus , tribunalia, principia, milites frequentabunt, recuperatores iudicij præsidebunt: d decuriones , & quibus est ius dicendæ sententiæ, ad consensum publicum commeabunt , & alius ad minutiam frumentatum venit , & alijs in iudicij dies dicitur. Reus ita purgandi se necessitate, vt e sectandi studio accusatur. Venit ille moritu.

b Lex
 Deum Nū.
 do quid.

e ac

d decu-
 riones etiā
 quibus
 e insectā-
 di studio
 accusator
 venit;

moriturus, ad supplicij locum ducitur : hic ad conuiuij repotia & vespertinus commessator aduentat. Sunt & publicarum epularum apparatus, & lectisternia deorum, & dies festi, ludii scenici, ludique circenses. Dijs sacrificatur, genijs ministratur : alius libatione profunditur, aliusque alio fungitur munere, parentque omnes iussis legum & communis imperij. Videasque illam ciuitatem pariter spirantem *a* Pancheis odoribus, & *b* grateolentibus cœnis, & resonantem hymnis, & carminibus & canticis : eandem etiam lamentis & ploratibus *c* eiulantem. & ad hunc modum res agi in Mundo æstimemus. Lex illa, vel gens, ad æquitatis tenorem reducenda sit, nulla indigens correctione mutabili. Quippe sicut Mundi vniuersitas regitur, dum speculatur ad omnia rector eius, atque immutabiliter incumbit, spargiturque vis illa feminibus inclusa per naturas omnium, speciesque & genera digesta : sic faciles vitium lapsus, & palmarum ardua, persicorum *d* robur, leuitas mali *e* gignitur : sic & quæ infelicia propter infœcunditatem vocamus, tamen vtilia sunt alio pacto. Platani, vt ait Poëta, umbras potentibus ministrantes. Acuta pinus, rasilis buxi, odora laurus, cupressorum odoratius lignum : tandem omnium animalium agrestium & cicurum, pinnatarum & pedestrium aquatilium natura gignitur, nutritur, absimitur, parens cœlestibus institutis : *ναρξὶ τοῖς ἰσχυρὰν τῶν ἁλῶν ἰμύων*, vt Heraclitus ait. Et cum sit vnus, pluribus nominibus cietur propter specierum multitudinem,

a Panchei
b grateolentibus
lenibus
eiulantem. Ad

d robur,
e gignitur
dulcitas
ci, &

f f

Dei nomina.

a iuuan-
do lup.

b appellāt

[Saturnū

etiam illi

xgōvōr qua-

si xgōvōr,

quemdam

inceptum

ab origine,

interminū

ad finem.

Tempus

appellant.]

Fulg.

c appellā-

tes [mili-

tariis, & tri-

umphator,

& propa-

gator. tro-

popho-

rus] &

diueneris.

e Primus cū-

florū est, &

Iuppiter vlt.

f & g mediū

est. Sinus ex

luno cuncta.

h terra basis.

i & i estq; idē

nympha per-

ennis. h xg-

lidiūq; est

Iupp.

l Iuppiter est pelagi radix;

est Lunaq; Solq;.

m Cunctorum. n pri-

ncepsq; & originis auctor.

o Namq; sinus occultans, dulces in luminis auro-

p Cuncta velis, sacro versans sub pectore curas. q ā tract.

tudinem, quarum diuersitate fit multiformis, & a iuuandis suis iupiter dicitur: quem *ἰὺα* Græci, quod vitæ nostræ auctor sit. rectissimè b appellant: fulgurator, & tonitrualis, & fulminator, & iam inbriticor, & item dicitur serenator, & plures eum frugiferum vocant, multi vrbis cultodem, alij hospitalem, Amicalemque: & omnium officiorum nominibus c appellant, & multa eiusmodi apud aruspices; & Romanos verteres diuines. Orpheus verò hanc effari potestatem volens, his de eo verbis canit:

ἴϋς πρῶτος γένετο, ἴϋς ὕμνος ἀρχιτέκτων.

ἴϋς ἐκ γὰρ ἀνδρῶν, ἴϋς μέγας, διὸς δὲ ἐν πάντας τιτῆων.

ἴϋς πρῶτον γαίης τε καὶ ἔραν ἀνθρώπων.

ἴϋς ἀστρον γένετο, ἴϋς ἀμφοτέρωθεν σύμφυ.

ἴϋς παρὶν πάντων, ἴϋς ἀκαμάτω πορὸν ὄρμη.

ἴϋς πῶντ' ἴσα, ἴϋς ἐκί, ἡ δὲ σὺν ὅλῳ.

ἴϋς βασιλεὺς ἀρχὴς ἀπάντων, ἀρχιτέκτων.

πάντας γὰρ ἑρῶντας αὐτῇ γὰρ ἴς ποταμῶν τε,

καὶ ἰσπὲς ἑκαδὲς ἀνθρώπων μέγας ἀΐσαν.

e Iuppiter omnipotens est primus, & vltimus idem.

Iuppiter f est caput & g medium, Iouis omnia munus.

Iuppiter est h fundamētum humi, ac stellantis Olympi.

Iuppiter & mas est, i & nescia sœmina mortis.

Spiritus est cunctis, k validi vis Iuppiter ignis.

l Et pelagi radix. Sol Luna est Iuppiter ipse.

m Omnipotens rex est, n rei omnis Iuppiter ortus.

o Nam simul occultuit, rursum exulit omnia leto,

p Corde suo è sacro, consultor lumine, rebus.

Fatum autem, quod Græci ἀμαρτυροῦν, q tractat

quodammodo.

Iupp. l Iuppiter est pelagi radix; est Lunaq; Solq;.

m Cunctorum. n princepsq; & originis auctor.

o Namq; sinus occultans, dulces in luminis auro-

p Cuncta velis, sacro versans sub pectore curas. q ā tract.

quodam inuicem caufarum, ſe continentium,
 volunt dici decretum: idem *ἀπομύχτω* dicunt,
 quod omnia in hoc ſtatu rerum definita ſint,
 nec ſit in hoc Mundo aliquid interminatum. Idē
 fatum *μοῖρα* vocant, quod ex partibus conſtet.
 hinc *ἀνείρις*, quod unicuique attributio ſua ſit
 aſcripta, ac pacti eadem rerum ineffugibilis ne- *a adſcrip-*
 ceſſitas vitionis. Sed tria fata ſunt, numerus cum *ta. Adraſtea*
 ratione temporis faciens, ſi poteſtatem earum *eade, quali*
 ad eiufdem ſimilitudinem temporis referas. Nam *ineff.*
 quod in ſuo perfectum eſt, præteriti temporis
 habet ſpeciem. Et, quod torquetur in digitis,
 momenti præſentis indicat ſpacia, & quod non-
 dum *b collo tractum eſt, ſubactumque cura digi-*
 torum, id futuri & conſequentis ſæculi poſteriora *b ex coll.*
 videtur oſtendere. Hæc illis cōditio ex nominū
 eorundem proprietate cōtingit, vt ſic Atropos
 præteriti temporis fatum: Lachæſis à fine cogno-
 minata, quod etiā illis quæ futura ſunt, finem ſuū
 Deus dederit: Clotho præſentis temporis ha-
 bet curam, vt iſtis actionibus ſuadeat, ne cura
 ſolers rebus omnibus deſit. Deum verò ire per
 omnes terras, non fruſtra arbitrabitur, qui audiet
 Platonis hæc verba: Deus namque, inquit, ſicut
 & vera cōtinet ratio, principia, fines, & media
 rerum omnium penetrat, atque illuſtrando e cur- *e curru*
 ſu volucri ſuperfertur. Eumdem Deum vltrix ne-
 ceſſitas ſemper & vbique comitatur, eorum
 qui à ſacra lege diſceſſerint. Vindex futura: quam
 faciet ille miſericordiam, qui ſtatim à tenero & iſtis
 incunabulis intellexit, & extimuit, eiq; ſe totum
 dedit atque permiſit.

L. APVLEII PLATONICI DE

MEDICAMINIBVS HERBARVM

Liber.

L. APVLEIVS PLATONICVS

Madagrensis ciuibus suis

Salutem.

EX pluribus paucas herbarum vires, & curationes corporis ad fidem veritatis monumentis publicis tradidi, & succinctius constrinxi, ob stupiditatem verbosam professionis. Et dicemus, medicorum omnes ferme res vendicationes potius esse quam curas. Hos etiam homines inertia plerunque & imperitia enixos, certe lucropetas veros nuncupari, qui etiam à motuis mercedes expetunt per occasione, & faciunt reditus dum tempus curationum extrahunt, puto quia seuiiores ipsi morbis existunt. Proponamus ergo remedium titulos, quos vel nunc maxime tempus conducit, ut ciuibus meis, socijs quidem & peregrinis, quibus vexatio acciderit aliqua corporalis, nostra literata scientia, inuittis etiam Medicis, profuisse videatur.

NOMI-

NOMINA ET VIRTUTES

HERBAE ARNOGLOSSAE,

Caput I.

RÆC I Arnoglosson, ijdem *arnion*, Arnoglosson.
 ijdem *probaton*, ijdem *cynoglosson*,
 ijdem *heptapleuron*, ijdem *heptaneu-*
ron, ijdem *polyneuron*, ijdem *thyrsion*:
 Prophetæ verò *eran* *ichneumon*os:
Ægyptij aschal: *Gallitarbidolopion*: *Hispani thesari-*
ean: *Daci simpeax*: *Punici artiercon* vocant: Latini
plantaginem latam, ijdem *plantaginem maiorem*, ijdem
septeneruam. Nascitur paludibus plurimum, & pra-
 tis. Arnoglossa, quæ & heptapleuros, nomen sum-
 pfit à similitudine agninæ linguæ. Nam Græci
ἀρνόγλωσσον agnum vocant, ἑπτάπτερον linguam. Rursum,
 quòd sæpe adnata habeat germina in longitudi-
 ne septem lateribus similia, Græci *heptapleuron*
 vocauerunt. Sed sunt eius species duæ. Nam quæ
 heptapleuros appellatur, est maior forma, & fo-
 liis ornationibus, & latioribus, & nervosis. Nasci-
 tur in vallibus atque hortis, nec non & paludibus
 plurimum, & in pratis. Estque magis constrictiva.
 Alia verò minor atque nigrior, lenior & te-
 nuior, nascitur in cartharijs locis, sed
 in vsum variè adhibetur.

rrr 5

CVRA

CVRA 1. *Ad capitis dolorem.*

Herbæ plantaginis radix in collo suspensa, capitis dolorem mirificè tollit.

2 *Ad ventris dolorem.*

Herbæ plantaginis succus tepesfactus, fomentando ventris dolorem tollit. Ex si tumores fuerint, tusa herba, & imposita, tollit tumorem.

3 *Ad interiorum dolorem.*

Herbæ plantaginis succus potui datus, & interiora sanat, & thoracem hominis purgat mirificè.

4 *Ad dysentericos.*

Herbæ plantaginis folia minutatim cōscisa cū lenticula decoques, & dabis vt comedat, statim stringet ventrem.

5 *Ad eum qui purulenta excreat cum sanguine.*

Herbæ plantaginis succum dabis bibere, & sanabitur.

6 *Ad vulnera.*

Herbæ plantaginis semen tusum, & in puluerem redactum, & in vulnera aspersum, sanabit ipsa vulnera. Et loca ea quæ à nimo calore vruntur, ipsa tusa & imposita refrigerat & per sanat.

7 *Ad morsum serpentis.*

Herba plantago trita ex vino sumpta, commodo erit.

8 *Ad scorpionis ictum.*

Plantaginis radix alligata, mirè prodesse creditur.

9 *Ad ventrem stringendum.*

Herba plantago ex aceto cocta, vel mero, bibatur mensura cyathi vnius.

10 *Ad lumbricos.*

Herbam plantaginis contundes, & succi eius cochlearium vel ligulam dabis bibere. Ipsam quoque herbam tusam vmbilico imponito.

11 *Si qua duritia fuerit in corpore.*

Herba plantago pisata cum axungia, sine sale, & factum quasi malagma, imponis id duritiæ, & discutit.

12 *Ad quarianas.*

Herbæ plantaginis succum in aqua mulsam, & duas horas accessionis potui dato, & miraberis effectum.

13 *Ad podagram & omnem neruorum
dolorem & tumorem.*

Herbæ plantaginis folia contusa vel pisata cum modico sale, & imposita, optimè facere certum est.

14 *Ad tertianas.*

Herbæ plantaginis radices tres conterito, & sub accessionem cum vino aut aqua callda ieiuno da, bibat.

15 *Ad secundas.*

Plantaginis semen contritum, & potui datum, prodesse creditur.

16 *Ad vulnera recentia.*

Herbam plantaginis contritam, cum axungia vetere sine sale impones: mirificè sanabis.

17 *Si*

17 *Si cui pedes tument exitimere.*

Plantago contusa cum aceto, imposita tumorem tollit.

18 *Si cui vlcus secus oculum vel nares narum fuerit.*

Herbæ plantaginis contusæ succo expresso lanam mollem madefactam, imponat per dies nouem, & sanus fiet.

19 *Ad dysentericos vel torminosos.*

a pura
lente

Herbæ plantaginis semen tritum pro a polenta in vino calido da bibat, & sanus efficietur.

20 *Ad paratidas.*

Plantago cum axungia vetere pisata & imposita, sanat.

21 *Ad vlcera oris.*

Herbæ plantaginis succum in ore detineat, vel folia eius cocta, & radix eius in ore comminuetur.

22 *Ad fistulas sanandas.*

Herbæ plantaginis succum è folijs tollas, infundatur fistulis, & immittatur, facillimè medetur eisdem.

23 *Ad morsum rabidi canis.*

Herba plantago contusa & imposita, facillimè sanat.

24 *Ad omnes vesicæ difficultates.*

Herbæ plantaginis folia vel radices potatæ ex passo, fortiter medentur.

DE PENTAPHYLLO.

Cap. II.

Graci pentaphyllon, alij pentapetes, alij pentagonon, alij pentadactylon, alij pentatomon, alij pseudoselmon, alij callipetalon, alij xylotothon, alij asphaltion, alij pentacanon, alij thymatiun: Prophetæ ibyos onycha, alij pteron ibyon, alij hermudactylon, alij hermubotanen: Ægyptij orphiteocen, alij theonestron, alij ethotron: Galli pompedulon: Daci proedula, alij drocila: Itali quinquefolium, alij manum Mariani. Nascitur locis pratensibus & cultis, ac in vndis, ustu aspero, tactu molli, ramis longitudine bialmis, tenuibus, in quibus semina, & folia quæ entham referunt, singulis sæpius quina, ferran scissa, flore pallido, radice longa & rubra: ges eam mense Augusto.

1 *Ad vitia artuum si percussii fuerint.*

Herba quinquefolium tusa cum axungia veteris sine sale, & imposita sanabit.

2 *Ad ventris dolorem.*

Quinquefolij succum dabis bibere cochlearia 3, sine mora dolorem tollit.

3 *Ad vitia oris, lingue & gutturis.*

Herba quinquefolium cum radice sua decocta quæ, & ore detenta, mirificè sanat: etiam vbi es, tolles, & arteria purgat.

4 *Ad capitis dolorem.*

Herba quinquefolium circumscripta ter, & o medio & pollice sublata, contra & capiti illita

illita, efficaciter sanat: peracto remedio, loco potui reponi conuenit.

5 *Ad sanguinem de naribus
fluentem.*

Herba quinquefolium potata, vel illita, restringit mirè.

6 *Ad anginam remedium.*

Herbæ quinquefolij succus cyathis tribus potui datur.

7 *Ad morsum serpentis.*

Herba quinquefolium contrita, potui si datur cum vino, mirè remediatur.

8 *Ad ambustum.*

Herbam quinquefolium potatam prodèsse, autores plures affirmant.

9 *Ad cancerum exiccandum.*

Herbam quinquefolium cum vino & cuncti adipe suilla vetere, sine sale pisatam de ligno in lignum, vino sanè veteri asperges, & sic impones, rem vnicam experieris.

10 *Ad herpeses & chæradas & omnes duritias.*

Herba quinquefolium aceto decocta, & trita, & corpori imposita, herpeses & chæradas & omnes duricias mirificè sanat.

11 *Ad pedum dolorem.*

Herbam quinquefolium trita & cum oleo mixta pedes perunges, tertio die tollit pedum dolorem.

D E

DE HIERASBOTANE.

Cap. III.

Ræci Hieranbotanen, ijdem peristereona hypation, ijdem dios elacaten, ijdem panchromon, ijdem colletin, ijdem aristereon, ijdem cys, ijde demetrian: Asclepios alceam: Ægyptij neniphiam: Prophetæ erysicepiron, alij heras: Latini verbenacam, ijdem liciniam, ijdem em, ijdem columbinam supinam, ijdem milidem vertipedium, ijdem crissam galliaceam. ursum trigomon, ijdem chamaelygon, ijdem iudem curitum, ijdem phersepheonon. Nasceque in planis & aquosis locis, folijs sub- & velut incisiss, radice simplici atque virtute redarguenti, quam stypticen vocant quæ vulnera conglutinet atque pu- absterget. Est autem columbis esca iu-

Ad strumas.

verbenacæ radix in collo ligata, sum- cit.

Ad ulcera & parotidas.

naca tusa & imposita, mirificè sanat.

*Ad eos qui induratas venas habent,**& cibos non recipiunt.*

verbenacæ succum mixtum cum vi- & aqua, & postea coctum, des bibere, sanat.

Ad peatis dolorem.

verbenaca solstitio lecta, & in pul- uerem

uerem redacta, & potui sumpta, mirè proficere creditur: robusto autem cochlearia quinque ex vino quàm optimo cyathis tribus, & cæteris pro cuiusque viribus sic dabis.

5 *Ad calculosum.*

Herbæ verbenacæ radix contusa, ex mulso optimo tepido data incredibiliter calculosis succurrit: nec solum ipsis calculosis, sed & quicquid est quod vrinam impedit, celeriter educit.

6 *Ad capitis dolorem.*

Herbæ verbenacæ corona facta, & capiti imposita, dolorem capitis tollit.

7 *Ad serpentium morsus.*

Herbam verbenacam cum folijs suis & radicibus quisquis offultam cinctamque secum porterit, ab omnibus serpentibus tutus erit.

8 *Ad morsum araneorum, quos Græci phalangia vocant.*

Herbæ verbenacæ ramulos ex vino decoquito, & conterito, deinde quod acetauerit plagæ imposito, & adaperiet: postea crudam contritam cum melle in vlcus audacter insertam, maturè ad sanitatem perducere certus auctor adfirmat.

9 *Ad morsum rabidi canis, & hydrophoton.*

Herbam verbenacâ in vulnus apponito, triticoque grana integra indito vulnere, donec humore remollita expleât. iam tumida, projcito illa gallinæ: si nō appetit, simili modo alia grana projcito
si si.

ſe cœperit, periculi ſublato ſignum erit.

10 *Ad vulnera recentia.*

Herbæ verbenacæ contrita cum butyro, vulnera sanantur.

11 *Ad morſum ſerpentis.*

Herbæ verbenacæ ramuli ex vino decocti triti, ſi cæca erit plaga cum tumore, imadaperiunt primum, exulcerant deinde, & crudi cum melle contriti & vlceri inferri ad ſanitatē, quod celeriter fit, perducant, ſanantur.

12 *Ad idē.*

Herbæ verbenacæ caput vna, & nardi oboſolaccæ crudæ foliorum expreſſus ſuccus, & ſummyrrhæ contritæ ex aqua cyathis tribus ſui data, expellere morbum creditur.

DE SYMPHONICA, HYOSCYAMONE. Cap. IIII.

Racis Hyocyami dicitur, & dioſcyami, alij adamanten, alij pythion, alij adamenon, alij hyphoricon, alij emmanes, alij auginon, alij timenon, ambion appellant: Pythagoras Prophetæ Oſthanes b xylechion: Zoroaſter typhonion: b alijs xy-
i inſanam vocant, aliqui Apollinarem, alij leon:
lum, alij ſymphoniacam, alij calicularem, alij
am appellant: Punico gingan: Ægyptij
o: Phryges remenia: Thuſci fabulonam:
belinunciam: Daci dielian: Prophetæ Æ-
gyptij

sss

gyptij

gyptij *ligam*. Thyrsus est fruticosus, multiramis, folijs nigris, scissis, hirtis: balanos generans, ut est mali Punici ampullaceum appellatum, obstrusus quidem scutulis & semine plenus, paulo longiori papauere. Sed sunt differentiæ eius tres. Nam altera flore purpureo ac semine nigro, altera flore nigro, & semine fuluo: sed utraque fumentes in furiam mittit, appellataque inde est maniopæos. Tertia semine atque flore albo. Nascitur locis incultis & sabulosis, vel hortis, & litoribus, ruderibusque. Eius succus similis est meconi herbæ. Metetur ergo hyoscyamos candior, & has habet virtutes.

1 *Ad aurium dolorem.*

Herbæ symphoniacæ succus tepesfactus cum oleo rosaceo, & in aurem instillatus, aurium dolorem mirificè tollit: & si vermes fuerint, necare eos.

2 *Ad omnem tumorem.*

Herba symphoniaca cum stercore ouillo, & modico aceto, factum quasi malagma imposita tumorem tollit.

3 *Ad dentium dolorem.*

Herbæ symphoniacæ radix cocta in vino austero, & data ex eadem coctione sorbitio, ita ut eam intra dentes qui dolent, teneat, mox sanat dentium dolorem.

4 *Ad inguinum dolorem.*

Herbæ symphoniacæ radix alligata femori, & dolorem & tumorem tollit.

¶ Ad

5 *Ad pedum dolorem.*

Herba symphoniaca alligata pedum dolor tollit & tusa omnis cum sua radice, & super les imposita, mirificè tumorem tollit, & dolor pedum aufert.

6 *Ad iocoris & pulmonis dolores.*

Herbæ symphoniacæ succum da bibere, cum magna admiratione sanabit.

7 *Ad muliebris peccinis dolorem.*

Herbæ symphoniacæ succum mixtum cum oco dabis in potionem, & miraberis effectum.

DE VIPERINA.

Cap. V.

Graci *Elenion*, ijdem *echidnion*, ijdem *theoriorhizon*: Latin *inulam*, ijdem *viperinam* & *serpentariam*, ijdem *radicem Macedonicam* nominant. Nascitur secus flumina vel segetes, folijs mollibus, gustu aspero. Leges eam mense Aprili.

1 *Ad viperarum morsus.*

Herba viperina trita, cum vino potui data, mirificè morsus viperæ sanat, & venenum discutit.

DE ACORO Cap. VI.

A Græcis dicitur *Acoros*, *choros*, *aphrodisiac*: Gallis *piper apium*: Italis *venerea radix nautica*, & *singentiana* & *unguentiana*. Nascitur locis cultis, & hortis ac pratis. Leges eam mense Augusto.

1 *Ne apes examinent & effugiant.*

Herbam acorum in vase apium suspensam habeto, apes nunquam effugient. Hæc sanè herba rarò inuenitur: nec eam scire poteris, nisi cum flosculum emiserit.

2 *Ad difficultatem urinae, si quis facere non poterit, & stranguriam vesicae habuerit.*

Herbæ acori radicem cum aqua decoctam ad tertias, dabis bibere per triduum, urinam mirificè deducit, & stranguriam sanat.

DE LEONTOPODIO.

Cap. VII.

Graci Leontopodion dicunt, ijdem leontopetalon, prapedilon, theribethron, lychnida agrian, lathyron, leuceoron, orobethron, prapedion, leontospermon, Aciopon, platyphyllon: Dardanus caecalian Punici gudubbal: Latini flammulā vocant Veneris, ijde brumariam, papauerculum & pedem leoninum. Nascitur sæpe cum tritico, thyrſis bipalmis, furcosis, in quibus veluti cannæ binæ vel trinæ semen continentes, folijs coliculi agrestis similibus, radice nigra, rapæ simili. Nascitur etiam in campis, & circa fossas & harundineta.

1 *Si quis deuotatus defixusq; fuerit in suis nuptijs, sic eum resoluat.*

Herbæ pedis leonis frutices numero septem sine radicibus decoque cum aqua, Luna decreſcente, lauato eum, & teipsum qui facis, ante limen extra domum prima nocte, & herbam

herbam incende aristolochiam , & suffumigato eum , & redito ad domum , & ne post vos respiciatis , resoluit eum.

DE SCELERATA.

Cap. VIII.

GRæci *Batrachion* , aliqui *gelotophyer* , alij *milon* , alij *coriannon* , alij *corion* , alij *stacty-
cen* , alij *causticen* , alij *clonon* , alij *rhufeli-
non* , alij *catastacticen* , alij *hephastion* , alij *lycopnon* , alij
selmon agrion , alij *selmon hydation* : *Ægyptij syn-
chon* , ijdem *carcadano* , ijdem *nemecon* : Latini *apium
rusticum* , ijdem *apium risus* , ijdem *herbam sceleratam* ,
ijdem *apiastellum* , ijdem *dentariam* , ijdem *aurico-
mum* . Nascitur locis humidis & aquis . Si quis
homo eam gustauerit , ridendo exanimatur : est
enim caustica . Sunt eius species quatuor , qua-
rum altera cum folijs pinguibus atque crassis
& latis , colore alia subalbido , alia velut nigro ,
cum flore simili vel purpureo , thyrso cubitali ,
minimè robusto : radice alba cum adnatis ger-
minibus , vel erumpentibus tanquam in helle-
boro . Nascitur autem in stagnosis vel vimbros-
sis locis . Secunda est longioris thyrsi , & folijs
hirtis cum incisuris , gustu acerrimis . Nascitur sæ-
pe in Sardinia . Tertia est breuissima , tetri odo-
ris , atque incendiiosa cum floribus aureis . Quar-
ta est cum floribus lacteis .

Ad vlcera chironia.

Herbam sceleratam tusam sum axungia
sine sale impones vulneri , excomedet putre-
dinem ,

dinem, & si qua fuerit sordes, expurgat: sed non diutius patiaris quàm necesse est, ne & corpus sanum exedat, Si argumentum rei experiri volueris, tunde eam, & super manum sanam impone & alligato, statim rodit corpus.

2 *Ad strumas & furunculos & apostemata, ut sine ferro aperiuntur.*

Herbam sceleratam tusam & subactam cum fimo porcino impone strumis, furunculis & apostematibus, intra paucas horas discutit, & pus eijcit. Lege eam omni tempore.

DE BATRACHIO

Cap. IX.

Nascitur locis sabulosis & campatribus, aquisque. Radix eius verticillo est similis, radículas paruas & tenuissimas habes, flore auroso. Punici atricurus appellant. Virtutes porro has possidet.

1 *Ad lunaticos, qui cursum Lunae patiuntur.*

Herba batrachion si lunatico in ceruice ligetur lino rubro luna decrecente, cum erit signum tauri vel scorpionis parte prima, mox sanabitur.

2 *Ad nigras cicatrices.*

Herbam batrachion tusam cum sua radice, mixto aceto, impones his qui habent cicatrices nigras: exedite eas, & similem corpori reliquo reddit colorem.

DE

DE ARTEMISIA.

Cap. X.

A Græcis dicitur *toxois*, alijs *ephefas*, alijs *charistelocheia*, alijs *lyfas*, alijs *parthenion*, alijs *hypolyfos*, alijs *anaclorion*, alijs *sozusa*, alijs *leucopis*: Prophetæ *hama anthropu*, alijs *onichanthen*, alijs *chrysanthemon*, alijs *zathesien*, alijs *theonisin*, alijs *busasitheoscardian*, alijs *ostranthropu*, alijs *hama cronu*, alijs *gonos hephasu*, alijs *phylactirion*, alijs *lachanon baclicon*: Ægypti *anefin*, alijs *neiofar*: Pythagoras *pexafin*, & *toxobolon*: Galli *ponem*, alijs *titumen*: Daci *zyred*, alijs *zonusien*: Itali *Sirium*, alijs *serpillum maius*, alijs *valentinam* alijs *artemisiā*, non pauci *per se pollentem*. Nascitur locis lapidosis & sabulosis. His virtutibus prædita est.

1 *Ad iter faciendum.*

Herbam artemisiā monoclonon, si quis iter faciens secum in manu portauerit, non sentiet itineris laborem. Fugat & dæmonia in domo posita, & prohibet mala medicamenta, & auertit oculos malorum hominum.

2 *Ad pedum dolorem.*

Herba artemisia monoclonos tusa cum axungia, & imposita, pedum dolorem tollit.

3 *Ad dolorem intestinorum.*

Herba artemisia pisata, & in puluerem redacta, cum aqua mulsa potui data, intestinorum dolorem sedat.

DE ARTEMISIA TRAGANTHI. Cap. XI.

¹ *Ad vesicæ dolorem & stranguriam.*

Herbæ artemisiæ traganthis succum ex vino vncijs duabus dato, febricitati ex aqua calida cyathis duobus potui dabis.

² *Ad coxarum dolorem.*

Herbam artemisiam traganthen tundes cum axungia, & aceto bene subiges, & impones, & aligabis, tertia die sanabit.

³ *Ad nervorum dolorem & tumorem.*

Herbam artemisiam traganthen tusam & oleo bene subactam impone, mirificè sanabit.

⁴ *His qui in pedibus grauitè dolent.*

Artemisiæ traganthis radicem ex melle dabis manducare, & ita citò purgabitur, vt vix credi possit, tantam virtutem eam habere.

⁵ *Si quis in febris laborat.*

Artemisiæ traganthis succus cum oleo roseo inunctus, febres tollit. Hanc herbam si confricaueris, laferis optimi odorem habet.

DE ARTEMISIA LEPTAPHYLLO. Cap. XII.

Nascitur circa fossas & sepes vel aggeres, & in agris frumentarijs. Flosculum eius vel folia si contriueris, sampsychi odorem habent.

¹ *Ad stomachi dolorem.*

Herbam artemisiam leptaphyllon tusam, & cum oleo amygdalino bene subactam more magmatis induces panno mundo, & impones stomacho

ho, quinta die sanabitur. Et si fuerit eiusdem
misæ radix super limen ædificij suspensa,
ui illi nemo nocebit.

2 *Ad neruorum dolorem atq; tremorem.*

Herbæ artemisæ leptaphylli contritæ succo
resso, & mixto cum oleo rosaceo, si per-
es eos, desinet tremor, & omne vitium tol-
r.

Has tres artemisias Diana dicitur inuenisse
& virtutes earum & medicinam Chironi
tauro tradidisse, qui primus de his herbis
licinam instituit. Has autem herbas ex no-
e Dianæ, quæ æφεινις Græcè dicitur, arte-
as nuncupauit.

DE LAPATHO.

Cap. XIII.

Apathon, Romani dicunt *rumicem*. Nascitur
locis sabulosis & aggeribus, vel aquosis, vel
hortis, & circa fossas.

1 *Ad paniculam quæ in inguine
nascitur.*

Herbam lapathon contundes cum axungia ve-
sine sale, sic ut axungia dupla sit ad herbâ, &
bene commixtis facies exinde velut rotun-
m, & inuolues in folio coliculi, & mitte eam
in rem calidum: & cum caluerit, tunc im-
pones super paniculam, & panno lineo. Hoc enim
num est, & valde optimum,

2 *Ad apostema.*

Herbam lapathon tusam cum axungia, &
factam

factam quasi malagma, induces in linteolo munda, & impones super apostema: mirificè aut spargit, aut facit collectionem, & aperit vlcus.

DE DRACONTEA.

Cap. XIII.

GRæcis dicitur Dracontea, alijs pythionion, a lijs asclepias, alijs anchomanes, alijs sanctromaton, quibusdam a aphrissa, aliquibus therion, nonnullis schænos, item dorcadion: Prophetæ typhonion vocant, alijs crocodillion: Olthanes Zoroaster teriophonon: Ægyptij eminion: Romani draconem dicunt, & colubram. De draconis sanguine nata esse fertur, unde dracontea vocatur in montibus summis, ubi sunt luci, maximè locis sanctis: terra Apulia super saxi, tactu molli, gustu mordaci: radix eius ima, similitudinem capitis draconis habet.

a alijs aristarum,
b alijs dulci, tanquam castanea vidis saporem habet,

1 Ad omnium serpentium morsus,
& aspidum.

Herbæ dracontæ radix ex vino trita, tepescit, potui data, venenum omne discutit.

2 Ad ossa fracta in corpore.

Herbæ dracontæ radix cum axungia facta quasi malagma, & imposita, mox ossa fracta de corpore educit, & lapides extrahit. Leges eam mense Junio, vel Iulio.

DE SATYRIO.

Cap. XV.

GRæcis dicitur Satyrion, alijs cynosorchis, alijs entaticos, erythron, panion, serapion, alijs orchis;

brehis: Aegyptijmenem: Galli vram: Itali priapifcon, alij orminalem, alij testiculum leporinum nominant. Nascitur in montibus, locis solidis & cultus, in pratis item & locis maritimis. Lege eam mensc Junio, vel Iulio.

1 *Ad vlcera difficilia & cicatrices
nigros.*

Herbæ priapisci radix tusa & imposita, vlcera expurgat, & cicatrices curat.

2 *Ad lippitudinem oculorum.*

Herbæ priapisci succo cum melle optimo oculos inunges, & lippitudines & dolores tollet sine mora.

3 *Si quis ad mulierem non poterit
affectari, obligatus.*

Herbæ priapisci radicem. id est, testiculum dextrum, qui maior est, teres cum piperis albi granis quadragintaseptem, vt in se habeat semunciam cum herba suprâ scripta, & mellis vncias, a quatuor, & in vino optimo medicamentum solues, & pondo scrupulorum nouem per triduum sumes, ad mulierem affectaberis continuo.

DE GENTIANA.

Cap. XVI.

Graci Gentianam dicunt, iisdem aloin galliam, alij narcen, alij chironion, alij basilicam: Dardanus aloiren: Itali gentianam, alij, cyminalem. Nascitur gemellis montibus & locis vmbrosis. Hæc herba ad omnia antidota facit

tactu

¹ *alijs ca-* raſtu molli, guſtu amaro, aſcapoſolido. Virtutes
put ſolidū. habet.

¹ *Ad ſerpentium morſus.*

Herbæ gentianæ radicem ſiccā, & in
puluerem redactā, pondo drachmæ vnus
dabis in vini cyathis tribus potui, validiſimè
proderit.

² *Ad aures malas.*

Herbæ gentianæ ſi dederis, vt ſuprà, potum,
miraberis virtutem eius.

DE CYCLAMINE,

Cap. XVII.

G Ræcis quibuſdam dicitur *cyclaminos*, ¹
alijs *ciſſaron*, alijs *ciſſanthemon*, alijs *ciſſophyla*
lon, alijs *chelonion*: Zoroaſter *chelona ſym-*
plates: Oſthanes *aſpho*: Prophetæ *miaſpho*: *Ægy-*
ptij itocho: Itali *orbicularem*, alij *palatiam*, alij *rapum*
terra, alij *rapum porcinum*, alij *terra malum* vocant,
ſiue *panem porcinum*: Syri *elardia*. Naſciur locis in-
cultis, aut montuoſis.

¹ *Ad caput deplendum.*

Herbæ orbicularis ſuccum cum vino aut ace-
to optimo naribus infundes, mirabiliter ſanabit.

² *Ad aluum concitandam.*

Herba orbicularis in collyrium facta, & inie-
cta, catharticum eſt.

³ *Ad ſplenis dolorem.*

Herbæ orbicularis ſucci cyathum vnum, &
aceti optimi cochlearia quinque diebus con-
tinuis nouem potui dabis, miraberis effectum
bonum.

111. Item radix eius in collo suspensa, ita ut
 ra splenem pendeat, efficaciter medetur.
 & cyclaminis succo si quis anum tetigerit,
 celeritate alui solutionem experietur. Lege
 omni tempore.

E PROSERPINACA, POLY-
gonoue. Cap. XVIII.

Olygonon, alij cynochalen, alij polygonaton, ali-
 qui asphaltion, alij chiliophyllon, alij polycarpon,
 alij carcinethron, alij clinopodiontes, alij myrtom-
 ilon, alij heraclian, aliqui pedalion vocant: *Ægy-*
j thephn, alij *stemphn*: Prophetæ gonon *heros*,
 quilonycha *myos*: Itali *sanguinariam*, alij *proserpina-*
n, alij *scorpinacem*, alij *statuariam*, & quidam *mis-*
euiuium. Nascitur vbique locis cultis, & aggeri-
 is. Legito eam æstiuo tempore.

1 *Ad eos qui sanguinem reijciunt.*

Herbæ proserpinacæ succum cum vino opti-
 o austero sine fumo tepesactum, ieiuno dabis
 bere per dies nouem, miram rem experieris.

2 *Ad lateris dolorem.*

Herbæ proserpinacæ succo cum oleo rosacio
 epius perunges, dolorem tollit.

3 *Ad mamillarum dolorem quæ lacte
 habent, & tumorem.*

Herba proserpinaca tusa, cum butyro sub-
 lecta, & mamillis imposita quæ dolorem & tumo-
 rem habent, dolorem & tumorem perfectissime
 tollit: ita tamen, ut vsque in tertium diem medi-
 camentum ponas.

4 *Ad*

4. *Ad oculorum dolorem.*

Herba proserpinaca, si vadis ad eam ante Solis ortum, & circumscribis eam cum annulo aureo, & dicis, Tollo te cum annulo aureo remedium oculis: deinde post triduum ante Solis ortum sublatam, circumdabis collo, diligenter proficiet.

5. *Ad aurium dolorem.*

Herbæ proserpinacæ succus tepesfactus, & in aurem stillatus, mirificè dolorem tollit. Nos ipsi experti sumus. Tamq̃: potenter proficit, vt & vlcera quoque aurium sanat.

6. *Ad dysentericos.*

Herbæ proserpinacæ succum cum aqua calida potui dabis, quantum tibi videbitur: sanabitur.

7. *Ad quartanas.*

Herbæ proserpinacæ succum cum piperis granis septem aut nouem sub accessione dabis bibere. Lege eam die Iouis, Luna decrefcente.

DE ARISTOLOCHIA.

Cap. XIX.

GRæcis dicitur *aristolochia*, alijs *adarthyx*, alijs *melocarpon*, alijs *ephestia*, alijs *clematium*, alijs *pyxionos*, aljs *dardanos*, alijs *iontius*, alijs *stocites*, alijs *teuxinos*, alijs *chamamelon*, alijs *opettis*: Ægyptij *a fopoe*: Itali *terra malum*: Daci *abinthium rusticum*, alijs *scardian*. Nascitur locis montuosis, solidis, calidis & cultis.

a alijs Soph
b alijs Sili

1 Ad

1 *Ad vim veneni.*

Herbam aristolochiam pisatam cū mero potui dabis, vim veneni vincit.

2 *Ad febres acerrimas.*

Herba aristolochia sicca suffumigabis febricitantem, & hilariorem eum facies. Fugat & dæmonia.

3 *Ad fistulas.*

Herbæ aristolochiæ radix fistulis inserta, celeriter expurgat, & ad sanitatem perducit. Medici quoque sine ea nihil feliciter curare possunt.

4 *Frigore exustis.*

Herba aristolochia ex oleo usque ad calefactionem vim habet, cum axungia porcina.

5 *Contra serpentium morsus, & hominum.*

Aristolochiæ radicem pondere denarij vnus in vini hemina sæpius bibat, discutit venena.

6 *Si infans contristatus fuerit.*

Herba aristolochia suffumigabis infantem, hilarem facit, & conualescit infans, fugato dæmonio.

7 *Ad canceromata que in naribus nascuntur.*

Herba aristolochia cum cypero & dracontæ semine trita, & cum melle imposita, emendat.

D E

L. APVLEII
DE NASTURCIO.

Cap. XX.

G Ræo Cardamon, alij cynocardamon, alij ibe-
rinæ, cardaminam: Ægyptij semeth: Itali na-
sturcium. Lege eam mense Martio.

Ad caput deplendum.

Herbæ nasturcij succum naribus injicies, ca-
put deplet, & de phlegmate purgat. Hoc na-
sturcium nou feritur, sed per se nascitur circa ima
parietum.

*Ad capitis vitia, porriginem &
furfures.*

Herbæ nasturcij semen tritum, & cum ad-
pe aserino mixtum, albitionem furfuris de ca-
pite eijciat.

Ad cruditatem.

Herbam nasturcium & pulegium ex aqua
decoctum bibere dato, emendabit & discutiet
cruditatem.

Ad strumas.

Herbam nasturcium cum lomento tritam su-
per strumas impones, superposito folio oleris.

Ad surunculos sanandos.

Herbam nasturcium cum fermento imposito,
concoquit & sanat.

DE HIEROBYLBO.

Cap. XXI.

N Ascitur vbique circa sepes, & locis qui-
buslibet sordidis. Et has habet virtu-
tes.

Ad

1. *Ad articulorum dolorem.*

Herbæ hieribulbi accipito vncias sex, seu
ini tantundem, olei cyprini libram & vn-
duas, in se pisatis & commixtis vteris, do-
m' articulorum tollit.

2. *Si mulier habuerit lentiginem in facie.*

Herbæ hieribulbi radice cum lomento lu-
aceo commixta, mulier si faciem lauerit,
tignes statim purgat.

DE APOLLINARI.

Cap. XXII.

Graci *Dercean*, alij *strychnon manicon*, alij
dorycnion, alij *cacabon*: Itali *apollinarem*, alij
bacinam: Daci *colida*: Apollo hanc her-
am fertur inuenisse, & Asclepio dedisse, &
pollinaris nomen imposuisse.

1. *Ad vulnera chironia, & araneo-
rum morsum.*

Herbam apollinarem cum axungia vete-
re, sine sale, libra vna teres: & vinum vetus
cyathis vno, sine fumo simul commisceas, & fa-
cies quasi malagina, & vulnere impones, sana-
bitur mirificè.

DE CHAMAEMELO.

Cap. XXIII.

Graci quidam *chamamelon*, alij *parthenion*,
alij *diacoleon*, alij *chrysocalin*, alij *trochifcon*
heliacen, alij *aperiton*, alij *nymphæon*, alij *hie-
ranthemum* vocant: Itali *bene olenem*, alij *superbam*,
alij *auliticam*: Ægyptij *thaborin*: Galli *oualidiam*:

ttt

Campani

Campani *amalarum*: Thufci *aplanam*: Daci *amē
lufam*. Has verò habet virtutes.

1 *Ad oculorum vitia atque
dolores.*

Herbam chamæmelon si quis ante Solis ori
tom carperit, & dicat, Ad albuginem oculorū
te carpo vt subuenias, & eam alligatam secum
gestet, iuuat. Lege eam mense Aprili.

DE CHAMÆDRY.

Cap. XXIIII.

A¹ Græcis *chamædry*, alijs *drys*, alijs *drysi-
tes*, alijs *teucrion*, alijs *chamærops*: Italijs
xaginem appellauere. Nascitur locis mōs-
tuosis, petrosis & solidis. Lege eam mense Aus-
gusto.

1 *Ad ruptos.*

Herba chamædry contusa de ligno in li-
gnum, adiecto vino, & potui data, cū mira ce-
leritate sanat.

2 *Ad ischiam.*

Herba trixago feruefacta, ac triduo potui
data, ischiaticum mirificè sanat.

3 *Ad serpentium morsus.*

Herba chamædry in puluerem mollissimū
redacta, in vino veteri potui data, venena ve-
hementer discutit.

4 *Ad podagram.*

Herba chamædry si in puluerem mollissi-
mum redacta est, cum aqua calida potui data,
mirificè pargorian prættat.

DE

DE CHAMAELEONE.

Cap. XXV.

✓ *Hamæleonem* quidam Græcorum nomi-
nant, alij *crocodition*, alij *dipsacon*. alij *ono-*
cardion, alij *cneeron*, alij *meletam*: Prophe-
throdites *luron*, alij *calycem cardiacon*: *Ægy-*
emneor: Itali *labrum Veneris*, alij *cinaram rusti-*
alij *statoron*, alij *morariam*: Hispani *analeti-*
: *Dacisciaren*: *Ægyptij* *gerbaste*, alij *sapho*.

1 *Ad hepaticos.*

Ierbæ chamæleonis succus potui datus
vino, febricitanti cum aqua calida, mirè
ficit.

2 *Si quis venenum sumpserit.*

Ierba chamæleon in puluerem redacta &
ino data, discutit venenum.

3 *Ad Hydropicos.*

Ierba chamæleon, & chamædaphne, &
mædrys, chamæpitys, æquali pondere tusa,
uam mollissimè cribrata, si in potione vini
eti, iuuenibus cochlearia quinque, viris co-
saria nouem, item minoribus puellis & mu-
ibus cochlearia tria, puerulis cochlearium
um dederis, mirificè aquam omnem de cor-
e per vrinam digerit.

DE CHAMÆPITY.

Caput XXVI.

✓ Ræci *chamæpityn*, alij *orozeleon*, alij *holo-*
ryton, alij *brion agrion*, alij *siderim* vocant:
✓ Prophetæ *hama athenai*: Itali *abigam*, alij
cypressum

*cypressum nigram, alij rapam, alij spiculam, alij mam-
malem: Ægyptij nemenspa: Daci dochela. Et habet
quidem vires.*

1 Ad vulnera.

Si recens fuerit vulnus, herbam chamæpityn contusam vulneri impones: si autem vetus & altius est vulnus, succum eius vel pulsuerem in vulnus mittes, miraberis bonum effectum.

2 Ad strophii dolorem.

Herba chamæpitys contrita, & potui data, strophii dolorem tollit.

DE CHAMAEDAPHNE.

Cap. XXVII.

Chamædaphne à Græcis quibusdam daphnites, aliquibus verò daphne, alijs hydragogos seu caragogos dicitur: Itali mustellaginem dicunt, alij lastilaginem & lauraginem: Galli eugubim, osiben.

1 Ad aluum concitandam.

Herba chamædaphne in puluerem redacta mollissimum, & in aqua calida potui data, aluum concitat.

DE OSTRIAGINE.

Cap. XXVIII.

Nascitur ostriago circa monumenta, aut in monumentis, aut parietibus qui sunt circa montium radices.

1 Ad ea quæ in homine nascuntur.

Herba ostriago tusa & imposita, omnes res quæ

in corpore nascuntur, persanat. Hanc herbam si volueris euellere, mūdus ante Solis oram facies. Leges eam mense Iulio.

DE BRITANNICA.

Cap. XXIX.

Reçis dicitur *britannica* & *damaſonios*: Itaque *britannicam*, alij *betam plantaginis*, alij *biobonem* vocant.

Ad vitia quæ in ore nascuntur.

Herba britannica sumpta viridis a vt laetus a aliis in
sanat. Et per se trita & expressæ succus in modum
si contineatur, nec aliquid ex eo deglutia lactucæ.
r, æquè proficit.

Ad oscedinem.

Herba britannica sumpta viridis oscedim tollit: vel si viridem non habueris, etiam
ida contusa cum vino ad mellis crassitudinem, eodem modo sumpta, eundem effectum
abet.

Ad dentium dolorem, & si laxi fuerint dentes.

Herba britannica mira quadam potentia
occurrit. Reponendus autem est in hyemem
uccus, vel pulvis eius: non enim semper appar
et. succum verò eius seruabis in vase argen
teo, & calefacito, & puluerem quoque repo
nito: nam ad eodẽm vsus cum vino sumptus,
æquè efficaciter prodest.

Ad paralytim.

Herbam britannicam viridem, cum sua ra
dice contusam, ex vini meri optimi cyathis
duobus

7 *Ad verrucas tollendas.*

Herba argemonia in aceto tusa & imposita, mirificè tollit.

8 *Ad splenis dolorem.*

Herba argemonia in cibo sumpta, splenem consumit.

9 *Ad ea quæ secunda sunt.*

Herba argemonia contrita & imposita, aperit & persanat.

DE ASPHODELO.

Cap. XXXII.

A Græcis dicitur asphodelos: Latinis hastula regia, aliquibus albucus. Has virtutes possidet.

Ad dolorem tibiarum vel pedum.

Herbæ asphodeli radicum succo & oleo amygdalino unges quod dolet, mirificè sanabitur: etiam si tumores fuerint, ipsam tufam & subactam impones.

2 *Ad hepatis dolorem.*

Herbæ asphodeli radicem decoque, & ex aqua mulla potui dato, hepatis dolorem mirificè tollit.

DE OXYLAPATHO.

Cap. XXXIII.

A Græcis oxylapathon vocatur: Itali lapathon acutum pro vocabuli etymo nominant.

Si qua duritia in corpore orta fuerit.

Herba oxylapathum cum axungia veteris suilla

la pisata, & ex pane domestico facta vt a alijs o-
gma, & imposita, mirificè sanat. uilla

E CENTAVRIA MAIORE.

Cap. XXXIII.

Græcis dicitur *maronion*, alijs *nession*, a
lijs *pelethronia*, quibusdam *limnites*: Pro-
phetæ *hama heracleos*, alijs *chironiam*, alijs
stin, alijs *apogorisapon*, alijs *polyhydion*, alijs *he-*
ton: Ægyptij *antiamas*: Itali *fel terra*, siue *one-*
n.

1 Ad hepatis dolorem.

Herba centauria maior in vino decocta, &
si data, mirificè auxiliatur.

2 Ad spleneticos.

Herba centauria maior in vino decocta &
si data, splenem persanat. Nos ipsi exper-
mus.

3 Ad vlcera & canceromata.

Herba centauria maior contrita & imposita
umorem fieri non patitur.

4 Ad sugillationes & dolores.

Herbæ centauriæ maioris succus perunctus
qua, summe facit.

5 Ad vulnera recentia.

Herba centauria maior tam efficax est ad
gas glutinandas, vt etiam carnes cohæres-
cit, quæ ex aqua eius coquantur.

DE CENTAVRIA MINORE.

Cap. XXXV.

ST & centauria minor, à Græcis *ellen-*
borites vocata: Prophetæ *hama heracleos*:
ttt 5 Ægy.

Ægyptij amaranthum : Daci *stirfozila* : Itali *sebrifugiam*, alij *multiradicem*. Chiron centaurus has herbas duas inuenisse, & eas Asclepio dedisse ferunt, vnde & nomen Centauriæ tenent. Nascuntur locis solidis & fortibus.

1 *Ad viperæ morsum.*

Herbæ centauriæ minoris puluer vino exhibitus, aut ipsa pisata in vino veteri, & potui data, validissimè proficit.

2 *Ad oculorum vitia.*

Herbæ centauriæ minoris succo oculos inunges, aciem oculorum extenuatam sanat, adiecto etiam melle mirificè idem proficit: caligantibus quoque oculis & claritas restituitur rectè facile. Ne quis in hoc periculum incidat, centauriæ minoris manipulum in vini cõgio coquito, ac triduum maceratum eximito: inde cotidie ad heminam mellis Attici mixtū, ieiunus bibat.

3 *Ad auriginem.*

Herbam centauriam minorem decoque in aqua ad tertias, & ex ea dabis bibere quantum poteris, sanabitur.

4 *Ad lumbricos & tinea.*

Herbæ centauriæ minoris succum dabis vt supra, miraberis bonum effectum.

5 *Qui venenum sumpserit.*

Herbam centauriam minorem ex aceto tritam da bibat, mox discutit venenum. Item centauriæ radices pondere denarij vnius in tribus cyathis vini bibantur.

DE PERSONACIA.

Cap. XXXVI.

✓ Ræci *prosopites* aut *prosopes* vocata est, alijs *bacchion*, alijs *elephantosis*, alijs *elephas*, alijs *nephelion*: Itali *personaciam*, alij *daran*, alij *manifolium*: Galli *betilolen*: Daci *ribos*

1 *Ad morsus serpentium.*

Herbæ personaciæ succum cum vino veterato in potionem, omnium serpentium vel bri morsus mirificè sanat.

2 *Ad febres acerrimas.*

Herbæ personaciæ folijs cinges febricem, statim mirificè sanat & effugat febris.

3 *Ad vulnera, etiam si cancerauerint.*

Herbæ personaciæ aqua foueto, deinde in cum nitro & axungia & picula ex acetosis, & in panno inducito, & imponito.

4 *Ad intestinorum dolorem.*

Herbæ personaciæ succi cyathum vnum mellis Attici cyathis duobus ieiunus bibat, erabitur.

5 *Ad canis rabiosi morsum.*

Herbæ personaciæ radices cum sale marino as morsui imponito, mirabiliter sanat.

6 *Ad vulnera vetera quæ huius morem præstant.*

Herbæ personaciæ radicem & spinam quæ locis siccis nascitur, æquali pondere conteres, &

res, & impones puluere mollissimo, perfectissimè sanat.

7 *Ad ambustum.*

Personaciæ succi cyathum vnum ex mellis cyathis duobus bibat.

DE FRAGO.

Cap. XXXVII

C Omaron Græci: Romani *fragum* nuncupant. Nascitur locis opacis & mundis & collibus. His est prædita virtutibus.

1 *Ad splenis dolorem.*

Herbæ fragi succum ex mellis yncia potui datum, mirificè proficere certum est.

2 *Ad suspiriosos & colicos.*

Herbæ fragi succus cū pipere albo & melle mixtus potui datus, mirificum est remedium. Legito eam mundus.

DE IBISCO.

Cap. XXXVIII.

A Græcis appellatur *althea*, alij *althean* *rhizan*, alij *elæomolochē*, alij *molochen agrian* aut *creuicē*, alij *anadendromalachen*, alij *syceophyllon*: Itali *ibiscum* vocant, alij *maluauiscum*. Nascitur locis humidis, & campis.

1 *Ad podagram.*

Herba *ibiscus* pisata cum axungia vetere, & imposita, tertia die sanat. Huius herbæ experimentum plures autores affirmant.

2 *Ad*

- 2 *Ad collectiones quæ in corpore
nascuntur.*

rbam ibiscum decocta cum scænograci &
ninis polline, & imposita, duritias om-
scutit.

- 3 *Ad omnia encatesmata in
corpore.*

rbam ibiscum cum malua erratica &
græco decoques, & eadem aqua fove-
& hæc omnia teres, & encatesmatis im.

- 4 *Ad intestinorum dolorem.*

rbam ibiscum perinde vt suprà deco-
cum singulis, postea vt encatesma ex
valida intestinum fovebis, tertio die san-
ar. Experti sumus.

DE HIPPURIS.

Cap. XXXIX.

Græcis dicitur *hippuris*; Itali verò *equi-
setam* vocant.

- 1 *Ad dysentericos.*

rbæ equisetæ succus ex vino dulci cya-
obus potui datus, dysenteriam sanare
ar.

- 2 *Ad eos qui sanguinem per os
reijciunt.*

rbæ equisetæ succum ex vino austeris
ne fumo ieiuni bibant, mox sanguinem
get.

DE

DE MALVA ERRATICA.

Cap. XL.

Malachin agrian Græci vocant, alij clæos malachen, alij acopon, alij collyrin, alij malachen, alij heliostrophon, alij osyriacam: Itali malum rusticam, alij malum erraticam. Nascitur vbique locis cultis.

1 *Ad vesicæ dolorem, & eos qui sanguinem per naturā faciunt.*

Herbæ malvæ erraticæ cum totis radicibus suis libram pisatam, & in congio aquæ coctam ad dimidium, per triduum ieiuno dato bibere, dolorem mitigat, & sanguinem abstinat.

2 *Ad neruorum dolorem.*

Herbæ malvæ erraticæ radices contritæ cū axungia vetere, & impositæ, neruorum dolorem mirificè sanant. Facit & ad omnia enchatesmata, decocta cum ibisco & fœnogræco.

3 *Ad lateris dolorem.*

Herbam maluam erraticam decoques cum oleo, & postea distinges, & folia in mortario teres, & in pannum induces & impones, & triduo non solues, emendasti dolorem.

4 *Ad recentia vulnera.*

Herbæ malvæ erraticæ radicem in cinere coctam contere, & impone, sanabitur.

DE BVGLOSSA.

Cap. XLI.

Bvglosson Græci: Prophetæ gónon aluru: Olthanes tzanuchi: Ægyptij anturo rimbe-
for: Ro-

Romani linguam bubulam: Lucani coraginem
nt. Nascitur locis cultis & fabulosis. *Bu*
dicta est eo, quod folia aspera in modum
æ bubulæ habeat. Folia habet aspera, ob
terrestria. Hæc in vino mixta hilaritatem
aiuis facit: in cibum etiam cocta pro olere
itur, vel trita pro condimento.

1 *Ad tertianas siue quartanas.*

Herbæ buglossæ quæ treis thyrsos feminis
cit, radicem totam cum aqua decoque,
in aquam decoctam potui dato, remedia-
tertianas: quæ autem quatuor thyrsos ha-
faciet ad quartanas, dabis autem vt supra.
a item herba similis est ei, quæ folia lapathi
minuta, eius radix potata ex aqua, ranis &
pentibus aduersatur.

2 *Ad suspirium.*

Herbæ buglossæ succum cum melle dabis
bere, mirabiliter suspirium tollit.

3 *Ad apostema siue suppurationem
in corpore.*

Herbam buglossam cum melle & pane con-
tam vice malaginis impones, mirificè
mpit apostema. Leges eam mense Iulio.

DE BVLBO SCYLLITICO.

Cap. XLII.

A Græcis dicitur scylla, alijs stæchas, alijs
pancraton, alijs typhonos: Ægyptij Glylbo:
Prophetæ ophthalmon typhonos: Itali scyl-
m rubram, masculam, alij bulbum scylliæ siue scyl-
licum appellant.

1 *Ad*

1 *Ad hydropisim.*

Herbæ scyllæ bulbus torretur, deinde circumpurgatur, & medium eius in aqua decoquitur, cum benè coctum fuerit, eximitur, & ex eo tres oboli potui dantur cum melle & aceto hydropico, & euacuatur per vrinam.

2 *Ad perniones.*

Scyllæ quod est in medio eius cum oleo commodè feruefacito, atque ea quæ dolorem exhibent, perungito, sanabuntur.

3 *Ad panaricium.*

Herbæ scyllæ radix pisata cum aceto & pane, imposita panaricium mirificè sanat.

4 *Ad extinguendam sitim hydropicorum.*

Herbæ scyllæ folium subiectum linguæ, sitim compescit. Leges eam omni tempore.

DE COTYLEDONE.

Cap. XLIII.

GRæci cotyledon, alij cepon aphrodites, alij gomphalon, alij stergethron: Itali umbilicum Veneris, alij cimbalam appellat. Nascitur in tectis, aut in monumentis.

1 *Ad strumas discutiendas.*

Herba cotyledon pisata cum axungia suillæ fœminæ sine sale æquis ponderibus, & calida imposita, strumas discutit. Leges eam hyemali tempore.

DE GALLICRURE.

Cap. XLIIII.

Nasci amat herba gallicrus locis solidis, & circa

reca vias. Eius cacumen instar pedis galli-
tutes habere dicitur.

1 *Ad canis morsum.*

Herbam gallicus tritam cum axungia &
e domestico imponas, mox sanabit.

2 *Ad duritias.*

Eadem sicut diximus parata, duritias dis-
cit.

DE MARRUBIO.

Cap. XLV.

3 Ræcorum quidam *prasion*, alij *eupatorion*,
alij *phyllophares*, alij *melitænam*, alij *camelo-*
podion, alij *cynosprasion*: Ægyptij *asterion*,
eropenue: Prophetæ *hæmatauru*, alij *aphedron*,
ij *gonon horu*: Itali *marrubium*, alij *ulcerariam*
cunt.

1 *Ad tussim grauem.*

Herbam marrubium decoques cum aqua,
dabis bibere eis qui grauitus tussiant: sana-
untur mirificè.

2 *Ad stomachi dolorem.*

Herbæ marrubij succus potus, stomachi do-
lorem tollit: si febricitat ex aqua potus, statimq;
eleuat se.

3 *Ad lumbricos.*

Herbæ marrubij, absinthij, & lupinorum
paria pondera in aqua mulsa cocta, cum vino
dabis, aut super vmbilicum pones, necat lum-
bricos.

4 *Ad condylomatata.*

Herbam marrubium combure, eiusque ci-
nere in infusa, sanabit.

5 *Contra venenum, si quis sumpsit.*

Herbæ marrubij succum dabis ex vino veteri, discutit venenum.

6 *Ad scabiem vel impetiginem.*

Herbæ marrubij decocti aqua corpus lauat, scabiem & impetiginem statim curat.

7 *Ad pulmonis extensionem.*

Herbam marrubium cum melle coctam summat, mirificè curat.

8 *Ad omnem duritiā.*

Herba marrubium trusa cum axungia, & imposita, mirè sanat.

9 *Si quis ab opere lassus inciderit in languorem, & nervorum habuerit*

dolorem & spasmus.

Herbæ marrubij succo cum oleo rosaceo permixto perunges eum, sine mora sanabitur.

DE XIPHIO. Cap. XLVI.

Græcorum quidam xiphion, alij phasganon vocant: Itali gladiolum dicunt.

1 *Ad fistulas quæ in corpore*

nascuntur.

a alijs a-
momi

Herbæ xiphij radice uncias sex, & atnyli uncias sex: aceti cyathos duos, adipis vulpini uncias tres ex vino pisabis, in panno lino & impones, miraberis effectum.

2 *Ad capitis fracturam.*

Herbæ xiphij radice superior pars sicca trita, & æquis ponderibus mixto vino, capitis ossa fracta extrahit: aut si quid in corpore

suppurat.

DE VIRTUTIBVS HERB. 307

puratum fuerit, vel si pedibus calcata sint
serpentis, contra ea venena efficax est.

DE CALLITRICHIO.

Cap. XLVII.

GRęci callitrichon, ijdem adianton, ijdem polytrichon, ijdem trichomanes, ijdem trichophyes, alij felinophyllon, alij diphyes, alij heros pogon, alij hippomanes, itę scolopendrion, asplen, scolibrochon, alij amianton: Latini capillum Veris, ijdem herbam capillarem erinitam, saxifragam: unci neffoesfide. Nascitur locis aquosis, virtualis nigris, lenibus, cum splendore, bipalmis: slij vt coriandrum, scisis in summitate.

1 *Ad strumas virginum.*

Herba callitrichon pisata per se & imposita, virginibus strumas sanat.

2 *Ad capillos tingendos.*

Herba callitricho in oleo trita capilli vincti efficiuntur.

DE MOLY. Cap. XLVIII.

MOly clarissima herbarum est, Homero testante, & inuentionem eius Mercurio assignante, qui naturam eius & succi beneficia demonstrauit. Radice rotunda, nigraque, magnitudine cepę.

1 *Ad matricis dolorem.*

Herba moly contusa & imposita, dolorem matricis aufert potentes.

2

DE

a alijs di-
anthos,

b alijs pa-
repon:

A Græcis dicitur *heliotropion* & *heliostro-*
phion, quibusdam *heliopon*, aliquibus
a *dialion*, alijs *sesamon agrion*, item *scorpio-*
flonon, item *heraclea*, alijs *sideritesis*, alijs *pra scor-*
piu, siue *scorpiuros*: Prophetæ *gonon chronu*: Galli
hamaiten: Pythagoras *bpareoron*: Osthane *pua-*
tagonon: Ægyptij *nisine*: Latini *vertumnum*, alij
mulcetram, alij *intybum syluaticum*, alij *solsequium*.
Nomen accepit primò, quòd æstiuo solstitio
floreat, vel quòd Solis motibus folia conuer-
tat. Sed est specie duplex, quarum altera ma-
ior appellata est *scorpiuros*, à similitudine
caudæ scorpionis. Alia minor. Maior igitur
nascitur in asperis locis tenui radice, ex qua
ramulos quatuor aut quinque, atque ab ipsis
plurimas furcas emittit, folijs ocimo simili-
bus, paulò maioribus atque succulentis, & ni-
grioribus & asperis, cum flore in summitate
tenui & veluti purpureo atque vncato in simi-
litudinem caudæ scorpionum. Minor item
herbæ species similis est supradictæ. Nascitur
locis concauis, folijs rotundis, semine pen-
denti in *achrochordonum* similitudinem. Eius
herbæ diuinæ ad Solis cursum floscelli se ver-
tunt: & cum Sol occidit, flores se claudunt: rur-
sum cum oritur, floscelli se aperiunt. Nasci a-
mat vbique locis cultis, mundis & pratis. Facit
ad remedia ista.

Ad omne venenum.

Herbæ heliotropij puluerem mollissimum
aut

uccum eius cum vino vetere optimo posato, mirè venenum discutit.

2 *Ad luxum.*

erbæ helio:ropij folia contusa & apposita, aciter sanare creduntur.

3 *Ad serpentium morsus, & scorpionum ictus.*

erba solago maior desiccata, & in pulve-
mollissimum redacta, in vino potui data,
sa contusa plagæ superimposita, perfectè
entium morsus ad sanitatem perducit, &
pionis ictus dolorem aufert.

DE GRIADI HERBA.

Cap. L.

Ascitur in Lucania, marmoris albi colo-
rem habens, quatuor rubicundis orna-
ta cauliculis. Has potentias habet.

1 *Ad ischiadicos.*

erba grias cum adipe vrsino contusa, &
i malagmatis genus imposita, ischiadicos
a die sanat.

2 *Ad omnes corporis dolores.*

erbę griadis radix pisata & imposita, om-
dolores mirabiliter sedat.

DE POLYTRICHO.

Cap. LI.

Reçit polytrichon, alij adianton, alij trichoma-
nes, alij ebenotrichon, alij eupteron: Ægyptij
ethui: Romani cincinalem, alij terra capil-
lij *supercilium terra* vocât. Nascitur in parie-
uuu 3 tibus

tibus & humorosis locis. Hæc etiam herba *calitrichon* appellatur, de qua superius loquuti sumus, & quam antea posuimus.

1 *Ad coli dolorem.*

Herbæ polytrichi, quæ habet ramusculos quasi fera porcina, folia cum piperis granis novem, & seminis coriandri granis novem, simul contrita cum vino optimo dabis bibere intransi in balneum. Facit & ad capillos mulierum nutriendos, si in oleo decoquatur.

DE HASTULA REGIA.

Cap. LII.

Hastula regia Græcè moloche agria dicitur.

1 *Ad dysentericos.*

Herbæ hastulæ regiæ radix cum vino trita potui detur dysentericis, statim sentient beneficium.

2 *Ad ventris fluxum restringendum.*

Herbæ hastulæ regiæ semen mixtum cum aceto acerrimo potui datum, ventrem cōstringit.

DE PAPAVERE SYLVATICO. Cap. LIII.

Graci mecona ceratim, alij aphroden, alij heraclion, alij mecona agrion, alij mecona rhæada, alij anemonen & enemion, alij oxytonon, alij profopon, alij tetthen, alij lethusan, alij oniron: Prophetæ basilicon persephōnion appellant: Itali papaver album, papaver nigrum, papaver agreste, papaver sylva-

ticum, folliculosum. Mecona Latini *papauer* nt. Eius alia est vsualis, quæ etiam folli-
sa vocatur: alia agrestis, & aliter *rhæas* ap-
ta: siquidem ex ipsa fluit succus, quem
ellant *opium*: vel quod facile florem di-
at. Alia ceratitidis, siue aphrodes. Est igitur
vsualis longioris capitis, atque semine al-
Agrestis verò, quæ *rhæas* appellatur, est
se sessili, semine nigriore. Alia aridior at-
agrestior, cuius caput longius, atque flo-
ubri vel albi, semen fulvum, radix subal-
longa, minimi digiti robore, & colligi-
erno tempore. Ceratitidis verò nascitur in
ribus erecto thyrsu atque hirtò, folijs inse-
hirtis, albis, flore pallido, fructu paruo
to vt cornu, semine nigro, paruo, radice
la, nigra, atque in superficie terræ. Item
odes, quæ appellatur *heractios*, ex omni par-
ta est, eius semen colligitur æstiuo tempo-
idum.

1 *Ad epiphoras oculorum.*

Herbæ papaueris syluatici fructum, id est,
ulos cum suo semine pisatum cum aceto
is impones, sedabit dolorem.

2 *Ad hemicranium & capitis
dolorem.*

Herbam papauer syluaticum pisatam cum
o fronti impones, sedabit dolorem.

3 *Ad eos qui non dormiunt.*

Herbæ papaueris syluatici succo si quem
anges, somnum ei cum sopore obijciat.

DE OENANTHE.

Cap. LIIII.

¹ Ad stranguriam.

Herbæ *œnanthes* radicem in puluerem re-
daetam dato ad stranguriam in vini cya-
this duobus, summè facit.

² Aduersus tussim.

Oenanthes herbæ radicem dabis potui, vt
suprà: tussim sedat.

DE NARCISSO.

Cap. LV.

Narcissus à Græcis dicitur *anhydros*, *auto-*
genes, *bolbos emeticos*: Ægyptij *emptonem*:
Prophetæ *cynoglossan*: Latini *bulbum vo-*
mitorium vocauerunt. Nascitur thyrso bipalmi,
folijs porri similibus, sed paulò breuioribus,
flore albo, interius croceo, vel in aliquibus
purpureo, fructu siue semine vt in membranâ
la nigro, a imagine bulbi.

a aliàs in
magnitu-
dine

¹ Ad vulnera quæ ex se nascuntur.

Herbæ narcissi radix contusa cum oleo &
farina, vlcè cataplasmatis imponitur vulnèri, &
sanat mirificè.

² Ad phthisicos vel colicos.

Herbam narcissum tussam & potui datam,
colicis vel tussientibus prodesse dicimus. Si
autem volueris oleum facere, herbæ narcissi
florem in oleum mittes, & perunges infirmū:
miraberis rem certam.

DE

DE VIRTUTIBVS HERB. 313
DE SPLENIO ET LONCHITIDE.

Cap. LVI.

✓ Ræcis dicitur *lonchitis*, alijs *hemionion*, alijs *scolopendrion*, alijs *phrygia*, alijs *phrygitis*, alijs *philtrodotes*, alijs *teucrion*: Prophe-
tæ *magales*. *Lonchitis* folia habet rubra, flo-
nigros, comicorum vultibus hiscentibus si-
es, semen album, simile lanceæ, latum, radi-
a similem dauci. Alijs virtutibus traditur e-
n alia *lonchitis* similis *scolopendriæ*, cum
to spleneticos medens in potu data.

Ad splenis dolorem.

Herbæ splenij radicem pisatam, & in pulue-
a mollissimum redactam, vino leniore po-
dato, summam rem experieris. Constatque
a sic esse inuentam. Quum exta in sacrificio
er eam essent proiecta, fuerunt adhæsisse
ii, eumque exinanisse: propter hoc à qui-
dam *splenion* vocatur. Idem narrant quidam
s, qui radicem eius ederint, sine splene in-
iri. Quidā ramis hyssopi surculosam, folio
e eodem nomine appellant. Legunt autem
a dum floret, maximeque ex Ciliciæ & Pisi-
montibus laudant.

DE POLIO. Cap. LVII.

✓ Ræci *polion*, alij *pheuxaspidion*, alij *acheme-
nin*, alij *libanitin*, alij *melosmon*, alij *belion*, alij
-*leontocaron* vocant: Ægyptij *cathotis*: La-
conulam: Martialis *neptuniam*. Dux eius sunt
cies: alia est fruticosa atque inutilis, altera
iustris frutice bipalini, albo, folijs tenuibus,
uuu 5 semine

femine pleno, cū capitello in summitate parvulo, comofo, veluti cana capillatura, frangenti odoris gratiffimi cum quadam iucunditate. Nas citur locis asperis.

Ad lunaticos.

Herbam polion conteres, & succum eius commiscebis cum aceto scyllitico, & perunges eos, curabuntur. Item pilulam eius & radicem in linteolo mūdo, circa collum eius qui patitur, ligabis. Experimentum est valdè optimū. Nos ipsis experti sumus.

DE VICTORIALA.

Cap. LVIII.

Eupelios Græcè daphnoides, hypoglossion, eupetalō, diglossos, nicephyllon, pelleon, idea daphne, samothracia daphne, alexandrina daphne, nitrion, danae, stephane alexandru, chamaedaphne, carpophyllon, daphnīis: Latine peruinca, victoriæ folium, laurus Alexandrina, Macedonica, laurago, mustellago terrestris vocatur. Frutex est sæpius cubitalis, folijs vt myrtus, paulò maioribus atq; tenerioribus, & non infractis, gustu remordentibus & incendiosis. His prædita est virtutibus.

Ad phlegmata incidenda.

Herbæ victorialæ folia pisabis, & succum eius cyathis duobus dabis cum melle bibere ieiuno, mox phlegmata intercidet.

DE CONSOLIDA. Cap. LIX.

Graci xylophyton, symphyton, anachylin, anagretesin: Democritus hæmostasin: Latini

erbam, consolidam, inulam rufficam: Galli alum.
 est petrofa, lignofa omnis, iucundi odo-
 atque faluam prouocans, ramis origano
 apitellis thymi fimilibus, radice longa,
 a, in robore digitali. Eft & altera quæ
 ellatur etiam *peçlis*, habens thyrfum bicus-
 em, geniculatum, inanem, in quo folia
 angufta, & veluti longa cum adnationis
 fecundum genicula, flore nigro, fructu fiue
 ne floccorum corticis fimili, pruritum mo-
 e, radices exterius nigras, interiùs argillo-
 irtutis denfabilis.

1. *Ad profluuium mulierum.*

erbæ consolidæ puluerem molliffimè
ritum potui dabis in vino, mox reftri-

2. *Ad conuulfos vel intus ruptos.*

erbæ consolidæ radicem in cinere tepido
ito & ex melle ieiuno dabis vt edat, fana-
& thoracem totum purgabit.

3. *Ad ftomachi dolorem.*

erbam consolidam ficum oxygaro edat,
um beneficium sentiet.

4. *Ad tuffim.*

erbæ fymphyti radices in caldaria deco-
cum melle & pipere & caftoreo ad quars
in vino vetere ieiuno dato in potu. Hæc
hoc argumentum habet, vt carne bu-
oncifa, & in caccabum miffa, eius radi-
niferis drachmas duas, cocta caro in v-
ohærebit.

DE ASTERIO. Cap. LX.

Grecorum aliqui *asterion*, alij *asterifcon*, alij *astera atticon*, quidam *bubonion*, alij *hyos phthalmon* vocarūt: Latini *inguinalem*: Punicum *derdum*. Herba est lignosâs habens virgas, & florem in summitate nigrum, tanquâ anthesmidis herbæ, capitellum ambitum foliolis stellatæ similibus, sed in thyrso folia longiora atque hirta, vel crassiora, & est laxatiuæ virtutis. Nascitur vbiq; inter petras & loca aspera. Hæc herba noctu tanquam stella in cœlo sic lucet, vt qui viderit, ignorans dicat phantasma se videre, & metu plenus irridetur. Maxime autem à pastoribus pecorum inuenitur. Adhibetur denique inguinum tumoribus.

1 *Ad caducos.*

Herbæ asterij baccas si dederis manducare caduco luna decrescente, quum erit signum Virginis, & ipsam herbam laborans habeat in collo suspensam, remediabitur.

DE LAGOPV: hoc est, PEDE LE-
poris. Cap. LXI.

Græci *lagopus*: Romani vocant eam herbam *benedictam*, *leporini pedem*. *Lagopus* Græci à similitudine pedis leporini dicta. Nascitur in pratis.

1 *Ad ventrem stringendum.*

Herbam leporis pedem siccata, & in puluerem redacta, dabis potionem in vino non febricitanti, febricitanti verò in aqua calida, & mox ventrem stringet.

DE

DE VIRTUTIBVS HERB 317
E DICTAMNO. Cap. LXII.

Græcis artemedion appellatur, alijs cre-
tice, alijs ephemeron, alijs a eldia, alijs belo^{a al. idæa,}
cos, alijs belotocos, alijs dorcadion, alijs eu-
n, alijs dipsacos: Italos b ^{b aliàs tuf-} *vilago rustica*, alijs ^{vilago}
in Veneris: Egyptijs *emenypse*. Nascitur in in-
Creta, monte Ida, folijs similibus pulegio,
paulò maioribus, atque floccosis vel la-
ineis adnationibus, & neque florem ge-
at, neque fructum. Item alia huic similis,
appellata est pseudodictamnus: nascitur
imis in terris, similis acrimoniæ dictamni,
noratur etiam tertia species apud Cre-
dictamni, cum folijs similibus sisymbrij,
oribus ramis & flore nigro, molli, similis
ite pseudodictamni. Harum denique mul-
ficacior est prima.

1 *Ad mulierem, si in utero mortuum
factum habuerit.*

erbæ dictamni succum, si absque febricu-
erit, cum vino dabis bibere: si autem febr-
dabis cum aqua calida, mox eijciet foetum
periculo.

2 *Ad plagas siue ferro siue à sude vel
à serpentibus factas.*

erbæ dictamni succum in plagam infun-
& aliquid bibat, mox sanabitur. Ad serpen-
autem morsum succum eius in vino bi-
c mox discutit venenum.

3 *Si quis venenum sumpserit.*

erbæ dictamni succum cum vini hemi-
potu sumat, mirificè facit. Tanta autem
virtus

virtus est dictamni, vt non solum interficiat vbi-
biunq; fuerint serpentes presentia sui: sed & si
odor eius a vento sublatus fuerit, vbicunq; eos
tetigerit, mox occidet. Fertur & hoc exemplū:
Si caprea vel ceruus in venatione telo percu-
sus fuerit, quum peruenit ad herbam dictama-
num, & ea pascitur, mox telum excutitur e pla-
ga, & sanatur pascendo dictamnium.

4

Ad vulnera recentia.

Herbas dictamnium & argemoniam &
ambrosiam contritas cum butyro plagæ im-
ponito, miraberis in omnibus dictamni ef-
fectum.

5

Ad vlcera & nomas.

Herba dictamnus imposita, vlcera & putres
nomas, & purgare & explere dicitur.

DE SOLAGINE MINORE.

Cap. LXIII.

Herbam solaginem minorem, alij *heliotro-*
pion appellant. Nascitur locis concauis,
& cætera, vt supra cap. 49.

1

*Ad lumbricos necandos &
excludendos.*

Herba solago minor siccata, & in puluerem
reducta, & in aqua calida potui data, lumbricos
occidet.

DE PÆONIA. Cap. LXIII.

Pæonia à Græcis appellatur *pentorobon*, alij
glycyssis, alij *aglaophotis*, alij *pæomon*, alij
selemon, alij *menion*, alij *panacos* *ceras*, alij
selethogo.

ogonon, alijs *dichomenion*, alijs *gludim*, alijs *mea-
nion*, alijs *theodonion*: Itali *pæoniam*, alij *rosam*
nam vocant. Pæonia nomen inuentoris
net. Nascitur Cretæ & Siciliæ montibus,
in Homerus sacer autor libris suis inser-
t. Hæc herba in extremis bacculas habet
ygdaulinis similes, in quibus sunt grana coco-
similia ad acinorum mali granati magni-
tudinem, quæ noctu lucent tanquam lucer-
e. Plurimum noctu à pastoribus inuenitur &
colligitur.

1 *Ad lunaticos.*

Herba pæonia si lunatico iacenti ligetur in
illo, statim se leuat sanus. Et si eam secū por-
uerit, nunquam ei hoc malum accidet.

2 *Ad ischiaticos.*

Herbæ peoniæ radicis partem alligabis lin-
to, eumque qui patitur circumcinges, res est
luberrima, Et si eam in naui habueris, tem-
pestatem compescit, si mundus ea utaris: est
nim mirabilis.

DE PERISTERE O.

Cap. LXV.

GReçi *peristereō orthiō*, alij *trigoniō*, alij *buniō*,
alij *hieran botanen*, alij *philtroden*: Ægyptij
thiophenges: Prophetæ *herai daeryon*, alij *he-
ma gales*, alij *hama hermu*: Punici *zimicum*, alij *azira*
gozol: Itali *cristiā gallinaceā*, alij *columbinā*, alij *ferra-
tiam*, alij *exuperā matricālē*, alij *herculaneā* vocarūt.
Utique *peristereon* herba siue supina, siue recta,
nascitur

nasclitur vbiq; in planis & aquosis locis, radice simplici atq; thyrso. Sunt autem eæ columbis esca admodum iucunda & familiaris, vnde & hoc nomen habent, & columbinæ dicuntur.

¹ *Ad omnia venena.*

Herbæ peristerei tritum pu'uerem si quis potum in vino acceperit, omnia venena discutit. Quidam dicunt, quod & magi ea in arte sua vtuntur, primùm Homerus, deinde Mithridates, & cū centauria potui data, omnia mala medicamenta expellit, per aluum deducens.

DE BRIONIA.* Cap. LXVI.

GRæci brionian, chelidonium, & melothron, & archezostin siue apiastellum; Itali ouam taminiam, vitem albam, agrifolium, dentariam: Ægyptij thodonā dardiadana: Syri hugadesi, dinuprila: Daci dochlea appellauēre. Herba brionia, virgultis atque folijs & corymbis vt vinifera vitis sed omnibus hirtis, quæ se colligat vicinis fruticibus, fructu siue semine bo:ruoso, longo, raro, fuluo, quo etiam tergora depilantur, thyrsos emittens prima informatione è radice qui sunt asparagis similes.

¹ *Ad splenem.*

Herba brionia in cibo data lienosis, per vrinam lienem digerit & emendat. Hæc herba tam laudabilis est, vt in theriacas etiam portiones mittatur. Item si in capite vel in cinctu eam tecum portaueris: nulla mala te contingent.

DE

E NYMPHEA. Cap. LXVII.

Y Ræci *nymphæam*, *proteam*, *caccabon*, *lotome-*
tram, *rhopalon*, *androgynon*, *hydragonon*, *he-*
racleon: *Andreas nerion*: Latini *maîrê hera-*
am, *algum palustrem*, *papauer palustre*, *clauum*
ris, *digitum Veneris*, *aquæ ductam* dixere. Nas-
 citur in aquis stagnantibus, itaque inde non a alijs stā-
 sumpsit, thyrso nigro, leni, folijs similibus
 æ ciboriæ, aquam ex parte superantibus,
 pallido, fructu siue semine lato, denso,
 e gustu argilloso, radice stipidosa, nigra,
 rima. Est præterea alia nascens in Peneo
 flaciæ flumine, cuius flos niger est: radix
 & aspera:

1 Ad dysentericos.

erbæ *nymphææ* semen cum vino tritum
 tu detur dysenterico, sanabitur mirificè,
 radices eius rades, & dabis manducare
 enterico diebus decem, curabitur. Item si
 is cum vino austero datus fuerit, ventris
 um restringet.

DE CIRSIO. Cap. LXVIII.

Y Ræcis *cirsion*, alij *acanthion*: Latini *spinam*
mollem appellant. Herba *cirsion* thyrso
 est bicubitali, trigono inferius, sum-
 me rotundo, cum thyrsiculis purpureis atq;
 centibus, folijs hirtis, radice, vt *Andreas*
orat, varicum dolores medente.

1 Ad faucium dolorem.

erbam *cirsion* cum sua radice si quis in
 portauerit suspensam, fauces ei nunquam
 unt.

2 *Ad interaneorum dolorem.*

Herba cirsiij tusæ succus expressus & potui
datus, interaneorum dolorem mirificè sanat.
Lege eam mense Maio.

DE ISATIDE Cap. LXIX.

Græci isatim: Prophetæ apision: Latini alutam
appellauere.

1 *Ad morsum serpentis.*

Herbæ isatidis folium contritum cum aqua,
& in plaga positum, adiuuat, & dolorem tollit.

DE SCORDIO. Cap. LXX.

Græci scordion, pleuritici, scordilon, dysosmon,
calaminthen agriam, mithridation: Prophe-
tæ hæma podontos, hæma isimos: Latini tri-
xagmem palustrem. Scordion habet thyrsos qua-
drangulos: folia sapore redarguentia, quæ
Græci stipitica vocauerunt, amara, & odorem
aliquem alij reddentia: flore rubro, & est virtu-
tis mictualis.

1 *Ad neruorum dolorem.*

Herba scordion trita, & cum oleo laurino
subacta, dolorem tollit inuncta.

2 *Ad serpentium morsus.*

Herba scordion coquatur, & detur ius eius
cum vino potui: ipsa autem contusa in plagam
imponatur, dolorem tollit.

3 *Ad cottidianas vel ter-
tianas.*

Herba scordion alligata circa corpus homi-
nis, tollit cottidianas vel tertianas.

DE

DE VERBASCO.

Cap. LXXI.

✓ *Ræci phlo mon. pycnitin, lichnitin*: Latini *verbasum* vocant. Sunt eius species primæ duæ. Harum est altera nigra, altera: cuius altera masculus, altera fœmina. nina igitur est radicis contortæ, longitudo cubitalis: thyrso tenero, leniter hirtosus coliculi similibus, sed hirtioribus atque lis: flore viridi, & semine nigro. Masculus vero albidioribus folijs atque angustioribus, & fructu siue semine tenuiori. Item a folijs est latioribus atque nigris. Item illis flore nigro, folijs herbæ saluæ similis, virgis celsis. Item phlomides appellatæ duplices, hirtæ, terræ inhærentes, rosifoliæ. Item quæ appellatur lychnitis siue alba, quæ nocturnis luminibus aptatur, foliis linguibus. Sed omnium radices sunt viridæ arguentis, hoc est, stipticæ. Nascitur fabulosis & aggeribus. Hanc herbam dicitur Mercurium inuenisse, & Vlysi dedisse, deuenisset ad Circen, ut nulla maleficia timeret.

1. *Aduersus cecursus malorum.*

Herbæ verbasci virgulam qui secum portat, nullo metu terribitur, neque bestię, neque cecursus mali molestant hunc.

2. *Ad podagram.*

Herba verbasum contusa atque imposita infra paucas horas dolorem efficaciter sedat, ita ut etiam ambulare queat. Hanc im-

XXX 2

positio-

positionem autores præcipui proficere affirmant.

DE HERACLEA siue SIDERITIDE. Cap. LXXII

GRæci heracleam, ijdem sideritim, ijdem bu-
phtalmon, ijdem scoriuron, ijdem curitim, ijdem
aristerion: Latini ferrariam, alij cristam
gallinaceam, alij herculaniam, alij exuperam patrici-
lem vocant. Habet species tres, quarum altera
thyrsis quadrangulis, redarguentis virtutis,
nodis per intervalla variegatis, semine nigro,
folijs asperis, & vocatur speciali nomine he-
raclea. Alia ramulis tenuibus, bicubitis, folijs
ex utroque alternatis, atque in summitate sui
scissis, cum capitellis in summitate ramorum
semine plenis. Tertia mollibus thyrsis, subal-
bidis, leuibus: flore phœniceo, paruo atque ar-
gilloso: folijs coriandri similibus. Sed omnium
supradictarum herbarum folia sunt virtutis
glutinatiuæ recentium vulnerum.

*Si quis in via tutè vult de-
ambulare.*

Herbam heracleam si tecum in via portaue-
ris, latrones non timebis.

DE CHELIDONIA.

Cap. LXXIII.

GRæcè chelidonium appellatur: Latine hi-
rundinina. Eius species duæ. Alia ma-
ior, alia minor, quæ etiam appellatur
pyron agrion. Sed maior est tenuissimo thyrso
tanquam

nam fœnigræci, cum folijs impactis suis
 iltis; mollibus, atque subalbidis, circa
 flores nigri. succum facit croceum atque
 rem, & mordacem sensum, & amarum:
 um tanquam ceratia porrectiora at-
 enuia, in quibus semina papauere maio-
 in radicem ex vna in plurimas euntein,
 : in inferiores partes. Siquidem nomen
 loniæ sumpsit ex hoc, quod eo tempo-
 mper florescit, quo hirundines præsto
 . quas Græci *chelidonas* vocant: vel, vt
 um memorant, quod nidis suis eandem
 idines ferant ob acuendos succedentium

- 1 *Ad caliginem oculorum & scabre-
 dinem, & qui vulnera ha-
 bent in oculis, & albu-
 ginem oculorum.*

erbæ chelidoniæ radicem pistabis cum
 veteri, & melle Attico, & pipere albo: &
 nuicem bene contritum fuerit, inunges
 us, caliginem discutit: ipsi experti su-

Quidam de succo eius oculos sibi inun-

Item caligantibus oculis succos eius vel
 : expressos & mixtos cum melle Attico
 è æreo, leniter cineri feruenti commix-
 : coctosque singulare remedium ad calis
 ni oculorum facere certum est. Quidam
 : tantum vtuntur.

- 2 *Ad parotidas.*

helidonia cum axungia trita imponatur,
 ntè aqua foueto.

3 *Ad auriginem.*

Herbam chelidonium tritam cum aqua bibat, miraberis effectum.

4 *Ad ambustum.*

Herbam chelidonium cum sepo caprino conteres, & impones.

5 *Ad capitis dolorem.*

Herbam chelidonium ex aceto contritam, illinito fronti & capiti.

6 *Ad dentium dolorem.*

Herbæ chelidoniæ radicem & cupressi folia trita, & tedam masculam aceto decoques & tepesactum gargarizet.

DE STRYCHNŌ siue SŌLATA.

Cap. LXXIIII.

GRæci *strychnon hemeron*, *agrian staphylen*, *thalian*, *manicon*, *perisson*, *anhydron*, *manten*, *dorycmon*, *moly* vocant Latini *bellonariam*, *vaicam*, *apollinariam*, *somniferam*, *strumum*, *cucullum*. Strychni species sunt quatuor: quarum vocatur prima hortualis, quæ est odoris iucundi, cum frutice crebro, fruticoso, & folijs nigris, maioribus ac latioribus ocimo, cum semine rotundo viridi aut nigro. Alia caccabum appellata, quam Latini *strumum* appellauerunt, siue *soporiferam*: & est folijs latioribus à præscripta, cum thyrsis post augmentum ultra terræ vicinitatem inanibus, & fructu siue semine in folliculis rotundis vesicæ similibus incluso, fuluo, rotundo, leni, simili varum acinis, quo etiam coronarum venditores

es vtuntur. Tertia est, quæ vocatur *hyoscyamus*, siue vt alij *strychnon melanon*, vel *thalia*, vel *hyoscyamus*, *agria staphylemanicon*, *perisson*: Latine *aria somnifica*. Protex est, nascitur in petrosissimis, ramos plurimos pandens stipidosos, facile fragiles, folijs plenos vt mala cyathata, floribus rubris, & non minimis, semine minimis, quas Græci *lobas* appellant, croceo: eum rubro cortice. Quarta est, quæ apertur *manice*, sed Latine *furialis*, eò quòd furiosum excitat. Nascitur in collibus, vel montibus, sicut in locis, thyrsos emittens decem vel duodecim vlnarum, siue, vt Græci *orgyrorum* cum ceruicæ similibus, sed paulò latioribus, subposito capite hirsuto velut platani sphaeræ, maiore ac latiore, & flore nigro, cum quo non siue fructum botruosum, rotundum, nihil habentem acinos decem.

*fortè se tem-
ger se habet.*

1 *Ad ignem sacrum.*

Herbæ *strychni* succus expressus cum aceruillinitus, ignem sacrum inirificè cura-

2 *Ad tumorem corporis.*

Herbam solatam tusam, & cum oleo subimpone, prodest.

3 *Si mulier laborat inferius.*

Herbæ solatæ succo se sublauet.

4 *Ad aurium dolorem.*

Herbæ solatæ succum cum oleo a cymini. 2 aliàs crinisce, & tepifactum stilla in aures. nino

5 *Ad dentium dolorem.*

Herbæ solatæ baccas commanducet.

6 *Ad sanguinem de naribus
fluentem.*

Herbæ strychni succo lana intincta nares obtura, sanguinem mirificè stringit.

7 *Ad alopecias.*

Herbæ strychni succus expressus cum aceto, & superillinitus, alopecias mirificè curat.

8 *Ad capitis dolorem.*

Herbæ strychnon cum oleo rosaceo calefacta & stillata, mirificè capitis dolorem tollit.

DE SENECTIONE.

Cap. LXXV.

A Græcis *erigeron*, *gerontra*, *hydrogeron* vocatur: Latinis *senecion*. Thyrsus habet cubitalem, rubrum, cum tenuibus folijs leuiter in summitate scissis, & floribus nigellis, primo tempore celeriter scissis ac florescentibus summotenus velut in canis, quos Græci *pappus* appellant, nos *auos* vocare possumus. Deniq; *erigeron* Græcè nominatur, quòd verno tempore canescat eius flos, ac tenuetur tanquam capillatura. Habet radicem tenuem atq; inutilem. Nascitur in tectis, circa parietes.

1 *Ad vulnera quamuis vetustissima.*

Herba *senecion* tusa & subacta cum axungia vetere, & imposita, mirificè sanat vulnera.

2 *Item ad vulnera.*

Herba *senecion*, si manè eam adorans ex terra colligas, & tundas cum axungia vetere, in plagam imposita, plagam aperit & expurgat. Item si eam simili more post meridiem colligas,

gas, & cum axungia veteri misceas, im-
lagæ, aperit & perfanat.

3 *Ad pedum tumorem, & dolorem
neruorum.*

erba senecion pistata cum axungia veteri
pedum dolorem tollit, & neruorum poten-
tiè sanat.

4 *Ad stomachi dolorem.*

erbæ senecionis flosculi cocti bene & sub-
imponantur vt malagma stomacho, suum
dolorem sanat.

5 *Ad lumborum & coxarum dolorem.*

erba senecion per se trita, & ieiuno in po-
ta, validissimè prodesse fertur.

6 *Ad podagram.*

erba senecion trita cum sale, & vt mala-
tis genus apposita pedibus, æquè profice-
ritum est.

7 *Si quis ferro percussus fuerit.*

erba senecion tusa cum axungia veteri
ale, & facta quasi cerotum, & in plaga
posita, faciliè vulnus ad sanitatem per-

DE FILICE. Cap. LXXVI.

Ræi pterin. Latini filicem nominant.

1 *Ad vulnera.*

erbæ filicis radicem pistatam in vulnus
s, & argemoniæ drachmas duas cum vi-
oti i dati, mirificè curat.

2 *Ad ramicem puerorum.*

erbam filicem quam in radice esculi ara-
inueneris, tunde eam cum axungia, &
xxx 5 panno

panno inducens impone, & fasciam sursum
versus ligabis, quinta die sanabitur.

3 *Ad dolorem femorum vel suræ.*

Herba filice fumigabis loca. Item infantem
languidum si ex ea fumigabis, facilius conua-
lescet infans.

4 *Ad splenem.*

Herba filix cum radice sua decocta usque ad
tertias, & potui data, splenem consumit.

DE GRAMINE.

Cap. LXXVII.

GRæci agrostin, alij hematicon, alij amaxin,
alij egichon appellant: Latini gramen, alij
assefolium, alij violam. Agrostis foijis
parvis calami similibus, atque virgultis per
terram serpentibus, geniculosis: radicibus
geniculatis, dulcibus, atque vulnerum vir-
tutis glutinatæ. Harum decoctio potui da-
ta, urinam mouet. Est & alia quæ calam. a-
grostris appellatur maior supra dicta, hoc est,
agrosti: sed est melior in Parnasso nata, cuius
flos urinam commouet, & eius radicis succus
acuit visum.

1 *Ad splenis dolorem.*

Herbam gramen decoques, & cum ea flos-
rem teres, & in panno linies, & pones super
splenem, mox sentiet beneficium.

2 *Ad epiphoras oculorum.*

Herba gramen, quæ in se trifurcium has-
bet, (nam & in plura diuiditur) decrefcente
Luna

sublata plurimum valet. Repositam ha-
diligenter, exinde lippire incipientibus
illum ligato, celeriter imminentem epi-
tam discutere & sanare dicimus.

DE GLADIOLO.

Cap. LXXVIII.

✓ Ræci xiphion, alij phasganion, alij limnio-
cen, alij macherophyllon, alij anaclorion,
alij arion: Latini gladiolum segetalem, & lino-
ceruinam vocant. Est folijs gladio simil-
hyrso cubitali, floribus purpureis, radici-
uabus, paruulis, rotundis, altera in altera
: quarum superior maior est, & acrioris
tis.

1 *Ad vesicæ dolorem, & ad eos qui
urinam non faciunt.*

herbam gladiolum effodies, siccatum cor-
radicis eius conterito, & cum vini cya-
duobus & aquæ calidæ cyathis quatuor
isces, & sic potui dabis, miram rem ex-
eris.

2 *Ad splenis dolorem.*

herbam gladiolum maturissimam lectam
catam, & in puluerem molissimum res-
in, & in vino leuissimo mixtam, potui da-
mirificè dicimus splenem desiccare.

3 *Ad colicæ vel præcordiorum dolorem.*

herba gladioli baccas tritas ex caprino lac-
nelius si asinino, tepesfactas dato bibere,
et dolor.

DE

Libanotis alia est corona'ls à Forano appellata: item ab alijs *icteritis*, quam Latini *ros marinum* appellant, tentues nutriens virgas, in quibus folia longa, tenuia, viridia. Alia est *Soranus* fructifera, quam etiam *ream* a Foranus appellat, siue *chamedyosmon*, *canchryn oxean*, *campsanema*: *macarintben* Prophetæ: *Dac dracontos*: Ægyptij *semen*: Zoroaster *b theopnoen*: Latini *salutarem*. Folia fœniculi similia, sed aspera & rotatùm terræ prostrata, & boni odoris, thyrsos cubitali, furcoso, cum umbraculis in summitate, in quibus fructum siue semen plurimum, album, angulosum ac resinam resipiens: & cùm fuerit masticatum, feruorem commouens. Vocatur etiam *canchrys* semen supradictum: radicem verò tenuem formatam, thuris odorem simulantem. Alia infructuosa, quæ in cæteris supradictæ similis, sed neque thyrsus emittit, neque florem, neque semen: vocatur etiam ab alijs *psoranthemis*, *taurophthalmon*, *parthenion*, vel (vt Ægyptij) *sacator*: item Prophetæ *aposplesnos*, *hydroselmos*: Latini *malum lentum*: Tusci *sustinum*. Alia numero quarta, quæ similis est supradictis duabus, vocatur à quibusdam *malobasthron*, *ebasalit*: Latini *ros terræ*: Ægyptij *nacosthon*: Prophetæ *diospneuma*: semen nutriens circulatum nigrum, odoratiuum, non incendiosum, radicem interiùs habens albam, exteriùs nigram. Sunt autem communiter omnes virtutis

utis feruentis acerrimæ , magis in radicibus . Nascitur locis maritimis, & hortis. Antequam thus sciretur , hac herba homines deos abant.

1 *Ad dentium dolorem.*

Herbæ rosmarini radix commanducata, tium dolorem tollit : vel si succum eius in te tenuerit, mox sanabitur.

2 *Ad languentes.*

Herba rosmarino trita cum oleo languidum inges, mox sanabitur.

3 *Ad pruriginem in corpore.*

Herbam rosmarinum terito , & succum eius vino vetere & aqua calida per triduum s bibere, sanabitur.

4 *Ad hepatis vel interiorum dolorem.*

Herbæ rosmarini fasciculum concoques qua , adijcies illi amomum pusillum , ut e nardi , & palmulas duas , rutæ colicuin se coque, & aquam earum dabis bibere, s fiet.

5 *Ad tussim,*

Herbam rosmarinum cum piperis granis um , inellis vncijs duabus teres , & facies illos , & dabis vnum inanè & vnum serò dormitum vadit, tussim sedat.

6 *Ad interiorum dolorem.*

Herbam rosmarinum viridem , aut aridæ rem dabis ut suprâ , mirificè facit.

7 *Ad albuginem in oculis.*

Herbæ rosmarini a succum commisches cum a aliâs pul-
: Attico, & inunges, liberaberis. uerem.

s Ad

8 *Ad vulnera recentia.*

Herba rosmarinum contusa cum axungia, imposita optimè facit.

9 *Ad tertianas.*

Herbam rosmarinum contusam in calida aqua sub accessione dabis.

DE PASTINACA.

Cap. LXXX.

A Græcis dicitur *agrios staphylinos*, alijs *ceras*, alijs *daucion*: Itali *pastinacam rusticam*, *erraticam* & *sylvaticam*. Nascitur in locis saxosis & aggeribus. Alia est hortualis siue seminalis, & viribus imbecilla. - Alia agrestis, quæ appellatur etiam à quibusdam *ceras*, eò quòd cornu fingat: habet comam ut fœniculus, thyrsum tenue, asperum, in quo umbraculum, & flores paruos tenues, quorum in medio croceum germen, purpurei coloris, radicem bipalmeam, robore digitali, odore iucundam.

1 *Ad mulieres quæ partu laborant, & non purgantur.*

Herbam pastinacam sylvaticam decoquant, & de aqua eius se fomentent, sanabuntur.

2 *Ad purgationem mulieris.*

Herbam pastinacam sylvaticam decoques, & cum eadem aqua ubi cocta est. grana piperis trigintaquinque commisces, & dabis bibere, m. x purgabitur Facit autem, ut suprâ scriptum est, & ad tertium, dolorem.

DE

DE PERDICALI. Cap. LXXXI.

Herbam perdicalem Græci *lysimachion*, *siderium*, *alsinen*, *helximen*, *parthemon* dicū: Latini *muralem* & *parietariam*, alij *herculanam*, *oreolariam*, alij *viuariam* appellāt Sed nomē ipſit à perdicibus, ſiquidem ipſæ ea aluntur. catur etiam *heraclia*, & *ixmos agrion*, & *alytis*, *lybati*, & *polyonymos*. Nascitur in turribus vel ietibus, habet thyrfos tenues, fruticosos, ros, in quibus ſemina aſpera, & folia linoſi herbæ ſimilia, rotundiora tamen atque ſuta & aſpera, qualitate remordentia atque ærentia: eſt enim. vt Græci aiunt, virtutis ticæ. Denique ad ſimiles cauſas, ac ſimiliter rnogloſſos herba adhibetur.

1 *Ad podagram.*

Herba perdicalis coquatur in aqua, & ex ea aqua fouebis pedes vel genua, dein-
pſam herbam tuſam cum axungia impo-
pedibus, panno inductam, vel ſuper genua,
bit mirè. Nascitur parietibus aut macerijs
ggeribus.

DE MERCVRIALI.

Cap. LXXXII.

Mercurialis à Græcorum alijs *linoxoſtis*
arrhen, alijs *hermubotane*, alijs *argyros*,
alijs *argyritis*, alijs *arithryllis*, aliquibus
enion, quibuſdam *thelicon*, alijs *orchion*, &
itis, *arguminoſa* appellata eſt: Egyptij *aphlo-*
Prophetæ *hermutaſilion*: Itali *mercurialem* &
teſtiula-

testiculatam. Frutex est bipalmis, folijs ocimi
similibus, atq; ramis inanibus, cū furcis pluri-
mis atq; densis Et est fœmina maior, quæ ap-
pellatur etiā *theligonon*. Latine *mercurialis fœmi-
na*. Masculus verò vocatur *mercurialis masculata*,
id est, *testiculata*. & est minor atq; rotunda, & ve-
luti testiculis binis parvis circa exordiū ornata.

1 *Ad ventris durtitiam.*

Herbam mercurialem coques, & tritam ex
passo dabis, statim detrahet, & stomachum
purgabit Aut semen eius tritum ex passio dato,
idem detrahet & purgabit.

2 *Ad menstrua cienda.*

Herba mercurialis cum oleo irino vel ro-
saceo adnota, mox prouocat sanguinem men-
struum.

3 *Ad epiphoras oculorum.*

Herbæ mercurialis folia cum vino albo ve-
tere impone.

4 *Si aqua in aures introierit.*

Herbæ mercurialis succum tepesactum in
aurem stillabis, mox liberabis eum.

D, E R A D I O L O.

Cap. LXXXIIII.

Herba radiolum, quam alij *filicinam* vocāt,
similis est filici quæ in lapideis nascitur,
vel in parietibus, habens in folijs singu-
lis binos ordines punctorum aureorum.

1 *Ad capitis dolorem.*

Herba radiolo contusa, atque antè curiosè
depur-

irgata, cū aceto scyllitico vsq; adeo cocta, do-
ppareat, perungito, capitis dolorem tollit.

2 *Ad aluum concitandam.*

Herbæ radioli radicem euulsam, & cultro cor-
n purgatam, cum malua coquito, & ius earū
tur: sine labore vel aliquo tedio ventrem de-
t, & omnes æstus.

DE ASPARAGO AGRESTI.

Cap. LXXXIII.

✓ Ræci myacantha, alij acanthillida appellauē-
re, alij aspharagon, alij asparagon agrion: Lati-
ni corrudam, alij asparagum agrestem, alij aspa-
rusticum, alij asparagum nostrum.

1 *Ad vesicæ dolorem siue tumorem.*

Herbæ asparagi agrestis radicem coque in
sextario, in pultario nouo ad quartas, & ie-
s diebus septem laborans sumat in potu:
imis diebus balneo vtatur, in frigidam non
endat, neque frigidam bibat, mirificè sanita-
experietur.

2 *Ad dentium dolorem.*

Herbæ asparagi succum in ore oportet conti-

3 *Ad elephantiosos.*

Herbæ asparagi radix cocta, contrita impona-
elephantiaco, liberabitur.

4 *Ad renum dolorem.*

Herbæ asparagi radix trita cum vino, & pota-
roficat.

5. Si quis maleuolus deuotauerit
hominem.

Herbæ asparagi agrestis radice sicca cū aqua
fontana delustrabis eum, & resolutus erit.

DE SABINA. Cap. LXXXV.

GRæci eam *nerion* dicunt, alij *brathy*, alij *ba-
rython*: Itali *herbam sabinam* atq; *sauinam*, alij
sabinam cupressum. Cupresso similis.

1 *Ad morbum regium, siue aurigem.*

Herba sabina cum melle & vino pota, aurigi-
nem discutit cum vit. o trita idem facit.

2 *Ad capitis dolorem.*

Herbam sabinam diligenter tritam cum aceto
& oleo rosaceo mixtam, capiti & temporibus illi-
nitam, valde dicimus prodesse.

3 *Ad carbunculos, vel ignem sacrum.*

Herba sabina cum melle illinita, mirificè facit.

DE CYNOCEPHALIO, hoc est, CAPI-
te siue cerebro canis. Cap. LXXXVI.

GRæci *cynocephalion* dicunt, alij *antirrhion*,
alij *bucranion*, alij *burrhion*, alij *amethyston*, alij
anarrhion, alij *puhecion*: Prophetæ *osiro-
staphen*: Itali *canis cerebrum*, alij *herbam siminiam*,
alij *uenustam minorem*, alij *opalin gratam* appellant.

1 *Adephoras oculorum.*

Herbæ canis cerebri radicem cum aqua de-
coque, & de eadem aqua subinde oculos foueto,
ce. erit lenit.

DE

DE ERVSCO RVBOVE.

Cap. LXXXVII.

A Græcis dicitur *batos*, siue *batos idæa*, alijs *cynosbatos*, alijs *syntrophion*, alijs *asyntriphon*: Prophetæ *hama ibeos*, & *hama titani*: Itali *cem*, alij *rubum*, alij *morum syluaticum*: Daci *man*: Ægyptij *hamoos*. Cynosbati species sunt e. altera enim est communis; omnibus nota. quæ appellatur *idæa* siue *cynos bathos*, & est mollis ac lenior comparatione prioris ue minoris. Nascitur sub arboribus vmbrosis terra.

1 *Ad aurium dolorem.*

Erusci herbæ teneræ cymæ succus expressus, efactus & instillatus, ab aurium dolore liberat & per sanat. Certum est.

2 *Ad hæmorrhoidas restringendas.*

Erusci herbæ teneras cymas nouem, & myr. syluaticæ cymas itidem nouem, mali granati & cortices tres pistes & decoques simul in aqua & cum tepuerit, fomentabis tunc anum. hoc luum facies, mirificè restringit & sanat hæmorrhoidas.

3 *Ad profluuium mulieris.*

Erusci cymas teneras ter septenas decoques in aqua, vsq; ad tertias, & per triduum ieiunæ intus dabis, ita vt cottidie renoues potionem.

4 *Ad cardiacos.*

Erusci folia per se trita imponuntur in aîmîlîs inîstræ, & sic dolori resistunt.

5 *Ad gingiuarum & labrorum vitia.*

Erufci herbæ cauliculos teneros in vino decoquito, & ipfum vinum in ore contine.

6 *Ad vnam remedium.*

Erufci herbæ folia arefiant in vmbra, crematorum cinere in cochleario tacta refiliet. Præfentaneum eft.

7 *Ad vulnera recentia.*

Herbæ rubi aut flos aut mora imponantur, fine collectionis periculo fanant.

8 *Ad condylomata.*

Herba rubus cum vino decoquitur ad tertias, eoq̃ue vino fouentur condylomata, & omnia vitia fedis.

9 *Contra serpentium & hominum morfus.*

Herbæ rubi folia recentia trita imponant.

DE MILLEFOLIO.

Cap. LXXXVIII.

GRæci myriophyllon & chiliophyllon, alij melophyllon, alij stratioticen, alij Achillion, alij chryfiteu, alij ambrosiam dixêre: Latini millefolium, alij militaren, alij supercilium Veneris, alij acorû fyluaticû: Galli bellicocandium, vigensianam: Daci diodelam. Nascitur in palustribus locis, thyrsos vnus radicis, molli, fuluo, ita coæquato atq; elimato, vt manufactus videatur, folijs fœniculi similibus. Hanc herbâ Achilles inuenit, vnde vulnera fero facta sanabat, & ob id Achilleos vocatur, hac sanasse Telephum dicitur.

1. *Ad*

1 *Ad dentium dolorem.*

herbæ millefolij radicem ieiunus manducet
rans dentibus.

2 *Ad vulnera ferro facta.*

herbæ millefolium cum axungia pisata & im-
a. vulnera purgat & sanat.

3 *Ad tumores.*

herbam millefolium contusam cum butyro
ribus imposito.

4 *Ad urinae difficultatem.*

herbæ millefolij succus cum aceto potus, mi-
odest & sanat.

DE RUTA HORTENSI.

Cap. LXXXIX.

✓ Ræcis dicitur *peganos* & *eriphion* : Romani
rutam hortensem appellant. Nota quidem
hæc est omnibus herba, cuius est alte-
restis atque virtutis acrioris, sed vitæq; fer-
ssimæ comprobantur. Mutantur etiam no-
pro regionum varietate. Apud Cappado-
pellata est *moly* : à quibusdam *armala* : à Sys-
asa. Memorant etiam ad Olcymum fluvium
lari *viperalem*, eò quòd interfectibilis earum
robetur.

1 *Ad sanguinem de naribus profluentem.*

herba ruta frequentius odorata, sanguinem
ribus mirificè restringit.

2 *Ad inflationes.*

herbæ rutæ hortensis crudæ paululùm edi-
in potione sumito.

3 *Ad stomachi dolorem.*

Herbæ rutæ semen cum sulphure viuo & aceto ieiunus gustato, prodesse dicimus.

4 *Ad inguinum dolorem.*

Herba ruta viridis coquatur ex oleo, deinde cōmisceatur cera, & vt cerato in linteolo vitior.

5 *An epiphoras oculorum.*

Herba ruta cum polenta benè trita & imposita lenit epiphoras: nam & radix eius contusa & inlita eas emendat.

6 *Ad caliginem oculorum.*

Herbæ rutæ rorem matutinum, aut matutino madentis succos collectos in vasculo habeto, & ex eo inunges. Eadem & carbunculis ex aceto rusa imponitur.

7 *Ad morsum canis rabidi.*

4 quinq; Herbæ rutæ pondus denariorum a sex ex vino bibatur: plagæ verò imponantur rutæ folia trita cum melle, sale & pice liberabitur.

8 *Ad cardiacos.*

Herbæ rutæ fasciculus cum rosaceo decoquatur, adiecta aloës vncia, & olei: perunctio dōlorem sistit.

9 *Ad lethargicos excitandos.*

Herba ruta trita ex aceto infundatur fronti. Eadem ignem sacrum, ex aceto & oleo illinita, sanat.

10 *Ad oculorum aciem.*

Herbæ rutæ folia subinde ieiunus manducet. Aut, herba cum vino trita potui data antiodotum est.

11 *Ad*

11 *Ad profluuium mulieris.*

Herbam rutam circumscribe auro & argento
ore, & sublatam eam alligabis infra talum.

12 *Si fluat semen.*

Herba ruta māducetur ex vino, cū liquamine.

13 *Ad capitis dolorem.*

Herba ruta ex vino potui detur, & trita capiti
detur cum aceto, & rosaceo oleo.

DE MENTASTRO. Cap. XC.

Ræci *calaminthen*, alij *gl:chon agrion*, alij *he-
dyosmon*, alij *osmiten*: Ægyptij *this*: Olthas
nes, Prophetæ *gonon*: Apollonos: Latini
istrum vocant, alij *nepetam*: Hispani *creobula*,
imentam. Huius species tres inemorantur.
Prima sylvestris folijs ocimi similibus atque
albida: & ramis cauliculatis cum flore pura
o. Secunda species appellatur *agreste pule-*
gio, quia odore illi similis est, & folia pulegio
liter formata, sed maiora: quam specialiter
ni, vt suprâ diximus, *nepetam* vocant. Tertia
um folijs menthæ similibus, longitudine à
dicta porrectionibus, thyrsis atque ramis
tribus, sed inferioribus effectu. Omnium
ora sunt folia gustu, atque incendiosa.

1 *Ad aurium vermes.*

Herbæ mentastri succus cum vino austero
tus, & in auriculam coniectus, vermes natos
are creditur.

2 *Viscias in cuius stella tutela sis.*

Herbam mentastrum tolle mundus, in lina
YYY 4 teolo

teolo mundo habeto, & quando in pane cocto granum frumenti integrum inueneris, simul cum herba ponito, & preceris septem stellas, id est, Solem, Lunam, Martem, & Mercurium, Iouem, Venerem, Saturnum, & sub puluino pone, vt tibi per quietem ostendant, in cuius stellæ tutela sis.

3 *Ad elephantiosos.*

Herbæ mentastri folia frequenter comman-
ducato, sanare certum est.

DE EBULO Cap. XCI.

GRæci *chamæacten* dicunt alij *chamæfycen*, alij *mecon aphroden*, alij *agrian acten*, alij *euboisen*: Galli *ducone*: Daci *olma*: Itali *ebulum*. Ramis rotundis digitalibus terræ prostratis, succo plenis, folijs lenticulatis, fructu siue semine rotundo, radice tenui.

1 *Ad calculosos.*

Herba ebulum tenerum cum folijs tritum ex vino potui datum, calculos expellit.

2 *Ad colubri morsum.*

Herbam ebulum tene, & antequam succidas eam, ter nouies dices, Omnia mala bestię canto: atque eam ferro quàm acutissimo secundum terram trifariam præcido, & id faciens, de eo cogitato cui medeberis, reuersus ita ne respicias post tergum, & ipsam herbam contritam morsui apponito, statim sanabitur.

3 *Ad hydropicos.*

Herbæ ebuli radices conteres, & eius succum expressum cyathis quatuor ex vini sextario

semis potui semel in die dato, hydropicis
dissimè proderit: per anum enim humor
is detrahatur.

4 *Ad splenis dolorem.*

Herbæ ebuli radicē siccata, & in puluerem
lissimum redactam, ex vini cyathis quatuor,
teris cochlearia tria, in limine stans bibat, &
lum semper secum habeat sine ferro lectum.

DE PVLEGIO. Cap. XCII.

✓ Ræci *blechon*, alij *glechon*, alij *leucanthos*, a-
lij *dorcidion*, alij *apoludon*, alij *parthenicon*: *a alijs po-*
Prophetæ *pantagathon*: Osthane *dimoron*: *lyidon,*
ni *pulegium*. Quam vim *pulegium* secum ha-
multi ignorant. Duo genera eius sunt, ma-
is & foemina. Masculus florem album ha-
foemina rubeum siue purpureum. Vtrun-
vile est & mirabile: virtutis acerrimæ &
entis. Vocatur ab aliquibus *blechon*, eò quod
ilantum animalium floris suo tempore pa-
sa. Hoc autem in se mirabile habet, quod
iinis æstatis caloribus floreat, quum ferè a-
erbæ arefcant.

1 *Capiti ne noceat æstus aut frigus.*

Herbam *pulegium* tecū aut super aurem aut
annulo portato, hoc & hyeme tota facias,
graue dinem senties, nec perfrictionem.

2 *Ad intestinorum infantium dolorem.*

Pulegium & cyminum tritum ex aqua sus-
umbilicum posito, continuo sanus fiet.

3 *Contra nauseam stomachi.*

Pulegium tritum, vel in aqua maceratū cum aceto potui dabis : nauseam stomachi sedat.

4 *Ad veretri pruriginem.*

Pulegium in aqua feruente maceratum tam diu, donec bibi possit aqua, optimum est, & pruriginem sedat.

5 *Ad ventris dolorem.*

Pulegium commanducatum, & in viniblico positum, religatum, ne excidat, continuo dolorem discutit.

6 *Ad tertianas.*

Pulegij ramulos tres lana inuolutos odoret ante accessiōem. Quod si quis coronam pulegij in capite habuerit, dolorem sedat.

7 *Si infans in utero mulieris mortuus fuerit.*

Pulegij codas tres recentes quæ adolent suaviter, tritas in vino vetere optimo, sextarij quartario da bibat, liberabitur.

8 *Ne in naui nauseet.*

Pulegium & absinthium simul contere ex oleo & aceto, & nares frequenter frica.

9 *Si mulier minus purgatur.*

Pulegij pondus semiuncia in oxymelite cyathis duobus manè ieiuna bibat.

10 *Si secunda à partu non sequuntur.*

Pulegij tres discinge codas, & in vino bono da bibat.

11 *Ad vesicæ dolorem, vel calculum.*

Pulegium in vini cyathis duobus bene contri-

ritum ieiunus bibat, & continuo in folium
endat, intra paucos dies sanat, & calculus
tur.

12 *Si quis cor aut pectus dolet.*

Pulegium in aceti cyathis duobus ieiunus
t.

13 *Contra spasmus.*

Bilem faciat, si spasmus molestus fuerit.

14 *Si mulier obticuerit.*

Pulegium contritū, & in puluerem redactum,
concolutum subijciatur ab obstetrice.

15 *Ad inflationem stomachi, vel
intestinorum.*

Pulegium ex aqua calida contritum, vel ex vi.
ut per se dato: rem iniraberis illico.

16 *Ad morbum articulorum.*

Pulegium in oxymellis quartario vel cyathis
as ieiuno da bibere: eijciat bilem, & saniem
m. Idem faciet, vt facile respiret.

17 *Ad splenis dolorem.*

Herbam pulegium decoque ex aceto, & id a.
m calida permixtum potui dato. Cæterū ne
pulegij prægnanti dederis.

18 *Ad ischiam, vel coxarum dolorem.*

Herba pulegio & pipere æquis ponderibus
s, in balneo perfricabis vbi dolet.

DE NEPETA MONTANA.

Cap. XCIII.

Ræci eam *minthen agrian*, alij *minthen oria*
non: alij *diulan*: Prophetæ *hema hammonos*,
alij

alij gonon hammonos : Itali nepetam montanam siue syluestrem.

1 *Ad morsum serpentis.*

Herbæ nepetæ montanæ ex vino tritæ succus expressus cum vino potui datur, & eius folia contrita plagæ vtiliter imponuntur.

2 *Ad tertianas vel quartanas.*

Herbam nepetam montanam in puluerem redactam, sub accessione dabi in aqua calida bibere, liberabitur.

DE PEUCEDANO.

Cap. XCIIII.

A Græcis dicitur *peucedanos*, quibusdam *fison agrion*, alijs *agriophyllon*: Prophetæ *agathon dæmona*: Latini *pinastellum*, alij *satanariam* vocarunt. Thyrsus habet ut fœniculus, radicem magnam & nigram grauissimi odoris, succo plenam, atque secundum ipsam, coronam densam, florem nigrum. Succus autem in ea processu temporis augetur, & propterea aliquando præfecta molli radice defluit, atque in umbra deponitur seruanda. Sole namque vires amittit, sed probatur melior esse flauus & feruens gustatu, & odore grauis, ut in Sardinia & Samothracia.

1 *Ad serpentes fugandos.*

Herba peucedanū arcet serpentes odore suo. Item cum vetonica & adipe ceruino aut medulla aceto mixta, & morsui imposita, medetur.

2 *Ad*

1 *Ad phreneticos.*

Herba peucedanum cum aceto capiti infusa
nè facit.

E INULA CAMPANA. Cap. XCV.

✓ Ræci panacen chironion, alij panacen centau-
nion, alij helenion: Latini inulam campanam ap-
pellant. Habet folia amaraco similia, flo-
urosos, radicem tenuem, non altam, acerrî-
gustu, medetur serpente vexatos.

1 *Ad vesicæ dolorem.*

Herba inula, & apij semen, & asparagi, & fœ-
i quoque radices in vnum trita, & in tepida
i data, efficaciter profunt.

2 *Remedium ad cruciatus dentium.*

Herbam inulam ieiunus commanducet, den-
onfirmat.

3 *Ad lumbricos.*

Herbæ inulæ folia ex vino trita, mirificè quâ
ntur necant lumbricos.

E CYNOGLOSSA. Cap. XCVI.

✓ Ræci cynoglosson, alij aphrygian, alij hemio- 2 al. pyr-
nion, alij splenion, alij caballion, alij scolymon, gian,
alij pyrgin, alij leucrion: Ægyptij zenis: Itali
m canis, alij sublabium, alij linguam Macedonicâ.

1 *Ad morsum serpentis.*

Herba cynoglossa contrita, & ex vino sumpta,
no resistit.

2 *Ad quartanas.*

Herba cynoglossa, quæ folia quatuor habet,
, & ex aqua potui data, prodest.

3 *Ad*

3 Ad eos qui minus audiunt.

Herbæ cynoglossæ succum ex passo & oleo sepefactum in aurem stillato, mire sanat.

DE SAXIFRAGA.

Cap. XCVII.

A Græcis dicitur *adiantos*, alijs *scolopendrium*, quibusdam *scolymos*, nonnullis *scoliprochos*, *asplenon*, & *prochos agrios*: Ægyptij *phelere*: Itali *saxifragam*, alijs *vitem canam*, alijs *apruco*, alijs *lampago* vocant. Nascitur in montibus, locis saxosis, virgultis nigris lenibus cum splendore, bipalmis, vt coriandrum scissis in summitate.

1 Ad calculos.

Herbam saxifragam contritam ex vino bibendam dato, febricitanti ex aqua calida: tam præsentem effectum exhibet (nos ipsi experti sumus) vt eodem die perfractis eiectisque calculis ad sanitatem perducatur.

DE HEDERA NIGRA.

Cap. XCVIII.

G Ræci eam dicunt *cisson melan*, alijs *cissaron*, *cission*, *nyssionie*, alijs *chryson meton*: Galli *bolusellon*: Daci *arborriam*: Latini *hederam nigram*.

1 Ad calculos pellendos.

Hederæ baccas aut septem aut nouem contritas, & ex aqua potui sumptas, mirifice calculos in vesica congregatos frangere, & extrahere per urinam certum est.

3 Ad

2 *Ad capitis dolorem.*

ederæ succo cum oleo rosaceo mixto, & vino, tempora vel frontem perfricabis: sed dolorem.

3 *Ad splenis dolorem.*

ederæ nigræ grana primò tria, secundò quæ, ter iò septem, quartò nouem, quintò cium, sextò tredecim, septimò quindecim, iò septemdecim, nonò decem & nouem, nò viginti vnum, in vino bibantur, diurnis is: si febricitat, in aqua calida, maximo auxi-
nois auxiliatur.

4 *Ad phalangiorum morsus.*

ederæ radicis succus bibatur, itē vlceribus a ex vino decocta imponatur: mirè sanat.

5 *Ad nares graueolentes.*

erbæ hederæ succus benè colatus in nares ditur, & nares malè olentes emendat.

6 *Ad aurium vitia, & eos qui minus audiunt.*

erbæ hederæ succus mundissimus cum vi-
tillatus, medetur.

7 *Ne caput à Sole doleat.*

ederæ folia mollissimè trita cum aceto & rosaceo aduersus omnem capitis dolorem i
illinitur.

E SERPILLO. Cap. XCIX.

Græcis dicitur *herpillon*, alij *xygis*, alij
polion: Ægyptij *a meruopnos*: Latini *ser-* a *al. me-*
pillum, alij *cicer erraticum*, alij *cicer rusticum*. ronopus:
Eius

2 *alias li-
gnosis,*

Eius est alia hortualis siue vsualis, humi serpens cum folijs atq; ramis origani similibus, albidioribus quidem, atq; sampsuchi odorem singentibus. Alia agrestis, quæ etiam zygis appellata est, non in solo serpens, sed directâ atq; stanti positione subrecta cum ramis tenuibus atque horrentibus, longitudine bipalmi, & folijs paruis & angustis tanquam rutæ, sed paulò longioribus atq; plenioribus & angustioribus: floribus quoque omnibus in virgis constitutis, in summitate purpureis, remordentibus linguam, odore iucundo, radice inutili. Nascitur in petris, vehementior est autem quàm rubea, quæ seminalis siue hortualis appellata est.

1 *Ad capitis dolorem.*

Herbæ serpilli succo cum oleo & sale frictò, & in puluere in redactò, omnibus commixtis caput perunges: sanabitur. Item serpillum decoctum in aceto tritum illinitur temporibus & fronti.

2 *Ad combustum.*

Herbæ serpilli & anchusæ furculi vnciam spumæ argenti vncias tres cum rosa in mortario teres, ceræ punicæ, adipis vrsini & ceruini semibram, simul decoques, colabis benè, & impones, conbusturas perfectissimè sanat.

DE ABSINTHIO. Cap. C.

GRæci *absinthion*, *barypicon* cognominant: Romani *absinthium rusticum*: Ægyptij *scami* appellant. Est porrò absinthium omnibus cognitum, cuius probabilius genus est

onticum, virtutis acerrimæ, feruentis & re-
guetis amaræ. Nascitur locis cultis & mōtuo-
sis saxosis. Nascitur & in Tauro monte Cappa-
ciæ. Est præterea aliud absinthium marinum,
quod quidam *seriphion* vocât, plurimū in Taphos
Egypti prouincia, tenuioris fructus aut semini-
supradicta, & angustioribus folijs, neque sic
rum, sed odoris grauioris.

1 *Ad periculum fungorum.*

Herbæ absinthij succum ex aceto bibat. Hoc
continus vir centenarius euasit, quum esset à
his tentatus.

2 *Ad liuores tollendor.*

Herbam absinthium in aqua & aceto decoctā
ductam panno, impone: si corpus tenerum
sit, ex melle imposito.

3 *Ad lumbricos.*

Herbæ absinthij & marrubij & lupinorum pa-
uonum pondera in aqua mulsā cocta, vel in vino au-
stero, bis aut ter in vmbilico imposita, necant
lumbricos.

4 *Ad inguinum vel intertriginis
molestias.*

Herbæ absinthij & marrubij furculum sumis-
sit in semicinctio tecum portato, sanaberis.

DE SALVIA. Cap. CI.

✓ Ræci *elelisphacon*, alij *crofmin*, alij *bechion*, alij
✓ *phacon*, alij *sphagnon* appellauêre: Ægy-
ptij *anusi*: Latini *saluiam*, alij *uissilaginem*,
✓ *orsaluium* vocant. Elelisphacos agrestis gra-
uioris

uioris est odoris. Vfusalis verò quæ est boni odoris ac lenioris, faluia vocatur. Est igitur frutex siue sarmentum longitudine porrectum, subalbidum, virgis maioribus & quadratis, cum folijs paulò asperis, odoris boni, & fructu siue semine in summitate ramorum simili orminio agresti. Nascitur asperis locis: & est virtutis redarguentis cum acrimonia, quæ denique pro dictamno sæpe venenum eijcit.

1 *Ad veretri pruriginem.*

Herba faluia decoquatur, & de ea aqua veretrum infricetur.

2 *Ad pruriginem circa anum.*

Herba faluia decoquatur, & de ea aqua inferiores partes fomententur, sedat pruriginem summè.

DE CORIANDRO.

Cap. CII.

Greci coriannon, alij corion: Latini coriandrum: Ægyptij ochion nominant. Omnibus notum, & frigida virtutis est.

1 *Ad lumbricos.*

Herba coriandrum coquatur ad tertias in oleo, & in anum mittatur.

2 *Mulier ut citò pariat.*

Coriandri seminis grana vndecim aut tredecim in linteolo mundo de tela alligato, puer aut puella virgo ad femur sinistrum prope inguente neant, & mox ut peractus fuerit partus, remedium citò soluat, ne intestina sequantur.

3 *Ad*

3 *Ad frizora & omnes februm typos.*

Herbam coriandrum vbi mane videris ad o-
em propositum, accedes ad eum, & proj-
denarium, & tolles fasciculum de coriandro,
noli nominare, & portes tecum vsquedum
suspecta veniat: quum autem illa transierit,
hiltibi prouenerit, sub sero projicias illum
te dum ambulas, & noli post te respicere, li-
bit te.

4 *Ad pulices.*

erbæ coriandri aquam in domo sparge.

DE PORTULACA.

Cap. CIII.

Græcis dicitur *andrachne*, alijs *theonina*, alijs
cappara, alijs *andremas*: Prophetæ *hama a-*
reos: Daci *lax*: Ægyptij *mothmutim*: Latini
acam, alijs *poreastrum*, alijs *illecebram*, nonnulli
nthon vocarunt. Portulaca nota est omnibus:
læ virtutis, atque redarguentis.

1. *Ad sanguinis nimium pro-*
fluium.

à alijs se-
minis

erba portulaca sumpta & per se & cum oxy.
bene facit.

2 *Ad stomachi inflammationem.*

erba portulaca purgat, & in aceto sumpta
inflammationem tollit.

3 *Ad duritiâ stomachi.*

erbam portulacam comedat; mirificè facit
ritiam stomachi.

DE CEREFOLIO. Cap. CIIII.

• *Alia,*
bootis,

GRæci *pæderota* vocant, alij *a boopes*, alij *arctos*
phyllon: Latini *cerefolium*.

• *Ad stomachi dolorem.*

Herbæ *cerefolij* viridis *cymas* tres colliges,
& *pulegium* in ligno teres, & mellis cochlearum
cômifces diligenter, & papauer viride pariter, &
induces stomacho, liberabitur.

DE SISYMBRIO.

Cap. CV.

GRæci *sisymbrian*, alij *stephanon aphrodites*, alij
herpillon mega: Latini *terralim*, *eusteralémoe*,
alij *mentham veneream* appellant. Est quidem
similis *menthæ*, sed latioribus folijs, atque odoris
summi, & virtutis feruentis.

• *Ad vesicæ dolorem & stranguriam.*

• *Herbæ sisymbrij* contriti exceptos succos
b vncijs *b scrupulis* duobus, febricitanti ex aqua calida,
non febricitanti ex vino potui dato, mirè reme-
diaberis.

DE OLV SATRO.

Cap. CVI.

GRæci *smyrnion* vocât, alij *hipposelinon*, alij *seli-*
non agrion: Latini *olusanû*: Ægyptij *dentero-*
bon Radice intus alba, foris nigra, stoma-
cho cômota, non valida: thyrso molli, cauo atq;
celso veluti scripturis notato, quas Græci *grammas*
vocant: folijs latis atq; rubris, in quib; coma liba-
notidi similis: semine nigro, longo, acri, accumu-
lato,

in masticatione atque odore aromata simulant
tute mictualis.

1 *Ad vesicæ dolorem & stranguriam.*

Herba olusatrum trita ex passo in potu sum-
stranguriam potenter emendat.

2 *Ad purgationem mulierum.*

Herbæ olusatris semen ex mulso potui dabis,
nas purgat.

DE LILIO. Cap. CVII.

Ælæon vocant, alij lirion: Latini *lilium*,
lij *rosam lunonis*.

1 *Ad morsum serpentis.*

Herbæ lilij bulbum conterito & expressos
s potui dato: ipsum etiam bulbum tritum
adponas, mirabiliter sanabitur.

2 *Ad luxum.*

Herbæ lilij folia tusa & imposita efficaciter san-
& si tumor fuerit, sedant tumorem.

DE TITHYMALLO.

Cap. CVIII.

Tithymalli species sunt septē, quarū alia mas-
culus siue *characias* appellat, vel *cometes*, aut
amygdaloides, atq; *gobios*, *helioscopos*, *meconitis*,
Latini *balteū*, *laflucā marinā*: Prophetæ gonon
Alia fœmina, quā *myriten*, vel *caryiten* aut *myr-*
appellant: Romani *mutilaginē caprariam*. Tercia
alios siue *tithymalis*, *peplis tithymalis*, aut *parae-*
con Quarta *helioscopos*, *dendriis tithymalis*: La-
icer *splumbinū* & *caprago* dicitur. Quinta *cypae-*
rissiat

risitas. Sexta dendroides. Septima platyphyllos, siue
a titum *persites* : Prophetæ asclepiu diadema : Latine *a tri-*
tum appellatur. Characias igitur nascitur in col-
heliunci libus & montuosis locis, thyrsis vltra longitudi-
nem cubitalem, rubris, succi acrioris atque al-
bi, folijs oliuæ similibus, paulò angustioribus,
sed longioribus: comæ in summitate sunt b schœ-
ni similes, virgulis porrectis, in quibus velu-
ti caliculi cum semine: radice longa. Educit fel
atq; phlegma eius succus subtus ventrem, potui
datus obolis duobus cum posca, cum mulso au-
tem etiam vomitum mouet: item emortuos
dentes & exesos tollit. Fœmina autem aspe-
ris nascitur locis, & alba est, folijs similibus myra-
ti, paulò maioribus ac firmis & acutis, in sum-
mitate spinosis, virgultis bipalmis, fructu si-
ue semine nuci simili, qui leniter arguat gu-
stu, ac singulos per annos renascatur. Eius
succus plus est vomificus, minus tamen à su-
pradiçto. Item paralios appellata nascitur
circa mare, ramis bipalmis, erectis, rubris,
quinis vel senis è radice venientibus, in qui-
bus folia parua, angusta & longa cum capi-
tello in summitate denso, paruo, in quo semen
erui simile, sed varium, floribus albis ex toto,
atque succo virtutis superioris. Item helio-
scopos appellata nascitur in hortis, ramis è ra-
dice venientibus quatuor aut quinque, bipal-
mis, tenuibus, rubris, folijs portulacæ simili-
bus, paulò tenuioribus ac rotundis, capitello
anethi similis, fructu siue semine velut in folijs,
coma

na quam Dei solis motibus vel circumfle-
ribus conuertat, virtute supradictæ similis,
paulò vehementiore. Item cyparissias thyrso
ilini nigro aut subrubente, folijs pini simili-
sed paulò mollioribus atq; tenuioribus. Item
dritis nascitur in petris, latior atque rubrior
dictis, folijs myrti tenuioris similibus, fructu
semine vt characias. Item platyphyllos simi-
lit aphlomi forma atque virtute.

1 *Ad interiorum dolorem.*

a al. ver-
basco

herbæ tithymalli frutices tere, & ex eodem
omite cochlearia duo in cyathos b duos vi-
dato ieiuno bibere, sanabitur.

b al. tres

2 *Ad verrucas tollendas.*

herbæ tithymalli lactem mixtum cum batra-
nerbæ succo si in verrucas imposueris, tere-
ie sanabit.

3 *Ad fistulas.*

herbæ tithymalli succum cum vino mix-
super exprimito, deinde cæteris fomentis
gato.

4 *Ad c lentiginem: hoc est,
lepram.*

c al. Liche-
nem:

herbæ tithymalli florem cum resina deco-
& leprosum illine, non sinet crescere.

DE CARDVO SYLVATICO.

Cap. CIX.

Υ Ræci erysiceptron, alij ixian, alij d pancras d al. pan-
tion, alij chameleonem, alij enidium coccum, carpon,
alij plophonon, alij cynomaxon, alij cynoxolon,
zzz 4 alij

Al. a.

alij *ocymoides*: Latini *carduum avarium*, *carduum irinum*, *carduum lacteum*, *carduum nigrum*, alij *vernilaginem*, *psilaginem*. Nascitur in pratis & secus vias. Chamæleon herba est, alia nigra, alia alba, quæ etiam *ixia* vocatur: siquidem in ortu caniculæ quibusdam locis secundum eius furcas album viscum reperiatur. Habet folia supra radicem crebra, aspera, spinosa atque terræ prostrata, simul cum thyrso solam spinam in medio mittit, carduo similem, flores purpureos tenues atque tenfos, ac deinde albescentes, fructum siue semen cnicî herbæ similem, radicem robustam, albam, ex alto mollem, graueolentem, gustu dulcem. Item nigra, quæ etiam *cynozolon* à Porano & Dioscoride est appellata, siquidem præfocet non aliter quàm synanchica passio. Habet folia tenuiora atque breviora, rubra, pinguiora, thyrsum robore digitali, longitudine sæpe palmorum quatuor, fulvastrum, ex quo umbraculum tenue cum floribus spineis, radice valida, nigra, densa, aliquando etiam exesa vel corrosa, fulvastra, quæ interitus masticata remordeat. Vocatur autem *chamalcon*, propter foliorum varietatem.

1 *Ad infirmitatem stomachi.*

Herbæ cardui syluatici, quam habet in capite summo medullam viridem, dato ex oxygano edat, liberabitur.

2 *Vt occurfus malos non timeas.*

Herbam carduum syluaticum, si Sole nouo fuerit Luna in Capricorno, tolles: & quamdiu

tecum portaueris, nihil mali tibi occurret.

DE LUPINO. Cap. CX.

Græcis vocatur *hermos orinos*: à Romanis *lupinus montanus*. Nascitur secus sepes, aut locis fabulosis.

Ad lumbricos & tinea.

Herbam lupinum montanum contere cum ce, & dato ex aceto cyathum vnum bibe sine mora eiiciet lumbricos. Item infanti absinthio tritum in vmbilico impones, liberatur.

DE LACTERIDE.

Cap. CXI.

Græcis dicitur *lathyrus*, *coccus gnidiot*, alij *chamaleam* dicū, talij *a eupolin*, alij *b epantemō*:

Egyptij oretim: Itali *citocacium*; alij *lacteride* cuparunt. Nascitur locis cultis & fabulosis, fo cubitali, roboris digitalis, inanis, cuius in mitate furcæ atq; folia longa vt in aristolo, fructus in summitate ramorum trigono, & ti rotundo vt capparisi, in quo tria semina: cta folijs abinuicem discernuntur, rotunda, duo maiora, quæ depurgata spolijs depositis reperiuntur & dulcia.

Ad duritiā ventris.

Herbæ lacteridis semen quod est granum, is ex eo purgata grana octo potui in aqua

zzz 5 frigi:

a al. eu-

palin,

b al. eu-

pantheon,

frigida, & mox aluum concitat.

DE LACTUCA LEPORINA.

Cap. CXII.

Nascitur lactuca leporina locis fabulosis. Lepus cum æstate à nimio deficit æstu, hac herba remediatur, ideo lactuca leporina dicitur.

1. *Ad febricitantes.*

Herbam lactucam leporinam suppones sub puluino infirmo nesciente, remediabitur.

2. *Si pili oculis obstant.*

Herba lactuca leporina pilos oculis obstantes summè relegat.

DE CUCUMERE SYLVATICO.

Cap. CXIII.

à d. criti-
non,

GRæci elaterion, alij scyonagrion, alij agrynon, alij balin, alij bubalion, alij scorpion, alij pherombron, alij peucedanon, alij notion: Itali cucumerem anguinum & cucumerem syluaticum: Propheta hæma istinor: Punici cussimezara. Nascitur locis arenosis, & maritimis & calidis: folia simulans cucumeris vsualis cum virgultis breuioribus, radice alba, magna, & fructu longitudine digitalli. Totus autem frutex amarissimus.

1. *Ad neruorum dolorem & podagram.*

Cucumeris syluatici radices in olei cibarij pon-

Indotribus decoques ad tertias, & exinde perges, sanabitur.

2 *Ad abortum.*

Herbæ cucumeris syluatici radices in aqua ad tertias coquantur, & inde se sublauet. Si quis autem in ieiunus fructum eius ediderit, periclitatur: ideoque quisque abstineat, neque mansuet.

3 *Ad tumores & collectiones.*

Cucumeris syluatici radix cum polenta asperumores spargit.

4 *Ad humorem aurosum.*

Herbæ cucumeris syluatici contritæ succum pressum in nares contra Solemiaciat, omnem humorem aurosum per nares eijciet. Cum aceto octa valet contra podagram.

DE CANNABI SYLVATICA.

Cap. CXIIII.

Annabis alia est vsualis, alia agrestis, quæ nonnulli *hydrastinam*: Itali *terminalem* appellant. Radice similis althææ, quam nos *um* appellamus. Nascitur locis asperis, & sepius ac sepes,

1 *Ad mammillarum dolorem.*

Herbam cannalem syluaticam tusam cum axungia imponas, discutiet tumorem: & si collectio sit, exsparget.

2 *Frigore exustis.*

Cannabis syluaticæ fructum tritum cum aceto semine subiges aceto, & eis impones.

DE

DE RUTA MONTANA.

Cap. CXV.

GRæci peganon orimon: Itali rutam montanam vocauere. Nascitur in montibus, locis asperis.

2 *Ad caliginem oculorum & ulcera.*

Herbæ rutæ montanæ roscidæ folia decocta in vasculum vitreum mitte, & vinum vetus ad misce, & sic inunge.

2 *Ad præcordiorum dolorem.*

Rutam syluaticam contunde in vase ligneo, deinde de puluere tribus digitis quantum prehendere potueris, mitte in calicem, & vini cyathum vnum, & aquæ calidæ cyathos duos: da bibat, & contineat se in lecto modicum, mox sanus erit.

3 *Ad hepatis dolorem.*

Herbæ rutæ syluaticæ manipulum in olla noua & aquæ heminis tribus, mellis tantundē adiecto, fac inferueat, idq; per triduum facies bibere, & sic plures poteris sanare.

4 *Ad difficultatem urinæ.*

Herbæ rutæ cauliculos nouem conterito, additis aquæ cyathis tribus, & aceti hemina, & subferueat, & da bibat continuos dies nouem, sanus fiet.

5 *Si mulier intrinsecus aliquid mali habuerit.*

Herbæ rutæ syluaticæ semen contritū ex vino austero da bibat præter partum, liberabitur.

6 *Ad*

DE VIRTUTIBVS HERB.

365

6 *Ad stercentes vino.*

Rutæ syluatice semen cū vino potū, mirè facit.

7 *Ad eos quos scorpio percusserit.*

Rutæ syluatice semen contritum ex vino da
potui, dolorem sedat.

DE HEPTAPHYLLO.

Cap. CXVI.

Æci *heptaphyllon*: Latini *septifolium* dicunt.

Nascitur locis cultis & sabulosis.

1 *Ad pedum dolorem.*

Herba septifolio trita & cum aluto mixta, pe- a oleo.
perunges, tertio die dolorem tollit.

DE OCIMO. Cap. CXVII.

Cimum est herba notissima atq; difficilis
digestionis, & mutatione sui inflabilis, &
virtutis inictualis.

1 *Capitis dolori medendo.*

Herbam ocimum tritam cum oleo rosaceo
myrtino vel aceto fronti imponas, mirabili-
capitis dolore in sanat.

2 *Ad epiphoras oculorum.*

Ocimū ex vino optimo tritū, oculis illinitur.

3 *Ad renes.*

Herbæ ocimi succum in mali granati cortice
tum da ut bibat, mirificè auxiliatur.

DE APIO. Cap. CXVIII.

Æcis *selimon*, *melissophyllon*: Prophetæ he-
ma oru; Romani *apium*. Omnibus notum
est,

est, acerrimæque virtutis atque miſturaliſi

¹ *Ad epiphoras oculorum.*

Herba apio trita bene cum pane molli, oculi
tegantur, mirificè sanat.

² *Ad arſuram ſtómachi.*

Herbam apium decoque in aqua, & ex ea aqua
da ut bibat, ſtatim ſedat ſitim.

DE HEDERA CHRYSO-

canthi. Cap. CXIX.

A Græcis dicitur *ciſſos*, & *chryſocanthos*.
Sic appellata, quòd grana aurei coloris
ferat.

¹ *Ad hydropicos ſanandos.*

Hederæ chryſocanthos grana viginti in vini
ſextario conterantur, & ex vino terni cyathi bi-
bantur per dies ſeptem, & per urinam lienis hy-
drops exinanietur.

DE MENTHA. Cap. CXX.

H *Edyosmos* Græcis: Romanis *mentha* dicitur:
Eſt ſuaui odore. Naſcitur in hortis. Virtu-
tem habet thermanticam & ſtipticam.

¹ *Ad ignem ſacrum.*

Herbæ menthæ ſuccus expreſſus adiecto
ſulphure & aceto, de penna inunctus, ſine mora
dolorem ſedat.

² *Vlceribus in capite manantibus.*

Herba mentha contrita & impoſita, vlce-
ra ſiccant. Lege eam menſe Auguſto, mane
primo priuſquam Sol exeat, mundus, ad om-
nia ſic dicens: Te precor herba hedyosmos
per

DE VIRTUTIBVS HERB. 367

eum qui nasci te iussit, venias ad me hilaris
uis virtutibus & effectu tuo, & ea mihi præ-
quæ fide à te posco.

DE ANETHO. Cap. CXXI.

1 *Ad veteri dolorem.*

Erbam anethum combure, & in cinerem
eius commisce cum melle, deinde vulnus
foue ex aqua, dein myrtino oleo calido
& sic medicamen impone.

2 *Loci mulierum si dolent.*

erbæ anethi medicamine suprâ scripto pes-
factum iniiciatur ab obstetrice.

3 *Ad capitis dolorem.*

erbæ anethi flores cum oleo decoque, &
coribus illinito & alligato, mirificè dolorem
is aufert.

DE ORIGANO.

Cap. CXXII.

Riganon à Græcis *heraclioticon, onitis, ascle-*
pion, panaces, comila appellatur: Latini *cunilā*
gallicam & origanum nominant. Species
sunt tres. Prima appellata est *heracliotice*, ha-
folia in similitudine hyssopi, velut scissili
aculo cum semine in summitate virgarum
equenti vel denso. Alia est *onitis* appella-
tissima thyrsi hyssopi, sed albidior, folijs
mine iugiac denso, & in corymborum vi-
endēti. Tertia agrestis appellata est *panaces*,
epion, aut *comile*, vt Nicander posuit cum
virgis

virgis bipalms tenuibus, cum vinbraculo simili anethi, & floribus albis, radice tenui, folijs tanquam communis origani. Sed sunt omnes acerrimæ virtutis ac feruentis.

Adtusum.

Herbam origanum commanducet, miraberis effectum. Item origanum in puluerem mollissimum tritum, & mel vsque ad tertias decoctum, misce, & exinde figurabis trochiscos, & dabis bibere in aqua calida, tussim potenter aufert.

DE SEMPERVIVA.

Cap. CXXIII.

GRæci αἰζων, alij aithales, alij ἐρίφαι: Latini *semperflorium*, & *semperuium*, siue *vitalium* nominant. *Semperuium* nomen sumptum, quod sit semper viridis atque vigen. Nominatur ab aliquibus *stergethron*, eo quod amorificæ iudicetur, vnde & pro foribus à plurimis ponitur, causa expellendi odia. Est etiam ambrosia dicta, propter usum sacrum. Item *buphthalmos* & *zoophthalmos* appellata est propter schema. Cubitales euomit thyrsos, robore digitali, facile videntes atque pingues, cum folijs pinguibus maioris digiti crassitudine linguatos: hoc est, linguam simulantes in summitate, inferiora verò supinata, sed in capite præstricta, rotunditatem oculi simulantia. Nasceitur locis montuosis, in domibus etiam plurimi

DE VIRTUTIBVS HERB. 369

arimi nutriendam ferunt. Nascitur quoque
 ruā in parietibus atque petris & rupibus ac
 vulturis & vmbrosis locis. Et vocatur ab ali-
 ibus *erithales*, vel *micronaixoon*, quod à præ-
 ipta parua sit in forma, ex vna radice pluri-
 os emittens thyrsos supernatantes vel cir-
 ndatos folijs pinguibus, in summitate acu-
 , ex medio tamen thyrsū bipalmem cum
 ribus tenuibus & viridibus. Sed est cōmus
 virtus semperuiui herbæ constrictiua siue
 larguens, à Græcis *stiptica* appellata. Deniq;
 eisdē vsus & taliter hæc adhibetur, ad quos
 rdicion & arnoglosson herbæ. Quidam etiā
 tiam speciem addunt, quam Græci *agrian an-
 chnen* vocant; vel *telephion*: Latini *illecebram*,
 oribus folijs & hirtis vt portulacæ. Nascitur
 petris, & habet virtutem acriorem vlceran-
 n: cum veteri denique adipe scrofis adhibe-
 , sed & duritias dissoluit.

1. *Ad apostemata.*

Herbam semper viuū cum axungia & pa-
 & coriandro simul tritam, vice malagmatis
 pone: mirificè aut spargit, aut rumpit.

2. *Ad hemitritæum.*

Herbæ semperuiuæ folia quinque trita in
 ua calida, potui dentur.

DE FOENICULO.

Cap. CXXIII.

Græci *marathron*: Latini *feniculum*. Om-
 nibus notum. Vrinam mouet cibo
 datum, lac prouocat. Ex eius thyrsis
 aaaa siue

siue folijs succus sole præficcatuſ acuit viſum.
 Præterea ſemen eiſ in virore conſtitutum cū
 ſuis virgultis, itemq̃ue radix. Apud Hiberia n
 etiam ſuccum dimittit tempore quo floreſcit,
 admoto igne ex æſtu eiſ thyrfuſ ſuccum di-
 mittit, qui præ cæteris melior probatur ad ac-
 cuedum viſum.

1 *Ad tuſim.*

Herbæ fœniculi radicem tuſam in menſe
 ieiuuſ bibat per diem nouem, ſanabitur.

2 *Ad veſicæ dolorem.*

Herbæ fœniculi viridis faſcem, & apij viri-
 diſ radicem, & aſparagi agreſtiſ radicē in pul-
 tarium nouum mittes, & aquæ ſextarium vt ſi-
 mul ferueant ad quartas: & ieiuuſ bibat per
 dieſ ſeptem vel plureſ, & balneo vtatur, ita vt
 in frigidaſ non deſcendat, neque frigidaſ bi-
 bat, veſicæ dolorem ſedat ſine more.

DE ERIPHIO. Cap. CXXV.

GRæci eriphion dicunt. Itali rutam agreſtem
 indigitant. Naſcitur in Gallia in monte
 Soracti Figuram habet apij, florem pur-
 pureum, ſummiſ eiſ naſturcio, ſeptem radicibuſ
 totide inq̃. ramuliſ aſperis minimiſq̃; irriguiſ,
 ipſa autē in patula humo, omni florenſ tempo-
 re, ſemen habet tanquam faba.

1 *Phthiſiciſ curandiſ.*

Herba eriphion piſata & malagmatiſ inſtar
 impoſita, ſanat. Succum eiſ in potu dato, mi-
 raberiſ virtutem eiſ.

DE PETROSELINO.

Cap. CXXVI.

G Ræcipetroselinon, alij *smymion*: Latini *apiu syluaticum*. Nasçitur in petris, sed est summum ac probabile Macedonicum, odoris boni: hoc est, aromatici, sapore dulce, urinâ nouens, medetur ventositati stomachi atque coli & his similibus.

Ad serpentium morsus.

Herbæ petroselini puluerem mollissimum pondere drachmæ vnius ex vino potui dabis, & ipsam herbam cõtritâ plagæ impones, miraberis bonum effectum.

Ad neruorum dolorem.

Herba petroselinon trita & imposita, neruorum dolorem sedat.

DE BRASSICA SYLVASTICA.

Cap. CXXVII.

G Ræci *cramben*, alij *cynosharon*, alij *cynanchè*, alij *cynocramben* nuncupant: Latini *brassicam rusticam*, & *brassicam* aliqui *caninam* Panici butzutzum.

Ad tumores quoscuq.

Herbæ brassicæ syluaticæ folia cû axûgia veterè pisata, et cõmixta quasi malagina induces lin teologo grosso, aut in aluta & impones, sanabit.

Ad lateris dolorem.

Herbâ brassicâ syluaticâ impones, vt suprâ.

Ad podagram.

Herbam brassicam conficies vt suprâ. Quod

si ve-

aaaa 2

si ve-

si vetustissimus dolor fuerit, eò magis efficacior erit salus.

DE BASILISCA. Cap. CXXVIII.

Basiliscam Græci, Latini regulam nuncupant. Hęc herba basilisca illis locis nascitur, vbi fuerit serpens basiliscus. Non vnũ genus est eorum, sed genera sunt tria. Vnus enim est holochrysos, capite aureo. alius stellatus. tertius sanguineus, vñ minimum, & ipse capite aureo. Hos omnes hęc herba basilisca facitẽ obtinet, si quis eam secum portauerit: sed nec visa mala ei nocere possunt. Holochrysos autẽ, qui dicitur & chryseos, quod viderit insufflat & incendit. Stellatus autẽ, qui & chrysocephalos asteritis, hic quod viderit, arescit & occidit. Tertius aut, qui & hæmatites & chrysocephalos, quod viderit vel percusserit, defluet, vñ ossa per se remaneant. Omnes violentias eorum hæc herba regula obtinet. Si quis homo eam secũ habuerit, ab omnibus serpentium generibus erit tutus. Est autẽ herba talis similis a rutæ, folijs oblongioribus & acutis & asperis, nigrioribus. radix eius pedi vñ similis, lactẽ habens aurosum, similẽ chelidonię. florem autẽ b chrysococcum. Qui eam leget, sit mūdus, & circumscribat eam auro & argento, cornu cẽruino, ebore, dente aprino, cornu taurino, & fruges mellitas in vestigio ponat. Hac utebatur Imperator Augustus. Stomachi dolorem cõpescit: neq; iecoris aut splenis, nec renũ, nec cordis doloribus obnoxium

a alijs salici,

b al. chrysococcũ.

innoxium esse finit, atq; ischia, neq; spasmus,
ut tussis aut colidolor, neq; hydrops eum tē-
abit: suspirium & pectoris dolores & lateris fe-
lat, & serpentium morsus extenuat, spissos hu-
mores intra corpus & fel ruffum per ventrem
& per vrinam deducit, renes purgat, & qui ve-
rena accipiunt, eos à periculo mortis liberat: &
breuiter omni corpori quod ea vsum fuerit, dat
fortitudinem & sanitatem restituit, in quo a-
iud firmitus nihil est.

L. APVLEII MADAV-
RENSIS PLATONIS
CI LIBER,
DE
SYLLOGISMO CATE-
GORICO.

TVDIVM Sapientiæ, quod
Philosophiâ vocamus, plerisq;
videtur tres species seu partes
habere: Naturalem, Moralem,
& de qua nunc dicere proposui,

Rationalē, qua continetur ars differendi. Sed
quum differamus de Orarione cuius variz
sunt species, vt Imperandi, Fauendi, Mises-
randi, Admirandi, a Contendendi, Obiur-
gandi, Pœnitendi, Mandandi, Succensendi,
Optandi, Fouendi, Irascendi, Obediendi, In-
videndi, Deplorandi, tum b Voluntatem affe-
rendi, tum Metum incutiendi, in quibus ora-

a cōtem-
nendi

b Volu-
ptatē affe-
rendi

aaaa 3 toris

toris excellentis est lata angustè; angusta latè,
 vulgata decenter, vñitata nouè, noua vñitate,
 extenuare magna, maxima è minimis posse ef-
 ficere, aliaque id genus plurima: est vñ inter
 has ad propositum potissima, quæ Pronuncia-
 bilis appellatur, absolutam sententiam com-
 prehensens, sola ex omnibus veritati aut falsi-
 tati obnoxia, quam vocat Sergius effatū, Varro
 proloquium, Cicero enunciatum, Græci *ἐντομή*
οἶος, tum axioma; ego verbum è verbo, tum
 a propensionem, tum rogamentum, familia-
 rius tamen dicetur propositio. Propositionum
 b ergo perinde vt ipsarum conclusionum duæ
 species sunt. Altera Prædicatiua, quæ etiam
 simplex est, vt si dicamus: *Qui regnat, beatus est.*
 Altera substitutiua, vel conditionalis, quæ et
 tiam composita est, c vt si dicas: *Qui regnat, si*
sapit beatus est: Substituis enim conditionem,
 qua, nisi sapiens est, beatus non est. Nos nunc
 de Prædicatiua dicemus, quæ natura prior est,
 ac velut elementum substitutiue. Sunt & aliæ
 differentie quantitatís & qualitatis. Quanti-
 tatis quidem quod aliæ vniuersales: vt *Omnis*
spirans viuit. Aliæ particulares: vt *quoddam ani-*
mal non spirat. Aliæ indefinitæ: vt, *animal spirat*.
 Non enim definit vtrum omne an aliquod.
 Sed tamen pro particulari semper valet, quia
 tutius est id ex incerto accipere quod minus
 est. Qualitatis autè, quod aliæ dedicatiue sint,
 quæ dedicant aliquid de quopiam: vt, *virtus bo-*
num est. Dedicat enim virtuti inesse bonitatem.
 Aliæ

a proten-
 sionem,
 b igitur

c vt, *Ajax*,
 qui

-m- 10 a
 10 a 10

10 a 10
 10 a 10
 10 a 10

10 a 10

Aliæ Abdicatiuæ, quæ abdicant aliquid de
 uopiam, vt, *voluptas non est bonum*: Abdicat enim
 voluptati inesse bonitatem. At Stoici
 ane quoque dedicatiuam putant, quum di-
 cant: *Euenit cuidam voluptati bonum non esse*. Er-
 go a dedicatiuæ quid euenerit ei, id est, quid sit.
 Circo Dedicatiua, inquit, est, quia in quo
 egauit esse, dedicat id quod non videtur esse.
 solum autem abdicatiuum vocant, cui ne-
 cessaria particula præponitur. Verum hi qui-
 em quum alijs, tum in hac re vincuntur, si
 ita rogauerit. Quod nullam substantiam habet,
 non est. Cogentur enim secundum quod di-
 cunt confiteri esse quod non est, quod nul-
 lam substantiam habet. Cæterum est Propo-
 sitio, vt ait in *b Timæo* Plato, quæ duabus pau-
 cissimis orationis partibus constat, nomine
 verbo: vt, *Apuleius differit*, quod aut verum
 et falsum est, & ideo Propositio est. Vnde
 quidam rati sunt has duas solas orationis
 esse partes, quod ex ijs solis fieri possit ora-
 tio perfecta, id est, quod abundè sententiam
 comprehendant. Aduerbia autem & Prono-
 mina & Participia & Coniunctiones, & id
 genus cætera quæ Grammatici numerant,
 non magis partes orationis esse quam na-
 lum & amplustria, & hominum pilos, aut
 rtem in vniuersa compage orationis vice cla-
 uorum & picis, & glutinis deputanda. Porro
 ex duabus prædictis partibus, altera Subie-
 ctiva nominatur veluti subdita: vt *Apuleius*.

a dicit

b Thea

teto

Dua partes
 orationis
 secundum
 nonnullos.

c Aplu-
 stria

Subiectiva.

Declaratiua.

**a vi manente,
b in plur.**

**c conuer-
tas**

Altera Declaratiua: vt differit; vel non differit; Declarat enim quid faciat Apuleius. Licet autem eadem **a** imminente, vtramuis partem **b** plura verba protédere, vt si pro Apuleio dicas, *philosophon Platonicum Madaurensen*. Item pro differendo, dicas eum *vti ratione*. Plerumq; autem Subiectiua minor est, Declaratiua maior. Et nō hanc modò, sed alias etiam subiectiuas comprehendens: non enim solus Apuleius differit, sed etiam plurimi alij qui sub eadē declaratione possunt cōtineri, nisi fortē proprium cuiuspiā de eo declararetur. Vt si dicas: *Qui equus, hinnibile est*. At proprium est equi, hinnire. Et idcirco in ijs proprijs par est Declaratiua, par subdita, ac non vt in cæteris, maior; quippe quum eadem possit mutata vice, subdita fieri, & quam prius habuerit subditam, nunc habere sui Declaratiuam: vt si conuerso ordine ita dicas, *Quod hinnibile est, equus est*. At non itidem vbi impares partes sunt, conuertere vices possis: Non enim quia verum est, *Omne hominem animal esse*; idcirco si c quæras verum erit, *Omne animal hominem esse*. Neque enim vt Proprium est equi hinnibile, ita proprium homini est animal esse, quum sint animalia innumera. Agnoscitur hic de pluribus Declaratiua, licet conuerso ordine rogamentum proponatur. Primò quidem plura cōprehendere potest Declaratiua quàm subdita; dehinc quod nunquā vocabulo sed semper verbo terminatur. Quo præcipuè etiā nullis proprietatibus à pari Subiectiua

Riua discernitur. Id etiam pro similitudine tenendū est, quia sicut propositiones Definitæ & Indefinitæ: ita etiam cōstat particulas tam Subiectiuas quàm declaratiuas partim definitas esse; vt, *homo animal*. partim indefinitas; vt, *non homo, non animal*. Non enim definiunt quid sit, quum hoc non sit, sed tantū ostendunt præter hoc aliud esse. Nunc dicendum est quemadmodum & illæ propositiones affectæ inter se sint, quas non ab re est in quadra formula spectare. Sunt igitur in superiore linea, vt infra scriptum est, vniuersalis Prædicatiua & Abdicatiua: vt, *Omnis voluptas bonum est: Nulla voluptas bonum est*; dicanturq; hæ inter se incongruæ. Item in inferiore linea, sub vtraq; particula subnotatur: vt, *Quædā voluptas bonū est: Quædā nō est bonum*; dicanturque hæ inter se supares: deinde obliquæ ducantur lineæ angulares, altera a pertingens ab vniuersali Prædicatiua ad particularem Abdicatiuam; altera ab vniuersali Abdicatiua ad particularem Prædicatiuam, quæ inter se & qualitate & quantitate contrariæ b alterutris nominentur, quod iam necessesse est alterutram veram esse, quæ dicitur perfecta & integra pugna. At inter supares & incongruas diuidua pugna est: Quod incongruæ nunquam quidem fiunt simul veræ, interdum tamen simul mentiuntur. Supares autem, mutata vice, nunquam quidem simul mentiuntur, interdū tamen fiunt simul veræ. Et ideo vtriusvis harum reuictio confirmat alteram.

a perti-
nensb alteru-
tris

Non tamen & vtriusuis confirmatio reuincit alteram. De incongruis qui vtramuis posuit, vtique alteram tollit; non tamen mutata vice, qui vtramuis tollit, *a* vnquam alteram ponit. Enimuerò qui de *b* Alterutris vtramuis comprobatur, nunquam alteram *c* refutat: qui vtramuis tollit, vtique alteram comprobatur. Cæterum vniuersalis vtrauis particularem suam comprobata vtique confirmat, reuicta non vtique infirmat. Particularis autem, versa vice vniuersalem suam reuicta vtique infirmat, probata non vtique firmat. Hæc omnia sic esse vt diximus, *d* ex Propositionibus facile ostenditur infra scriptis.

a vtique
b Alterutris qui
c refutat:
& qui alteram refutat,
vtique alt.

d ex ipsis
Prop.

Omnis voluptas
bonum est

Nulla voluptas bonum est

Quædam voluptas
bonum est

Quædam voluptas
non est bonum.

Certum est enim quod concedat qui aliquid proposuerit. Destruitur autem vtrauis vniuersalis trifariam. Dum aut particularis eius falsa ostenditur, aut vtrauis ex duabus cæteris vera, siue incōgrua, siue subiectiua. Instruitur autem vno modo, si alterutra eius falsa ostenditur. Contrā Particularis vno quidem modo destruetur, si alterutra vera ostenditur. Instruitur autem trifariam, si aut vniuersalis eius vera est, aut vtrauis ex dua-

ex duabus cæteris falsa, siue suppar a eius sub- a eius siue
 ectiua. Eadē seruamus etiā in æquipollenti- subiect.
 us propositionibus. Æquipollentes autem
 dicuntur, quæ alia enunciatione tantundem
 possunt, & simul veræ fiunt, aut simul falsæ.
 Altera ob alteram scilicet sicut indefinita &
 particularis. b Omnis Propositio si assumat b Itē om-
 a principio negatiuam particulam, fit alteru- nis
 ra eius æquipollens, ut quum sit vniuersalis
 dedicatiua, *Omnis voluptas bonum est*, si ei negatio
 roponatur, fiet, *Non omnis voluptas c bona.* c bonum.
 tantundem valens, quantum valebat alteru- d bonum.
 ra eius, *Quædam voluptas non est d bona.* Hoc in
 æteristribus propositionibus intelligendum
 est. Deinde de conuersione. Conuersibiles
 propositiones dicuntur vniuersalis Abdicat-
 iua, & Alterutra eius, id est, particularis dedi-
 catiua, eo quod particulæ earum Subiectiua
 : Declaratiua e possunt inter se seruare vi- e possunt
 : s, permanente conditione veritatis & fals- semper
 tatis. Nam ut vera est Propositio, *Nullus pru-* int.
ens est impius; ita, si conuertas partium vices,
 erum erit, *Nullus impius prudens.* Item ut fal-
 sum est, *Nullus homo est animal*: ita si conuer-
 sis f falsum est, *Nullum animal homo.* Pari ra- f falsa e-
 one & particularis dedicatiua conuertitur, rit,
Quidam Grammaticus homo est; & *Quidam ho-*
o Grammaticus est. Quod duæ cæteræ Proposi-
 ones semper facere non possunt, quanquam
 iterdum conuertantur, nec tamen idcirco cō-
 uersibiles dicuntur: Nam quod alicubi fallit,
 pro

• ut ratio-
nale : aut
definitio-
nem,

pro certo repudiatur. Ergo vnaquæq; Propo-
sitio per omnes significationes reperienda est,
an etiam conuersa congruat. Nec innumeræ
sunt istæ, sed quinque solæ : aut enim proprie-
tas declaratur alicuius, aut genus aut differen-
tia, aut finis, aut accidens. Nec præter hæc vn-
quam inueniri potest vlla Propositio: vt si *homi-*
nem substituas. quicquid de eo dixeris, aut pro-
prium significaueris, vt *cachinnabile*: aut genus,
vt *animal*; aut differentiam, & aut rationalis: aut
definitione; vt, *animal rationale mortale*: aut acci-
dens, vt *Orator*. Quippe omne declaratiuum a-
licuius, aut potest v. cissim eius fieri subiectiuū,
aut non potest. Sed si potest; aut significat,
quid sit, & est Definitio : aut non significat &
est Proprium. Sin autem non potest, aut id est
quod in Definitione poni debeat, vt est Ge-
nus vel Differentia : aut quod non debeat, vt
est Accidens. Igitur per hæc agnoscitur parti-
cularis Abdicatiua non esse conuersibilis. Vni-
uersalis autem Dedicatiua & ipsa quidem non
est conuersibilis, sed particulariter tamen po-
test conuerri. vt, cū sit *Omnis homo animal*; non
potest ita conuerri, vt sit *Omne animal homo*:
sed Particulariter potest. *Quoddam animal homo*.
Verum hoc in simplici Conuersione, quæ in
conclusionum illationibus Reflexio nomina-
tur. Est enim & altera Propositionum conuer-
sio, quæ non tantū ordinem, sed etiam ipsas
particulas in contrariū perducit; vt q̄ Definita
est, Indefinita fiat; & contrā quæ Indefinita est,
Definita

Definita. Hanc conuersionem vicissim reliquæ
duæ admittunt, vniuersalis Dedicatiua, & par-
ticularis Abdicatiua: vt, *Omnis homo, animal; Omne non animal, non homo.* item, *Quoddam animal non est rationale; Quoddam non rationale, animal* Id ita
esse perpetuò vt dicimus, per illas quinque præ-
dictas species explorabis. Coniugatio autem
Propositionum, dicitur ipsa connexio earum per
aliam communem Particulam qua inter se con-
pulantur. ita enim possunt ad vnâ Cōclusionem
consentire, quæ Particula communis ne-
cessè est aut in vtraque propositione Subiecta
sit, aut in vtraque Declarans: aut in altera Subiecta,
in altera Declarans. Tres igitur formulæ
sunt. quarum prima dicatur, cum illa cōmunis
particula in altera Subiecta, in altera Declarans
est. qui ordo non tantum enumeratione, sed
Conclusionum dignitate contentus est. Quippe
vltima est formula tertia, quia nihil in ea nisi
Particulare concluditur. Hac superior est se-
cunda, quæ habet Conclusiones vniuersales,
sed tamen Abdicatiuas tantum. Et ideo sic
prima pollet, quia in omne genus Illationum
concluditur. Dico autem Illationem vel illa-
tium Rogamentum, quod Acceptationibus col-
ligitur & infertur. Porro Acceptio est propo-
sitiō quæ conceditur à respondente, vt si quis
ita proponat. *Esne omne honestum, bonum?* Pro-
positio est, & si assentire se dicet; fit Acceptio,
remota interrogatione: quæ & ipsa tamen cō-
muniter appellatur Propositio: *Omne honestum, bo-
num est.*

num est. Huic iunge alteram Acceptationem similiter propositam & concessam, *Omne bonum, utile est.* Ex hac coniugatione, ut mox ostendemus, primi modi sit Illatiuum, si directum, Vniuersale, *Omne igitur honestum, utile est:* si reflexum, Particulare; *Quoddam igitur utile, est honestum:* quia particulariter tantum in Reflexionibus couertitur potest vniuersalis Dedicatiua. Directum autem dico inferri, cum eadem Particula Subiecta est tam in coniugatione quam in ipsa illatione, itemque Declarans se eadem, cum est utrobique reflexum verò, cum hoc fit versa vice. Ceterum tota ratiocinatio ista quæ acceptionibus & illatione constat, & collectio vel conclusio nominatur, secundum Aristotelem communissime potest ita definiri: *Oratio, in qua concessa aliquibus aliud, quiddam præter illa quæ concessa sunt, necessario euenit, sed per illa ipsa concessa.* In qua definitione & Orationis species non alia quam pronuntiabilis intelligenda est, quæ, ut supra diximus, sola aut vera est aut falsa. Et, concessit aliquibus, pluraliter ideo dictum est, quia ex vna Acceptatione non fit collectio: licet Antipatro Stico contra omnium sententiam videatur plena conclusio esse, *Vides, viuus igitur:* cum sit villo modo plena, *Si vides, viuus: atqui vides, viuus igitur.* Item quia concludere volumus non quod concessum est nobis, sed quod negatum: ideo in definitione, *aliud quiddam præter illa quæ concessa sunt, necessario euenire.* Quapropter superuacanei sunt Moduli Stoicorum, non idem

in differenter peragentes : vt , *Dies est , aut
 lucet : atqui dies est .* Item idem geminantes , *Si
 dies est , dies est : dies igitur est .* Frustra enim col-
 ligitur quod sine controuersia vltro concedi-
 tur . Illud potius verisimile est , cum dico , *Si
 dies est , lucet : atqui dies est : igitur & lucet :* non ma-
 colligere præter quod accepi . Nam quod
 est in conclusione *lucet* , fuerat & in Propo-
 sitione . hoc tamen ita refutabimus , aliter dici
 in conclusione , *Igitur lucet* , vt ostendatur nunc
 lucere : aliter in Propositione acceptum , in
 qua non est dictum nunc lucere ; sed tantum
 consequens esse vt si dies sit , vtique & luceat .
 Solutum autem refert num affirmes aliquid
 esse , an tantum solere esse , cum aliud quida-
 m præcesserit . Ita illud quod in eadem
 definitione * * necessitates comprehensum
 est , tactum est vt inclusionis visa similitudi-
 ne inductionis distingueretur . Nam & in dis-
 tinctione quædam conceduntur : vt puta ,
*homo inferiorem molam mouet , equus inferiorem
 mouet : item bos & canis .* in istis acceptionibus
 in Conclusionem aliud quid infertur , *Ergo &
 omne animal inferiorem molam mouet* , quod cum
 sit in Crocodilo falsum ; potes , superioris
 concessis , Illationem ipsam non recte
 habere , quam tibi in conclusione non licuisset re-
 fusare : quippe cuius illatio in ipsis acceptio-
 nibus continetur , & ideo in ea additum est ,
necessario euenire . Ne vltima quidem * Defini-
 tionis vacat , sed ostendit quod ipsa concefferit ,
 euenire

euenire debere, Illationem cæterum ratam nō fore. Ac de his quidem satis dictum. Nunc tradendum est quibus modis & coniugationibus fiant intra certum numerum prædicatiui generis veræ conclusiones. quippe in prima Formula nouem soli moduli, sex autem coniugationes reperiuntur: in secunda quattuor moduli, tres coniugationes: in tertia sex moduli,
 * Coniugationes. De quibus hîc iam suo ordine demonstrabo: præfatus, neque ex particularibus solis, neque abdicatiuis solis ratam fieri conclusionem; quia sæpe possunt & falsa cōducere. Item ex dedicatiuis si vtravis iungatur, Dedicatiuam non esse, non abdicatiuam fieri illationem, tantum vel vna mixta cæteris præstet. Similis etiam particularibus particulariū vis est. Vtravis enim mixta vniuersalibus, particularem facit illationem. Igitur in prima Formula modus primus est, qui conducit ex vniuersalibus dedicatiuis dedicatiuum vniuersale directim: vt, *Omne iustum, honestum: omne honestum, bonum: omne igitur iustum, bonum est.* at si reflexim inferas, *quoddam igitur bonum, iustum.* fit autem ex eadem coniugatione quintus modus. nam sic tantum reflecti posse vniuersalem dedicatiuam, suprâ docui. Secundus modus est, qui conducit ex vniuersalibus dedicatiua & abdicatiua abdicatiuum vniuersale directim: vt, *Omne iustū, honestum: nullum honestū, turpe: nullū igitur iustū, turpe.* At si reflexim inferas, *nullū igitur turpe, iustū;* sextum modū effeceris. nam, vt dictū est,

est, reflectitur in se vniuersalis abdicatiua. Tan-
 tum meminisse debemus, Subiectiuum ex de-
 dicatiua trahendum ad illationem ex secundo
 modo. atque ideo eam priorem æstimandam,
 licet ante abdicatiua enuntietur. Similiter & in
 ceteris * prior est potestate prior intelligatur.
 In sexto autem modo trahitur subiunctiuus ex
 abdicatiua. hæc sola differentia eorum. Item
 tertius modus, qui cōducit ex dedicatiuis par-
 ticulari & vniuersali dedicatiuum particulare
 directum. vt, *Quoddam iustum, honestum: omne ho-
 nestum, vile: quoddam igitur iustum, vile.* Sed si re-
 flexim inferas, *quoddam igitur vile, iustum;* septimū
 modum effeceris. nam, vt dictum est, reflecti-
 tur in se particularis dedicatiua. Quartus mo-
 dus est, qui conducit ex particulari dedicatiua
 & vniuersali abdicatiua abdicatiuum particu-
 lare directum: vt, *Quoddam iustum, honestum est:
 nullum honestum, turpe: quoddam igitur iustum non est
 turpe.* Ex hoc modo contrariæ vices inueniuntur
 octauus & nonus. quippe seruatur eius illa-
 tionem: non vt illi priores reflexam coniuga-
 tionem ipsam tantum reflectunt propositio-
 nibus æquipollentibus, mutatoque ordine, vt
 prior fiat abdicatiua, atque ideo conducere di-
 citurambo per coniugationis conuersionem.
 Nam & si abdicatiuam vniuersalem quartū
 * conuertras, & subijcias ei vniuersalē dedicati-
 uam; q̄ cōuerterat, particularis eius dedicatiua
 fiet. Octauus modus est, qui conducit ex vni-
 uersalibus abdicatiua & dedicatiua particulare

b b b b

abdi.

abdicatiuum reflexim: velut, *Nullum turpe, honestum: omne honestum, iustum: quoddam igitur iustum non est turpe.* Nonus quoque modus per similem conuersionē ex vniuersali-abdicatiua & particulari dedicatiua abdicatiuum particulare con-
 ducit reflexim: *Nullum turpe, honestum: quoddā honestum, iustum: quoddam igitur iustū non est turpe.* Cur autem solus quartus modus duos genuerit, ceteri singulos, illa ratio est; quia primi modi si vtramque Propositionem conuertamus, fiet coniugatio irrita duarum particularium. sin alterā tantūm, fiet aut secunda formula aut tertia. Ita secundi modi si vtramq; conuertas, fiet coniugatio noni, quam iam ostendimus ex quarto gigni, quia vniuersalis dedicatiua secundi modi non nisi particulariter conuerti potest: sin alterā tantūm, fiet secunda formula aut quarta. Ex hisce igitur in prima formula modis nouē, primi quattuor indemonstrabiles nominantur: non quod demonstrari nequeant, vt vniuersis maris est quod non demonstrabile non sit, & vt circuli quadratura: sed quod tam simplices tamque manifesti sunt, vt demonstratione non egeant; adeo vt ipsi ceteros glori-
 gnant, fidemque illis ex se impertiant. Nunc formulæ modos trademus secundæ. Primus modus in secunda formula est, qui con-
 ducit ex vniuersalibus dedicatiua & abdicatiua ab-
 dicatiuum vniuersale directim: velut, *Omne iustum honestum: nullum turpe, honestum: nullū igitur iustū, turpe.* Hęc redigitur in secundum indemon-
 strat

strabilem, conuersa eius secunda Propositione. Secundus modus est, qui conducit ex vniuersalibus abdicatiua & dedicatiua abdicatiuum vniuersale directum: velut, *Nullum turpe, honestum: omne iustum, honestum: nullum igitur turpe, iustum*. Hic coniugatione non differt à priore, nisi quòd subiectiuam particulam abdicatiua trahit ad illationem: quoniam ita variatus est Enuntiationis ordo. quod in prima formula fieri non potest. Tertius modus est, qui conducit ex particulari dedicatiua & vniuersali abdicatiua abdicatiuum particulare directum: vel ut, *Quoddam iustum, honestum: nullum turpe honestum: quoddam igitur iustum non est turpe*. Huius si conuertamus vniuersalem abdicatiuam, fit indemonstrabilis quartus, ex quo hic nascitur. Quartus modus est, qui conducit ex particulari abdicatiua & vniuersali dedicatiua abdicatiuum particulare directum: ut, *Quoddam iustum non est turpe: omne malum turpe: quoddam iustum non est malum*. hic solus modus tantum per impossibile approbatur. de qua Propositione dicemus, expositis modis formulæ. In tertia formula primus modus est, qui conducit ex dedicatiuis vniuersalibus dedicatiuum particulare tam directum quàm reflexum: ut, *Omne iustum, honestum: omne iustum, bonum: quoddam igitur honestum bonum: vel sic, quoddam igitur bonum, honestum*. Quippe non interest quàm ex vtraque Propositione facias particulam subiectiuam: quoniam nõ interest vtrā prius enunties.

Ideo non rectè arbitratus est Theophrastus, propter hoc nō vnum modum hunc, sed duos esse. Secundus modus est qui conducit ex dedicatiuis particulari & vniuersali dedicatiuum particulare directim: vt, *Quoddā iustum, honestū: omne iustum, bonum: quoddam igitur honestum, bonum.* Tertius modus est, qui cōducit ex dedicatiuis vniuersali & particulari dedicatiuum particulare directim: vt, *Omne iustum, honestū: quoddam iustum, bonū: quoddam igitur bonū, honestum.* Quartus modus est, qui conducit ex vniuersalibus dedicatiua & abdicatiua abdicatiuū particulare directim: vt, *Omne iustum, honestū: nullum iustū, malū: quoddam igitur honestum non est malū.* Quintus modus est qui conducit ex dedicatiua particulari & abdicatiua vniuersali abdicatiuum particulare directim: vt, *Quoddam iustum, honestum: nullum iustum, malum: quoddam igitur honestum non est malum.* Sextus modus est, qui conducit ex dedicatiua vniuersali & abdicatiua particulari abdicatiuum particulare directim: vt, *Omne iustum, honestum: quoddam iustum non est malum: quoddā honestum non est malum.* Ex his sex modis primi tres rediguntur ad tertium indemonstrabilem, cōuersa priore propositione primi & secundi. tertius enim secundo eandem coniugationem habet: hoc vno differens, quod ex vniuersali trahit particulam subiectiuam. propter quod non tantum propositionis, verum etiam illationis conuersione redigitur in tertium. Item quartus & quintus nascuntur ex indemonstrabili quarto.

quarto, conuersis prioribus propositionibus eorum. Sextus autem modus nec vtraque nec altera redigi conuersa ad indemonstrabilem aliquē potest, sed per impossibile tantum approbatur: sicuti quartus in secūda Formula & ideo vterque nouissimi numerantur. Cæterorū autem in omnibus Formulis ordinatio facta est pro differentia coniugationum & illationum. Nam quia prius sit dicere quā negare, potentiusque est vniuersale quā particulare: priores sunt vniuersales particularibus, & in vtrisque dedicatio & illatio similes sunt. His præponitur modis qui celerius ad indemonstrabilem redigitur. Iisdem est vna conuersio, neque vna probatio est certos eos ad cludendum modos esse. Est altera probatio communis omnium, etiam indemonstrabilium, quæ dicitur per impossibile, appellaturque ab Stoicis prima constitutio vel primum Expositum. quod sic definiunt: *Si ex duobus tertium quid colligitur, alterum eorum cum contrario illationes colligit, contrarium relinquit.* Veteres autem sic definierunt: *Omnes conclusiones si sublata sit illatio assumpta, alterutra propositione tolli reliquam.* quæ res inuenta est aduersus eos, qui concessis acceptionibus, id quod ex illis colligitur, impudenter recusant: & per hoc compelluntur ad impossibilia; dum ex eo quod negant, contrariū aliquid inuenitur ei quod antecesserat. Porro cōtraria simul esse vera, impossibile est. Ergo per impossibile cōpelluntur ad conclusionem. Nec frustra con-

stituerunt dialectici eum verum modum esse, cuius aduersum illationis cum altera acceptione tollit reliquam. At Stoici quidem tantum negatiua particula præposita putant illationem recusari, vel ex Propositionibus alteram tolli; utpote, *Omnis, non omnis*: veteres verò & per alterutram. Igitur bifariam; utpote, *Omnis, non omnis: quidam, non quidam*. Fiunt igitur aduersus vnamquamque conclusionem contrariæ, quæ opponantur, octo; quoniam vtraque acceptio bifaria tollitur: fiuntque conclusiones bis quaternæ, modò negatiua particula præposita illationi, modò alterutra illationis accepta. Exemplo sit primus indemonstrabilis, *Omne iustum, honestum: omne honestum, bonum: omne igitur iustum, bonum*. Qui hanc illationem concessis Propositionibus negat, necesse est dicat, *quoddam iustum non est bonum*. Huic si proponas priorem ex duobus concessis, *Omne iustum, honestum*, fit illatio secundum sextum modum in tertia Formula, *quoddam igitur honestum non est bonum*, quod repugnat secundæ Propositioni, quæ concesserat, *Omne honestum bonum*. Hæc omnia opposita conclusio est, si iisdem manentibus æquipollentem eius inferat bis, *Non igitur omne honestum bonum*. Similiter & alteræ fiant duæ Conclusiones, sicut nunc proposuimus priorem Propositionem, sic assumamus posteriorem, *quoddam iustum non est bonum, omne honestum bonum*; fit illatio quarti modi secundæ formulæ duplex, non igitur omne iustum, honestum: vel, quoddam igitur iustum, ho-

stium, honestum non est. quarum utrauis æquæ priori Propositioni repugnat, quæ concesserat, *omne iustum honestum.* His conclusionibus manentibus, tantum Propositione mutata est, pro eo quod est *Quoddam iustum non est bonum, facias, non omne iustum, bonum,* bifaria sit sublata illatio: erunt tertiæ quattuor conclusiones iisdem mutationibus. Item si pro eodem facias, *nullum iustum, bonum,* ut bifaria sit sublata illatio: erunt tertiæ quattuor conclusiones dumtaxat in his quæ habebunt vniuersalem illationem. Ea enim potest sola trifariam tolli. at in cæteris solæ octo. quas si quis velit singillatim sub vnoquoque per omnes formulas potuit suggerere ad exemplum quod proposuimus. ut etiam Hypotheticorum more, per litteras ordine propositionum & partium commutatio. sed vi manente sit primus demonstrabilis: secundus talis, *A de omni B, & ab de, omnes igitur de,* omnis incipiunt *A* declaratæ. atque ideo & à secunda Propositione hic ad ea mod. secundum has prætexas retro talis est, *Omne FB: omne BA: omne igitur FB.* Stoici porrò pro litteris numeros usurpant: ut, *Si primum, secundum: atqui primum: secundum igitur.* Verùm Aristoteles in prima Formula quattuor solos indemonstrabiles prodit: Theophrastus & cæteri quinque enumerant. Nam Propositionem iungentes & infinitam colligentes, quam Illationem indefinitam superuacaneum est tradere, cum inde-

finita pro particulari, & eiusdem futura sit mo-
 di cuius particularis iam ostendimus in prima
 formula. Quod si quis velit geminari, Indefini-
 tam pro particulari accipiens, Indefinitamque
 subiiciens orationem; erunt omnes nouem &
 viginti. Aristo autem Alexandrinus, & non-
 nulli Peripatetici iuniores quinque alios mo-
 dos præterea suggerunt, vniuersales illationes:
 in prima formula tres, in secunda duos, pro
 quibus illi particulares inferunt, quod perquam
 ineptum est, cui plus concessum sit minus con-
 cludere. Omnes autem modos in tribus eo-
 rum formulis certos non nisi vnum & viginti
 esse, quos supra ostendimus, comprobatur.
 sed quattuor sunt Propositiones: duæ particu-
 lares, duæ vniuersales. Harum vnaquæque,
 vt ait Aristoteles, vt sit subiecta alijs tribus,
 quaternæ scilicet coniungitur. atque ita senæ,
 denæ coniugationes in singulis formulis erunt.
 Harum sex æqualiter in omnibus non va-
 lent, duæ quidem, cum ex abdicatio vtrius
 alteram præcedit: quattuor autem, cum ex
 particularibus vtrius à semet præcedit. Ni-
 hil enim concludi potest vbicunque aut duæ
 particulares sunt, aut duæ abdicatiuæ. Igitur
 remanent singulis formulis denæ coniuga-
 tiones. Porro ex his tam in prima quam in se-
 cunda formula duæ non valent, cum vniuer-
 salis dedicatiua particulari præponitur. Simili-
 ter & in prima & tertia formula duæ repudian-
 tur, quibus particularis abdicatiua vtrius de-
 dicatiuam

dicatiuam antecedit. Quo fit vt remaneant primæ formulæ sex coniugationes. Iam in nouem formulis adhuc octonæ, ex quibus vna in neutra probatur, cum vniuersalis abdicatiua præcedit particularem dicatiuam. ex his septenis quæ supersunt, iam propriæ sunt, in secunda formula quattuor falsæ: cum vniuersalis dicatiua vel sibimet ipsa vel particulari suæ vtrouis loco iungitur: vel cum præcedit altera. Item propriæ in tertia formula duæ non valent, cum, vtrouis abdicatiua vniuersalis dicatiuæ præponitur. reliquas certas esse tres: in secunda quinque. Tertiæ formulæ suprâ ostendimus, cum eas ad sex coniugationes primæ formulæ redigeremus. Igitur ex quadraginta octo cōiugationibus, quatuordecim solæ probantur. Cæteræ triginta quatuor, quas enumeravi, meritò repudiantur, quia possunt ex veris falsa concludere. quod facile est experiri per illas quinque supradictas significationes generis proprietatis. At ex illis quatuordecim quas probauimus, non plures quàm prædictum est modos fieri, docent causæ illationes; vt cum directim sumitur, sum reflexim, quousque ipsa veritas passa est propterea rerum non potest numerus augeri.

L. APVLEII MADAV-
RENSIS PHILOSOP-
phi Platonici

DIALOGI,

Cui titulus Hermes Trismegistus in
Latinum conuersio.

Asclepi,
Asclepi, iste
Sol est
De⁹. De⁹ te

SCLEPIVS iste pro sole mihi
est. Deus De⁹ te nobis, ô Ascle-
pi, vt diuino sermoni interesset,
adduxit, eiq; tali, qui meritò om-

benim si-
bi est vtr.
vtrō

illudia

carissimū
exoticaq;
plur.

nium antea à nobis factorum, vel nobis diuino
munere inspiratorum videatur esse religiosa
pietate diuinior, quē si intelligens videris, eris
omnium bonorum tota mente plenissimus. Si
tamen multa sint bona, & non vnū, in quo sunt
omnia. Alterum enim alterius consentaneum
esse dignoscitur, omnia vnus esse, aut vnum
esse omnia. Ita enim vtrumque connexum, vt
separari alterum ab e vtroq; non possit. Sed de
futuro sermone hoc diligētī intentione cogno-
sces. Tu vero, ô Asclepi, procede paululum, at-
que nobis, qui inter sit, euoca. Quo ingresso. A-
sclepius etiam Ammonem interesse suggessit.
Trismegistus ait, nulla d inuidia Ammonem
prohibet à nobis. Etenim ad eius nomen mul-
ta meminimus à nobis esse conscripta, sicut &
ad amantissimum & e bonum filium, multa de
physica, f & ex ethica quamplurima, tractatum
hunc autem tuo scribam nomine. Præter Am-
monem,

monem nullum voca alterum, ne tantæ rei religioſiſſimus ſerino multorum interuentu præſentiaque violetur. Tractatum *a* autem tota *a* animæ
numinis maiestate pleniffimum in religioſæ
mentis eſt, multorum conſcientiæ publicare.
Ammonere etiam aditum ingreſſo ſanctoꝛque
illo, quatuor virorum religione, & *b* diuino *b* diuina
Dei completo præſentia, competenti venera-
biliter ſilentio ex ore animus ſingulorum, mē-
tribusque pendentibus, diuina Cupido ſic *c* ex
orſus eſt dicere: *c* orſus

2. O' Aſclepi, omnis humana immortalis eſt
anima, ſed non vniformiter cunctæ, ſed alia
alio more, vel tempore.

ASCLEPIVS. Non enim, ô Triſinegiſte,
omnis vnus qualitatis eſt anima? TRISMEG-
GIſTVS. O' Aſclepi, vt celeriter de vera ratio-
nis continentia decidifti. Non enim hoc *d* dixi, *d* dixi ti-
omnia vnum eſſe, & vnum omnia. vtpote quia *bi*, om-
in creatore fuerint omnia, antequam crearet
omnia, nec *e* immeri ô omnia, dictus eſt om-
nia, cuius membra ſunt omnia. Huius itaq; qui
eſt vnus omnia, vel ipſe eſt creator omnium, in
tota hac diſputatione curato meminiffe. De
cælo cuncta in terram, & in aquam, & in aëra.
Ignis ſolum, quod ſurſum verſus fertur, viu-
ficum, quod deorſum ei deſeruiens. At verò
quicquid de alto deſcendit generans, quod
ſurſum verſus emanat nutriens. Tertia ſola
in ſeiſſa conſiſtens, omnium eſt receptrix, om-
niuinque generum quæ accipit, reſtitutrix.
Hoc

e immeri-
tò ipſe di-
ctus eſt om-
nia, cuius

Hoc ergo totum, sicut meministi quod est
 a omne, a omnium vel omnia anima & Mundus à natu-
 ra comprehensa agitantur, ita omnium multis
 b æquali- formi imaginum b qualitate variata, vt infinitæ
 tate qualitatū ex interuallo species esse noscan-
 tur, adunatæ tamen ad hoc vt totum vnum &
 ex vno omnia esse videantur. Totus itaq; qui-
 c quatuor, bus formatus est Mundus, elemēta sunt c quas
 Ignis, tuor, scilicet, ignis, aqua, terra, aer, Mundus v-
 nus, anima vna, & Deus vnus Nūc mihi adesto
 totus quantum mente vales, quantum calles
 astutia. Diuinitatis etenim ratio diuina sensus
 intentione noscenda torrenti simillima est flus-
 uio, è summo in prouum præcipiti rapacitate
 currenti, quo efficitur vt intentionem nostram
 non solum audientium, verum etiam tractans
 tium ipsorum celeri velocitate prætereat. Cœ-
 lum ergo sensibilis Deus administrator est
 d augmēta omnium corporum, quorum d augmēta detri-
 menta q; Sol & Luna sortiti sunt. Cœli verò &
 ipsius animæ & omnium quæ in Mundo in-
 sunt, ipse gubernator est, qui est omnium effe-
 ctor Deus. A' supra dictis enim omnibus, quo-
 rum ideim gubernator Deus omnium frequen-
 ratio fertur influens per Mundum, & per ani-
 mam omnium generum & specierū omnium,
 perq; rerum naturam. Mundus autē præpara-
 tus est à Deo receptaculum omni formium
 specierū. Naturam autē per species imaginans,
 Mundum per quatuor elemēta ad cœlum vsq;
 perduxit, cuncta Dei visibus placitura. Om-
 nia

nia autem desuper pendentia in species diuiduntur, hoc quod dicturus sum genere. Genera rerum omnium suas species sequuntur, ut sit ita soliditas genus. Species generis particularia. Genus ergo deorum ex se deorum species faciet, Dæmonum genus *a* æquè & hominum similiter volucrum, & omnium quæ in se Mū-
b habet sui similes Mundi species generat. Genus est & aliud animalis, genus sine anima quidem, nec carens tamen sensibus. Vnde & beneficijs gaudet, & aduersis minuitur, atque vitatur. Omnium dico quæ in terra radicum, stirpiumque incolumitate *c* viuiscunt, quarum species per totam terrā sparsæ sunt. Ipsum cœlum plenum est Deo. Supra dicta autem genera inhabitant vsque ad loca specierum, quarum omnium rerum immortales sunt species. Species enim generis est pars, ut homo humanitatis, quam necesse est sequi qualitatem sui generis. Vnde efficitur, ut quamuis omnia genera sint immortalia, species tamen non omnes immortales. Diuinitatis enim genus & ipsum & species immortales sunt. Reliquorum genera, quorum æternitas est *d* genus, quamuis per species occidat, nascendi tamen fecunditate seruat, ideoque species mortales sunt ut homo mortalis sit, immortalis humanitas. Omnibus tamen generibus, omnium generum species miscentur, quædā quæ antè factæ sunt, quædā quæ de *e* his factæ sunt *f* Fiunt itaque quæ fiunt, aut à dijs, aut à dæmonibus, aut que

a atque hominum similiter, & *b* habet, sibi similes species generat genus. Est & aliud animalis, genus, sine anima quidem & tamen non carēs sensu *c* viuiscunt, quor.

d genus, ut

e his quæ
f Hec ita-
aut que

homini-
bus sunt
om.

medie-
sate

omnium

aut ab hominibus, omnes simillimæ generi-
bus suis species. Corpora enim impossibile est
conformari sine nutu diuino, species figurari,
sine adiutorio dæmonum, animalia institui &
coli sine hominibus non possunt. Quicunque
igitur dæmonum à genere suo defluentes, in
speciem fortuito coniuncti sunt, alicuius spe-
ciei gereris diuini proximitate, & consortio,
dijs similes habentur. Quorum verò dæmo-
num species, qualitate sui generis perseuerant,
hi amantes hominum rationem, dæmones
nuncupantur. Similis est & hominum, aut eo
amplior. Multiformis enim variaque humani
generis species, & ipsa à prædicto desuper ad-
ueniens consortio, omnium aliarum specie-
rum multas & propè omnium per necessita-
tem coniunctiones facit, propter quod & pro-
pè deos accedit, qui se mente, qua dijs iunctus
est diuina religione dijs iunxerit, & dæmo-
nes qui ijs iunctus est. Humani verò qui b me-
dietati sui generis contenti sunt, & reliquæ
hominum species ijs similes erunt, quorum
se generis speciebus adiunxerunt. Propter
hoc, ô Asclepi, magnum miraculum est. O ani-
mal adorandum & honorandum! Hoc enim
in naturam Dei transit, quasi ipse sit Deus, hoc
dæmonum genus nouit. utpote qui cum ijs
deum ortum se esse cognoscat. Hoc humanæ na-
turæ partem in seipso despicit, alterius partis
diuinitate cōfusus. O hominū quanta est natu-
ra, temperata felicius, ac dijs cognata diuinitate

cony

coniunctus, partem sui, qua terrenus est intra se. despicit, cætera omnia quibus se necessarium esse cœlesti dispositione cognouit, nexu secum charitatis astringit, sicque suspicit *a cœlum.* sic ergo feliciori loco medietatis est positus, ut quæ infra se sunt, diligit ipse à superioribus diligatur, colit terram, elementis velocitate miscetur, acumine mentis in maris profunda descendit, omnia illi licent. nō cœlum videtur altissimum, *b quasi enim è proximo sagacitate inestur.* Intentionem animi eius nulla æris caligo confundit non densitas terræ opera eius impedit, non aquæ altitudo profunda despectum eius obtundit, omnia idem est, & ubique idem est. Horum omnium generum, quæ sunt animalia. desuper, deorsum radices peruenientes *c habent.* in animalium de imo insuperna viua radice syluescunt. *d Quædam duplicibus aluntur elementis, quædam autem simplicibus.* Alimenta autem sunt bina animæ & corporis, è quibus animalia constant. *e In animalium autem de d Quædam autem dupl.* Anima Mundi inquieta semper agitatione nutritur. Corpora ex aqua & terra inferioris Mundi alimentis augescunt. *f Spiritus quoque plena sunt omnia permixtus cunctis cuncta viuificat, sensu addito ad omnis intelligentiam, quæ quæta pars sola homini concessa est ex æthere.* Sed de animalibus cunctis humanos tantum sensus ad diuinæ rationis intelligentiam exornat, erigit, atque sustollit. Sed quoniam de sensu commoneor dicere, paulo post
&

& huius rationem vobis exponam. Est enim sanctissima & magna, & non minor quam ea, quæ est diuinitatis ipsius. Sed nunc vobis exponam quæ cœperam. Dicebam enim in ipso initio rerum de coniunctione deorū quomodo homines soli eorum dignatione perfruuntur. Quicumque etenim hominum tantum felicitatis adepti sunt, ut illum intelligentiæ diuinum perciperent sensum, qui sensus est diuinior in solo Deo, & in humana intelligentia. **ASCLE.** Non enim omnium hominū, **ô Trismegiste**, vniiformis est sensus? **TRISMEG.** Non omnes, **ô Asclepi** intelligentiam veram adepti sunt, sed imaginem temerario impetu, nulla vera ratione inspecta sequentes decipiuntur, quæ in mentibus malitiam parit, & transformat optimum animal in naturam, **a ferè moresque** feræ, moresque bestiarum. De sensu autem & de omnibus his similibus, quando & de spiritu, tunc totam vobis præstabo rationem. Solum enim animal **b duplex** est, & eius vna pars simplex est, quæ, ut Græci aiunt, **βωτὸν**, quam vocamus diuinæ similitudinis formam. Est autem **c quadruplex** quod **quadruplex** nos mundanum dicimus, ex quo factum est corpus, quo circumtegitur illud quod in homine diuinum esse iam diximus, in quo mentis diuinitas **d recta** sola cum cognatis suis, id est, mentis puræ sensibus secum ipsa conquiescat, tanquam muro corporis septa. **ASCLE.** quid ergo oportuit, **ô Trismegiste**, hominē in Mundo constitui, & nō in ea parte, qua
Deus

Deus est, cum in summa beatitudine degere.
TRISMEG Rectè quæris, ô Asclepi. Et nos
enim rogamus Deum vt tribuat nobis faculta-
tem reddendæ rationis istius. Cùm enim om-
nia à voluntate eius dependant, tum illa vel
maximè quæ de tota summitate tractantur, quã
rationem præsentì disputatione conquirimus.
Audi ergo Asclepi. Dominus & omnium con-
formator, quem rectè Deum dicimus, quem à
se secundum fecerit, qui videri & sentiri possit
eundem secundum sensibilem ita dixerim, nō
ideo quod ipse sentiat (de hoc enim an ipse sen-
tiant, an nō, alio dicemus tempore) sed eo quod
videntium sensus incurrit. Quoniam ergo hūc
fecit ex se primum & à se secundum visusque
est ei pulcher, vtpote qui sit omnium bonitate
plenisissimus, amavit eum vt diuinitatis suæ par-
tem. Ergo vt tantus & tam bonus esset, vo-
luit alium, quam illum, quem ex se fecerat, in-
tueri potuisset, simulque & rationis imitato-
rem, & diligentiam fecit hominem. Voluntas
etenim Dei ipsa summa est perfectio, vtpo-
te cum voluisse, & perfecisse, vno eodemque
temporis puncto compleat. Cùm itaque eum
animadu animaduerneret Deus non posse om-
nium rerum esse diligentem, nisi eum munda-
no integumento contegeret, texit eum cor-
porea domo, talesque omnes esse præcepit, ex
vtraque natura in vnum confundens, miscensque
quantum satis esse debuisset. Itaque hominem
conformauit ex animis & corporibus, id est, ex
c c c c æterna

a huma-
nitatis in-
ter se firm-
b Mundi
partis,

c Dei &
d frequē-
tatio. Hanc

æterna & mortali natura, vt animal ita confortatum vtrique corigini suæ satisfacere possit, & mirari, atque orare cœlestia, & incolere atque gubernare terrena. Modò autem dico mortalia non aquam & terram, quæ duo de quatuor elementis subiecit natura hominibus, sed ea quæ ab hominibus, aut in his, aut de his fiunt, vt ipsius terræ cultus, pascua, ædificatio, portus, nauigationes, communicationes, commodationes alternæ. qui est *a* humanitatis firmissimus nexus, & *b* pars Mundi, quæ est aqua & terra, quæ pars terrena Mundi artium disciplinarumque cognitione, atque vfu seruator, sine quibus Mundum Deus noluit esse perfectum. Placitum enim Dei necessitas sequitur, voluntatem comitatur effectus. Neque enim credibile est Deo displiciturum esse, quod placuit, cum & futurum id, & placiturum, multò antè sciuerit. Sed, ô Asclepi, animaduerto, vt celeris cupiditate festines audire, quomodo homo cœli, vel quæ in eo sunt, dilectum possit habere, vel cultum. Audi itaque, ô Asclepi, dilectus *c* Dei cœli, cum his, quæ insunt omnibus, vna est obsequiorum *d* frequentatio, hanc aliud animal non fecit, nec diuinorum, nec animalium nisi solus homo. Hominum enim admirationibus, adorationibus, laudibus, obsequiis, cœlum, cœlestesque delectantur. Nec immeritò in hominum cœtum musarum chorus est à summa diuinitate demissus, scilicet ne terrenus Mundus videretur incultior, si
modu-

modulorum dulcedine caruisset, sed potius
 a inusitatis hominum cantilenis *b* concelebra- *a* vt musi-
 retur, & laudibus, qui solus omnia, aut pater *catis*
 est omnium, atque ita cœlestibus *c* laudibus. *b* cōcele-
 Nec In terris harmoniæ suauitas defuisset. *A* *braretur*
 liqui *d* autem ipsiq; paucissimi pura mente præ- *laudibus,*
 diti, sortiti sunt cœli suspiciendi venerabilem *c* laudibus
 curam. Quicunque autem ex duplici naturæ *nec in*
 suæ confusione interiorem intelligentiam mo- *derga ipsi*
 le corporis resederunt, curandis elementis,
 hisq; inferioribus sunt præpositi. Animal er-
 go homo, non *e* quidem est minor, quod ex *e* quod ip-
 parte mortalis sit, sed eo forte aptius efficat *co min.*
 ciusq; compositus ad certam rationem mor-
 talitate auctus esse videatur, scilicet quoniam
 vtrunq; nisi ex vtraque materia sustinere non
 potuisset, ex vtraque formatus est, vt & terre-
 norum cultum, & diuinitatis posset habere di-
 lectum. Rationē verò tractatus istius, ô Ascle-
 pi, non solum sagaci intentione, verum etiam
 cupio te animi viuacitate percipere. Est enim
 ratio plurimis incredibilis. Integra autem &
 vera percipienda sanctioribus *f* mentibus, ita *f* mentib;
 que hinc exordiar. Æternitatis dominus Deus *Itaque*
 primus est. Secundus est Mundus. Homo est
 tertius. Effector Mundi Deus, & eorum quæ *g* compo-
 insunt omnium, simul cuncta gubernando, cū *f*iti.
 homine ipsum gubernatore *g* cōposita quod *h* homo,
 totum suscipiens *h* homo idem curam pro- *id est, curā*
 priè efficit diligentiae suæ, vt sit ipse & Mun- *proprium*
 dus vterq; ornamento sibi, vt ex hac hominis *dil. suæ, ef-*
 ficat *f*icit vt

cccc 2 diuina

a dictus
esse

diuina compositione Mundus Græcè rectius
κοσμος ^a dictus videatur. Is nouit se, nouit &
 Mundum scilicet vt meminerit, quid partibus
 conueniat suis, quæ sibi vtenda, quibus sibi in-
 seruendum sit recognoscat. Laudes gratesq;
 maximas agens Deo eius imaginem veneras,
 non ignarus se secundum esse imaginem Dei,
 cuius sunt imagines duæ, Mundus & Homo.
 Vnde efficitur, vt quoniam est ipsius vna com-
 pago, parte qua ex anima & sensu & spiritu
 atque ratione diuinus est, velut ex elementis
 superioribus ascendere posse videatur in cœ-
 lum, parte verò mundana, quæ constat ex
 igni & aqua & aëre mortalis resiliat in terram,
 ne curæ suæ omnia ^b mandata vidua desere-
 taque dimittat. Sic enim humanitas ex parte
 diuina, ^c & ex parte inortalis est effecta in cor-
 pore consistens. Est autem mēsurā eius vtrius-
 que, id est, hominis antè omnis religio, quam
 sequitur bonitas. Ea demum tunc videtur
 esse perfecta, si contra ^d cupiditatum aliena-
 rum omnium rerum sit despiciens virtute
 munita. Sunt enim ab omnibus cognatio-
 nis diuinæ partibus aliena omnia, quæcunque
 terrena corporali cupiditate possidentur,
 quæ meritò possessionum nomine nuncu-
 pantur, quoniam non nata nobiscum, sed po-
 stea à nobis possideri cœperunt. Omnia er-
 go huiusmodi ab homine aliena sunt, etiā cor-
 pus, vt & ea quæ adpetimus, & illud ex quo ad-
 petitiæ nobis est vitium, despiciamus. Vt enim
 meum

b cōmen-
data
c ex alia

d cupidi-
tatem om-
nium alie-
narum rer.
sit despect⁹
virt.

meum animum rationis ducit intentio, homo
 hæcenus esse debuit, vt contemplatione diui-
 nitatis partem quæ sibi iuncta mortalis est,
 Mundi interioris necessitate seruandi despi-
 ciat atque contemnat. Nam vt homo ex vtraq;
 parte possit esse plenissimus, quaternis eum v-
 triusque partis elementis animaduerte esse for-
 matum, manibus & pedibus a vtriusque binis,
 alijsque corporis membris, quibus inferiori, id
 est, terreno Mundo deseruiat. Illis verò parti-
 bus quatuor sensus animi, memoriæ, atq; pro-
 uidentię, quarum ratione cuncta diuina norit
 atque suspiciat. Vnde efficitur vt rerum diuer-
 sitates, qualitates, effectus, quãtitates, suspicio-
 sa b indagine sectetur. Retardatus ergo graui
 & nimio corporis vitio, has naturæ rerum
 causas, quæ veræ sunt propriè, prouidere non
 potest. Hunc ergo sic effectum conforma-
 tumque, & tali ministerio obsequioque præpo-
 situm, à summo Deo, eumque competenter
 mundè Mundum seruando, Deum piè colen-
 do, dignè & competenter in vtroque Dei vo-
 luntati parentem, talem quo munere credis
 esse munerandum? Siquidem cum Dei opera
 sit Mundus, eiusque pulchritudinem, qui dili-
 gentia, seruat, atque auget, & operamq; suã cum
 Dei voluntate coniungit, cum speciem quam
 ille intentione diuina formauit, adminiculo sui
 corporis, f diuino opere curaq; componit, quo
 munere credis esse munerandum? nisi eo quo
 parentes nostri munerati sunt, quo etiam nos

a vtri que

b i daga-
tione
c verò
d possite operam
suam

f diurno.

quoque munerari, si fuerit diuinæ pietati com-
 placitum, optamus pijsissimis votis, id est, ut es-
 meritos atque exutos mundana custodia, ne-
 xibus mortalibus absolutos, naturæ superioris
 partis, id est, diuinæ, puros sanctosque restituat.
 A S C L E P. Iustè & verè dicis, ô Trismegiste.
 Hæc est enim merces piæ sub Deo, diuigenterque
 cum Mundo *a* viventibus, secus enim impieque
 qui vixerint, & reditus denegatur in cœlum,
 & constituitur in *b* corporalia, indigna sancto
 animo, & fœda commigratio, ut iste rationis
 sermo processit, ô Trismegiste, futuræ æterni-
 tatis spe animæ in humana vita periclitatur.
 Sed alijs incredibile, alijs fabulosum, alijs for-
 sitan videatur esse deridendum. Res enim dul-
 cis est in hac corporali vita, qui capitur de pos-
 sessionibus fructus. Quare animam, obtor-
 to, ut aiunt, detinet collo, ut in parte sui, quæ
 mortalis est, inhæreat, nec finit partem diuini-
 tatis agnoscere, inuidens immortalitati mali-
 gnitas. Ego enim tibi quasi præ diuinans dixe-
 ro, nullum post nos habiturum dilectum sim-
 plicem, qui est Philosophiæ, quæ sola est in co-
 gnoscenda diuinitate frequè obtutus, & sancta
 religio. Multi etenim eam multifaria ratione
 confundunt. Quomodo ergo multi incompre-
 hensibilem Philosophiam efficiunt, aut quem-
 admodum eam multifaria ratione confun-
 dunt? TRISMEG. O' Asclepi, hoc modo in va-
 rias disciplinas, nec comprehensibiles, eam
 callida cõmentatione miscentes, *c* Arithmeti-
 cen,

a viuenti-
 bus. Secus
b corpora
 alia

c Arithme-
 ticen &
 Mus.

cen, Musicen, & Geometriam. Puram autem Philosophiam, eamq; tantum diuina religione pendentem, tantū intendere in reliquas oportebit, vt apocatastasis, astrorum stationes præfinitas, cursumq; commutationis numeris cōstare miretur. Terræ verò dimensiones, qualitates, quātitates, maris profunda, & ignis vim, & horum omnium effectus *a* naturam cognoscēs miretur, adoret, atq; collaudet artem diuinamq; mentem. *b* Musice verò nosse nihil aliud est, nisi cunctarum rerum ordinem scire, quæque sit diuina ratione fortita. Ordo enim rerū singularum in vnum omnium artifice ratione collatus, concentum quendam melo diuino dulcisonum verissimumq; cōficiet. ASCLEP. Quid ergo homines post nos erunt? TRISMEG. Sophistarum caliditate decepti, à vera, pura, sanctaque Philosophia auerterentur. Simplici enim mente & anima diuinitatem colere, eiusque facta venerari, agere etiam Dei voluntati gratias, quæ est bonitatis sola plenissima, hæc est nulla animi importuna curiositate violata Philosophia, & de his sit hucusque tractatum. De spiritu verò, & de his similibus hîc sumatur exordium.

Fuit Deus & *θεός*, quem Græcè credimus Mundum, & Mundo comitabatur *c* spiritus sed non similiter vt Deo, nec Deus sunt hæc de quibus Mundus est, iccirco non erant quando nata non erant, sed in eo iam tunc erant vnde nasci habuerunt. Non enim ea sola

a naturamq;
b Musicen

c spiritus
vel inerat
Mūdo spi-
ritus, sed

a generā-
di, hæc &
generab.

non nata dicuntur, quæ nec dum nata sunt, sed ea quæ carent fecunditate generandi, ita ut ex eis nihil nasci possit. Quæcunque ergo sunt quibus inest natura *a* generandi, generabilia sunt, de quibus nasci potest, tametsi ea ex se nata sint. Neque enim dubitatur ex his quæ ex se nata sunt, facile nasci posse, de quibus cuncta nascuntur.

b hic est,
hic fuit, hic
erit sem-
per.
c nata non
vid.

Deus ergo sempiternus, Deus æternus, nec nasci potest, nec potuit, *b* hoc est, hoc fuit, hoc semper erit. Hæc ergo est, quæ ex se tota est, natura Dei. *¶* *¶* autem vel Mundi natura, & spiritus quamvis *c* nata videantur à principio, tamen ex se nascēdi, procreandiq; vim possident atq; naturā fecunditatis. Etenim initiū in qualitate naturæ est, quæ conceptus & partus in se possidet vim atq; materiam. Hæc itaq; sine alięno conceptu est sola generabilis. At verò quæ vim solā concipiendi *d* habeant, ex alterius cōnexione naturæ, ita discernenda sunt ut hic locus Mūdi cum his, quæ in se sunt, videatur esse non natus, qui utiq; in se vim totius naturæ habet. Locum autem dico, in quo sunt omnia. Neque enim hæc omnia esse potuissent, si locus deesset, qui omnia sustinere potuisset.

d habent
ex alterius
cōmixtio-
ne nat.

e loco. Nec
qualitates
etenim,

Omnibus enim rebus quæ fuerunt, præcauendum est *e* loco, nec qualitates, etenim nec quantitates, nec positiones, nec effectus di-
gnosci potuissent earum rerum, quæ nusquam sunt. Sic ergo Mundus quamvis natus non sit, in se tamen omnium naturam habet, utpo-
te quæ

te qui omnibus ijs ad concipiendum sinus fecundissimos præstet. Hoc ergo est totum a qualitat^{is}, materiæque creabilis est, tametsi creata non est. Sicut enim in natura materiæ, qualitas fecunda est. sic & malignitatis eadem est æque fecunda. Nec eo dixi, ô Asclepi, & Ammon, quod à multis dicitur, non poterat Deus incidere atque auertere à rerum natura malitiam, quibus respondendum nihil omnino est. c Unde tamen causa, & id prosequar, quod cœperam, & rationem d reddam, dicunt enim ipsi Deum debuisse omnisfariam Mundum à malitia liberare. Ita enim in Mundo est, ut quasi membrum ipsius videatur e esse pro- uisum cautumque quàm rationabiliter à summo Deo, tunc cum disciplina, intelligentia mentes hominum est munerare dignatus. Hisce enim rebus quibus cæteris antestamus animalibus, soli possumus malitiæ fraudes, dolos, vitiaque vitare. Ea enim, qui antequam ijs implicitus est, ex aspectu vitant, is homo est diuina intelligentia, prudentiaque munitus. Fundamentum enim est disciplinæ in summa bonitate consistens. Spiritu autem ministrantur omnia, & vegetantur in f Mundo, & quasi organum vel machina summi Dei voluntati subiectus est. Itaque hætenus intelligatur à nobis mente sola intelligibilis, summus, qui dicitur Deus rector, gubernatorque sensibilis Dei, eius, qui in se cõplectitur omnem locum, omnè rerum substantiam, totamque gignentium creantiumque.

a agitatur
siue guber-
natur om-
nes

b est. Spi-
ritu verò
implet om-
nia vt cu-
iusque

c Inaltata
enim est
caua
d Sphæræ,
ipsa
e instar,
f solos

g imum
vel pars si
loc.
h αἰὲς
i ἰδῆναι
k priuan-
tur, Græcè
αἰδῆς,

tiumq; materiam, & omne quicquid est quan-
tumcunque est. Spiritu verò *a* agitatur, seu gu-
bernatur omnis in Mundo species, vnaquæque
secundum naturam suam à Deo distributam
sibi. *b* *αὐτὸν* autem vel Mundus omnium est rece-
ptaculum, omniumque agitatio, atq; frequen-
tatio, quorum Deus gubernator dispensans
omnibus rebus humanis quantum vnicuique
b necessarium. Spiritus autem implet omnia,
cuiuscunque naturæ qualitas est. *c* Est enim caua
Mundi rotunditas in modum *d* sphæræ. Ipsa si-
bi qualitatis, vel formæ suæ causa inuisibilis tota.
Quippe cum quemcunque in ea summum,
subter despiciendi causa delegeris locum, ex
eo in imo quid sit, videre non possis, propter
quod multis locis instat, qualitatemque ha-
bere creditur. Per *f* sola specierum, quarum
imaginibus videtur insculpta, quasi visibilis
creditur, cum depicta monstratur. Re autem
vera, est sibi ipsi inuisibilis semper; ex quo
eius *g* vnum vel pars locus est in sphæra, Græ-
cè, *h* αἰὲς dicitur. Siquidem *i* ἰδῆναι Græcè vide-
re dicitur, quo visu primum sphæræ careant,
vnde & ideo dicuntur species quod sint inui-
sibilis formæ. Ab eo itaque quod visu *k* pri-
uantur. Græcè αἰδῆς ab eo quod in imo sphæ-
ræ sunt, Latine inferi nuncupantur. Hæc ergo
sunt principalia & antiquiora, & quasi initia,
vel capita omnis qui sunt in his, aut per hæc,
aut de his. A S C L E P I V S. Omnia ergo ipsa, vt
dicas, ô Trismegiste, mundana, vt ita dixerim,
species

eclerum omnium, quæ insunt in vniuscuiusque sicuti est tota substantia? **TRISMEGISTVS.**

ISTVS. Mundus itaque nutrit corpora, iritus, animas, sensus autem quo dono cœli sola felix sit humanitas, alit mentem. Neque enim omnes, sed pauci quorum ita mens est, ut tanti beneficii capax esse possit. Ut enim

le Mundus, ita mens humana isto clarescit lumine, & eo amplius. Nam sol quicquid uminat, aliquando terræ & lunæ interiectione interueniente nocte, eius priuatur lumine, sensus autem cum semel fuerit animæ com-

mixtus humanæ, fit vna ex bene coalescente commixtione a materia ita ut nunquam eius modi mentes caliginis impediuntur erroribus. Vnde iuste sensus deorum animas esse fixerunt. *b* Ergo nec eorum dico omnium, sed magnorum quorumcunque & principium.

a natura,
ita

b Ego vero nec

ASCLEPIVS. Quæ dicis rerum capita vel initia primordiorum, ô Trismegiste?

TRISMEGISTVS. Magna tibi pando, & diuina nudo mysteria, cuius rei initium facio exoptato fauore cœlesti. Deorum genera multa sunt, eorumque omnium pars intelligibilis dicitur, alia verò sensibilis. c Intelligibilis dicitur, non ideo quod putentur non subiace-

c Intelligibiles dicuntur,

re sensibus nostris, magis enim sentimus eos, quam quos visibiles nuncupamus, sicut disputatio perdocebit, & tu si intendas poteris peruidere. Sublimis etenim ratio, eoque di-

uinior ultra hominum mentes, intentionesque confuso

consistens, si non attentiore aurium obsequi
 verba loquentium acceperit, transuolabit &
 transluet, aut magis refluet, sui que potius li
 quoribus miscebit se. Sunt ergo omnium spe
 cierum principes dij. Hos sequuntur dij, quo
 rum est princeps, *ὄνεια*. Hi sensibiles vtriusque
 originis suæ consimiles, qui per sensibilem na
 turam conficiunt omnia, altera per alterum v
 nusquisque opus suum illuminans. Cœli, vel
 quicquid est quod eo nomine comprehendit
 tur *ὄνειαρχης*, est Iupiter. Per cœlum enim Iupi
 ter omnibus præbet vitam. Solis *ἡνίοχος* Ius
 men est. Bonum enim luminis per orbem So
 lis nobis infunditur. XXXVI. quorū vocabu
 lum est Horoscopi, in eodem loco semper defi
 xorum syderum. Horum *ἡγεμῶν* vel princeps
 est, quem *παντόμορον* vel omniformem vocat,
 qui diuersis speciebus diuersas formas *c* facit
 septem sphaeræ quæ *d* vocantur habent *ἡγεμῶν*
χλω quam fortunam dicunt, aut *ἀμαρμύλων*, qui
 bus *e* imitantur omnia lege naturæ stabilita
 teque firmissima & sempiterna agitatione va
 riata. Aër verò organū vel machina omnium,
 per quam omnia fiunt. Est autem *ὄνειαρχης* hu
 jus secundus mortalia mortalibus & his simi
 lia. * Hs ergo ita se habentibus, ab imo ad
 summum se mouentibus, sic sibi connexa sunt
 omnia pertinentia ad summum se mouētibus,
 sic sibi connexa sunt omnia pertinētia ad se na
 turaliter, vt mortalibus mortalia sensibiliaque
 sensibilibus annexa sint. Summa verò guberna
 tionis

a fontis

b *idia*

c facit. Se
 ptem

d vocan
 tur errati
 cæ, habent
ἡγεμῶν,
e immu
 tantur

nis summo illi Domino paret, vt non mul-
 taur potius vnum ex vno etenim cuncta
 adentia, ex eoque defluentia cum distantia
 lentur, creduntur esse quidem plurima diui-
 ta, adunata verò vnum vel duo, vnde fiunt
 inia, & à quo fiunt omnia, id est, de materia,
 qua fiunt, & ex eius voluntate, cuius nutu
 ciuntur alia. A S C L E P. Hæc iterum ratio
 e est, ô Trismegiste? TRISMEGISTIS. Talis
 isclepi b Deus. Etenim vel Pater, vel Domi-
 omniū, vel c quocunque nomine ab ho-
 nibus sanctius & religiosius nuncupatur,
 od inter nos intellectus nostri causa debet
 e sacratum, tanti eius numinis contempla-
 ae nullo ex ijs nominibus eum definitè
 acupabimus. Si enim vox est ex aëre per-
 so spiritus sonus declarans omnem homi-
 voluptatem, vel sensum, quem fortè ex sen-
 as mente perceperit, cuius nominis tota
 stantia paucis composita, syllabis definita,
 ue circumscripta est, vt esset in homine ne-
 sarium vocis, auriumque commercium, si-
 liter etiam sensus, & spiritus, & aëris, & om-
 m in his, & per hæc, aut cum his nomen est
 um Dei. Non enim spero totius maiestatis
 ectorum, omniumque rerum Patrem vel
 ominū vno posse, quamuis è multis cōposi-
 nomine, nuncupari. Hūc verò vno nomine,
 l potius omni nomine, d siquidem sit vnus,
 omnia vt sit necesse, aut omnia esse eius no-
 ne, aut ipsum omniū nominibus nuncupari.

at

b Deus
 etenim
 c quocun-
 que alio
 nom.

d. siquidē
 is sit

Hic

Hic ergo solus omnia, vtraque secus fecunditate plenissimus, semper voluntatis suæ prægnans parit semper quicquid voluerit procreare. Voluntas eius est bonitas omnis, hæc eadem bonitas omnium rerum est, ex diuinitate eius natura nata, vt sint omnia sicut sunt, & fuerunt, & futuris omnibus dehinc natura ex se nascendi sufficiat. Hæc ergo ratio, ô Asclepi, tibi sit redita, quare & quomodo fiant omnia vtriusque sexus. ASCLEP. Ergo Deum dicis, ô Trismegiste? TRISMEG. Non solum Deum, ô Asclepi, sed animalia omnia & inanimalia. Impossibile enim est aliquid eorum quæ sunt, infœcundum esse. Fœcunditate enim dempta ex omnibus, quæ sunt, impossibile erit semper esse quæ sunt. Ego enim & naturam, & sensum, & Mundum dico in se continere naturam & nata omnia conseruare: procreatione enim vterq; plenus est sexus, & eius vtriusque connexio, auquid est verius, & veritas incomprehensibilis est, quam siue Cupidinem, siue Venerem, siue vtrunque poteris rectè nuncupare. Hoc ergo omni vero verius manifestiusque mente percepto, quod ex omni illo totius naturæ Dei hoc sit cunctis in æternum procreandi i inuentotributumque ministerium, cui summa charitas, lætitia, hilaritas, & cupiditas, amorque diuinus innatus est. Et dicendum foret quantum sit eius ministerij vis atque necessitas, nisi eius contemplatione vnicuique ex intimo notesse potuisset. Si enim illud extremum tempore:

vnitas

quod ex
in vtra
maduer
men, in
pore ex
minæ
neo co
tam b
perpe
vtrius
secus
siuif
Sun
vt n
fi.
tia
om
næ
me
Pe
vit
m
q
q
fi
h
c
y
qu

quo ex cerebro ad ritum peruenimus, vtraque in vtramque fundat natura progeniem animaduertas vt altera auidè alterius rapiat semen, interitusque recondat. Denique eo tempore ex commixtione comuni, virtutem foeminae marium adipiscuntur, & mares foemineo corpore lassescunt. Effectus itaque huius tam blandi necessarijque mysterij in occulto perpetratur, ne vulgo iridentibus imperitis vtriusque naturae diuinitas ex commixtione secus cogatur erubescere, multò magis etiam si visibus inreligiosorum hominum subijciatur. Sunt autem non multi aut admodum pauci, ita vt numerari etiam in Mundo possint religiosi. Vnde contingit in multis remanere malitiam defectu prudentiae, scientiaeque rerum omnium quae sunt. Ex intellectu rationis diuinae, quae constituta sunt omnia, contemptus, medelaque nascitur vitiorum totius Mundi. Perseuerante autem imperitia, atque inscitia, vitia omnia conualescunt, vulnerantque animam insanabilem, vitijsque infecta iisdem atque vitiata quasi venenis tumescit, nisi eorum quorum animarum disciplina & intellectus summa curatio est. Si solis ergo & paucis hoc proderit, dignum est hunc prosequi atque expedire tractatum. Quare solis hominibus intelligentiam & disciplinam suam diuinitas sit impartiri dignata. Audi itaque. Deus Pater & Dominus, cum post deos homines efficeret ex parte corruptione Mundi, & ex diuina,

pari

* Insanabilibus vitijs, quae

pari lance componderans, contingit vitia Mū-
 di corporibus commixta remanere. Ea alia
 propter cibos victumque, quem necessario ha-
 bēmus cum omnibus animalibus communē,
 quibus de rebus necesse est cupiditatum desi-
 deria, & reliqua mentis vitia animis humanis
 insidere. Dijs verò, utpote ex mundissima par-
 te naturæ effectis, & nullis indigentibus ratio-
 nis disciplinæq; adminiculis, quamuis immor-
 talitas, & vnius semper ætatis vigor ipse sit eis
 prudentia & disciplina, tamen propter vnitatē
 rationis pro ratione & intellectu, ne ab his
 essent alieni, ordinem necessitatis lege cōscri-
 ptum æterna lege constituit, hominem ex ani-
 malibus cunctis de sola ratione disciplinaque
 cognoscens, per quæ vitia corporum homines
 auertere, atque abalienare potuissent ipsos ad
 immortalitatis spem intentionemque præten-
 dens. Denique & bonum hominem, & qui
 posset immortalis esse, ex vtraque naturā com-
 posuit, diuina atque mortali, & sic compo-
 situm per voluntatem Dei hominem constitu-
 tum est esse meliorem dijs, qui sunt ex sola im-
 mortali natura formati, & omnium mortaliū,
 propter quod homo dijs cognatione coniun-
 ctus; ipso religione, & sancta mente venera-
 tur, dijq; pio affectu humana omnia respiciunt
 atq; custodiūt. Sed de hominibus paucis istud
 dictum est pia mente præditi. De vitiosis verò
 nihil dicendum est, ne sanctissimus sermo eorū
 contemplatiue violetur. Et quoniam de co-
 gnatio-

gnatione & consortio hominum deorumque nobis indicitur sermo, potestatem hominis, ô Asclepi vimq; cognosce. Dominus & Pater vel quod est summû Deus, vt effector est deorum cœlestium, ita homo effector est deorum, qui in templis sunt, humana proximitate coniuncti, & non solum illuminantur, verum etiam illuminât, nec solum ad Deum proficit, verum etiam cõfirmat deos. Miraris, ô Asclepi, an nunquid diffidis, vt multi? ASCLEP. Confundor ô Trismegiste, sed tuis verbis libenter assensus, felicissimum hominem iudico, qui sit tantam felicitatem consecutus. TRISMEG. Nec immeritò, miraculo dignus est, qui est omnium a maximus deorû Genus omnium confusio, ne manifestum est, de mundissima parte naturæ progeneratum, signaq; eorum sola quasi capita pro omnibus esse, species verò deorum quas conformat humanitas ex natura vtraq; conformata est, ex diuina quæ est prior, multoq; diuiniior, & ex ea, quæ intra homines est, id est, ex materia qua fuerunt fabricati, & non solum capitibus solis, sed membris omnibus, totoq; corpore figurantur. Ita humanitas b semper vicina naturæ, & origini suæ in illa diuinitatis imitatione perseuerat, vt sicut c Deus ac Dominus, vt sui similes essent, deos fecit æternos, ita humanitas deos suos ex sui vultus similitudine figuraret. ASCLEP. Statuas dicis, ô Trismegiste? TRISMEG. Statuas ô Asclepi, vidēsne quatenus tu ipse diffidas, statuas a-

a maximus
Deorum
genus

b semper
memor
natura &
originis suæ
c Pater

d d d d

nimatas

a easq; for-
te vates
somnia

b & tamē
quon.

c terraq;
sedes reli-
gionū quæ
fuit vidua-
ta

d præscri-
pta

e exque
incr.

nimatas sensu, & spiritu plenas, tanta & talia fa-
cientes, statuas futurorum præscias, a easq; for-
tes vates omnes somnijs, multisque alijs rebus
præcedentes, imbecillitates hominibus facien-
tes, easq; curantes, tristitiamq; pro meritis. An
ignoras, ô Asclepi, quod ægyptus imago sit cœ-
li, aut quod est verius translatio. aut descensio
omnium, quæ gubernantur, atq; exercentur in
cœlo? Et si dicendum est, virius terra nostra
Mundi totius est templum, b & quoniam præ-
scire cuncta prudentes decet, istud nos igno-
rare fas non est. Futurum tempus est, cū appa-
reat Ægyptios incassum pia mente diuinitatē
sedula religionē seruasse, & omnis eorum san-
cta veneratio in irritum casura frustrabitur. E-
t terris enim ad cœlum est recursura diuinitas;
linqueturque, Ægyptus, c terraque quæ fuit di-
uinitatis sedes, religionē viduata numinum
præsentia destituetur. Alienigenis enim re-
gionem istam terramque complentibus, non
solum neglectus religionum, sed quod est du-
rarius, quasi de legibus à religionē, pietate, cul-
tuque diuino statuetur d pro scripta pœna,
prohibitio. Tunc terra ista sanctissima sedes
delubrorum atque templorum, sepulchro-
rum erit mortuorumque plenissima. O Æ-
gypte Ægypte religionum tuarum solæ su-
pererunt fabulæ, e & æquæ incredibiles posteris
suis. solæque supererunt verba lapidibus incisa;
tua pia facta narrantibus, & inhabitabit Ægy-
ptum Scythes aut Indus, aut aliquis talis, id
est,

est, vicina barbaria. Diuinitas enim repetet
 cœlum, deserti homines toti morientur, atque
 ita Ægyptus Deo & homine viduata desere-
 retur. Te verò appello sanctissimum flumen,
 tibi que futura prædico torrenti sanguine ple-
 nus ad vsque ripas, erupes, vndæque diui-
 næ non solum polluentur sanguine, sed to-
 tæ rumpentur, & viuis multo maior erit nu-
 merus sepulcorum, superstes verò qui erit,
 lingua sola cognoscetur Ægyptus, actibus ve-
 rò videbitur alienus. Quid fles, ô Asclepi? &
 his amplius, multoque deterius ipsa Ægy-
 ptus suadebitur, imbueturque peioribus ma-
 lis, quæ sancta quondam, & diuinitatis aman-
 tissima deorum in terra suæ religionis meri-
 to, sola deductio sanctitatis & pietatis magi-
 stra, erit maximæ crudelitatis exemplum,
 & tunc tædio hominûm non admirandus
 videbitur Mundus, nec adorandus. Hoc ro-
 tum bonum, quo melius, nec fuit, nec est,
 nec erit, quod videri possit, periclitabitur.
 Eritque graue hominibus, & per hoc con-
 temnetur, nec diligetur totus hic Mundus,
 Dei opus immutabile, gloriosa constructio,
 bonum, multiformi imaginum varietate com-
 positum, machina voluntatis Dei, sub o-
 peri sine inuidia suffragantis in vnum om-
 nium, quæ venerari, laudari, amari deni-
 que à videntibus debere, multiformis erit
 adunata congestio. Nam & tenebræ præponen-
 tur luminî, & mors vita & melior iudicabitur;

d d d d 2

nemo

vtilior

a eman-
bant

nemo suspiciet cœlum. Religiosus pro infans
& irreligiosus putabitur prudens, furiosus for-
tis, pro bono habebitur pessimus. Anima eter-
nim & omnia circum ea quibus aut immorta-
lis nata est, aut immortalitatem se consecutu-
ram esse præsumit, secundum quod vobis ex-
posui, non solum risus, sed etiam putabitur va-
nitas. Sed mihi credite & periculum capitale
constituetur in eum, qui se mentis religioni de-
derit. Noua constituentur iura, lex noua, nihil
sanctum, nihil religiosum, nec cœlo, nec cœle-
stibus dignum audietur, aut mente credetur.
Fit deorum ab hominibus dolenda secessio,
soli nocentes angeli a remanent, qui humani-
tati commixti ad omnia audaciæ mala miseros,
manu iniecta compellent in bella, in rapi-
nas, in fraudes, & in omnia quæ sunt anima-
rum naturæ contrariæ. Tunc nec terra consta-
bit, nec nauigabitur mare, nec cœlum astro-
rum cursibus, nec syderum cursus constabit
in cœlo, omnis vox diuina necessaria tacitur-
nitate mutescet, fructus terræ corrumpen-
tur, nec fecunda tellus erit, & aer ipse mœ-
sto torpore languescet. Hæc & talis senectus
veniet Mundi, irreligio, inordinatio, irrationa-
bilitas bonorum hominum. Cum hæc cun-
cta contigerint. ô Asclepi, tunc ille Dominus,
& Pater, Deus principotens, & vnus guber-
nator Mundi, intuens in mores factaq; volun-
taria voluntate sua, quæ est Dei benignitas, vi-
tiji resistens, & corruptelæ omnium errorē re-
uocans,

voca-
luens
stilen-
niens
bit, ve
miran-
Deus
tibus
celeb-
rum
sancti-
tione
tio,
As
est
ste
nas
nim
nil
on
au
D
B
B
D
it
b
M

vocans, malignitatem omnem alluvione di-
 luens, vel igne consumens, vel morbis ^a pestilē-
 stilentibus vsque per diuersa loca dispersis fin-
 tijsque
 niens, ad antiquam faciem Mundum reuoca-
 bit, vt & Mundus ipse adorandus videatur, atq;
 mirandus, & tanti operis effector & restitutor
 Deus, ab hominibus qui tunc erunt, frequen-
 tibus laudum præconijs benedictionibusque
 celebretur. Hæc enim Mundi genitura cunctas
 rum reformatio rerū bonarū, & naturæ ipsius,
 sanctissima & religiosissima restitutio, per coas-
 ctum temporis cursum, quæ est, & fuit sine ini-
 tio sempiterna. Voluntas etenim Dei caret ini-
 tio, quæ eadem est, & vbiq; est sempiterna.
A S C L E P I V S. Dei enim natura consilium
 est ^b voluntatis bonitas summa, ô Trismegis-
 ste? **T R I S M E G.** O' Asclepi voluntas cōsilio
 nascitur, & ipsum velle è voluntate. Neque e-
 nim impensè aliquid vult qui est omnium ple-
 nissimus, & ea quæ vult habet. vult autem
 omnia bona, & habet omnia quæ vult, omnia
 autem bona & cogitat & vult, hic autem est
 Deus, eius imago ^d Mundus boni. **A S C L E P.**
 Bonus, ô Trismegiste? **T R I S M E G I S T V S.** ^d Mñdus.
 Bonus, ô Asclepi, vt ego te docebo, Sicut enim
 Deus omnibus speciebus, vel generibus quæ
 in Mundo sunt, distributor, dispensatorque est
 bonorum, id est, sensus animæ, & vitæ, sic &
 Mundus, præstitor est, & tributor omnium,
 quæ mortalibus videntur bona, id est, alterna-
 tionis partium, temporalium fructuum natiui-
 tatis,

*a generā-
di, hæc &
generab.*

non nata dicuntur, quæ nec dum nata sunt, sed ea quæ carent fecunditate generandi, ita vt ex eis nihil nasci possit. Quæcunque ergo sunt quibus inest natura *a* generandi, generabilia sunt, de quibus nasci potest, tametsi ea ex se nata sint. Neque enim dubitatur ex his quæ ex se nata sunt, facile nasci posse, de quibus cuncta nascuntur.

*b hic est,
hic fuit, hic
erit sem-
per.
c nata non
vid.*

Deus ergo sempiternus, Deus æternus, nec nasci potest, nec potuit, *b* hoc est, hoc fuit, hoc semper erit. Hæc ergo est, quæ ex se tota est, natura Dei. *¶* *¶* autem vel Mundi natura. & spiritus quamuis *c* nata videantur à principio, tamen ex se nascēdi, procreandiq; vim possident atq; naturā fecunditatis. Etenim initium in qualitate naturæ est, quæ conceptus & partus in se possidet vim atq; materiam. Hæc itaq; sine alieno conceptu est sola generabilis. At verò quæ vim solā concipiendi *d* habeant, ex alterius cōnexionione naturæ, ita discernenda sunt vt hic locus Mūdi cum his, quæ in se sunt, videatur esse non natus, qui utiq; in se vim totius naturæ habet. Locum autem dico, in quo sunt omnia. Neque enim hæc omnia esse potuissent, si locus deesset, qui omnia sustinere potuisset.

*d habent
ex alterius
cōmixtio-
ne nat.*

*e loco. Nec
qualitates
etenim.*

Omnes enim rebus quæ fuerunt, præcauendum est *e* loco, nec qualitates, etenim nec quantitates, nec positiones, nec effectus dignosci potuissent earum rerum, quæ nusquam sunt. Sic ergo Mundus quamuis natus non sit, in se tamen omnium naturam habet, vtpote qui

te qui omnibus ijs ad concipiendum finis fecundissimos præstet. Hæc ergo est totum a qualitatē, materiæque creabilis est, tametsi creata non est. Sicut enim in natura materiæ, qualitas fecunda est. sic & malignitatis eadem est æque fecunda. Nec eo dixi, ô Asclepi, & Ammon, quod à multis dicitur, non poterat Deus incidere atque auertere à rerum natura malitiam, quibus respondendum nihil omnino est. c Vnde tamen causa, & id prosequar, quod cœperam, & rationem reddam, dicunt enim ipsi Deum debuisse omnifariam Mundum à malitia liberare. Ita enim in Mundo est, vt quasi membrum ipsius videatur e esse proprium cautumque quàm rationabiliter à summo Deo, tunc cum disciplina, intelligentia mentes hominum est munerare dignatus. Hisce enim rebus quibus cæteris antestamus animalibus, soli possumus malitiæ fraudes, dolos, vitiaque vitare. Ea enim, qui antequam ijs implicitus est, ex aspectu vitaret, is homo est diuina intelligentia, prudentiaque munitus. Fundamentum enim est disciplinæ in summa bonitate consistens. Spiritu autem ministrantur omnia, & vegetantur in f Mundo, & quasi organum vel machina summi Dei voluntati subiectus est. Itaque hætenus intelligatur à nobis mente sola intelligibilis, summus, qui dicitur Deus rector, gubernatorque sensibilis Dei, eius, qui in se cōplectitur omnem locum, omnē rerum substantiam, totamque gignentium creaturamque.

a qualitatē
tis materiæ
quæ
ergo

e vestri
tamen
reddam,
Dicunt

e esse. Pro-
uium cau-
tumque est
quantū ra-
tionabili-
ter potuiss-
et à summo
Deo, tunc
cum sensu,
disciplina,
int.

f mundo,
Aër quas,

a agitatur
sive guber-
natur om-
nes

b est. Spi-
ritu verò
implet om-
nia ut cu-
iusque

c Inaltata
enim est
causa

d Sphæræ,
ipsa

e instar,
f solos

g imum
vel pars si-
loc.

h ἄδης
i ἰδῆν

k priuan-
tur, Græcè
ἄδης,

tiumque materiam, & omne quicquid est quan-
tumcunque est. Spiritu verò *a* agitatur, seu gu-
bernatur omnis in Mundo species, unaquæque
secundum naturam suam à Deo distributam
sibi. *υἱ* autem vel Mundus omnium est rece-
ptaculum, omniumque agitatio, atque frequen-
tatio, quorum Deus gubernator dispensans
omnibus rebus humanis quantum unicuique
b necessarium. Spiritus autem implet omnia,
cuiuscunque naturæ qualitas est. *c* Est enim causa
Mundi rotunditas in modum *d* sphæræ. Ipsa si-
bi qualitatis, vel formæ suæ causa invisibilis to-
ta. Quippe cum quemcunque in ea summum,
subter despiciendi causa delegeris locum, ex
eo in imo quid sit, videre non possis, propter
quod multis locis *e* instat, qualitateque ha-
bere creditur. Per *f* sola specierum, quarum
imaginibus videtur insculpta, quasi visibilis
creditur, cum depicta monstratur. Re autem
vera, est sibi ipsi invisibilis semper; ex quo
eius *g* vnum vel pars locus est in sphæra, Græ-
cè; *h* ἄδης dicitur. Siquidem *i* ἰδῆν Græcè vide-
re dicitur, quo visu primum sphæræ careant,
unde & ideo dicuntur species quod sint inui-
sibilis formæ. Ab eo itaque quod visu *k* pri-
uantur. Græcè *ἄδης* ab eo quod in imo sphæ-
ræ sunt, Latine inferi nuncupantur. Hæc ergo
sunt principalia & antiquiora, & quasi initia,
vel capita omnis qui sunt in his, aut per hæc,
aut de his. A S C L E P I V S. Omnia ergo ipsa, ut
dicis, ô Trismegiste, mundana, ut ita dixerim,
species

rum omnium, quæ insunt in vniuscuiusque sicuti est tota substantia? **TRISMEGISTVS.** Mundus itaque nutrit corpora, animas, sensus autem quo dono cœlo felix sit humanitas, alit mentem. Nec enim omnes, sed pauci quorum ita mens et tanti beneficii capax esse possit. Vt enim Mundus, ita mens humana isto clarescimine, & eo amplius. Nam sol quicquid nūnat, aliquando terræ & lunæ interiectu prueniente nocte, eius priuatur lumine, sus autem cum semel fuerit animæ contactus humanæ, fit vna ex bene coalescente admixtione a materia ita vt nunquam eius addi mentes caliginis impediatur erroris. ^{a natura,} ^{ita} Vnde iustè sensus deorum animas esse xerunt. ^b Ergo nec eorum dico omnium, ^b Ego vero nec rd magnorum quorumcunque & principum. **ASCLEPIVS.** Quæ dicis rerum causa vel initia primordiorum, ô Trismegiste? **TRISMEGISTVS.** Magna tibi pando, & liuina nudo mysteria, cuius rei initium facio exoptato fauore cœlesti. Deorum genera multa sunt, eorumque omnium pars intelligibilis dicitur, alia verò sensibilis. ^c Intelligibilis dicitur, non ideo quòd putentur non subiacerent sensibus nostris, magis enim sentimus eos, ^c Intelligibiles dicuntur, quàm quos visibiles nuncupamus, sicut disputatio perdocebit, & tu si intendas poteris peruidere. Sublimis etenim ratio, eoque diuiniore vltra hominum mentes, intentionesque consistit.

a fontis

b *ἰοία*

c facit. Septem

d vocantur erratice, habent *ἰοίαρχας*, e immutantur

consistens, si non attentiore aurium obsequio verba loquentium acceperit, transuolabit & transluet, aut magis refluet, sui que potius, quoribus miscebit se. Sunt ergo omnium specierum principes dij. Hos sequuntur dij, quorum est princeps, *ἰοία*. Hi sensibiles vtriusque originis suæ consimiles, qui per sensibilem naturam conficiunt omnia, altera per alterum vnusquisque opus suum illuminans. Cœli, vel quicquid est quod eo nomine comprehenditur *ἰοίαρχης*, est Iupiter. Per cœlum enim Iupiter omnibus præbet vitam. Solis *ἰοίαρχης* lumen est. Bonum enim luminis per orbem Solis nobis infunditur. XXXVI. quorū vocabulum est Horoscopus, in eodem loco semper fixorum syderum. Horum *ἰοίαρχης* vel princeps est, quem *παντόμορφον* vel omniformem vocāt, qui diuersis speciebus diuersas formas e facit. septem sphaeræ quæ d vocantur habent *ἰοίαρχας* quam fortunam dicunt, aut *ἁμαρμύλλω*, quibus e imitantur omnia lege naturæ stabilitateque firmissima & sempiterna agitatione variata. Aër verò organū vel machina omnium, per quam omnia fiunt. Est autem *ἰοίαρχης* huius secundus mortalia mortalibus & his similia. * His ergo ita se habentibus, ab iuno ad summum se mouentibus, sic sibi connexa sunt omnia pertinentia ad summum se mouētibus, sic sibi connexa sunt omnia pertinētia ad se naturaliter, vt mortalibus mortalia sensibiliaque sensibilibus annexa sint. Summa verò gubernationis

summo illi Domino paret, vt non mul-
 at potius vnum ex vno etenim cuncta
 entia, ex eoque defluentia cum distantia
 atur, creduntur esse quidem plurima diui.
 adunata verò vnum vel duo, vnde fiunt
 a, & à quo fiunt omnia, id est, de materia,
 ia fiunt, & ex eius voluntate, cuius nutu
 untur alia. **ASCLEP.** Hæc iterum ratio
 est, ô Trismegiste? **TRISMEGIS.** Talls
 elepi *b* Deus. Etenim vel Pater, vel Domi-
 omnium, vel *c* quocunque nomine ab ho-
 bus sanctius & religiosius nuncupatur,
 l inter nos intellectus nostri causa debet
 acratum, tantæ eius numinis contempla-
 e nullo ex ijs nominibus eum definitè
 upabimus. Si enim vox est ex aëre per-
 spiritus sonus declarans omnem homi-
 oluptatem, vel sensum, quem fortè ex sen-
 s mente perceperit, cuius nominis tota
 tantia paucis composita, syllabis definita,
 ie circumscripta est, vt esset in homine ne-
 arium vocis, auriumque commercium, si-
 ter etiam sensus, & spiritus, & aëris, & om-
 n in his, & per hæc, aut cum his nomen est
 m Dei. Non enim spero totius maiestatis
 ctorum, omniumque rerum Patrem vel
 minū vno posse, quamuis è multis cōposi-
 nomine, nuncupari. Hūc verò vno nomine,
 potius omni nomine, *d* siquidem sit vnus,
 omnia vt sit necesse, aut omnia esse eius no-
 ne, aut ipsum omniū nominibus nuncupari.

Hic

at

b Deus
 etenim
c quocun-
 que alio
 nom.

d siquidē
 is sit

Hic ergo solus omnia, vtraque secus fecunditate plenissimus, semper voluntatis suæ prægnans parit semper quicquid voluerit procreare. Voluntas eius est bonitas omnis, hæc eadē bonitas omnium rerum est, ex diuinitate eius natura nata, vt sint omnia sicut sunt, & fuerunt, & futuris omnibus dehinc natura ex se nascendi sufficiat. Hæc ergo ratio, ô Asclepi, tibi sit redita, quare & quomodo fiant omnia vtriusque sexus. ASCLEP. Ergo Deum dicis, ô Trismegiste? TRISMEG. Non solum Deum, ô Asclepi, sed animalia omnia & inanimalia. Impossibile enim est aliquid eorum quæ sunt, infœcundum esse. Fœcunditate enim dempta ex omnibus, quæ sunt, impossibile erit semper esse quæ sunt. Ego enim & naturam, & sensum, & Mundum dico in se continere naturam & nata omnia conseruare: procreatione enim vterque plenus est sexus, & eius vtriusque connexio, aut quid est verius, & veritas incomprehensibilis est, quam siue Cupidinem, siue Venerem, siue vtrunque poteris rectè nuncupare. Hoc ergo omni vero verius manifestiusque mente percepto, quod ex omni illo totius naturæ Deus hoc sit cunctis in æternum procreandi inuentus tributumque ministerium, cui summa charitas, læticia, hilaritas, & cupiditas, amorque diuinus innatus est. Et dicendum foret quantum sit eius ministerij vis atque necessitas, nisi eius contemplatione vnicuique ex intimo nosse esse potuisset. Si enim illud extremū temporis

• vnitas

qu

quo ex cerebro ad ritum peruenimus, vtraque in vtramque fundat natura progeniem animaduertas vt altera auidè alterius rapiat semen, interitusque recondat. Denique eo tempore ex commixtione comuni, virtutem foeminae marium adipiscuntur, & mares foemineo corpore lassescunt. Effectus itaque huius tam blandi necessarijque mysterij in occulto perpetratur, ne vulgo iridentibus imperitis vtriusque naturae diuinitas ex commixtione secus cogatur erubescere, multò magis etiam si visibus inreligiosorum hominum subijciatur. Sunt autem non multi aut admodum pauci, ita vt numerari etiam in Mundo possint religiosi. Vnde contingit in multis remanere malitiam defectu prudentiae, scientiaeque rerum omnium quae sunt. Ex intellectu rationis diuinæ, quae constituta sunt omnia, contemptus, melaelaque nascitur vitiorum totius Mundi. Perseuerante autem imperitia, atque inscitia, vitia omnia conualescunt, vulnerantque animam insanabilem, vitijsque infecta iisdem atque vitiata quasi venenis tumescit, nisi eorum quorum animarum disciplina & intellectus summa curatio est. Si solis ergo & paucis hoc proderit, dignum est hunc prosequi atque expedire tractatum. Quare solis hominibus intelligentiam & disciplinam suam diuinitas sit impartiri dignata. Audi itaque. Deus Pater & Dominus, cum post deos homines efficeret ex parte corruptione Mundi, & ex diuina,

pari

* Infanabilibus vitijs, quæ

pari lance componderans, contingit vitia Mū-
 di corporibus commixta remanere. Ea alia
 propter cibos victumque, quem necessario ha-
 bēmus cum omnibus animalibus communē,
 quibus de rebus necesse est cupiditatum desin-
 deria, & reliqua mentis vitia animis humanis
 insidere. Dijs verò, utpote ex mundissima par-
 te naturæ effectis, & nullis indigentibus ratio-
 nis disciplinæq; adminiculis, quamvis immor-
 talitas, & vnius semper ætatis vigor ipse sit eis
 prudentia & disciplina, tamen propter vnitatē
 rationis pro ratione & intellectu, ne ab his
 essent alieni, ordinem necessitatis lege cōscri-
 ptum æterna lege constituit, hominem ex ani-
 malibus cunctis de sola ratione disciplinaque
 cognoscens, per quæ vitia corporum homines
 auertere, atque abalienare potuissent ipsos ad
 immortalitatis spem intentionemque præten-
 dens. Denique & bonum hominem, & qui
 posset immortalis esse, ex vtraque natura com-
 posuit, diuina atque mortali, & sic composi-
 tum per voluntatem Dei hominem constitui-
 tum est esse meliorem dijs, qui sunt ex solā im-
 mortali natura formati, & omnium mortaliū,
 propter quod homo dijs cognatione coniun-
 ctus; ipsos religione, & sancta mente venerat-
 ur, dijq; pio affectu humana omnia respiciunt
 atq; custodiūt. Sed de hominibus paucis istud
 dictum est pia mente præditis. De vitiosis verò
 nihil dicendum est, ne sanctissimus sermo eorū
 contemplatiue violetur. Et quoniam de co-
 gnatione

gnatione & consortio hominum deorumque nobis indicitur sermo, potestatem hominis, ô Asclepi vimq; cognosce. Dominus & Pater vel quod est summû Deus, vt effector est deorum cœlestium, ita homo effector est deorum, qui in templis sunt, humana proximitate coniuncti, & non solum illuminantur, verum etiam illuminât, nec solum ad Deum proficit, verum etiam cõfirmat deos. Miraris, ô Asclepi, an nunquid diffidis, vt multi? ASCLEP. Confundor ô Trismegiste, sed tuis verbis libenter assensus, felicissimum hominem iudico, qui sit tantam felicitatem consecutus. TRISMEG. Nec immeritò, miraculo dignus est, qui est omnium a maximus deorû Genus omnium confusio. ne manifestum est, de mundissima parte naturæ progenitum, signaq; eorum sola quasi capita pro omnibus esse, species verò deorum quas conformat humanitas ex natura vtraq; conformata est, ex diuina quæ est prior, multoq; diuini-
 or, & ex ea, quæ intra homines est, id est, ex materia qua fuerunt fabricati, & non solum capitibus solis, sed membris omnibus, totoq; corpore figurantur. Ita humanitas b semper uicina naturæ, & origini suæ in illa diuinitatis imitatione perseverat, vt sicut c Deus ac Dominus, vt sui similes essent, deos fecit æternos, ita humanitas deos suos ex sui vultus similitudine figuraret. ASCLEP. Statuas dicis, ô Trismegiste? TRISMEG. Statuas ô Asclepi, vidésne quatenus tu ipse diffidas, statuas a-

d d d d

ninnatas

a maximus
Deorum
genus

b semper
memor
naturæ &
originis sue
c Pater

a eaq; for-
te vates
somnia

b & tamē
quon.

c terraq;
sedes reli-
gionū quæ
fuit vidua-
ta

d præscri-
pta

e æquæ
incr.

nimatas sensu, & spiritu plenas, tanta & talia fa-
cientes, statuas futurorum præscias, a easq; for-
tes vates omnes somnijs, multisq; alijs rebus
præcedentes, imbecillitates hominibus facien-
tes, easq; curantes, tristitiamq; pro meritis. An
ignoras, ô Asclepi, quod ægyptus imago sit cœ-
li, aut quod est verius translatio. aut descensio
omnium, quæ gubernantur, atq; exercentur in
cœlo? Et si dicendum est, virius terra nostra
Mundi totius est templum, b & quoniam præ-
scire cuncta prudentes decet, istud nos igno-
rare fas non est. Futurum tempus est, cū appa-
reat Ægyptios incassum pia mente diuinitatē
sedula religione seruasse, & omnis eorum san-
cta veneratio in irritum casura frustrabitur. E-
t terris enim ad cœlum est recursura diuinitas,
linqueturq; Ægyptus, c terraq; quæ fuit di-
uinitatis sedes, religione viduata numinum
præsentia destituetur. Alienigenis enim re-
gionem istam terramq; complentibus, non
solum neglectus religionum, sed quod est du-
rius, quasi de legibus à religione, pietate, cul-
tuq; diuino statuetur d pro scripta pœna,
prohibitio. Tunc terra ista sanctissima sedes
delubrorum atque templorum, sepulchro-
rum erit mortuorumq; plenissima. O Æ-
gypte Ægypte religionum tuarum solæ su-
pererūt fabulæ, e & æquæ incredibiles posteris
suis. solaq; supererunt verba lapidibus incisa,
tua pia facta narrantibus, & inhabitabit Ægy-
ptum Scythes aut Indus, aut aliquis talis, id
est,

est, vicina barbaria. Diuinitas enim repetet
 cœlum, deserti homines toti morientur, atque
 ita Ægyptus Deo & homine viduata desere-
 retur. Te verò appello sanctissimum flumen,
 tibi que futura prædico torrenti sanguine ple-
 nus ad usque ripas, erupes, undæque diui-
 næ non solum polluentur sanguine, sed to-
 tæ rumpentur, & viuis multo maior erit nu-
 merus sepulcorum, superstes verò qui erit,
 lingua sola cognoscetur Ægyptus, actibus ve-
 rò videbitur alienus. Quid fles, ô Asclepi? &
 his amplius, multo que deterius ipsa Ægy-
 ptus suadebitur, imbueturque peioribus ma-
 lis, quæ sancta quondam, & diuinitatis aman-
 tissima deorum in terra suæ religionis meri-
 to, sola deductio sanctitatis & pietatis magi-
 stra, erit maximæ crudelitatis exemplum,
 & tunc tædio hominum non admirandus
 videbitur Mundus, nec adorandus. Hoc ro-
 tum bonum, quo melius, nec fuit, nec est,
 nec erit, quod videri possit, periclitabitur.
 Eritque graue hominibus, & per hoc con-
 temnetur, nec diligetur totus hic Mundus,
 Dei opus immutabile, gloriosa constructio,
 bonum, multiformi imaginum varietate com-
 positum, machina voluntatis Dei, suo o-
 peri sine inuidia suffragantis in vnum om-
 nium, quæ venerari, laudari, amari denique
 a videntibus debere, multiformis erit
 adunata congestio. Nam & tenebræ præponen-
 tur luminibus, & mors vita & melior iudicabitur,

4 vtilior

α emanant
bant

nemo suspiciet cœlum. Religiosus pro infans
& irreligiosus putabitur prudens, furiosus for-
tis, pro bono habebitur pessimus. Anima eter-
nim & omnia circum ea quibus aut immorta-
lis nata est, aut immortalitatem se consecutu-
ram esse præsumit, secundum quod vobis ex-
posui, non solum risus, sed etiam putabitur va-
nitas. Sed mihi credite & periculum capitale
constituetur in eum, qui se mentis religioni de-
derit. Noua constituentur iura, lex noua, nihil
sanctum, nihil religiosum, nec cœlo, nec cœle-
stibus dignum audietur, aut mente credetur.
Fit deorum ab hominibus dolenda secessio,
soli nocentes angeli α remanent, qui humani-
tati commixti ad omnia audaciæ mala miser-
ros, manu iniecta compellent in bella, in rapi-
nas, in fraudes, & in omnia quæ sunt anima-
rum naturæ contrariæ. Tunc nec terra consta-
bit, nec nauigabitur mare, nec cœlum astro-
rum cursibus, nec syderum cursus constabit
in cœlo, omnis vox diuina necessaria tacitur-
nitate mutescet, fructus terræ corrupen-
tur, nec fecunda tellus erit, & aer ipse mor-
sto torpore languescet. Hæc & talis senectus
veniet Mundi, irreligio, inordinatio, irrationa-
bilitas bonorum hominum. Cum hæc cun-
cta contigerint. ô Asclepi, tunc ille Dominus,
& Pater, Deus principotens, & vnus guber-
nator Mundi, intuens in mores factaq; volun-
taria voluntate sua, quæ est Dei benignitas, vi-
tius resistens, & corruptelæ omnium errorē re-
uocans,

iocans, malignitatem omnem alluione di-
 uens, vel igne consumens, vel morbis ^a pestilē-
 tentibus vsque per diuersa loca dispersis ^{tijsque}
 tiens, ad antiquam faciem Mundum reuoca-
 nit, vt & Mundus ipse adorandus videatur, atq;
 mirandus, & tanti operis effector & restitutor
 Deus, ab hominibus qui tunc erunt, frequen-
 tibus laudum præconijs benedictionibusque
 elebretur. Hæc enim Mundi genitura cuncta-
 rum reformatio rerū bonarū, & naturæ ipsius,
 iustissima & religiosissima restitutio, per coar-
 ctum temporis cursum, quæ est, & fuit sine ini-
 tio sempiterna. Voluntas etenim Dei caret ini-
 tio, quæ eadem est, & vbique est sempiterna.
 ASCLEPIVS. Dei enim natura consilium
 est ^b voluntatis bonitas summa, ô Trismegis-
 te? TRISMEG. O' Asclepi voluntas cōsilio
 aſcitur, & ipsum velle è voluntate. Neque e-
 nim impensè aliquid vult qui est omnium ple-
 niſſimus, ^c & ea quæ vult habet. vult autem
 omnia bona, & habet omnia quæ vult, omnia
 utem bona & cogitat & vult, hic autem est
 Deus, eius imago d. Mundus boni. ASCLEP.
 Bonus, ô Trismegiste? TRISMEGISTVS.
 Bonus, ô Asclepi, vt ego te docebo, Sicuti enim
 Deus omnibus speciebus, vel generibus quæ
 in Mundo sunt, distributor, dispensatorque est
 bonorum, id est, sensus animæ, & vitæ, sic &
 Mundus, præstitor est, & tributor omnium,
 uæ mortalibus videntur bona, id est, æterna-
 tionis partium, temporalium fructuum natiui-
 tatis,

tatis, augmentorum, & maturitatis, & horum
 similitum. Ac per hoc Deus supra verticē sum-
 mi cœli consistens, vbiq̃ue est, omnia q̃ue cir-
 cūspicit. Sic est enim vltra cœlum locus sine
 stellis ab omnibus rebus corpulentis alienus.
 dispensator, qui est inter cœlum & terram, locū
 obtinet, quem Iouem vocamus. Terræ verò &
 mari dominatur Iupiter Plutonium, & hic nu-
 tritor est animantium mortalium & a fructife-
 rarum. Horum omnium viribus fructus, arbu-
 sta & terra vegetantur. Aliorum verò vires &
 effectus per omnia quæ sunt, distribuuntur.
 Distribuentur verò qui terræ dominantur, &
 collocabuntur in ciuitate, in summo initio *E-*
gypti, quæ à parte Solis occidentis cōdetur, ad
 quā terra mariq̃, festinabit omne mortale ge-
 nus. *ASCLEP.* Modo tamen hoc tempore vbi
 isti sunt, ô Trisinegille? *TRISMEG.* Collocati
 sunt in maxima ciuitate, in monte Libyco &
 hæc vsque eo narrata sint. De immortali verò
 & mortali modo disserendum est. Multos e-
 nim spes timorque b mortis, veræ rationis
 ignaros excruciat. Mors enim efficitur dissolu-
 tione corporis labore defessi, & numeri com-
 pleti, quo corporis membra in vnā machi-
 nam ad vsus vitales aptantur. Moritur enim
 corpus quando hominis vitalia ferre posse de-
 stiterit. c Hoc ergo est mors, corporis dissolu-
 tio, & corporalis sensus interitus. De qua solli-
 citudo superuacua est. Sed d & alia necessaria,
 quam aut ignorātia, aut e incredulitas cōtemnit
 huma-

a fructife-
 rorum.

b mortis,
 excruciat,
 veræ ratio-
 nis igna-
 ros.

c Hæc

d est
 e incredi-
 bilitas

humana. **ASCLEP.** Quid est, ô Trifinegiste, quod aut ignorant, aut esse posse, diffidunt? **TRISMEG.** Audi ergo, ô Asclepi. Cum fuerit animæ à corpore facta discessio, tunc arbitrium examenq; meriti eius transiliet in summi dæmonis potestatem, isque eam cum piam iustamque prouiderit, in sui competentibus locis manere permittit. **a** Si autem delictorum illitam maculis, vitijsque oblitam viderit, desuper ad ima deturbans procellis turbinibusque æris, ignis, & aquæ, sæpe discordantibus tradet. Atque inter cælum & terram mundanis fluctibus in diuersa semper æternis pœnis agitata **b** raptabitur. Vt in hoc animæ obsit æternitas, quod sit immortali sententia æterno supplicio subiugata. Ergo ne his implicemur, verèdum, timendum cauendumq; esse cognosce. Incredibiles enim post delicta cogentur credere, nō verbis, sed exemplis, nec minis, sed ipsa passione pœnarum. **ASCLEP.** Non ergo Trifinegiste hominum delicta sola humana lege puniuntur. **TRISMEGIST.** Primò, ô Asclepi, terrena quæ **c** sunt, omnia sunt mortalia, nunc omnia etiam quæ sunt rationi corporali viuentia, & à viuendo eadem **d** corporali lege deficientia, ea omnia pro vitæ meritis, aut delictis pœnis obnoxia tanto post mortem **e** sæuioribus subijciuntur, quanto in vitâ forsitan fuerunt celata dum viuerent. Præscia etenim rerum omnium diuinitate reddentur, perinde vt sunt pro delictorum qualitatibus pœnæ.

dddd 4

ASCLEP.

a Sin.

b rapiatur

c sunt omnia, mort.
d corporū
ratione
def.
e seuerioribus

ASCLEPIVS. Qui sunt digni maiori-
bus pœnis ô Trismegiste?

TRISMEG. Qui damnati humanis le-
gibus vitam violenter amittunt, vt non naturæ
animam debitam, sed pœnam pro meritis red-
didisse videantur. Contra iusto homini in Dei
religione a & summa pietate præsidium est.
Deus enim tales ab omnibus tutatur malis.
Pater enim omnium & Dominus, qui solus est
omnia, omnibus se libenter ostendit. Non vbi
b loco, vel sit b loco nec qualis qualitate, nec quantus
quantitate, sed hominem sola intelligentia, mē-
tis illuminans, qui discussis ab animo errorum
tenebris, & veritatis claritate perceptra toto se
sensu intelligentiæ diuinæ commiscet, cuius
amore à parte naturæ qua mortalis est, libera-
tus immortalitatis futuræ concipit fiduciam.
Hoc ergo inter bonos malosque distabit. V-
nusquisque enim pietate, religione, prudentia,
cultu, & veneratione Dei clarescit, quasi ocu-
lis vera ratione perspecta, & fiducia credu-
litis suæ tantum inter homines quantum sol
lumine cæteris astris antestat. Ipse enim sol
non tam magnitudine luminis, quàm diuini-
tate & sanctitate cæteras stellas illuminat. Se-
cundum enim Deum hunc crede, ô Ascle-
pi, omnia gubernantem: omniaque mundana
illustrantem animalia, siue animantia, siue inas-
nimantia. Si enim animal mundus viuēs sem-
per, & fuit: & est: & erit, nihil in Mundo mor-
tale est. Viuentis etenim semper vniuscuiusque
partis

partis quæ in ipso Mundo, sicuti in vno eodemque animali semper viuentem, nullus est mortalitatis locus. Ergo vitæ æternitatisque debet esse plenissimus, si semper necesse est viuere. Sol ergo sicuti Mundus a sempiternus, sic & ipse semper gubernator vitalium, vel totius viuacitatis, eorumque frequentator, & dispensator est. Deus ergo viuentium, vel vitalium, quæ sunt in Mundo sempiternus gubernator est, ipsiusque vitæ dispensator æternus. Semel autem dispensauit æterna lege cunctis vitalibus vitam præstans, hoc more quo dicam.

a sempiternus est, sic

In b ipsa æternitatis viuacitate Mundus agitatur, & ipsa vitali æternitate locus est. Mundus, propter quod non corrumpetur aliquando, stabili sempiternitate viuendi circumuallatus, & quasi constrictus ipse Mundus. Est igitur dispensator vitæ omnibus, quæ in se sunt, & est locus omnium, quæ sub sole gubernantur, & commotio ipsius Mundi ex duplici constat effectu. Viuificatur enim ipse extrinsecus ab æternitate, viuificatque ea quæ intra se sunt omnia, differens, numeris, & temporibus statutis atque infixis, cuncta per Solis effectum, stellarumque discursum, omnia c temporalia ratione diuinaque lege conscripta. Terrenum autem tempus, aeris qualitate, d æstuumque frigorisque varietate dinoscitur. Cœleste verò recursionibus syderum ad eadem loca temporaria conuersione recurrentium, & Mundus est receptaculum

b ipsa enim

c temporaria
d æstuum
frig.

ddd s tempus

temporis, cuius cursu & agitatione vegetatur. Tempus autem ordinatione seruatur. Ordo & tempus in nouationem omnium rerum quæ in Mundo sunt, per alternationem faciunt. Cunctis ergo ita se habentibus, nihil stabile, nihil fixum, nihil immobile, nec nascentium, nec cælestium, nec terrenorum. Solus Deus, & merito solus, ipse enim in se, & à se, & circum se, totus, est p'enus atque perfectus, isque sua firma stabilitas est, nec alicuius impulsu nec loco moueri potest, cum in eo sint omnia, & in omnibus ipse est solus, nisi aliquis audeat dicere ipsius commotionem in æternitate esse, sed magis & ipsa immobilis æternitas, in quam omnium temporum agitatio remeat, & ex qua omnium temporum agitatio sumit exordium. Deus igitur stabilis fuit, *a* semperque est, & cum eo similiter æternitas consistit. Mundum verò non natum, quem rectè sensibilem dicimus intra se habens. Huius Dei imago hic Mundus effectus est æternitatis imitator. Habet autem tempus stabilitatis suæ vim atque naturam, quamuis semper agitetur, ea ipsa in se reuertendi necessitate. Itaque quamuis sit æternitas, stabilis, immobilis, atque fixa, tamen quoniam temporis quod mobile est, in æternitate semper reuocatur agitatio, eaque mobilitas ratione temporis vertitur, *b* efficitur, ut & ipsa æternitas videatur immobilis quidem sola per tempus in quo ipsa est, & in eo, omnis agitatio agitari. Sic efficitur, ut & æternitatis stabilitas

a semperque
cum eo

b efficiturque ut

bilitas moueatur, & temporis stabilis mobil-
 itas fiat, fixa lege currendi. Sic & Deum agitari
 credibile est in seipsum eadē a mobilitate sta-
 bilitatis. *b* In magnitudine enim ipsius est im-
 mobilis agitatio. Hoc ergo quod est tale, quod
 nō subiicitur sensibus indefinitum incompre-
 hensibile, inæstimabile est, nec sustineri, nec
 ferri, nec indagari potest. Vnde enim, & quo,
 & ubi aut quomodo, aut quale sit, incertum est.
 Fertur enim in summa stabilitate, & in ipso e sta-
 bilitas sua, seu Deus, seu æternitas, seu vterque,
 seu alter in altero, seu vterq; in vtroque sit. Pro-
 pter quod æternitas sine definitione est tem-
 poris. Tempus autem quod *d* definiri non po-
 test, vel numero vel alternatione, vel alterius
 amplitudinem reditus æternum est. Vtrunque
 ergo infinitum, vtrunq; videtur æternum. Sta-
 bilitas enim, vtpote defixa, quo sustinere quæ
 agitabilia sunt possit, beneficio firmitatis, me-
 rito obtinet principatum. Omnium ergo quæ
 sunt, primordium Deus est, & æternitas. Mun-
 dus autem, quod sit mobilis, non habet prin-
 cipatum. Præuenit enim mobilitas eius stabi-
 litatem, suam in legem agitationis sempiter-
 næ habendo immobilem firmitatem. Omnis
 ergo sensus e diuinitatis immobilis, ipse insta-
 bilitate sua se commouet. Sanctus & incorru-
 ptus, & sempiternus est, & siquid melius po-
 test nuncupari, Dei summi in ipsa voluntate
 assis tens æternitas plenissimus omniū sensibi-
 liū, & totius disciplinæ cōsistens, vt ita dixerim,
 cum

a immo-
bilitate

b Et enim
ipso in ma-
gnitudine
est immo-
bilis agita-
tio. Ipsius
enim ma-
gnitudinis
lex est.

c stabili-
tas est

d definiri
potest

e diuinita-
tis similis,
immobilis
ipse

• *a sensibiliū specier.*

• *b enim suū diuinum sensum cūctis*

c tenacitatem & gub.

d vmbraē e quid tēporum dimensionē dignoscit.

f autem

cum Deo. Sensus verò mundanus receptaculum est omnium *a* sensibilibium, & specierum, & disciplinarum. Humanus verò ex memoriæ tenacitate, quod memor sit omnium, quas gesserit, rerum. Vsq; ad humanum tamē animal diuinitas descendēdo peruenit. Deus *b* enim sensum summum, diuinumq; cunctis confundi noluit, ne erubesceret commixtione aliorum animalium. Intelligentia enim sensus humani qualis aut quanta sit, tota est in memoria præteritorū. Per eam enim memoriæ *c* tenacitatem gubernator effectus est terræ. intellectus autem naturæ qualitate & sensus Mundi ex omnibus quæ in Mundo sensibilia sunt, poterit peruideri. Eternitasque, quæ secunda est ex sensibili Mundo, sensus status, qualitasque dignoscitur, at intellectus qualitatis, qualitasque sensus summi Dei sola veritas est, cuius veritatis in Mundo ne quidem extrema linea *d* vmbra dinoscitur. Vbi enim *e* quod temporum dimensionē dinoscitur? Vbi sunt mendacia vbi genitura, vbi errores videntur. Vides ergo, ô Asclepi, in quibus constituti, quæ tractemus, aut quæ audeamus attingere. Sed tibi Deus summas gratias ago, qui me videndæ diuinitatis illuminasti lumine, & vos ô Tati, & Asclepi, & Ammon intra secreta pectoris diuina mysteria silentio tegite, & taciturnitate celate.

Hoc *f* enim differt intellectus à sensu, quod intellectus noster ad qualitatem sensus Mundi intelligendam, & dinoscendam mentis peruenit

uenit intentionem. Intellectus autem Mundi
peruenit ad æternitatem, & deos noscendos,
qui supra se sunt, & sic contingit hominibus,
vt quasi per caliginem quæ in cælo sunt, videa-
mus, quantũ possibile est per cõditionem sen-
sus humani. Hæc autem intentio angustissima
est peruidendis tantis bonis. Latissima verò
cũ viderit felicitate conscientie. De inani ve-
rò, quod *a* etiam magnum videtur esse quam- *a tam*
plurimis, sic sentio. Inane nec esse aliquid, nec
esse potuisse, nec futurum vnquam. Omnia e-
rim Mundi sunt membra plenissima, vt ipse
Mundus plenus sit, atque perfectus corpori-
bus, qualitate formaq; diuersis & speciem suã
habentibus, & magnitudinem. Quorum vnum
est alio maius, aut alio minus, & validitate & te-
nuitate diuersa. Nam & quædam eorum *b* va- *b validior*
lidiora videntur, sicuti & maiora, minora au- *rã facilius*
tem & tenuiora, aut *c* vix, aut omnino videri *vid.*
non possunt, quæ solum esse attrectatione co- *c vix vide-*
gnosimus. Vnde contingit multis credere *ri, aut om-*
hæc non esse *d* corpora, sed inanes locos, quod *nino non*
est impossibile. Sicuti enim quod dicitur est *possunt,*
extra Mundum, si tamen est aliquid (nec enim *quas sol.*
istud credo) sic ab eo plenum esse intelligibi- *d corpora,*
lium rerum, id est, *e* diuinitatis suæ similium. *& esse in-*
Vt hic etiam sensibilis Mundus qui dicitur, *an.*
plenissimus sit corporum, & animalium, natu- *e diuini-*
ræ suæ & qualitati conuenientium, quorum fa- *tati*
cies nõ f omnis videmus, sed quasdã ultra mo- *f omnes*
dum grandes, quasdã breuissimas, aut propter
spatij

spatij interiecti longitudinem, aut quod acies
sumus obtusi, tales nobis esse videantur, aut
omnino propter nimiam breuitatem non esse
credatur. Dico enim dæmonas, quo credo cō-
morari nobiscū, & aëreas, quos inter aëris pur-
rissimā partem supra nos, & terrā, vbi nec ne-
bulis *a* locus, nec ex signorum aliquorum agi-
tatione cōmotio. Propter quod, ô Asclepi, ina-
ne nihil esse dixeris, nisi cuius rei inane *b* sit.

a loc⁹ est,
nec nubi-
bus, nec ex
his hoc q.

Hoc quod dicis inane, prædixeris, vt inane ab
igne, & ab aqua, & ab his similibus. Quod & si
contigerit videri, quid inane possit esse à rebus
huiusmodi, quamuis breue sit, vel magnum
quod inane videtur, spiritu tamen, & aëre va-
cuum esse non possit. Similiter verò de loco
dicendum, quod vocabulum solum intellectu
caret. Locus enim ex eo cuius est, quid sit ap-
paret. Principali etenim nomine dempto si-
gnificatio mutilatur. Quare aquæ locus, ignis
locus, aut his similitum rectè dicemus. Sicut e-
nim inane esse aliquid impossibile est, sic & locus
solus quid sit dinosci nō potest. Nam si posue-
ris locum sine eo cuius est, inanem videbitur lo-
cus, quē in Mundo esse non credo. Quod si ina-
ne nihil est, nec per se, quid sit locus apparet,
nisi aut longitudes, aut latitudines, aut altitu-
dines addideris, vt corporibus hominū signa.

a verò
e Mundū,
id est, qui

His d ergo sic se habentibus, ô Asclepi, &
vos qui adestis, scitote intelligibilem e Muni-
dum & Deum, qui mentis solo obtutu digno-
scitur esse incorporalē, nec eius naturæ misceri
posse

posse
quali
ipso e
dus,
nium
corp
posse
& ei
nun
foli
fuit
eo,
qua
for
spe
ad
rar
&
de
qu
cu
ra
p
in
a
d
g
e
f
c

posse aliquid corporale, id est, quod possit qualitate, quantitate, numerisque dinosci. In ipso enim nihil tale consistit. Hic ergo Mundus, qui dicitur sensibilis, receptaculum est omnium sensibilibum specierum, qualitatum vel corporum, quæ omnia sine Deo vegetari non possunt. Omnia enim Deus, & à Deo omnia, & eius voluntatis omnia. Quod totum est bonum, *a* decens, immutabile & prudens, & ipsi soli sensibile, atque intelligibile, & sine hoc nec fuit aliquid, nec est, nec erit. Omnia enim ab eo, & in ipso, & per ipsum, *b* & multiformes qualitates, & magnæ quætitates, & omnem mensuram excedentes magnitudines & vniiformes species, quas si intellexeris, ô Asclepi, gratias acturus es Deo. Si totum animaduertes, vera ratione perdisces Mundum ipsum sensibilem, & quæ in eo sunt, omnia à superiore illo Mundo quasi ex vestimento & eius cõtecta. Vnumquodque enim genus animalium, ô Asclepi, cuiuscumque vel mortalis, vel immortalis, vel rationalis, siue sit animans, siue sine anima sit, prout cuique est genus, si cingula sui generis imagines habent. Et quamuis vnumquodque animalis genus omnem sui generis possideat formam, in eadem tamen sui forma singula dissimilia sunt. Species enim quæ diuina est, incorporealis est, & quicquid mente comprehenditur. Cùm itaque hæc duo ex quibus constat forma & corpus incorporalia sint, impossibile est vnamquâq; formam alteri simili-

inani

a decens,
& prudens,
& immutabile, & ipse
b & variæ
& multis

c esse

mam nasci, horarum & climatum distantibus punctis. Sed immutatur totiens quot hora momenta habet circuli circumcurrentis, in quo est ille omniformis quem diximus Deus. Species ergo permanet ex se totiens pariens imagines tantas, tamq; diuersas, quanta habet conuersio Mundi momenta, qui Mundus in conuersione inutatur. Species verò nec mutatur, nec cōuertitur. Sic generum singulorū formæ sunt permanentes in eadem forma sua dissimiles. A S C L E P. Et Mundus speciem mutat, ô Trismegiste? T R I S M E G. Vides ergo, ô Asclepi tibi, omnia quasi dormienti esse narrata. Quid est enim Mundus, aut ex quibus constat, nisi ex omnibus natis? Ergo vis dicere de cœlo, terra, & elementis. Namque alia magis frequenter mutantur in species, cœlum est humescens, vel arefcēs, vel frigescēs, vel ignescēs, vel clarescēs, vel sordescens in vna cœli specie, hæ sunt quæ sæpe alternâtur species. Terra verò suæ speciei multas immutationes semper habet, & cum parturit fruges, & cum easdem partu nutriat suo, tum reddit, omniū fructuum varias diuersasque qualitates, & quantitates, ac stationes, & cursus ad omnes arborū florum, baccarum qualitates, odores, saponos, species. Ignis etiam facit conuersiones plurimas atq; diuersas. Solis enim & Lunæ cōniformes imagines. Sunt autem quasi speculorum nostrorum similes imaginum similitudines æmulo splendori reddetium. Sed iam de talibus sint satis dicta talia.

Ita

a eadem
partus nu-
triat suos,
cum

b aut cur-
sus, crean-
tur om.

c omni-
formes sūt
imag-

d enim

Iterum ad hominem, rationemque redeamus,
ex quo diuino dono homo animal dictum
est rationale. Mirus autem miranda, & si mi-
randa sunt quæ de homine dicta sunt, sed om-
nium mirabilium vincit admirationem, quod
homo diuinam potuit inuenire naturam, eam-
que efficere. Quoniam ergo proavi nostri
multum errabant circa rationem deorum in-
creduli, & non animaduertentes ad cultum, re-
ligionemque diuinam, inuenerunt artem qua
Deos efficerent, cui inuentæ adiunxerunt vir-
tutem de mundi natura conuenientem, eam-
que *a* miscentes, & quoniam animas facere
non poterant, euocantes animas dæmon-
um, vel angelorum, eas indiderunt imagi-
nibus *b* sanctis, diuinisque mysterijs, per quas
sola idola & *c* benefaciendi & malefacien-
di vires habere potuissent. Apus enim tuus
(ô Asclepi) Medicinæ primus inuentor, cui
templum consecratum est in monte Libyæ
circa litus crocodilorum, in quo eius ias-
cet mundanus homo: id est, corpus, reli-
quus enim vel potius totus, si est homo to-
tus, in sensu vitæ melior remeavit in cælum,
omnia etiam nunc adiumenta hominibus præ-
stans infirmis numine suo, quæ ante solebat
Medicinæ arte præbere. Hermes, cuius no-
mine auium mihi nomen est, sibi cognomen
patrium consistens, omnes mortales vndique
venientes adiuvat, atque conseruat. tum ve-

a miscen-
tes, quoniã

b suis
c benefa-
ciendi &
malè vir.

cccc rō &c

a quàm *r*ò & Osirin *a* quàm multa bona præstare *b* propi-
b propi- pitia, tantum obesse scimus *c* irata. Terrenise-
 tiam, quã- nim Dijs atque mundanis facilè est irasci, vt.
tis ob. pote qui sint ab hominibus *d* ex vtraque natu-
c iratam! ra facti atque compositi. Vnde contingit ab
d extraq; Ægyptijs hæc sancta animalia nuncupari & per
 naturã fa- singulas ciuitates coli eorum animas, quo-
 eti atq; cõ- rum sunt consecratæ viuentes, ita vt eorum
 posit. legibus *e* incolantur, & eorum nominibus
e inchoen- nuncupentur. Per hanc causam, ò Asclepi,
 tur, quæ alijs colenda videntur atque veneran-
 da apud alios dissimiliter habentur, ac pro-
 pterea bellis se laceßere Ægyptiorum ciui-
 tates solent. **A S C L E.** Et horum Trifinea-
 gitte deorum qui terreni habentur, cuiusmo-
 di est qualitas? **T R I S M E.** Constat, ò A-
 sclepi, de herbis, de lapidibus, & de aroma-
 tibus vim diuinitatis *f* naturalem habentibus
f naturã in se, & propter hanc causam sacrificijs fre-
 in se, habẽ- quentibus oblectantur, hymnis, & laudibus,
 titibus, & dulcissimis sonis in modum cœlestis har-
 moniæ concinentibus, vt istud *g* quod est cœ-
g quod celeste est, lestivsu, & frequentatione illectum, in ido-
 cœl. la possit lætum humanitas patiens longa du-
h tempo- rare per *h* tempora, sic deorum fictor est ho-
 ra. Sic mo, & ne putes fortuitos effectus esse ter-
 renorum deorum ò Asclepi, Dij cœlestes in-
 habitant summa cœlestia, vnusquisque or-
 dinem quem accepit complens, atque custo-
 diens. Hi nostri verò sigillatim quædam cu-
 rantes,

rantes, quædam prævidentes, quædam fortis-
 bus & diuinatione præcedentes, *a* his promo- *a* hicque
 do subuenientes humanis, quasi amica cogna- *pro modo*
 tione auxiliantur. ASCLEPIVS. Quam er- *subuenien-*
 go pattem rationis *ἐμάρμυρον*, vel fata *b* incolunt. *res, hum.*
 O Trilinegiste, si cœlestes Dij dominantur, *b* incolūt,
 terreni incolunt singula, quam *ἐμάρμυρον* nun- *d* Trisme-
 cupamus? TRISMEGISTVS. O Asclepi, ea est *giste? an ne*
 necessitas omnium quæ geruntur, semper si *cœlestes*
 bicatenatis nexibus iuncta. Hæc itaque est aut *dij catho-*
 effectrix rerum, aut summus Deus, aut ab ipso *licorum*
 Deo qui secundus effectus est Deus, aut om- *dom.*
 nium cœlestium terrenarumque rerum firma-
 ta diuinis legibus disciplina. Hæc itaque *ἐμάρ-*
 μυρον & necessitas, ambæ sibi inuicem indiuiduo
 connexæ sunt glutino, quarum prior *ἐμάρ-*
 μυρον rerum omnium parit initia. Necessitas
 verò cogit ad effectum quæ ex illius primor-
 dijs *c* dependet. Has ordo consequitur: id *c* pendet,
 est, contextus, & *d* distinctio temporis rerum *d* dispo-
 perficiendarum. Nihil est enim sine ordinis *stio*
 compositione. In omnibus istis Mundus
 iste perfectus est. ipse enim Mundus ordi-
 ne gestatur, vel totus constat ex ordine.
 Hæc ego tria, *ἐμάρμυρον* necessitas, ordo vel
 maxime Dei nutu sunt effecta, qui Mundum
 gubernat sua lege, & ratione diuina. Ab his
 ergo omne velle, & nolle diuinitus auere
 sum est totum. Nec ira etenim commouentur,
 nec flectuntur gratia, sed seruiunt necessitati
 eeee 2 ratio-

rationis æternæ, quæ æternitas inauersibilis, immobilis, insolubilis est. Prima ergo ἀμαρτία est, quæ velut iacto semine futurorum omnium suscipit prolem. Sequitur necessitas, qua ad effectum coguntur omnia. Tertius ordo textum seruans earum rerum quas ἀμαρτία, necessitasque disponit. Hæc ergo æternitas quæ nec cœpit esse, nec desinet, quæ fixa immutabili lege currendi sempiterna commotione *a* versatur ne *a* seruetur, oriturque, & occidit alteris sæpe per membra, ita vt variatis temporibus, iisdem quibus occiderat membris, oriatur, sic enim & rotunditatis volubilis ratio, vt ita sint sibi coarctata cuncta, vt quod sit volubilitatis initium ignores, cum omnia se semper & *b* præcedere, & sequi videantur. Euentus autem vel fors insunt omnibus permixta mundanis. Dictum est nobis de singulis, vt humanitas potuit, vt voluit, permisitque diuinitas. Restat hoc solum nobis, vt benedicentes Deum orantesque, ad curam corporis redeamus. Satis enim de diuinis rebus tractantes mentem velut animi paubus saturauimus. De adyto vero egressi, cum Deum orare cœpissent, in austrum respicientes erant. Sole etenim occidente, cum quis Deum *c* orare voluerit, illuc debet intendere, sicut & Sole oriente, in eum qui subsolanus dicitur. Iam ergo dicentibus precationem Asclepius ait, submissa *d* voce oranti suggeramus

b præcedere videantur & sequi.

c rogare

d voce: O Tati, sugg.

ramus

ramus patri, quod iusserit, vt thure addito, & pigmentis precem dicamus Deo. Quem Trismegistus audiens, atque commotus *a* ait, melius melius ominare ô Asclepi. Hoc enim sacri- *a* ait: Mel.
legijs simile est, cùm Deum roges thus *b* atque *b* cæteraq;
cætera incendere. Nihil enim deest ei, qui ipse inc.
est omnia, aut in *c* quo sunt omnia. Sed nos a- *c* eo
gentes gratias adoremus. Hæc enim sunt sum-
mæ incensationes *d* Dei, cùm aguntur grates à *d* Dei, gra-
mortalibus. Gratias tibi agimus summe & exu- *t*ix cùm a-
perantissime. Tua enim gratia tantum sumus *g*untur.
cognitionis tuæ lumen *e* consecuti. Nomen *e* consecu-
sanctum, & honorandum nomen vnum, quo *t*. O' nom.
solus Deus est benedicendus religione pa-
terna, quoniam omnibus paternam pietatem,
& religionem, & amorem, & quæcunque est dul- *f* digna-
cior efficacia præbere *f* dignaris, & donas *ris!* Codo-
nos sensu, ratione, intelligentia. Sensu, vt te *nas*
cognoscamus. Ratione, vt te suspicionibus *g* Cogni-
indagemus. *g* Intelligentia, vt te cognitione *t*ione, vt te
cognoscentes gaudeamus, ac numine salua *tes*
ti tuo *h* gaudeamus, quod nobis te ostende- *h* gaudem
ris totum gaudeamus, quod nos in corpo- *q* te nobis
ribus sitos, & æternitate fueris consecrare *ostenderis*
dignatus. Hæc est enim sola humana gratula- *totū.* Gau-
tio, cognitio maiestatis tuæ. Cognouimus *deamus,* q
te, & lumen maximum solo intellectu sen- *nos in cor-*
sibili. Intelleximus te ô vitæ vera i via, ô na- *poribus si-*
torum omnium fecunda generatio, cogno- *tos æterni-*
uimus te totius naturæ tuo conceptu *k* plenissi- *tati*
eeee 3 me, co- *i* vita, &
finum, *k* plenif-
finum,

438 ASCLEP. DIALOGVS.

me, cognouimus te æterna perfeueratio. In
 omni enim ista oratione adorantes bonum bo-
 nitatis tuæ, hoc tantum deprecamur, vt nos ve-
 a confer- lis a seruire perfeuerantes in amore cognitio-
 uare nis tuæ, & nunquam ab hoc genere vitæ sepa-
 rari. Hoc optantes conuertimus nos ad
 puram. & sine animali-
 bus cœnam.

F I N I S.

L A P V S

L. APVLEII
FRAGMENTA ET TI-
TVLI LIBRORVM QVI
NON EXTANT.

D. Ausonius ad Paullinum Ed. 18.

ESSE Apuleium in vita Philosophū; in EPIGRAM-
MATIS amatorem; in præceptis omnibus exstare
seueritatem; in EPISTOLIS AD CERELLIAM sub-
esse petulantiam

Sosp. Charisius lib. 2.

Mut. facere non audeo. ut apud Apuleium Platicum
DE PROVERBIIS scriptum est libro 2.

Seruius in lib. 2. Georgicor. l. 1. v. 1.

Apud Medos nascitur quædam arbor ferens mala,
quæ Medica vocatur: quam periphrasim ostendit;
eius suppressens nomen. Hanc pleriq; Citrum vocāt.
quod negat Apuleius in libris quos DE ARBORIBVS
scripsit: & docet longè aliud genus arboris esse.

Apud Nonium in Abstemius.

IN LIB. LV DICORVM: *Abstemius est, immò scis quo*
rete leporem tenebas, lupum non tenere.

Sidon. Apollinar. lib. 2. Epist. 9.

Quamquā sic esset ad verbum sententiamq; trans-
latus; ut nec Apuleius PHÆDONEM sic Platonis, ne-
que Tullius Ctesiphontem sic Demosthenis in vsum
regulamq; Romani sermonis exscripserint.

Apud Priscianum lib. 10.

Ex eod. *De Anima, sic audiurum, sic disciturum, qui*
melius scis hæc omnia & singula sic agere, & pati, ut patiun-
tur atque agunt.

Ibidem.

Item: *Es causam gignendi esten, urum, & immortalitatem*
Animæ reparturum.

Apud Fulgent. de prisco serm.

HERMAGORA: *Pollinctor eius funeri dum vnctionem*
parat.

Apud Prisc. lib. 3.

Ex eod. 1. *Visus est ei adolescens honesta forma, quasi ad nuptias exornatus, trahere se in penitiorē partem domus.*

Ibidem.

Item: *Verum infirma scamillorum obice fulta fores.*

Idem lib. 4.

Item: Scio, sciens sic Apuleius I. Hermagoræ.

Apud eundem lib. 6.

Item ex eod. *Aspera hiems erat: omnia nixque ranebant.*

Apud eundem lib. 10.

Item: *Et cibatum, quem iucundum esse nobis animaduertant, eum apposuerunt.*

Apud Fulgent. de prisco serm.

LIB. DE REPUBLICA: *Qui velocem regere nequit, onerariam petit.*

Apud Prisc. lib. 6.

MEDICINALIBVS: *lepa soccum melle mixtum.*

Ibidem.

EPITOMA: *Sed tum fersterius dupondium semissem, quinarius, quinquesis, aenarius, decussu valebat.*

Apud Non. Abstemius. Isidorus Origin. lib. 3.

*In te fuisti quondam Athenis parcus atq; abstemius. NV-
MERI disciplinam apud Græcos primum Pythagorā
autumant scripsisse, ac deinde à Nicomacho diffusius
esse compositam: quam apud Latinos primus Apule-
ius, deinde Boëtius transtulerunt.*

Sido. Apol lib. 9. Epist. 13.

*Certè si saluberrimis auocamentis, ut qui adhuc
iuuenis repidiùs inflecteris; à Platonico Madaurenfi
saltem formulas mutuare CONVIVALIVM QVÆ-
STIONVM.*

Isidor. Origin. lib. 8.

Apuleius autem ait, eos καὶ ἀντιφερον dici Ma-
nes: hoc est, mites ac modestos; cum sint
terribiles & immanes; ut Parcas,
ut Eumenidas.

IN QVATVOR LIB.
FLORIDORVM
L. APVLEII,

GODESCALCI STEVVICHII
QVÆSTIONES.

God. Ste. Rogero, Ioanni, & Ioanni I. F. Outheuf-
danis, cognatis suis, adolescentibus
nobilibus S.

N studia literarū gnauiter vos incum-
bere, cū magna animi voluptate intel-
lexi: mirè enim cupio vos ab ijs differre,
ac dissentire, qui in domo paterna nihil
pulchrum, nisi imagines maiorum su-
spiciunt. Si possem libens merito, coram, & quidē sæ-
pius hac de re vobiscum agerem; limam scriptis ve-
stris, moribus me normam præberem. nunc, cūm aliter
non possumus, munusculum hoc meum æquo animo
accipite, spem verò parentum, expectationem meam
ne fallite. enim eo loci constituti, vbi duces studiorū
morum correctores nō defunt. Fortunas vestras alijs
etiam atq; etiam curæ esse non ignoro, quare meum
erit id tantum operam dare, vt in vos ornāmēta om-
nia à me proficiscantur. sed ita tamen si promereami-
ni. Notas has in libros quatuor Floridorum L. Apu-
leij cupio vos legere, & quid rerum agatis, sapius,
quàm adhuc fecistis, me facere certiozem. Valete.

IN LIBRVM I.

* SEPIMEN. Reserare, con-
serare.

Simulachra Deūm olim
vngui soluta. Arnobij mendū
sublatum.

Vnguen, vnctum, vnctu-

lum, vnctiusculum.

Totus. pro, omnis. Inocula-
re arbores.

Alexander Magnus, for-
tunatissimus. Curtius emend.

Quippini, quidni.

cccc 5

Libitinary

*Libitinarij, vespillones, tri-
stiores.*

*Anton. Augustini. ff. de in-
stit actione.*

Confirmata emendatio.

Lividi. Illicò vtelectum est.

fol. 3. *Cùm aliquis lucus, aut aliquis locus sanctus ob-
latus est.*

Emend. aut alius locus. Ovidius:

*---sanctu & verba minantia lucis. adhibenda. l.
Sanctum. ff. de rerum diuisione.*

fol. eod. *Velenim colliculus sepimine consecratus, vel
truncus dolamine effigiatus, vel cespes libamine humiga-
tus, vel lapis vngue delibutus.*

Omnia hæc de superstitione paganorum, & idolis
eorūdem accipienda sunt. nihilominus vno loco cor-
rectionis lima indigēt. quæro, anne genuinum sit: *col-
liculus sepimine confersus*. vel qd̄ malim *consecratus*. nam
utin subsequētib; dolamen, libamen, & vnguen ad
formam, item hñc sepimen cuius munus includendo,
non in consecrādo positum. Extremum illud, de lapi-
de dictū, ad simulachra traho, quæ iniungere illi so-
liti. qua de re etsi nos alibi. testimonijs tamen ea anti-
quitas illustranda est in primis Arnobij ex prinio ad-
uersus gentes: *Si quando conspexeram lubricatum lapidē,
& ex oliis vngue ordinatum (corrigo exornatum) tan-
quam inesset vis præsens adulabar, affabar & beneficia posce-
bam nihil sentiens de trunco.* Item Minutij Fælicis: *ut tam
luculento die in lapides eum patris impingere effigiatos sanē,
& vñctos, & coronatos.* Apuleij locus nequaquam mihi
prætereundus, is in prima Apol. negat vidisse se, qui suē-
re, vñctum saltem in sinibus eius aut lapidem vñctum, aut va-
num coronatum. Ut in præsens vnguen, itidem alibi hic
auctor cum Plauto, & alijs vsurpat, *vñctum, vñctulum,
& vñctusculum.*

fol. 4. *Aquilanatu elementi leuorsum, vel dextrorsum
tanta mole corporis labitur, velificatas alas, quo libuit, ad-
uertens.*

*Scribo, tota mole corporis, namque libenter totus, pro
omnis.*

omnis, hic collocare solet. lib. 7. de asino: & tunc quidem totarum mulierum scēta morisque de asini pendeant in-
dicio Simile & lib. 3. De asino: totaque artes, manus ma-
chinas omnes ardens exeres. Simile apud Minutium Fœs-
licem: plures totis hominibus Deos habuerimus.

fol. 6. Periti non propagandæ vitis, nec inoculandas
arbores, nec proscindendi soli.

Emaculo, inoculanda arboris. Arbores inoculare,
quod significat inferere, Plinio, Columellæ quoque
in usu fuit.

fol. 9. Solusq; sine amulo clivus. adeò, ut nemo audeat
virtute eius, vel sperare fortunam, vel optare.

Redigo in ordinē, quæ nimium dissipata sunt. adeò
ut nemo audeat virtutem eius vel sperare, vel fortunam opta-
re Alexandro Magno data ista laus, sed cum à Q. Cur-
tio Rufo simile omnino exemplum eidem tributum vi-
derim, verba adscribere placuit. sciendum est tamen, cum
plurimum virtutis debueris, plus debuisse fortunæ, quam solus
omnium mortalium in potestate habuit. scribo, in potestatem
habuit, qua de re aliàs Quod autem ad istum fœlicita-
tis titulum, memoriæ proditum Solini Polyhistori,
cap. 7. suo aucto necdum repertum fuisse, qui fœlix cen-
seri iure debuisset.

fol. 10. Edixit vniuerso orbi suo, ne qui effigiem regis
temerè assimiletur are, colore, celamine, quin saepe solus est
Policleus are duceret.

Suspicio tantum legendum, celamine. quid ni solus, vel
hoc modo: quippini solus. Obuia hæc vox apud Plau-
tum Bacchid. Menæchmis. & alibi apud Terentium.
Immo Apuleius 9. De asino: canam, inquit, apponebas ei
propere quamvis inuita. quippini destinaram alij. Alterum
apud eundem vndecimo De asino: Nec hercules me la-
borum, aut sumptuum proximus quidni, liberali Deum promi-
sentia iam stipend. a fore: sibi belluli forum

fol. 11. Si quis igitur illis libidinis splendidissimo huic
auditorio, et elut quædam macula sese immiscuit.

Putauit

Putavi quondam restituendum, si quis igitur ex illis libitinijs. neq; etiam nunc desisto. Nota Libitina Dea sepulchrorū à Pompilio instituta ex Odis Horatij. & iuvat, quod paucis lineis insertis premittitur, Si quis fortè in hoc pulcherrimo cœtu ex illis inscribis meis malignus sedet. vbi & corruptè in editionibus legitur, & illis. Libitiniarij isti non omnibus noti, erant autè, qui ad pompam funebrem necessaria procurabant. Glossæ antiquæ *Vespillonēs*, *εσποζώνται*, *υσμάνται*. Iterum *εσποζώνται*, *vespillo*, *libitiniarius*. Vlpianus: Si libitiniarius, quem Græci *εσποζώνται* vocant seruum pollinectorem habueris. l. cuiuscunq; . §. idem. ff. de instito, actione. in qua. l. pro *εσποζώνται* reponendum *εσποζώνται*, monuit V. C. Antonius Augustinus. 4. Observationum. cap. 16. Libitinā exercere triste opus, plebeium, sordidum fuit. hinc libitiniariorum nomē adagione in momos auctor torfit. quos ipsemet tristiores vocat li. 3. Flor. Nemo (inquit) nemo me ex illis tristioribus velis in isto vituperare, quod honorem meum non minus vereor, quàm intelligo. Si quis tamē aliter prædictum locum constituere velit, ac scribere ex illis li Bidis, quod valet *linidis*, non me sentiet pertinacem.

fol. 13. Nam quodcunq; protuli ad vos excerptum, illi ed & lectum est. Nec reuocare illud, nec ante mutare, nec emendare mihi quicquam licet. quo maior religio dicendū habenda est.

Non potuissent magis deformare vel ipsæ Harpyiæ, quā ab interpunctione, quā à scriptura. Verba autem Apuleij sunt scripta sua publicè recitantis. ea sic emaculo: Namq; protuli ad vos, excerptum illud, ut lectū est.

nec reuocare illud, nec inde mutare Cuius correctio-

nis rationem reddendam non arbi-

tror, quod per se satis

liqueat.

FLORIDORVM
GODESCALCI STEVVICHII
QVÆSTIONES.

SPINAE, senticeta. Emē-   ta, Pherecidis philosophi pa-
data l. prima. ff. de adsignan-   tria.
dis libertis.

Cata oratio, cati patres.   Quis primus versus; quis
Arnobij emendatio. Cynici   oratione prosa scripseris pri-
philosophi quare canes dicti.   mus.

eorum nuptia publica.   Verba passa: oratio prosa,
vorsa.

Lanta pecunia; opera lau-

fol. 14. Sed ingenti eius fecunditatem malo doctrinae,
quàm multiformis instrumento amulari.

Scriben. sed ingenij eius fa. malo doctrina.

fol. 15. Item historias varias rerum, nec non rationes
laudatas disertis.

Lego, nec non orationes. & paulò pòst emendo, quæ v-
tinam possem quidem. nam quod istic ediderunt, quæ vti-
nam post se me quidem, autumo factum nō vigilantibus,
sed somniantibus operis.

fol. 16. Admirabilior esset in iuvene, quàm in te parva
laus nisi eam tu talem dedisse. qua vtinam perpetuo liceret
frui.

Dijis illis mortuis, qui ad eūm modum Apuleij illa
deprauarunt emendo: nisi eum tu talem dedisses, quo vti-
nam. Pater Seuerianus in Africam proconsul missus fi-
lium secum adduxerat Honorinum legatū. huius vir-
tutes auctor omnimodis commendat, iūnd æquiparat
ipsi patri, deniq; innuit Carthaginēses nihil ita velle,
quàm vt Honorino isto, talipatre nato frui liceret
perpeuum.

fol. 17. Qui herediolū sterilem, & agrum scruposum,
meras rupinas, & senticeta miseri colunt.

Quid si conemur restituere? qui herediolum. agrum ste-
rilem,

visem, & scruposum, meras spinas & senticeta miseri colunt. nam quod vulgatur. Apuleij nō esse tam certū, quā Apuleium ipsum fuisse.

fol. 18. *Id verò, quod dicit, ita similiter nobis canit, vel potius eloquitur.*

Postulat ipsa sentētia, & quæ præmittuntur verba de pfitaco, geminationē syllabæ, *quod didicit.* Marcialis: *Pfitacus à vobis aliorum nomina discam.* Syllabas non geminasse librariorum, quæ bis scribendæ essent, etsi ad eruendam verborum sententiam literæ sæpe turbato ordine traijciendæ sint, notum ex textu Digestorum Florentino, vbi sæpe obuim, *SENTIARUM* pro, *sententiarum.* alia trecenta. quod tamen minus animaduersum in Senatuscōsulti formula l. prima. ff. de adsignandis libertis: *Solus ei patronus, solæne patrona esset, perinde, atque si ab eo, eāne libertatem consecutus, consecutæne esset.* utique scribendum enim *consecutæne esset*, pro, *esset.* Superiora illa Apuleij de pfitaco dicta, meo iudicio iam recte constituta: etsi insuper emendanda. quæ de eadē ane præmittuntur, *dum facili os uti conformetur, dum tenera lingua, uti conuibratur.* mala scriptura vulgaris, cum tenera.

fol. 19. *Philosophi ratio, & oratio tempore iugis est, & auditu venerabilis, & intellectu utilis, & modo omni cana.*

Scribe meo periculo, & modo omni cata. Vatro libro sexto de sermone Latino: *Catus Aelius Sextus nō. ut aiūt, sapiens sed acutus, & quod est tunc capis memorari. simul cata dicta accipienda, acuta dicta.* Arnobij lectionē editant, quæ libro quinto aduersus gentes, cū de fabula loquitur, non verear mutare: *Dicunt eam cati patres, & superciliosæ perlegunt gentes.* nam vulgati libri habent, *cuneli patres.* Plaut. Mostel. -- *miror tam d. Etam, tam catam te.* Non omnes hos catos accepere, pro Varronis animo. plerique enim, & optimi scriptores vsurparunt pro hominibus seueris, serijs, sapientibus. quo modo Apuleius Athenienses vocauit catos, alij alios.

fol. 20. *Dux Cynicis in porticum, ibidē in celebri loco coram*

coram luce clarissima, accubuit.

Cratem philosophum ab Hipparche puella efficitim adamatum narrauit. ipsum eandem dehortari conatum, amorem deponeret: se nimirum pauperem esse, ad hoc deformem. ut probaret verumque, dorsum gibbosum in publico illi exhibuisse; supellectilem, & mundum philosophicum, pallium cum pera, & baculo humi proposuisse: his nihil commotam puellam respondisse. illo se marito contentam, ac subdidisse, duceret quod luberet. Ille conditione accepta, quam alij domum ducere solent vxorem, in locum publicum duxit, atque inibi accubuit. Imò quod proprium Cynicorum erat nouam nuptam in propatulo virginis nomen ponere voluit: & hinc est cur nomen Cynicis à canibus inditum. ut auctor Diogenes Laërtius in vita eiusdem Philosophi. Ex quibus liquet, nō abs re me emendasse superiora: *Duxis Cynicus in porcum, ibidem celebri loco, in coram, luce clarissima accubuit.*

fol. 2 2. *Nec non remedia mortalibus latis pecunijs, terra, cæloq, & mari conquisita.*

Genuinum videtur, *latè pecunijs*, aut quod malim, *laute pecunijs*, alibi præmia vocat opima. frequentata hæc in libris bonorum scriptorum, *dos lausa, opera laura, &c.*

fol. 2 3. *Quin etiam Pherecides Syrio ex insula oriundus. qui primus versuum nexu repudiato, scribere ausus est passim verbis soluto loquutu, libera oratione.*

Corrigendum, *Syrainsula oriundus*, ex mente Sra-bonis li. 10. Deinceps vna dictione leuiter mutata in terpungendum, *scribere ausus est passis verbis, sol lo.* Istiusmodi orationem hodie vulgus *prosam* vocat, Apuleius *prosam* nuncupauit li. 3. Florid. & *prosa*, & *vorfa* *facundia veneratus sum: ita ut etiam nunc hymnū eius vtraq, lingua canam.* Ex quibus verbis conuincitur, *prosam* orationem rectè dici posse; aut Latinè nescisse Apuleiū, quod indicare visum, quia vir celebris, & magni in litte-

in litteris nominis, id negauit. *Deam* *pro* *fam* nominatâ, quæ legitimo partui præflet, notum ex Cælio. Hoc amplius, reticendum non est, *pro* *fam* inuentionem, atque adeo historiæ scriptiorem Cadmo tribui. quæ de re adeundus Suidas.

fol. eod. *Tot* ille doctoribus eruditus, *tot* tamq̃ multi-
iugis comitibus disciplinarum toto orbe hausit.

Fallor? an legi commodius potest, *toto orbe auetus*,
vel proximè scripturam communem librorum, *toto orbe habitis*.

IN III. LIB.

FLORIDORVM

GODESCALCI STEVVICHII

QVÆSTIONES.

IOCA. *pro* *ioci* *παῖς*. Lo-
cus sessui. *Ambire*, *Accire*.

Adire *lathum*. *Preces* *diri-
uere*. *Demutare* *V. pro B. scis*,
venis, *sinis*; *pro*, *scieris*, *vene-
ris*, *siueris*.

Sodes, *sis*, *illico*; *pro* *si au-
des* *si vis*, *in loco*.

Adelamandi *formula*, *O-
mnes*, *Omnes*.

Præfiscini. *fescennini*. *fasci-
nare* *ritus* *nuptia'is*.

Præfiscine, & *præfiscini*
quid *differant*.

Ne, *nedum*. *nequidem*.

Impudentia, *impru-tem-
tia*, *impudicitia*. *confusa* *in
libris*.

Apuleius *alibi* *correctus*.
Auditorium.

fol. 25. Reperias tamen apud ipsum argumenta lepidè
inflexa agnatos lucidè expl. catos, personas rebus compe-
tentes, sententias vitæ congruentes, loca non infra soccum,
seria non vsq; ad cothurnum.

Tam certum est scribendum, *ioca* non *infra soccum*,
quàm solem meridianum calere. deprauarunt isti, qui
nesciuerunt Sallustium & alios *ioca* neutro genere
par *ioca* dixisse. sed illos ego ad Nonium Marcellum,
& similes Grammaticos remitto. interim cogitaturus,
quid pro voce *agnatos* commodè substitui possit. quæ
quidem vox non alio hic sine adhibita, quàm fuerat
in *sa*

in fabula Dauus, nempe vt turbet omnia forte an *actus* auctor scripserit, notum in fabulis vocabulum, vt & alia hic posita; vel *ἤδη*, aut *παρὶ*, similis vox Græca hic hæserit, quanquam in priorem sententiam magis inclinet opinio nostra.

fol. 26. *Serui adueniens amicus annuit locum cessui, imperiunt. eximus quisq; excuneati quatuntur facto toto theatro.*

Ipsum mihi Talem Milesium iudicem da, nunquā sensum eorum verborum enat. neq; idem neget rectè me emendare, *ambis locū cessui*: id est, flagitat, petit. causa deprauatæ & intricatæ sententiæ, quòd in optimis libris perscriptum fuerit *am Pū*, locum cessui dicit, quē admodum & libris superioribus olēum vnctui, tunicam indutui, baltheum cinctui, pallium amictui.

fol. eod. *Interim dies ire, neque Philamon ad conditum venire.*

Emend. *ad conditum*. scilicet tempus:

fol. eod. *Missi ex promptioribus, qui acciperent, atque eum in suo lectulo mortuum offendunt.*

Huiusmodi menda qui non viderunt, vel si vidēre, præterire voluerunt, his molestum non erit spicas istas nos legere, vbi suam ipsi fecerint mellesem. lego, *qui acciperent*.

fol. 27. *Dolor modico antè sedatus est, quàm me deniq; violentus examinaret, & Philemonis ritu compelleret ante lethum abiret, quàm lectum.*

Tollenda duo menda, quæ operarum incuria irrepserunt: & scriben. *exanimaret*. & mox *lethum* adire. deinde leuiter immutandum, quod subsequitur, *veniebā reditum, quod pepigeram*. quisquis locum inspexeris animo attento, facile videbis verum esse, *veniebam reddi- tum*, vel, quia res theatralis agitur, *ven. editum*.

fol. eod. *Vt pro eo honore vobis multas gratias dicere, quo nullas preces dixeram.*

Vocum allusiones ita crebræ in his Floridis, vt non
ffff sine

sine studio quæ sitæ videantur. eodq; merito suspicatus, & hoc loco Apuleium id secutû, ac scripsisse, *preces direxeram*, loquutione in constitutionibus imperatorum obuia, & in libellis Principi, aut senatui porrigendis plus satis frequentata.

fol. 28. *Certa enim ratio, quæ debeat philosopho ob decretam sibi publicè statutam gratias agere, à qua paululum de mutauit liber, quem Straboni Aemiliani excellentissimus hñor fligitat.*

Priora illa sic restituta arbitror, quum debeat philosophus & post rescribendum, *de mutabit liber*, nam id tempus ipsa orationis series deposcit. librum enim illû elaborandum adhuc fuisse clamant isti, quem librum *speta bo me commode posse conscribere*. sed nondû hæc satis. nãque in vno orationis ambitu fertilissima est seges viti-
tiorum. sequitur mox:

fol. eod. *Scitis eum hodie nobiscum probare. est enim in studijs tantum prænobilior, sic proprio ingenio, quàm patri-
tio consulatu.*

Nisi egregiè fallor, dixerit auctor, *Sitis eum hodie vo-
bis cõprobari*. vt enim *sitis*, pro, *fueritis*; ita *scis*, pro *scieris*;
venis, pro *veneris*. item alia antiquitus simili contra-
ctione formabant. nonnunquam & duæ voces in vnâ con-
glutinabant: vt, *soder*, pro, *se auder*; *sis*, pro, *si vis*; *illico*, pro,
in loco. testes C. cero, Nonius, Festus. Quod ad explica-
tionem emendationis reliquæ, veniam petit Apuleius
à senatu Carthaginiensi, & principibus Africæ, per-
mitterent in hac oratione, quæ gratijs agendis, pro sta-
tua sibi à senatu decreta destinata fuerat, aliqua ad-
supergerere in laudem proconsulis Aemiliani. Quam eius
re. causam dicere nitiur, eam verba sequentia non ex-
primunt. vide num rectè à nobis castigata, *Est enim in
studijs tanto hic prænobilior proprio ingenio, quàm patri-
tio consulatu*. cui coniecturæ meæ post comperi præualere Be-
roald codicis lectione: *Est enim in studijs tantus, vt præ-
nobilior sit proprio ingenio, quàm patri-
tio consulatu.*

fol. 29. *Commemorauit inter nos iura amicitie, ac com-
militie,*

militia, studiorum, eisdem magistris inchoata.

Sublata interpunctione, repono: ac commilitia studiorum. nam commilitium ita positum neutro genere in Pandectis. l. de hæreditate. ff. de cast. en. pecu.

fol. 30. Quid igitur superest ad honoris mei tribunal, & culmen ad laudis meae cumulam.

Enumeratis compluribus Aemiliani in se beneficijs, in eo maxime gloriatur, ac triumphat Lucius, quod proconsul, se illi statuam Carthagine de suo positurum pollicitus. & hoc meo animo culmen laudis. scribo: *quid igitur superest ad honoris m. tribunal? en culmen.* in quo *triumpha* longè maior.

fol. eod. Nonne videtur hoc vobis senatusconsultum esse? quod Carthaginienses omnes, qui in illa sanctissima curia aderant, tam libenter decreverunt: omnes.

Considera quæso, si ne ad formulam adclamandi, quæ in consensu senatorum obseuabatur, hoc loco allusum, ut Apuleius scripserit, quod Carthaginienses, qui in illa sanc. curia aderant, tam lib. decreverunt, Omnes, Omnes, nam geminatam etiam in acclamationibus hanc vocem retulit mihi Fl. Vopiscus An Tacito. iterum in Probo, & V. C. Iustus Lipsius in suis lectissimis Electis. Trebellius Pollio, quæ cum essent sæpius dicta, addiderunt, Omnes, eodem spectant & subsequencia Apuleij, qui me, inquit, si illa curia honestissimis acclamationibus decoraui, in qua curia, vel nominari tantummodo summus honor est.

fol. 31. Igitur quod difficile factu erat, quodq; reuera arduum nobis existimabatur, gratum esse populo, placere ordini, probari magistratibus, & principibus, id præfusiue dixerim, iam quodammodo mihi obigit.

Monstrum verbi præfusiue, etiam in Beroaldina editione locum retinuit, id qui primum fabricauit, nã ille plaustrum perculie, cortigo fauentibus Musis: id præfusiue dixerim, quodammodo mihi obigit, quam formulam de Plauti Asinaria, & Rudente expiessic. Arrogabat sibi Apuleius quod paucis antè hominibus obigerat.

ffff 2 qua

quare ne fortè iram Deorum, vel inuidiam moraliū sibi accerferet, subdidit illicò mutuatam de antiquo nuptiarum ritu formulam *præfiscini*. Nouam nuptiam laudari solere in Hymeneis, sat constat. sed iactis fescenninis, adijcere statim solent ad arcendum fascinum: *præfiscini* Titinius in Setina:

Paulla mea amabo pol tu ad laudem addiso

Præfiscini. —

Fragmentum illud apud Charisium lib. 2. suarum Institutionū qui rei explicandę subijcit, *ne puella fascinetur. adcūdus & Festus, in Fescennini, & Ianus Gulielmius noster lib. 2. Verosimiliū. Porro fascinare, Virgilio, Plinio, valet Incantare. Consulendus Plinius lib. septimo naturalis historię, cap. 2. Agellius lib. 9. cap. 4. Denique præfiscine, de præsentī; præfiscini, de futuro dici notat flos eruditiorum Iosep Scaliger ad Festum, in numero.*

fol. eod. *Quæ mihi ne mediocribus quidem ciuitatibus onquam defuere, ne in Carthagine desint.*

Quid sireponam, nedum Carthagine desint. qua forma pluries scriptorē hunc vsum obseruabā in primis lib. 9. De asino: vix paucos olerum manipulos de proximo, solet anhelus languido fatigatus subuchere; nedum vt rebus amplioribus idoneus videatur gerulus. Suetonius de illust. Grammaticis: Grammatica olim Romæ ne in vsu quidem; nedum in honore vllō erat. sed alibi nos hac de re egimus, in vsum puerorum, quanquam ibidem, ne, pro nedum meminimus frequentatum.

fol. eod. *Viderint quibus mos est oggerere se & otiosis præsidibus, vt impatientia linguæ commendationem ingenij querant.*

Restituendū dubio procul oggerere sese (vel oggerere se nec ociofis vel negotiosis) præsidibus, vt impudentia linguæ. Crebrò has voces, impudicitia, imprudentia, impatientia, locum mutuū inuasisse comperi. si quis exempla querit, adeat notas doctissimi Stephani Pighij amici mei ad Valer. Maximum. hoc amplius etiam secundo De Asino à Parisien. meritò legebatur, *sensit imprudentia suæ labem.*

fabem, cum antè vulgaretur, impudicitia, quod non nisi ab imprudentibus ibidem suppositum.

fol. 33. Quo magis celebrari debet frequentius usurpata, & quidem non nisi adiutorio tanto viro presidente.

Dicta de voce humana hanc credo scripturam desiderant, celebrari debet, frequentius usurpari. & quidem non nisi auditorio, &c.

IN IIII. LIB.

FLORIDORVM,

GODESCALCI STEVVICHII

QVAESTIONES.

VBI, vnde, aduerbia loco
relatiuorum pronominum.

Protagoras Democriti discipulus, eius disceptatio cum Euastho.

Venarum pulsus in morbo inconditi.

C. & G. promiscuae litterae olim.

Faces in funere eas auersas viros tenuisse.

Quid rogas, bustum, pyra, sepulchrum, monumentum.

fol. 35. Item ille comicus, qui paruum partem postulat Plautus loci.

Meo iudicio Plauti nomen auctor non adscripsit, de quo tamen tuum audire lubet iudicium.

fol. 36. Faciliusque laudes vestras alibi gentium, quam apud vos praedicari. ita apud vos cuique modestia obnoxia est: apud extraneos autem veritas libera, & ubique.

Reponebam, ut mihi videbar, non infelicititer: ita apud suos cuique modestia obnoxia est. etsi enim ciuis Carthaginiensis non esset Apulcius, in cuius senatu haec dice-

ffff 3

bantur,

Homines, pro, omnes; Habeo, pro, aucto. B. & V. vnde confusa.

Emendati Varro apud Nonium: Varius bis apud Priscianum: & Petronius.

Voluntatem in maleficijs spectandam.

Viare, Bisere, bisare. Nonius bis correctus.

AV pro O; & contra. Item V. pro AV, Persicari. Nequicquam.

bantur; tamen ad coniecturam meam pertinet, quod subiicit: *mihi & patria in concilio Africa: id est, vestro & pueritia apud vos & magistri vos.*

fol. 37. Protagoras, qui sophista fuit longè multiscius, & cum primis rhetorica repertoribus persacundus, Democriti physici ciuis æquæus, inde ei suppeditata doctrina est.

Historiam illustrabit Agellius libro quinto, cap. tertio. qui cùm non omnino sentit Philostratus Lemnius in vitis sophistarum. Interim emendandum, unde ei suppeditata doctrina est. ab ipso enim Democrito omnia Protagoras iste hauserat, attestante ipso Agellio. vsus auctor particula unde, loco pronominis relatiui personalis. & quanquam Inde, eadem phrasi accipi potest, vt & reliqua pleraq; loci aduerbia (vt in Particulis demonstrauimus). alterũ tamen nobis visum magis conueniens. Itidem Cicero pro Flacco: *adsunt Athenienses, unde humanitas, doctrina, &c. in omnes terras distributa putantur.* Terentij, Cæsaris, Varronis, aliorum exempla, qui desiderat, videat in Particulis nostris.

fol. eod. Capiti nolle quod pepigerat, sed callidè ne Eneidis moris frustrari magistrum, diuulcũq; nec asserere velle, nec reddere.

Euaculi triconis versutia tangitur, de cuius actu, & litę cum præceptore Protagora agitata consulendus Agellius libro dicto, capite decimo. & locus Apuleij, nisi me coniectura fallit, propius ad sententiam rescribendus, nec adserere velle, nec renuere.

fol. 40. Ammaduerteret venarum pulsus inconditos, vel præclaros.

Mihi equidem dubiũ non fuit, pulsus illos non præclaros, sed præceleres, nuncupandos. Infrà hoc eodem libro, manum hominis perirasciat venarum pulsus, & momenta capias. si quid illic turbatum, atque inconditum.

fol. 41. Procul igitur facies abigerent, procul ignes amolirent.

lirentur, rogam demolirentur.

Corrigo: *faces abijcerens*. C & G. *literæ Promiscuè librarijs*. Faces in pompa funebri iustis perfoluendis adhibuit, Apuleium audiamus li. 2. Floridorum: *comitatus*, inquit, *prius ad funebrem facem, quam ad nuptialem venisset*. testis locuples Virgilius erit, ut morem illum eadem opera simul illustremus. is igitur textus Aeneidos:

— *— tum membratoto difleta reponunt,
Purpureasq; super vestes, velamina nota
Conjiciunt, pars in ensi subiere pherebro
Triste ministerium & subiectam, more parentum,
Aversæ tenuerunt facem.* —

Quo loco interpretes adnorant propinquieribus virilis sexus facis tenendæ officium dari solitum, quod ad rogam Servius audiendus: *Apparatus* (inquit) *Mortuorum funus dici solet; exstructio lignorum, rogam; subiectio ignis, pyra; crematio cadaveris, bustum; locus, vstina; operis constructio, sepulchrum; inscriptum nomen, memoriaque monumentum.*

fol. eod. Postremò propinquis etiam herminibus inuitis, quod ne iam ipsi hereditatem habebant, an quod adhuc illi fidem non habebant, ægrè *ar*ien ac difficulter *Asclepiades* impetrauit mortuo dilationem.

Tria hinc menda expellenda, inde reddenda ratio emendationis. scribo, *propinquis etiam omnibus inuitis*, quod ne an ipsi hereditatem auebant, genus loquendi agnoscant scio, qui scriptorem hunc vigilanter legerunt; tum faciliè animaduertent ludere cum in *παρρηγορία* verborum, *auere, habere*. In consanguineos id imprinis torquere conatur magis de familia herciscunda, quam reuocando postliminio, quem defunctum volebant, sollicitos fuisse, atq; cò minus credidisse medico. Præterea non iam primum est, cum illud *amo* deprauatum est in *habio*, pertinaci & peruersa descriptorum consuetudine. quibus B, & V. (ni fallor) ex adfinitate eundæ literæ Græcæ, & Latinæ, promiscuè scri-

ffff + bcbaa-

bebantur. Tum & adspirationis notam adhibebantur, admebant pro lubitu. sic in editione nostra libro secundo. De asino legas: *facilis auritu.* cūm debeat scribi *hauritu.* Itidem in Mamertini Panegyrico ad Iulianū Imp. in duabus editionibus reperi: *ediscenda omnium nomina tribuum homines, atq; etiam singuli salusandi.* puer videat, quia de candidatorum laboribus agitur, legendum, *edisc. o. nomina tribuum; omnes, atq; etiam singuli salusandi.* Redeo ad vocem *Aneo.* & Varronem emendo apud Noniū in Mutabiliter, Var. cras credo, hodie nihil. *Quibus instabilis animus mutabiliter habet habere, & non habere,* scribo, *aut habere.* nam in eo animi æstus, quod modò aueat, & cupiat; modò repudiet. Iuxta illud Horatii.

Quod petijt, spernit: repetit quod nuper omisit.

Item & apud Petronium in Epigrammate:

Ipse pater veri dictus Epicurus in arce,

Iussit, & hanc vitam dixit habere Deos.

Quid alijs placeat scio, lego nihilo secius, *dixit aures Deos.* Exstāt apud Priscianum versus Vari poetæ ex lib. 2. de magistro illo, qui filios Faliscum sibi commissos hostibus tradidit, quos ideo adscribam, ut ad fragmen- ta poetarum, ubi ea desiderabam, referantur, sed paulo integriores:

Tum literator creditur

Ludo Faliscum liberos,

Causatus in campi patens,

Extraq; muros ducere:

Spaciando paulatim trahit

Hospitalis ad valli latus,

* * *

Seu tute malis hospites,

Seu tute captivos habes.

Ne ambige, quin primo versu scribendum, *creditos,* ultimo verò *aures,* non habes.

fol 42. Bonis in rebus conatus in laude, effectus in casu
est. ita ut circa in maleficiæ etiam cogitata scelera, nō per-
fecta

fecta adhuc, iudicantur cruenta mente, pura manu.

Scriptit Apuleius, *ita vt contra.* neque dubitandum, quin prae oculis habuerit diui Hadriani rescriptum, quod hodieq; extat in l. Diuus. ff. ad legem Corneliam de sicarijs: *in maleficijs voluntas spectatur, non exitus.* facit eodem & l. quisquis C. ad legem Iuliam maiestatis: & Iuuenalis saty. 13. & inde est, quod Cicero pro Milone scripsit, *interitus causam, non interitum spectari oportere.* Pro altera sententiae parte stat Ovidianum istud:

Si desint vires, samen est laudanda voluntas.

Itidem Apuleij hoc eodem libro: *sicut ad poenam sufficit meditari puniendam, sic et ad laudem fas est conari praedicanda.*

fol. 43. *Hisce igitur moramentis omnibus qui volunt deuitari, aduectorem sibi met equum deligunt diutina for-
titudinis.*

Impedimenta varia, molestias grauissimas recensuit, quas sentire solent illi, quicunq; carpento iter conficiunt. quae quidem omnia deuitare volentes, equo vehi malle ostendit. locus mihi constituendus videbatur: *Hisce ig. m. omnibus qui nolunt deuiari, vel, quod verius autumo, debitare: hoc est, à recta via deduci, deflectere, Viare, transuiare, deuitare, visitata fuisse Lucilio, Afranio, Lucretio, & Plinio, sat notum est, pariter, Bisere, betere, & bitare, antiquis idem fuisse, quod nobis ire, nō ignorant, qui vel pedē in studiis humanitatis posuere. meminit enim Nonius in Betere imperbisere. & ab eodē verbo Festo dicti Bisenses, peregrinantes: quod iam antē monui. Corrigo Nonium, providere ait mouere, & ferre: lego, probisere mouere, efferre. & ibidem in versu Pacuvij pro—provideam gradum, repopo—probisem gradū.*

fol. eod. *Cohibent cursum, reuelant gradum, retardant equum.*

Fortean, *repedant gradum.* De repedandi verbo nos ad Vegetium: & Nonius.

fol. eod. *Et illico in pedes desiliunt, fruticem, quem ver-*

ffff 5

berando,

berando equo gestant, eam virgam in laeuam manum transferunt: Itaq; expedita dextera adeunt, auscultant. & si diuile ille quippiam percipietur, ambulant diuile, & fabulantur.

Quid auscultandi verbum huic loco faciat, dico quod sentio perspicere nondum potui. Beroaldus reposuit, *adeunt, ac saluant. amicus noster alibi laudauit, adeunt, ac saluant.* perbene ad sententiam. quæro tamen ex ijs ipsis, quæro ex testimonijs verosimilior cōiectura nostra, *adeunt, auscultantur.* idq; sic fieri solere in adeundo, excipiendo hospite, &c. plus satis iam ante à nobis ostensum est. tum contendo in verbis sublequentibus Apuleianum fuisse, *quippiam percipietur.* Redcundum ad auscultandi vocem usurpatam veteribus, pro Osculandi, teste Pompeio Festo. imò è contrario, Osculanam pugnam nominasse, pro Ausculana, idem quoq; memoriæ prodidit. Iridē antiquitus V, pro Au placuisse, testes nummi, lapides, & libri manuscripti.

fol. 44. Omnia fluxa, infirmaq; esse. quidquid sub cælo diuitiarum est, eas omnes ad bene viuendum quicquam esse.

Sententiam quære, videbis oportere scribi, *infirmaq; esse. & mox, ad bene viuendum nequicquam esse.* Ennius apud Ciceronem: qui sibi ipsis sapiens prodesse nequit, nequicquam sapit. Virgilius quarto Aeneid.

*Adspici hæc an te genitor cum fulmina torques
Nequicquam horremus.* —

Ouidius primo Metamorph.

Nequicquam Deus abscondit terram. —
videndus Festus.

fol. eod. Eam nauem si aut gubernator non agat, tempestas agat.

Lege, eam autem nauem si gubernator non agat.

IVSTI LIPSII

in Lib. Floridor.

EMENDATIONES.

Lib. 1. Flor. *Notum postulare, portum apponere, paulisper adfidere.* Emend. *donum apponere*

Lib. 2. Flor. *Dextra psallentis gestu suo sabulum cithara ad-*
mouet. Putat legen. suum sabulum, vel sub sabulum, vel
pulsabulum.

Lib. 3. Flor. *Prusquam vobis occipiam principes Augusto*
gratias agere. Emend. *principes Africa.*

Lib. 4. Flor. *Eorum ego sermonem ratus & vobis auditu gra-*
tissimum, mihi composuē congruentem, & dedicatur religio
summo in principio libri ratio quendam ex his, qui mihi A-
thenis condidicere, percontari à Persio. Restituit: & mihi
composui congruentem, & dedicatu religiosum, in principio
libri facio quendam.

DIVERSORVM IN III. LIB.

Flor. Correctiones.

— Lib. 3. Flor. *Reliquum tum vanis postulantibus sine inter-*
missione, de incipiti die perlecturum. Idem legit vnica vo-
ce, de incipiti. apud Festum, in Tignum.

EX CATALECTIS

FRANC. MODII BRVG.

in Lib. Floridor emend.

LIB. I. FLORIDOR.

ITIDEM si munera nostra spectaret. Nam illic quoque vide-
ret hominem praesidere, hominem depugnare, togam quoque
parari & voto funeri. Item palio cadavera operiri, & phi-
losophos amicum. Bono enim studio in theatrum conuenisti.
ut qui sciatis, non locum auctoritatem derogare orationi, sen-
cum primū hoc spectaculū esse quid in theatro deprehendas.
Nam si minus est, riseris: funere plus timeris. Si comedia est,
faueris Legō: & voto; & funeri itemq; Nam si minus est,
riseris: funirepus, timueris. Si comædus est, faueris.
Ibidem: Nec quod apud illos immensi dracones cum immani-
bus

460 IN L. APVL. LIB. IIIL FLOR.

bis elephantis pari periculo in mutuam perniciem concertat, Lego, confertant, aut concurrant, seu potius corruant.

FLORIDORVM LIB. II.

AMPVLLAM quoq; oleariã, quã gestabas, lenticulari forma, tereti ambitu, pressula rotunditate, iuxtaq; honestam strigileculã, recta fatigatione clausula, flexa tribulatione ligula, &c. Leg. recta fastigatione, siue fastigiatione.

Ibidem: Neminem proconsulum, quod sciam, provincia Africa magna reuerita est. Leg. magis reuerita est.

FLORIDORVM LIB. III.

INTERIM dies ire, neq; Philemon ad conditum venire. Quidam tarditatem poetæ murmurari, plures defendere. Sed ubi diutius æquo sedetur, nec Philemon vsquam comparet, missi ex promptioribus qui acciperent, atq; eum in suo sibi lectulo mortuum offendunt. Lego: neq; Philemon ad conditum venit: itemq; missi ex promptioribus qui acciperent.

Ibidem: & Philemonis ritu compelleret ante letum abire, quam lectum. Lego, ante letum obire vel adire.

Ibidem: An non properandũ mihi erat, ut pro eo honore multas vobis gratias dicerem, pro quo nullas preces dixeram, non quia magnitudo Carthaginis mereatur etiã à Philosopho precem pro honore Lego: nõ quin magnitudo Carthaginis, &c.

Ibidem: Neque enim aut leui mercede emit, qui precatur, aut parum precium accipit qui rogatur. Lego. aut paruum precium accipit q. r.

Ibidem: Igitur quod difficile factu erat, quodque reuera arduum nobis existimabatur, gratum esse populo, placere ordini, probari magistratibus & principibus, id præfusiue dixerim iam quodammodo mihi obtigit. Lego: id, præfisciue siue præfiscini dixerim.

FLORIDORVM LIB. IV.

QUAPROPTER ut poetæ solent, hic ibidem varias ciuitates substitui, ut ille tragicus qui in theatro dici solet liber, & angusta hæc loca citereis colis, ite ille comicus, qui parua partem postulat Plautus loci, Athenas quos in architectis conferam. Lego: qui in theatro dicere solet; Liber qui, &c. itemq; per parua partē p. P. l. Athenas quo sine architectis conferas.

Ibidem: Quo viam mihi pro amplitudine auditorij prolixa

orant

bratio suppetret, ac non hic maximè clauderetur, ubi me facundissimum cuperem. Lego: ac non hic maximè clauderes, ubi me, &c.

Ibidem: Igitur Enashus, postquam cuncta illa exoracula iudicantium, & decipula aduersantium, & artificia dicentium, versutus, alioquin ingenuatus ad affusiam facile perdidit, contentusque scire, quod concupieras, &c. Lego: facile perdidicit.

Ibidem: Nam siue ego vicerò inquis, soluere mercedem debebis ut condemnatus: seu tu viceris, nihilominus reddere debebis ut pactus, quippe qui hanc causam primam pones indices viceris: ita si vincis, in conditionem incidisti; si vinceris in damnationem, quod quæris. Ratio cōclusa iudiciis acriter & inuincibiliter videbatur. Lego: si viceris in damnationem. Quid quæris? Ratio, &c.

Ibidem: Procul igitur faces abigerent, procul ignes amolirentur. Lego: Procul igitur faces abicerunt, seu more antiquo abicerent.

Ibidem: tamen honori eius gratia cohibens cursum, reuelans gradum, retardans equum. Lego: relents gradum.

Ibidem: itaq; expedita dextra aduenit, auscultans, & si diuile ille quippiam percussor, ambulans diuile, & fabulatur. Lego: & si diuile ille quippiam perconsetur.

IN L. APVLEII
LIB. DE
DOGMATE PLATONIS
GODESCALCI STEVVICHII
QVAESTIONES.

God. Steuu. Adriano Quarrao,
V. N. S. D.

BITVM fratris tui doluisti non abs re: adolescens erat maiori iudicio quàm pro ætate ista; mores institutioni egregiè respondebant; generositas, & ingenuitas stirpi, sed quid facias, mi Quarrao,

re, nam & nos, qui magnum spiramus homulli, fortasse an & crastina dies videbit efferri. A mœrore animum te tantisper auocare, & ad leuiuscula hæc à me in Apuleio notata aduertere velim. Vale, & Stevichio, vt tuo, vt ere.

FINGERE. GenEtrix; *bulus.*
 contra Genitor scriben. geno, *Apulij permulta sanata.*
 genere. *& vno loco Sallustius.*
Mundus musicè, & canorè Verbi Succedere elegans si-
 monetur. *gnificatio.*

Tres animi partes in ho- *Successus, pro, edificijs.*
 mine. quis cuique locus tri- *Bitis. quid sit Manare.*

fol. 49. Materiam verò improcreabilem, incorruptamq; eomnemorat, non ignem, neque aquam, nec aliud de primicipijs, absolutis elementis esse; sed ex omnibus primam, figurarum capacem factionisq; subiectam.

Platonis verba auctor recēsuit de materia Dei. quid si verius esse dicam scribendum *fictionisq; subiectam.*

fol. 54. Cælestem animam, fontem animarum omnium, optimam & sapientissimam virtutem esse genitricem.

Repono, genetricem, itidem eodem hoc libro genitium genamur, &c. rescribo à verbo genere. pro quibus vulgarum gignensium, gignamur. de hoc verbo Priscianus lib. 10. & alij Grammatici veteres consulendi. Præterea Genetrix per e, genitor per i, scribendum observauit quondam Probus Grammaticus. cuius sententiam hæc inscriptione veteri, quæ Romæ in hortu Catoli Stalle, iuuare visum est:

FRATER. MEI. ET GENETRIX
 GERMANA. ORO. ATQ. O. DESI
 NITÈ. LVCTV. QVESTV
 LACHRYMAS. FVNDERE
 SEI. IN. VITA. IVCVNDÀ.
 VOBIS. VOLVPTATEI. FVEI
 VIRO. ATQVÆ. AMICIS
 NOTEISQVE. OMNIBVS.

In alio matrem est, Veneri genetrici.

fol.eod. Et hinc fieri, vt Musica mundus, & canore mos
ueatur.

Scriptit Apuleius: vt musicè Mundus, & canorè mo. quod
verissimum esse comperiet, quisquis considerabit, quē
hoc loco de numeris, & modis disseruit. Censorinus
de die nat. cap. 13. totum Mundum musica ratione fa-
ctum scribit. Nec multo postea ostensurus Apuleius,
& quidem ex mente & sententia Platonica, non omnia
quæ accidunt ad vim fati referenda esse, sed rerum e-
uentum partim à nobis, partim à fortuna ipsa pende-
re, hoc verborum ambitu vtitur.

fol. 58. Sed esse aliquid in nobis, & in fortuna non nihil.
& fortuna improvidos casus ignorari à nobis fatetur. in-
stabile enim quiddam, & intercurrentes intercidere ea solere,
quæ consilio fuerunt, & meditatione suscepta, quæ non pa-
riatur meditata ad finem venire. & tunc quidem, tum impe-
dimentum illud vilius provenit, res illa felicitas nomina-
tur, at ubi repugnationes istæ nociuæ sunt, infelicitas dicitur.

Leuiuscula mutatione sententiæ eruetur: quod non pa-
riatur meditata ad finem venire. & tunc quidem cum impedi-
mentum, &c. an non hoc est post aliorum mellem spi-
cas legere?

fol. 59. Totum verò hominem in capite, vultuq; esse.
namq; prudentiam sensusq; omnes non aliàs quàm illa parte
corporis contineri. cætera enim membra ancillari, & obser-
uire, cibos, & alia subministrare, & stare & in sublime pos-
sit, vt dominum, atq; rectorem, prudentiaq; eius à periculis
vindicare.

A desse iube patres omnes, omnes conscriptos, qui-
busq; in Senatum veniendi ius est, de verbis Apuleij
pronuntiaturus puto antiquū illud N. L. Later senten-
tia Platonica (nisi verius sit eū, pariter vt Marcū Tulliū
à Socrate illā mutatos esse) quā tātis sordib. & men-
dis inuolutā diutius circumferri nō patior, rectè enim
eludere videor: cibos & alia subministrare: vim vesare, & in
sublimi positiū dominū, atq; rectorē, prudentiaq; eius à periculis
vindicare.

indicare. Tres animi partes Philosophus summus cōstituerat. primam, rationabilem scilicet, & omnium optimam, in arce capitis, vt gubernatricē. alteram, irascentiam nimirum, ad cordis deducebat domicilium. cupidinem verò, atque appetitus, infernas abdominis sedes obtinere dicebat: vt vitiorum latebras, & diuersoria luxuriæ, nequitiaq;. Cū ratio sola regeret, inferiores duæ partes parerent; nihil iracundia, aut voluptas appeterent; quod illa inutile esse dīctaret; tum animanti sanitatem inesse, viribus pollere, & pulchritudine. Consulendus Plāto lib. De natura. Quod iracundia rursus scripsit. id quoque nōn puto esse sine mendo, aut vitio scripturæ. verba hæc sunt:

Irascentiam verò procul à ratione, ad domicilium cordis deductā esse: obsequi eam, & respondere in loco sapientie.

Nōn me fugit eorum verborū expositio: verēor nihilo minus tamen ab auctore scriptū fuisse: *obsequi eam, & respuere interdum logos sapientie.* iuxta illud Horatij:

Ira, furor brevis est, animum rege, qui nō si patet,

Imperat, hinc frenis, hunc tu compeſce catena.

Sallust. In Coniuratione: *Si libido possides, ea dominatur. tum animus nihil valet.* nam ita in m. f. meis, tum, particulam addi comperisse me, non possum quin moneam.

fol. eod. *Iam gustatus solutiores esse sensus, ideoq; humilioribus potius, aut aquosis commendatos.*

Mutila hæc de gustu olim animaduerteram, quare etiam adscripsi ex Beroaldina editione & reponenda puto: ideoq; humidioribus potius, aut aquosis commodatos. Quinimò & quæ de olfactu subsequuntur, mea opinione in hunc modum restituenda: *Eorum etiam, quæ corrupta videntur, separandi vis intelligenda est.* vulgatæ editiones ad vnam omnes legunt, *quæ corrup. imitantur, separanda vis inest.*

fol. 60. Cū quidem ea quaruntur vapore, & fumo exhalantur, odor in his iudicium sensusq; succedunt.

Reuocatum puto iri elegans loquendi genus, et si hodie minus frequētatum, si legamus: *odoris iudicium, sensusq;*

sensusq; succedunt. cum de corruptis, adustis, madefactis ex vapore, aut fumo iudicandum est, (quam genuinā, scriptoris mentem esse nemo negabit) sicutur illa iudicium odoris subire, propter symphoniam, quam natura illi sensa voluit esse cum naribus, qua de re ornate differit, nec minus eruditè Lactantius Firmianus, libro de opificio Dei, cap. 10. Dixit phrasi non planè ab simili Virg. lib. 3.

— eadem olim curru succedere fuesit.

Itidem quarto Aeneid.

Quis nonus hic nostris successit sedibus hospes.

Inde quoq; Successus dicti Arnobio, pro domibus, lib. 2. aduersus gentes : *Domibus, inquit, struētis, & laucioribus successibus institutis, non adamarint casulas. Immutanda eadē pagina in Apuleio hæc læuia: auditus illi est, & susq; præstantior, malè alij, ille est. Item: sed homini promptuarium potius, vulgò legunt, hominis. Item membrorum alia conditione sunt optima, atq; longè peiora. Ruit sententia nisi rescibas, aliaq; longè peiora.*

fol. 61. *Cum exardescit ira, trepidantiq; celerioribus motibus vertex cordis, ipsius madens sanguine pulmonis excipitur mollitia, sui frigore.*

Fortasse in autographis fuerit, *vertex cordis bilis madens sanguine.*

fol. 62. *Quid de cibatu ipso loquar? quem itinera ex vtero manentia, fibris iecoris adiuncta disperiunt.*

Lege meo consilio, *manantia*. Manare dicitur cū humor ex integro nō nimis solido, per minimas suas partes erumpit, teste Festo.

EX CATALECTIS
FRANC. MODII BRVG.

EMENDAT.

in Lib.

DE DOGMATE PLATONIS.

SVNT qui Platonem angustiore conceptu profatum dicunt.

Legō: angustiore conceptu.

Ibidem: *As huius quæ veluti umbra & imago est superioris,*

§§§§

rationes

rationes quoque & verba, quæ de ea disputantur inconstan-
ti sunt disciplina. Lego, inconstanti sunt disciplina.
Ibidem: Quæ istis enenit, quarum substantia multimoda po-
testate, comistione conficitur. Lego, cossione conficitur.
Ibidē: Idcircoq; in igne atq; in terra & aqua & ære esse sirs,
& sicut ignis æris cognatione coniungitur, ita humor affini-
tati terrenæ iungatur. Lego, affinisati terrenæ iugatur.

IN L. APVLEII

LIB. DE

PHILOSOPHIA

GODESCALCI STEVVICHII

QVAESTIONES.

God. Steuu. Simoni Helmio Delphio, præ-
ceptor quondam suo.

S. D.

BSIT, vt te vir præstantissime, indictum
(vt ille ait) præteream: aliter enim mo-
res tui, aliter tua in me, & in omnes pa-
riter litterarum amantes beniuolentia
promeruit. quam scio te non nisi cū vi-
ta depositurum, quæ quidem etsi maiora suo quasi iu-
re à nobis posceret; nihilominus tamen, quòd alia in
præsens non suppetunt, ista qualia qualia sunt in Apu-
leium coniectanea, præto animo accepturū te, atq; ex-
pensurū nō diffido. Vale, & Stevvichiū tuum, vt soles,
ama, orna. Hugoni nostro, & amicis cæteris salutem.

Αναλησσία. G. pro C. Adigi
potestatem, adigi iussurandi.

Virtutis viam graditur. In
tempore lectus vir.

Ferunt ista ad vitam bea-

tam. Cicero Platone imitatus.

Molimentū Voces integræ
non geminata à librarijs.

Dicis causa, dicis ergo. dicis

gratia.

fol. 66. Doctoresq; puerorū nihil antiquius curare oportet,
quàm vt amatores virtutum, vel inter se moribus, & in-
stitutis eos ad id prorsus imbibere, vt regere, & regi discant
magistro

magistro iustitia. Quare præter cætera induci ad hoc oportere ut sciant, quæ sequenda, fugiendaq; sint honesta esse ac turpia, illa voluptatis, hæc laudis.

Vide, si ne concinnior coniecturæ scriptura quam ut amatores virtutum velint esse, moribus & insti e. a. i. p. ambue-
re, ut regere et v. d. magistra iustitia. Quare præter cætera induci hoc oportere ut sciant.

fol. 68. Ita enim dixerim, quæ non extinguit incitamen-
te irarum sed ea stupore deficit immobili.

Docui alibi, legendū hīc esse, *defigit immobili*. quod merito à me factum (etsi editio Beroaldina reclamat) capiet, qui de vitio incōmobilitatis (Græci ἐνστατον ἰσχυρὰ vocabant) dicta illa intelliget.

fol. 80 Et est sane melius calem regi; nec ipsum in alios habere potestatem, nec dominari, sed servire, ipsum aliorum iudici potestati, parendi potius, quàm iubendi officia sortiri.

Dictum de eo, qui neq; natura, neq; industria sua ad rectum viuendi studium formari queat. quem ego aliorum potestati adegerim, non adiecerim, scripserim-
que, ipsum aliorum adigi potestati, nisi si quis malit, adigi potestatem sic in Sallustio, in Pandectis, adigi iustitiam, reponi debere alij suaserunt, membranæ mihi persuaserunt.

fol. 82. Eum, qui per hæc profectus, fidenti, & securo gradu virtutis viam graderetur, adeptum solidam viuendi rationem, repente fieri perfectum. hoc est repente præteriti, futuriq; æui ultimas partes attingere, & esse quodammodo in tempora latum.

Primum lege, virtutis viam graderetur. qua phrasi vivere vitam, alia multa olim efferebant. De cætero, nescio an persuadebo verum esse, aut saltem vero admodum simile: & esse quodammodo in tempore lectum, quasi dicat commodè repertum virum, quem Plato requirerebat perfectè sapientem.

fol. eod. Immisus omnibus, quæ ad beatā vitam fuerunt,

non ex alijs pendere, sed in sua manu esse sapiens rectè putat.

Emend. quæ ad beatâ vitam ferunt nam Platonis istud auctor expressit: τὰ πρὸς εὐδαιμονίας φέροντα, Cic. reddidit: quæ ad beatè viuendum ferunt.

fol. 84. Sapiens non meræ voluptatis quidem alicuius gratia veniet ad agendû, nisi præstò fuerint honesta emolumenta virtutis.

Si Philosophorum scholæ patientur, scribam; molimenta virtutis. Sisenna 4. historiârû: magno cum molimento, ac perperuo sono procedunt.

fol. 86. Non solum autem oportet, dum vitam colit, digna discere, nec ea agere, quæ eorum maiestati displiceant, verum & tunc, cum corpus relinquit.

Certa mihi correctio visa, digna DIs dicere. in qua si doctis placebo, non laborabo de cæteris. Vult autè Apuleius, seu potius Plato sapientem Deorum imitatore esse adliduum, cum dictis, tum factis:

fol. eod. Ciuitatem esse coniunctionem hominum plurimorum, in quibus sunt regentes, alij ceteriores. coniuncti inter se concordia, &c.

Vide, si probè emendarim: in quibus sunt regentes alij, alij ceteriores. Voces totas et si geminandas, semel tantum librariorum describere solitos, lōgo vsu, & Pompeio Festo obseruante didici. quod hominibus quibusdam scio non persuaderi, qui ipsi neq; sua mihi omnia adhuc probare potuerunt.

fol. 80. Facere ciuitatē plenā bonarū legū, & murorum.

Repono: legum, & virorum, nisi malis morum. & quod paulò superius editiones habent, ipsa quidem specie, & diuis causa. id operarum somnolentiæ acceptū feramus oportet. genuina enim lectura, dicis causa. Varro quinto de lingua Lat. & nihil, inquit, inuerat, cui imperaret. & dicis causa fiebant quādā neq; item facta, neq; item dicta semper. Similis formula, Dicis ergo: Dicis gratia. quas reperi apud Charisium lib. 1. & vsi I. C. nostri, Vlpian. in l. Prima. De S. C. Sullan. & Caius. l. 4. commodari.

Ex

EX CATALECTIS
FRANC. MODII BRVG.E M E N D A T.
in Lib.

DE PHILOSOPHIA.

AMICITIAM ais sociam, eamq; consensu consistere, recipro-
camq; esse, ac dilectionis vicem reddere, quando reclamationes
aqualiter. *Lego*, quando redamat aqualiter.

Ibidem: Es est sanè melius talem regi, nec ipsum in alium ha-
bere potestatem nec dominari, sed seruire ipsum aliorum adij-
ci potestati, parendi potius quàm iubendi officia sortitum.
Lego, aliorumq; addici potestati

Ibidem: Nam cum ipsa anima complacita est, homo totus ad-
amatur, sed cum corpus expeditur, pars eius deterior est cordi
dure. Igitur putandū est, &c. *Lego*, est cordi luvre igitur, &c.

Ibidem: Neq; aliquid mali passum, ac si fueris bonæ volūntatis
etiā melioribus aggregatur. *Lego*, etiam melioribus aggre-
gatum.

IN L. APVLEII
LIB. DE
DEO SOCRATIS
GODESCALCI STEVVICHII
QVAESTIONES.

God. Steuu. Carolo Maldereo

V. N. S.

NE viuā, si vnquā mihi gratior socius in
litteris, quàm tu si in familiaribus ami-
cus amicior. nā quid istis faciam, qui-
bus aliud in pectore, aliud in lingua.
Quoties ioca, quoties seria nostra me
memoriam subeunt subeunt autem sa-
pius, toties mihi & facies, & suauissima consuetudo
tua ob oculos versatur. Amicitia nostra, cuius fun-
damenta iacta in Grudijs, in Vbijs aliquantis po-
stea mensibus corroborata, tanti apud me, vt fru-
strā Spiram inquitaturus fueris, ni multis me millia-
ribus

gggg 3

ribus quidā paulò antè ex Germania retraxissent. interea silētium inter nos, fateor nimis diuturnū, verū enimuerō peregrinatio veriq; (vt mea fert opinio) pro excusatione nimis quā iusta. alia tibi suppetit, rectè feceris si indicaris; sin plures, eò gratiores futuræ tuæ litteræ, quia meas versibus superabunt. Valē.

VELA summare; chalare; caperare Festinare, properare quid dissent.

Tres Deorum gradus. Fac intelligas. Plautus Trinum. emendatur.

Ανοκον elegant in priori & posteriori orationis mēbro.

Correcta l. unica. C. de re putationibus quæ sunt lib. 2.

Salustio: repositū genus loquendi non vulgare.

Mulijugus. lunæ colores diuersi. Prius, priuatus.

Alunia.

Auersator malis; opitulor bonis, Demones, vnde dicitur. Obire ministerium.

Fila corporis. Tonius. Ge-

In ipso huius opusculi limine offendit me illa Lucij opinio de rebus quæ domi leguntur, & quæ audiuntur in gymnasio hæc, quod subitaria sint, veniam facilius mereri contendit, his verbis:

fol. 92. Illa enim, quæ scripta legimus, & tacentibus nobis talia erunt, qualia illata sunt. Hæc verò in presentiarū, & quasi nobiscum patienda sunt, talia erunt, qualia vos illa fauendo feceritis.

Ex quibus verbis sententiam idoneam confieri posse non Apollini, non veritati crediderim, fortean poterit si scripserimus: Hæc verò, quæ in presentiarū quasi vobiscū patienda sunt, talia erūt, qualia vos illa fauendo feceritis.

fol. eod. In manu vestra suum est, vela nostra summare,

et iam

niur. Censorinus, Caro, Salust. Festus emend.

Larua Omnes, pro, homines. Singulis hominibus suis Genij.

Edero vitam. Custodia pro eo, qui custoditur. Interpretata leges ff.

Vitator. Optare virum, locum vegere. Apuleio ista vox restituta.

Speculatores diligere. Voces binæ geminanda. Terentij ex Plauto mimesis.

Magistratus annui. Actij versus emaculatus. Parentes Vlyssus.

Nobilitatem veram à parentibus non dari.

& iam immittere, ne pendula, & flaccida, vel restricta, & caperata sint.

Paulò antè fauorem publicum, & omen captauit allusione ad formulam antiquā FAVETE LINGVIS, de qua nos alibi. nunc poëtica mimeli translationem nō inegantem à re nauali sumptam huic scripto suo applicat, in qua legi debere putabam, *& aera immittere.* Vela summare; & legere, seu deducere vela, opponerantur, dixere quoq; posteriori quo calare vela, vt ad Vegetium docui. A' *summā* di verbo, *summatum*, *summa* à *esū* Lucretius formabat. Caperata porrò vela imitatione Plauti vocauit, qui frontem rugosam, caperata nuncupabat, & pariter cum eo parens Latini sermonis M. Terent. Varro, *Secundare, prosperare*, alia multa, similiter declinata reperire est apud Nonium.

fol. 94. *Coruus & vulpes vnā offulam simul viderant, eamq; raptā festinabant pari studio.*

Scribo, *rapiam festinabant* Sallustius lib. 3. *Histor. Vtroque licentiam in vos auctum, atq; adiutum properatis.* deinde obseruo festinandi verbū ad corpus rectè hic relatum, cū properare dicamur animo. vt auctor Nonius, quem sequor, dissentiente Agellio, li. 15. cap. 14. Protinus quod Apuleius subdit:

fol. eod. *Igitur ales bestiam praeuenit; & secundo flatu, passis aliis utrumq; praelabitur, & iam anticipat.*

Id, hoc modo, ex mente scriptoris, & sententia apologi benè restitutum iri puto *passis aliis, utiq; praelabitur, & illam anticipat.* vel quod propius scripturam vulgarem, *vicumque praelabiur.*

fol. 95 *Plato omnem naturam rerum, quae ad animalia iure pertineat, trifariam diuisit: censuitq; summos deos, summum, medium, & infimum.*

Parum abest quin reponam, *censuitq; secundum Deos.* Tres namq; gradus Deorum post recenlet. & totidem ex Platone auctor cōmemorauit libro suo de dogmate Platonis: vnum summum, incorporeum, patrem; & Orbis architectum: secundo loco exlicolas: tertio

medioximos, quos Semones, & minorū gentiū Deos nuncupatos, suprà diximus.

fol. 96. *Fac intelligas modò loci disclufione, verū etiam natura dignitate.*

Lautitia sermonis, *fac intelligas.* sed hāc & similes non animaduertit puto, qui iniquam de hoc scriptore sententiā tulit. Itidē in fragmento veteris Senatuscōsultū:

Qui ex H. L. condemnatus erit.

prædes facito des. de consil.

maioru partis sententia.

Similia in Plauti fabulis Pseudolo, & Merca. *facito in aqua iaceant. uxori facito vi nunties.* simile & in P. Lentuli litteris ad Catilin. datis apud Sallust. *Fac cogises* (inquit) *in quanta calamitate sis. & memineris te virum esse.* Mirum ni & Plauto quondam ea phrasis fuerit Trinummō:

Stasime facite proper celerum, recipe te ad dominum domum. Scribebam, — facete properè celeres.

De prædicto loquendi modo obseruauit & Charisius lib. 3. Institut. cap. de confusis. Redeamus iam ad illud Apuleij modo loci disclufione, *verū etiam natura dignitate.* Illud, modo, ab auctore ipso non arbitror manasse, sed incuria repetitum, ex linea proximè sequenti. Non, pro nō modò. Ciceronē, Plaut. Frontinum, Iurecōsultos nostros libenter vsurpassē phrasi Græca, pluribus iam olim locis demonstraui atqui scriptor hic milesiarum frequenter vtrunq; supprimit quod etsi vix tanti est, ostendendū tamen confirmandæ superioris cōlecturæ, lib. 1. De asino: *locio perluius, quasi recens vtero matris editus imò semimortuus: verū etiam ipse mihi superuiuens & posthumus.* Iterū lib. 6. Ego (ait) *simul voluntaria fuga roto, & liberanda virginis studio; sed & plagariis suis, quæ me sepius cūlè commonebant.* Similiter & lib. 10. Nam & *galeam nitore permicantem, & scutū cætern longius lucens, sed etiā lanceaui longissimo hastili conspicuam.* Iterum eodem illo lib. 10. *Tanta deniq; miseratione, tantaq; indignatione curiā; sed & plebem mærens inflammauerat.* Idem locutionis genus, ex optimis membranarum, quibus Colonia Melchioris Hittorpij, præstantissimi Theologi beneficio vsus sum, retinen-

retinendū tuadeo in l vnica. C. de reputationibus quæ sunt lib. 2. *Sed & cum minor adijs hereditatem & resistitur, mox quidquid ad eū ex hereditate peruenit, debet praestare, verū etiam, &c.* quæ duo extrema verba nimis audacter hinc alij rejiciunt. quemadmodum & in alijs constitutionibus, quod Deo volente alibi probabimus. obseruaui nihilominus & alium locum, vbi similis ἀποκρίσις in posteriori orationis mēbro. is apud Sallust. Catill. iam tum non consulisbus modō; [sed] plerisq; senatoribus perniciem machinabantur. rō sed in membranis D. Huteri nullum est, quas ego sequor nec sequer, nisi alibi eximiē bonas comperissem.

fol. eod. Seu illa proprio, seu perpeti candore (vt Chaldaei arbitrantur) parte luminis compos, parte altera cassafulgoris, pro conuersione oris discoloris multiuaga, pollens speciem sui variat.

Videndum dixerit ne Apuleius multiuaga, pallens, de coloribus, & prognosticis, quæ velut speculo orbis lunæ ostendit. dicerem, ni ea latē prosecutus essem apud Fl. Veget. lib. vlt. cap. 41. In eo quod subditur de Luna, *cen quodam speculo radij Solis obsistit, & aduersi vsurpat, vt verbis Lucretij vtar:*

— notam iactas de corpore lucem.

hic, inquam, adulterinum puto rō vsurpat.

fol. 97. Arcturum, geminos, leonem, aliosq; iidem radiantē Deos, quibus cæli chorū computum & coronatum visimus.

Leue peccatum, at dignum animaduersione. scribo, *comptum.*

fol. eod. Caterū prophana philosophia turba imperitorū vana sanctitudinis, priuæ veræ rationis, inops religionis.

Malim legi, priuata rationis. cōsulendus Agell. lib. 10. cap. 20. & Festus in prius. Nonius in priuā. In eo quod post subditur de summo Deo ipsum solū ab omnibus nexibus patiendi aliquid, gerendiū, nulla vice ad aliquis rei mutua obstructū: in eo subdubito legi ne de-

gggg s beat,

beat, ad alicuius rei munia obstrictum. vide Festū in munus.
fol. 99. Singulatim mortales cunctis, tamen vniuerso ge-
nere perpetui. vicissim sufficienda prole mutabiles.

Iacio alcā videbo an cadet ex animi mei sententia:
singulatim mortales, cunctum perpetui, vicissim sufficienda
prole mutabiles. quæ omnia, præter alias circumstantias
multas, Philosophorum opinio naturæ humani gene-
ris attribuit. Vidēdus Plat. 3. De legib. Festus in Cuncti.

fol. 110. Cui victimā cadā? quæ miseris auxiliatorē, quem
fautorem bonis, quem aduersatorem malis cum vita ciebo?

Facilis, & liquida emendatio, quem auersatorem malis
in vita ciebo? Deū tutelarium munus tangit, quorum
erat mala arcere, ac defendere. ipsemet Apuleius pau-
lō pōst: cum vsus postulat mala auertere, bona prosperare.

fol. 102. Quæ omnia, et dixi, mediæ quæpiam potesta-
tes inter homines ac deos obediunt.

Nimis manifesta maculā etiam in optima editione,
tollo, inter homines, ac Deos obeunt. quæ præter dignita-
tem Deorum sunt cœlicolarum, ea administrari ait per
Aciugras, quos Genios alij vocant, ita dictos, quasi re-
rum peritos. Laetant. lib. 2. Institut. cap. 15. Horū enim
alijs auspicia, alijs fulgura, alijs extra, alijs alia curæ esse
ad quæ non sit operæ DIS superis descendere. Apul. 11.
De asino: Sedulum quot dies obibam cultus sacrorum mini-
sterium Idem lib. 10. atque hæc omnia faciū obediēbam quæ
nullo scilicet monstrante feceram. mihi placeret obibam.

fol. 106. Sed filia corporū possident rara, & splendida.

Repono veram scripturam: *fila corporum*: id est, linea-
menta. Itidem hic scriptor quarto De asino: *fila liberali*
virgo. Neque hæc attingerem, ni viderem relicta in o-
ptimis editionibus. quale etiā illud pagina præceden-
ti: *quid super tonitruum Lucretius facundissimè disserat. ger-*
mana lectio, tonitrum. quod declinatum à tonitrus, e-
xemplo antiquo. Leue quoque quod addam, nec ta-
men ob id prætereūdum quo liquidius & plenius de præ-
sagio, Secratīs, deq; eius numine cognoscatur. lege meo sua-
su, Deiq; eius. Itidem & inferiūs paulō hæc corrigebam,

Verūm

Perùm eius monitis obadiebat, eoq; Deo suo erat lōgè acceptior
vulgant codices etiā Beroaldi, eoq; de suo, planè insulsè,
fol. 109. *Fraud sciā an bono, certè quidē meo periculo pote*
ris Geniū vocare. quoniā is Deus qui est animus sui cuiusq;
quāquā sit immortalis, tamē quodāmodo cū homine gignit.

Corrigo, & quidem meo periculo, cum homine geni-
tur. Cenforinus de die natali, à gignendo Genius appella-
tur. genuinam scripturam in membranarum Colonica si-
bus vidi, à genendo Genius appellatur. Idem emēdabam
Varronem apud Augustinū lib. 6. de ciuitate Dei. Ca-
ro de Rustica: *at ex agricolis & viri fortissimi, & milites*
strenuissimi gignuntur. legerim, genuuntur. Sallustium pa-
riter cū, in verbis, cū in phrasi ubiq; sibi simillimū
id verbi vlturpasse mihi persuadebam, in fragmentis,
cū de fortunatis Insulis agit: *Cuius duas insulas (in-*
quit) propinquas inter se, & 10 stadia procul à Gadibus si-
tas, constabat suapte ingenio alimenta mortalibus genero.
ditiones habent gignere. Emendandus quoque Festus
bis, terūc, in Genium.

fol. 110. Qui verò propter aduersa vitæ merita nullis
bonis sedibus interuagatione, ceu quodam exilio puniuntur,
hunc pleriq; Laruam perhibent.

Concinniorem credidi sententiam fore ex hac con-
iectura, nullis positis sedibus incerta vagatione. Laruis id v-
bique tributum, propter aduersa vitæ merita, erraticas
esse. Propertius lib. 4. de vmbis & manibus:

Nocte vaga ferimur, nos clausas liberat vmbas.

fol. 111. Ac ubi vita æditare meandum est, eundem il-
lum, qui nobis præditus fuit, raptare illicò, & trahere velu-
ti custodiam suam ad iudicium.

Scribo, edita. Cicero Philippicis: *Pythagoræ ipsum illum*
locum, ubi vitam ederis, sedemq; viderim. Singulos singu-
lis hominibus Genios seu Dæmonas custodes datos
Plato credebat. hos etsi inuisos, ubique locorum præ-
stò esse: observatores factorū, & cogitatorū. quinimò
& vita deposita, cōtinuo eundem, cui præferti fuerint,
iudici sistere. quæ alter commentatur redarguere: quæ
vera

vera dicat approbare, prorsus illorum testimonio sententiam ferri. Dignum obseruatione, quod Apuleius *custodiam* appellat ipsum illū hominem, qui custodiendus traditus. vt & Plinius lib. 10. epist. 31. qua phrasi & I. C. dixere, *custodiam negligere. custodiam recipere* & de ipsis, qui custodiuntur agentes, dicunt, *custodias molibus euadere*. l. 9. 10. 12. ff. de custodia & exhibitione reorum. Itidē antiqui *optonem* appellauere eū, qui optatus sit. fol. eod. *In rebus incertis prospectator, dubijs pramonitor, periculosis viator, egenis opiulator.*

Emendare conor, *periculosus visator*. sequentia ipsius auctoris verba considerata relinquo: tum & hęc Minutij Faecilis; qui de eodem Deo differens, Socrates (inquit) nouit, qui ad nutum & arbitrium adsidentis sibi demonis, vel declinabat negocia, vel petebat. meminit eiusdem & Lactant. Firmian. lib. 2. Diuinatum institutionū, ca. 15.

fol. 112. Quis igitur in tali tempore est ad dicendum exhortatus? nempe Pilius orator, eloquio comis.

Si me audis, leges, ad dicendum exoptatus. Virgilius tertio Aeneid.

Optauitq; locum regno.

in statu idem Perronius:

Hac ubi calcauit Caesar iuga milite lato,

Optauitq; locum summo de vertice montis.

fol. eod. Corpus annis abire, animum prudentia vigere, verba dulcedine affluere.

Metuo ne perierit hic verbum vetus, & optimis scriptoribus frequentatum *vegere*. Pomponius Maior, *animos Venus veget voluptatibus*. Itidem Sallustio repositum principio Coniurationis, volentibus membranis. Iterum reddo Apuleio prima Apologia: *cui oratio vestra rebus flaccet, strepitu veget*. in editis libris haec tenus est, *vigor*.

fol. eod. Itidem cum rebus creperis, & adflictis spectatores diligendi sunt, qui nocte in tempesta castra hostium penetrent.

Reuocandi huc ē re militari speculatores, & scribendū speculatores diligendi, de utroq; adi Commentarium nostrum ad Fl. Veget. fol.

fol. 114. Verum enimvero ut ista sunt, certe qui omnium ariolorum voces audiunt, sapenumero auribus suis v. surpant vocem, de qua nihil contentur, quam sciunt ex ore humano profectam.

Si quicumq; locum diligenter expenderit, in meam sententiam pedibus iturum, geminatione scilicet duarum vocum rectè constitutum iri, *ut ut ista sunt*, deinde, *quanquam sciunt*.

fol. 82. Quæ si foret frustra quapiam, cur non potius aut vxor, aut certe cuiuspiam vox diceretur? ut ait illi Terentiana meretrix: Audire vocem visa sum modò militis.

Emendare quidã conatus, aut vox, aut certè. crus fregit, qui gulam sanare voluit, poscit sententia hanc, aut non abfimilem correctionem, cur non potius aut vxoris, aut serui cuiuspiã vox diceretur? Terentij versus Andria, ex hoc Plautino Cistell. adumbratum video:

Audire vocem visa sum ante ades modò

Mei Lampadisci serui. —

fol. 115. Et nihil æquè miror, quam cum omnes cupiãt, & sciant quantum viuax animus colendus sit; tamen animum suum non colant.

Rescribe, quam cum omnes capiant.

fol. 118. Hoc enim nec à patre hereditarium est, nec casu pendulum, nec à suffragio amminiculum, nec à corpore cadurum, nec ab ætate mutabile.

Berpaladinam editionem caue sequaris, quæ habet: suffragio adminiculum, nam ita mihi nouem sorores illas fauere cupio, ut vera scriptura est, suffragio anniculũ. magistratũ annuũ tangit, qui suffragijs adipiscebatur. ab anno v̄ proxo p̄tixũs formatur, annulus, annellus et annicul⁹

fol. eod. Incipit parua prædite patria nomine celebri.

Claroq; posens pectore Achivis clauibus auctor

Grauis Dardanis gentibus vltor Laertiae.

Eos versus Apuleius laudat ex Accij Philocteta, principio videlicet tragediæ, repono, *prodite patria*. simul hos versus in fragmentis veterum poetarũ adhuc consideratos,

fideratos, adscribendos indico. Pergit porro Apuleius in comparatione Socratis & Vlyssis utrumq; nimirum sedulo operam dedisse, ne quid alienum in laudibus suis audirēt longè præter morem eorum, quos nihil ferè, quàm imagines maiorum, & longos naralēs passim crepare audias, in auribus, quàm virtutis studio ornatiores. quos parum sit gloriæ, & claritati suorum nõ respondere, modone omnino eam extinguerent, viatque turpiter acta tam densas offenderent tenebras, ut metuendum sit illos ipsos, & vnà omnes auos breui in obliuionem omnino venturos: verba Apuleij hoc modo vulgari videmus.

fol. eod. Nouissimè patrem memorat. cæterum omnes laudes eius viri audistis. nihil mihi nec Laërtes, nec Anticlia, nec arctissimus vendicat.

Corrigo, nec Arceſius vendicat. cōiecturæ nostræ dabit res ipsa. Vlysses namq; patrē habuit Laërtem, matrem Anticliam. Arceſium verò auum paternum. Ouid. lib. 13 Metamorph. vbi Vlyſsem ipsum inducit orantem:

*Nam mihi Laërtes pater est, Arceſius illi;
Iuppiter huic.* —

Ad propositam Apuleij sententiā facit quoq; illud Minutij Felicis: *N. bilitate* (inquit) *generosus es, parentes tuos laudās, omnes en. m. pari sorte nascimur, virtute distinguimur;*

EIVSDEM DE DEO SOCRATIS.

Emendationes:

Quarum rationem GOD. STEVVIENVS,
Deo fauente, aliquando red-
diturus est.

LIB de Deo Socratis: Vsq; ad regni mutabilem suggestum,
expeditū tribunal euectus est. Emen. mutabilem suggestū.
Lib. eod. Quod cū omnes facile respiciāt, ne quo satis maciō
reputare, & perinde, ut res est, admirari. Emen. perspiciant:
exputare. adhibe Ciceronem lib. 10. epist. 24.

IVSTI LIPSII
IN APVLEIO
DE DEO SOCRATIS
Emendationes.

Lib. de Deo Socratis: Nam & iurandum dicitur, ut ait Ennius. Leg. nam & Iouis iurandem dicitur.

Lib. eodem: per hos eosdem, ut Plato in symposio autumat, cuncta denunciata & Magorum varia miracula reguntur. Leg. cuncta Deum nunciata.

Lib. eodem: Annibali somnium pingat, vel Flamminio hostiam corrodat, vel Accio Nautio cotifices. Reponit, Nautio cotim fiet.

Lib. eod. Neq; enim in emendis equis phaleras cōsideramus & baltei polimiam. Leg. & baltei politiam.

IN L. APVLEII
PRIMAM
APOLOGIAM
GODESCALCI STEVVICHII
QVAESTIONES.

Godesc. Steuwich. Arnoldo Baert.

I. C. S. D.

RECTE, tu V. C. qui ut belli calamitō-
fissimi incommoda obliuiscare, alteri
illi Genialis lectuli scilicet nomē dedi-
sti. Memini videre me in musco multa,
elaborata planē in iure ciuili, & quæ
tua diligentia est, atq; industria, pluri-
ma post accessisse non dubito. Spero fore, ut tumulti-
bus bellicis nonnihil iam sedatis, ea omnia in lucem
proferas, & ut auditores tuos soles similiter & iuris
antecessores, pariterq; rogatos iuues tua opera. Eram
nuper in lectione Apulcij, in quo carptim notabam
hæc pauca (etsi fortasse nimis multa) de quibus, ut so-
leo de cæteris laboribus nostris, censuram tuam ex-
pectabo. Vale.

Accv.

ACCUSATORES, quare subscribere coacti. Tornare.

Lenigando corpori antiquitas dedita. Lauere, & lavare.

Cato cum tribus tantis servis in Hispaniam profectus.

Putare, pro aestimare. Sallustius Iugur. restitutus.

Finge, fac, pone, da ita esse.

Profectio bonorum apud Censores delata.

Ostendere, explere, demonstrare, valent, probare.

Vox similis in fine præcedentis absumpta.

Carminum inventor Mer-

fol. 121. Itatotiens ab accusandi periculo profugus, in assistendi venia perseveravit.

Narrat Apuleius aduersarium suum Siciniū Aemilianum primariæ causæ diffidentem, ne periculum incideret, quod in accusando ex subscriptione subeundum erat, latibulum quæsisse. libellum enim postera die, nomine pueri porrexisset, inibi adscripsisse. se pupillo accusanti tantum adistere. quorum verborum sententia mihi quidem (nescio an tibi quoq;) postulare videtur, legerem: in assistendi umbra perseveravit. Constitutum autem ab Impp. Arcadio & Honorio, ut in causis criminalibus inscriptiones præponerentur, l. in causis. C. de accusa. & inscriptionibus. l. momentariæ. C. vnde 6. l. vnic. C. de abigeis. l. libellorum. ff. eodem tit. epistola D. Traiani ad Plinium, de Christianis cobibendis. eò videlicet, ut alterutrâ partem digna legum tenere possit auctoritas. dicta l. in causis. & l. si cui. ff. de accusationibus. neq; impunita sit mentiendi licentia, cum calumpniantes ad vindictâ poscat similitudo supplicij. l. accusationis. C. de accusationibus.

fol. 124. Capillus horrore implexus, atq; impeditus stupreo tormento asimilis.

curius. Anquirere. Inmensalis correctus.

Humanitas proluxa. Doctrina posthuma.

Clepsidra in iudicio quales.

Proverbiū, aqua mihi hæt.

Formula. bonæ rei, male

rei: bono reip. malo reip. Magici qui.

Exdorsuare. Autem, Vari, in oratione cum ornatu.

Quantum potest. restituta

hæc phrasis Apuleio iapiui.

Penitus, Arnob. emen.

Dextra corporis fortiora.

Stata tempora Quippini.

Putabam emēdari posse, *impexis, atq; impeditus. stupro* pro tornamento assi. voce deriuata à tornando. Cic. *Id ita* tornaui, *ut nihil effici possit rotundius.* sequitur mox: *ab* inuente a quo vni studijs litterarum ex summis viribus deditur energiam habiturum videtur, & *summis.*

fol. 126. Quidm? *crimen haud contemnendum philo-* sopho nihil in se sordiū sinere, nihil r^{ss}piam corporis apertum, immundum pati, ac fatulentum.

Quod viderem de dētifricio disceptari, placuit verum esse, nihil r^{ss}piam corporis asperum, respexisse videtur ad eum versum de præcedentibus:

Complanatorem tumidule gingivule.

Præterea toto corpori leuigando veteres studuisse, præter Tibullum, Catullum, alios, testis mihi Arnobius non vno loco. & Marcialis lib. 2.

Splendida sis nolo, sordida nolo curis.

fol. 127. Cæterum qui sese sciat rationem prompturū, neq; inutilem, neq; iniucundam, eius meritò os *ut* bono potui poculum pralabitur.

Præterierint licet hos sermos p̄clari viri, nihilo secius tamē mihi statutū est eos tollere. primū substituo, orationē prompturum, inde scribo, *os ut* bono potui poculum prala *vetur*, quod valet idem quod pralabitur. Multa apud antiquos verba diuersimodè inflexa, sic & *lauare*: & tertia inflexione *lauere* dicebant. Virg. 4. Georg.

— laus improba rēter ora cruor.

Ea forma id verbi v̄sitatū Varroni, Plauto, Sallustio, & maioribus eorum fuisse, videre est apud Nonium Marcellum.

fol. 128. Cū in Hispaniam consul proficisceretur, tres seruos solos ex vrbe duxisse, quoniam ad villam publicam venerat, parum visum quī viceretur:

Continentiæ exemplum hoc ipse de se memoriæ prodidit M. Cato de cætero ne omittas emendare, quoniam ad villam pub. venerat. istic enim duos insuper pueros sibi emendos Cato curauit. & illos quinque in Hispaniam duxit.

h h h h fol.

APOLOGIAM I. QVAST. 481

*fert. asimet Idem lacus quoq; piscatores, & portus in cœsum dominus debet deferre. l. Forma. ff. de cœsibus. Rursum de-
prauatè apud eundem Apul. superiori versicul. vulga-
unt: Hercules purgator firarum. cùm deberent pugnator.*

*fol. 147. Quin inquit vana hæc conuicia auferitis? quin
ostēditis, quid insinulauistis? scelera immunia & incoëssa.*

*Exigua mutatione opus, vt sententia cōstet: quin o-
stenditis quod insinulauistis? sceleri immania. quin, inquit,
in uolis omisissis, ad scelera grauiora deuenitis; & quæ
ostendistis crimina capitalia probatis? Ostendere, de-
monstrare, explere, implere, Iurisprudētibus idem esse
quod probare, alibi docto. quinimò & ipse Apuleius
infra dixit: quæ si omnia palam, ac dilucidè ostēdero. Iterū
ac eadem oratione: expleas, quod es pollicitus. Arnobius:
Sperite (ait) monstrare liquor iste cur detur: id est, superfun-
ctus altaribus.*

*fol. 148. Quin imaginē qualem isti dicūt in discriminē cas-
itis deducit, quibus comitibus, quibus scrupulis, quibus cu-
lodibus perniciem cæcam & ineuuabilem prohibeat?*

*Primò reponebam, qualem isti dicunt. valet, qualem
e. cuiusmodi multa passim in Pandectis Florentinis.
e quibus ego in Commentario Vegetiano in emen-
tatione l. quæret aliquis. ff. de verb. signific. Postea
utod nesciam quis scrupulorum usus sit, mālīm, qui-
us satellitibus, quibus custodibus.*

*fol. 149. Caterū quæ ab illis ad ostendendum [cri-
minē] obiecta sunt, vana, & inepta, & simplicia; verèor nē
in crimina putes, quod obiecta sunt.*

facilè intelligis, cur rō [crimen] glossēmā

*solebat ad magbrū ceremonias ad-
am vector, & illic animi Venus,
manium potens Triuia*

*cia; quæro sic ne pariter ve-
tor, persuadebo puto his,
in bubulcum fistulas in-
Apollini celsissæ pro virga
h h h h 2 aurea,*

aurea, teste Apollidoro lib. 3. quę superāt, ea interpretabitur nobis Virg. 4. Aeneid.

Terentium tonat ore deos Erebumq̃, Chaosq̃;

Tergeminamq̃; Hecaten, tria virginis ora Diana.

Sparserat & latices simulatos fontis auerni;

Falcibus & messæ ad lunam quaruntur ahenis.

fol. 156. Tu eodem referes etiam gulones omnes, qui impenso pisci precio à piscatoribus mercantur: etiam ipsos piscatores, qui omnium generum pisces acquirunt.

Emendo, anquirunt. compolita vox ex præpositione antiqua, *Am* (quæ significabat circū) & *quarv*: testē habeo Festum. Idem verbū & libris superioribus Apuleio aliquoties reddendū notaueram. at loca in præsentiarū non occurrūt. Inferius hac eadem apologia: eadē *Gracē* & *Latine* aduītar cōscribere, & in omnibus *ammissa* anquirere, *aus* deficiētia supplere. in vulgatis hæret, *acquirere*. Reuoco & apud Iuuen. id verbi, satyra 14.

—nam quæ terraq̃, & mariq̃ue

Anquirenda putes, breuior via conferet illi.

fol. 158 Quin ergo dicitis me eadem opera precio impenso per plurimos piscatores quæsisse de littore *conchulā striatam*, testulam habentem, calculum teretem.

Mihi certē illa scriptura non sapit. nescio an coniecturam alijs probaturus sim, *testulam hiantem*.

fol. 159. Ne tu *Claudi Maxime* nimis patiens vir es, & oppido proxima humanitate, qui hasce eorum argumentationes diu herculē perpessus sis.

Magis placeret, *prolixa humanitate*. de quo nos alibi. hoc amplius ipse Apuleius mox, *liberalitatem uxoris suæ prolixa* vocat. Item Minutius ait, *prolixè gaudere*.

fol. eod. Si videatur suscipiat doctrinam *seram planē*, & post vinum.

Memineram auctore. in lib. 4. De asino dicere, *spem posthumam*. ideoq̃; emendabam hic: *doctrinam serā planē*, & *posthumam*. idemq̃; vt Iacobo Cuiacio primario I. C. in suis Observationibus. li. 3 c. 4. placere intellexi,

lexi, oppidò gauisus sum, nobis in mentem venisse, quod tantus vir suo quoq; calculo probât. *Sic immortalitatem posthumam* vocauit Minucius Fœlix, quæ Christianis post resurrectionem tribuetur.

fol. 160. *At tu interea dum legis, causam suscipe.*

Iubet Apuleius amanuenssem, aut alium recitare ex libro à se cõposito, quæ aduersarij vt magica accusauerant. nihilominus tẽpus quod huic lectioni impendebat, illud inquã tempus effluere sibi orãti nolebat, quare iubebat nõ causam interea, sed aquã aut clepsydram sustineret. Causarum parronis tempus distribui solere ad clepsydras, apud Vegetium docui eodẽ spectant & hæc paulò infrã eadẽ hac apologia: *cedo pueros istos, quibus confidit, produc. nomina qui sint, mea equaliter ad hoc vtare.* natum ab his clepsydris adagium, *aqua mihi hæret.* quo Cicero vsus ad Q. Fratrem lib. 2. epist. 7. Apuleius apologia sequent. *at tu licebit aquam sinas fluere,* quod ad figuram clepsydrę antiquę etiã Apuleij hæc adiicienda censeo ex 3 De alino: *Sic rursum præconis amplo boatu catus a. cusator quidã senior exurgit: & ad dicendi spaciũ vasculo quodã invicem coli graciliter fistulato, ac per hoc guttatim defluo, infusa aqua, populum sic adorat.*

fol. 163. *At enim, inquit, piscem cui rei, nisi malè proficidisti?*

Scriben. *malæ*, reclamant licet editiones ineptę. formulæ antiquarijs notæ: *bonæ rei: malæ rei: bono tuo, malo tuo, bono reip. malo reip.*

fol. 165. *Quis enim fando audiuit ad maleficio[magi- ca] desquamari, & exorsari pisces solere.*

Magnum periculũ est illud, *magica*, olim interpretandi causa ad vocem præcedentem adhibitu. suprà dixit, *maleficia. & artes nefandas.* Itidem tertio De alino dicebat Fotis ancilla: *& quod alioquin publicius maleficia disciplinæ per infames sumus.* Iterũ hac eadẽ apologia: *vt me in aliquo maleficio experirentur.* Similiter principio apologiæ sequẽtis vox illa accipienda est, his verbis: *& ipsis maleficijs insensus accusationem istam suscepit.*

h h h h 3 Quin-

Quinimò solent aruspices mathematici, arioli, augures, vates, Chaldæi, & quicunq; magicis carminibus adfueri sunt, non alio quàm malefici nomine cōsuetudine vulgi, appellari. l. nemo. & l. et si. C. de maleficis. In reliquis Apuleij, repono *ex dorsuari pisces*. imitatio Plautina est ex Aulul.

Congrum, miranam ex dorsua quantum potest.

fol. 166. Debet ille nescio qui puer prouidus quantum ego audio & corpore decorus atq; integer diligi, & animo solers & ore facundo, ut in eo aut diuina potestas quasi bonis aditus diuersetur.

Lego, puer probus, prouidū enim, & quod mox subiicitur, solertem esse, non videntur tam conuenire, ut videlicet dicatur diuina prouidentia in eo puero, tanquam in bonis adibus diuersari. Dicta hæc de puero, cuius opera vsi in vaticinatione magici. de cuius habitu scribit Apuleius secūdo De asino. & meminit illius Lactantius Firmianus lib. 7. cap. 15. In verbis reliquis, *in eo aut diuina potestas*. visum mihi tō aut minus sincerū, fortasse an mutandū in *autem*. quo modò suprà hac oratione particula vero cōlocabatur his verbis: *qui prouidentiam mundi curiosius vestigant, & impensius deos celebrant*, eos verò vulgò magos nomināt. Pari phrasi apud Plinium non vno in loco, nominatim lib. 3. epist. 8. *quare ego verò honestissimæ voluntati tuæ pareo*.

fol. 174. Agnoscis Maxime rationem Platonis, quantum potui, pro tempore perspicue explicatam.

Locutionem elegantē, ab alijs miror hætenus non reuocatam, *quantū potuit*. vsos ea formula Cæsarem, Terentium, Plautum, non vacat, neq; lubet ostēdere. Apuleium potius secūdo emendem hac eadem apologia: *audi igitur, cur cura cognoscere est. sed animo quantum potuit erecto*. hætenus libros occupat, *quantum potes*.

fol. 175. Quod dextræ auris crebriores iunxitus fatetur, signum erat morbi penitus adacti.

Lege, *penitus adacti* & causam huius rei ab Apuleio discere. Inā dextra, inquit, corporis validiora sunt, eoq;
minus

minus sp̄ei ad sanitarē. Emendo & Arnobium etſi le-
uiusculè l̄s. 2. quod ſi homines penitus ſe noſſent, aut intelle-
tū dei ſuſpicionis exciperent avara. libri impreſſi retinent,
penitus. Eodē pertinet quod & ſuprà in hac apologia
legendum monui, penitus piſcium ventribus inſuatis. pro
vulgari, penitus piſ ven. inſuatis. de quo nos alibi plurib.

fol. eod. Exuuias more caeterorum ſerpentium ſtatutis
temporibꝫ exuunt.

Locus iſte ex ijs eſt, in quibus reſtituendum putaui,
ſtatis temporibus.

fol. 177. Solus reſertur et Aemiliane, qui ſciās etiam
illa, quā neſciſ, tantū ſuper omnis ſtultitiā veltus eſ. quippe
qui ſoleriſſimi & acerrimi philoſophorum, ne ijs quidem
confidendum eſſe aiunt, quā videmus.

Clara, vt mea quidem fert opinio, emendatio: ſuper
omnis ſtultitiā veltus eſ. quippim ſoleriſſimi, &c.

fol. 182. Ac bono iam periculo ad teſtimonium illud
Craſſi. quod poſt iſta quaſi grauiſſimū legerū [à ſuſpicio-
nibus Aemiliani tranſcuſus] Teſtimoniū ex libello legi cu-
diſti Gumie cuiuſdam & deſperati lucronis Iunij Craſſi.

Quæ includenda curaui, ad oram libri ab interpre-
te quondam adſcripta fuiſſe arbitratus ſum.

fol. 183. Quā verò ſublimiter compoſitum & vero-
ſimiliter commentum.

Referēda huc quæ aliàs dixi de verbo, cōponere. de in-
de ſcripturā cōpendioſam librarijs cauſam præbuiſſe
loci deprauandi nō negabis, reſtituo ſubtiliter compo-
ſitum. facit pro me iſtud, quod reperi apologia proxi-
ma. o mirum commenſum, o ſubtilitas digna carcere.

fol. 185. Aut potius Aemilianus de conſilio fecit. ne cū
ſub tam ſeucriſ oculis tuis conſtitueret, ne tu belluam illam
puliſſiſ maxillis, ſædo aſpectu. de ſpecie improbares.

Seruiret hoc loco, vt cōueniens tribunali vocabu-
lum, conſiſſeret. magis tamen arridet ſcribamꝫ, ne cum
ſub tam ſeucriſ oculis conſiſſueretur, tu belluam illam.

IN L. APVLEII
SECUNDAM

APOLOGIAM

GODESCALCI STEVVICHII
QVAESTIONES.

Godesc. Steuwich. Francisco Lestræo.

I. C. S. D.

FATEOR, V. C. scribere oportuit ad te iam ante multos dies, si non alia causa, saltem quia id tibi placere intellexeram; tum etiam liberandæ meæ fidei: cæterum, quod minus desiderio, quo minus officio satisfactum sit, non ego in culpa; sed in causa rumores bellici, quibus effectum, ut vel pauci, vel omnino nulli ex agro Treuirensi commeare ad vos inpraesentiarum ausim. Quod ad valetudinem tuam, spero eandem esse, qualis, cum inter nos discessimus: hoc est, firmam. me profecto vehementissima febris, ea quæ; tertiana, iam tertium corripuit. si pertendar, nescio quid me futurum sit, periculum maxime in eo ponendum, quod peregrinus ego; tum quod medicos paucos, paucissima quæ necessaria ægrotis in hac urbe reperta iri existimem. Illud mihi deliberatum; atque constitutum est, per dies aliquot hic consistere, ut vel sola quiere reficiar. nam naui me committere, ac Mogontiacum pergere nisi valentem, ac bene firmum; neque consultum, neque admodum necessarium. Observationes istas in Apuleium si modò est ut possis, mecum considera. mox respondebo quoque; ad ea quæ vel per litteras, vel in coram ex me quaesisti. Vale, & collegas tuos D. P. Gregorium Decanum, & D. Gulielmum Barelaum, iuris professores, meis verbis saluta.

NON est aliud, inuidia:
valet, quàm inuidia, SUBLAM
menda ex Cic. epist.

Eo ad, ea propter, ad quo.

Ex ed. FRUCTURUS. In Panegyrico locus sanatus. Solere, verbum non castum.

Magna fraus circa dosem.
Formula,

Formula, Ex more: more
 maiorū: sine more: malo more:
 More Romano: more perpe-
 tuo: contra bonos mores.
 Macci & buccones. Stare
 pro aliquo. Quam ausus es.
 Diloco T. Lanta dos. Ho-
 minis, pro ominis. Scænum,
 & lauum omen.
 Ingratè, Ingratīs, Ingra-
 fol. 192. Quid igitur est: cuius clarè dilucet aliam rem
 inuidiam nullam esse.

Ratam phrasim minus perceptam sententię deprau-
 andæ fuisse intelliges rescribo, aliam rem inuidia nullā
 esse. vt Aemilianus & impulsor eius Rufinus Apuleium
 reum facerent, non aliud, præter inuidiam, in causa
 fuisse ait. ea phrasi Horatius:

Edicto vetuit, ne quis se præter Apellem
 Pingeret, aut alius Lysippo duceret ara.

Itidem Varronem locutū demonstraui in Particulis.
 Addo nunc, mendam tollendā ex epistola M. Bruti a-
 pud Ciceron. lib. 11 famil. epist. 2. Nec quidquid aliud li-
 bertate cōmune quæ fuisse. vulgatis in libris adhibetur præ-
 positio: aliud à libertate, sed eam codices m. s. respuunt.

fol. 193. Vt medius fidius verear Maxime, quicquid in cōsi-
 lio estis, ne demissum & subornatū à me accusatorē putetis.

Fortean in antiquis fuerit, ne ei missum.

fol. 194. Verum enimuerò vanis frustrationibus nu-
 ptias eludit eo ad, dum puerorum auus fatō concessit.

Ita verba interpungenda. nec ordo eorum mutan-
 dus, quod veteribus non displicuerit istiusmodi vt
 cum anastrophe, eo ad, ad quo, ea propter, &c.

fol. 196. Nam Pontianus accepiis litteris matris cōse-
 ssim Romam aduolauit.

Hic somnus fortè obrepfit operis in opere nō lōgo,
 & quod magis mirere propagatus error per omnes
 editiones quem tollo, confestim Roma aduolauit, mater

h h h h 5

enim

vera dicat approbare, prorsus illorum testimonio sententiam ferri. Dignum obseruatione, quod Apuleius *custodiam* appellat ipsum illū hominem, qui custodiendus traditus. vt & Plinius lib. 10. epist. 31. qua phrasi & I. C. dixere, *custodiam neglegere. custodiam recipere* & de ipsis, qui custodiuntur agentes, dicunt, *custodiam multisibus euadere.* l. 9. 10. 12. ff. de custodia & exhibitione reorum. Itidē antiqui *optionem* appellauere eū, qui optatus sit. fol. eod. *In rebus incertis prospiciator, dubijs pramonitor, periculosis viator, egenis opitulator.*

Emendare conor, *periculosis viator.* sequentia ipsius auctoris verba considerata relinquo: tum & hęc Minutij Felicis, qui de eodem Deo differens, Socrates (inquit) nouit, qui ad nutum & arbitrium adsidentis sibi demonis, vel declinabat negocia, vel petebat. meminit eiusdem & Laetant. Firmian. lib. 2. Diuinarum institutionū, ca. 15.

fol. 112. Quis igitur in tali tempore est ad dicendum exhortatus? nempe Pilius orator, eloquio comis.

Si me audis, leges, ad dicendum exoptatus. Virgilius tertio Aeneid.

Optatusq; locum regno.

in, status idem Petronius:

Hac ubi calcavit Caesar iuga milite lato,

Optatusq; locum summo de vertice montis.

fol. eod. Corpus annis abire, animum prudentia vigere, verba dulcedine affluere.

Metuo ne perierit hic verbum vetus, & optimis scriptoribus frequentatum *vigere.* Pomponius Maiali, animos *Venus veget voluptatibus.* Itidem Sallustio repositum principio Coniurationis, volentibus membranis. Iterum reddo Apuleio prima Apologia: *cur oratio vestra rebus flaccet, strepitu veget.* in editis libris haec non est, *viget.*

fol. eod. Itidem cum rebus creperis, & adflictis spectatores diligendi sunt, qui nocte intempesta castra hostium penetrent.

Reuocandi huc è re militari speculatores, & scribendū speculatores diligendi, de utroq; adi Commentarium nostrum ad Fl. Veget, fol.

fol. 114. Verùm enim uerò ut ista sunt, certè qui omnium ariolorum voces audiunt, sæpenuerò auribus suis usurpant vocem, de qua nihil contentur, quàm sciunt ex ore humano profectam.

Si quicumq; locum diligenter expenderit, in meam sententiam pedibus iturum, geminatione scilicet duarum uocum rectè constitutum iri, *ut ista sunt*, deinde, *quanquam sciunt*.

fol. 82. Quæ si foret frustra quapiam, cur non potius aut uxor, aut certè cuiuspiam uox diceretur? ut ait illi Terentiana meretrix: Audire uocem uisa sum modò militis.

Emendate quidã conatus, aut uox, aut certè. crus fregit, qui gulam sanare uoluit, poscit sententia hanc, aut non abfimilem correctionem, cur non potius aut uxoris, aut serui cuiuspiã uox diceretur? Terentij uersum Andria, ex hoc Plautino Cistell. adumbratum video:

Audire uocem uisa sum ante ades modò

Mei Lampadisci serui. ———

fol. 115. Et nihil æquè miror, quàm cum omnes cupiãt, o sciant quantum uiuax animus colendus sit; tamen animum suum non colant.

Rescribe, quàm cum omnes capiant.

fol. 118. Hoc enim nec à patre hereditarium est, nec casu pendulum, nec à suffragio amminiculum, nec à corpore cadurum, nec ab ætate mutabile.

Betpaldinam editionem caue sequaris, quæ habet: suffragio amminiculum. nam ita mihi nouem sorores illas fauere cupio, ut uera scriptura est, suffragio anniculũ. magistratũ annuũ tangit, qui suffragijs adipiscebatur. ab anno uxorogisicũs formatur, annulus, annellus et anniculus.

fol. eod. Incipit parua prædite patria nomine celebri.

Clarosq; posens pectore Achuis clauibus autor

Grauis Dardanis gentibus uisior Laërtiae.

Eos uersus Apuleius laudat ex Accij Philosteta. principio uidelicet tragædiæ, repono, prodite patria, simul hos uersus in fragmentis ueterum poetarũ adhuc consideratos,

fideratos, adscribendos indico. Pergit porro Apuleius in comparatione Socratis & Vlyssis utrumq; nimirum sedulo operam dedisse, ne quid alienum in laudibus suis audirent longè præter morem eorum, quos nihil ferè, quàm imagines maiorum, & longos naralès passim crepare audias, in auribus, quàm virtutis studio orationes, quos parum sit gloriæ, & claritati suorum non respondere, modone omnino eam extinguerent, vitæque turpiter acta tam densas offenderent tenebras, ut metuendum sit illos ipsos, & unà omnes auctores brevi in obliuionem omnino venturos: verba Apuleij hoc modo vulgari videmus.

fol. eod. Nouissimè patrem memorat. ceterum omnes laudes eius viri audistis. nihil mihi nec Laërtes, nec Anticlia, nec arctissimus vendicat.

Corrigo, nec Arceſius vendicat. coniectura nostræ dabit res ipsa. Vlyſſes namq; patrē habuit Laërtem, matrem Anticliam. Arceſium verò auum paternum. Ouid. lib. 13 Metamorph. ubi Vlyſſem ipsum inducit orantem:

Nam mihi Laërtes pater est; Arceſius illi;
Iuppiter huic. —

Ad propositam Apuleij sententiā facit quoq; illud Minutij Felicitis: Nihil ita (inquit) generosius, parentes tuos laudat, omnes enim pari sorte nascimur, virtute distinguimur;

EIVSDEM DE DEO SOCRATIS.

Emendationes:

Quarum rationem GOD. STEVVIČHIŮS;
Deo fauente, aliquando red-
diturus est.

LIB de Deo Socratis: Usq; ad regni mutabilem suggestum, expendit tribunal euectus est. Emen. mutabilem suggestum.
Lib. eod. Quod cum omnes facile respiciat, nequeo satis mecum repusare, & perinde, ut res est, admirari. Emen. perspiciant: expusare. adhibe Cicronem lib. 10. epist. 24.

IVSTI

IVSTI LIPSII
IN APVLEIO
DE DEO SOCRATIS
Emendationes.

Lib. de Deo Socratis: Nam & insurandum dicitur, ut ait Ennius. Leg. nam & Iouis iurandem dicitur.

Lib. eodem: per hos eosdem, ut Plato in symposio autumat, cuncta denunciata & Magorum varia miracula reguntur. Leg. cuncta Deum denunciata.

Lib. eodem: Annibali somnium pingat, vel Flamminio hostiam corrodat, vel Accio Naulo cotificet. Reponit, Naulo cotim fices.

Lib. eod. Neq; enim in emendis equis phaleras consideramus & baltei polimiam. Leg. & baltei politiam.

IN L. APVLEII
PRIMAM
APOLOGIAM
GODESCALCI STEVVICHII
QVAESTIONES.

Godesc. Steuwich. Arnoldo Baert.

I. C. S. D.

RECTE, tu V. C. qui ut belli calamitosis-
sini incommoda obliuiscare, alteri
illi Genialis lectuli scilicet nomē dedi-
sti. Memini videre me in musco multa,
elaborata planē in iurē ciuili, & quæ
tua diligentia est, atq; industria, pluri-
ma post accessisse non dubito. spero fore, ut tumulti-
bus bellicis nonnihil iam sedatis, ea omnia in lucem
proferas, & ut auditores tuos soles similiter & iuris
antecessores, pariterq; rogatos iuues tua opera. Eram
nuper in lectione Apuleij, in quo carptim notabam
hæc pauca (etsi fortasse nimis multa) de quibus, ut so-
leo de cæteris laboribus nostris, censuram tuam ex-
pectabo. Vale.

Accv.

ACCUSATORES, quare subscribere coacti. Tornare.

Leuigando corpori antiquitas dedita. Lauere, & lauare.

Cato cum tribus tantis seruis in Hispaniam profectus.

Putare, pro assimare. Sallustius Iugur. restitutus.

Finge, fac, ponè, da ita esse. Professio bonorum apud Censores delata.

Ostendere, explere, demonstrare, valent, probare.

Vox similis in fine præcedentis absumpta.

Carminum inuentor Mer-

fol. 121. Itatotiens ab accusandi periculo profugus, in assistendi venia perseverauit.

Narrat Apuleius aduersarium suum Siciniū Aemilianum primariæ causæ diffidentem, ne periculum incideret, quod in accusando ex subscriptione subeundum erat, latibulum quæsisse. libellum enim postera die, nomine pueri porrexisset, inibi adscripsisse. se pupillo accusanti tantum adistere. quorum verborū sententia mihi quidem (nescio an tibi quoq;) postulare videtur, legerem: in assistendi vmbra perseverauit, Constitutum autem ab Imp. Arcadio & Honorio, ut in causis criminalibus inscriptiones præponerentur, l. in causis. C. de accusa. & inscriptionibus. l. momentariæ. C. vnde 6. l. vnic. C. de abigeis. l. libellorum. ff. eodem tit. epistola D. Traiani ad Plinium, de Christianis cohibendis. eò videlicet, ut alterutrā partem digna legum tenere possit auctoritas. dista l. in causis. & l. si cui. ff. de accusationibus. neq; impunita sit mentiendi licentia, cum calumpniantes ad vindictā poscat similitudo supplicij. l. accusationis. C. de accusationibus.

fol. 124. Capillus horrore implexus, atq; impeditus stupro tormento assimilis.

Putabam

curius. Anquirere. Inuenalis correctus.

Humanitas prolixa. Doctrina posthuma.

Clepsidra in iudicio quales.

Proverbiū, aqua mihi heret.

Formule, bonæ rei, malæ rei; bono reip. malo reip. Magici qui.

Exdorsuare. Autem, Verò, in oratione cum ornatu.

Quantum potest. restituta

hæc phrasis Apuleio sapius.

Penitus, Arnob. emen.

Dextra corporis fortiora.

Stata tempora Quippini.

Putabam emēdari posse, *imprexus*, atq; *impeditus* *stup-*
pro *tornamento* *assi*. voce deriuata à *tornando*. Cic. *Id ita*
tornauit, ut nihil effici possit rotundius. sequitur mox: *ab*
inuenit *apo* *vnus* *studijs* *litterarum* *ex* *summis* *viribus* *dedi-*
tus *energiam* *habitūrum* *videtur, &* *summis.*

fol. 126. Quidm? *crimen* *haud* *contemnendum* *philo-*
sopho *nihil* *in* *se* *sordiū* *sinere*, *nihil* *rspiam* *corporis* *aper-*
tum, *immundum* *pai*, *ac* *scetulentum.*

Quod viderem de dēitificio disceptari, placuit ve-
 rum esse, *nihil* *rspiam* *corporis* *asperum*, respexisse videtur
 ad eum versum de præcedentibus:

Complanatorem tumidula gingiuula.

Præterea toto corpori leuigando veteres studuisse,
 præter Tibullum, Catullum, alios, testis mihi Arno-
 bius non vno loco. & Marcialis lib. 2.

Splendida sit nolo, sordida nolo cutis.

fol. 127. Caterū qui sese sciat rationem prompturū,
neq; *inutilem*, *neq;* *iniucundam*, *eius* *meritū* *os* *ut* *bono* *po-*
tui *poculum* *pralabitur.*

Præterierint licet hos scrupos p̄clari viri, nihilo se-
 cius tamē mihi staturū est eos tollere. primū substituo,
orationē *prompturum*, inde scribo, *os* *ut* *bono* *potui* *poculum*
prala *vetur*. quod valet idem quod *pralabitur*. Multa a-
 pud antiquos verba diuersimodē inflexa, sic & *lauare*:
 & tertia inflexione *lauere* dicebant. Virg. 4. Georg.

—lauis improba teret ora cruor.

Ea forma id verbi vsitatū Varroni, Plauto, Sallustio,
 & maioribus eorum fuisse, videre est apud Nonium
 Marcellum.

fol. 138. Cū in Hispaniam consul proficisceretur,
tres *seruos* *solos* *ex* *vrbe* *duxisse*, quoniam ad villam publi-
 cam venerat, parum visum quī viceretur:

Cōtinentiæ exemplum hoc ipse de se memoriæ
 prodidit M. Cato de cætero ne omittas emendare,
quom *iam* *ad* *villam* *pub.* *veneras*. istic enim duos insuper
 pueros sibi emendos Cato curauit. & illos quinque in
 Hispaniam duxit.

fol. 139. Delicias veniris, & ingunum neq; vult vllat,
neque potest.

Suspicionem ducor. scribendum neq; vult vllas, neq; pu-
tar hoc est, *astimat philosophus*. ad eum modum id verbi
Terentio, Ciceroni, Plauto vltatum pueri scire pos-
sint ex Nonio. Apuleius hac eadem apologia: *quod si*
hæc exempla nihili putas. Apuleius tertio Floridor, *cuperi*
nemo, si verè putet, potest. Sallustio Iugur idem excidisse
animaduerti in oratione Adherbali: *Pamitia nostra cum*
populo Rom. bello Carthaginensi amicitiam instituit. quo tem-
pore magis fides eius, quàm fortuna petenda erat. legunt alij
nec malè, *fortuna pendenda*. mihi tamen lubet quod di-
uersis in membranis reperi. *petenda*, vel tantillum im-
mutare, ac scribere *fortuna putanda erat* Cicero Attico:
Iampridem scito esse, cum vnuq; te pluris, quàm omnes illos
putem. lib. 12. epist. 21. idem: *ea à me minimi putabantur*.
lib. 1. Famil. epist. 9. Plaut. Amph.

— nam mecum argumentis puta.

fol. 142. Quod viuo gracili lare, quod pauciores ha-
beo, parcius pascō, leuius vestio.

Aut valdè huius animi frustra sum: aut scripsit au-
tor: *quod paucos seruos habeo. pauld antè: Sed finge hæc al-*
iter se, ac me ideo pauperem, quia mihi fortuna diuitias inui-
dit. Expedita mihi, atq; aded certissima ad emēdatio-
nem semita. ex geminatione syllabæ, scribo *aliter* s. 2,
pro *aliter* esse. Virg quarto Aeneid.

Quis me autem fac velle sinit. —

Locutiones solemnes linguæ Romanæ proceribus
fac ita esse. fac aliter esse. finge illum posse. puta me dedisse. po-
ne victum esse, do retineri posse, &c. de quibus nos in vsum
puerorum egimus in libro de Particul.

fol. 194. Si me non ad causam agendā, verum ad cen-
sum differendum vocasti. ne quid iuterum meari nesciai.

In vetustis codicibus, ex antiquo scribēdi more fuis-
se autumo, *ad censum differendū*, pro *deferendū*. conue-
niens vocabulum ei, qui in iudicio tanquā apud Cen-
sorem patrimonij sui vires professurus erat. Itidē Vl-
pianus in Formula censuali: *omnia*, inquit, *ipse qui de-*
feret,

APOLOGIAM I. QUEST. 48;

Fert. astringit. Idem: lacus quoq; piscatores, & portus in celsum dominus debet deferre. l. Forma. ff. de celsibus. Rursum de prauate apud eundem Apul. superiori versicul. vulgarentur: Hercules purgator ferarum, cum deberent pugnator.

fol. 147. *Quin inquam vana hæc conuicia aufertur? quin ostēdiis, quid insinulauistis? scelera immunia & incōcessa.*

Exigua mutatione opus, ut sententia cōstet: quin ostendimus quod insinulauistis? scelerum immunia. quin, inquit, frivolis omissis, ad scelera grauiora deuenitis; & quæ intendistis crimina capitalia probatis? Ostendere, demonstrare, explere, implere, Iurisprudentibus idem esse quod probare, alibi doceo. quinimod & ipse Apuleius infra dixit: quæ si omnia palam, ac dilucide ostēdero. Iterum hac eadem oratione: expleas, quod es pollicitus. Arnobius: Aperite (ait) monstrate liquor iste cur detur: id est, superfundatur altaribus.

fol. 148. *Quin magis qualem isti dicunt in discrimine capitis deducit, quibus comitibus, quibus scrupulis, quibus custodiis perniciem cæcam & inuitabilem prohibeat?*

Primum reponebam, qualem isti dicunt. valet, qualem me cuiusmodi multa passim in Pandectis Florentinis, de quibus ego in Commentario Vegetiano in emendatione l. quæret aliquis. ff. de verb. signific. Postea quod nesciam quis scrupulorum usus sit, malim, quibus satellitibus, quibus custodiis.

fol. 149. *Ceterum quæ ab illis ad ostendendum [crimen] obiecta sunt, vana, & inepta, & simplicia; vereor ne i deo tantum crimina putes, quod obiecta sunt.*

Causam facile intelligis, cur tō [crimen] glossam censeam.

fol. 155. *Igitur ut solebat ad maiorum ceremonias aduocari Mercurius carminum vector, & illic animi Venus, & Luna noxium conscia, & manium potens Triuia*

Ut scribendum, noctium conscia; quæro sit ne pariter verum. Mercurius carminis inuentor. persuadebo puto his, qui memores erunt Mercurium bubulcum fistulas inhaussisse, cōpegisse; ac demum Apollini cessiisse pro virga
 h h h h 2 aurea,

aurea, teste Apollidoro lib. 3. quæ superât, ea interpretabitur nobis Virg. 4. Aeneid.

Tercium tonat ore deos Erebumq; Chaosq;

Tergeminamq; Hecaten, tria virginis ora Diana.

Spargerat & latice simulatos fontis auerni;

Falcibus & messe ad lunam quaruntur ahenis.

fol. 156. Tu eodem referes etiam gulones omnes, qui impenso piscis precio à piscatoribus mercantur: etiam ipsos piscatores, qui omnium generum pisces acquirunt.

Emendo, anquirunt. composita vox ex præpositione antiqua, *Am* (quæ significabat circū) & *quaro*: testē habeo Festum. Idem verbum & libris superioribus Apuleio aliquoties reddendū notaueram. at loca in præfationi non occurrūt. Inferius hac eadem apologia: eadē Græcè & Latine adnotat cōscribere, & in omnibus ausmissa anquirere, aut defecta supplere. in vulgatis hæret, acquirere, Reuoco & apud Iuuen. id verbi, satyra 14.

—nam quæ terraq; te, mariq;

Anquirenda putes, breuior via conferes illi.

fol. 158. Quin ergo dicitis me eadem opera precio impenso per plurimos piscatores quassisse de littore conchulā striatā, testulam habentem, calculum teretem.

Mihi certè illa scriptura non sapit. nescio an coniecturam alijs probaturus sim, *testulam hiansē*.

fol. 159. Ne tu Claudi Maxime nimis patient vir es, & oppido proxima humanitate, qui hasce eorum argumentationes diu herculè perpessus sis.

Magis placeret, *prolixa humanitate*. de quo nos alibi. hoc amplius ipse Apuleius mox, *liberalitatem uxoris suæ prolixa vocat*. Item Minutius ait, *prolixè gaudere*.

fol. eod. Si videatur suscipiat doctrinam seram planè, & post vinum.

Memineram auctore. ne lib. 4. De asino dicere, *spem posthumam*. ideoq; emendabam htc: *doctrinam serā planè, & posthumam*. idemq; vt Iacobo Cuiacio primo I. C. in suis Observationibus. li. 3 c. 4. placere intellexi,

lexi, oppidò gauisus sum, nobis in mentem venisse, quod tantus vir suo quoq; calculo probât. *Sic immortalitatem posthumam vocauit Minucius Fœlix, quæ Christianis post resurrectionem tribuetur.*

fol. 160. *At tu interea dum legis, causam suscipe.*

Iubet Apuleius amanuensem, aut alium recitare ex libro à se cõposito, quæ aduersarij vt magica accusauerant. nihilominus tẽpus quod huic lectioni impendebat, illud inquã tempus effluere sibi orãti nolebat, quare iubebat nō causam interea, sed aquã aut clepsydram sustineret. Causarum patronis tempus distribui solere ad clepsydram, apud Vegetium docui eodẽ spectant & hæc paulò infrà eadẽ hac apologia: *cedo pueros istos, quibus confiditis, produc. nomina qui sint, mea aqua licet ad hoc vtare. natum ab his clepsydri adagium, aqua mihi hæret.* quo Cicero vsus ad Q. Fratrem lib. 2. epist. 7. Apuleius apologia sequent. *at tu licebit aquam sinas fluere.* quod ad figuram clepsydre antiquæ etiã Apuleij hæc adiijcienda censeo ex 3 De asino: *Sic rursus præconis amplo boatu catus a. cufasor quidã senior exurgit: & ad dicendũ spaciũ vasculo quodã inuicem colli graciliter fistulato, ac per hoc guttatim defluo, infusa aqua, populum sic adorat.*

fol. 163. *At enim, inquit, piscem cui rei, nisi malè proscidisti?*

Scriben. *malæ*, reclamationes licet editiones ineptę formulæ antiquarijs notæ: *bonæ rei: malæ rei: bono tuo, malo tuo, bono reip. malo reip.*

fol. 165. *Quis enim fando audiuit ad maleficia[magica] desquamari, & exorsari pisces solere.*

Magnum periculũ est illud, *magica*, olim interpretandi causa ad vocem præcedentem adhibitu. suprà dixit, *maleficia, & artes nefandas.* Itidem tertio De asino dicebat Fotis ancilla: *quod aliquin publicius malefica disciplinæ per infames sumus.* Iterũ hac eadẽ apologia: *vt me in aliquo maleficio experirentur.* Similiter principio apologiæ sequẽtis vox illa accipienda est, his verbis: *& ipsis maleficis insensus accusationem istam suscepit.*

Quinimò solent aruspices mathematici, arioli, augures, vates, Chaldæi, & quicunq; magicis carminibus adfueri sunt, non alio quàm malefici nomine cōsuetudine vulgi, appellari. l. nemo. & l. et si. C. de maleficis In reliquis Apuleij, repono *ex dorsuarii pisces*. imitatio Plautina est ex Aulul.

Congrum, miranam ex dorsua quantum potest.

fol. 166. Debet ille nescio qui puer prouidus quantum ego audio & corpore decorus atq; integer diligi, & animo solers & ore facundo, ut in eo aut diuina potestas quasi bonis ædibus diuersetur.

Lego, puer probus, prouidū enim, & quod mox subiicitur, solertem esse, non videntur tam conuenire, ut videlicet dicatur diuina prouidentia in eo puero, tanquam in bonis ædibus diuersari. Dicta hæc de puero, cuius opera vsi in varicatione magici, de cuius habitu scribit Apuleius secūdo De asino. & meminuit illius Lactantius Firmianus lib. 7. cap. 15. In verbis reliquis, in eo aut diuina potestas, visum mihi tō aut minus sincerū, fortasse an mutandum in autem. quo modò suprà hac oratione particula vero cōlocabatur his verbis: qui prouidentiam mundi curiosius vestigant, & impensius deos celebrant, eos verò vulgò magos nomināt. Pari phrasi apud Plinium non vno in loco, nominatim lib. 3. epist. 8. quare ego verò honestissimæ voluntati tuæ pareo.

fol. 174. Agnoscis Maxime rationem Platonis, quantum potui, pro tempore perspicuè explicatam.

Locutionem elegantē, ab alijs miror hætenus non reuocatam, quantum potui. vsos ea formula Cæsarem, Terentium, Plautum, non vacat, neq; lubet ostēdere. Apuleium potius secundò emendem hac eadem apologia: audi igitur, cur cura cognoscere est, sed animo quantum potui erecto. hætenus libros occupat, quantum potes.

fol. 175. Quod dextræ auris crebriores tintus fatur, signum erat morbi penitus adacti.

Lege, penitus adacti & causam huius rei ab Apuleio discere. Inā dextra, inquit, corporis validiora sunt, eoq; minus

minus sp̄ei ad sanitarē. Emendo & Arnobium etsi le-
uiusculè h. z. quod si homines penitus se nossent, aut inselle-
Etia dei iussuptionis exciperens a. ra. libri impressi retinent,
penitus. Eodē pertinet quod & suprā in hac apologia
legendum monui, penitus piscium ventribus insuatis, pro
vulgari, penitus pis ven. insuatis. de quo nos alibi plurib.

fol. eod Exuuias more ceterorum serpentium statuis
temporibus exuant.

Locus iste ex ijs est, in quibus restituendum putauī,
statis temporibus.

fol. 177. Solus re. pertus et Aemiliane, qui scias etiam
illa, quæ nescis, tantū super omnis stultitia veltus es. quippe
qui solertissimi & acerrimi philosophorum, ne ijs quidem
confidendum esse aiunt, quæ videmus.

Clara, vt mea quidem fert opinio, emendatio: super
omnis stultitia eu. cltus es. quippini solertissimi, & c.

fol. 182. Ac bono iam periculo ad testimonium illud
Craffi quod post ista quasi grauissimū legērūt [à suspicios
nibus Aemiliani transcurfus] Testimonū ex libello legi au-
disti Gumia cuiusdam & desperati lucronis Iunij Craffi.

Quæ includenda curauī, ad oram libri ab interpre-
te quondam adscripta fuisse arbitratus sum.

fol. 183. Quā verò sublimiter compositum & vero-
similiter commentum.

Referēda huc quæ aliās dixi de verbo, cōponere. dein-
de scripturā cōpendiosā librariis causā prębuisse
loci deprauandi nō negabis, restituo subtiliter compo-
situm. facit pro me istud, quod reperi apologia proxi-
ma. o mirum commentum, o subtilitas digna carcere.

fol. 185. Aut potius Aemilianus de consilio fecit. ne eū
sub tam seueris oculis tuis constitueret, ne tu belluam illam
pulsis maxillis, fædo aspectu. de specie improbares.

Seruiret hoc loco, vt cōueniens tribunali vocabu-
lum, confisteret, magis tamen arridet scribamus, ne cum
sub tam seueris oculis consisteretur, tu belluam illam.

IN L. APVLEII
SECUNDAM

APOLOGIAM

GODESCALCI STEVVICHII
QUESTIONES.*Godesc. Steuwich. Francisco Lestræo.*

I. C. S. D.

ATEOR, V. C. scribere oportuit ad te iam ante multos dies, si non alia causa, saltem quia id tibi placere intellexeram; tum etiam liberandæ meæ fidei: ceterum, quod minus desiderio, quo minus officio satisfactum sit, non ego in culpa; sed in causa rumores bellici, quibus effectum, ut vel pauci, vel omnino nulli ex agro Treuirensi commeare ad vos inpresentiari aufing. Quod ad valetudinem tuam, spero eandem esse, qualis, cum inter nos discessimus: hoc est, firmam. me profecto vehementissima febris, ea quæ; tertiana, iam tertium corripuit. si pertendat, nescio quid me futurum sit, periculum maximè in eo ponendum, quod peregrinus ego; tum quod medicos paucos, paucissima quæ necessaria ægrotis in hac urbe reperta iri existimem. Illud mihi deliberatum; atque constitutum est, per dies aliquot hic consistere, ut vel sola quiete reficiat. nam naui me committere, ac Mogontiacum pergere nisi valentem, ac bene firmum; neque; consultum, neque; aded necessarium. Observationes istas in Apuleium si modò est ut possis, mecum considera. mox respondebo quoque; ad ea quæ vel per litteras, vel in coram ex me quaesisti. Vale, & collegas tuos D. P. Gregorium Decanum, & D. Gulielmum Barelaum, iuris professores, meis verbis saluta.

NON est aliud, inuidia:
valet, quam inuidia. Subla-
menda ex Cic. epist.

Eo ad, ea propter, ad quo.

Ex eo. Fructurus. In Panegyrico locus sanatus. Solere, verbum non castum.

Magna fraus circa dotem.
Formula,

Formula, Ex more: more
 maioris: sine more: malo more:
 More Romano: more perpe-
 tuo: contra bonos mores.
 Maci & buccones. Stare
 pro aliquo. Quam ausus es.
 Disce T. Lanta dos. Ho-
 minis, pro ominis. Scænum,
 & lænum omen.
 Ingratè, Ingratis, Ingra-
 fol. 192. Quid igitur est? cuius clarè dilucet aliam rem
 inuidiam nullam esse.

Raram phrasim minus perceptam sententię deprauandæ fuisse intelliges rescribo, aliam rem inuidia nullã esse. vt Aemilianus & impulsor eius Rufinus Apuleium reum facerent, non aliud, præter inuidiam, in causa fuisse ait. ea phrasi Horatius:

Edicto vetuit, ne quis se præter Apellem

Pingeret, aut alius Lysippo ductret ara.

Itidem Varronem locutũ demonstrauit in Particulis. Addo nunc, mendam tollendã ex epistola M. Bruti apud Ciceron. lib. 11 famil. epist. 2. Nec quidquid aliud libertate cõmune quæsisse. vulgatis in libris adhibetur præpositio: aliud à libertate, sed eam codices m. s. respuunt.

fol. 193. Vt mediis fidius verear Maxime, quicquid in cõsilio estis, ne demissum & subornatũ à me accusatorẽ putetis.

Fortean in antiquis fuerit, ne ei missum.

fol. 194 Verũ enim uerò vanis frustrationibus nuptias eludit eo ad, dum puerorum auus factus concessit.

Ita verba interpungenda, nec ordo eorum mutandus, quod veteribus non displicuerit istiusmodi vitiũ cum anastrophe, eo ad, adquo, ea propter, &c.

fol. 196. Nam Pontianus acceptis litteris matris cõfessim Romam aduolauit.

Hic somnus fortè obrepfit operis in opere nõ lingo, & quod magis mirere propagatus error per omnes editiones quem tollo, confestim Roma aduolans, mater

h h h h 5 enim

enim filiū ad Tripolitanæ prouincię ciuitatē Oēam,
Roma suis litteris euocauit; ex Italia in Aphricam.

fol. 198. *Mulus etiam precibus me ab amicis meis Ap-
pūs aufert, ut sese domum matris suę transferat. salubriorē
mihi habitationē futuram. præterea prospectum matris, qui
mihi gratissimus est, liberius me ex ea fruiturum.*

Quin scribamus, ut scilicet domū matris suę trāserat, tum
& posteriora in hunc modū mutemus. *liberius me ex eo
fructus. v. usurpauit. ex eo, pro, exinde; ex eo tēpore. quod nō
possunt ignorare iuris studiosi. nam ita solent Prudē-
tes loqui, quibus vsui quoq; fructus. fructurum, pro frui-
tus. fructurum. testes mihi leges, & fragmēta Senatuscō-
sultorū veterum Festus. Lucretius, alij. Manifesta mē-
da in scriptore Panegyrico. vbi legitur, fructus exinde
luce perpetua. debet enim restitui. fructurum exinde l. p.*

fol. 199. *Perpaucis hominem quā modestissimē potero
necessario demonstrabo. Nisi omnino de eo reticuerō opte-
ram perdididerit, quod negotium istud mihi ex summis viri-
bus conflauit.*

Mutū leuiter interpunctionem & scripturam, de-
monstrabo: ne si omnino de eo reticuerō.

fol. 200. *Olim solers suo nunc coniugis corpore vulgo
meret.*

Vsus, ut opinor, Plautino verbo, *solere*. quod obscæ-
num, & in re venerea vsitatum diuersi iam monuerū,
scribo igitur, *olim solens suo*.

fol. 201. *Pleraq; tamen rei familiaris in nomen vxoris
callidissima fraude confert: ipse egens, nudus.*

Fraudem istā Rufini norunt quoq; nostri temporis
mercatores, quos videmus vxores domū ducere dote
lautiore interdum, quā vel maritus accipere dignus
sit, vel socer potens persolvere. Cæterū dos illa,
ne quid erres, non in alio, quā in vna tabula ferē
consistit. venit vxor cum mille: at tabulis decē millia
continentur, ut nimirum, si foro cedendum sit, credi-
tores frustrentur, vxor pecuniam dotis nomine con-
seruet,

seruet, ipsa cum marito pudorem amittat. facit huc l. quamuis 75 ff. de iure dotium.

fol. eod. *Ut crederes metuere, ne quid habere ex fraude paterna diceretur, homo iustus & morum dedit operā, quod malè parium erat, ut malè periret.*

Quod locū istum Beroaldus stigmatiam fecerit, factum nō iniuria. vide si bene reposuerim, *homo iustus ex more dedit operā.* Infrā hac eadē apologia simili formula dicitur: *litteras matri Pontianus ex more adseruauit.* Frequentat bonis auctoribus formulæ multæ nō ab-similes, qualis: *More maiorū. sine more, malo more, nullo more,* de quibus ego alibi, *more Romano.* Cicer. lib. 7. famil. epist. 5. & epist. 18. Itidem suprā apud scriptorem hūc, *more perpetuo. contra bonos mores.* apud alios alia.

fol. 206. *Ordinem repetiuit eundem, quem ego paulò prius longa viduitate. de remedio valetudinis. de voluntate nubendi.*

Necessariò scribendum, *de longa viduitate.*

fol. eod. *Omnes isti quos nominavi, si cū hac rna Rufini fallacia contendamur, machi prorsus & bochones vis debemus.*

Scribo, *macci & buccones.* cōuincia sat nota, vel ex foliis fabulis, quas plures utroq; illo nomine inscripsit vetus poëta Pōponius Afranius, Nonius, etiam Plautum memini uti. sed quia is ad manum non est, versus nequeo adscribere. Iteratum ab Apuleio conuicium repono infrā hac eadē oratione: *quid illi existiment na-cti non putabo,* possit legi, *nauci non putabo.* mihi tamen plus arrisit, *quid illi existiment macci, non putabo.*

fol. 207. *Nemo erat qui pro me ferret ac sic responderet. totam sodes epistolam cedo, sine omnia inspiciam. principio ad finem perlegam.*

Scripserat vxor Apulcij ad Pontianū filiū, imò acriter obiurgarat, quòd eundē, quē paulò antè omnimodo cōmendasset, nunc Rufini impulsu, ut magum diffamaret, has litteras nactus Rufinus, eam partem, quæ

quæ de maleficio agebat, cuilibet ostendit: quæ suprâ & infrâ adscripta erant, occultauit. qua re magnâ sibi apud imperitos inuidiam concitatâ Apuleius quæritur. neq; vicissim fuisse, qui eius partes tuerentur. hinc ego ex mente illius putabam scribi posse, *nemo eras qui pro me staret*. verbo altercationibus per commodo.

fol. 211. *Nunquam maioris tuæ litteras attigisses, si vls las attigisses, ad quam ausus es tuam ipsius epistolam legendam dare quàm nimis irreuerenter.*

Non me fugit sententia, quæ ex verbis istis elici possit. per placet nihilominus coniectura, etsi diobolaris, *attigisses, at quàm ausus es*. quasi audaciæ & impudentiâ istius facti reprehendat. D. pro T. immigrasse suspicor & loco sequenti, verbo extremo: *hic quæ epistolâ Pudētille Gracatiorem legere non poterat, hanc ut suam facilius legis, & aptius cōmendauit*, nam ut ego scriptoris mentem perspicio, harum litterarum (quodd ipsemet illas concinnasset) non lectorem modò, verùm & interpretē, & quasi commentatorem probum fuisse.

fol. 218. *Lōga dote & molli cōditione inuitasset iuuenē.*

Dubito verius ne sit, *larga, vel lauta dote*. illud mihi p certo est, rectē me emaculasse quod subsequitur, *sua illa morte amisit maritum, ut seui hominis mulier & infanti coniugij minimè appetenda*. rectē in quā emaculasse, *seui omnis mulier*. de quo ego suprâ. & Festus in *Scæua*. vel hoc modò, *laui omnis mulier*. omem læuum, numina læua dixisse veteres, inter alios, testis locuples Arnob.

fol. 219. *Hac ego ab inuita Pudētilia agrè exauditus, ingentibus precibus, inuitē & iratē extorxi.*

Fallor ne an dixit Apuleius *inuitē & ingratiē extorxi* id ea significatione, qua Plaut. Terent. & ipsemet Apuleius secundo De asino posuit *ingratiē*. Simili locutione & *ingratus*, pro *inuito*, Apuleius vsurpauit 6. De asino: *Tunc ingratus ad promptum recurri exitium*. Donatus, *utroque*, inquit, *grata sunt, ingrata: quæ ab ingratis fiunt, ac recusantibus*. Apuleius li. 3. De asino: *Euictus tandem necessitate subcumbo, & ingratus licet, arrepto pallio retexi corpora.*

fol.

fol. 222. *Quid posses, vel quas quis in isto negotio accusare?* Pontianus ipse quod à matre donatum acceperat, meo muneri acceptum ferebat.

Non me hic extrico. expedire has tricas videbar posse hac ratione: *quid posses, vel quos quires in isto negotio accusare?*

fol. eod. *Litteras plenas honoris, plenas amoris quæso Maxime paulisper recitari sinas, ut sciat frater eius accusator meus, quàm in omnibus Minervæ curriculum cum fratre optimæ memoriæ viro currat.*

Discrepant hæc, ut ego sentio, ab ijs quæ de utroq; priuigno Apuleius & narravit. & narraturus est. Pontianus vitricum dominum, magistrum appellabat: Pudens ut magum & maleficum accusabat. ille & Græcè & Latinè bene doctus; hic tertiatis verbis animi sensa exprimere vix poterat. ille ad magistros frequenter ibat; hic sæpius in ganeum, & ludum gladiatorium. quæ de Pudente Apuleius pauld antè recitavit, ea Philippus Beroaldus sic emendare conatus est, *cum fratre optimæ memoriæ vir occurrat.* cæterùm, meo animo, non potius destinato. si veteres libri iuarent, legerem, *quàm infans illis omnibus Minervæ curriculum cum fratre optimæ memoriæ viro currat.*

fol. 223. *Testamentum Rufinus neq; comparari, neque perfici passus, etiam pudore perditæ hereditatis, quàm paucorum mensum, quibus socer Pontiani fuit:*

Qui me audiet, voce distracta interpundet, neq; perfici passus est, *tam pudore perditæ hereditatis. quàm, &c.*

fol. 224. *Fauet enim Rufino Aemilianus, & proveniunt cupit.*

Elegans is sermo, nec mirum, quia Plautinus: aqud què eundem reperias bis terve in vna Truculento. atqui bene provenisse, rectè provenisse dicuntur, qui re, vel liberis aucti. in malâ quoq; partem sumi, Nonius ostendit. Apuleius lib. 10. De asino: *at illo nequâ ut posset de me si autè provenire, lucro suo tantum contentus annis.*

fol 227. Qui ibi plurimas contumelias dixit coram.

Germana scriptura, qui tibi. ac non multo inferius: *hasce tabulas Maxime, hic ibidem pro pedibus tuis abijcio.* in alijs est, *adijcio.* proinde antehac non animaduersum, quaestorem publicū diuersimodè eadem hac pagina nuncupari Coruinum Celerem, & Coruinū Clementem. quod monere debuerāt qui pauld pōst in maleficio, pro *carminibus*, substitui volebant *canaminibus*, inmemores tortè istius Virgiliani quarto Aëneid.

Hac se carminibus promittit solvere mentes.

Item aliorum eiusdem poetæ, ecloga octaua, & alibi:

fol. 236. *Lucrum sectatus es doti? dotalem accipe, donationem recordare, testamentum lege.*

Emendandum conui, *lucrum sectatus es? Dotis tabulā accipe.* in quo rectè & ordine fecisse me conuincit ipsa hæc Apuleij, non ita multis abhinc versibus premissa; *Diuitias saltem concupierat? negant tabulæ dotis, negant tabule donationis, negant tabule testamenti.*

Quod superest id mihi nunc faciendū video, vt promissa scilicet appareant de ijs, quæ mecum communicanda putasti: *Quæ rebas originem vocis in responsō Vlpiani l. cūm hic status. § si diuortium. D. de donat: inter virum & vxorē, his verbis, quod si diuortium nō intercesserit, sed frigusculū, profecto valebit donatio si frigusculū quiescit.* in libris m. s. modd est, *frigusculū*; modd *friniculum*; modd *frinusculum*; vide sit ne germana scriptura *frinisculū*, quod valet *frinisculū*; voce deriuata à friuo, & friuolo. quo modo pro vnguento, dixisse antiquos vnguen. vnctum, vnctulū, & inde porrd diminuisse vnctiusculum, testēs mihi Apuleius lib. 3. & Plautus Pseudulo. Nunc quod locum suspectabas in cōsuetudinibus feudorum, titul. quibus modis feudū amittatur, id pariter mecū fecisti. clara enim & liquida sententiæ interpretatio; fons verbi obscurus. in his scilicet quæ dicam: *Item si seruus cucurbitauerit domini:* id est, *cum vxore eius concubuerit.* Certè ad meum sensum, ista cucurbita hic intrusa videt, alia voce eicta. quā vide quæso inuenerim, qui lego, *cucurbitauerit*

domini

demum meministi scio, quæ de curruca aue veteres,
& nostri hodie in emblematis tradant. cuculum vide-
licet in nido illius ova parere; hanc illa fouere, incu-
bare, & exclusos inde pullos educare. quinimò coniu-
gem mœchæ poëta Iuven. currucam vocat Satyr. 6.

Tu tibi tunc curruca places.—

Deniq; currucandi vocabulum absurdum nō videbi-
tur his, qui in memoriam redibunt Varronein & alios
dixisse: *eunuchare seipsum; galeare puellam; brachium clypea-
re.* alia mille pari phrasi. Satyras Persij, in quibus tu
reip. causa defudasti, legi, relegi. notabam inibi hos
versus Satyr. secunda:

De Ioue quid sentis? est ne ut præponere cures

Hunc cuiquam? cui nam? vis Statio? an scilicet heres

Quis potior iudex purissæ quis aptior orbis? (not:

quos de coniectura interpungere, atq; rescribere co-

— *an scilicet heres*

Quis potior? vindex purissæ quis aptior orbis.

Tutorum munus mihi considera, & quæ illis occasio
ex rebus alienis augendi; adipandi res suas tum illud
nobis stet, *inter bonos bene agier.* Vale, & si quid hæc tibi
placeant, rescribere.

IN L. APVLEII APOLOG.

EMENDATIONES.

Quatum rationem GORD STEVVICHIVS, ali-
quando redditurus est.

I. APOLOG. Non tam purgandi mei gratia, deleo, gra-
tia, ut glossiema.

II. Apolog. Quippe ut solitudinis ætium [perpeti] posset,
samen a gritudinem corporis ferre nō preteras. Superfluum
arbitror, tō perpeti.

Apolog. ead. Epistola ad Pudensillam scilicet, per aliquem
fidentem in ssa, ut in re tali [actitari] soles. Adulterinum
censeo illud actitari.

DIVERSORVM IN APVLEIO

CORRECTIONES.

I. APOLOG. Tamen & si videtur, suscipias doctri-
seram.

seram planè, & post vinum. Ia. Cuiacius emendauit, seram planè, & posthumam. lib. 3. Obser. cap. 4.

EX CATALECTIS.

FRANC. MODII BRVG.
in Apolog. emendationes.

I. APOLOG. *Thallus paupimētis illuditur, in tribunalibus. Lego, Thallus paupimentis illiditur, ius.*

Ibid. *puerum nullū habuisse, qui pinnas conuerteret. Lego, qui pinnas conuerteret.*

II. APOLOG. *Mibi credite, quodre ab se intelligetur. Lego, quod reapse intelligetur.*

Ibid. *Ita potius faciam, quid illi existiment nacti non putabo. Lego, nauci non putabo.*

Ibid. *cunctasq; diuitias in concordia coniungis & multo amore ponentem. Lego, & mutuo amore ponentem.*

Ibidem: *misero puero obijcit & obstermit. Lego, obijcit & substermit.*

EIVSDEM
IN LIB. L. APVLEII
DE MVNDO

EMENDATIONES.

QVOT modis aer nubium conditionibus cogitur. Lego, nubium conditionibus cogitur.

Ibid. *de rectore quippe omnium non, ut ait ille, silere melius est, sed vel parum dicere vetus opinio est. Atq; in cogitationes. Lego, dicere. Vetis opinio est, atq; in cogitationes.*

FINIS.

IN L. APV-

L. APVLEIUM,

ET EIVSDEM

Commentaria

INDEX.

A Bfoluendi nota as	abusus	471 a
pud Romanos in	acapistum mel	15 a
iudicijs 490 b	Acarnanus fl.	51 a
abaci variz significationes	ἀκαρνάνης & ἑς ἀλόιδ	
199 a	καπῶν, prouerb.	295 a
abies crassissima & longis-	accensi apud antiquos qui	
sima in Caij principis na-	dicti	21 b
uigio visa 550 a	accesitores qui	220 b
abigeatus 398 a	accipiter inter aues velocis-	
abigeatus crimen 126 b	simus	740 b
abigeus 126 b	accola	594 a
abigei qui 398 a	accubare	146 a
abigei quomodo puniantur	acetum laferpitianū	502 b
126 b	Acurfij error 378 b. 487 a.	
abigere ibid.	423 b. 533 b	
ablatiuus pro datiuo vsur-	Achelous amnis	31 a
patus 163 b	Acheum Argos	653 a
Abraea matrona 180 a.	Acherō fl. infernalis	707 a
191 a	Acherusia palus	659 b
absonus 122 a.	Achilles Larisseus	69 a.
405 a	273 a	
abstemius 67 b	acies hominis quousq; per-	
abstemij plerunq; ingeniosi	tingere possit	719 b
735 b	Aconiti vici, prouer.	329 b.
abstenti qui vocetur 178 b	acopa medicamenta	240 a
	a acopia	

INDEX.

acopis Gemma	240 a	Adonis Myrrha filius, Vt.	
ἀκράτεια	27 a. 129 a	nerisq; delictum; ab apro	
Acrocorinthus	533 b	necatus 294 a. in florem	
Acron reprehensus	167 a	transformatus	ibid.
acumen mentis quid maxi-		Adonidis horti	395 a
mè operetur	735 b	adonius flos 394 a.	413 a
Αἴλαον à Diana in ceruum		adoppetere	21 b
transformatus, à canibus		adorantes Deum ad orientem	
discerpius	198 a. 190 a	se conuertere	307 a
Αἴλιacum litus	48 b	manum ori admouere	
Αἴλιū Epiri promontoriū			523 a
oppid.	ibid.	adoratum diuersos esse ge-	
αἴλιū pro passiuo verbo		stus	524 a. 527 a
positum	392 b	adorare	502 b
adamas 354 b. eius duris		adoria	80 b
cies	ibid.	Adraſti equus Arion 761 a	
adamāis cum magnete dis-		ἀδράστια ῥιπύρις proverb.	
fidium	ibid.		656 b
adijctales coenæ	493 a	Adria Italie ciuitas	410 b
adlubescere 222 a. 64 b		Adrianæ gallinæ	ibid.
adminiculator	597 b	Adrianum Imperatorē co-	
admissura	83 b	ronarium aurum Italie	
adoleſcentum animi incon-		remiſſe	345 b
ſtantes	167 b	aduenticia verba	167 a
Adon	295 a	aduenticis qui vulgo dicti	
Adonia feſta 294 a. 245 b			82 a. 547 b
Adonis fluius montis Li-		adulari	588 a
beni	395 a	aduerbiū pro nomine	566 b
Adonis delictum Veneris		aduerſitores	220 b
683 a. ab apro interem-		adulterare	472 a
ptus	245 b	adulterinus nummus	493 b
		adulterinus	472 a

- in adulteros qualis pœna
 cōstitutā apud Aegyptios
 685 b
 adulteriꝝ qui possint accu-
 sari *ibid.*
 Aeacus Aeginae inf. nomen
 imposuit 50 a
 ædificiorum præstantia in
 quibus consistat 557 a
 ædilatum agere, locutio re-
 tus 158 a
 ædilis *ibid.*
 ædilis officium 164 a
 ædiles sacrosancti dicti
 159 a
 ædiliū apud Rom. officiū
 158 a. 159 a
 Aega Achaica 50 a. Eus-
 boica *ibid.*
 Aegēū matre unde dictū ibi.
 Aegina inf. 722 a. unde sic
 dicta 50 a. 722 a
 Aegina Asopi filia 722 a
 Aegina Aeaci mater 50 a
 Aegina rei nautica periti
 271 a. cur ab Atheniens-
 sibus priuati pollicibus
 271 a
 Aegineticum æs 50 a
 Aegium oppid. Peloponnesi
ibid.
 Aegoceros 403 b
 Aegyptus mater artium 657
 b. cæli imago dicta 300
 a. lenis ferax 678 a
 Aegyptia papyrus 13 a
 Aegyptiae regionis symbo-
 lum 689 b
 Aegyptij calami ad scribē-
 dum apti 14 a
 Aegyptij molliciei suspecti
ibid.
 Aegyptij sacerdotes rerum
 cælestium peritissimi 299 a
 Aegyptij ex iunco cribra fa-
 cere inuenerunt 405 a
 Aegyptios haberi pro versi-
 ficatoribus epigrammatas
 rjst 14 a
 Aegyptios sacerdotes cal-
 ceos papyraceos gestare
 solitos 646 b
 Aegyptiorum sacerdotum
 mos in gestandis papyra-
 ceis calceis 14 a
 Aegyptiorum propheta 299
 a. sacerdotes ἀγοιῶντοι
 299 a. eorum vestitus
 302 a. habitus 687 b
 Aegyptiorum dij 696 b.
 mos in sepeliendis mor-
 tuis 709 a
 Aegyptiaci dies 231 a
 Aegyptiacos sacerdotes de-
 a 2 rasi

I N D E X.

rasis capillis mœrere		Aesculapij insigne	474
302 a		Aesculapio chirurgia inai-	
amulari, & amulare antia-		tum assignatum	464
quæ	151 a	etas sapientiæ condimentu	
emulatio	81 a	470 b	
emulatio, virtutis est	151 a	etas media quæ	592 a lous
emulus	82 a	ga sapientiæ condimen-	
Aenna ciuitas Siciliae	51 a	tum	615 d
aër cur Iunoni consecratus		atutulam propriè de puellâ	
651 a		dici	984
ararium	55 b. 343 a	Aethiops pellem mutare nō	
as Aegineticum	58 a	poteſt	658 b
eris inuentio	236 a	Aethiopes bipartitos esse	
arugo	143 a	80 a	
aruginis vsus	ibid. a	Aethiopes ἑοχάτοι ἀνδρῶν	
arumnæ	19 a	79 a	
arumnulæ	ibid. a	Aethiopum genitura an ni-	
Aeschines orator	271 a	gra	210 d
Aeschrologia	142 b	Aethiopibus nigricia inge-	
astlas iuuenib. magis inimis		nita	658 b
ca quàm hyems	462 a	Aethiopia vnde sit nominat	
Aesculapius Apollinis filius		ia	80 d
medicinæ inuentor	45 a.	Aethiopia milij hordei q̄ se-	
medicorum deus	520 b.	rax	677 a
fulmine iēctus	45 a. inter	Aetolus iaculi primus inu-	
sydera relatus	45 a. ad	uentor	161 b
viſā Hippolytū reuoca-		Aetolia regio	51 a
uit	45 a. cur anguem tes-	Aetolia ab Acarnania ubi	
nere fingatur	46 a. Ar-	dirimatur	ibid. a
chiater ab Augustino di-		ἀντὶ ἱππας prouerb.	698 a
ctus	47 a. in Deorum nus	Aetna mons	52 a
merum cur relatus	46 a	affabrè	186 a
		affabulatio	

- affabulatio 521 a
 affamia ineptia 496 b
 affania 637 b
 affatim 160 a. eius cōstru.
 Etio ibid. 264 a
 affectatio odiosa 265 a
 affectus philosophis qui di.
 Etio 95 a. quando mo.
 uendi 484 b
 affectuum duæ species 95 a
 485 b
 Africana spongia utilisil.
 ma 105 a
 agaso 706 a
 ἀγασὶ τύχη 709 b
 ἀγασὶ μὲν μίμνα, pro.
 uerb. 781 a
 Agenorea Dea 314 a
 Agesilai responsum de ci.
 uib. Spartanis 17 a
 Agomencelus Alexandri M.
 praefectus 368 a. 369 a
 Agoracritus Parius & Alce
 menes Atheniensis, picto
 res insignes 331 a
 Agoracritus ab Alcmenē
 sculptore superatus
 331 a. 332 a
 Agoracriti & Alcmēnis
 certamen in faciendā Ves
 nere 657 b
 ἀγοράνομ 159 a
 aglaophotis herba magia
 accommoda 192 a
 Aegle vna gratiarū 211 a
 agnus curio 29 a
 Agretij Grammatici error
 114 b
 agria morbus 307 b
 agria daphne arbor 416 a
 Agrippa funus 251 b
 Agrippina Germanici ma.
 ter 34 b
 agrostinum oleum 550 a
 agrum empturus vicinū in.
 iuri debet 421 b
 ἀγρτα & γίλωρ, prouerb.
 373 a. 606 b
 Ajax μαστιγοφόρ 373 a
 Aiakis furor ibid. a
 αἶα 51 a
 αἰλιπα σμέκωρ. prouerb.
 658 b
 αἰτία ὀρακτικὴ 338 a. λογί.
 κη ibid. a
 αἰξ ἔραvia prouerb. 615 a
 alabandica rosa 409 a
 alacer & alacris 133 b
 Albania canum generoso.
 rum ferax 418 a
 Albertus M. Aristotelis si.
 mia 410 b. reprehensus
 662 a
 Albius Imperator cōtra cō.
 a 3 suetu.

INDEX.

suetudinem infantum ex
vtero materno egressus
est candidissimus 109 a.
cur sic dictus ibid.
in albo alba linea. prouerb.

482 a

Alcibiades strenuus potator

245 a

Alcimus 451 a

Alcmenes quomodo Agora

critum sculptorem supe-

rauerit 255 a. Parium

quomodo vicerit 332 a

aleatores & aleones 468 a

ἀλατρωφωρία 139 b

ἀλατρωφωρ μίμωσθαι

λοιδία, prouerb. ibid.

Alexander M. à serpente

conceptus 544 a

Alexander Imp. Romanus

Dominus dici noluit

239 a. 456 a

Alexander Phereus 327 b.

propter pellicatus suspis-

icionem necatus ab uxore

630 a

Alexandri Macedonis in

milites beneficentia 455 b.

laudatus mos in audien-

dis causis 33 b. effigies in

electrina patera expressa

360 a. eius donum Sifina

gambi Persarum regina

datum 302 b. gloria-

tio, quod à nullo benefi-

cij visus esset 408 b

pro Alexandri capite mille

talenta percussori oblatus

274 a

Alexandri Rom. imperato-

ris chryso aspides 455 b

Alexandrum M. fronte suis-

se relicta 120 b

Alexandria Aegypti ciui-

tas praclarissima 659 b

Alexandrinum talentum

54 b

Alexandrimos asinina car-

ne vesci solitos 277 b

alimento triplici corpora

nutriri 121 b

alluio 670 b

Alphonsus Neapolitanus

rex 10. eius fuga ibid.

Alpini gutturosi unde

447 a

alsiosi 372 a. 294 b. 706 a

alsiosis mulsam prodesse

ibid.

altercari 181 a

altercator qualis esse de-

beat 298 b. 181 a

altercatori bono quibus o-

pui 485 b

Althaa

- Althea* Meleagrimater 137
b. eius in filias crudelitas
ibid.
althea herba 137 b
altilia & pisces decenter se-
 candi in conuiuijs decorū
 261 a
altilis 520 b
altior 540 b
altior terra Deus 682 a
alumnari 725 a
alui fluxū quid sistat 137 b
alumnandus 554 b
Amalchius Oceanus 31 a.
 707 a
amantium affectus 466 b
amaracina vngueta 413 a
amaracus herba *ibid.*
Amaracus puer in herbam
transformatus 413 a
amasio 383 a
ἀμασισ & ὀφρ. nos ἄμ, ἡ &
ἑρῖσσορ, prouerb. 154 a
amatorem quid commendat
 343 b
amatores spe ali 150 b. qui
 bus se iudicijs prodant
 197 a. quomodo affecti
 462 b. plerunq multilo.
 qui 587 a
amatorum animus qualis
 462 a
ambacii 441 a
ambaruale sacrificiū 322 a
ambidextri 691 b
ambisui 578 b
ambrosia 606 a. 728 a
ambulatoria hominis volūe
tas Iuriscōsultis quæ 28 a
amburbale sacrificiū 343 a
amburbium *ibid.*
amici principū calculis ras
tiocinatorū asimulati 31 b
amicorum animi quales esse
debeant 210 a
amicimen 308 a
amicitia tēporaria quæ 98
b. vera quæ 387 b
amicitia bonorū, factio ma-
lorum est 143 a
amicus 208 a
amiculatus 503 b
anniculum nigellum 280 a
amnicus 714 a
amor igne longè potentior
 207 a. *belua multorum*
capitum 211 a. *animi &*
corporis carnificina 212
 a. & melle & felle sæs
 cundissimus, prouerb.
 220 a
amoris vis 148 b. *dux &*
origo, oculus 193 a. *mo-*
di tres 207 b. *eius incē-*
 4 tamen.

I N D E X.

tamentum, oculi	220 a.	Anauros amnis	689 a
castra	360 b. indicium	Anaxagoras cur hominem	
462 b. natura	532 a	prudentissimum animalium	
in amore plus amaritudinis		dixerit	450 a
quàm dulcedinis	220 a	Anaxilaus	377 b
Amphiaraus ignispiciorum		Anaximäder Milesius	721 a
inuentor	228 a. 229 a.	Anaximenes Milesius	271 a
Amphion	735 a	anceps	90 b
amphoram pendere nō ho-		Ancaus filius Neptuni ab	
minem, dictum de Bonoso		apro occisus	38 a
Imperatore	245 a	anclabra	118 a. 685 a
Amplificatio quid	156 a	anclare siue anilare	118 a
Amphyon modulatorū Phry-		ἀνκλῆ	31 a
gum primus inuentor		anethum herba	390 a. eius
543 a		vires	ibid.
amuleta medicamenta	248 a	Angeronadea	150 b
amulium	389 a	Angeronalia festa cur	
amussatus	481 a	quando instituta	ibid.
amussitatus	312 a	angma	150 b
anus in ibid.	481 a. 461 b	angiporius	285 b. unde sic
Anactoria ciuitas	271 a	dictus	142 a. 488 a.
Anactoria Iomæ oppidum		322 a. ab Horatio in 4.	
539 a		declinatione usurpatum	
Anadyomene Venus	248 a	142 a	
anaglypha vasa	259 a	angor	110 b
ἀνάγλυφα ὅτι ἀνὸς μᾶλλον, prouerb.	545 a	anguis ab Aesculapio nesci-	
ἀναμάρτυς nullus repe-		tus	46 a. cur Aesculapio
ritur	224 a	dicatus	ibid.
ananchitis lapis, quo deos		anguium cōcordia inter se	
ruocari creditum	192 a	691 b	
anaphora	547 a	anguitenens fidus	46 a
		angulatum	324 a
		anhela	

anhelatores Plinio qui dicti 2 b	497 b	
anicle bibaces & loqua- ces 366 b	ansatus 419 a	
animalia quæ somnare cre- dantur 519 a	ansata vasa ibid.	
animi robur omni telo for- tius 477 a	antecantamenta 661 b	
animum in auribus hominū habitare 138 a	antecania 242 a	
anima & ratio auriga fre- na retinenti comparata 726 a	anteluculō 112 a. 113 a	
animæ triplex 625 b	inter Anteludia pompa quæ facta sint 671 b	
animæ & corporis compa- ratio 726 a	antependuli crines 280 a	
ἀνὴρ ὁ ἐλευθέρῳ καὶ πάλιν μαχίστοια, Demosthenis mi responsum 23 a	antes 183 a	
Anhalis clauus 369 a	antesignani 448 a	
Annibal Bentiuolas 12 b	antia 281 a. 607 a	
annonæ nomine quid intela- ligendum veniat 158 a	antia, quæ & capronæ co- mæ 428 b	
annonaria lex ibid.	Anthiopa Nyctai filia à Ioæ ue compressa 722 a	
annonariæ expensæ 158 a	ἀνθίκοι populi 80 a	
inter Annuere, nutare & nictare differentia 140 a	Antichithones populi 80 a	
annus 350 a	antidora 408 a	
annus apud veteres decis- mestris 60 a. 183 b	antigraphice pictura 255 b	
annulis ferreis olim Romas nos vfos esse non aureis	Animous ab Ulyffe occi- sus 83 a	
	Antinoi casus prouerbio lo- cum fecit ibid.	
	Antiochius cognominatus Epiphanes 530 b. Sira- tonices nouerca amore captus 616 a. 461 b	
	Aniplotis 195 a	
	anisto 467 a	
	antistium ibid.	
	antistitium 467 a. 688 b	
	• 5 antie	

I N D E X

antitheton schema rhetor.	77 a. 110 a. 176 a	Antipodes an sint	370 b.	anila	692 a	(80 a	ἀνίλα	718 a	anilia	ibid.	Antonius Galeacius lauda-	tus	187 a	Antonium triumvirum au-	reis vasis vsum in omnibus	obscenis desiderij	259 a	Antoniaſter	57 a	anthracina, vestis lugubris	280 a	anthracinum color	340 a	anthraces	ibid.	anthropomorphita	698 b	Anubis Osiridis fili	695 b	anus vnde dicta	72 a.	743 a	anus plerunq; loquaces	520	a. fabellis anilibus dedi-	ta	ibid.	anuum delirare proprium	743 a	Anytus Socrati infestus	610 b	anxitudo	240 b	apage, apagete	123 a	ἀπάγω	124 a	apalaſtri qui	116 a	Apenninicola gutturoſi cur	sine	475 a	apheteria instrumenta ad	expugnandum accommo-	da	723 b	aphraſta	714 b	Aphrodite Dea	210 a	aphrodisia quando exerci-	da	251 a. 252 a	apiaſtrū herbæ genus	57 a	apica	688 a	Apicianum minutal	199 a	Apidem Aegyptios deſtere	302 a	Apis bos numinis vice coli-	tur ab Aegyptijs	729 b	Apix rex Argiuorū	681 b.	post mortem Serapis di-	flus	ibid.	Apitiy & Paxamiy iura, in-	ter irritamenta gulæ nu-	merari	522 b	Apitiy loc. emēdatus	217 b	ἀπῆλϋς & πῖδϋς, proverb.	131 b	ἀπποδῖν	210 a	apluda	80 b	item	677 a	apocleti, senatores	480 a	apodyterion	440 a.	366 b	apologus	521 a	Apollo 391 a. ἀπυπότα-	ξ & cur appellatus	259 a.	Musica
---------------------------	--------------------	-------------------	--------	-------	-------	-------	-------	-------	--------	-------	---------------------------	-----	-------	-------------------------	----------------------------	--------------------	-------	-------------	------	-----------------------------	-------	-------------------	-------	-----------	-------	------------------	-------	----------------------	-------	-----------------	-------	-------	------------------------	-----	----------------------------	----	-------	-------------------------	-------	-------------------------	-------	----------	-------	----------------	-------	-------	-------	---------------	-------	----------------------------	------	-------	--------------------------	----------------------	----	-------	----------	-------	---------------	-------	---------------------------	----	--------------	----------------------	------	-------	-------	-------------------	-------	--------------------------	-------	-----------------------------	------------------	-------	-------------------	--------	-------------------------	------	-------	----------------------------	--------------------------	--------	-------	----------------------	-------	--------------------------	-------	---------	-------	--------	------	------	-------	---------------------	-------	-------------	--------	-------	----------	-------	------------------------	--------------------	--------	--------

- Musicae inuentor* 737 a
Apollo Delphicus 540 a.
Didymus 539 a. *Loxi-*
as 541 a. *Milesius* 539
 a. cur etiam *Græcus* &
Ionicus cognominatus
 540 a. *Philesius* 343 b
Apollinis Didymæi oracu-
lum à Xerxe incensum
 539 a
Apollinis templum in actio
promontorio 38 b
Apollinem Latinè nunquā
esse locutum 540 a
Apollonius Tyaneus Aegy-
priorum doctrinæ cupis-
cus 300 a
Apollonius Tyaneus Pytha-
goricus à Philostrato cur
reprehensus 301 a. a
uium sermonis callens
 663 a
ἀπόφασις 299 a
Apophoreta 224 a
appellare 593 a. 765 a
appellere 49 b
Appion πωλίσας dictus
 333 b
Appius Aufertius inter for-
bendum ouum interiit
 545 a
apostrophe 131 b
apri in India quales 154 b
ἀφύρον 108 a
Apuleius latrocinij in dirim-
pienda Nilonis Hypatini
domo suspectus 4 b.
Luciani amulator 6 a.
 6 a. *magia infimularus*
 7 a. *retoricorum sche-*
marum copiosus 24 a.
quando floruit 32 b.
magia studiosus, & cu-
pidus 169 a. 194 a.
fabularum murus excogi-
tator 334 b
Apuleij pater Thescus 15 a
 a. *forma elegans* 178 a
Apuleium Græcam linguā
Athenis, Latinam Romæ
didicisse 18, a
Apuleium & Apollonium
miraculis claruisse 6 a
Apuleiū Græcæ magis quā
Latinæ linguæ fuisse stus
diosum 13 a. à *Luciano*
multa mutuatiū esse 147 a
de Apuleio testimonium Aus-
gustini 6 a
Apuleio à Chaldaeo prædica-
tura futura 232 a
Apuleianus stylus qualis 6 a
Apuleianæ lectionis vili-
tas quæ 6 a
Apuleij

I N D E X

Apuleij locus restitutus

6 b. 92 b. 31 b. 42 b. 58
 b. 77 b. 78 a. 83 a. 92 b.
 94 b. 97 a. 102 a.
 109 b. 110 b. 111 b.
 108 a. 122 b. 124 a.
 134 b. 135 b. 137 b.
 141 b. 146 a. 148 a.
 150 a. 150 b. 154 b. 159
 a. 163 a. 163 b. 177 b.
 187 b. 185 a. 186 a. 191
 b. 194 a. 196 a. 199 a.
 202 b. 203 b. 204 a.
 204 b. 207 b. 208 b.
 210 b. 213 a. 216 a.
 219 b. 221 b. 222 b. 225
 b. 227 a. 229 a. 230 a.
 233 b. 233 a. 234 a.
 239 a. 241 a. 242 a.
 246 b. 246 a. 249 a.
 254 a. 262 a. 264 b.
 265 a. 265 b. 269 b.
 275 b. 277 b. 225 a.
 285 b. 295 a. 298 a.
 301 a. 310 a. 315 b.
 363 a. 317 b. 319 b.
 325 b. 328 a. 371 a.
 337 a. 338 b. 340 b.
 345 a. 348 b. 351 a.
 351 a. 363 b. 365 a.
 367 a. 377 b. 377 a.
 367 a. 377 b. 381 b.

385 a. 388 a. 381 b.
 385 a. 388 a. 389 a.
 390 b. 396 b. 397 b.
 399 b. 400 a. 404 a.
 413 a. 422 a. 426 b.
 437 b. 438 a. 440 b.
 448 a. 449 b. 450 a.
 454 a. 457 a. 463 b.
 467 a. 466 a. 467 b.
 469 a. 473 a. 473 b.
 480 b. 485 b. 491 b.
 491 a. 493 b. 497 b.
 496 a. 502 b. 513 a.
 515 a. 519 a. 525 b.
 487 a. 488 a. 527 a.
 548 b. 555 a. 560 a.
 565 a. 566 a. 569 a.
 570 a. 573 b. 577 b.
 580 b. 582 a. 585 a. 586
 a. 591 b. 692 a. 597 a.
 599 a. 612 b. 514 a.
 614 b. 618 b. 626 a.
 630 b. 635 a. 939 a.
 643 a. 636 b. 687 a.
 698 b. 693 a. 701 b.
 711 b. 713 b. 717 b.
 771 a. 724 a. 728 b.
 731 b. 734 b. 745 a.
 748 a. 750 a. 754 a.
 757 a. 762 a. 781 b.
 aqua marina purificat 624
 b. ☉ 715 b.

aqua

- aqua palustres à medicis
 pro insalubribus damna-
 te 132 a. quæ saluberrima
 475 a
 aqua potores somnum leuè
 capere 465 a. eius incer-
 tus color 133 a
 aquarum mutationem pedi-
 culos gignere 476 a
 aquaria cotes laudatissima
 111 b
 aquarium habentes in 13.
 parte horoscopi, quales
 futuri 415 a
 aquila cur Iouis armiger
 dicta 488 a. Ioui cur di-
 cata 697 a
 aquile senectus, prouerb.
 698 a
 aquilâ oculis omnium præ-
 stantiss. præditam 178 a
 aquilarum pullos cogi im-
 plumes solem inueneri
 178 a
 aquilarum mos in explo-
 randis pullis suis ibid.
 aquilas in senectute tantum
 bibere, non edere 698 a
 aquilus color 133 a. 178 a
 aquilum corpus 58 a
 aquilinus aspectus 178 a
 aræ prius ansæ dicta 650 a
 aras tenere sacrificantium
 mos olim ibid.
 aras decorum sanguine pol-
 luere olim impium 744 b
 Arabia triplex 646 a. myr-
 tha fertilissima 215 a
 Arabia cur felix cognomi-
 nata 216 a
 Arabes colere solem Adon-
 neum 294 a
 Araspas Pâthia amore cap-
 tius 97 a
 arbiter 111 a. arbitrari
 240 a. 454 a
 arbitrarius 240 a. 111 a
 arbitrium 111 a. 240 a
 arbitro & arbitror 380 a
 inter Arbitrum & iudicem
 differentia 240 a
 arbores duplices 669 b. in
 India aluissima 213 b
 arbores vina potare 130 a.
 cum luna senescere 623 b
 Arcadici asini probatissis-
 mi 237 b
 arcera 535 b
 Arcesilas philosophus asser-
 tor incomprehensibilita-
 tis, siue ἀκατανύψιας
 215 a. & 662 a
 Arcesilaus à Venere lauda-
 tur 212 a
 arcescere

INDEX.

arcescere	496 b	rentur diſcerti	722 b
Archagatus Peloponnenſis		Argo caput à Mercurio am-	
cur vulnerarius appella-		putatum	297 a
tus	449 a	argumentum	ſb. 521 a
Archaiſmos	ſ1 b. 186 b.	Argus	279 a.
197 b. 208 b. 272 b.		Argos multiplex	653 a
367 b. 472 b. 483 a.		Argos pelafgicon	23 a
488 a. 734 b		argutari	197 a. 537 b
Archeſtratus poëta	257 a	argutus	197 a
archiatri	500 b	argyraſpides milites	259 a
ἀρχίατροι medicorum		argyroſpida	455 b
47 a		argyrodamas gēma	259 a.
ad Archigrāmatei officiū		eius vis	ibid.
apud Græcos qui admitti		Ariana regio	658 b
ſoleant	720 b	aridus	209 a. unde dictus
Archilochi poëta patria		ibid.	
184 a		aries muſculus melior quā	
arctomys animal	191 b	cornutus	94 a
Areopagus	484 b	aries ſidus cæleſte	761 a
in Areopago iudicia cædis		arietis horoſcopon in	28
& beneficiorum exerceri		parte habens, latrimas pur-	
ſolita	ibid.	gabit	124 a
Arete vxor Alcinoi	249 b	Ariobarzanes Cappadoci	
argemon herba	45 a	rex	238 b
Argiua luna	654 a	ariolari	199 a
Argi oculi in panonis pen-		Arion	761 a
nas collocati à lunone		Ariſtagoras Mileſius ora-	
279 a		tor	272 a
Argiui, qui & Graci		ariſtalchea ſylueſtris malua	
645 a		137 b	
Argiuorū mos, ut comitios		Ariſtides poëta Græci	
rum die primo nominas		12 a	

Ariſto.

Aristophorum vas	285 a	ascia	387 a. 693 a
Aristoteles quomodo pictus	611 b	Asclepion, qui & Arscula- pius	47 a
Aristotelis locus explicatus	111 a	Asclepiadis philosophi di- ctum	191 b
arma	719 a	Asia	162 a
armentum	74 a	asia avis	525 b
armorum appellatione quid significetur	431 b. 322 b	asinus ad lyram, proverbiū	453 b. 532 b
armule	719 a	asini aurei apud Latinos & Græcos discrimen	6 a
arrabo siue arra	143 a	ab Asino cadere, proverb.	22 a
ἄρραβος	ibid.	asini qui præstantissimi	237 b
terra nomine apud Iuriscōs fulos quid intelligatur	143 a	asini sylvestres olim in de- licijs habiti	277 b. quo- to mense dentes emittant
ars naturæ imitatrix	176 a	548 b. ex quo animalium genere sint	576 b
ἀρσινόοισιν qui dicantur	115 b	asinorum dentes faxei	548 b
Artaxerxes, exemplar remu- nerationis	408 b	asinis pabulum auro gratius	577 b
artemisia herba	728 a	in Asinos qui dicantur trās- mutari	8 a
artemon additamentum, nō pars navis	365 a.	asininum lac podagram rea- pellere	264 b. stercus opiumum
716 b		666 b	
arteria	308 a	aspera arteria	120 a
articulārī morbo quid me- deatur	576 a	asphal-	
artuatus	251 a		
ἄρτος παρὸντος ἰχθυὸς μὴ ἴκ- τεα, proverb.	120 b		
aruspina	104 a		
ascanius Sphortia	9 b		

I N D E X.

<i>asphaltites lacus Iudæ</i>	<i>Athenei</i>	155 a
86 a	<i>Athencopolitæ</i>	ibid.
<i>asphaltion bituminis genus</i>	<i>Athemis eloquentia curæ</i>	
ibid.	<i>pulsa</i>	484 b
<i>aspidis bellum internecini</i>	<i>Athenienses</i>	155 a
<i>cum ichneumone</i>	<i>Atheniensibus à Samijs no-</i>	
645 b	<i>ctus iniusta in fronte</i>	329
<i>assistere</i>	<i>b. responsum ab Apolline</i>	
340 a	<i>Delphico datum de colon-</i>	
<i>assum</i>	<i>nys aeducendis</i>	540 a
221 a. 521 b	<i>Atherij oratoris dictum</i>	
<i>Assyriorum regi</i>	510 a	
229 a	<i>Ἀθηνῶν Minerva dea sic dic-</i>	
<i>astragalus</i>	<i>ta</i>	17 a
263 b	<i>Athis regio Attica, unde</i>	
<i>astragalizontes</i>	<i>nomen adepta</i>	ibid.
263 b	<i>Athis filia Cranai</i>	17 a
<i>aster & astru nomina Græc-</i>	<i>Athletarum mos in perun-</i>	
<i>maticis quid significant</i>	<i>gendis corporibus</i>	328 b
56 a. 57 a	<i>Athracia ars</i>	514 a
<i>Astomi India populi mori</i>	<i>Athraz oppidum Thessalia</i>	
415 a	<i>ibid.</i>	
<i>astrologis non facile fidene-</i>	<i>Atlas</i>	438 a
<i>dum</i>	<i>Attalus primus aulæorum</i>	
257 a. & 238 a	<i>inuentor</i>	599 a. artisq;
<i>Asinus aureus hic liber cur</i>	<i>intexendi aurum vestibus</i>	
<i>inscriptus</i>	434 a	
836 b	<i>Attalica aulæa</i>	599 a
<i>astus</i>	<i>Attalica vestes</i>	78 a. 175 a
454 a	<i>Atticus tribunus plebis</i>	
<i>astuti</i>	309 a	
99 a	<i>Attellana fabule</i>	74 a
<i>asymptotus</i>	<i>Atticum</i>	
498 b		
<i>At, particula qualis</i>		
11 a		
<i>Athania furor</i>		
534 a		
<i>Athens, quæ & Minerva</i>		
653 b		
<i>Athensæ tres</i>		
155 a		
<i>Athensæ officina ingenua-</i>		
<i>rum disciplinarum</i>		
18 a.		
<i>unde nomē adeptæ</i>		
17 a.		
<i>cur opiparæ dicta</i>		
257 a		

- Atticum mel* 15 a
Atticū & Hymetrium mel
Plinio & Galeno probatissimum habetur 15 a
ἀττική τὰ ἰλαστικά, prover-
bium 630 b
attica columna 183 a
Attica petra ἀττίας
 646 a
atriguus 416 a. 324 a
attoniti qui 173 a
atratum accumbere nefas
apud priscos 340 a
atrium unde deductum
 191 a
atriorum longitudo & lati-
tudo qualis esse debeat
 183 a
auaricia 144 a
auari calamitosissimi ibid.
αυαρίστους dicti 142 a
auarimores 444 a. *pros-*
picias 142 a. *vicia* ibid.
auaricia epitheton 357 b
auctio 399 b
auctoramentum 315 b
auctorandi potestatem olim
penes patres fuisse 281 a
auctoratus 280 a
auctoratus, comædia Pom-
ponij Bononiensis 281 a
auctorati gladiatores. qui
 280 a. 315 b
audaciter & audacter
 602 a. 673 a
Auentinus mons cur extra
pomerium Rom. fuerit
 141 a
Auerruncus deus 323 a
auerruncare ibid.
aues auspicate quæ 273 a
candidæ boni ominis ibid.
a. fusca mali ominis esse
existimata 273 a. *fini-*
stra 54 a
aues ad canendum quid per
moueat 668 b
auium dulcedo ad auiū du-
cit. prouerb. 70 a. 135 a.
 516 a
ex Auium quarundam san-
guinis potu, posse intellin-
gi auium colloquia 663 a
auium colloquia intellectu-
ro quid agendum 668 b
auius 403 a
auia loca quæ dicantur 70 a
augurum insignia 350 a
D. Augustinus per se & leg-
git & intellexit artes libe-
rales 20 a
D. Augustini testimonium
de Apuleio 7 a
D. August. locus explicatus
 14 a

I N D E X.

144. 118 a. 679 b	auro nihil potentias 353 b
Augustinū errores suos re- tractasse 225 a	aurora ῥοδοδάκτυλος & di- Ela 318 a
Augustus Imper. corollae riorum pramiorum libe- ralis 282 a	aurora epitheta 258 b
Augusti Caesaris victoria de M. Antonio 38 b	auscultare 690 a
Augusti Caesaris lex Julia de adulteris 771 a	Ausonij locus emendatus 136 a. explicatus & res stitutus 668 a
Augusti Caesaris diligentia in instituendis filiabus 302 b	auspiciū sinistrum unde dictum 544
Augustū Imp. Domini ap- pellationem horruisse 239 a	Autochithones Attici 633 b
aulaum 599 a	αὐτοχθόνες & qui 264
aulaum tragicum 77 a	αὐτόματοι & ἀγαθοὶ ἀγῶ- νες & δίκαιος, proverb. 147 b
aula ab Attali regis aula dicta 599 a	in Autoribus exponendi quae spectanda 84
aula in scenis sterna folia 29 a	autumnitas 188 a
duocare 138 a	autūnus ab augendo dictus ibid. mustalenus 188 a
Aurelianus comedone de- lectatus 245 a	autumni tempore cur multi moriantur ibid.
Aureliani dictum de Bono- so Imperatore ibid.	Autumni epitheton ibid. 462 a
aurum cur ceteris metallis preferatur 259 a. cur pallens 358 b	autumnale tempus cur ple- runq; pestiferum 188 a
auri epitheton ibid. vis 358 b	autumno 127 a
	auxiliares milites 435 b
	auxilla 203 a
	Axinomantia magiae spes cies 34. 228 a
	Baby-

B

Babylonica vestes 434 a

bacchanal toeus 102 a

Bacchanalia ☉ nocturna

sacra damnata 632 b

bacchari 102 a, 164 b

bacchataloca 102 a

Bacchus 225 a, vnde di-

ctus 103 a, armiger

Veneris 225 a, ignige-

nadictus 103 b, mar-

vidus cognominatus

123 a, 358 a

Bacchitriplex vit 63 b

bacillum 44 a

baculus ☉ pera philosophis

Cynicis idem quod regi-

bus diadema 674 b

Βαλανεον, balneum, Græcè

cur sic dictum 56 a

balatrones 290 a

balneum pro balneum

56 a

balis herba 307 a

balnearia 354 a

balnea ☉ balnea 56 a

balnea ardentes priscis na-

sitæ 432 a

balnearum dispositio qualis

esse debeat 103 b

in Balneis olim corpora in-

ungi solita 152 a

balsamum odorum omnium

præstantissimum 212 a,

546 b

balsami virtutes 213 a,

probatio ibid. ☉ 546 b

bathicus 537 b

barathrones 195 a, 290 a

barathrum 290 a

barathrum Atheniensium

carcer 290 a

barathrum fœmineum

195 a

barathri appellatione va-

ria significari 195 a

barbari olim qui dicti

438 b

barbaricarij qui 584 b, ☉

347 b

barbarismus 438 b

Barbi in Gallijs vnde orti

4 a

barbitium 570 a

Bargulus Illyricus lacro

22 b

baris 744 a, navis Aegy-

ptiorum 660 b

basia affectuum pudicorum

esse 218 a

basilisci quomodo necen-

tur 206 a

basterna vehiculi genus

661 a

I N D E X.

Bariholomæus Blanchinus	Beria Macedonia ciuitas
Beroaldimuniceps 457	258 b
b.eius laus ibid. 458 b	Beroaldus Camilla, Vicen.
Βαρύλαχος ὕδαρ, prouerb.	ij Palæoti filia desponsa
82 a	tus 739 a. eiusdem libel
Βαρύλαχος οὐρον ἵχθιν, prouerb.	lus Eroticus sine Ven.
ibid.	reus 97 a
bacca 301 a. calceamenta	Beroaldo clepsidra argen.
philosophorum ibid. a.	tea donomissa 326 a
crepida philosophica	Beroaldi locus retractatus
674 b	221 a.
bechus Phrygum lingua	Bessus Bactrianorum dux
idem quod panis 651 b	200 a
Bellerophon 766 a. Pega-	bestiarum gladiatores 458 a
sum equum alatum abe-	770 a
git 125 b	ad Bestiarum damnatio 770 a
Bellerophontē Chimeram	in Betica olim miniarium
debellasse 207 b	metallum 413 a
Bellona dea 243 b	betula arbor 158 a. curters
beluinus 622 b	ribilis à Plinio dicta
Benacus fl. anguillis refer-	ibid.
tus 159 b	Biantis dictum deducenda
beneficia dantes 7 acci-	uxore 739 a
pientes decet esse hilares	bibendi auiditatem augere
211 a	consuetudinem 436 a
beneficiorum genera tria	bifera Germanis quid 81 a.
210 a. 734 a	eius descriptio ibid.
beneficiorum homines stas-	bigamia reprehenditur
tim obliuisci 110 b	459 b
beneuolentiam qui 268 b	bilis seu cholera 561 b
beneuolentiam quid augeat	morborum causa ibid. b
248 b	stomachi 7 intestinorum
	pitium

- pitium 561 b
 bilis multiplex ibid. 771 a
 bipennis 260 b
 bis terq; pulchra dicenda,
 prouerb. 72 a
 Bithus & Bacchius fami-
 geratissimi gladiatores
 534 b
 blandicula 567 b
 blaterare 250 b. 592 b.
 524 a
 blaterones 499 a
 blatta 673 b
 βλάτ 250 b
 boare 325 a. 626 a
 βοαιρία, βοιωτί 51 a
 Boetiam, non Boetiam, cur
 scribendum & pronun-
 ciandum ibid. 362 a
 βοήτια ἀνίσματα, prouer-
 bium 439 a
 βλάτ quid 26 a
 bombix vermiculus
 256 b
 bona triplicia 532 a
 bonarum literarum comites
 558 b
 bonasus animal 136 b
 boni Euentus simulacrum
 Romæ in Capitolio
 413 a
 Bononiensem senatum fas
 bis albis suffragari
 771 a
 Bononienses in clietela An-
 toniorum fuisse 351 a
 Bononienses calami ad quid
 apii 14 a
 Bonofus Imp. 245 a
 Bonosum Imp. tantum min-
 xisse, quantum biberat
 ibid.
 de Bonoso Imp. dictū Aus-
 reliani ibid.
 Borsipeni Chaldaeorū ma-
 gi 230 a
 bos lustralis 324 a
 bouem loquutū esse 172 a
 necare, apud antiquos cas-
 pitale 311 b
 bractearius 587 b
 bracteatōres ibid.
 bracharij & palliones qui
 686 b
 Brachmanes ludorum ma-
 gis sic dicti 4 a
 Branchidarū festum Apol-
 lini Didymæo institutum
 539 a
 brassica crapulam sedat
 127 a. ebrietatem prohi-
 bet 128 a
 Britia ciuitas Bithyniæ
 258 b

INDEX

Brochi siue brunci dentes	88 b	in Burdus nominum signifi-	catio	269 a
Brutiani	356 a. 364 b.	busium		265 a
brutus	50 b	inter Busium, pyram, &		
Bryanni: artem magicam:		rogum discrimen		265 a
edocli	2 a	busuarij. gladiatores ibid.		
bubo, mali ominis	383 a	buxus arborum pallidiss-		
bubonē olim Capitolij celsa		ma		131 a
lam intrasse	383 a	buxo pallidior, prouerbium		
bubsequa	140 b	131 a. 221 b. 395 b		
bubulcitrare	ibid.	buxeus pallor		131 a
bubulus simus contra febrē		buxeus pecten laudatur		
præstans	577 a	131 a		
bucadæ	140 b	Byrrhenæ, matron nomen		
bucca	376 a. 719 a	169 a. eiusdem domus de-		
bucellatum, eibus militaris		scriptio		182 a. 199 a
200 a		C		
Bucephalus equus	730. b	C litera olim condemna-		
buceriæ	140 b	tianis nota in iudicijs		
buccina	536 a	489 b. 490 b		
buccinare.	ibid.	caballus ex homine per me-		
buccinator	536 a	giam factus		128 a
buccinus	ibid.	caballi Mariani qui dicuntur		29 a
buccones	377 a	καὶ ῥύχ, dea malæ for-		
buccula	122 b. 719 a	tunæ Romæ culta		73 a.
bucculentus.	377 a	284 b		
bulla	428 a. 758 a	cachinnus		28 a. 518 b.
bullantes aque	427 a	cachinnare		28 a (671 a
bullare ibid. &	758 a	Cacus Iouis ex Aegina fi-		
bullatæ nugæ	428 a	lius		722 a
bullire	560 b.	cadauera apud veteres se-		
bullula	428 a	ptem		

- ptem diebus asseruata
 58 a. apud priscos ablui
 & vngi solita 199 b
 aduceatores 691 b
 caruleus color 214 a
 Casia, quæ & Glauco-
 pid. ibid.
 C. Casar pedem osculandū
 cur Pompeio porrexerit
 672 b. omnium mulierū
 vir, & omnium virorum
 mulier dictus 198 b
 Caesaris commentariorum
 locus explicatus 158 a
 ad Caesaris dictatoris spes
 etacula quanta turba cō-
 fluxerit 325 a
 Caesaris dictatoris equus
 739 a
 casariam speciosam fami-
 nas in primis decere 208 a
 casius color 214 a. 178 a
 Caius Gracchus 653 a
 Caij Fannij lex sumptua-
 ria 520 b
 Calabri Gallie regi Caros-
 lo subiecti 10 b
 calami Bononienses 14 a
 Aegyptij ad scribendum
 magis idonei 14 a
 calamistrum 195 b. 261 a
 calamistro capillos inungere
 effeminatorum ibid.
 calamistratus 195 a. 261 a
 calamitosus, delicatus appa-
 ratus indecens 272 a
 calantica, muliebre orna-
 mentum 544 a
 calathus 496 a
 calcaria 378 b
 Calchas à vate obiurgatus
 38 a. 247 b
 calcei papyracei sacerdoti-
 bus ægyptiis vsitati
 14 a
 calceos desuratos olim mu-
 lieres gestasse 671 b
 calcitriones 240 b
 calculator 491 b
 calculus 47 b
 calculus candidus 771 a
 calculus morbus ibid.
 calculis albis olim reum ab-
 soluendi mos 490 b
 calculosi 771 a
 calliblephara medicamentis
 177 a
 caliendrum 672 b
 Caligula pullus appellatus
 249 b. adulterio deditus
 154 b. 359 b
 calor in iuvene an puero
 feruentior sit 725 a
 calia herba 262 a
 B 4 caltua-

I N D E X.

caluarij	ibid.	rum rege subacta	191
calula vestis	262 a	campestrati iuvenes qui	
calua siue caluaria	369 a		249 a
in Caluaria interfecti aqua		cāpigeni antesignani	449 a
propinatam, comitali		candidatus crucis, sacerdo-	
morbo mederi	266 a	tij, fidei, &c.	210 b
ex Caluaria suspensi cata-		candidati qui dicti	ibid.
potia confecta	367 a	candidatorium munus quo-	
ex Caluaria interfecti co-		le	210 b
mitialibus aqua propinata		cancelare	670 b
ibid.		Cancellarius ibi.	721 b
caluitium in mulieribus tur-		cancelli	ibid.
pissimum	209 a	canephoris sacerdotes	496 b
caluitium radere soliti in		canis rabidi morsus letali	
lusu Iudæi	782 b		288 b
caluitij in mulieribus causa		canis rabidi morsui quomo-	
	209 a	do medendum	287 b
Caluus orator	259 a		293 b. 368 a
Calydon oppid. Actolæ		canem pro Domino contri-	
	51 a	latrones pugnasse	417 a
Calydonius oper	ibid.	locutum esse	172 a
Calymna ins.	50 a	canes quales esse decreat	
Calypso Atlætis filia	100 a		106 a. venatici qui pro-
calx	750 a. 98 b	batissimi	185 a. 417 a
camelopardalis	688 a	canes Dianæ dicati	184 a
camelorum duo genera	73 b	qui optimi habeantur	194
camerarium, cucurbitæ ges-		a. rabidi cur æstus tem-	
nus	114 a	pore plerumq; sint	285 b.
Camilla Vincentij Palæoti		quomodo agnoscendi	
filia Beroaldo desponsata			294 b. quibus nominibus
	740 a	appellandi	418 a. pastos
Cāpania à Carolo Gallia-		rales quales habendi	426
		b. apud	

- b. apud Aegyptios in sum-
 mo honore 695 b
 canes Cymbros defendere
 417 a
 canes in Albania generosifi-
 simos haberi 418 a
 canum genera varia 438 a
 154 b
 canibus rabies quomodo ar-
 ceatur 286 b
 sub Canicula fidere nati,
 quales futuri 459 a
 caniciei 592 a. quomodo
 contrahatur ibid.
 canecum locus 429 a
 canos non semper autorita-
 tem adferre 508 a
 cantharides vermiculi
 403 a
 canterius equus 233 b.
 499 a
 cantharinum hordei genus
 330 b
 caniones pro incantamen-
 tis 85 a
 Canuleij tribunis lex
 de connubio inter patri-
 cios & plebem contrahen-
 do 728 a
 caperare 164 a. 343 b
 caperatus ibid.
 caperata frons 164 a
 capillamenti dignitas 214
 a. decor in facinoris iuven-
 dus 209 a
 capillorum immodica cura,
 effeminata & affectata
 177 a
 capillorum medicamenta
 177 a. color quis gratus
 215 a
 capillos rubentes & cri-
 spos bonae constitutionis
 indicium 214 a. nigrican-
 tes matronis probari ibid.
 capillitium 177 a
 ex Capillitij immodica cu-
 riositate mulieres quaedam
 mortuae ibid.
 capital 216 a
 capitalis 443 b
 capitis decor capilli 208 a
 capnomantia species man-
 tiae 4 a
 capnomantia qui ibid.
 Cappadox est, prouerbi-
 um 239 b
 Cappadoes olim libertatem
 respuisse 238 b
 Cappadocia in duas partes
 diuisa ibid.
 capra 583 b
 capra fidus 29 a
 caprae fidere nati quales
 futuri
 B 5

I N D E X.

futuri sint ibid. 357 a	manus, primus argēto re-
capratum morsus arbori-	ctos operuit 259 a
bus perniciosus 615 a	Carboni Imperatori murus
caprinum pecus esse alio-	arrofisse fascias 135 b
sum 706 a	carceres quot in ciuitate ha-
capreatum genera multa	bendos existimet Plao
1152 b	6 b
capreolus 74 a b	Carchedonij 653 a
capreolatum ibid.	carchesium 419 a. 3
Capricornus sidus caeleste	645 b. 717 b
403 b	Cardea dea limitum pres-
in Capricorni quarta parte	ses 91 a
horoscopum habens qua-	Cardinaliū luxur 3 poms
lis futurus 107 b.	pataxatur 130 a
403 b	carduus herba olim ad nu-
caproneæ 281 a	minis euocationem adhi-
capronei 607 a	bita 194 a
capitiū 754 a	caries 227 b. 307 b. 479 a
capulare flamen 104 a	cariam quæ non sentiant
capulator 466 a	479 a.
capularis senex 104 a	cariosus 227 b. 479 a
capulas 479 a. vete.	Carolus Gallia rex. 9 b.
ribus quid significarit	viclus apud Tarum am-
104 a	nem 10 b
caput cur capillis ornatum	carmina deuotoria 87 a
208 a	carpentum 759 b
per Caput iurare in Euan-	carruce matronarum Ro-
gelio prohibitum 357 a	manarū argenteæ 660 a
carbasa vbi inuenta 715 b	Carthago Iunonia appel-
carbafina vestes 256 b	lata 652 a
carbafum lini genus ibid.	Carthaginis colonia Ro-
Carbilius Pollio eques Ro-	man deducta 653 a
	cafcus

baseus § 2 a. eius etymologia ibid. recens Galeno probatus ibid. hippax § 3 a. Lunensis § 2 a. Nemausus ibid. oxygalactis cui § 2 a	abscindant § 0 a
baseo magico in asinū quidam transmutatus 144	castorea quibus morbis accommoda § 1 a
basei recentes, boni nutriti § 2 a. vilissimi sto. macho qui § 3 a	castra cur saepe mouenda 494 a
basitare 432 b	castratorum varia nomina 112 b
basus 754 a	catachresis 132 a
baset 160 b	cataclista vestis 680 b. ibid.
castellum 58 b	catamiti qui 98 a
castella omnia expugnari posse, quæ modo asellus onustus auro ingredi posses, Philippi regis dictum 354 b	catamiti pueri 677 b
castellani 59 b	cataplasma 578 a
castigare 78 b	catapodia ex suspensi caluaria facta 266 a
castor , animal amphibium 81 a	catascopium 429 a
Castor & Pollux à nauigantibus cur inuocari soliti 593 b	catasili pueri 680 b
castoris descriptio § 1 a	cati olim q appellati 105 a
deriuatio Græca ibid.	Cati corculi qui dicti apud Rom. 636 a
castoris genitalia medicis vilia § 0 a	Catiline incessus inconstans 119 a
castores cur sibi genitalia	catilo , piscis 161 a
	catilones qui ibid.
	catomidiari 501 a
	Catonis filius amissum gladium in exercitum redire cur noluerit 446 b
	Catonis oraculum ubi obseruandum 639 b
	Catonis loc. restitutus 422 b. explicatus 649 a
	Catonium

I N D E X.

Catonium pro inferno	Cebetis tabula Fortunæ
501 a	quomodo describat 96
Catoptromantia , magia	Cecropia regio 653 b
species 4 a	cedo, verb, comicum 47 a
catorithoma 511 a	Cenchreæ Corinthiorum
Catus Deus 609 b	emporium 617 b
catuli lactentes olim sacri-	cenotaphium 477 a
ficari solitis 160 a	censorum rerum venalium
catulire 418 a	officium 160 a
caudæ quibus animalibus	Centauri unde dicti 437 a
setosa, & quib. nō 393 a	Centaurus ex equo pugna-
cauea 325 a	re primò cepisse ibid.
cauillari 67 a	cento vestis genus 63 a,
cauillationes ibid.	eius usus apud veteres
cauillum ibid. a. & 263 a	ibid.
caula 428 a	centones ex quibus conse-
caupona 51 a	cti 63 a
caupona pro muliere 140 a	πρὸς κοῦτραλακτισσῶν
caupones ibid.	750 a
cauponatio , illiberalis à	cōtuculus genus vestis 63 a
Platone habita 51 a,	centunculus herba ibid.
inter ciues ab eodem pro-	centurio 30 b
hibita 140 a	centuria in quot contuber-
causam in lite omni potiss.	nia olim diuisa 445 b
spectandam 338 a	cepurica, hortensia 415 a
causarij qui 422 a	cephalea morbus 370 a
causaria misio 423 a	cera quæ præstantissima
cauterium 113 b. 400 a	455 a
cauteret ibid.	Cerberus canis Molossorū
cauteriata conscientia quæ	regis 216 a
113 b	Cerberus Plutonis ædium
Cebersphilosophus 284 b	custos ibid. cur ariceps
	376 a

376 a. 705 a. 712 a	Ceselinus ab A. Gellio refel-
Cercopiheci 708 a	litur 109 a
Cerdones, qui & lucriones	Ceselij locus explicatus
234 a	109 a
ceremonia denaria 743 b	cespes 25 a
Ceres 646 a. 643 a. unde	ex Cespitibus aggeres fieri
sic dicta 648 a. ab Athe-	26 a
niensibus culta 628 b.	cespiticia aræ ibid.
cur alma dicta ibid. fru-	cessus 212 a
mentorum inuentrix ibid.	cerycia, legatorum & ca-
cur xapà 628 b	duceatorum insignia 40 b
Ceres quæ & Thesmopho-	Cethegus 257 a
ra 647 a. 649 a. amore	Cethegorum mos in bellum
capta Iasij 648 a. amica	proficiscenium 294 a
Veneris ibid.	Chalcis inf. 236 a
Cereris templum 51 a. sa-	Chalcodotis inf. ibid.
cerdotes cisliferi 643 a	Chalderi 229 a
Cereri sacra à Triptolemo	Chaldaorum Astronomi-
instituta 645 a	corū genera varia 230 a
Cereale papauer 678 a	chamadaphne 13 a. 511 a
Cereales qui appellati	chamemyrsine 130 a
259 a	chamaplatani ibid.
Cerealia festa 628 b.	chaos 193 a
644 a. mysteria ibid. a.	Charites Lepolemi uxoris
femina 648 a.	mors voluntaria 198 b
cereos misitandi mos unde	Charites deæ, quæ & Gra-
fluxerit 485 a	tia 210 a. 734 a
cerion ulceris genus 485 a	Charon umbrarū moriua-
ceriti qui 502 a	rum portitor 708 a
ceroferrarij qui 485 a	Charonis cymba 64 a.
ceroma 628 b	708 a. descriptio ibid.
ceruchus 717 b	Charoni obolum pro nau-
	lo

I N D E X.

lo dari solitum	710 a	chænix	717 b
Chartis quæ spectari so-		choragus	266 a. 549 a
leant	13 a	choragium	267 a. 1hys
chelidonia	548 a	melicum ibid.	541 a
Chelonophagi populi		choraulæ	250 b
155 a. & 383 b		choraulæ monumētarij qui	
cheridotæ tunica	180 b	diçli	251 b
Cheronea Plutarchi patria		choraules	250 b
hæ Sylla defensa	23 a	chorea	534 a
Cherufci populi	717 b	chorus	534 a. 561 a
chiliarchus	456 b	736 a	
Chilo à dracone occisus, &		chymimali plerunq; in aus-	
bi balis herbæ in vitam		tumno maximi	188 a
reuocatus	307 a	chrysocolla	587 b
Chilonæ qui olim diçli		chrytopodæ olla	205 a
393 a		cibi & aquæ mutatio graui	
Chimera mons Lyciæ		476 a	
307 b		cibo & potu distentos som-	
Chinæ descriptio ibid.		niare portentosa	126 a
Chiromantia magis spe-		cibaria iuruleia magis ales	
cies	4 a	re quàm assa 221 a. mel-	
chirurgos quales esse des-		lita stomacho non salu-	
ceat	449 a	bria	519 a
chirurgiæ inuentum Aæ-		cicuta	610 a
sculapio assignatum		cicuta vino pota irremedia-	
460 a		bilis	564 b
chlamys	585 b	Cicer. locus	48 a
chlamydis vsus Romanis,		Cicero errores suos confes-	
quis insulerit primus		sus 225 a. iocorum ven-	
ibid.		nustate præstans	263 a.
chlamidula	585 b	in commiserationibus ex-	
cholera multiplex	56 b	cellentiss.	485 b.
		Cicero,	

I N D E X.

Cicero, M. Ciceronis F. es	ma	234 b	
brietati deditus	245 a	cinisflo	261 b
Ciceronis locis restitutus		cinis	279 a
428 a. 71 a. 429 a.		Circitores	31 a. 297 b.
458 a. 501 a. explica-		329 a	
tus 37 a. 110 a. 154 a.		Circe	288 a
366 a. 457 a. 596 a		circulatores	41 a
Ciceronum cognomina vn.		in Circulatores pona con-	
de	678 a	stiuma	42 a
eironiam inter aues pias re-		circulatrix facina	ibid.
ferri, & cur	408 b	circumforaneus	296 b.
cicurare	113 b	234 a. 460 a	
cicuiaines	737 a	Cipius pararenchos	82 a
cidaris	584 b	cisternæ in ciuitatibus cur	
cilicia cotes	111 b.	faciendæ	90 a
599 a		Citharon mons	455 a
cinado curatior fluxo pro-		citius elephantum parient,	
uerb.	171 a	prouerb.	84 a
cincini	234 b	Citorum mons buxorum fer-	
cinctum, tunica genus		tilis	131 a
7688 b		ex Citro arbore olim con-	
Cincius vetus scriptor	54 a	signationes templorum cur	
cinesacius	479 a	factæ	555 a
cinerarius	261 a	citrea mēsa permutata fun-	
cingalum 689 b. vestis ge-		di taxatione	258 a
nus	ibid.	citrea mēsa præstantissi-	
cinnama	212 a	mæ	555 a
cinnamum siue cinnamo-		ciuica corona	119 b
rum frutex	212 a	ciuitatum pristinus mos, ut	
cinnaminum vnguentum		singula patronos Romæ	
ibid.		haberent	352 a
Cinnatorum familia Ro-		clasis	681 a
		Claudij	

I N D E X.

Claudij Imperatoris excla-	cluniei	204 b. 205 b
matio	Cocytus fluuius infernalis	
384	692 a. 707 a	
Claudiana charta	codicillus	744 a
144	Codrus. Beroaldi collega	
Claustritimus	laudatur	514 a
185 b	coemptio coniugalis, ritus	
clauus, vlceris genus	olim in nuptijs vsitatus	
368 a	144 b	
clauicuratio	Cælius à Saturnno filio pu-	
ibid.	dendis priuatus	209 a
clauus senatoria vestis	Cælia	176 a
ibid.	Cæliana pixis	567 b
clauus pro gubernaculo na-	cæliacus morbus	250 b
uis	cæliaci quid prosit	ibid.
368 a	in cæna olim nullas pariet	
clauicalligares	distributas	286 a
369 a	cæna epulantes, adijciales	
clauatus	foliaries, pontificales	
ibid.	493 a	
clasis procincta	cænandi mos apud prisicos	
661 b	146 a	
clastici homines, scripto-	coëpulones	257 a
res qui	cætus	88 a
584 a	cogitationes posteriores,	
clasticum	prioribus meliores ple-	
ibid.	runque	203 a
clericus quidem à D. Am-	cogitationes hominum Deo	
brosio propter indecorem,	nota	308 a
incestum reprehensus	cognomines qui	150 a
179 a	coitum auersum esse quis	
clericis venatio interdicta	busdam animalib.	207 b
157 b	coitum	
clepsydra		
326 b		
κλέπτειν		
ibid.		
climax		
779 b		
clinidion		
91 a		
clinopalis		
252 a		
clinopodion herba		
95 a		
clodere		
706 a		
Clodij lex annonaria		
156 a		
Clodia Appij Caci filia		
324 a		

I N D E X.

boitum frequentem debili.	313 b. 305 b. 487 d.
tare 111 b. 251 d	488 b. 717 d
βοιδοβοια 419 d	Columella olim qui serus
colapasa 327 d	dicti 223 d
collacteus 180 d	columnarum genera quae
collegiū quot faciāt 399 d	tuor 183 d
collegia illicita non ferēda	lvis@ 145 d
à magistratu 42 b	coma calamistrata 261 d
collimare 450 b	comae nutritores 177 d
colobiaveflis 257 b.	commanducare 495 d
680 b	commanipulatio 450 d
colocynthis siue cotoquin-	commampulones ibid.
iis 114 d	commasculo 276 d
Colophonij & Castabalen	commata 303 d
sei canibus tempore belli	commēatus 209 b. 660 b
psi 417 d	comentatoris officiū 643 b
columbar 662 d	comes facundus 29 d. 58 b
columbae cur Veneri assig-	comessari 286 d
gnatae 661 d	comicus stylus qualis 460 b
columbarū plumbas in colo-	commulio 450 d. 445 b
lo diuersi esse in sole co-	commilitium 445 b
loris 215 d. 662 d	cominus & eminus contra-
columbarum facundias	ria 178 d
661 d	commiseratione iudices ma-
columbis gloriae quendam	ximē cur mouendi 485 b
intellectum inesse 215 d	comis 253 d. 352 d
columbarius 662 d	comiter 253 d
columbaria ibid.	comitialem morbum curā-
Columellae interpretis repre-	di ratio 266 d
henfus 274 d	in comitialem morbum qui
Columella locus explicatus	incidant 561 b
83 b. 232 b. 273 d.	quomodū adverb. eius signi-
	ficatio-

INDEX.

ficationes	934. 1074.	relegari solitos	37 b
1474. 2914		cōdemnandi mos apud Ro-	
comædia	460 b	manos	489 b
compascere	409 a	condi	251 a
compar exornatio rhetorica	244	condicere	468 b. 552 b
compasculus ager	409 a	condictio	ibid.
compatriota	432 b	condimentum	508 b
competere	736 b	condimenta Gallie	vsita
compilare	95 b	quæ	198 a
complodere	733 a	conducere	55 b
complosio pedis in oratore		conduci	381 a
crebra viciosa	434 b	condylium	439 a
computatores qui	232 b	consarreatio	244 b
conceptela	101 b	conficere	43 b
conceptionem mulierum quid		congermanesco	222 a
prohibeat	151 a	conectores	486 b
conchæ quædam buccinis		coniectura	486 b. 616 a
accommodæ	535 a	conisterium	329 b
concharum genera varia ibi.		cōiugium quale esse deceat	573 a
conclamare	58 a	coniugium, validissimum iuue-	
conclauis	279 a	nes coercendi frenum	727 a
conclanata loca	280 a	cōiugij sarcina grauis ibid.	
concubium noctis pari	35 a.	in Coniugio omnia cōmuni-	
89 a. 288 a. 765 a		nia esse debere	573 a
concubina	82 b	coniunctiuus pro indicatiuo	
concubini	83 b	positus	341 b
concubitum rarum salubre		conuiuere	529 b. 695 a
esse, & contra	251 a	cope	671 b
concussio capitis iracundiæ		copides	ibid.
signum	395 a	conscientiæ stimulus, atrocis-	
cōdemnatos olim in insulas		cissima pena	194 b. eius signa

18

I N D E X.

- signa apud rhetores 495 b
 conscientiam malam ani-
 mum plus excarnificare
 quàm verbera 50 b
 consciorum sibi malè, affe-
 ctus qualis 494 b
 cōsequia qd, & unde 353 b
 Consentes dij 413 a
 conscriptum 360 a
 consilium è re nata capien-
 dum 418 a
 consilia ex euentis ponder-
 vari 358 a
 consobrinus 509 a
 Constantius imperator ab
 Ammiano Marcelino cur
 reprehensus 33 b
 constitutionis bonæ signa
 176 a. 214 a
 consuetudo domina rerum
 à Gellio appellata 51 a.
 altera natura, prouerbium
 404 b. amoris concilia-
 trix 573 a. Veneris mini-
 stra 669 a
 consuetudinem augere be-
 neuolentiam 148 b
 consul 649 a
 consulū Rom. vestitus qua-
 lis 158 a. insignia 157 a
 connectores naturæ dicti
 316 a
 conuiue mille à Ptolemaeo
 saginati aureis poculis
 259 a
 conuiuarum numerus qua-
 lis esse deceat 256 a
 conuiuales sermones quales
 esse deceat 263 a
 contabulatio 641 b
 conuendo 760 b
 contentio, exornatio rhetor-
 ica 298 a
 conticinium noctis pars 89
 a. 288 a
 continuare 662 b
 contabulatio 641 b
 consubernium 445 b
 contus 140 a
 cooperculum 717 a
 Copton Aegypti oppidum
 303 a
 coquos olim non fuisse ser-
 uos 507 b
 cor metuentibus cur palpi-
 tet 100 a. venarum fons
 636 a
 cor bubonis facit secreta
 pronunciare 383 a
 corde magis quàm ore ado-
 randus Deus 307 a
 corbona 403 a
 Corculi Rom. qd dicti 195 a
 cordolium 363 b
 2 2 Corin.

INDEX.

Corinthus lumen Græciæ à	corpus , anini append
Cicerone dicta 164. 532	226 b
b. Romanorum colonia	corporis incompositio, men-
618 d	tis index 179 a. affectio-
Corinthus ciuitas Pelopō-	nes equis currentibus si-
nesi 229 a	ne freno comparatæ
Corinthiensis festum Isidis	276 d
celebrasse 667 b. à Co-	Correctio , figura rhetori-
rinthijs differunt 618 b	cā 93 d. 322 d
de Corio alieno ludere, pro	Correctores typographia-
uerb. 65 a. de qua te di-	rum reprehensi 89 b
catur ibid.	Corros Romanis ceræ cen-
Cornelia lex 239 b	tum millia pondo dedisse
Cornelia Gracchorum mas-	485 d
ter 34 b	Corybantes 260 b
Cornelia Volusij Saturnini	corybantiarū ibid.
mater 627 d	corymbi 189 d
Cornelius Sylla 239 b	cōscindōmantia diuinitas
Cornelij Celsi locus expli-	405 d
catus 114 a. emendatus	cosmōica medicamenta ad
292 b	capillos venustandos
corolla 244 d	177 d
corollaria præmia 285 a	costa homini quot 454 d
corollarium 244 d. 285 a.	cotium varia genera 111 b
378 d	cotricula ibid.
corona 244 d	cothurnus tragædorū cal-
coronas bibendimos veterū	riamentum 320 b
in conuiuijs ibid.	cothurnati cur grandiloqui
coronis reuinciri, amatorū	dicti 460 b
esse 244 d	coxim 320 d
coroneola rosæ genus	κράβαζον 91 d
394 d	κράμβη δις λάρας
	prouerb.

- prouerb. 572 b 599 a
 Cranai Antica inquilini 174
 Creusa Creontis filia regis Corinthiorum 85 d
 cranion 370 a
 crapula 67 b. 444 b. 126
 a. quomodo curetur 67 b
 L. Crassus orator 134
 Crassus Agelaustus semel tantum cur r'ferit 519 b.
 ab Atteio diris deuotus 309 a
 Crates 589 a
 Cratis amnes 504
 craticius paries 428 a
 credulitas deceptionū mater 612 a
 crepera oracula quæ 354
 crepera res 287 a
 crepero ibid.
 creperum bellum 354
 crepusculum vnde dictum 35 a. 219 b. diei pars 287 a
 crepusci qui dicti 35 a. 219 b
 crepusculascēs hora 288 a
 Cresnescit pelagus, prouerbium 655 b
 Creta, quæ & Hecatompolis 654 b
 Cretenses impostores 655 b
 Cretica cores optime 599 a
 Creusa Creontis filia regis Corinthiorum 85 d
 cribrorum genera ex seitis à Gallis inuenta 391 a.
 parij inmentores 405 a
 capilli crispī & flauī quomodo fiant 177 a
 cristarum inuectores 672 b
 crithe, oculorum morbus 79 b
 crocodilus 740 b
 crocomagma 255 b
 crocota tunica quæ 255 b. 677 b
 crocotarij 543 a. 677 b
 Crocotium 256 b
 crocula vestis 262 a
 crocuta fera 457 a
 Cronium mare 707 a
 crotala instrumenta qualia 235 b
 crurifragium 871 b
 cupressus & 258 a
 crystallum 692 a
 crystallini duo calices à Nerone contrafacti 258 a
 crystallina trulla empti sex-terij centum quinquaginta millibus 692 a
 Crystallina pocula quomodo probentur ibid.
 crys

I N D E X.

crystallinorum poculorum	cunctabundus	701 b
maxima autoritas 258 a	cuneali	579 b
crystallinorum probatio	cuneus ibid.	militari
259 a	513 a	
κρυσταλλοποι 410 a	Cupido 173 a.	541 a.
cucurbita sylvestris 114 a	461 b.	cur alatus à poë-
cucurbita longa & tennes,	tis dicatur 607 a.	pinna-
gratissima ibid. semi-	tur 532 a.	à Venet
nosa ibid.	viſus	662 a
cucurbitarum vsus 115 a.	Cupidinis Praxitelici simu-	
earū genera Plinio quot	lachrum	537 a
114 a	Cupidinis palatij descriptio	550 a. & 555 a
cucurbitarum semina qua-	Cupidini cur venisſe ala-	
lia 114 a. quot genera	attributa	532 a
à Plinio tradantur ibid.	Cupidines duo	211 a
cucurbitarium ibid.	Cupedinis forum vnde ap-	
cucurbitarij ibid.	pellatum 153 a. 173 a	
cucurbitula 114 a	cupedia	154 a
cui dolet, meminit: cui pla-	cupedinarij	ibid.
cet, obliuiscitur prouerb.	cupressus Plutoni sacra	
349 a	212 b	
cuias & cuiatis 49 a.	Curetis Iuno	657 a
596 a	Curio	29 a. 29 b
culeus 488 b	Curio agnus quid dicatur	
cultus Dei verus qui 459 b	ibid.	
cultum magnificum auto-	curiosi plerunque maleuoli	
ritatem adferre 175 a	29 a. 716 a	
Cumina dea à priscis culta	curiositas signum loquaci-	
313 a	tatis 29 a. plerunque no-	
cunabula ibid.	xia ibid. infelix 708 b.	
curatio 559 b. damnoſa	temeraria	716 a
337 b	curris	

curriculum	2 b	Cynocephali simia	676 b
curriculo	ibid.	Cynopolis	695 b
curuatus	746 b	Cypriam locus explicatus	
inter Custodiam liberam	47 b. 114 a		
& publicam differentia		Cyprus insula	654 b
6 b		Cyrenae laespicipiferae cor	
custodiarium	7 b	gnominatae	519 b
cyathissare	699 a	Cyrenaicum laser	519 b
Cybele Deorum mater	242	Cythera ins.	526 a
b. 243 b. 244 b. En-		Cytherea Venus	ibid.
theata cur dicta	259 b.	Cytheriacum neclat	
317 b		526 a	
Cybeleius leo	653 a	Cyzicorum turres	568 a
Cybeleij Galli unde dicantur	342 b	D	
Cyclopes	653 a	D Aedalus primus inuen-	
Cydnus fluuius	291 b	tor asiae	388 a
Cyllenes Arcadia mons		damones miraculorum ma-	
664 a		gicorum rectores	90 a
cymatilis vestis	44 b	daemonum corpora non vi-	
cymbia	708 a	sibilia	637 b
cymbium ansulatum quod		damonica magia	3 a
643 b		damae pauide cur dictae	
cymbium poculum	544 b.	154 b	
690 b		damnatio ad bestias	553 b
Cynica supellex	589 a	dapsilis	637 b
Cynicae familiae insignia		Dardanium promontorium	
673 b. gestamina qualia		698 a	
262 b		Darium Persarum regem	
Cynicorum philosophorū		pro Alexandri capite mil-	
supellex	674 b	le talenta obtulisse	
Cynocaumata	291 b	254 a	
		Δαούπος ἐπὶ τῷ ἐπιθύμῳ.	

I N D E X

proverb.	370 b	defecatus	369 b
De prepositionis significatio	494. 584. 135 b.	defecatum vinum	ibid.
	2014. 472 a. 490 a.	defectus	421 a
	576 b	defensio quid	332 a
deariuare	251 a	deformare	574
decachmari	671 a	deflaccare	687 a
decapulare	466 a	defletus	584
decemviralis lex de connubio	728 a	defrugare	422 b
decernere	137 a	deglabrare	249 a
decipulū & decipula	157 b. 559 b	deierare	494
deceitantes	183 a	deinde o wāt & , proverb.	
declinatio secunda pro terminia usurpata	136 b. 718 b	443 a	
decoctores	501 a	deiriurium	700 a
decoctiorib. Romæ in theatro certus locus constitutus	ibid.	delatores qui non castigant irritat; Domitiani dictum	
decrepitus	354. 219 b	33 b	
decumanus limes	92 a	delibutus	320 a
decurio cubiculariorum	346 b. 347 b	deliratio	600 a. 743 a
decurionis militaris officium	455 b	delirium	600 a
ad Decurionum honores olim qui non admitti	346 b	Delphicus Apollo	540 a
decurionatus	345 b	Delphicū oraculum	291 a
dedolare	92 b	delphin cur intra siderare.	
		latus	761 a
		Demades orator	487 b
		demeare	645 a
		demeacula	646 a
		demensum	252 b
		Demeter, quæ & Ceres	
		648 a	
		Demetria semina quæ	
		ibid.	
		demortui cur alba veste induantur	

quantur	280 a	307 a. & 308 a
Demofthenis pater machæ		Deus quomodo dicatur fa-
ropæus cognominatus		ciem abscondere 666 b
422 a		Deo tot appellationes quot
denarij argentei apud Ro-		ejus munera 647 b. mem-
mani notæ	234 a	bræ ei quomodo tribuuntur
demeales ferie cur institutæ		698 b
398 b		deos iratos pedes lanatos
denarium dolores quid sedet		habere 330 a
485 a		Deuerra dea à quibus culta
Ob Deolidos puella amorē		62 b. 405 b. 643 a
Jupiter in serpentem mu-		deuorio & deuortor 407 a
tatus	722 a	deuirmare 405 a. 727 a
depalmare	504 a	deuirmati pueri qui
depudescere	576 b	405 a
depudicare	501 a	deuius 705 a
depulsio quid	298 a	deuorio & deuortor 334 a
designare 261 b. 456 b		deuortor 181 a
designatores qui 261 b.		deuotare 365 b
456 b		deuotio 87 a. 166 b.
desinere artem	364 a	309 a. 370 a
desolatus	286 a	deuortor 87 a
desponsus qui dicatur		deuotoria carmina ibid.
765 b		deuotrix ibid.
destinare 53 a. 102 a.		deuotum 309 a
510 a		dextra manui quandam rea-
desultor	22 a	ligionem inesse 523 a
desultoria sciētia quæ ibid.		diabolus instar Protei mu-
detestari	556 b	tabilis 288 a
detestatio	112 b	diacodion medicamentum
Deus quid	650 b	677 a
Deus quomodo adorandus		diadema 588 b
		diadē-

I N D E X.

diadematus	ibid.	dies noctis partus	659 b
dialis	699 a	diei civilis diuisio	34 a. per.
dialyton figura rhetorica		tes	288 a
293 b		dierum observatores curio-	
dieta	104 b	fos, sibi ipsis nocere	
diatarij	ibid.	231 a	
Diagoras cur Atheos di-		diecula	85 a. 702 a
ctus	710 b	diffibulare	676 a
Diana quæ & Dictynna		digamia cur monogamia	
627 b. 655 b. Aëlaonē		deterior	459 b
in ceruum cur transfor-		Digestorum locus restitutus	
marit 189 a. a quib. culta		40 b	
ta 655 b. Ephesia 539 a		dignitas virorum propria	
Diuiana	631 b	193 a	
Dianæ canes dicati	184 a	dij cur lanatos pedes haber	
Dianæ Ephesiæ templum		re dicantur	124 b
inter septē miracula mun.		dij cur catilicæ dicti	
dinumeratum	631 b	136 a	
Diania turba	185 a	Dijouis	541 a
dicax	206 a	dilatio omnis damnosa	
dicacitas vnde dicta	67 a.	572 b	
206 a. ab urbanitate dis-		diloricare	676 b
fert	68 a	diluculum	34 a. 113 a
dicaculus	206 a	dimensum	78 b
dictatores, qui & magistri		diminutiua quædam nō ses	
populi dicti	164 a	quentia genera primiti-	
dictetum	241 b	uorum	749 a
dicteria	263 a	Diogenes philosophus	
Dictynna, quæ & Diana		674 b	
655 b		Diomedes Thraciæ rex ab	
Didonis interitus	506 a	Hercule denictus, & e.	
Didymæus Apollo	539 a	quis suis deuorandus obs	
		iectus	

icetus	89 b	disciplina	580 a
Dionysius, qui & Osiris		disciplinosus	353 b. 580 a
764 b		discobolos	185 a
Dionysij Syracusani dictū		discus	ibid.
354 b		disquirere	642 a
Dionysia Bacchi festa	763	diuaticare proprie mere-	
b. 226 a		tricum	106 a (70 a
Diophanes Chaldaus mas-		diueriores Cicerois qui	
gus insignis	233 a	diuerforia taberna	ibid.
Dipsion Argos	654 a	in Diuinis neq; sexum neq;	
Dire	309 a	genus spectandum	634 b
diribitorium locus	261 a	diuinit & auari proprium	
diribitorum appellatione		143 a	
apud priscos quid signifi-		diuites Stoicis qui dicantur	
catum	261 a	69 a. Romanis qui	
Dis	711 a	dicti	ibid.
dis τοῦ πρὸς τὸ λαλῆναι, pro-		diuites auari reprehensi	
uerbium	72 a. 288 a	421 b	
discerniculum	195 b.	diuitiae cur timidae	443 a
757 a. 641 a		diuitias sapientibus in ser-	
discophorus	285 a	uitute esse	580 a
dispensator qui, & vnde di-		diuortium	618 a
ctus	44 a	doctoris laus, discipulorum	
dispnæa	2 b	profectus	293 b
disponici	3 b	dolare	693 a
desprepsia	519 a	dolatorium ibid. &	92 b
discriminare	757 a	doloris vis	134 b
discriminatum	ibid.	dolose vestes, dolosi colo-	
disidium	579 b	res	280 a
distrahere	53 a	domestici dñj, qui & lares	
distractio	ibid.	135 a	
discuneatae conchæ	579 b	domi Milesia, prouerbium	

I N D E X

372 a	Thamyrae Thrax	543 a
domicænum 71 a. 243 a.	dorsualia tegumenta	91 b.
316 a	velamenta	217 a
dominari assueti difficulter	dorsum	619 c
seruiunt 400 a	dos profecticia Vlpiano	
domporta pro testudine	quæ	554 b
95 a	dos unde dicta	555 b
Domitia gens quæ pranos	dossuaria iumenta	91 b.
mina usurparit 293 a	217 a. 410 a	
Domitiani de calumniator	dossum pro dorsum antiquè	
ribus dictum 33 b	217 a	
Domitius Aenobarbus	dotalis seruus	471 b
463 a	ducentarij qui	30 b
Domitius Nero princeps	ducentariorum iudicum decu-	
260 a	riam ab Augusto Casare	
domus dulcis, domus opti-	additam	ibid.
ma, prouerb. 98 a	ducentaria vestigialis nomen	
domus partes 69 a	30 b	
domus & domini & hos-	duclare exercitus	123 b
pitatis dignitate commen-	duodenarius in sacris lite-	
dari 150 a	ris	750 b
domusio 70 a. 315 a.	Draconis leges sanguine	
535 b. 548 a	scriptæ	573 b
donarium 318 b	dracones visus esse acutissis	
Donati interpretis Teren-	mi	695 a. 752 b
tiani locus emendatus	dracones in Aesculapij iu-	
221 b	tela habiti	46 a
Donatiste 200 a	dromones naues frumenta-	
donax calamus 614 a	riæ	714 b
Dorica musica 276 b. bel-	Drusus Germanos in sectans	
lo conueniens 543 a	à barbara mulieris specie	
Dorice Musicæ inuentor	remoratus	394 b
	Druyde	

Druyda unde oriundi 44
Dryades nymphe 624 a
 B 550 a

EBr̃s dormiensibus tur-
 bulenta insomnia obue-
 nire 127 a
ebrietatem quid prohibeat
 ibid.

ebriosus & **ebrius** differunt
 337 b

ebullire 105 a

Ecce, vocabulum quando
 usurpetur 36 a. eius vis
 119 b

Echo, aeris & lingua filia
 567 a. à Pane cur ada-
 meur 566 a

Ech̃s allegorica interpre-
 ratio 578 a

Ech̃s rationem quā pri-
 mò excogitauerit ibid.

ἐχὸς ὁ δῶρα ἰ δῶρα, ἢ ἰκ
 ἐὸν ἰσχυρὰ, prouerb. 408 a

Enephius 237 a

Eculeus tormenti genus
 498 b

edentare 88 b. 703 b

edentulus 703 b

edictū peremptoriū 499 b

edulia pameata quæ 371 b

ἐπιθράσκα 134 a

Egle Gratiarū vna 734 a

egressiones tepestinas, plu-
 rimum homines rescire
 550 a

eiulare 341 a

eiulatus & **eiulatio** 321 a.

130 b. 341 a. 500 a.

αἰς θῆρ' ὡς τὰ ἰκθῆρ', prouerb.

331 a

electrum 260 a

electri magna auctoritas apud

priscos 260 a

elelisphacon herba 175 a

elleborus quibus obsit 422

a. quibus confertur 503 a

ellychnium 377 b

elementa tria esse sine sapo-

re, odore & succo 133 a

elephas cur lucas bos appel-

latus 84 a

elephantem decemannis ge-

stare vterum ibid.

elephantia 503 a. prisci

incognita ibid. difficilis

curatu 504 a. Aegyptijs

peculiaris 503 a

Eleusis ciuitas Attica 646

a. 628 b. 656 b

Eleusinia sacra 646 a

eleutheria festa 264 a

Eloia Lacedæmoniorum

325 a 441 a

elucificare 15 b

elufcare

INDEX.

elufcare	14 b	ἐλευσίν	259 b
eluuies	66 a	ἐλευσίν	683 a
Elysius campus inferorum		enthusiasmus	259 b. 711 b. 762 a
664 b			
emarginare	414 a. 186 a	Enyo, quæ & Bellona	
emafculare	114 b		244 b
emafculatores	ibid.	Epanaphora quid	331 a
embamma	206 a. 508 b	epatici	431 a
emblemata	367 a	epexegeſis	395 b
emphracla	714 b	ἐπιφράδα	180 b
emporetica charta	13 a	Ephebica chlamys	385 b
emplastrores	587 b	Ephegium	ibid.
emplastratio	758 a	Epheſia Diana	539 a. eius
emproſthonos ceruicis mor		delubrum à Xerxe conſer.	
bus	503 a	uatum	ibid.
encauſtice pictura	113 b	Epheſtion Alexandri amis	
Endymion à Luna adama-		eus intimus	287 b
tus	98 a	Epheſtiades inſula	286 b
Endymionem primò om-		ἐπιφάντης	126 a
nium Lunæ naturam de-		ephippia	636 b
prehendiſſe	ibid.	Ephod Hebraicum quid	
energia	255 b		706 b
eneruis	47 a	ephodion	47 b
eneruis ſaltatio	ibid.	Ephorhedia ciuitas Gale	
Enopia inſ.	50 a	liæ	231 b
enormis	548 b. 176 a	ephorhedici Gallis qui di-	
enormitas	548 b	cantur	ibid.
Ennius poëta	576 a	Ephyre, quæ & Corinthus	
Ennij loc. explicatus	180 b.		16 a. 229 a
627 a		Ephyre ſons	533 b
entheca	402 a	Ephyreia ara	229 a
enthecatum	ibid.		533 b
			epibas

epibathra nauis	660 b	equitarius	230 b
epicrotum vestimenti ge-		equisiones seu equitarij	75
nus	255 b	b 140 b	
epiglottis	404	Erasinus fl.	654 a
epimythion	521 a	Erasistratus medicus	462
Episcopi impij & indocti		b. 616. a	
reprehensi	681 b	Erichtho manium deuotrix	
in Episcopo qua requiran-		87 a. maga 192 a.	265
tur	782 a	a. 368 a	
Episcopalis maiestas auro		ἐπίμνη δίκην, prouerb.	603 b
comparata	782 b	Eroticus libellus à Beroal	
epityrum genus cibi	63 a	do edius	97 a
epulares carnae	493 a	errores confiteri sapientia	
epulare sacrificium	256 b	225 a	
epulones dñj, Iouis parasiti		erudere	234 b
257 a		ἐρῶν δὲ φησὶ Phibia	26 a
epulones, qui & epolones		Eteoclis odium in fratrem	
sed deusitè	256 a	Polynicem	513 b
equus Seianus	89 b	Ethrusci auspices	4 a
equi humana carne pasti		Euan, qui & Liber	
ibid.		257 b	
equi admissarij qui	83 b.	euannare	693 b
desultorij	21 a	Eubœa Bœotia inf.	236 a
equi cornibus armati in Ae-		ἐὺβόαια	385 a
thiopia	767 a	Euclidè iunica muliebri in-	
in Equorū admissura quid		durum Socratem audisse	
spectandum	82 b	45 b	
in Equis senectus quomodo		euchylæ res quæ	507 b
agnoscatur	232 b	Euentus deus	413 a. cur
cū Equis dissudatibus quo-		colatur	ibid.
modo agendum	27 a	eurare	216 b
equimulgue	75 b	eutare	343 a
		Eumenes	

I N D E X

<i>Eumenes Cardianus archi</i>		<i>exequiæ</i>	346 a
<i>grammateus sub Alexan-</i>		<i>exercitationis utilitas</i>	o
<i>dro Magno</i>	720 b	<i>neccsitas</i>	437 a
<i>ἐπιταβολῶντις & λόγους,</i>		<i>exercitus & inexercitus</i>	
<i>prouerb.</i>	460 b		572 b
<i>eunuchus</i>	541 b	<i>exerere siue exercitare</i>	398
<i>Euphrosyne vna Gratiarū</i>			4121 a
	211 a. 734 a	<i>exercitus</i>	275 a
<i>Eupompus celebr pictor</i>		<i>exerie</i>	121 a
	186 a. eius dictum 187 a	<i>exhalare</i>	193 a
<i>Europa à Ioue adamata</i>		<i>expapillatus</i>	694 a
	722 a. ab eodem raptā	<i>experrectus, expurgius &</i>	
	762 a	<i>expergesactus quid disse-</i>	
<i>Europa terræ pars vnde sic</i>		<i>rant</i>	621 b
<i>dicta</i>	ibid.	<i>expilatores iurisperiti</i>	
<i>Eurystheus</i>	89 b	<i>qui</i>	481 a
<i>Euiychen facinorā triciet</i>		<i>expostulare</i>	393 a. 424 b.
<i>peperisse</i>	34 b		764 a
<i>examurcare</i>	466 a	<i>exterricinius</i>	224 b
<i>exanimis</i>	572 b	<i>extispicium aruspiciæ ge-</i>	
<i>inter exanimū & exani-</i>		<i>nus</i>	104 a
<i>matum differentia</i>	135 a	<i>extimo</i>	127 a
<i>exanire</i>	466 a	<i>extorris</i>	35 b
<i>exantlare</i>	118 a. 685 a	<i>extremus</i>	336 a
<i>exarmata animalia quæ</i>		<i>ἐξωμίδα vestes</i>	257 b
	528 b	<i>exorcistæ qui</i>	261 b
<i>exasceatus</i>	388 a	<i>exordium à principio quid</i>	
<i>exauctorari</i>	280 a	<i>differat</i>	465 b
<i>excellere</i>	550 b	<i>exolescere</i>	180 a
<i>excrementa manus</i>	266 a	<i>exornationes rhetorica</i>	
<i>excuneati</i>	579 b	<i>quādo vitio vertatur</i>	66 a
<i>exenterare</i>	773 a	<i>exoticus sermo qui</i>	20 a
		<i>Faba</i>	

F

Faba	678 a	famel Oſcorū lingua idem	
ex Fabarum eſu inſom-		quod famulus	224 b.
nia grauiſa cur proueniāt			440 a
127 a		fame mori , genus moris	
Fabis cur abſtinendum		acerbiſſimum	169 b.
678 a			350 b. 776 b
fabaginus	340 a	famigeratus ſiue famigera .	
Fabaria inſula	678 a	bilis	68 a. 273 a
Fabius cur Allobrogicus		famigeratores	68 a. 273 a
diſtus 53 b. cunctator		familiæ herciſcunda ælio	
336 a			386 b
Fabius Sanga Allobrogū		famoſus	27 b. 66 b. 251 b.
patronus	351 a		731 b
fabula quid	520 a	famulitium	174 a
faces nuptiarum quomodo		fana ſiſtere quid	481 a
olim conſectæ	512 a	fanaticus	258 b. 319 b
in nuptijs cur accendi olim		Fannia lex de inquirendis	
ſoliſæ	512 a. 598 b	fugitiuis ſeruis	635 a
facetiarū duo genera	67 a.	Fanniana charta	14 a
297 b	(57 a	fantasmata	3 a
facies 58 a. vnde dicta		fanum vnde dictum	319 b
faciē lacerare in luſtu pro-		farreum	402 a
hibitum	174 b	farſiles cibi	199 a
facilio	254 a. 468 a.	farim	198 a
491 a		farilis	774 a
facilionum nomen in quos		farior	ibid.
competat	142 b	farura	774 a
facilioſus	254 a	faſces imperatorum lauro	
facultatula	767 b	decorari ſoliti	512 a
faciū varia genera	640 a	faſcium nomine quid ſignis	
fama deſcriptio	724 b	ficetur	533 b
		faſcia	216 b. 235 b. pe-
		A	floralis

I N D E X.

<i>Ætæralis</i>	203 a. 544 b	<i>xia</i>	204 b
<i>fatū inexorabile esse</i>	285 a	<i>festiuitas vernacula</i>	168 a.
<i>fati vis ineffugibilis</i>	232 a	<i>fibrum animal mordax</i>	
<i>fatō regi mundum</i>	237 a	81 a	
<i>fatorum & siderum decre-</i>		<i>fibri</i>	ibid.
<i>ta</i>	ibid.	<i>ficitas</i>	227 b
<i>faustus</i>	239 a	<i>fictor</i>	ibid.
<i>Faufti Sylla filij iocus</i>		<i>fides</i>	397 a. 571 b
374 b		<i>fidei sedes in dextris</i>	
<i>Faustina Antonini Pij filia</i>		657 a	
<i>Marci Imp. uxor corpus</i>		<i>fides religio</i>	397 b
<i>sanguine occisi gladiato-</i>		<i>Fidei deæ solenne à Nunt</i>	
<i>ris cur lauerit</i>	369 a	<i>Pompilio institutum</i>	
<i>Fauonij gratia</i>	548 a	657 a	
<i>fax, prima diei pars</i>	288 a	<i>filij cur pignora parentum</i>	
<i>febris curandæ anilis ratio</i>		291 a	
266 a		<i>fimbria</i>	81 a. 261 b
<i>Februalis Iuno</i>	657 a	<i>simetum</i>	420 a
<i>fecatum vinum</i>	369 b	<i>simus hominis cur malis</i>	
<i>Felamones gigantes</i>	438 a	<i>doris</i>	420 a. <i>asiniuræ</i>
<i>feralis</i>	275 a	<i>quid uilis</i>	ibid.
<i>feralis pompa</i>	266 b	<i>Firmici Materni loc. emer-</i>	
<i>ferales cultus</i>	60 a	<i>datum</i>	393 b
<i>feralia officia</i>	59 a. <i>unde</i>	<i>fiscus</i>	55 b
<i>dicta</i>	60 a. <i>festia</i>	<i>fisci & ararij differentia</i>	
<i>amicula</i>	503 b	<i>ibidem</i>	
<i>ferula iæctus cur plus doleat</i>		<i>fiscellus</i>	53 a
<i>quàm duriora</i>	389 b	<i>fistula inuentor Pan</i>	
<i>Festus Pompeij locus explis</i>		737 a	
<i>catus</i>	188 a. <i>restitutus</i>	<i>fistula in homine due</i>	
386 b. 765 a		39 a	
<i>festinatio nimia sapius no.</i>		<i>flaccus</i>	687 a
			<i>Flaccū</i>

I N D E X.

Placii qui dicti	22 a	felicitatis superbia pediso
Flaccorū cognomina unde		sequa 10 b
44 b. 486 a. 687 a		faminal, & famina 560 b
flaccere 44 b. . 486 a.		famina nuda pulchra, pur.
681 a		pura pulchrior 217 a
flaccidus	486 a	famina in vrsis & panther
flagratores 104 b. 262 b		ris fortiores maribus
flagrio 140 b. 262 b		219 b
flamen dialis	699 a	famina homines imperfe-
flammeum velamentū, nus		cti à philosophis dicti
pijs accomodum 543 a		554 b. natura loquaces
flammeary	ibid.	586 a. in omnibus ani-
Flauij Vopisci loc. explicat-		malibus minus animose
tus	314 a	quàm mares 752 a
flor	929 a	faminam & seruum apud
flocifacio	687 a	Barbaros eodem haberi
flocus	686 a	gradu 573 a
floculus	ibid.	famina nihil mobilius
Floralia festa	678 a	471 b
Florentia carcer pro homi-		faminas magas super be-
nibus profligata vita		stiolas equitare, à vulgo
6 b.		credendum 288 a
flos 576 b. veris indicium		faminas duplicis pupillæ,
598 b		nocere facile 384 a.
Fluonia Iuno	657 a	desperatiores maribus 505
fluxus	171 a	a. pudicitia obseruantissi-
fluxura	ibid.	mas esse decet 499 a.
focale, velamentum	136 b	plerunque vnguibus sauis
focus	ibid.	re 676 a
foculare	ibid.	faminarum genus leue
foculus pro puella	206 a	257 b. fides rara
fœdera fœralia	59 a	34 b

A 2 fami.

I N D E X.

fœminis ad lugendum mas-	iuncta	454	
ritos cur annum tempus	formido homines volaticos		
constitutum	604	reddi	1134
fœminis prudentiam par-	formicæ sepodæ	6834	
uamineffe	589b	formicarum sedulitas	228
fœnum	4064	b. 6804	
fœni manipulus hastis alli	fornicator	53b	
gatus, & pro signis in mi	fornicari	ibid.	
litia apud Rom. olim ge-	fornix	53b	
risolitus	29b	Fortuna à philosophis qua	
fœnifex	4064	lis esse perhibeatur	8b
fœnifecium	ibid.	fortuna vnde dicta	624.
fœnus à mutuo differt		sine pedibus à veteribus	
1464		habita ibid. cur cecidit	
fœtus adulescentulorū im-	poëtis ficta	572a. &	
perfecti	709b		
554b		Fortuna bonæ & malæ sis	
follis	4444	dus in cælo	8b
follitus	ibid.	Fortuna malæ ara Romæ	
folliti quī	7664	624. 7564	
fomentum	99b. 4354	fortuna epitheta	624
fontes muscosi dicti	1864	inconstantia	8b. 90b
Forculus Deus foribus præ-		Fortuna inconstantis exem-	
fectus apud antiquos		plum	114. 124. 134.
914. 4464		& seq.	
fores	4464	fortē esse præstat quā m-	
forensis factio	214	gnum	22b
forenses tabulæ	ibid.	Pois ancilla Milonis	1974
forficuli	3654	Fotidis puellæ amor erga	
fori	4354	L. Apuleium	ibid.
forum	1544	framea	64b
foriolus	274. 914. 4194	Francia, aurifex & pictor	
forma cum mollicie con-		præstan-	

- praestantiss. 187 a. ab eo-
 dem tabulae duae artificio-
 sisimè pictae ibid.
 Franciscus Puteolus prae-
 ceptor Beroaldi 293 b
 friuolum 163 a
 frondes, veris coma 399 b
 frons vnde dicta 274
 Frontini locus explicatus
 24 b
 Frontones vnde dicti 274
 frugalitas mater virtutum
 omnium 422 b
 fruges in Sicilia primùm re-
 pertas 645 a
 frumen 677 a
 frumentum 676 a
 frunitus 443 a
 frustum 131 a. 199 a.
 684 a
 frustatim & frustillatim
 131 a. 199 a. 684 a
 fucatum 536 b
 fulcimentum 120 a
 fulcire ibid.
 Fulgentius Placiades res
 prehensus 160 a. 206 b.
 266 a. 635 a
 Fulgentij locus restitutus
 724 a
 fulmen laeum & sinistrum
 boni ominis 307 a
- fulmina laeva quae 54 a
 fullo 373 b
 fullones podagra non infe-
 stari 374 b
 fulloniae artis inuentor Ni-
 cias Megarensis 373 b
 Fulvia, M. Antonij vxor
 377 a. à Clodio violata
 387 b
 Fuluiaster Ciceroni quis
 574
 Fulvium cum equa rem ha-
 buisse 550 b
 funus sequendi, & non pra-
 cedendi, mos cur priscis
 vsitatus 546 a
 funus sequentium verba ibid.
 funeris sumptus quales fa-
 ciendi 297 a
 funalia 543 b
 funarius, Gratinus cur die
 ctus 120 a
 Furina dea culta 690 a
 Furnalibus festa ibid.
 furcifer 364 b
 futilis 390 a
- G
- Gabinus cinctus 641 b
 Galactopota populi
 52 a
 galea & gladij inuentores
 672 b

I N D E X

Galeata apud Siculos vn.	ganeones	141 b	
de sic dicti	4 a	Ganio scurra	684
galena	546 b	gannire canum	377 a
Galeri locus restitutus	292	gannio	175 a. 223 a
b. expositus	555 b. 570 b.	gannius	175 a. 549 b
648 a. 705 b		Ganymedes Iouis catami.	
galericulum	672 b	ius siue concubinus	98 a.
in Galery villa gallum gal-		677 b. à Ioue adamatus	
linaceum locutum esse		698 a. eiusdem Pincer-	
173 a		na & pocillator	ibid.
Galienus Imperator vitri		732 a. Deorum minister	
contemptor	256 a	699 a. à Gracis quomo-	
gallicanius utilitas	292 a	do dicatur	ibid.
galli gallinacei nocturni		Ganymedes Rhetor	
vigiles	291 a	677 b	
gallorum cantu terreri leo-		Gargara montis idæ cacu-	
nes	193 b	men	583 b
Gallia comata	208 a	garum, liquaminis genus	
in Galliam ars magica al-		372 b	
lata	2 a	garrere	377 a
gallicus morbus	503 a.	Gastrochire Cyclopes cu-	
eius descriptio	504 a.	sic dicti	704
execratio	ibid.	gaudium à laticia quomo-	
gallinam cecinisse	410 b	do differat	146 b
gallinam pullum peperisse		gaudio multos obuisse	
absolutum	413 b	704 b	
gallina quæ præstantiss.		gaudimonium	146 b
412 b		gausia auis	621 a
gallicinium	34 a. noctis	gaza	402 a
pars	138 b. 292 a	Gaza ciuitas Palestine	
ganeatorum ciborū genera		Cambysis olim thesauro-	
tria	198 a	rum repositorium	ibid.
		gazo.	

- gaxophylacium 403 a
 A. Gellius explicatur 109
 a. 137 a. 144 b. 148 a.
 148 b. 321 a. 329 b.
 366 b. 498 b. 649 a.
 764 a. qua morte obie-
 rit 576 a
 Gellij loc. restitutus 148 a.
 329 b
 Gelota dea 148 a
 gelotophilis, herba magiae
 accommoda 192 a
 gemmare, gemascere 576 b
 gemmae quando auro ces-
 dant, & aurum gemmis
 quando 174 a
 gemmarum quarundam in
 magia usus 192 a
 gemmas calcare quid dicant
 tur 557 a
 gemmatius 571 a
 gemmula 576 a
 gemmosus 571 a
 genas discerperè legib. in-
 terdictum mulierib. 131 b
 geneibliaci qui 230 a
 genialis 679 b
 genitius casus, qui & pas-
 trius 174. 129 a
 genitius pro ablatiuo a-
 pud veteres saepe usurpa-
 tus 247 a
 genium principis deicere,
 olum vsuatum 446 b.
 447 b. 448 b
 genua misericordia conse-
 crata 441 b
 genibus religionem quandam
 inesse 302 a
 Geomantia magia species
 4 a
 γέννησις ἀπὸ ἀλίσκων
 prouerb. 677 b
 germinare 76 b
 Geryon tricornis 375 a
 Geryonis interfector Her-
 cules 317 a
 Geryones ibid.
 gestire 394. 194 a
 Geta imperator, quas Græ-
 maticis quaestiones solui-
 tus si proponere 70 b.
 760 b
 gingeriator 543 a
 gingire anserum vocis pro-
 prium ibid.
 gingrinæ tibie 542 a
 ad gingiuarum dolorem re-
 medium 368 a
 glaber 248 a
 glabellus ibid.
 glabrus 574 a
 glabreta 249 a. 574 a
 glabrescere 547 a
 gladius

INDEX

gladiatorem in harena capere consilium, prouerb.	563 b	Θ 250 a. 559 b	
gladiatorum varia genera	Θ nomina 457 a	Gnidos inf.	562 a
gladius	255 a	gnobilis	562 a
gladiorum primos inuento		γνώσις καὶ πόθος, prouerbium	144 b. 385 a. 468 b.
res fuisse Lacedæmonios	255 a	750 a	
Glaucus Minois filius in vitam reuocatus	464	goetia, idem quod magia	
glaucus color	178 a	dæmonica	2 a
Glaucæ Creontis filia Iasoni desponsata	85 a	γοητεία quid	ibid.
Glaucæ à Medea donum missum	ibid.	gonorrhæi qui dicantur	
Glaucopis, quæ & Casia dicta	178 a	768 a	
Glossaria inf.	260 a	γόνυ λυγρὸν ἔσθλοσ, prouerbium	441 a
glossum	ibid.	Gordianus à senatu & militibus filius, à populo delicia dictus	508 a
glis	572 a	Gorgia Leonini de mulieribus sententia	34 b
glires vnde sic dicti	487 a	Gorgon	206 b
gliscere	ibid. Θ 571 a	Gorgonis serpentis sanguis	464
glicescetes mensæ	487 a	grabatum	91 a
globus militaris	579 b	grabatulum	ibid.
glomus	676 a. 679 a	gracilitas succulenta quæ	177 a
γλῶσσα πονὶς ἢ ὄλισσος		Grammatici triuiales taxati & reprehensi	144 b.
γλῶσσα, prouerb.	76 a	191 a. 200 a. 227 b.	
glossopetra herba	192 a	246 a. 291 a. 466 a	
gluma	679 a	509 b. 636 a. 757 a	
gnauus & nanus	196 a	Græcorum ingenia tempore varia cur dicta	48 b
gnauiter & nauiter	ibid.	Græc.	

I N D E X.

- Gracorum mos in hospitibus exeiendis 224 a
 in effrendis proprijs nominibus 296 a. in cœs nando 146 a
 Gracum nomen Latinam etymologiam non facile recipere 81 a
 Gracos dextra in augurijs pro melioribus quàm sinistra habere 54 a
 Gracanicus à Græco quomodo differat 22 a
 γραῦς ὕδωρ, proverbum 366 b. 743 a
 graphicus 255 b. 591 b
 graphice ibid.
 graphium ibid.
 graphiarium ibid.
 grassari 250 a
 grassari in malam & bonā partem & usurpari ibid.
 grassator ibid.
 grassatura 250 a
 grassatorem qui horoscopus efficiat ibid.
 in Gratia referenda quid spectandum 408 b
 Gratia Deæ quomodo & cur sic pingantur 211 a.
 cur iuvenes, virgines, videntes ibid. Veneris & Liberis filijs, 210 a. Veneris comites ibid. cur nuda ibid. in Atheniensem propyleis picta 211 a.
 quales picta à priscis 408 b. Veneris ministræ 626 a. 734 a. cur perlucida veste pingantur ibid.
 à Gratiarum numero, ac Musarum, conuiuiarum numerus constitutus 257 a
 Gratianus Valentinianus imperatoris pater cur Funarius dictus 120 a
 grauastellus 216 b
 grauedo 501 b
 grauedinosus ibid.
 gregalis 77 b
 gregarius ibid. & 102 b
 gregarij milites ibid.
 in Gressu tarditas mollior 697 b
 grex 74 b
 grues quomodo voluunt 606 a
 grumus 676 a
 gryphes 752 b. cur hyperborei ibid.
 gubernium 501 a
 gurgustium, & gurgustiolum a 5

I N D E X.

lum	150 a	ros plerumq̃ intelligi ibi
gutta & stille differentia		barundo 675 b. cur mu-
104 a		sica nutricula dicta
Gymnosophistæ	4 a	687 a
H		hastatus primus, qui & du-
Habitus	136 a	cenarini 10 b
habitus nomine varia		Hecale vetula rustica
significari	137 a	150 a
habitus mentis in corporis		Hecate quæ & Proserpina
motu cerni	196 a	644 a. triceps ibid.
habitus	156 a	656 b. eius templum
Hadrianum imperatorem		710 a
tetrapharmaco plurimum		Hecateus historicus 371 a
delectatum fuisse	509 b	hecatombe 59 b
Hamonia regio	23 a	hecatompolis quæ & Cus
heredes necessarij qui		14 654 b
568 b. extranei qui ibid.		hedyosmion, amatorius
heredum quorum sueces-		vocabulum 97 a
sione necessaria	568 b	hedyosmata unguenta pre-
hamadryades nymphe		ciosa ibid.
624 a		hedyosmion qui dici possit
hamata munera	676 b	97 a
hamiotha qui	ibid.	helcium 325 b
haphæ	328 b	helciarj ibid.
harpaga	260 a	Helene calix ex electro Mi-
Harpocrates silentij moni-		nerue sacratus 260 a
tor	682 b	Heliogabalus Imperator
Harpyiæ tres 515 b. Ne-		527 b
ptuni filie 278 a. Iouis		Heliogabali, gemmata &
canes ibid. Thaumantis		aurata vehicula 660 a
& Electra filij	278 a	Heliogabulum dulciarios
harpyiarum nomine qua		multos habuisse 506 b
		Helius

I N D E X.

- Hellus Sestus** 740 a
Hellus Verus Rom. Imperator penitapharmacii inuentor 509 b
Helioropius gemma 192 a
Helicoborus quibus medetur 562 b. eius genera duo ibid. eiusdem potio apud priscos facta 562 b
Hellespontus unde sic dictus 760 a
hemerodromi cursores 476 b
hemitranea morbus 370 a
hemicyclus 560 a
hermithej dii qui 731 a
Hemus Thraciæ mons excelsissimus 28 b
Hemus & Rhodope in montes conuersi ibid.
Hephestiades insulæ 733 a
Heptaphenos porricus Herlidis 41 a
Heraclius lapis 111 b
de Herbis magicis qui scripserint 307 a
herbarum quarundam in necromantia usus 192 a
herbarum vi multa effici 307 a
Herceus Iupiter 765 a
hercisci 386 b
herciscunda familia iuius explicatus 386 b. 765 a
Hercules equos Diomedis Argos perduxit 89 b. Geryonis interfector 317 a, Cynica sectæ autor 674 b
neq; Hercules contra duos, prouerb. 580 a
Herculis cum Liguribus conflictus 134 a. labores 194. 376 a. certamen Olympicum 580 a
Herculis sacrificio faminis abstinentum 138 a
Herculè Ioui Olympia instituisse 16 a. semel in vita iurasse 157 a
per Herculè pueri olim sub dio cur iurare coacti 156 a
per Herculem famini iurare non permissum 138 a. 517 a
Hercules aduerbium iurandi 138 a. 156 a
heremita 273 b
heremodicum ibid.
heremitarum vestes quales 257 b

Heretum

INDEX.

<i>Heretū oppid. Latij</i> 652 a	<i>hietari & hietare</i> 134 a
<i>Hermes</i> 665 a	347 a
<i>Hermes Trismegistus</i> 300 a. 307 a	<i>Hierusalem varius in scripturis sacris intellectus</i> 523 a
<i>Herodis Attici & Pallias si cuiusdam colloquium</i> 673 b	<i>Higni locus restitutus</i> 148 a. 737 a
<i>Herodotus, reprehensus</i> 210 a	<i>hilaris</i> 662 a
<i>Hierostratus quomodo notatus euaserit</i> 439 a	<i>hilarari</i> <i>ibid.</i>
<i>Hercynia sylua</i> 550 a	<i>hilarare</i> 60 a
<i>hexastichon hordeū</i> 677 a	<i>hilarescere</i> 590 a. 662 a
<i>Hiacynthus Apollinis deliciolum</i> 285 a	<i>hilaritudo</i> 589 a. 662 a
<i>Hiacynthum disco perisse</i> <i>ibid.</i>	<i>Hilaria festa à veterib. quod die celebrata</i> 61 a. 314 a 590 a
<i>ἡδύοσμον</i> 97 a	<i>Hilaritas</i> 662 a
<i>hiare</i> 347 a	<i>Hilarodas</i> <i>ibid.</i>
<i>Hieremia propheta locus explicatus</i> 123 a	<i>Himantopodes populi</i> 281 b
<i>hieroglyphica litera</i> 276 a	<i>Himasisheus archipirata Liparensium</i> 27 b
<i>D. Hieronymus taxatus</i> 200 a. eius locus explicatus 110 a. 114 a. 180 b. 196 b. 664 b. eius delocus restitutus 12. & 13 a.	<i>Hippax caseus</i> 53 a
<i>D. Hieronymum Chaldaea lingua studiosum fuisse</i> 230 a	<i>Hippion Argos</i> 653 a
<i>Hierophanta sacerdos</i> 64 b	<i>Hipocrene fons</i> 766 a
	<i>Hippocratis locus explicatus</i> 121 a. 209 a
	<i>Hippodame Pirithoi sponsa rapta</i> 514 a
	<i>Hippolytus per Aesculapiū ad vitam reuocatus</i> 45 a
	<i>Hippona equorum Dea</i> 396 a

hippo.

<i>hippopera sarcina</i>	129 a	<i>hominum capita non nasci</i>	
<i>hippothera</i>	75 b	<i>in arboribus, prouerbium</i>	
<i>ἡ ἱράντης πρὸς δῶν, pro-</i>			114 a
<i>uerbium</i>	580 a	<i>homines esse spiritus preca-</i>	
<i>hirundinum agger in Aeg-</i>		<i>rios</i>	132 b
<i>gypto</i>	303 a	<i>ex Hominibus asini quando</i>	
<i>hiscere</i>	124 a. 347 a	<i>fiant</i>	8 a
<i>histriones ubi primum fa-</i>		<i>homuncio & homulus</i>	
<i>bulas agere ceperint</i>			307 b
577 b		<i>Homoteleuton, exornatio</i>	
<i>historicus scripturae intell-</i>		<i>rhetorica</i>	66 a. 566 a
<i>ctus</i>	523 a	<i>homoptoton figura rhe-</i>	
<i>hiulcare</i>	330 b	<i>thorica</i>	66 a
<i>hædo oriente natus qualis</i>		<i>honorū gradus apud Rom.</i>	
<i>futurus</i>	721 b		533 b
<i>holoserica vestis à Tacito</i>		<i>Hora, Quirini coniunx</i>	
<i>Rom. principe viris inter-</i>			733 a. iuuentutis Dea
<i>dicta</i>	435 a		598 b
<i>Homeri odyssea rebus ma-</i>		<i>Hora solis ministræ</i>	733 a
<i>gicis referat</i>	1 a	<i>horarum duo genera</i>	ibid.
<i>Homero centones</i>	64 a	<i>Horatij loc. explicatus</i>	37.
<i>homo auisus</i>	135 a. pro-		b. 167 a. 184 a. 200 a.
<i>teus</i>	164 b		364 a. 471 b. 486 a.
<i>hominis incessus qualis de-</i>			501 a. eiusdem loc. resti-
<i>beat esse</i>	179 a. eiusdem	<i>tutus</i>	290 a
<i>fragilitas</i>	479 a. vita tri-	<i>hordearij gladiatores qui</i>	
<i>plex</i>	582 b		677 a
<i>hominem tribus ex reb. con-</i>		<i>hordicalia festa</i>	122 b
<i>stare</i>	713 a	<i>horoscopum habens Aqua-</i>	
<i>hominis nil superbius</i>	479 a	<i>rium quo mortis genere</i>	
<i>homines quare post coitum</i>		<i>periturus sit</i>	44 a
<i>languescant</i>	251 a	<i>horreum</i>	401 a. 481 a
		<i>horreo</i>	

I N D E X.

horreorum nomine apud	292 b	
Iurisconsultos quid significetur	558 a	hydrophobi quī ibid.
horrearius	402 a	hydrophlogæ 292 b
horus Aegyptijs sol.	598 b.	hyems quando metuenda
733 a		638 b. senibus inimica, iuuenibus grata
hospes	165 a. 166 a	462 a
hospites apud Græcos quomodo excepti	223 a	Hieraticæ papyrus 134
hospitalitas Episcopi virtus præcipua	692 b	Hylætor canis nomen
Hothanes magica artis commentator	1 a	426 b
hostiæ circumforaneæ		Hymettus mons Attica
324 a		13 d
hostiatium	173 a	Hymettium mel ibid. 50 a
hostium spolia olim domibus affigi solita	650 a	Hymettia columna 134
humani	103 a	Hypata ciuitas Thessalia
hyacinthus	413 a	49 a. 52 a. 163 a
hyacinthus aeris indicium	639 b	hyperbole 93 b.
hyalinus color	258 a	322 a
Hybleum mel, quod & Siculum	514	hypochondria 491 a
hydreum & hydrema		hypocaustum 104 b
121 a		hypotaustra 103 b
Hydrochoos	699 a	Hippolytus à Phædra nuerca adamatus
hydromantia magica species	4 a	460 b
hydromel	705 a	Hypocratea Mithridatis toxor 36 b. eius in maritum fides ibid.
hydrophobia morbus		Hyrie inf. quæ & Zacynthus 37 b
		Hystaspes rex magicam artem edoctus 2 a
		Iambici

I

I Ambici carminis inuen-
tor Archilochus Patius
284 a

Iano bmnē principium con-
secratum 93 a

Ianua vnde sic nominata
ibidem

Iason amore Glaucæ ca-
ptus 85 a. Medea mari-
tus quomodo factus 85 a

Iasonis & Glaucæ tristis
86 a

Iasius à Cerere adamaturs
649 a

Iasium Argos 655 a

Icarium mare 652 a

Ictinus Cereris Eleusina
templum extruxit 628 b

Ἰκάρης ἄνθρωπος, proverb. 605 b

ilex 118 b

ilicetum 119 b

Iliutha Iunonis filia 655 a

Ilotæ 59 b

Illudo 98 a. eius constru-

ctio ibid.

illuminus 480 a

illumis 406 b. 480 a

Ida mons 583 b. dictus
multifons ibid.

Idæi Phryges acu pingere
inuenerunt 434 a

idololatra reprehēsi 268 b

ientare 27 a. 229 a. 340 b

ientaculum 27 a. ambula-
torium 28 a. 340 b

ignauia damnum 462 a

ignis crudelissimum tormē-
tum 498 b

ignispicia 229 a

ignorantes quando punien-
di 667 a

imaginis & statuæ differen-
tia 171 a. 172 a

impartio & impartire
385 a

implanare 631 a

Imperatiuum passiuū saepe
pro actiuo poni 133 a

imperatores prisco seculo
sæpe unico contentos fuis-

se equo 130 a. solitos ha-
bere venenum sub annu-

lo 770 a

imperatorū insignia 349 a

impiare 128 a

impolitie nota qui olim non
tati 757 a

impostor 632 a

improvisa mala grauius lan-
dere quàm prauisa 262

b. 262 b.

de impuberibus quæstiones
non habende 345 a

in

I N D E X.

<i>in impudica muliere omnis</i>		<i>incubina</i>	396
<i>custodia irrita</i>	344 b	<i>index digitus salutaris di-</i>	
<i>impudica plerumq; venesi-</i>		<i>ctus</i>	754
<i>ce</i>	310 a	<i>indicare emptionis & ven-</i>	
<i>impurus</i>	289 a	<i>ditionis verbum</i>	1554
<i>In priuatoria syllaba à Boë-</i>			163 a
<i>tio dicta</i>	176 a.	<i>indicatio & indicatura</i>	
<i>ibid.</i>			155 a
<i>Inachidas Iuno</i>	654 a	<i>indicium</i>	668 a
<i>Inachide Graci dicti ibid.</i>		<i>indicina</i>	124 b
<i>Inachium Argos</i>	ibid.	<i>indicta causa neminem esse</i>	
<i>Inachus fl.</i>	654 a	<i>damnandum</i>	480 b
<i>inaccessus</i>	523 a	<i>indigena sermo</i>	184
<i>inanime & inanimatum</i>		<i>indipisco</i>	658 a
	108 a	<i>induco</i>	197 b
<i>Inalpini populi</i>	37 b	<i>inducia</i>	86 a. cur sic dicte
<i>incedere quibus proprium</i>			87 a. 292 a
	601 b	<i>induciarum inuentor pri-</i>	
<i>incernere</i>	79 b	<i>mus Lycaon</i>	86 a
<i>incerniculum</i>	ibid.	<i>indusium & inclusium</i>	262
<i>incessus in homine immedi-</i>			a. 253 b
<i>tatus, neque affectatus sit</i>		<i>indusiatus</i>	262 a. 584 b
	179 a.	<i>indusiarij</i>	262 a
<i>incessus indicia</i>	ibid.	<i>infabrè</i>	186 a
<i>incestus</i>	212 a. 479 b	<i>infantes utrum egressi rus</i>	
<i>inciles fossæ</i>	312 b	<i>bere</i>	109 a
<i>inclutus</i>	29 b. 434 a	<i>infectus</i>	123 a
<i>inconditus</i>	436 a	<i>inferæ aues præpetib. con-</i>	
<i>incubare</i>	39 b	<i>trariæ</i>	267 a
<i>incubus</i>	126 a	<i>infestus</i>	200 b
<i>incubum quiescentes inua-</i>		<i>inficere</i>	123 a
<i>dere & granare</i>	ibid.	<i>infimatis</i>	96 a. 738 b
			infini-

Infinitivus pro imperfecto	inexplicabilis	750 b
præterito posuius 166 b.	Ino in Deam conversa	534
168 b. 294 a	a. inoculare	758 a
infundibulum 246 a	inoculatio	ibid.
per Infundibulum quidam	inodorus	415 a
comedo quantum bibe-	inolescere	180 a
rit 245 a. 246 a	inora animalia quæ	415 a
infundibulo qui comparati	innubilare	175 b
246 a	inquiet	746 a
infrendere 572 b	insecta genus carere	568 a
infrunius 442 a	insicium pulmenti genus	
ingeniū sape latere, ubi non	278 b	
putes 27 b	insimulatio in oculis princio	
Ingeniculus pro Hercule,	pum frequens	33 b
cæleste sidus 134 a	insomnium	278 a
ingluies 120 a. 594 a	insomnia tristitia sape denū-	
ingratus 269 a	ciare lata	518 a
infratis 166 a. 269 a	insomniorum genera	515 a
ingratitude nihil detesta-	insomniosus	518 a
bilius 723 a	Institutionū Iustiniani lo-	
inguen 44 a	cus restitutus	675 a
inguinaria herba 45 a	insularis pœna quæ	38 b
ingurgitare 431 a	intempesta nox cur dicta	
inhalare 192 a	35 a	
inhiare 107 b. 406 a.	Intemperia deæ	897 b
569 b	intentio quid	299 a
inimici qui pessimi 146 b	inter, præpositionis huius	
initiari 685 b	potestas	156 a
iniuriarū memoria immor-	inter manum & mentum,	
talis 110 b. 349 a	prouerb.	39 a
inedia 117 b	interlegere	156 a
inenormis 176 a	interlucatio	649 a
	inter.	

I N D E X.

interlunium	635 b	iocandi genera duo	ibid.
interneſtio	585 a	Ionus ab Apolline filius di.	
internecinus	ibid.	Elus	540 a
interpellare	762 b	Iones ſaltationis mollis pri.	
interpellatores	ibid.	mi inuētores	531 b
interpollare	52 b	Ionia regio vnde nomen ac.	
interrogationem per obli.		ceperit	540 a
quum & præcipuè genis		Iosephi loc ⁹ explicat ⁹	484
tium prolatum, contem.		Iphianassa, quæ & Iphigea	
ptum ſignificare	76 a	nia	247 b
interſcapulum	337 a	Iphigeniæ fabula	ibid.
intertrigo morbi genus in		ira 380 b. eius vis	634 a
ouibus 314 b. inueſtit		iratorum indicia	635 a
623 a		Iſiaci ſacerdotes	301 a
inuidorum natura	579 a	Iſiaci ſiſtrati dicti	305 a
inuidia quid 261 a. ab		Iſis Aegyptiorum dea	305
odio quid differat	ibid.	a. 660 b. ubi culta	646
inuidet ſigulus ſigulo & fa-		b. 644 b. 678 b. varia	
ber fabro prouerb.	81 a	eius nomina	ibid.
inuolare	597 b. 675 a	Iſidis templū euerſum	762
Io in bouem mutata	692 b	b. ſacerdotes	688 b
Ioan. Bentiuolus Florenti-		iſocolon, ſchema rhetoricū	
nus dux 13 b. 187 a. 562		252 a. 566 a. 757 a	
a. 504 a		i. opleuros quid	713 b
Ioannes Boccattius fabula.		iſte & ille pronomina ad	
rum ſcriptor	297 b	contemptum referri ſæpe	
Ioann. Iacobus Triuultius		167 a	
Gallicarum copiarū præ.		Iſthmos Ephyrea	164
ſectus	11 b	Iſthmum perſodere conatū	
iocus	262 a	qui ſint	16
iocis quando indulgendum		Iſthmia à quo primū in-	
263 a		ſtituta	16 a. 533 a
		Italic	

- Italiae tractus quidā in Gal.*
lia potestatem redactus
 106
Malicorum populorum mos
in absoluendis & eodem.
nandis reii 491 b
itiones 714
iubar stella 125 a. 126 a.
 273 b. 410 a
iudices quomodo promouē-
di 485 b. *quales in iudi-*
cando esse debeant 346 a
iudicium capitis ubi primò
actum 484 b
Iugalis Iuno 542 a
Iuga Iuno *ibid.*
iugale vinculum 510 a
Iugatus deus 655 a
iugulum duplex 103 a
iuguli locus maximè mors-
tifer *ibid.*
iugulum petere quid *ibid.*
iugulare *ibid.*
iumentum appellatione quid
apud Iuri/conf. intelligē-
dum 410 a
Iulia lex de adulteriis 721
 a. 730 a
Iulij Firmici locus explicas-
tus 137 a. *restituus*
 459 a
Iulium Caesarem ediles cō-
stituisse 159 a
Iupiter hospitalis 397 a.
 84 b. *Hercus* 795 a. *Luo-*
ceius *ibid.* *Larissius*
 69 a. *Vimineus* 376 b.
Zivi & 166 a. 224 a
Iupiter à capra nutritus 50
 a. *Dearum iudex cur esse*
noluerit 587 b. *in dracom-*
nem mutatus 645 b. *in ser-*
pentem mutatus ob Deo-
lidos puella amorem
 722 a
Iouis coniuium cum ani-
malibus cunctis 95 a. e.
iui color clarus 639 b.
eiusdem ex Antiopa filij
 723 a. *ex Eurynome* 735
 a. *cum Europa concubis-*
tus 689 a. *amores vagi*
 721 a
Iouis simulachri facies mi-
nio illini quando solita
 412 a. *color qualis*
 638 b
Iouis olim in vocatiuo pro-
latum 541 a
Iuno Curetis 657 a. *Fluo-*
nia *ibid.* *cur sic dicta* *ibid.*
Februalis 657 a. *Inachis-*
das 654 a. *iugalis* *ibid.*
unde dicta 727 a.
 1 2 *Lucina*

I N D E X.

Lucina 655 a.	Popu-	macho	522 b
lonia 657 a.	Parthenia	ius & vis, hæc duo mono-	
652 a.	Pronuba 194	syllaba regnum orbè ters-	
b.	Soticensa 656 a.	rarum 22 b. non possunt	
Zygia	552 a	consistere	425 b
Iuno regnis cur præesse pu-		ius trium natorum	418 b
tetur 589 b.	651 a.	iusculum	198 a
ror & coniunx Iouis, cur		iuscum	ibid.
à poëtis ficta	ibid.	iurandū per caput Græ-	
à Ioue cur vincula aureis		cis visitatum	357 a
catenis 652 a.	à puella	iussulentum	198 a
lis nubentibus olim in-		iustitia oculatissima cur fa-	
uocata	655 a	cta 275 a. olim quomodo	
Iunonis simulachrū in ins.		pingi solia	276 a
Samo cultum	652 a.	iusticiū 544 a. quando	
eius templum apud My-		indici solium	ibid.
cenas	654 a	Iuturna	637 b
Iunoni sanum in Samo ex-		Iuuenalis locus explicatur	
tructum	652 a	37 b. 307 b. emendatur	
Iunius Brutus gladiatorio-		601 a. 729 a	
rum munerum primus in-		iuuenior pro iunior	220 b
stitutor	534 b	iuuenilem feruorem ætate	
Iunius mensis olim ad nus-		firmata sæpe emendari	
pias contrahendas pro		725 a	
fausto habitus	231 a.		
vnde sic dictus	ibid.		
iuridicus provincialis qui			
58 a			
Iurisconsulti reprehensive			
445 a. 446 a			
iurulentum	198 a		
iurulenta aliena esse sto.			

Labeones & Chilonus
393 a

Laberius verborum opifex
elegantissimus 501 a
labium & labia utrunq; di-
ci 125 a. 393 a. 526 b.
548 b

labra

I N D E X.

labra	125 a	do solatium	696 a	35
lac hominis dulcissimum	264 b	lachrymae quomodo mor- ueantur	341 a	
lacte vaccino corpus solui	371 a	lachrymari mulierib. prom- ptissimum	298 a. 567 b	
lactaria seu lacticia qua	506 b	Laconis cuiusdam dictum ad Aristagoram	272 a	
Lacedaemonij, qui & Spar- tiae	17 a	Lacones breuitatis & in lo- quendo & scribendo stu- diosi	17 a	
Lacedaemonij palaestrici cer- taminis primi instituto- res	116 a. 255 a. pri- mi inuentores, scrutij	Laconica cotes	599 a	
441 a		Laconismus quid	17 a	
Lacedaemoniorum muri qui	17 a. condimenta qua- lia	lactucarum genera	405 b	
522 b. chori tres	736 a	Lactucini, Valeriana fami- lia homines	ibid.	
Lacedaemonios in Clau- diorum tutela fuisse	352 a	lacuna	427 a	
apud Lacedaemonios fenes	131 b	logena	242 a	
in max. honore fuisse	510 b	laguncula	ibid.	
131 b		lædoria	262 a	
lacerti pisces	65 a	latere	350 a	
lacinia vestimenti genus	65	laticia affectum in splene suum esse	56 b	
a. 204 b		læuis	45 b	
laciniosa oratio	ibid.	læuigare	29 a	
laciniosum	ibid.	læuorsum	139 a	
laciniatum	184 a	Laij & Pherandri pugna contra Herculem	580 a	
lachmitis lapis	366 a	λαμῆς	123 a	
lachrymae dolorum aliquan-		lamæ	101 b. 427 a	
		Lamathus & Alcimus la- trones	455 a	
		lambricia	366 a	
		3	lamia.	

INDEX.

lamiarum nomine quid in.	656a	
telligatur	123a	Laodamia Protefilai vxor
lamina	367a	172b
lampadum dies Cereri di-		lapago herba contra podas
caus	646a	gram valida 656a
Lampridij locus explica-		lapides loqui qui dicantur
tus	179b	174b
lanæ appellatione apud Iu-		ex Lapidibus pocula facta
risconsultos quid intelli-		260a
gatur	302b	Lapithæ cur Pelethronij
lanas cum cadauere non		dicti 438a
sepeliri 686 b. in æ		Lapitharū cōuiuium 437a
des sacras non gestari		Lapithas primos omnium
ibid.		equos inscendere ausos
lancea 162 b. 490a. vos		ibid.
cabulum Hispanicum		Lapithus & Centaurus A.
44a		pollinis filij 437a
Lanceola	302a	laquearia 554a
lancæarij qui 44a. 490a		lar familiaris 135a. 391b
lanceatus 162 b. 490a		495a
lanceola	490a	lararium pro domestico fas
lanij 328a. 490a		cratio 135a
lanistæ	328a	Larissa ciuitas Theſſalia
laniena 312a. 328a		69a
lanosum barbitium 570a		Larissa arx Argiuorum à
lanificium olim nobilibus		Cyclopibus condita 70a
matronis Rom. vsitatum		Larissa Asia 273a. Creta
570a		ibid. Offæ locus ibid. Ara
lanificio manum admoue-		giuorum arx ibid. vicus
re, apud Persas indecorū		Trallium Attici agri
302b		ibid.
Lanuuium municipium		Larissas multas olim fuisse
		69a

I N D E X.

694.704		da	200 a	36
Larissalacuitas	70 a	latine loqui & Grammaticè		
Larisseus Achilles	ibid.	loqui differunt	18 a	
273 a. apex	70 a	latris	172 b	
Larissimus Jupiter	69 a	latrones sub Martis tutela		
larua	614.766 a	26 b. 493 a		
larvarum natura	491 b.	lauandi tempus quod com-		
766 b		modissimum	431 a	
de Laruis veteres quid sen-		laurus	390 a	
serint	61 a	laurus asinis & equis perni-		
laruale simulachrum	ibid.	ciosa	414 a	
laruari	397 b	laurus propriè triumphis		
laruati	614.766 a	dicata § 11 a. in louti		
laser 268 a. § 19 b. magnis		gremio quando deponi		
ficum § 19 b. ad quid con-		solita	ibid.	
ferat	520 b	laurum Romanis victoriæ		
laserpitium virgultu § 19 b		signum fuisse	§ 11 a	
laseratum obsonij genus		laurorum odores contra pe-		
520 b		stem validi	475 a. 476 a	
lassescere	174 b	laureati milites	521 a	
lassitudinem magis somno		laureata literæ	ibid.	
quàm cibo discui	166 a	lautilia	165 a. 321 b	
latex	133 a. 241 a	Lautula, locus extra Ro-		
laticis appellatione varia		mam	165 a	
intelligi	133 a	lecanæ Græcis quid	3 a	
latibulare	162 b	lecanomâtia magiæ species		
Latini, Græcorum imita-		4 a. Assyrijs vsitata	ibid.	
tores	51 a	226 a		
Latinitas	18 a	lecanomâtici qui dicti Stra-		
Latinitatis elegantia non		boni	ibid.	
semper intra cancellos		Lechea ciuitas	617 b	
Grammatices astringens		lectisternior	62 b	
		4	lecythus,	

I N D E X.

lecythus, ampulla olearia 152 a	sustinent 219 d
legare factum aurum, item infectum, quid 571 a	leones gallorum caneu tera reru 139 b
legati cur oratores dicti 327 a	lepidus 134. 315 d
legati Græcorum Cerycia cur gestauerint 40 b	lepidè 134
legionarius miles 435 b	lepidotes gemma ibid.
Lelegeis oppid. 539 a	lepis 134
lemures 495 a	λεπιδωτοι qui 128 d
Lemuria festa à quo insti- tuta 495 a, quando cele- brari solita ibid.	lepor 315 a. 622 d
lens optima in Aegypto 678 a	sub Leporis sidere nati, qua- les euadant 45 d
lenones unde sic dicti 341 b	lessus & lessum 321 d.
lenocinium facere quis di- catur 53 b	341 a
Lentulus flamen Martialis 48 b	lessum mulieribus interdis- tum 500 b. in xij Tabu- lis prohibitum ibid.
Lentulorum cognomina unde 678 a	lethargus 331 b
Leonides Alexandri præce- ptor 474 b	Leithaus fluuius 309 d
leo casius 178 a	lethæa pocula ibid.
leonis pellis quò peruenire non potest, vulpinam as- suendam esse, Lysandri dictum 387 a	λεθαινω λαπειν περιμειν, pro uerb, 482 d
leones oculis limis aspicì nò 264 a	λεπειν 725 a
	Leucothea 534 d
	Leuitici locus restitutus 205 a
	lex conuiuialis 256 a. 257 a. Cornelia 472 a. Julia de adulterijs à quo lata 385 b. 675 a
	lamentatoria 341 a. Pae- pia 674 a. popularitatis 264 a

legi

I N D E X.

leges aranearum telis quā. dosimiles 426 b	ligusticum herba 217 b 37
legum XII tabularum lo. cus explicatus 35 a	triplex ibid.
libare dijs vino Græcæ pue nefas 492 a	limare 220 a. 450 b
Liber, qui ☉ Euan 257 b. vnde dicatur 226 a	linem 219 a. 450 b
liber nullus tam malus, qui non ex parte aliqua pro- fit 206 b	Limentinus deus 241 a. 446 a
Liberi ☉ Veneris filius Priapus 225 a. eiusdem ☉ Herculis patria The- bæ 442 a	liminarchæ 241 a
Liberalia festa 226 a	limis 219 a
liberorū appellatione quid intelligendum 59 a	limitanei 241 a
libertatis dulcissima res 77 b. ciuitatis maxima laus 264 a	limitarchæ ibid.
Libertatis festum ibid.	limpida stella 687 b
libido congermanescens dis- tia 222 a. mascula taxata 268 b. 269 b	linguarana viuentis mulie- ri imposita, quid efficiat 416 b
libidinis proluuium 547 b	linteones 686 b
libripendes qui 230 a	lipopsychia, seu defectus a- nimi 129 a
licere 274 a	lipothymia ibid.
liſtoris officium 448 b	liquores homini qui graſſi- ſimi 433 a
liſtores vnde dicti ibid.	loci ſaxinarum 83 b
lienteria 42 a	lira 600 b
liguritor 511 b	litare . ibid. ☉ 743 a
	litare 315 a. 341 a. 567 b. 756 a
	in Lite quid potiſſ. ſpectana dum 338 a
	liſhanici 771 a
	liſta vermiculus in lingua canum 286 b
	liſtus 619 b. 713 b
	Liuij locus explicatus 59 b. 5 117 a.

I N D E X.

117 a. 120 a. 157 a.	L. Lucianus Patrensis ma-
749 a. eiusdem locus re-	gica artis studiosus 5 a.
stuit. 95 a. 656 a	asini aurei apud Græcos
Liuiana charta 14 a	auctor ibid. in asinum mu-
lixæ 156 a. militares mini-	tatus ibid. quando flo-
stri 522 b	ruerit 230 b
lixarum officium 157 a	Luciani patria, parenti
lixas inutiles ad bellum	705 b
ibid.	Luciani locus emendatus
lixula cibi genus 157 a	263 b
locarium precium 476 a	Luciani interpret reprehē-
loculamenta 473 a	sus 263 b. 384 a
locus medius in mensa os-	Lucina à parturientiibus in-
sim honoratior habitus	uocari solita 655 a. 656
48 b	4691 a
locutulej 499 a	Lucius Minutius pimus an-
lædoria 436 a	nonæ præfectus apud
λοχῦτοι καὶ λοχῦφόροι	Rom. 158 a
qui 44 a	Lucij prænomen priscis va-
lomentum 678 a	siatum 155 a
loiomodes pestilentie spe-	Lucij Papij votum 492 a
cies 463 a	Lucij & Manij apud Ra-
lorarij 356 b. 364 a	manos qui dicti 239 a.
loreare ibid.	287 a
lorica 768 a	lucifer 124 a.
loricula ibid.	luciferi color 6undens
Loxias Apollo 541 a	638 b
lubentia & libentia 66 a	lucifugus 551 b. 596 a
lubricus 25 a. 203 a	lucifugij qui 551 b
Lucetius Iupiter 655 a	Lucretij libros qui circum-
Eucecia Iuno ibid.	feruntur non esse integrum
lucernari 690 b	opus 629 a
	lucius

luctus spacium mulieribus quàm longum præstium cum 183 b	cur Hecate ibid. olim à parturientibus inuocata 656 a. siderum mater 668 b. proserpina dicta 695 a
lucubrare 321 b	
lucus 649 a	
lucum veteres pro luce di- xisse 112 a	lunæ defectui elementa eòs pati 623 b
luculentus 184 a	lunæ sidus 622 b. epithe- ton ibid. descriptio 636 b. 642 b. silentium 678 a. multiplex effigies 638 b. color blandus ibid. lux faminea 633 b
Lucullo statua in honorem erecta 23 a	Luna cur vestis multicolor tribuitur 640 b
ludi quinquennales & Aetij cur, & à quo instituti 16 a. 39 b	lunam roris largam esse 623 b
Ludouicus Sphortia dux Mediolanensis 9 b. 10 b	lunam de cælo deduci posse magorum præstigijs, à quibus creditum 32 a
Ludouici Gallorum re- gis expeditio in Italiam 11 b	luna crescente, augmentum: deficiente, damnum sen- tire hominem 623 b
Lud. Sphortiaæ fœdus cum Venetiis 10 b. eius fuga ad Maximianum Impera- torem 12 b	lunari potestate, & animã. tia & anima carentia ve- getari ibid.
lugentes plerunque comam diuellere 546 a	lunares dies in omni agri. colatione obseruandi 624 b
lugendi maritos mos apud veteres 60 a	lunulas in calceis Romanos gestasse 634 b
lugubres vestes esse nigras 28 a	Lunensis caseus 52 a
luna cur roseida dicta 25 a. credita solis discipula 634 b. comata 638 b.	Lunus

INDEX.

Lunus Deus à quibus cul-		mus inuentor	864.2924
tus	633 b	Lycan cur Socrati infestus	
lupanar	381 b		610 b
lupana	544	è Lycurgi Repub. aurum e.	
lupus, negociator	ibid.	liminatum	358 b
lupus in scem. genere vsur-		lychnobij qui	5964
patum	356 a	Lydia musica 600 a. fleit.	
lupus, instrumentum vnca-		bus accommoda	ibid.
sum	544	Lydia musica inuētor Am.	
lurcare	241 b	phion	5434
luror	574	Lydius lapis	111 b
luridus	ibid.	Lycus latex	1334
lusciniæ auium præstantif-		lymphare 245 b.	5024
fima	668 b	lymphatus 502 a.	6254
in Luscinia musices perfe-		lymphaticus 245 b.	5024
ctam scientiam conspici		Lynceus oculatissimus	278
668 b			4.7524
lustrare	3244	Lynceo oculatior	2784
lustralia piamenta	ibid.	Lysandri Lacedæmonij di-	
lustralia exta	ibid.	ctum	3874
lustratus	3244		M
lutulentus	1844	Macedonia, quæ & E.	
lux alma	628 b	mathia, vnde nomen	
lucem fugere, afflictorū est		adepta	694
5484		maceria species quatuor	
luxus mulierum, causa po-			7684
dagæ & caluitij	2094	machara	4224. 441 b.
luxuriem in vrbibus plerun-		machærophori	2564. 441
que regnare	35 b		b.4224
Lybia, q̄ & Africa	7624	machæropæus	4224. item
Lyca Herculis puer	1574		441 b
Lycaon induciarum pris-		machimonium	5014
		Macri	

- Macri** electrina palma 260 a
Macris inf. 236 a
Macrobij locus explic. 113
 a. 159 a. 160 a. 506 b.
 eiusdem locus emendatus
 159 a. 276 b. 510 b
macrochera tunica 279 b
Madaura 748 b. *Apuleij*
patria ibid.
Madaurensis *Platonius*
 748 b
mador 94 b. morbi genus
 107 a
madulsa 94 b
magus *Persarum* lingua
 quid significet 2 a. 3 a
magi malefici cur dicti 3
 a. quasi magnagi dicti ib.
 quibus herbis & lapillis
 utantur 192 a
magis *daemoniacis* suppli-
 cium constitutum legibus
XII tabularum 3 a
мага in mustelam transfi-
 gurata 288 a
magas in varias animalium
 effigies se posse transfor-
 mare 275 a
мага cum *Diana* siue *Nes-*
roida noctu circumua-
 gari 288 a
μαγεία quid 2 a. 304. du-
 plex 2 a. *sufurramine* &
clam perficitur 304. in
Brytanniam perlata 2 a.
legibus XII tabularum
interdicta 3 a. *calium*
antistita ab *Apuleio* di-
 cta ibid. quæ per lucernas
 fit, qualis 227 a. in *Pera-*
sida inuenta 171 a
magiæ species variae 3 a
 227 a
magica ars quos affectat &
 cultores olim habuerit 2
 a. *magnæ* apud *veteres* au-
 thoritatis ibid.
magiæ artis inuentor quis
 primus extiterit ibid.
magica arte delusi exemplū
 ex *Augustino* 128 a
magica arte effectū ut dor-
 miens excitari non posset
 ibid.
magico incantamento an
 quidvis possit effici 31 a
magistratus 164 a
magistratum virgæ cur se-
 curibus alligatæ præfer-
 ri solita 158 a
magisterij nomine quid in-
 telligatur 164 a
magistrare 105 b. 164 b
 magna.

I N D E X.

magnanimus	451 a	manipularis miles	29 b
Magnarius qui, & unde dictus	55 b	manum euocatio apud Homerum	44
Maia Mercurij mater	665 a	T. Manlius à Tarpeio saxo deiectus	274 a
Maius unde sic dict.	231 a	mansites	113 b. 676 b
Maius mensis olim pro infausto ad contrahendas nuptias habitus	ibid.	mansuetarj magistri qui	115 b. 328 b
maiorum laudes, assa voce cantari solite	221 a	mantica	119 a
malacissare	218 a	manticae duae singulis hominibus ab Aesopo tribu.	ibid.
malacum pallium	ibid.	ta	ibid.
male Fortunae sanum Romanae	73 a	manticula	130 a
Mamercus, Mars à quibus dictus	26 b	manticulari vetus verbum	ibid.
Mamertini Siciliae populi	ibid.	μαρτις ἀγασθς	64
ibid.	203 a	martus contencio in nuptijs olim adhibita	145 b
manciola	500 b	in Manu venire quid	738 a
mandragora	500 b	inter Manum & mentum, prouerb.	204 a
mandragorae duo genera	ibid.	manus cur homini data	450 a. 451 a
manduco	772 a. 495 a	manus sibi ipsi inferre, olim fortitudinis esse creditum	198 b
manducum	772 a	manumissi cur capita radere olim soliti sint	327 b
manes	191 b	Marcellus Cos. Rom. ob latrocinium urbe pulsus & damnatus	153 a
manicula	315 b	Marcelle	
Manij qui dicti	239 a		
Manilius Rom. Senator ab. rodidax &	20 a		
manipulus 29 b. quot militum continetur	ibid.		

- Marcellæ Maioris præclarum dictum** 177 b
Martiani Capellæ locus 75 a
marcidum vinum 635 b
marci pores qui 240 a
mare cur cerulum 214 a
Mareschallus, qui mulomedicus 231 b. 392 a
Marga Britannis quid 186 a
margo 186 a. 414 a
Mariani caballi qui 19 a
Marimarusa 31 a
marmaritis herba 192 a
maribus quando ducenda
uxor 554 b
Marius imperator 20 a
Marius Bethesus septemuir epulonum 257 a
Mars, Maioris & Mamers
26 b. latronum deus 22 b.
ἀμολαγὴς dictus 26 b.
in specie apri Adonidem occidit 294 a
Martii color igneus 638 b.
equi 596 b
Marsi, serpentum domitores 594 a
Marsias Phryx Doricæ musica inuentor 543 a. item
tibia gemina 684 b.
736 a
Martiani locus explicatus 143 b
Martia legio 22 b
masculus 277 a
masculi animalium omnium
plerumque robustissimi 276 a
masculinum genus pro feminino positum 136 b
masculoscere 277 a
masculeta ibid.
Massagetarum mos spurcissimus 616 b
masligare 496 a
matianum minutal 199 a
mathematicorum vaniloquia taxata 231 a
matres patribus indulgentiores erga filios 554 b
matrem familiam quid faciat 42 b
matres familiam quæ olim appellatae 144 b. 737 a
matronæ Rom. venenum parantes ebibere id coactæ 563 b
matronarum quæ incessas esse debeat 600 b
matronas pudicitia gratiosas fieri 41 b
matronatus

I N D E X.

matronatus	498 a	medicina cur inuenta	499
matrimoniu quomodo con-		b. res sacra ibid.	aban.
trahendum	508 a.	tiquis cur damnata	561
do & quomodo dirimatur		b. ars fructuosissima ibid.	
618 a		b. eius inuenior Aescula-	
matrimonia legitima que		pius	454
974 b		medicamentum contra ca-	
maturus	508 a	nirabidimorsum	291 b
Maximian ⁹ Imperator	10 b	medicamenta non conco-	
Mecænas pullos asinorum		quibilia	565 b.
epulari primus instituit		di vim que obtingant	
277 b		ibid.	
meconium, papaueris suc-		medimnus	266 b. 756 a
cus	677 a	mediullium	398 a. 550 a
Medea Ouidiana	31 a.	medullitus	6 b
ab		Medusa Gorgonis filia	
Iasone marito suo repu-		766 a	
diata	85 a	mel Hymettium pro opti-	
Medæ liberi ex Iasone		mo haberi	15 a. despu-
ibid. donum Glaucæ mis-		matum	32 a. optimum
sum	ibid.	quod	15 a
mediator	424 b	mellita stomacho noxia	
medicus qualis esse debeat		506 b	
46 a		melancholicis quid confe-	
medici cur anguibz utan-		rat	503 a
tur	46 a	Melicerta in Portunum cōs	
medicorum princeps	ibid.	uersus	534 a
medicorum sectæ quid con-		Melitus Socrati infestus cur	
ueniat	499 b	610 b	
medicæ artis auctores dij		melos bipartitum	522 b
ibid.		membrana	749 a
medicina veterinaria que		membranulum	ibid.
231 b		membra	

- Intembra in homine princi.*
palia quatuor 117 b
Memnosyne à Ioue adama-
ta 722 a
memoria immortalis quos-
modo concilianda
 690 b
Memphis cur inuidâ dictâ
 304 a
Memphis ciuit. *ibid.*
Memphitici sacerdotes *ibid.*
Mendacium dicere apud
Persas criminosisimum
 496 b
mendaciorum oëio genera
à D. Augustino tradita 30
 a 496 b
mendicabula 57 a
mendicimonium pro men-
dicitate *ibid.*
mensa amicitie cõciliatrix
 147 b
mensam vacuâ tollere olim
non licitum 414 b
in Mensa medius locus as-
pud Numidas honoratior
 750 a
Mense malum Maior nube-
re vulgus prouerbium
 231 a
menta herba 97 a. *eius vi-*
res *ibid.*
- mentagra, morbus priscis*
incognitus 503 a. *quotem-*
pore primum irrepserit
 504 a
mentum 125 a
mentastrum herba 57 a
mentiri & mendacium dis-
cere differre 30 a
Mercurius, qui & Anubis
 695 b. 694 b. *Arcadius*
dictus 664 a. *Argis*
phontes cur 279 a. *cam-*
ducifer dictus 474 b.
 691 b. *διὰ τῆς* ab *Hom-*
mero cur dictus 695 b.
Fuatrius Deus 664 a.
 511 b. *monauli inuens-*
tor 425 a. 684 b. *Argum*
capite priuat 279 a. *cur*
Deorum præco, cur mer-
cibus præesse, & alas ha-
bere dicatur 664 a
Mercurij color radiâs 638
 b. *simulachrum in Aegyp-*
to 695 b
Mercurij Aegyptij cadu-
ceum quomodo figurarint
 690 b
Mercurio virga cur data
 587 b
Metella Lucij Syllæ cõiunx
 372 b

? *merc.*

INDEX.

merere promereri positum	Metanæa Occasionis co-
184	mes 5654
meretrices scraclia & scru-	ex Metu alium solui 384
peæ veteribus appellatæ	b. 5964
754	metuentes cur palleant 371
meretrices malis artib. gra-	b. 5954
tiosas fieri 42 b	micropsychi qui dicantur
Meriones Idomenei parasi-	3724
tus 526 b	Milesia rosa 4094.
μῆρις ἢ μῆρα, prouerbium	577 b
2864	Milesiæ fabulæ 114
Meroë scæmina bibacissima	milesius sermo 114
704	Milesius Apollo 5394.
Meroë caupona, quasi dicas	5404
merobiba ibid.	Milesij populi Ioniæ, luxui
Meroë inf. Niliaca 704	dediit ibid.
unde dicta ibid.	Milesiæ con poëma ibid.
Mesochorus 7364	Milesiorum templum ingens
Messala orator 2594	5394
Messala primus reatum di-	Miletus Apollinis filius
xisse perhibetur 1194.	ibid.
3374	Miletum oppid. ibid. à quo
Messenij à mulieribus fusi	constructum & unde nos
& debellati 2134	men inditum ibid. &
meta 4874	5494. 2714
metallum unde dictum	Miletos Ioniæ caput
378 b	5304
metallici fossiores ibid.	miliaria antiquis per lapi-
metalaeta cibi genus	des fixos designata
510 b	894
metamorphoseos causa in	militum duplex diuisio
hominibus 84	435 b

mili.

I N D E X.

- milicia duplex* 710 b. *pue-*
rorum quæ 18 a
militares ordines apud Ro-
voxillis tribus constituisse
 43 b
milium 677 a
milion 412 a
milui acutissimi visus
 751 a
minare 60 a
Minerva quæ & àdura 17
 a. 652 b. *Dea præliaris*
 595 b. *olea inuentrix*
 589 b. *cur olea corona-*
ta ibid. Chalciois dicta
 690 b
Minerva calix ab Helena
ex electro sacratus
 260 a
Minois inf. 184 a
Minoisaurus 540 b
minutal cibi genus 199 a
minutalis duo genera ibid.
miracula mundi septem quæ
 631 b
miscelli ludi 312 a
miscellanus & miscellaneus
 ibid.
misericiordiæ ara ab A-
theniensibus dedicata
 707 b
misionum tria genera 761 b

- 422 a
in Mithridatis sanctuarij
antidotum repertum
 41 b
mira ornamentum muliebre
 44 b. 255 b. 684 b.
mithrax gemma 738 b
muscula ornamentum mulie-
bre 44 b
modò adverb. quomodo v-
surpetur 108 a
molestrina 150 b. 690 a
momentum 583 a
momentarium 561 b
monachi mendicantes taxa-
ti 267 b
monaulion tibia genus 684
 b. à quo inuentum ibid.
monetarij 36 b. 356 b
monetales triumviri cur os-
tim constituti ibid.
monetale aurum 36 b
monosyllaba duo regere or-
bem terrarum 22 b
monumentum 477 a
Monyma Mithridatis regis
uxor, eiusq; factum erus
dele 226 b
moralis deus ingens ab Au-
gustino visus 703 b
Morpheus Somni filius
 761 b

1 2 mora

INDEX.

<i>more amantes impatien-</i>	<i>Moysen magicæ artis peri-</i>
<i>tissimi</i> 470 b	<i>tum fuisse</i> 24
<i>mordicare quid</i> 37 a	<i>mucto</i> 43 a. 330 a
<i>mordicitus</i> 337 a	<i>mucronatus</i> 43 a
<i>mordicus</i> 336 a	<i>mula tollutares cardinalis-</i>
<i>mores hominum nouisse,</i>	<i>bus esitatae</i> 130 a
<i>laudabile</i> 333 b	<i>Mulciber Vulcanus</i> 732 a
<i>morimarusa</i> 707 a	<i>muli Mariani in prouerbiũ</i>
<i>moscicatum</i> 107 b	<i>cur abierint</i> 20 a
<i>morſui humano mederi for-</i>	<i>muli qui præſtatiſſimi</i> 75 b
<i>des ex auribus</i> 441 b	<i>mulier</i> 606 a
<i>mors tur bona dicta</i> 26 b.	<i>mulier optima quæ</i> 376 b
<i>arumnarum finis</i> 693 a.	<i>mulieris officium</i> 375 b
<i>694 a. strenua quæ</i> 152 a	<i>nec Mulieri, nec gremio cre-</i>
<i>mortem generoſam homini</i>	<i>di oportet, prouerb.</i> 34 b.
<i>gloriæ ianuam repandere</i>	<i>243 a. 357 b. 360 a</i>
<i>491 a</i>	<i>mulierem à mollitiæ dictam</i>
<i>mortui apud priſcos cur ca-</i>	<i>eſſe</i> 111 a
<i>lida aqua ablui ſoliti</i> 58	<i>mulierem interficere piacus</i>
<i>a. 397 b. cur alba ve-</i>	<i>lum maius, quàm virum</i>
<i>ſte induti</i> 503 b. quo.	<i>ibidem</i>
<i>modo olim conclamati</i>	<i>mulieres meticuloſæ & im-</i>
<i>297 a</i>	<i>becilles natura</i> 111 a
<i>contra Mortuos ſtylum non</i>	<i>immodica capillitij cu-</i>
<i>eſſe ſtringendum</i> 227 b	<i>riofitate mortuæ</i> 177 a.
<i>mortuis ſalue & vale dici</i>	<i>pellicum impatientiſſimæ</i>
<i>cur ſolitum</i> 195 a	<i>225 b. omnes ferè mul-</i>
<i>mortiferum ægroti indicium</i>	<i>tiloque</i> 360 a. quando
<i>vnde colligendum</i> 44 b.	<i>ad concipiendum aptæ</i>
<i>686 a</i>	<i>554 b. vindicta cupi-</i>
<i>inter Mortuos auaritia. pro-</i>	<i>diſſimæ</i> 579 a. parere
<i>uerb.</i> 708 a	<i>quando deſiſtant</i> 627 a.
	<i>uiris</i>

- p̄ris perſuſiores 554 b
 mulieres tenacius incorru-
 ptam ſeruare antiquitatem
 quàm viros 19 a. raro
 caluſcere 209 a
 mulieres Meſſenios fuisse
 213 a. ex luxu poda-
 gricas & caluas fieri
 209 a. impudicas fa-
 cile veneficas fieri
 298 a
 mulierum impudicitia
 549 b
 mulierum capita capillitio
 depopulata, ſædiſſima
 208 a
 ex Mulierum capillis torſa
 menta facta 213 a
 de Mulieribus malis prouer-
 biales aliquot ſententiæ
 391 b
 mulomedicus 392 a. 230 b
 muſa 371 a. 705 a.
 524 b
 muſa utilitas 372 a. eius
 genera duo 705 a
 Mummius cur Achaicus cō-
 gnominatus 532 b
 L. Mummius Corinthi di-
 rector ibid.
 mundus muliebris 217 a.
 nuptialis 512 a
 mundum neutraliter uſur-
 patum 217 a
 mundus cū tempore factus
 649 b
 mundus quid ibid.
 munera eſculenta mittendi
 priſcorum mos 223 a
 munerari 408 a
 munerarij 534 b
 munificentia 326 a
 omſica quando adhibenda
 735 a
 muſcus herba 186 a
 muſcum podagram repelle-
 re ibid.
 muſculus 260 b
 muſculi in homine quot
 ibid. machinæ bellicæ
 260 b
 muſculus animal ibid.
 muſcipula 610 b
 muſſare 153 b
 muſſitare 395 a
 muſſitator 154 b
 muſtacea obſonia quomodo
 conſciantur 729 a
 in Muſtelam maga tranſ-
 formata, 288 a
 muſtelarum inconstantia
 ibidem. duo genera 289 a.
 416 b. earum genitalia
 289 a
 muſſea 3

I N D E X.

mustelarum virus exiliosum	653 a	Mycon pictor	404
basiliscis 289 a. 416 b		myrrha in Arabia magnus	
mustelinus color 296 a		prouentus	215 a
Murcea dea 270 a. 314 a		μυρρῖν	286 a
murcus 669 a		Myrrhene puella	ibid.
murci qui dicti 270 a		myrmecia	681 a
murices 542 b. 543 b		myrmillones	457 a
Murtia Venus 668 a		Myrmex Ieruus	363 b
Murtiae Veneris templum		μύρμηξ	681 a
ibid.		myrmecia ulcera ubi nasci.	
Mutius Scaua 336 b. vnde		turplerunq	349 b
sic dictus	ibid.	myrtus Veneri dicata	
Mutia Cnei Pompeij vxor		667 a	
impudica 373 b		myrtea Venus	ibid.
mutationem cibi & aquae		mysterium	643 a. 734 b
insalubrem esse 404 b		mythicus	521 a
mutilare 94 a		μῦθος ἅμα ἱστορίᾳ, prouer.	
mutuari 145 a		365 a	
mutuo & mutuiter, aduerb.			

146 a		N	
mutulus 94 a		N. L. nota perplexa &	
mutuli	ibid.	obscura causae in iu-	
mutuum & accommodatum		dictis	490 b
dare, differre 146 a		Na, aduerbium Graecum	
mutui nomine apud Iurif.		29 a	
consultos quid intelligens		Nasta hospitii nomen	
dum	ibid.	369 b	
mutui datio in quibus rebus		Naiades nymphe	625 a
consistat	ibid.	Napea nymphe	624 a
mutui & sanoris differen-		naphtha venenum	86 a
tia	ibid.	napura pro funiculis	120 a
Mycena ciuitas Graeciae		Narbona Galliae ciuitas	
		263	

263 a		manitia magicæ species	
nares vnde appellatæ		4 a	
185 a		in Necromantia qui lapides	
in Naribus fastidij indicium		adhibeantur	192 a
esse situm	249 b	necromantici qui	4 a
narratio	316 a	necliar	728 a. 732 a
naribecophori qui	389 b	nefarius	329 a
Nasamonas plures simul habere uxores	617 b	nefarij cibi qui	734 b
natura rerum cui parens dicitur	528 a. vnde dicta	nefundum & nefarium	
647 b		735 b	
natalicia festa quæ & vnde		Neleus, qui & Pylus	
754 b		540 a	
naues annorum	158 a	Nemaufensis caseus	52 a
naues rectæ à quibus inueniuntur	715 b	Nemesis dea	657 b. 671 a
nauium regimen duplex		νῆυσος παρὰ νόδας βούνη.	
237 a		prouerb.	658 b
nauius	250 a	νῆυσος ἀδ' ἀσάνη	657 b
naulum	711 a	Nemo nostrum frugi esto,	
Naupacteus fl.	51 a	alioqui cum alijs ejciatur,	
Naupactum oppidum Aetoliae	ibid.	Milesiorum dictum	
neophyti qui	533 b	12 a	
Neapolitanum talentum		Nemo videt mantica quod	
55 b		intergerit, prouerbium	
nebula	670 a	129 a	
necessarij	57 a	Nemo reprehensus qui è segete ad spicilgium relinquit stipulam, prouerb.	
necessitati parendum		189 a	
544 a		neomenium lunæ	678 a
necromantia siue Necyos		Nepenthes poculum	66 a
		nepos	173 a
		nepotalis	ibid.
		! 4 ° nepos	

I N D E X.

nepotatus	173 a	Nili excursus annuus	303
nepotare	ibid.	a. 304 a	
in Neptuni honorem Isid.		Niliaci sales	134
mia instituta	16 a	Niliaca papyrus	ibid.
Neptuni templum in inf.		de Nilotico auctu qui scri-	
Tenaro	ibid.	pferunt	304 a
Nerie vxor Martis	732 a	Nilotici calami	134
Nereides nymphæ	625 a	Nilometria	304 a
Nereides innumeras esse		Nixus genu pro Hercule	
534 a		134 a	
Neris Martis vxor		nobilium funera per forum	
629 a		duci solita	298 a
neutra nomina in a tertia		noceor verbum Iurisconsul-	
declinationis olim in da-		tis vsitatum	85 a
tiuo & ablatiuo plurali		noctua in Palladis tutela	
in is proferri solita	366	589 b	
a. multa olim in mascu-		nomen pro aduerbio positi	
lino genere prolata esse		179 b. 333 b	
356 a		nomnibus proprijs mul-	
Nicias Megarensis fullonia		tas res non posse appellari	
artem primus inuenit		94 a	
373 b		nominum in bundus desi-	
Nicolaus de Lireprehen-		nentium vis & significatio	
ditur	113 a. 205 a	191 a	
Nicopolis ciuitas	470 a. a	nomina vnicuique homini	
quo condita	38 b	duo	464 b
nidor	144 a. 145 a	nominatus pro aduerbio	
P. Nigidius taxatur	127 a	positus	218 b
nigra vestis lugentes decet		νόμος & νόμιμα, prouerbiū	
340 a		633 b	
nihil fortuna reuente, pro-		Nonij Marcelli error	154 a
uerb.	283 b	155 a. 687 a. eius-	
		dem	

I N D E X.

dem locus explicatus	noctis silentium	ibid.
25 b. 87 b. 114 a. 231	noctis cur melius audiat	
b. 738 a	quàm interdiu	302 a
Nos cucurbitæ caput non	noctescere	315 a
habemus, prouerbium	nocturnæ aues quæ	389 a
114 a	noxa	76 a
notha verba	noxæ dedere, quid	365 b
167 a	nubentium mos apud anti-	
nouendiale sacrificium qua-	quos	738 a
le, & quibus institutum	nucis pineæ nucleos sitim	
398 b	sedare	758 a
nouendiales ludi	nucamenta	163 a
ibid.	nugo	627 a
nouercari	nugamenta	163 a
459 b	Numa Pompilius sacrarij	
nouissimum, à Lelio tan-	fidei institutor	397 a.
quam verbum nimis no-	657 a 658 a	
uum, non usurpatum	Numæ lex de artibus sedens	
73 a	sarij	26 a. 475 b
nouitas grata	Numam Pompilius om-	
29 a. 74 a.	nis generis fercula olim vi-	
473 a	magica in conuiuium ap-	
nouitiis	portasse	591 a
74 a	numen	657 a
notoria	Numenij philosophi som-	
19 b	num	629 b
noualis ager	Numerius Cupes Cos. Rom.	
473 a	ob latrocinium in exilium	
nouercalis malitiæ exem-	actus	153 a
pla	numerus sing. pro plurali	
476 b	positus, & contra	598 b.
nouitiis	332 b	
56 b		
nox intempesta, cur dicta		
35 a. 89 a. 288 a. in		
quatuor vigilas diuisa		
92 a. 621 b. fraudibus		
accommoda		
185 b.		
355 b. 363 a. diei mater		
659 b. ad audiendum		
cur aptior quàm dies		
622 b		
	I 5	numea

I N D E X.

numerus septenarius poten-	scorum mos	ibid.
tissimus 625 b.	nuptiale munus	uxoribus
¶ Ecclesiæ conueniens	pro erepta virginitate dæ-	
ibidem	ri consuetum	661 a
numi olim ex corio facti	inter nutare, niellare ¶	ans
65 b	nuere discrimen	43 b
nummati Romanis diuites	nutus	141 a. 658 a
appellati	ὁ νυκτιώωνς, prouerbium	
nuncupata pecunia 510 a.	355 b	
734 b	nycticorax	383 a
nundinari ¶ nundinare	nympha effigiem videntes	
604 b	furore corripī creditum	
nuptas notas olim postes	502 a. 625 a	
domuum munxisse 655 a	Nymphæ	624 a
nuptiæ duobus modis olim	nympha	625 a
fieri solitæ 144 b. absq̃	Nympha lauacra	742 b
consensu parentum con-	νυμφόληπτοι	502 a
tractæ pro irritis habitæ	○	
510 a. apud Romanos	○ ¶ au litarum cognä-	
quæ firmæ fuerint	tio	205 a
674	ob particula vis	281 a.
a. quæ irritæ	700 a. 316 a	
675 a	obba	592 b
nuptiæ per coëmptios	obbrutescere	50 b
nem dictæ quæ	obdere	483 a
737 a.	obedire pro obaudire possi-	
inter impares contra-	tum	361 a
ctæ olim irritæ habitæ	obesus	516 b
728 a	obgannire	175 a
nuptias non cubitus, sed cō-	oblidere	452 a
sensus facit	obniti	491 a
510 a	obryzum	252 a
in nuptijs olim faces quinz	obsc	
que cur solitæ accendi		
512 a		
in Nuptijs cōtrahendis pri-		

obsequium	667 a	illicet	120 a.	ani
obsequibilis	ibid.	nn indices	601 b.	lyn.
obsuus	340 a	cei		278 a
obsonare	159 a	oculipetiqui		601 b
obsonatores	ibid.	oculorum color quis opti-		
obstinatio	566 b	nui		178 a
obiundere	180 b	oculos causam esse muliorū		
obuius q. obtuitus	41 a	vitiorum		193 a
obuios ignotos Domini ap-		Oedipi imprecatio contra		
pellatione saluari vsitas		filios suos		514 b
tum	239 a	Oenomet		706 a
occare	640 a	anophorum		285 a
occasio	641 a	anopiamf.		50 a
occasio semper necessaria		offa		37 a
in rebus agendis	145 b	offula		ibid.
occasionis magna vis		offella		ibid.
385 a		offendere in egressu do-		
occipitum nunquam caluū		mus, ominosum		
cur sit	45 a	427 b		
Oceanus septentrionalis di-		officij variae significationes		
ctus Marimarusa	31 a	510 a		
beluosus	757 b.	Officiorum libri Ciceronis		
ocium cum dignitate prae-		cur sic inscripti		511 a
stanti. res	759 a	officiales		154 a
ocrea à quibus inuenta		officinatio		304 b
672 b		offulcire		105 a
ocreatus	ibid.	οἶνος μινάσια, prouerbium		
oculos amoris dux & origo		272 a		
193 a. 467 b		οἶα & φῖα & οἶα & αἶα &		
oculi mentis quando dicun-		testudinis ad Iouem dictū		
tur cernere 8 a.		95 a		
nuncij 193 a.		olea arbor		340 a
Veneris		olea		

I N D E X.

oleæ ramus pacis signum	341 a	amphacinum oleum quæ modo conficiatur	ibid.
oleum è terra erupisse tem- pore Augusti	414 b	onomatopœia	140 b
olei usus in balneis apud ve- teres	433 a. natura	Onosceli	550 b
ibidem		ὄνυς παρὰ φύσιν, prouer- bium	452 b
oleaginus	341 a	Opalia festa	648 a. 763 a
oleitas	422 b	operculare	381 a. 717 a
oliua Palladi consecrata		opertanea sacra quæ	643 a
589 b		697 b. 739 b	
oliuitas	188 a	operula siue opella	72 a
olim fortes Milesii, prouerb.		opion medicamentum	76 b.
271 a		186 b	
olor	123 a	opiparus	154 a. 257 a
ollares vœ	205 a	opiparè	154 a
olla chytropoda	ibid.	opis nymphæ nomen	648 a
Olympius Iupiter	753 b	opisthonos morbus	503 a
Olympiam Alexandri M.		opisthotoni	81 a
matrem cum serpente eòs cubuisse	594 a	opitulus	647 a
Olympiæ porticus hepta- phonos	567 a. 568 a	Opitulus Iupiter	ibid. & 755 a
Olympiaci ludi	273 a. à quo instituti	opobalsamū	212 a. 518 b
Olympij dii quī	753 b	opon Cyrenaicum	520 b
ominari & ominare	146 a	oporice medicamentum	562 b
Non omnibus dormio, pro- uerb.	86 a	oportunitas semper speculan- da	426 a. 750 a
omnifarius	268 a	ophir	259 a
omnifariam	ibid.	Ophiuchus sidus caeleste	46 a
omphacomet	706 a	oppignerare	353 a
		oppilare	398 a
		opplodere	

opplodere	753 a	Orcus	ibid.
Ops dea	648 a. 755 a	Orcus Molossorum rex	
opio	468 a	1164. 712 a	
opulescere	203 b	ex Orci faucibus euadere	
opuliscere	539 b	quid	43 b
opulens	203 b	Oreades Nymphae	624 a
opulentia barbarica, pro-		Orestis fuga ad aram mise-	
uerbium	730 a	ricordiae	707 b
opulentitas	203 b.	Orgia Bacchi festa	101 a.
539 b		unde dicta	ibid. in ho-
ora, vestimenti extremitas		norem Adonidis instituta	
642 b		295 a	
orare quid antiquis signifi-		orificium	242 a
carit	502 b	orificia ventris duo	443 b
orator	ibid.	Origenes seipsum castravit	
in Oratore manus quasi in		664 b	
psa loquuntur	270 a	Ornithia Zephyrus cur di-	
orationis duplex vis	448 a	ctus	548 a
Orbilius Grammaticus cur		Orontis Artaxerxis gene-	
plagofus ab Horatio di-		ri dictum de regni amicis	
ctus	326 b	31 b	
orbis terrarum cur à fami-		Orpheus	359 a. 735 a.
narum nominibus nuncu-		à bacchantibus disceptus	
patus	762 b	101 a	
orcavasticarium	246 a	orthopnaa	3 b
Orcheni magi Chaldaorū		orthopnoici	ibid.
230 a		orthrium carmen Palladis	
orchestra	325 a	556 b	
Orchomenij Cheronea in-		Osci populi	440 a
fidiat	23 a	inter Os & Offam, pro-	
Orcinus libertus	347 a	uerbium unde ortum	
orciniana sponda	ibid.	38 a	
		oscula	

I N D E X.

oscula officiorum esse		oua purgationum qualia	
218 a		715 b. quæ maximè pro-	
osculandi genera tria		bentur	412 b
ibid.		ouorum sorbilitum natura	
Osiris 275 a. 659 b. 764		245 a. risqualis	411 b
b. 737 b		ex quibus Ouis fiant mares;	
Osiris & Hysnumina maxio		ex quibus item gallinae	
ma	659 b		412 b
Osiridis inquisitionis sym-		öf	524
bolum	690 b	oxygarum liquaminis ge-	
Osiridis dei descriptio		nus	522 b
779 b		oxygala 52 a. quomodo fiat	
ossa defunctorum ad mor-		53 a	
bos depellendos vim ha-		oxygalacticus caseus ibid.	
bere credita	266 a	oxymel	706 a
ostentum	414 b		P
ostracus	491 b	P Aganalex	222 b
ostracismus	ibid.	Pacideianus, gladiator	
oues quando apud veteres		insignis	543 b
tonderi solitæ	614 b	pædagogi quales esse de-	
oues feras inueniri quoque		beant	474 b
688 a. 759 b		pædagogorum sceptræ fea-	
Quidij Halieuticon volus		rule	475 b
men quando conscriptum		Palatina officia quæ died.	
157 b		tur	32 b. 33 b
Quidij locus explicatus		palæstra vnde dicta	116 a
44 b. 722 a. 760 a.		Palæstra ancilla magiæ pe-	
eiusdem locus emendas		rta	5 a. 151 a
tus 131 a. 150 a.		palæstricum certamen à qui-	
535 a. 656 a. 760 a		bus primò institutum	
ouum sorbendo Appium		116 a	
Auferium perijisse 245 a		palæstrita	115 a
			palla,

palla, matronalis vestitus		Pamphile Milonis uxorma-	
641 b		ga	154 a
Pallas armorū dea	597 b.	Pamphile mulier, prima in	
unde nata	589 b	uenrix bombicmam tes-	
palladi clypeus cur datus		xendi	256 b
ibidem		Pamphile maga in bubonē	
Palladius latex	133 a	se transformat	379 a
palliastrum genus vestis		pampillum genus curruum	
56 a		apud veteres	660 a
pallor & amantium & a-		Pandeus 336 a. fistularum	
grotanium signum		inuentor 537 a. eius de-	
462 b		scriptio 613 a. simula-	
pallor buxeus	131 a	chruſti apud Aegyptios	
palloris epitheton	384 b	ibidem	
palma 561 b. victoriae si-		Panchrestus nobile medica-	
gnum	183 a. 646 b.	mentum	562 b
690 b		pandemos pestis species	
palmarum folijs Isis vesti-		463 a	
ta	646 b	panegyrista Plinio qui	
palmarū folijs priscos scri-		116 a	
psitasse	ibid.	panicus	737 a
Palmaris dea	183 a	paniscus	ibid.
palmaris manus	ibid.	pannicularia	443 a
palmare vestigium	ibid.	panthera & versa maribus	
palmarium	561 b	fortiores & animosiores	
palmipedes aues	505 a	752 a	
palpare	168 b. 635 a	παρὰ ὁπῶν καὶ ζῶντ' ἀνδρῶν,	
palatij decurio	347 b	sol dictus	49 a
palumbus	249 b	panthia Abradatha vxor	
palumbes quandiu viuunt		96 a. 97 a	
ibidem		Panthia & Meria Phil. Be.	
palus	692 a	realdiamica 220 a. ed-	

I N D E X.

Vum mulierū laus ibid.	720 b	doi esse	720 b
222 a		parentum nomine qui intel-	
papauer Cereri cur attri-		ligantur	608
buatur 678 a. fecundita-		parentum notas filijs plu-	
tis symbolum	696 b	runq inharere	1761
papauerculum	677 a	parentare 192 b.	olim
Paphia Venus	526 a	quando concessum	ibid.
Paphos Cypri oppid. ibi.		parentalia sacrificia	ibid.
654 b		397 b	
Paphon & Palapaphon		paraphernica instrumenta	
urbes	630 b	555 b	
pappa	594 a	παρτοί	4211
papyrus siue papyrum fru-		Paris iudex cōstitutus deo-	
tex	13 d	rum litis	531 d
papyracei calcei sacerdoti-		paridis iudicium quid de-	
bus Aegyptij communes		ceat	603 b
14 a		Parius Archilocus iambi-	
paranymphus	194 b	ci carminis repertor	
pararius	424 b	184 a	
parasitus	525 b	parij Iambi unde dicti ibi-	
parasiti Græcæ appellatio-		dem	
nes	ibid.	parius lapis	ibid.
parasitaster	56 a	Parium marmor	ibid.
parasitatio	526 b	parnassus mons	1911
parapherna	555 b	paros ins.	2841
Parca deæ 712 d. Necessi-		parricidæ pœna	4871
tatis filiæ 545 a. inexo-		parricidarum nomine qui-	
rabiles 759 b. superum		intelligendum	4751
librariæ	ibid.	parricidium	171
parcarum officium	ibid.	pars non strangulat, pro-	
parelcon	198 b	uerbium	286 d
parentes à liberis honorā-		parthenia Iuno	652 d

Parthot

- Parthos bibenda gloriam** *πάθος* 954
querere 245 a. 246 a
partiarus honor 530 a
partiaris agere 531 a
particulones *ibid.* b. 134 a
parturientes quid iuuet
746 a
pasiphae 539 b. **Tauria**
more capta 550 b
pasichea una Gratiarum
211 a. 735 a
passeres in famulatio Vene-
ris esse 663 a
passium pro actiuo verbo
positum 197 b
passiva Venus 679 a
pastilis corona 528 a
pastophori sacerdotes 722
b. 765 b. **quales fuerint**
780 b
pastophorium 780 b
pastophoria domicilia sa-
cerdotum 722 b. 765 b
patagus morbi genus 218 a
patagium *ibid.*
patagiarj *ibid.*
patagiata scemina *ibid.*
patellarj dii qui 731 a
patera inferior nauis pars
716 b
paterfamilias bonus qui di-
catur 282 b
patibulum 447 a. 770 a
pator vocabulum Apuleia-
num quid significet 690
b. 134 a
patrius casus, qui & genis
tiuus 174
patroclus Achillis parasin-
tus 526 b
patruelis 509 a
Paulum apostolum nudi-
pelia exercuisse 302 a
pauo in tutela Iunonis
694 b
pauones cur oculatis cau-
dis praediti 279 a. è **Sa-**
mo inf. praestantissimi
652 a
pauonũ finis podagra fer-
uorem mitigat 577 a
pauor & terror equi Martis
596 b
pauperies 463 a
pauperies quæ appetenda
770 b
paupertas 115 a. 463 a
paupertatis laudes 115 a
pauperies à Iurisconsultis
quomodo usurpetur *ibid.*
inter Paupertatem & pau-
periem discrimen 299 b
Pausa 265 b
Pausan

I N D E X.

Pausanias Philippi regis	125 b.	inter sidera collo-
interfectior	439 a	catus 207 b. Neptuni
pausarius	398 b	Medusæ filius 766 a
peccandum cur non sit		peierare, siue periurare
468 b		700 a
peclinare	757 a. 758 a	παῖς 356 a
peclorare	85 b	Pelasgia Theſſalia ciuitas
peclorofus	ibid.	79 a
pecu, pecuaria	60 b.	Pelasgicum Argos 653 a
172 b.		Peliius mons 437 a
pecuatus	688 a	pellicere 473 a
pecuarij qui dicti	60 a.	pellax siue pellicator
172 a		560 b
pecuinus	622 b	pellices olim templum Ius
peculium 346 a.	512 b.	nonis introire prohibita
556 b		629 a
peculium tam filij familias		Pellicatus ibid.
quàm seruorum proprium		ob Pellicatus suspicionem
556 b		atrocia à mulieribus fa-
peculiatuſ & peculioſuſ		cinora commiſſa 225 b
527 b		pellicatio 473 a. 560 b
pecunia	65 b	Pelopidarum regū ubi flo-
Pediani Aſconij loc. explis		ruerit 654 a
catus	73 a	Peloponneſi anguſtiæ 16 a
pedica 194 a.	592 a.	Peluſiaca lens 678 a
727 a		Peluſiota capis cur non ven-
pedem ſtruere, vetuſ locutio		ſcantur 623 b
99 a		penetrare 568 a
pedibus in ſententiam ire		penetrabilis ibid.
197 a. 693 b		πῆλξ & πῆλξ differunt
pegauſ equuſ à Bellerophōte captuſ & abductuſ		115 a
		peniculamet um 443 a
		Penſile

I N D E X.

<i>Pensile ciuitas Theſſalia</i>	<i>perpruiſſere</i>	548 b
69 a	<i>pernix</i>	196 a
<i>peritus</i>	<i>pernox</i>	565 a
<i>pentapharmacum dulij ge-</i>	<i>perniciter</i>	196 a
<i>nus</i>	<i>Perſa magica artis periti</i>	
509 b	1 a. in quibus rebus libe-	
<i>peplum</i>	<i>ros ſuos potiſſimum inſti-</i>	
295 a	<i>tuerint</i>	496 b
<i>pera</i>	<i>Perſarum reges artis ma-</i>	
589 a	<i>gica periti</i>	1 a
<i>perula</i>	<i>Perſarū regibus quales pæ-</i>	
588 a	<i>dagogi attribui</i>	1 a
<i>percontor</i> 740 a. & <i>per-</i>	<i>Perſephone, quæ & Proſer-</i>	
<i>cunctor</i>	<i>pina</i>	663 b
<i>ibid.</i>	<i>perſonatus</i>	181 b
<i>perdiu</i>	<i>Perſij locus explicatus</i>	
565 a	86 b. 428 a	
<i>peregrinus philoſophus</i>	<i>perimacia & perulcacia.</i>	
467 b	<i>differentia</i>	636 a.
<i>peregrini plerunq; contem-</i>	121 a	
<i>pti</i>	<i>perturbatis animo, ſomnia</i>	
255 a	<i>grauia obuenire</i>	117 a
<i>peregrini & incolæ officiū</i>	<i>peruicacia</i>	636 a
264 a	<i>Peruſi</i>	441 a
<i>peregrini non deſpiciendi</i>	<i>Peruſinum quendam Rom.</i>	
332 a	<i>equitem lichenas in Ita-</i>	
<i>de Peregrinis Platonis ſen-</i>	<i>liam importaffe</i>	504 a
<i>tentia</i>	<i>per ſiniſter & dexter pro</i>	
255 a. 332 a	<i>omine ſiniſtro & ſecun-</i>	
<i>periclitari</i>	<i>do</i>	53 a
290 b. 384 a.	<i>Peſcennij Nigri imperato-</i>	
679 a	<i>ris mandatu de nō geſtan-</i>	
<i>peripetasmata</i>		
78 a. 366 a.		
599 a		
<i>Periſtera Veneris ancilla</i>		
682 a. in columbam mu-		
<i>tata</i>		
<i>ibid.</i>		
<i>periſtromata</i>		
78 a. 366 a		
<i>perlitus</i>		
108 a. 320 a		
<i>perpes</i>		
267 a. 275 a.		
330 a		

INDEX.

dis nummis aureis in 20.	φάλαροι qui	249 d
nis 37 b	phalacrotoraces	ibid.
Pesinus emporium 653 a	phalerni atas	225 d
Pesimuntia dea 652 b	Phanio	54 d
Pesinuntium Phrygiae op-	phantasma	126 d
pidum ibid. vnde di-	Pharosturris	305 d
ctum ibid.	Pharus Caesaris dictatoris	
peffuli 91 d	colonia	ibid.
pestilentia variae causa 463	Pherephate Ceresis filia	
a. eundem quomodo obuiā	645 b	
eundem 474 d	Phidias aristoreutica pri-	
pestilentiae tempore quid	mus reperiōr	367 d
maximè salutare ibid.	Philesius Apollo	343 b
pestilentiam plerumq; à bru-	Philippus Beroaldus mis-	
tis incipere 464 d	nor	292 b
petaminarij qui 761 d	Philippi Macedonum regis	
petasus 586 b	profectio in montem Hes-	
petasati qui ibid.	sum 28 b. eius dictum	
petauristarij qui 761 d	354 b	
pexus 201 d	Philippidem poetam gau-	
Phædra amore Hippolyti	dio obijisse	704 b
priuigni capta 460 b	Philodespotus	293 d
Hippolytum insimulauit in	Philonides Alexandri Ma-	
cestus 477 b. laqueo pe-	gni cursor	476 b
rijs 506 d	Philosophorum gestamina	
Phæniciae litteræ vnde	673 b	
646 b	philosophica magia	2 d
Phalacrine Vespasiani pa-	Phoroneus Iunonis cultor	
tria 249 d	653 d	
Phalacron ibid.	Photis ancilla, vnde sic di-	
φάλακροπρίμας, prouerb.	cta 151 d. eius laus	
687 b	248 d	

phthi.

<i>phchia</i> ἡ φούλα 26 a	<i>uerbium</i> 421 b. 447 b
<i>phichisci</i> cui lac bibant 371 a	<i>Pimpleida</i> musæ 296 a
<i>Phreantes</i> , qui & <i>Cleanthes</i> 118 a	<i>pinacotheca</i> 760 a
<i>Phrygia</i> musica 276 b.	<i>pinaster</i> , syluestris pinus 56 a
rel. grom. conueniens 543	<i>pinæ</i> 382 a
a. eius inuentor <i>Marsias</i>	<i>pipare</i> 377 a. 410 b
<i>Phryx</i> 543 a	<i>piper</i> obsonij accommodatū 521 b
<i>Phrygia</i> tibiæ 599 b	<i>piperis</i> generæ varia ibid.
<i>Phrygium</i> vestimenti ornam. entum 583 b	<i>piperatum</i> vinum ibid.
<i>phryges</i> mortalium vetustissimi populi 651 b	<i>piperitis</i> herba 148. b. 521 b
<i>Phrygiones</i> 435 a	<i>pipulum</i> 579 a
<i>Phryxi</i> & <i>Hellinis</i> fuga 760 a	<i>Pirithous</i> à <i>Cerbero</i> , regis <i>Molossorum</i> cane deuoratus 116 a
<i>piare</i> 128 a	<i>Pirithoi</i> nuptiæ disturbatæ 515 a
<i>piatrix</i> sacerdos ibid.	<i>piscina</i> probatica 688 a
<i>pietatum</i> 725 a	<i>Piscus</i> venabuli primus inuentor 161 b
inter <i>Pigere</i> & <i>pudere</i> differentia 162 b	<i>pissasphaltum</i> 86 a
<i>pigmentarius</i> 254 b	<i>pistores</i> Romæ esse quando incæperint 507 b
<i>pigmenta</i> faciei mulieribus usitata ibid.	<i>pitacium</i> 725 a
<i>pigneratus</i> 754 b	<i>Pitheæ</i> phiala 967 a
<i>pigrare</i> 203 b	<i>Pitho</i> dea persuadendi 775 b
<i>pila</i> 183 a. 398 a	<i>Pittacus</i> <i>Mitylenus</i> , unus septem sapientum 385 a.
<i>pilatim</i> ibid. & 398 a	750 a
<i>pili</i> congeniti in homine qui 209 a	4 3 pity.
<i>πῖμα</i> ἡ γὰρ ἡ ἀροῦ, pro-	

I N D E X

pityrum cibi genus	36 a	Platonis opinio de mulierū	
pityrij panes	80 b	communione	508 a
πλάγιστο	255 a	Platonis loc. emendatus	
plagarum dolores quid mi-		482 a	
tiget	264 b	Platonem in Aegypto com-	
plagium	255 a	moratum	299 a
plagiarij qui	ibid.	Platonem audiuisse Hiere-	
plagiaria lex	ibid.	miam prophetam in Aes-	
plagiosus	162 b	gypto	658 b
plagipatida	140 b	Platonica magia	2 a
planetæ erroneæ dicti		plaudo, siue plodo	68 a
322 b		plausus	ibid.
Planetarij qui	5 a	plaustrum unde dictum	
plangere	396 b. 566 a	535 b	
plañtus	566 a	Plautus iocorum venustate	
platanus arbor 130 a. 669		præstans	263 a
b. cur genialis etiam di-		Plausi locuti explicatus 7 b.	
cta	130 a	46 b. 48 b. 75 a. 89 b.	
platani laus	689 a	120 a. 140 b. 140 a.	
platanū æstate arcere, hye-		218 b. 255 b. 301 b.	
me admittere solem 130		461 b. 525 b. 579 a.	
a. mero infuso nutriri		655 b. 672 b. 731 a.	
ibidem		eiusdem locus restitutus	
in Platano octodecim epu-		36 a. 257 a. 301 a. 312	
latos esse	689 a	a. 384 a. 448 a	
platanorum magnitudo mi-		Plautum pistori ob quæren-	
ra	ibid.	dum victum in mola tra-	
platanonæ	130 a	sili operam locasse	
platea	254 a	178 b	
platea inf.	184 a	plebeium cucurbitæ genus	
Platea ciuitas Bæotia		114 a	
455 a		plebiscium	50 b
		Pleiades	

- Pleiades** in horoscopo habentes quales futuri 45
a. 179 a. 254 b.
- pleonasmus** fig. 41 a
- Platonicus** Madaurensis 765 b
- pleuresicis** quid conferat 706 a
- Plinius** Magorum illusor 5 a
- Plinij** loc. explicatus 2 b.
13 a. 43 a. 87 b. 97 a.
106 a. 114 a. 155 a.
263 b. 409 a. 503 a.
556 a. 610 b. 643 a.
753 a. 774 a. eiusdem loc.
eius restitutus 256 b.
377 b. 624 b. 588 b.
649 b. 707 a
- πλησμονὴ βαρβαρῶν**, pro-
uerbium 730 a
- Plotina** Augusta, Traiani
Cæsaris coniunx 33 b.
eius laus ibid.
- pluma** anserina mollis
542 b
- inter plumas** & pinnulas di-
scrimen 382 a
- Plutarchus** polygraphotus
105 23 a. quando floruerit
ibid.
- Plutarchi** patria 24 a
- Plutarchi** libri apophtheg-
matum Traiano dedicati
23 a
- Pluto** diuitiarum Deus
711 a
- Plutonis** domus cur vacua
713 a
- porillator** 698 a. 712 a
- porcillum** 699 a
- podagram** quid repellat
264 b. quid curet 577 a.
373 b. 374 b
- podagricas** mulieres ple-
runque esse luxuriosas
209 a
- podagricis** Venus nocens
575 a
- Pæcile** porticus Athenien-
sis unde sic appellata
40 a. pluribus ornata
41 a
- Pæna** luno 654 a
- pæna** facinorum qualis esse
debeat 346 a
- pænarum** capitalium gra-
dus 769 a
- pænitiæ** comes dolor &
lachrymæ 655 a
- ποικίλον** 41 a
- pomærium** 316 b. 141 a.
Romanis quid fuerit
ibidem
- 4 4 pomea

I N D E X.

oscula officiorum esse	218 a	oua purgationum qualia	715 b. quæ maxime pro-
osculandi genera tria	ibid.	bentur	412 b
Osiris	275 a. 659 b. 764 b. 737 b	ouorum sorbilitum natura	245 a. risqualis 411 b
Osiris & His numina maxima	659 b	ex quibus Ouis fiant mares,	ex quibus item gallina
Osiridis inquisitionis symbolum	690 b	412 b	52 a
Osiridis dei descriptio	779 b	oxygarum liquaminis genus	522 b
ossa defunctorum ad morbos depellendos vim habere credita	266 a	oxygala	52 a. quomodo fiat 53 a
ostentum	414 b	oxygalaëticus caseus	ibid.
ostracis	491 b	oxymel	706 a
ostracismus	ibid.	P	
oues quando apud veteres tonderi solite	624 b	P Aganalex	222 b
oues feras inueniri quoque	688 a. 759 b	Pacideianus, gladiator insignis	543 b
Ouidij Halieuticon volusmen quando conscriptum	157 b	padagogi quales esse debeant	474 b
Ouidij locus explicatus	44 b. 722 a. 760 a. eiusdem locus emendatus	padagogorum sceptrum fœrule	475 b
131 a. 150 a. 535 a. 656 a. 760 a		Palatina officia quæ dicuntur	32 b. 33 b
ouum sorbendo Appium	116 a	palæstra vnde dicta	116 a
Auferium perijisse	245 a	Palæstra ancilla magiæ perita	5 a. 151 a
		palæstricum certamen à quibus primò institutum	116 a
		palæstrita	115 a
			palla,

- palla, matronalis vestitus 641 b
 Pallas armorū dea 597 b.
 vnde nata 589 b
 palladi clypeus cur datus
 ibidem
 Palladius latex 133 a
 palliastrum genus vestis
 56 a
 pallor & amantium & a-
 grotantium signum
 462 b
 pallor buxeus 131 a
 palloris epitheton 384 b
 palma 561 b. victoria si-
 gnum 183 a. 646 b.
 690 b
 palmarum folijs Isis vesti-
 ta 646 b
 palmarū folijs priscos scri-
 psisse ibid.
 Palmaris dea 183 a
 palmaris manus ibid.
 palmare vestigium ibid.
 palmarium 561 b
 palmipedes aves 505 a
 palpare 168 b. 635 a
 palatij decurio 347 b
 palumbus 249 b
 palumbes quandiu viuunt
 ibidem
 palus 692 a
 Pamphile Milonis vxor ma-
 ga 154 a
 Pamphile mulier, prima in
 uentrix bombicam tex-
 xendi 256 b
 Pamphile maga in bubonē
 se transformat 379 a
 pampillum genus curruum
 apud veteres 660 a
 Pandeus 336 a. fistularum
 inuentor 537 a. eius de-
 scriptio 613 a. simula-
 chrum apud Aegyptios
 ibidem
 Panchrestus nobile medica-
 mentum 562 b
 pandemos pestis species
 463 a
 panegyrista Plinio qui
 116 a
 panicus 737 a
 paniscus ibid.
 panicularia 443 a
 pantheræ & vrsæ maribus
 fortiores & animosiores
 752 a
 παρθεῖ ὁρῶν καὶ γὰρ ἀνδρῶν,
 sol dictus 49 a
 panthia Abradathæ vxor
 96 a. 97 a
 Pāthia & Martia Phil. Be-
 roaldi amica 220 a. ca-
 rum

I N D E X.

rum mulierū laus ibid. 712 a	dos esse 710 a
papauer Cereri cur attri- buatur 678 a. fecunditas tis symbolum 696 b	parentum nomine qui intel- ligantur 604
papauerculum 677 a	parentum notas filijs plea- runq; inherere 176 a
Paphia Venus 526 a	parentare 192 b. olim quando concessum ibid.
Paphos Cypri oppid. ibi. 654 b	parentalia sacrificia ibid. 397 b
Paphon 7 Palapaphon urbes 630 b	paraphernica instrumenta 555 b
pappa 594 a	παπτοί 421 a
papyrus siue papyrum fru- tex 13 a	Paris iudex cōstitutus deas- rum litis 531 a
papyracei calcei sacerdoti- bus Aegyptijs communes 14 a	paridis iudicium quid do- ceat 603 b
paranympus 194 b	Pariut Archilocus iambi. ei carminis repertor 184 a
pararius 424 b	parij Iambi unde dicti ibi- dem
parasitus 525 b	parius lapis ibid.
parasiti Græcæ appellatio- nes ibid.	Parium marmor ibid.
parasitaster 56 a	parnassus mons 291 a
parasitatio 526 b	paros ins. 284 a
parapherna 555 b	parricida pœna 487 b
Parca dea 712 a. Neces- sarii filia 545 a. inexo- rabiles 759 b. superum libraria ibid.	parricidarum nomine quid intelligendum 475 b
parcarum officium ibid.	paricidium 17 b
parelcon 198 b	pars non strangulat, pro- uerbium 286 a
parentes à liberis honorā- ti	parthenia Iuno 652 a
	Parthos

- Parthos bibenda gloriam* 746 a
querere 245 a. 246 a
partarius honor 530 a
partariò agere 531 a
particulones *ibid.*
parturientes quid iuuat
 746 a
pasiphae 539 b. *Tauri an*
more capia 550 b
pasuhea vna Gratiarum
 211 a. 735 a
passeres in famulatio Vene-
ris esse 663 a
passium pro actiuo verbo
positum 197 b
passiva Venus 679 a
pastilis corona 528 a
pastophori sacerdotes 722
 b. 765 b. *quales fuerint*
 780 b
pastophorium 780 b
pastophoria domicilia sa-
cerdotum 722 b. 765 b
patagus morbi genus 218 a
patagium *ibid.*
patagiarum *ibid.*
patagiata scemina *ibid.*
patellarii dii qui 731 a
patera inferior nauis pars
 716 b
paterfamilias bonus qui di-
catur 282 b
patibulum 447 a. 770 a
pator vocabulum Apuleia-
num quid significet 690
 b. 134 a
patrius casus, qui & genis
liuus 174
patroclus Achillis parasia-
tus 526 b
patruelis 509 a
Paulum apostolum nudi-
peliae exercuisse 302 a
pauo in tutela Iunonis
 694 b
pauones cur oculatis cau-
dis praediti 279 a. à *Sae-*
mo inf. praestantissimi
 652 a
pauonum finis podagra fer-
uorem mitigat 577 a
pauor & terror equi Martis
 596 b
pauperes 463 a
pauperes quae appetenda
 770 b
paupertas 115 a. 463 a
paupertatis laudes 115 a
pauperes à Iurisconsultis
quomodo usurpetur *ibid.*
inter Paupertatem & pau-
periem discrimen 299 b
Pausa 265 b
 4 *Pausan*

I N D E X.

<i>Pausanias Philippi regis</i>	125 b.	inter sidera collos
<i>intersector</i>	439 a	catus 207 b. Neptuni
<i>pausarius</i>	398 b	Medusæ filius 766 a
<i>peccandum cur non sit</i>		peierare, siue periurare
468 b		700 a
<i>pectinare</i>	757 a. 758 a	warð 356 a
<i>pectorare</i>	85 b	<i>Pelagias Thessaliæ ciuias</i>
<i>pectorosus</i>	ibid.	79 a
<i>pecu, pecuaria</i>	60 b.	<i>Pelagicum Argos</i> 653 a
172 b.		<i>Pelias mons</i> 437 a
<i>pecuatus</i>	688 a	<i>pellicere</i> 473 a
<i>pecuarij qui dicti</i>	60 a.	<i>pellax siue pellicator</i>
172 a		560 b
<i>pecunius</i>	622 b	<i>pellices olim templum Ius</i>
<i>peculium</i> 346 a.	512 b.	<i>nonus introire prohibita</i>
556 b		629 a
<i>peculium tam filij familias</i>		<i>pellicatus</i> ibid.
<i>quàm seruorum proprium</i>		<i>ob Pellicatus suspicionem</i>
556 b		<i>atrocia à mulieribus fa-</i>
<i>peculiatu & peculiosus</i>		<i>cindra commissa</i> 225 b
527 b		<i>pellicatio</i> 473 a. 560 b
<i>pecunia</i>	65 b	<i>Pelopidarum regū ubi flo-</i>
<i>Pediani Asconij loc. explis</i>		<i>ru:rit</i> 654 a
<i>catus</i>	73 a	<i>Peloponnesi angustia</i> 16 a
<i>pedica</i> 194 a.	592 a.	<i>Pelusiaca lens</i> 678 a
727 a		<i>Pelusiota capis cur non ven-</i>
<i>pedem struere, vetus locutio</i>		<i>scantur</i> 623 b
99 a		<i>penetrabile</i> 568 a
<i>pedibus in sententiam ire</i>		<i>penetrabilis</i> ibid.
197 a. 693 b		<i>πείρα & πείρα differunt</i>
<i>pegasus equus à Bellerophōte capius & abductus</i>		115 a
		<i>peniculamet um</i> 443 a
		<i>Penfile</i>

I N D E X.

<i>Pensile ciuitas Theſſalia</i>	<i>perpruriſſere</i>	548 b
69 a	<i>pernix</i>	196 a
<i>pentus</i> 691 a	<i>pernox</i>	565 a
<i>pentapharmacum edulij ge-</i>	<i>perniciter</i>	196 a
<i>nus</i> 509 b	<i>Persa magicæ artis periti</i>	
<i>peplum</i> 295 a	1 a. in quibus rebus libe-	
<i>pera</i> 589 a	ros suos poſſiſſimum inſtis	
<i>perula</i> 588 a	ſuerint	496 b
<i>percontor</i> 740 a. & <i>per-</i>	<i>Persarum reges artis mas-</i>	
<i>cunctor</i> <i>ibid.</i>	<i>gica periti</i>	1 a
<i>perdius</i> 565 a	<i>Persarū regibus quales pæ-</i>	
<i>peregrinus philosophus</i>	<i>dagogi attribui</i>	1 a
467 b	<i>Perſephone, quæ & Proſer-</i>	
<i>peregrini plerunq; contem-</i>	<i>pina</i>	663 b
<i>pti</i> 255 a	<i>perſonatus</i>	181 b
<i>peregrini & incolæ officiū</i>	<i>Persij locus explicatus</i>	
1264 a	86 b. 428 a	
<i>peregrini non deſpiciendi</i>	<i>perimacia & perulcacia.</i>	
332 a	<i>differentia</i>	636 a.
<i>de Peregrinis Platonis ſen-</i>	121 a	
<i>tentia</i> 255 a. 332 a	<i>perturbatis animo, ſomnia</i>	
<i>periclitari</i> 290 b. 384 a.	<i>grauia obuenire</i>	127 a
679 a	<i>peruicacia</i>	636 a
<i>peripetasmata</i> 78 a. 366 a.	<i>Peruci</i>	441 a
599 a	<i>Peruſinum quendam Rom.</i>	
<i>Periſtera Veneris ancilla</i>	<i>equitem lichenas in Ita-</i>	
662 a. in columbam mu-	<i>liam importaffe</i>	504 a
<i>taia</i> <i>ibid.</i>	<i>pes ſiniſter & dexter pro</i>	
<i>peristromata</i> 78 a. 366 a	<i>omine ſiniſtro & ſecun-</i>	
<i>perlius</i> 108 a. 320 a	<i>do</i>	53 a
<i>perpes</i> 267 a. 275 a.	<i>Pescennij Nigri imperato-</i>	
330 a	<i>ris mandatu de nō geſtan-</i>	

INDEX.

dis nummis aureis in 20-	φάλακροι qui	249 d
nis 37 b	phalacrocoraces	ibid.
Pesinus emporium 653 a	phalerni ætas	225 d
Pesinuntia dea 652 b	Phanio	544
Pesinuntium Phrygiæ op-	phantasma	126 d
pidum ibid. vnde di-	Pharosturris	305 d
ctum ibid.	Pharus Caesaris dictatoris	
peffuli 91 d	colonia	ibid.
pestilentiæ variae causa 463	Pherephate Cereris filia	
a.eundem quomodo obuiâ	645 b	
eundem 474 d	Phidias aristoreuticæ pri-	
pestilentiae tempore quid	mus reperiit	367 d
maximè salutare ibid.	Philesius Apollo	343 b
pestilentiam plerumq; à bru-	Philippus Bervaldus mis-	
tis incipere 464 d	nor	292 b
petaminarij qui 761 d	Philippi Macedonum regi-	
petasus 586 b	profectio in montem Hes-	
petasati qui ibid.	ium 28 b. eius dictum	
petauristarij qui 761 d	354 b	
pexus 201 d	Philippidem poëtam gau-	
Phædra amore Hippolyti	dio obijisse	704 b
priuiigni capta 460 b	Philodespotus	293 d
Hippolytum insimulauit in	Philonides Alexandri Ma-	
cestus 477 b. laqueo pe-	gni cursor	476 b
riji 506 d	Philosophorum gestamina	
Phœnicie litteræ vnde	673 b	
646 b	philosophica magia	2 d
Phalacrine Vespasiani pa-	Phoroneus Iunonis cultor	
tria 249 d	653 d	
Phalacron ibid.	Photis ancilla, vnde sic di-	
φάλακρον τῆς, prouerb.	ctæ 151 d. eius laus	
687 b	248 d	

phithie

- phthia ἰσχυράς 26 a uerbum 421 b. 447 b
 phthisci cui lac bibant Pimpleida musa 296 a
 371 a pmacotheca 760 a
 Phreantes, qui & Clean. pinaster, sylvestris pinus
 thes 118 a 56 a
 Phrygia musica 276 b. pinea corona 16 a
 vel geom conueniens 543 pinna 382 a
 a. eius inuentor Marfias pipare 377 a. 410 b
 Phryx 543 a piper obsonijs accommodatū
 Phrygia tibia 599 b 521 b
 Phrygium vestimenti orna piperis generatua ibid.
 nentum 583 b piperatum vinum ibid.
 phryges mortaliū vetu piperitis herba 148. b. 521 b
 stissimi populi 651 b pipulum 579 a
 Phrygiones 435 a Pirithous à Cerbero, regis
 Phryxi & Hellinis fuga Molossorum cane deuo.
 760 a rarus 116 a
 piare 128 a Pirithoi nuptia disturbata
 piatrix sacerdos ibid. 515 a
 pictatium 725 a piscina probatica 688 a
 inter Pigere & pudere dif. Piscus venabuli primus in-
 ferentia 162 b uentor 161 b
 pigmentarius 254 b pissasphalton 86 a
 pigmenta faciei mulieribus pistores Romæ esse quando
 visitata ibid. incæperint 507 b
 pigneratus 754 b pitacium 725 a
 pigrare 203 b Pitheæ phiala 967 a
 pila 183 a. 398 a Pithe dea persuadendi
 pilatim ibid. & 398 a 775 b
 pili congeniti in homine qui Pittacus Mitylenus, vnus
 209 a septem sapientum 385 a.
 πῦμα λευκὸς γάρος, pro- 750 a
 4 3 pity.

I N D E X.

pityrum cibi genus	36 a	Platonis opinio de mulierū	
pityrii panes	80 b	communione	508 a
πυρίσσο	255 a	Platonis loc. emendatus	
plagarum dolores quid mi-		482 a	
tiget	264 b	Platonem in Aegypto com-	
plagium	255 a	moratum	299 a
plagiarij qui	ibid.	Platonem audiuisse Hiere-	
plagiaria lex	ibid.	miam prophetam in Aes-	
plagofus	162 b	gypto	658 b
plagipatida	140 b	Platonica magia	2 a
planetæ erroneæ dicti		plaudo, siue plodo	68 a
322 b		plausus	ibid.
Planetarij qui	5 a	plaustrum unde dictum	
plangere	396 b. 566 a	535 b	
planctus	566 a	Plautus iocorum venustate	
platanus arbor 130 a. 669		præstans	263 a
b. cur genialis etiam di-		Plauti locus explicatus 7 b.	
cta	130 a	46 b. 48 b. 75 a. 89 b.	
platani laus	689 a	120 a. 140 b. 140 a.	
platanū æstate arcere, hye-		218 b. 255 b. 301 b.	
me admittere solem	130	461 b. 525 b. 579 a.	
a. mero infuso nutriri		655 b. 672 b. 731 a.	
ibidem		eiusdem locus restitutus	
in Platano octodecim epu-		36 a. 257 a. 301 a. 312	
latos esse	689 a	a. 384 a. 448 a	
platanorum magnitudo mi-		Plautum pistori ob quaren-	
ra	ibid.	dum victum in mola tru-	
platanonæ	130 a	sailli operam locasse	
platea	254 a	78 b	
platea ins.	184 a	plebeium cucurbitæ genus	
Platea ciuitas Bæotia		114 a	
455 a		plebiscitum	50 b
		Pleiades	

- Pleiades in horoscopo habentes quales futuri* 45
 a. 179 a. 254 b.
- pleonasmus fig.* 41 a
- Platonicus Madaurensis*
 765 b
- pleureticis quid conferat*
 706 a
- Plinius Magorum illusor*
 5 a
- Plinij loc. explicatus* 2 b.
 13 a. 43 a. 87 b. 97 a.
 106 a. 114 a. 155 a.
 263 b. 409 a. 503 a.
 556 a. 610 b. 643 a.
 753 a. 774 a. eiusdem lo.
 cus restitutus 256 b.
 377 b. 624 b. 588 b.
 649 l. 707 a
- πλησμονὴ βαρβάρων, pro-*
uerbium 730 a
- Plotina Augusta, Traiani*
Casaris coniunx 33 b.
eius laus ibid.
- pluma asserina mollis*
 542 b
- inter plumas & pinnulas di-*
scrimen 382 a
- Plutarchus polygraphotaz-*
tos 23 a. quando floruerit
 ibid.
- Plutarchi patria* 24 a
- Plutarchi libri apophtheg-*
matum Traiano dedicati
 23 a
- Pluto diuinorum Deus*
 711 a
- Plutonis domus cur vacua*
 713 a
- poecillator* 698 a. 712 a
- poecillum* 699 a
- podagram quid repellat*
 264 b. quid curet 577 a.
 373 b. 374 b
- podagricas mulieres ple-*
runque esse luxuriosas
 209 a
- podagricis Venus nocens*
 575 a
- Pæcile porticus Athenien-*
sis unde sic appellata
 40 a. pluris ornata
 41 a
- Pæna luno* 654 a
- pæna facinorum qualis esse*
debeat 346 a
- pænarum capitalium gra-*
us 769 a
- pænitentiae comes dolor &*
lachrymæ 655 a
- ποικίλον* 41 a
- pomarium* 316 b. 141 a.
Romanis quid fuerit
ibidem
 4 4 pomes

I N D E X.

pomerium proferendi ter- minus apud antiquos con- stituitis 142 a	pollinaria 405 b
pomeridianus 316 b	pollintor ibid.
Pompeium X X elephans tos exhibuisse in ludis 534 b	Pollio Romanus 372 b
Pomponius Atticus à Cæ- cilio adoptatus 628 a	Pollionis Romuli respon- sum Augusto datū 525 b
Pomp. Iurisconsulti loc. ex- plicatus 159 a	πομοι παρθενόφοροι, παῖ- δοι δὲ τὴν βάνησι, proverb, 389 b
Pomponia Scipionis mater à serpente subacta 594 a	per Castorem & Pollucem viris olim iurare non vsi- tatum 156 a
ponè adverbij constructio 44 a	pollucere 160 a
Ponticuli Roscij mimi descriptio & laus 550 a. 551 a. 552 a	pollucibilis cæna 159 a
in Ponto venena esse copio- sissima 290 b	pollucibilitas ibid.
pontificum insignia 349 a	polluctum sacrificium 160 a
polenta 36 a. 705 a. qualis cibus 36 a	Polygnotus pictor 40 a
polentam varijs modis con- fici ibid.	polymitarium 434 a
Polla Lucani coniunx 172 b	polymyxos lucerna 610 a
πομά μεταξὺ πίδα λυλικος καὶ χαλκὸς ἀρε, prover- bium 38 a	popæ 620 b
pollex 270 b	Popea famosissima mulier 337 b
	Popinones 142 b
	popinationes ibid.
	Popea Neronis coniunx 351 b. 260 a
	popysmus 753 a
	popularis 3 b
	popularis libertas 254 a
	popularitas 3 b
	populi & pupilli 695 a
	Populonia Iuno 697
	Porcie

Porcia dictum	177 b	301 a	
porro qualis particula		postliminio redire quis di-	
50 a		catu <i>ri</i> ibid. & 162 a. re-	
porta piacularis Romæ		cipere	ibid.
128 a		postremissimus	364 a
porticus ambulatoria		postulare	393 a. 564 a.
28 a		764 a	
Portius Cato agricolatio-		postulatio	ibid.
nis gnarus	172 a	ποτὶ ἄλλοι μοι μιμήσοι, pro-	
Porci Catonis dictum ibi-		uerbium	271 a
dem		de Potus ratione inter cæ-	
porciorum	708 a. 711 a	nandum, celebre dictum	
porcitores	708 a	127 a	
portunalia	534 a	portiones aqua temperandi	
Portunus maris Deus ibid.		mos apud veteres	242 a
Portunus, qui & Palæmon		πρόμωρ	570 b
ibid. & 534 a		πρόμορις	ibid.
poscinumia	547 b	pneumonitici	ibid.
posinaculum	285 a	πράγμα παρίχθρ, prouerb.	
posthumare	109 a. 423 a	445 a	
posthumi qui	109 a	prandiolum	28 a
posthuma proles quæ ibid.		prandicula pro ientaculis	
atas ibid. & 423 a		129 a	
postica Venus	268 b	pranduseulum	28 a
279 a		praxiteles	205 a
posticum	279 a	presim	244 a
posticulum	ibid.	precarius	232 b
postliminium	162 a. 300	præcellere	550 b
a. 301 a		præconis officium	231 b
postlimini <i>i</i> ius quale		præcones	273 a. μιχαροί
162 a		φωτόταξι dicti	326 a
postlimini <i>i</i> species due		præconium	273 a
		4 5	præ-

I N D E X.

præcordia	490 a	præstolari	331 a. 446 a.
præfari veteres in rebus a-			541 b. 562 a
gendis soliti	197 a	prætecta etiam cum mora	
præfectus vigilum	330 a	tuis combusta	158 a
præflorata virgo	727 a	priapus 204 a. filius Li-	
prægustator	63 b	beri & Veneris	225 a.
Prænestina rosa	577 b		683 a
prænestinae bractæ	587 b	priapus, Hippona & Vers-	
prænestina & Campanæ		tumnus dicti Semonæ dij	
rose præstantissimæ			399 a.
409 a		pridianus	100 b
prænestinae sorores	62 a	prima fax, noctis pars	
prænomena apud priscos			222 a
quando viris imposita		primo geniturae priuilegiū	
156 a		etiam apud ethnicos visi-	
præpetes aues quæ	267 a	tatum esse	572 a
præfagare	415 b	principis boni officium	
præsentarius	290 a		33 b
præses	571 b	principi bono mores aulico-	
præsidis nomen generale		rum optimè debere esse	
168 a. eius officiū	224 a.	notos	ibid.
447 b		principum cōsuetudo flam-	
præsides prouinciarum a-		marum naturæ compara-	
pud Rom.	168 a.	ta	31 b
440 b		principia rerum tria	649 b.
Præstantij cuiusdam pater		duo secundum Augustinū	
in asinum veneno magi-			627 b
co. transformatus	14 a.	Prisciapi loc. restitutus	
15 a.			744 a
præstigia sagarum	288 a.	pruatiua nomina quæ	
præstimare vetus verbū	53		176 a
4. 30. 1 a		prius pariet locusta lucam	
		bouem,	

bouem, proverbum	84 a	pronuba	104 b
Pro particula varia signi-		pronunciatio vultuosa pro-	
ficationes	163 a	hibua	355 a
probrum	83 a	prophanare	582 a
procare	156 b. 538 a	prophanus	660 b
procella	236 a. unde dicta	properiter	121 b. 147 a.
237 a		567 b	
proceres civitatum	94 a	propudium	268 b
proci qui dicantur	538 a	propugnare	131 b
proconsulare imperium		profapia unde dicta	17 a.
quàm diu duraverit		146 b	
533 b		profapiens dictio vetus	
procrastinare & recrastli-		17 a	
nare	776 b	proscenium	325 a
procurator	29 a	Proserpina	627 b. 632 b.
procuratoris nomine apud		manium & defunctorum	
Jurisconf. quid significetur		dea	632 b. 649 b.
ibid.		644 a. tergemina Dia-	
prodere	742 a	na dicta	632 b. ex
prodigia	173 a	Ennensium nemore rap-	
profero	527 a	pta	645 a. à Graijs
prognostica	415 b	Persephone dicta	663 b
proluuium	547 b	Proserpinæ nocturna sacra	
promulsis obsonij genus		632 b	
525 b		in Proserpinæ peculio nu-	
promus	63 b. 151 a. 381	merari quid	346 a
a. 623 a		prosonomasia	403 a
promptuarium	151 a.	protopopæia schema rhes-	
381 a		toricum quid	110 a
πρόνοια	696 a. 710 b.	protelare	212 b. 287 b.
pronominum vis	298 a	protelum	212 b.
		protera	

I N D E X.

proterminare	433 b	Ptolemaus Aegypti rex à
protrimenta, edulia	278 b	Sirabone cur reprehens
prothesis	250 a	sus 250 b
providentia fatidica Stoiz		Ptolemai copia vasorum
corum anus dicta	696 a	aureorum 259 a. 260 a
providentia mundum regi		pubertatis initium in mari-
ibidem		bus 106 b
prouincialis iuridicus	58 a	pubetenus 65 a. eius con-
proxeneta	424 b	structio ibid.
pruina quomodo gignatur		publipores 240 a
668 b		publicitus 573 b
Psametichi Aegypti regis		Publius Seruilius Globu-
factum in cognoscendo		lus 721 b
vetustissimos populos		Publicius Trib. plebis mis-
652 b		sitandi cereos institutor
psallocitharista	592 a	485 a
pseudoepiscopi repreh-		pudenda velanda 249 a
duntur 777 b		pudor ab Horatio infans
pseudothyron	279 a	dictus 147 a. virginibus
psilothrum medicamentum		peculiaris 149 a. in ado-
370 a		lescente virtutis signum
Psyche in lapidem mutata		274 b
696 a. à Venere in Or-		pudoris sedem in genis con-
eum ad Proserpinam mis-		sistere 179 b
sa 703 a. 704 a. Cupidi-		pudicitia mulierum virtus
ni copulata 723 a		summa 34 b
Psyches & Cupidinis fabu-		puellam quid commendet
la 522 a. pulchritudo		679 a
626 a. eius duæ sorores		puella amantis indicia
mari immersæ 620 a		197 a
psylli 348 b		puellis quando nubendum
prisana confectio 252 a		554 b

pugil

I N D E X.

pugil	85 b	uissima pars	702 a
pugillaria	744 a	pupilla color	178 a
pulchritudo quæ ornet vi- rum	45 a	puppæ	702 a
pulchritudinis duo genera	193 a	purgationes triplices in sa- cris apud priscos	714 b
pulmentum	206 a	pulsio	307 b
pulmentaria Gallis vsitata	198 a	Paucolanus	293 a
quæ	198 a	pycnostylon	183 a
pullati & atrati qui dicantur	340 a	pyctale certamen	85 b
pullulare	526 a	pyra	265 a
pulluli	ibid.	πυρᾶς νόμος &, prouerbiū	611 a
pulmo spirandi officina	570 b	Pyrene fons Corinthienſis	125 b. 533 b
pulmonis vitium pneumo- nia	ibid.	Pyrenæi montes buxorum fertiles	131 a
pulmonem pisces non habe- re	ibid.	pyrgus	246 a
pulmonaria ouis	ibid.	Pyriphlegeton	692 a
pulsus morborum index	308 a	pyroboli	459 a
puluiti	541 b	Pyrodes primus inuentor excuiendi ignem è silice	749 a
puluisculum	329 b	pyromantia species magie	44. 229 a. 230 a
pumilus	574 a	pyropæilos lapis	41 a
pumiliones	ibid.	Pyrrha Deucalionis uxor	23 a
Punica cera optima	485 a	Pyrrhea regio vnde sic di- cta	ibid.
panicus color qualis	64 a	pyrrhica saltatio quæ	578 b
pupula & pupilla	384 a	pyrrhicarij	ibid.
pupula oculorum præstans		Pythas	

I N D E X.

Pythagoras cur sic dictus	626 b	quasillum	496 a
Pythagoræ discipulorum		quaternarius ad corpus	
mos in pecunia conferen-		pertinet	625 b
da 10 b: eius & Porphy-		querelæ doloris leuamentū	
rii discipuli silentio ob-			173 b
stricti	360 a	quin particula vis	305 b
Pythagoræ anigma expli-		quinqvatria	760 a
catum	678 a	Quintiliani locus explica-	
Pythagoram Aegyptiacas		tus 99 a. emendatus	
disciplinas perdidicisse			240 b
300 a. ex corporis filo		Quintius magica artis con-	
discipulos explorare soli-		tempior	4 a
tum	497 a	quippmi	382 b
Pythagorici, Pythagorei,		quiritare 165 b.	328 a.
& Pythagoristæ differunt			626 a
626 b		quiritare urbanorum, iubi-	
Pythæcus inf.	676 b	lare rusticorum	209 b.
Pythias ædilis nomen		& 210 b	
161 a		quiritatus	165 b
pyxidecula	381 a	Quirites Romani	18 a.
			327 a
Q uadrantal, amphora		quisquilia, q. d. quicquid ca-	
species	266 b	diæ	161 a
qualum	469 a	quisquiliū frutex	ibid.
quæsticulus forensis	772 b	Quod vis fieri, factum est,	
quæstiones	344 a	fieri insectum non potest,	
quæstiones de quibus habē		prouerb.	123 a
da	ibid.		
quæstionum significationes		R	
varia	ibid.	Racemus	180 a
quæstionati qui	7 b	racematio ibidem.	
			639 a
		racemosus	189 a
			Rhamo

Rhamnusia dea	671 a	relicinus	120 b
ranarum coaxatio pluuia		reluere	389 a
indiciu	416 b. 417 b	remeacula	645 a
ranis vinum infundis, pro-		remunerari	408 a
uerbium	82 a	renidere	362 a. 232 a
rancidus senex, ager, &c.		renutus	558 a
168 a		repagula, repages	107 a
rapones	123 b	Repetitio, exornatio rheto-	
ratio sacerdotum quid velit		rica	547 a
302 a		repotia quæ	730 a
rauastelli qui diæli	218 b	repræsentare	307 b
reapse, pro re ipsa	102 a	repudium quid	390 b
recalatio	56 a	in Repudijs quæ verba ad-	
recellere	120 b	hiberi olim solita	ibid.
recellit lunæ meretrices		repugnā	613 b
ibidem		rei nomine varia intelligi	
recenare vetus verbum		453 a	
109 a. 126 b		in Re familiari quid maxi-	
recula	453 a	mè expediat	172 a
ῥήζω	82 a	res omnes arte & natura	
refectio corporum quæ o-		fieri 167 a. ex tem-	
prima	564 a	pore & consilio conside-	
reflatus	184 a	randa	135 a
refricare	507 a	rebus singulis singuli olim	
refutationis & confutatio-		Dij asteributi	313 a
nis discrimen	303 b	resignuna vnguium febrī	
regam manus longæ	43 b.	quartana mederi creditū	
insignia	350 a	266 a	
reijcula animalia	746 a.	respondere	758 b
234 b		responsus	ibid.
relegatorum duo genera		respuere sermonem	
36 b		136 a	
		reslim	

I N D E X.

restim ducere in saltatione	Rhodopes fabula	364 b	
quid	ῥόκκ	824	
ad Restim res redijt, prouer-	ridica	765 a	
bium	ibid.	rimari propriè suum	
restis	119 a	293 a	
resticula	ibid.	riualis	84 b
restibilis ager	474 a	riualitas ibid. a gritudo	
reus qui	119 a. 337 a	556 b	
reus agi & peragi qui dica-	Risus Deus	314 a	
tur	119 a. 337 a. 340 a	rogus	265 a
reum fieri quid	119 a.	Roma in classes à Scruio	
337 a		Tullio distributa	681 a.
reorum proprium quid		communis patria & ciui-	
485 b		tas sancta dicta	184.
reorum olim mos capillum		761 a	
submittere, & sordidam		Romanos olim tres tantum	
vestem habere	338 a.	orbes metuisse	532 b
reatus	50 b. 119 a.	Romanos carnem caulis	
337 a		nam olim comedis-	
Rhannus pagus	656 b	160 a	
Rhenus Bononiensis am-		Romanæ militiæ ordo	
nis	14 a	446 a	
Rheginum talentum	55 b	Rom. populus vniuersus an	
rhizias	520 b	olim Latinè locutus sit	
rhodion vnguentum	683 a	indiscriminatim	18 a
rhodium talentum	55 b	Romulus cur altellus	540
rhodium	409 a	b. ex Marte & Ilia pro-	
rhodiace spongiæ laudan-		gnatus	629 a
tur	105 a	Romulū lacte libasse	492 a
rhododaphne	415 a	à Romulo collegium fras-	
Rhodope mons	28 b	trum Arualium institus	
rhododendron	415 a	tum	640 a
		ronchus	

ronchus	82 a	rubus	414 a
ronchifonus	ibid.	rudera	233 b
ronchiffe	ibid.	rudere	70 b. 377 a
rorary milites 43 b.	446 a.	rudetum	233 b
608 a		rudus	ibid.
roratio, arborum morbus		ruffos celerius canescere	
403 b		quàm nigros	508 a
ros 25 a. 390 a. 402 b. &		rumigare	495 a
quando existat	25 a	rusceus color	203 a
roris generatio	ibid.	ruscea facies	ibid.
rosa Veneris flos	683 a.	Rufor Deus à quibus coliso-	
centifolia	409 a	litus 165 b. Deus terræ	
rose quando percolenda		682 a	
ibid.		ruffus & ruffeus	202 a
rosarum varia genera ibid.		S	
rosarium	410 a	S Abadius Deus in Thra-	
rosetum	ibid.	cia cultus	244 b
roscidus	25 a	saccari	369 b
Roscus Beroaldi patronus		saccipetium 493 b.	738 a
laudatur	148 b	saccularij Iuriconsulti quib.	
Roscus Mimus Bononien-		167 b	
sis Beroaldi patronus ami-		sacerdoti de altari viuere	
cus chariss. 551 a. 552 a.		& non luxuriari permisso	
553 a. eiusdè laus 555 a		sum	745 b
Roscij Mimi Bononiensis		sacerdotes cur linigeri dicti	
ponticulani laus & descri-		301 a. ritum radendi ca-	
ptio 550 a. 551 a. et 552 a		pita unde habeant	302
rubor virtutis color	65 a	a. indocti taxati & repre-	
ex Rubore candoreq. color		hensi	342 b. 578 a
concretus bonæ constitutio-		sacerdotes mundi lumina	
tionis signum	176 a	688 b. quibus rebus in	
		purific	

INDEX.

purificationibus vti sint	tur	41 b
715 b	sape etiam est olitor valde	
sacerdotes Osiridis cur he-	opportuna locutus, pro-	
deras gessent 765 b	uerbium	335 b
sacerdotum Aegyptiorum	sapiculè & sapiusculè	
mos in gestandis calceis	95 a	
papyraceis 14 a. eorum-	sapes viua	427 a
dem vasa capita quid si-	sauitas	357 a
gnificent 302 a	sauitia & sauitudo	317 b
sacerdotibus vinum inter	sagare	152 b
dictum 225 a	sagarij qui	76 a
sacerdotibus Aegyptijs ve-	sagaria negotiatio, qua	
stes lineas esse gratas 685	72 a	
b. specialiter interdictum	saga, q. d. satis aga	76 a
esse vino & carniū esui	sagina	459 a
734 b. abstinendum esse	saginare	ibid.
à cibis profanorum ibid.	sagmarium 520 b. 761 b	
sacerdotes qualis incessus	saginer	388 a
deceat 179 a	sagire	76 a
sacramentum 450 a	sagittis qui calami apti	
sacramenta militiæ vnde	14 a	
710 b	sagmina herbae à legatis	
sacrilegium 400 a	Romanorum cur ferri fo-	
sacrilegium quis comittat	lita	41 b
733 b	Salacia Neptunū vxor	
sacrilegius 400 a	532 a	
inter Sacrum & fixum,	sal. bræ 60 b. 168 a.	
proverb. 768 b	694 a	
sacrorum arcana non esse	salebrofus	694 a
inuulganda 743 b	salebrofa verba	168 a
sacro sanctum quid dicas	saliare canes quæ	493 a
	salicū	

<i>salicium</i> dud genera 376 b	<i>sanctuarium</i> ibid.
<i>Salij</i> sacerdotes 368 b.	<i>saper caseus</i> 524
493 a	<i>sapientiam</i> vino obumbra.
<i>saljamentorum</i> ciborum	<i>vi, prouerb.</i> 245 a
voce qua comprehendan-	<i>suporum</i> genera varia
tur 369 b	632 a
<i>salutatio</i> libidinis incentiuū	<i>stator</i> 469 a
736 a	<i>Sardinia</i> inf. 314 a. 618
<i>saltem</i> qualis particula	b. à Cormiho quantum
102 a	<i>distet</i> ibid.
<i>salve</i> 167 a	<i>Sardinia</i> inf. coloni San
<i>Salua</i> Apuleij mater 23 a.	<i>turno</i> senes immolasse
175 a	314 a
<i>salui</i> a nomen herbae 175 a	<i>sardonia</i> herba ibid.
<i>saluiatum</i> porionis genus	<i>sardonius</i> risar ibid.
ibid.	<i>Sardoum</i> & <i>Aegeum</i> mare
<i>Salustij</i> locus restitutus.	<i>differre</i> 618 b
468 a. 469 a	<i>Sarmatas</i> milio ali 677 a
<i>saluatorius</i> casus qui vete.	<i>sarissa</i> 455 b
cibus 61 a	<i>sarissophori</i> ibid.
<i>Samia</i> Iuno 652 a	<i>sarranum</i> ostrum 543 b
<i>Samij</i> cur literati dicti	<i>sarrire</i> 460 a. 640 a
527 b	<i>sartor</i> 469 a. 640 a
<i>Samos</i> inf. Iunoni dedicata	<i>sarritoria</i> opera 640 a
652 a	<i>saragere</i> 209 b
<i>sandix</i> 615 a	<i>Saturni</i> aram cereis accen-
<i>sanginem</i> quid sistat 59 b.	<i>sit coli</i> solitam 485 a. et
214 b	<i>ius color</i> candidus 638 b.
<i>sanctas</i> 40 b	<i>eiusdem</i> ex Rhea liberi
<i>sanctos</i> quos appellant <i>sar</i>	649 a
<i>era</i> litera 41 b	<i>Saturnum</i> patri pudenda
	abscidisse

I N D E X.

abscidisse	209 a	Scioma ^{ti} a veneficij & ma-
sub Saturno nati quales fue-		gia species 5 a. 392 a
turi	143 a	Scipio ex serpentis coitu
satyrion quid	548 b	conceptus 594 a
saucius	249 a	scipionum nomen unde fue-
sauari	ibid.	rit 191 b
sauia	ibid.	scitamenta, cibi 510 b
sauiolum	513 a	scitus 53 a
sculptorium	307 b	scitulus 261 a
scandula	365 a	scitulè ibid.
scandulare tectum	ibid.	seius & conscius, quid dif-
scapula	337 a	ferant 114 a
scarabeum inter Aegyptio-		scoletia 775 a
rum numina coli	68 b	scomma 437 a
Scaurus tria millia signorū		scommata conuiuij non
ad ornatum theatri cons-		quadrare 262 a
tulit	348 a	scommata sine morfu dice-
Scauri theatri cauea		re, Lycurgi præceptum
325 a		437 a
scauri propriè qui	765 b	scoparius 62 b
scaua 357 a.	336 b.	scorpius sidus caeleste
691 b		348 b
sceleris vnus finis, gradus		scorpionum ictus feminis
futuri	567 b	omnino letalis 348 b
sceleramora impatientissim-		scoriari 74 a
ma	572 b	scorium scortum 75 a
scelerosus, sceleratus	575 b	scoriū antiquis idem quod
sceptrum	589 b	pellis 74 a
scholasticus, scholasticulus		scortea ibid.
220 b		scorta unde sic dicta ibi-
scimpodion	148 a	dem. diobolaria cur di-
		cta 75 a

fla	75 a	Scythicum mare non con-	
scortatus pro scortatione		gelari	31 a
622 a		Sebastia ciuitas	404 a
scraflia, meretrices dicta		secretarius	721 b
75 a		secta	323 b. 480 a
scriba officium	721 b	sectacula	592 a
scriblita quomodo fiat		secubare	298 a
36 a		secundum 69 a. eius varie	
scripturarum varium esse		significationes	ibid.
posse intellectum	523 a	Sedentarij qui dicantur	
serobi magici sacrificij ge-		Plauto	26 a
nus	87 a	Sedentaria artes quae	
scrupulus religiosus	794 b	ibid.	
scrupi siue scrupuli	90 a	sedentario fatigatio	ibid.
serupae meretrices dicta		sedile	148 a
75 a		sedulitate multa effici	
scruto & scrutor	440 a	680 a	
scrutinium	448 b	Seianusequus	89 b
scrutaria	440 a	Seleucus 232 a. cur Nica-	
sculna siue seculna	339 b.	nor cognominatus 470 a.	
773 a		ab Erasistrato circumue-	
scurra	94 a. 523 b	tus	616 a
scurrilem orationem gra-		Seleucia fundamenta iacta	
uem virum non decere		232 a	
245 b		sella & sellula	147 a
scuta à quibus inuenta		inter Selliquastrum & silli-	
672 b		quastrum differentia	
Scytharum equi in acie per-		148 a	
turbati	271 b	selliquastra vnde dicta	
in Scythia asini nulli		ibid.	
270 b		sellularia artes quae	26 a
		0 3 semen	

I N D E X

senē animantium omnium album 210 a	sepeliendi genera duo apud priscos 103 a
Semonæ dñj dicti qui 399 a	in Sepulchrum facientes in ciuitate p̄ana constituta 423 b
semisomnus & is, declina- tione & motione variat 113 a	inter Sepultos & humatos differentia 103 a
semilixamiles 157 a	sepire 360 a
semiplosia calciamenta 671 b	septem conuiuium, nouem cōuicium, dictum de con- uiuiis 257 a
Sempronia horrea Romæ 402 a	septenarius numerus poten- tissimus 668 a
senator laticlavius 368 a	sepium 360 a
Senecæ locus explicatus 328 b. 54 b	sepum siue seuum 485 a.
senex capularis 479 a	quomodo conficiatur i- bidem
senes cur morosi 131. b	sequester 339 b. 773 a
silicernij dicti 429 a ple- runque zelotypi 574 a.	sequestrata actio quæ 339 b. 773 a
inediæ esse patientes 117 b	sequestropositum 773 a
senecio 163 a	seuutores, gladiatorum genus 350 b
seniculus ibid.	Serapidis templum Alexan- driæ 683 b
senium 562 a	seranæ tibie 599 b.
senectutis incommoda 218 b	Sergius Orata 602 a
seorsus 539 b	sericarius 257 b.
sepacens 485 a	serilla nauigia 528 a.
sepeliendi cadauera extra ciuitatem, priscorum ri. 448	599 b
478 a	Sermocinatio figura rhe- toricæ

torica	197 a	Sestius medicus	81 a
serpentis cum muliere con-		setæ	391 a
gressus	594 a	seuare	486 a
serpentem latrasse	172 a	Seueri Imp. epistola ad Se-	
serpentes quibus rebus ac-		natum	12 a
cendantur	686 a	seuosus	486 a
serpentes in Aegypto coli		Sexius philosophus, prae-	
699 b		ptor Marci Antonii Im-	
serpere & proserpere		peratoris	24 a
632 b		sibilare	579 a
serpere	695 a	Sibyllæ	229 a
sera præliari quid	513 a	siccarij qui dicantur	142 b
serta unde dicta	244 a	siccinistæ	542 a
sertiores qui	599 b	siccinium	ibid.
Seruij locus explicatus	109	sicera potus qualis	225 a
a. 144 b		Sicilia olim Cereri ac Pro-	
seruia	599 b	serpina consecrata	645 a
serui de lapide empti	273	sicilire	406 a
a. qui optimi	238 b	Sicula virgines	586 a
in Seruos necandi olim sus-		Siculum mel opt.	50 a
isse dominus potestatem		sidera unde dicta	33 a
364 b		sideropecilus lapis	41 a
de Seruis fugitiuis lex		sideratus	175 b
658 a		sifilare	579 a
ex Seruis quando inimici		sifilatores	ibid.
fiant	442 a	sigmer	388 a
seruitutis iugum non expe-		signifex	185 a
tendum	400 b	significus	ibid.
Sesostrem Aegypti regem		silentium noctis	89 a. 288
preciosam nauim Deo he-		a. 302 a	
catompylis donasse	718 b	silentiosus	622 b
		θ 4	flex

I N D E X.

<i>filex</i>	749 a	500 a	
<i>Sili qui dicti</i>	27 a	<i>sinistrum auspiciū boni</i>	
<i>filicare</i>	749 a	<i>ominis signum</i>	357 a
<i>filicernium cœna</i>	430 a	<i>sinistrum in augurijs quid</i>	
<i>filicisitare</i>	655 b		54 a
<i>Siliij locus explicatus</i>		<i>Sirenes</i>	585 a. cur tres ef-
178 a		<i>fielæ</i>	586 a
<i>filliquastrum herba</i>	148 a	<i>Sirenium domicilium ubi</i>	
<i>Silius Italicus clauo perijt</i>		<i>fuerit, incertum</i>	ibid.
368 a		<i>Sirenuſſa inf.</i>	ibid.
<i>Siliij Italici mors volunta-</i>		<i>ſirpare</i>	640 a
<i>ria</i>	492 b	<i>ſirpea</i>	ibid.
<i>ſimæ quomodo capiuntur</i>		<i>ſirpiculæ falces</i>	ibid.
676 b		<i>ſilare</i>	300 b
<i>ſimiliter cadenti figura rhe-</i>		<i>ſiſilatores olim qui dicti ib.</i>	
<i>thorica</i>	24 a	<i>ſiſto</i>	480 a
<i>ſemelix cibi genus</i>	157 a	<i>ſiſtra</i>	688 b
<i>ſimul verbum ſimul opus,</i>		<i>ſiſtrum</i>	304 a. 305 a
<i>prouerb.</i>	119 a	<i>ſiſtrati vnde</i>	661 b
<i>ſimultas</i>	332 a	<i>ſiſyngambis Perſarum rea</i>	
<i>ſimulachra Deorum coro-</i>		<i>gina</i>	302 b. Darij mater
<i>nari ſolita</i>	527 a		171 b
<i>ſimulatores non ſemper eſſe</i>		<i>ſitarchia</i>	226 a
<i>notos</i>	15 b	<i>ſiticen</i>	542 a
<i>ſindon</i>	283 a	<i>ſitola</i>	644 b
<i>ſiniſteritatis cauſa</i>	691 b	<i>ſobrietatis Veneri contraria</i>	
<i>ſiparium</i>	580 b		632 a
<i>ſiparium ſcenicum</i>	79 a	<i>ſobrietatis comes caſtitas</i>	
<i>ſingularis numerus pro plu-</i>			372 b
<i>rali poſitus</i>	45 b	<i>ſobrinus</i>	509 a
<i>ſingultus quomodo ſiſtatur</i>		<i>ſobrioſus</i>	184 b. 719 a.
			735 b

☉	735 b	Solis epitheta 2 b. eius lux
Socrates Apuleij in ripa		mascula 633 b. color ar-
fluminis humatur ab Ari.		dens 639 b
Stomene	133 a	de Solis deliquio quid sen-
Socrates mortalium sapiē-		serint prisci 32 a
tissimus 610 b. quomodo		per Solem iurare Persarum
do pictus 612 b. cur dā-		proprium 737 b
natus 608 b. venenone-		sole nihil oculatus 275 a
catus	ibid.	solea calciamenti genus
Socratis accusatores mul-		363 b
tiati	609 b	solearij
Socratis mors Athenien-		ibid.
sium macula ineluibilis		soleatus
611 b		ibid.
Socrati statua aenea posita		solidipēlla animalia quae
608 b		85 b. 392 a
Socrates sculptor	211 a	Solini locus emendatus
inter Socrum ☉ nurum ple-		172 a. explicatus 503 b
runque esse dissidium		solitaurilia sacrificia 61 b
672 a		solitudo auiā
foccus Comædorum cal-		135 a
ciamentum	460 b	solitudo mala multa suadet
focci	671 b	355 b. 466 b
fodalis	523 b	solitudo ☉ tristitia cur Ve-
fodes	47 a. 275 a	neris ancillæ prohibita
Sol 49 a. mundi oculus 32		672 a
a. Adoneus appellatus		solitarius
295 a. wawē ēpōp di-		313 a
ctus 275 a. cur angustus		Solon amicos principum
308 a. dijs aquaticis ini-		rationatorum calculis
micus	336 a	cōparare solitus 31 b. Ae-
		reopagitarum primus in-
		stitutor
		483 b
		somnus
		91 a
		somnia graua unde pro-
		ueniant

I N D E X.

ueniant	127 a	tani	16 a
somnijs non credendum		spartum herba	246 b
517 a		Spartiani locus explicatus	
somniaiores	ibid.	4 a. restitutus	454 a.
fontes è Tarpeio saxo deijci		501 a	
olim soliti	274 a	spatha	43 a. 441 b
fordidi	142 a	σπαθῶν, siue σπαθαλῶν	
sordidorum cœnæ quales		43 a	
168 a		Spathale nympa	441 b
foros	681 b	Spathalion Plino quid	43
fortilegi qui dicti	310 b	a 442 b. ornamentum mu-	
Sospita Iuno	656 a	liebre	43 a
sospitare ibid. ☉	758 a	species natius quæ	209 a
sospitator 431 a.	656 a.	de Spectris quid sentiendū	
758 a		288 a	
Sostratus turris Phari ex.		specula 432 b.	575 b.
tructor 305 a.	602 a	659 a	
Soticens Iuno	656 a	speculatorium	379 a.
spadones non canescere		429 a	
209 a		sperma vnde ☉ ex qua	
Sparta ciuitas Laconia 16		materia gignatur	
a. dicta wédis ἀράχισ		251 a	
ibid.		Sphingis ænigma	439 a
Sparte filia Phoronei i-		σφινγίς	309 a
bidem		spira	639 a
in Sparta sola expedit sene-		spica sidus cœleste	647 a
scere, dictum de Lacedæ-		spicilegium 189 a.	639 a
monijs	131 b	spicula	207 b
Spartaria Carthago in His		spiculatores qui dicti	
pania	653 a	ibidem	
Spartiatæ siue Spar-		spina	204 a
		spina	

<i>spina dorsualis</i>	250 a	<i>sponsalia olim quomodo</i>	
<i>spinalis medulla</i>	204 a	<i>peracta</i>	538 b
<i>spirare</i>	755 a	<i>sponiale</i>	451 a
<i>spiritus pater & auus mor-</i>		<i>sportula</i>	46 b
<i>borum omnium</i>	121 a.	<i>sportulantes</i>	ibid.
469 a		<i>spuma salis ad capillos cris-</i>	
<i>spiritu nihil potentius</i>	31 a	<i>spos flauosq faciendo-</i>	
<i>sine Spiritu neminem posse</i>		<i>apta</i>	177 a
<i>viuere</i>	377 b	<i>spurare</i>	268 b
<i>Spirituualis scriptura melle-</i>		<i>spurius</i>	676 a
<i>ctus</i>	522 a	<i>squamtia morbus</i>	105 b
<i>splen domicilium risus</i>		<i>stabulo & stabulor</i>	
518 b		396 a	
<i>spolia hostium olim ædibus</i>		<i>stabulum</i>	48 a
<i>affigi solita</i>	650 a	<i>stabularius</i>	ibid.
<i>spoliariū siue spoliatorium</i>		<i>stabulariæ mulieres quæ</i>	
366 b		<i>ibidem</i>	
<i>spondere</i>	539 a. 766 b	<i>stacte flos myrrhæ</i>	215 a
<i>spondeus, dictus & pontificis</i>		<i>stadium quot passus efficiat</i>	
<i>cuius</i>	729 b	409 b	
<i>spongia super agrum su-</i>		<i>stannum</i>	546 b
<i>spensa quietem conciliat</i>		<i>stans</i>	23 b
105 a		<i>stata forma quæ</i>	740 a
<i>spongiarum vsus ibid. tria</i>		<i>Statij locus explicatus</i>	
<i>genera</i>	ibid.	653 a	
<i>spongiare</i>	135 a. 105 a	<i>statuæ & imaginis discri-</i>	
<i>spons</i>	451 a	<i>men</i>	172 a
<i>sponsa</i>	538 a	<i>statuas dicandi mos apud</i>	
<i>sponsus</i>	ibid.	<i>priscos</i>	783 b
<i>in Sponsis quid quærat</i>		<i>statura in homine quæ pul-</i>	
555 b		<i>chra</i>	176 a. inenormis
		<i>ibidem</i>	

I N D E X.

ibidem. quadrata quæ	stillaticia resina	1044
ibid.	Stimula dea	3144
staius 23 b	stipes unde dicta 44 a. 230	
σάρκοφόροι qui 364 b	a. 251 b. 711 a	
stella cur decidere videantur 33 a. an magia de cælo possint reuelli ibid. unde dicta ibid. cæli oculi 279 a	stipendium quid & unde 44 a	
stellas discurrere 33 a	stipendiarij 230 a	
stellis decidentibus vulgus hominem extingui putare ibid.	stipulari ibid. 251 b	
stellio 630 a	apud Stoicos nullos comparationis esse gradus 447 b	
stellionum vel ad mustelas congregandas apium 289 a. exuias morbo comitiali mederi 630 a	stola 748 b	
stellionatus crimen & pœna ibid.	Strabonis locus restitutus 184 a	
Stephanus Cheserius 698 b	stragula 542 b	
σπυγίνα quæ 176 a	stranguria fœminarum morbus 106 a	
sternutatio sanitatis indicium 378 b	strategus 159 a	
sternutantes salutare cur mos sit 379 b	Stratonice ab Antiocho priuigno adamata 461 b. Antiocho desponsata 616 a	
stibadia 549 a	streplicerotes capræ 152 b	
stigmatici 327 b	stria 465 b	
stilus aduersus mortuos non stringendus 227 b	striare ibid.	
	striata columna ibid.	
	stridor dentium quomodo fiat 572 b	
	striga 466 b	
	strigiles olim in balneis adhiberi solitos 152 a	
	strigo.	

strigosus	137 a. 207 a	subetia morbus	331 b
Strophades inf.	515 b	subucula vestis	201 a
strophium	134 b. 203 a.	subulones cerui	600 b
543 b		subiugus	78 b
strophium 203 a. 544 b		sublica	459 a
strophia antiquis quid		sublimare & infirmare con-	
203 a		traria	77 a
strophia vincula	718 b	sublucare	649 a
strophiarj qui	544 b	sublufris	ibid.
strophos ibidem. Phaliscis		subluues morbi genus in	
quid	ibid.	ouibus	314 b
stropi	ibid.	subparasitari	525 b
stroppus	203 a	subsellij summi vir	48 b
strupearia, festum apud Pa-		subsciuus	231 b. 341 a
liscos	ibid.	subsisto	507 a
struheus	663 a	substillum muliebris mor-	
stuppa	99 b	bus	107 a
stupparius malleus	ibid.	succenturiari	21 b
stuprum	381 b	succenturiati milites qui	ibi.
stupratoris pena	ibid.	succernere	79 b
per Stygias apud Dii iura-		succinum 260 a. quod præ-	
re non soliti	700 a	stantissimum	ibid.
suadere & persuadere quid		succini fului auctoritas ma-	
differant	23 b. 379 b.	xima ibid. caritas	ibid.
suauari	568 a	succidanens	248 b
suauum quod dulcissimum		succubus	626 a
222 a		succuba	556 b
suauia, libidinis oscula		succulentus	176 a
218 a		succusso	382 a
Sub particula vis	233 a	succussores & succussato-	
subdialis	699 a	res equi	102 a
		succus-	

INDEX.

fuccussatura	ibid.	suppetiari	ibid.	⊙ 1104
sudor frigidus mortis in-		suppetiæ	ibid.	
dicium 1004. 494 b. cur		supplosio	7534	
salsus ibid. ⊙ 2104. qui-		supercilium	94 b. 6914	
bus modis eliciatur		supercilia in Iunonis iure-		
4314		la esse creditum	ibid.	
suius	670 b	in Supercilijs sedem animi		
Suctonij locus emendatus		consistere	6914	
61 b		superciliosus	ibid.	
sulphur quatenus in reli-		superuiuere qui dicantur		
gionibus habeat locum		1094		
715 b. quare purificet		sycophanta	65 b	
ibid.		συνοπαριστάς	ibid.	
sulphuris usum ad lanam		sus lota est in volutabro lun-		
suffiendam esse accom-		ti, prouerb.	4254	
modum 377 b. genera		sues in Illyrico solidas han-		
quatuor	ibid.	beri ungulas	3924	
Summanus, qui ⊙ Pluto		susque deque facio, prouer-		
7054		bium	484	
summatiss	964	suspectus	363 b	
summates	738 b	suspirare	7554	
summulæ	939 b	suspirium morbus anhel-		
summulas corradere i-		tionis	2 b	
bidem.		susurriones in aulis princi-		
suparum vestis puellaris		pum frequentes	33 b	
794		suterna	3014	
suparja	ibid.	sutiles coronæ	5284	
supara	ibid.	Sybaritæ luxuriosi	4934	
supellex	399 b	Sybaritica mensa, prouer-		
supellestie xij serui qui		bium	ibid.	
ibidem		Sylla repulsam præturæ		
		passus		

passus	143 b	Syriacorum sacerdotū im-	
Syllæ sepulchri inscriptio		pietas	309 b
408 b		Syringa nymphe adamata	
Syllanion statuarius cele-		à Pane deo	614 a
bris	20 a	Sysigambis Darj mater	
symbolota vestimenta	44 b	548 a	
symbolum militare	497 b	Sysitua conuiuia	467 a
symbolo apostolico nomen		T	
unde inditum	ibid.	T Abernaria cascaria lu-	
symphoniaci cantores		rifconsultique	37 a
672 b		tabulæ damnatoriæ olim	
sympathiararum cælestium		iudicibus data	490 b
cum terrenis	229 a	XII Tabularum lex explic-	
synanche quid	42 a. 105 b	cata	105 a. 567 a
synodica luna	678 a	Taciti locus restitutus	
synthesis, siue defectio a-		208 b	
nimi	129 a. 372 a.	Tanarus Laconia promon-	
421 a		torium	761 a
synthetici	129 a. 372 a.	talentum	54 b
421 a		talentorū varia genera ibi.	
synonyma quæ	44 a	talipedare	103 b
Syracusantum talentum		talpa audire esse liquidif.	
55 b		simi	751 a
Syria dea vbi culta	236 b	Tantalus Ganymedis rap-	
συρραυσία πρᾶξις, pro-		ptor	698 a
uerbium	493 a	tapete	536 b
Syracusani delicati	ibid.	tardigrada	95 a
Syriaci sacerdotes	253 b.	Tarpeium saxum	274 a
261 c. 264 b. 268 b		Tarquinius Priscum aus-	
Syriacorum semiuirorum		rea tunica triumphasse	
gestamina	262 b	175 a	

Tarquis

INDEX.

Tarquinio è Regno pulso	sacrificatum	681 d
serpentem latrasse 172 d	ταλα	101 b
taratantula 630 d	temetum	607 d
ταραϊσαρ 77 d	tempestas suprema, pars diei	34 d
tartareus ibid.	tempestates quid præsigni-	ficet 371 d
tartarus ibid. & 704 d. vns	tempora primū canesce-	re 592 d
de dictus 77 d	temporū adverb.	38 b
tartari locus Platoni ubi	temulentus	606 d
704 d. origo ibid.	temulentia 67 b. 606 d	
tartarinus ibid. & 705 d	Ten' cirratorum centū di-	ctata fuisse pro nihilo pen-
ταρταϊσαρ 705 d	das: prouerb.	13 d
Tarus annis 10 b	Tenarus oppidum & pro-	montorium Laconiae 16
taurus cur inter sidera rela-	4. 705 d	
tus 762 d	Tenaros, spiraculum siue	descensus ad inferos
tauri horoscopum in 2. gra-	16 d	
du habens baiulabit ster-	Tenaros Spartiaca cur sic	dicta 16. 17 d
cora 124 d	tendor	500 b
Tauriscus pictor 737 d	tenebriones 203 b. 551 b	
ταυτ' ἔσι λακιδαιμονίων	temia	323 b
ταχ, Agésilai respon-	ter beatus quis	713 b
sus de ciuibz Spartanis	Terentij locus explicatus	112 d. 119 d. 142 d
17 d	teres	597 b
teda 484 d. 485 d	ternarius numerus à Pytha-	goricis
tediferi ibid.		
tedulus 593 d		
tegile 326 b		
tegitillum 327 b		
teleta 741 b		
teli nomine quid significetur		
104 d. 431 b		
Telluri & Tellumoni olim		

- goricis potentissimus has
bitus 305 a. cur masculus
772 b. princeps impas-
rium numerorum 773 b
ternarij numeri magnus in
magia vsus 306 a
ternarium numerum ad a.
nimus spectare 665 b
Terpander 735 a
terra omniparens dicta 681
a. virgo 405 a
terra vim geminam melle
682 a
tertiata verba 596 a
Tertulliani locus explica-
tus 109 a. 423 a. emen-
datus 272 b
tessellatus 200 a
tesseras quis primò inuene-
rit 606 b
testium numerus in confis-
ciendis testamentis
124 a
testudo 95 a
ex testudinis carne vel mul-
sum, vel nihil edendum,
proverb. 96 a
testudinum caro quomo-
do prosit & noceat ibi-
dem
testudineus gradus 95 a
383 b.
testudinatum edificium
96 a
tetanos ceruicis morbus
503 a
tetrapharmacum cibi ge-
nus 509 b
texterna 301 a
thalassicus color 214 a
Thales Milesius 271 a
Thalia 211 a. Gratiarum
vna 735 a
Thamyras Thrax Dorica
musica primus iuuentor
543 a. 735 a
Thessalicus ornatus 202 a
theatra statuis exornandi
mos priscorum 348 a
Theba Cilicia ciuitas 442
a. hecatompyli ibid.
Theodorus poeta qua de
causa luminibus captus
747 b
Theodorici regis statura
176 a
Theopompus quam ob caus-
sam mente turbatus ibi-
dem
Θὸς ἢ ἀνὸς ἄνα, proverbium
419 b
Theoxena mulieris facinus
animo.

I N D E X.

<i>animosum</i>	225 b	<i>thoralia</i>	542 b
<i>Theramenes Cothurnus co-</i>		<i>Thrasileolatro</i>	467 a
<i>gnominatus</i>	460 b	<i>Thrasillus, latronis nomen</i>	
<i>theriaca</i>	28 b		143 b
<i>theriotrophium</i>	ibid.	<i>therecidicus gladius</i>	
<i>Thero latronis nomen</i>			458 a
<i>ibidem</i>		<i>thyrsus hasta</i>	764 a
<i>Therodannus</i>	ibid.	<i>Tiberius sinistra manu</i>	
<i>Theseus Isthmiorum insti-</i>		<i>agilior quam dextra</i>	
<i>tutor</i>	16 a		691 b
<i>Theseus Apuleij pater</i>		<i>Tiberij Claudij institutum</i>	
	150 a	<i>ut ieiuni biberent</i>	718 b.
<i>Thesmophoria festa</i>	649	<i>crudelitas</i>	771 a
<i>a. in honorem Cereris à</i>		<i>tibiae obliquae inuentor</i>	
<i>Triptolemo instituta</i>			684 b
	646 a	<i>tibiae antiquorum quales</i>	
<i>thesaurus malorum, mala</i>			600 b
<i>foemina</i>	391 b	<i>tibiarum aliquot genera</i>	
<i>Thessali venefici</i>	171 a	<i>ibidem</i>	
<i>Thessalia, quae & Pyr-</i>		<i>tibias olim & in nuptijs &</i>	
<i>rhea dicta 22 a. officina</i>		<i>funeribus adhibitas fuisse</i>	
<i>magicarum artium</i>			542 a
	171 a	<i>tibicinium</i>	251 b
<i>in Thessaliam magia quo-</i>		<i>Tideus</i>	23 b
<i>modo deuenerit</i>	ibid.	<i>tigillum</i>	120
<i>theurgia quid</i>	3 a	<i>tigni nomine quid intellis-</i>	
<i>thiara</i>	584 b	<i>gatur</i>	120 a. 396 b
<i>thiarati reges qui dicti</i>		<i>timorem facere alatos, per-</i>	
	684 b	<i>nices & strenuosi</i>	208 b.
<i>Thiasotæ qui</i>	532 b		747 a
<i>eiga serpens</i>	28 b	<i>tinire</i>	68 a
			tinii.

tinnitus aurium	ibid.	res varia instrumenta
tinnitu aurium saepe absen-		349 a
tium sermones praesentiri		à Tormentis & questioni-
ibid.		bus in iure non incipien-
tintinnabulum	537 b	dum 344 a
tiro	322 b	à Tormentis dicere is
tirocinium	21 b	bidem
tirocinatio	322 b	tortores machinarum
Tiryda Thraciae oppidum	431 b	
89 b		torus 86 b, 549 a
Titan apud Achaemenios		torosas 86 b
Soldiſtus	737 b	totijugus 286 a
Titij sodales qui dicti		trachelon media pars navis
256 b		716 b
titio	136 b	τραχὴν ἀπρυεία 39 a
titubantia	102 b	tragicus character qualis
toga praetexta	158 a. pi.	460 b
et à quibus gestari solita		tragodia quid ibid.
ibid.		Traiani Caesaris temporibus
togati vulturni qui	604 b	Apuleium floruisse
tollutares equi mulae		32 b
130 a		trapezita qui dicti 252 b
torumata	366 a	tribuni militis officium
torquice ars	ibid.	454 b
tormentum rota Germanis		triclinia Romae argentea
peculiare	345 a	fuisse 259 a
tormenta de quibus & quomodo		ἡ πρόστασις, proverbium
habenda 345 a. in		763 a
inferno quae principalia		Triptolemo Ceteris currus
duo	649 b	commisus 646 a
tormentorum apud veteres		tristi non facile iocum &
		risum

INDEX.

<i>risum fingere</i>	352 a	<i>tubercinari</i>	245 d
<i>tristitia quomodo discutiuntur</i>	66 a	<i>tucetum, regius cibus</i>	200 a. 369 b
<i>tristitudo</i>	350 a	<i>Tullius Laurea, M. Tullij</i>	
<i>Tritonis effigies</i>	535 a	<i>Cic. libertus</i>	303 b
<i>Tritones Neptuni tubicines ibidem</i>		<i>Tullianum carceris pars d. Seru. Tullio adificata</i>	318 b
<i>triumphalis corona quibus tribui solita</i>	343 b	<i>tumultus</i>	117 d
<i>triumphantium insignia</i>	350 a	<i>tumultus Italicus</i>	ibid.
<i>triumviri monetales</i>	36 b.	<i>tumultuarius dux</i>	ibid.
<i>nocturni unde dicti</i>	329 a	<i>tunica talaris</i>	752 b. linea
<i>trochilos auis</i>	698 a	<i>200 a. pexa Horatio que</i>	
<i>trophæa</i>	561 b	<i>201 a. palmata à quibus geri solita</i>	158 a
<i>trophæa vetera refici, a. pud veteres prohibitum</i>	65 a	<i>turbo</i>	236 a. 278 b. 571 b.
<i>tropologicus scriptura intellectus</i>	523 a	<i>turbula & turbella</i>	3 b. 488 a
<i>trofulas</i>	87 b	<i>turma quot equitibus constat</i>	347 b
<i>Trofulum oppid. Tuscorum</i>	ibid.	<i>Turcarum mos cenandi</i>	146 a
<i>tria ecc pessima, proverb.</i>	239 b	<i>turricula</i>	246 a
<i>trudes</i>	137 a. instrumenta	<i>turpe pecus mutilum, proverbium</i>	94 d
<i>nautica</i>	332 b	<i>turris asinorum</i>	765 b
<i>trusariles mola que</i>	78 b	<i>turunda</i>	774 a
<i>tubæ canus</i>	580 b	<i>tyffedo</i>	330 b
<i>tuberare</i>	243 a	<i>tutores</i>	59 a
		<i>tutores dandi ius</i>	ibid.
		<i>tutorum</i>	

tutorum varia speciesibi-	vagor	134 a
dem	Valerij locus explicatus	
τὸν δ' αὖτε 63 a.	307 b	
τὸν δ' αὖτε	Valeria Seruij vxor p̄siti-	
tygris mansuefacta 325 a.	ma	183 b
ab Augusto ludis exhibita	Valeria Messalarum soror	
535 b	ris responsum	177 b
tympanotuba 276 b	valua 446 a. vnde sic dicta	
tyrocnestum habeo pro ci-	113 a	
uitate, Callippi dictum	valuus	106 a
36 a.	vannus	693 b
τυρόκνεστις	vaporarium	104 b
tyro	21 b	
Tyronis Tullij Ciceronis	varicare	105 a
Liberti, libri de patroni	varica feminaque	ibid.
iocis	vari qui dicti	106 a
263 a	varices vena	ibid.
Tyrone seligendi quales 22 b	varicus quale aduerbium	
τυρὸν	ibidem.	
36 a	varietas grata	1 b
tyrotaricha patella 217 b	variegare	714 b
Tyrotarichus Cicroni qd	Varronis locus explicatus	
ibidem	106 a. 624 b. restitutus	
V	315 b	
V in litera r magna eo.	vasa coquinaria ex argen-	
gnatio	79 a	
Vacia Seruilius	106 a	
106 a	10 facta	259 a
vacie	ibid.	
335 a	vastescere	335 a
padimonium	vastities & vastitudo	
353 a	ibidem	
padimonium sistere quid	vastus	ibid.
480 a. deferere	ibid.	
Vagitanus deus	Vaticanus Deus	652 a
314 a.	652 a	
652 a	vatrax	106 a
	1 3	
	deciory	

I N D E X.

veſtor	369 a	273 a
veſtoris appellatione quid ſignificetur	537 b	ventus quid 31 a. cauſa tremoris terræ ibid.
vehiculum	535 b	Venus alma 530 a. Cytherea 526 a. Murtia 667.
Vetulus	541 a	a. Myrtea 18 b. Paphia 526 a. pendula 251 a.
velitari	681 a. 245 b	thalamiſera 722 b. ex ſpuma maris orta 210 a. 524 a. 621 a.
velites	88 b	Venus armata à Lacedæmoniſi culta 213 a. ab Apelle depicta 248 a.
velitare ſi haſtam quiſ primus muenerit	88 b.	Iunonis nurus 658 a. cur cælo deiecta credatur 209 a. cur Vulcano adiuncta ſit 213 a. cur lenta 600 b. à Praxite. leſa fabricata, à quodam adamata 537 a. apud Paphios culta 630 b.
581 a		terra atheræa à phyſicis dicta ibidem. rerum natura antiquiſſima mater 530 a. 590 b.
velitatio 88 b. 245 b.		Veneris & Cupidinis deambulatio 661 a. comites 622 a.
581 a		Veneris balneus 212 a. raritas vtilis 252 a. templum Paphiæ 2301 b.
velinatum	245 b	
Velleius epicurus	696 a	
Vellere caluum, prouerbiū	687 b	
venabula quiſ primus inuenit	161 b	
venæ pulſatiles quæ	308 a	
venaliciarij qui	52 b	
venaticorum canum duo genera	152 b	
de Vendicatione rei, titulus explicatus	422 b	
venem viſ	565 a	
venia	650 a	
Venilia dea	535 a	
ventilare	293 a	
venris oriſſicia duo	242 a.	
443 b		
pentrimani dicti Cyclopes		
		pit

vis	623 a	verecundia, optimum in	42
Veneri innumeri cupientes		dollescente indicium	65
à poëtis assignati	212 a.	a. 418 b. virginalis disci-	
columbæ cur consecratæ		148 a	
662 a. caluæ, apud Ro-		Veritas disciplina comes	
manos ad eas consecrata		503 b	
212 a		veritatu vi	403 b
ad Venerem qui facillè pro-		verna	167 a
pensi	225 a	vernacula verba quæ in	
Venerem quid coërceat		bidem	
250 b		vernaciter	ibid.
Venerem esse Lunam		vernula siue vernaculus i.	
631 b		bidem	
Venerens concubitus pa-		vertere	643 a
læstræ assimilatus		versipelles qui	275 a
252 a		vertex	82 a. 533 a.
venustare	193 a	691 a	
venustas faminarum ibi-		vertiginosus	310 b
dem		vertigo	ibid.
veramulæ esse, sed ta-		veruex	115 b
men parum credibilia		Verus Antoninus adulterij	
110 a		deditus	359 b
verba cothurno fortiora		vesica	106 a
quæ	79 a	vesicam habentia animalia	
verba multa æliuè & pas-		eisdem alium habere, &	
siuè olim prolata	151 a.	non contra	ibid.
274 a		vesicarum in foeminis situs	
verborum tria genera		qualis	ibid.
167 a		Vespasiani patria	249 a.
verbena	723 b	siatura	176 a
verberones	279 b	vesperæ roræ appellatio.	

I N D E X.

net	35 a	viatores quidam à mulieribus in iumenta transformati, iuxta August.	394 a
vestes albas olim in luctu foeminas gestasse	130 b	viaticari	46 b. 711 a
vesticipes	614 a	viaticum	46 b
vesticipes antiquis qui dicti	25 b	viaticulum	712 a. 46 b
vestitus mentis indicium	27 b	vibex	326 b
ex Vestitu vili nemo iudicandus ibid.	27 b	vicarius	252 b. 531 a
Vestius Apuleij praeceptor	257 a	vicarij serui	252 b
veteranum militem quid faciat	35 b	Viceniij Palaeoti laus	740 a
veterator	391 b	vicinus malus quantum obsequi	447 b
veteratoriè	ibid.	victimare	61 b. 115 b
veteramentarius	234 a	in Victimarum immolatio.	
veterina animalia quæ	391 a. 357 a	ne auspiciu mos	104 a
veterinarius	231 b. 392 a. 393 a. 410 a	victimarij	109 b
veternus	331 b. 492 b	Victoria dea	183 a
veterum mos in balneis	152 a	victoria præpes cur dicta	ibidem
vexillum	446 a	victoria præpes appellata	267 a
vexillatio	43 b. 446 a	victoriatus nummus	55 b. 234 a
viare	750 a	Victrunij error	438 a
viantes	ibid.	Victrunij locus emendatus	88 b
viator nudus non timet latronis insidias, prouerbiu	715 a	Victrunij locus explicatus	465 b. 183 a
		victus	

victus ratio qualis esse de- beat 777 b. & sequent.	vinum libidinis incensuum 225 a. 744 b. edentulum
vidua 539 a	ibid. exoticum 21 a
viduertas 323 a	vini immodici vsus quantiū obsit 63 b
viere 376 b	vinum per saccum lineum percolare priscis vsita- tum 369 b. capitis dolo- res & vertigines facere 126 a. 764 b. medullas inflammare 245 a
vietus ibid.	vinis indulgentes ad Vene- rem propensi 225 a
vigilia castrenses 330 a	vinis homines obbrutescere 245 a
vigiliarum nocturnarū par- tes ibid.	vina generosa ex vetustate censeri 225 a
villicari 223 b	vinamarcida 123 a
villici opera non sedentaria 264	vinosi saxati 245 a
de Villici officio qui scri- pserint 224 b	vir vnde dictus 111 a
villica qualis esse debeat ibidem	vir fugiens denuò pugnabit, Demosthenis responsum 23 a
villicones qui ibid.	vir mulieribus & robustior res & audentiores 111 a. 605 a
vimen 376 b	vir qui fugiendi 675 b
Viminalis mons Romæ	viris lugendi tempus cur nullum constitutum 60 a
ibidem	virosus 96 b
Viminus Iupiter ibid.	viriosus ibid.
vindicare 430 b	1 5 viriosus
vindicta dulcissima homini- leso 197 b	
vindictam iniuria grauio- rem esse non debere 772 a	
vindicta mulieres maximè gaudere 134 b	
vindicta 423 b. vnde dicta ibidem	

I N D E X.

viriosi loci in fœmina qui dicantur	84 a	vita terminos omnibus esse præscriptos	665 b		
piresum	411 a. 583 b	Vitellius imperator epulas quomodo partius sit	27 a		
Virgilius compilator Ho- meri	95 b	vitia naturalia non facile deponi posse	658 b		
Virgilij locus explicatus	102 a. 692 b. 695 b. 708 a	in Vitij alienis omnes esse oculationes quàm in pro- prijs	129 a		
Virgilocentones	64 a	vitis Romanis militare in- signe	438 b. cur centu- rialis dicta	ibid.	
Virgilio mastix	262 b	vitta	135 b. candida cur nubentes ornari solita	544 a	
virgæ magistratuū	157 a.	vitri conficiendi rationes	tres	258 a. eius conficiens di ratio quando excogi- tata	ibid.
ex quo ligno confectæ	158 a	Vlpiani Iuriscons. locuse- mendatus	103 b. 104 b. explicatus	108 a. 135 b. 422 b. 481 a. 542 b	
in Virginibus naturam & educationem plurimum valere	727 a	ultimè affectus quis dicatur	70 a		
virginitatis flore nihil pre- ciosius	661 a	ultronea esse grata	166 a		
virginitatem hoc tempore raram esse autem	727 a	ultroneas putere merces, prouerb.	269 a		
Viriatus Lusitanus latro famosissimus	23 b. 27 b	Ulysses astutia nomine ce- lebratissimus	136 a. Po- lytropos dictus	100 a.	à Caly.
virus	494 a				
virulentum	ibid.				
visa magis afficere quàm audita	237 a				
vita humana ex quibus cōs- tet	691 b. æterna quis bus rebus contineatur				
	744 b				

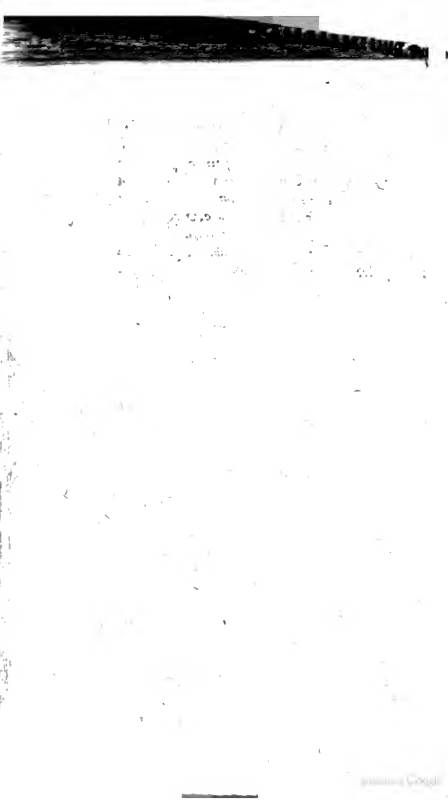
à Calypſone in inſula O-	vertices antiquis quid
gygia retentus 100 a	89 a
Vlyſſus peregrinatio, pro-	uotiuus 68 b
uerb. 236 a	Vragus 347 a
Vlyſſeus & Vlyſſei vetus	urbani plerumq; aſtutiores
locutio, 99 a	ruſticis 99 a. 282 b
ymbo 641 b	urbaniciani milites qui di-
ymbra aſini, prouerbium	eli 35 b
452 b. vnde ortum ibid.	urbicarius ibid.
enguado 382 a	urbicaria procuratio Iuriſ-
enguétorum in Arabia con-	ſultis qua ibid.
ſpiroſus prouentus 216 a	urbicus 35 b
enguenta exotica qua 21 a	urigo ſiue vredo 71 a
Vnxis luno 654 a	urinam quid moueat 521 b
vocatiuus, veteribus & ſa-	urinare 700 a
lutariorius coſus dictus	urinarium ibid.
61 a. 238 a	urinatores ſiue urinantes
rola 675 a	ibid.
Voleatius Sedigitus 403 b	uſuarius & uſuzarius 132 b
voluntas hominis duplex	uſus 472 a
357 b	uterus & vter 84 a
Voluptas ex Cupidine &	uterum pregnantium con-
Pſyche nata 739 a	ciliare fauorem 673 a
Voluſius Saturthius 627 a	uterculi apum 104 a
Valuſius à triumuiris pro-	utres inflati cur fluant ſum-
ſcriptus, ſacerdotali ve-	perne 347 a
ſte indutus ſaluus euasit	Vulcanus cur claudus ſina-
45 b	gatur 732 a
volutatio in puluere iumen-	Vulcanum in Aegypto pris-
tis vice lauacri 414 a	um regnaſſe 690 b
volutabrum ibid.	Vulcania inſ. 733 a
	vulpes

I N D E X.

vulpes munere non capitur,		seruire quis possit	742 a
prouerb.	387 a	in Vxore ducenda quæ ex	
vulpem optimi auditus esse		peti soleant	741 a
ibidem		vxores maritorum radj	
vulpe nihil fraudulentius		coruscate	180 a
ibidem		vxores plures an ducenda	
vulpio	886 a	459 b. maritis cur non	
vulpinaris amasio	ibid.	olim coxerint, sed ancilla	
vulpinari	ibid.	573 a	
vulnifusus	355 a	vxoria forma quæ	740 a
vultur	746 a	X	
vultureus sagacissimè odora.		ΞB'vi⊙ Iupiter	84 b.
ri 751 a. sine masculino		224 a	
semine concipere	746 a	xenium	ibid.
vulturum vita	ibid.	xeniolum	ibid.
væ marcentes	123 a	xenia mittendi hospitibus	
vxor cur ⊙ quando ducenda	34 b. 655 a. 470 a	mos apud Græcos	317 b
vxor bona domus fundam.		ξvi⊙	224 a
mentum	36 b	Xenodorus in pavimentis	
vxor duobus modis apud		conficiendis celeberrimus	
priscos haberi solita		556 a	
144 b		ξlv⊙	224 a
vxor mæcha supplicium		Xerxes Apollinis Didymæi	
summum marito	335 b.	oraculi euerfor	539 a
perfidiosa in maritum,		xiphia piscis	44 a. 330 a
non dicenda vxor	561 b.	xylocinnamum	212 a
apud antiquos quomodo		Z	
habita	575 b	Zachlias Babylonius	
vxoris species duæ	737 a	300 a	
vxori ⊙ liberi an simul in-		Zacynthus insula	37 b
		Zelotypia	345 b
		Zelory.	

<i>Zelotyporum mores</i>	574 a	<i>Zone numinis referta olam</i>	
<i>Zephyrus, qui & Fauonius</i>		<i>gestari solita</i>	36 b
548 a. unde dictus ibid.		<i>Zoroastres magicae artis</i>	
<i>Zeires & Amphion Iouis</i>		<i>inuentor</i>	1 a. 171 a
<i>filij ex Anthiopa</i>	722 a	<i>Zygia arbor</i>	654 a
<i>Zeusippus quomodo pictus</i>		<i>Zygia Iuno, & quae Iugalis</i>	
611 b			542 a 654 a
<i>Zeusis pictor</i>	220 a	<i>Zygia, sibi nuptialis non</i>	
<i>Zeuxis pictor</i>	650 a	<i>men</i>	542 a.

F I N I S.

79,
FINE

B A S I L E Æ,
P E R
S E B A S T I A N V M
H E N R I C P E T R I.
Anno Salutis humanæ
clō dc xx.

